

Główny Urząd Statystyczny
Urząd Statystyczny w Gdańsku

Central Statistical Office
Statistical Office in Gdańsk

KAPITAŁ LUDZKI W POLSCE W LATACH 2012–2016

STUDIA I ANALIZY STATYSTYCZNE

STATISTICAL STUDIES AND ANALYSES

HUMAN CAPITAL IN POLAND IN THE YEARS 2012–2016

WARSZAWA 2017 WARSAW

Główny Urząd Statystyczny *Central Statistical Office*
Urząd Statystyczny w Gdańsku *Statistical Office in Gdańsk*

**KAPITAŁ LUDZKI
W POLSCE
W LATACH 2012-2016**

***HUMAN CAPITAL
IN POLAND
IN THE YEARS 2012-2016***

STUDIA I ANALIZY
STATYSTYCZNE

*STATISTICAL STUDIES
AND ANALYSES*

Gdańsk 2017

ZESPÓŁ REDAKCYJNY EDITORIAL BOARD**Przewodniczący *President***

Jerzy Auksztol

Członkowie *Members*

Ewelina Grochowska-Subotowicz

Radosław Jabłoński

Piotr Jaworski

Jacek Maślankowski

Teresa Miszke

Andrzej Muszewski

Justyna Sala

Magdalena Wiktor

Hanna Zielińska

Anna Źochowska

Tłumaczenie *Translation*

Małgorzata Kruszewska

Projekt okładki *Cover design*

Lidia Motrenko-Makuch

Urząd Statystyczny w Gdańsku *Statistical Office in Gdańsk*

ul. Danusi 4, 80-434 Gdańsk

tel. (58) 768-31-00, 768-31-30

fax (58) 768-32-70

e-mail: SekretariatUSGDK@stat.gov.pl

<http://www.stat.gov.pl/Gdansk>

Przy publikowaniu danych GUS *When publishing CSO data*
prosimy o podanie źródła *please indicate source*

PRZEDMOWA

Kluczowe znaczenie kapitału ludzkiego w rozwoju ekonomicznym i społecznym krajów nie może zostać w żaden sposób przecenione. Przyjmuje się, że kapitał ludzki wpływa na dobrostan społeczny, indywidualne zarobki pracowników, efektywność i skuteczność przedsiębiorców, jak i na wielkość wartości dodanej generowanej przez gospodarkę narodową. Świadomość ta skłania organizacje międzynarodowe oraz przedstawicieli poszczególnych państw do poszukiwania wiarygodnych metod pomiaru, pozwalających na formułowanie programów rozwoju na poziomie indywidualnym, organizacyjnym i krajowym.

Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto propozycję OECD¹ mówiącą, że: *kapitał ludzki to wiedza, umiejętności, zdolności oraz inne właściwe jednostce atrybuty ułatwiające tworzenie osobistego, społecznego oraz ekonomicznego dobrostanu*².

Podstawowym założeniem leżącym u podstaw przygotowania publikacji *Kapitał ludzki w Polsce* jest konieczność dostarczenia systemu wskaźników cząstkowych umożliwiających prowadzenie samodzielnych badań i analiz na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym w następujących obszarach: demografia, zdrowie, edukacja, rynek pracy, kultura, nauka, technologia i innowacje oraz ekonomiczne i społeczne uwarunkowania rozwoju kapitału ludzkiego. Dane pozyskano ze zbiorów statystyki publicznej oraz ze źródeł pozastatystycznych. Poza tradycyjnymi tablicami zamieszczonymi w publikacji, dostępne są również ich odpowiedniki w postaci elektronicznej w pliku arkusza kalkulacyjnego. Tablice te często mają poszerzony zakres przedmiotowy i obejmują bardziej szczegółowe przekroje.

Publikację przygotował zespół pracowników Ośrodka Statystyki Edukacji i Kapitału Ludzkiego Urzędu Statystycznego w Gdańsku. Prace metodologiczne prowadzone były przy współdziałaniu Zespołu ds. Badań Kapitału Ludzkiego powołanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego oraz właściwych dla poszczególnych obszarów tematycznych Departamentów GUS, przede wszystkim Departamentu Badań Społecznych i Warunków Życia. Metodologia badania została zaopiniowana przez Komisję Metodologiczną GUS oraz Radę Statystyki. Wszelkie uwagi i sugestie mogące pomóc w przygotowaniu kolejnych publikacji zaspokajających potrzeby szerokiego grona odbiorców indywidualnych, przedsiębiorców i organów administracji rządowej oraz samorządowej będą mile widziane. Prosimy je kierować na adres sekretariatu Urzędu Statystycznego w Gdańsku, tj. SekretariatUSGDK@stat.gov.pl.

¹ OECD – Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju.

² The Well-being of Nations. The Role of Human and Social Capital, OECD 2001, dostępne: <http://www.oecd.org/dataoecd/36/40/33703702.pdf>.

Wyrażam nadzieję, że prezentowane w publikacji dane będą przydatne w ocenach stanu kapitału ludzkiego w Polsce przygotowywanych przez wielu odbiorców o zróżnicowanych potrzebach informacyjnych.

Jerzy Auksztol

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Gdańsku

PREFACE

The key role of the human capital in economic and social development of nations cannot be overestimated in any way. It is assumed that human capital affects the social well-being, individual employees' earnings, effectiveness and efficiency of entrepreneurs, as well as the size of added value generated by the national economy. Realising this, international organizations and representatives of particular countries are inclined to seek reliable methods of human capital measurement that allow for the formulation of development projects at the individual, organisational and national levels.

For the purposes of this study, the following statement by OECD has been adopted: Human capital is the knowledge, skills, competencies and attributes embodied in individuals that facilitate the creation of personal, social and economic well-being.

The basic assumption underlying the preparation of the publication Human capital in Poland is the necessity to provide a system of partial indicators enabling independent research and analysis at local, regional and national levels in the following areas: demography, health, education, labour market, culture, science, technology and innovation as well as economic and social determinants of human capital development. Data were obtained from the official statistics repositories and non-statistical sources. In addition to traditional tables, the publication also encompasses their equivalent in the form of an electronic spreadsheet file. These tables often have extended scope and include more detailed breakdowns.

The publication was prepared by a team of analysts of the Centre of Education and Human Capital Statistics of Statistical Office in Gdańsk. Methodological work was conducted in cooperation with Working Group for the Human Capital Research appointed by the President of the Central Statistical Office, and CSO Departments specialised in particular areas of the human capital study, in particular Department of Social Surveys and Living Conditions. The methodology of this study was evaluated by the CSO Methodological Commission and the Statistical Council. Any comments and suggestions that could help prepare further editions of the publication will be appreciated, especially those that meet all expectations and requirement of the readers, including individuals, entrepreneurs, government bodies and local authorities. They should be addressed to the Secretariat of the Statistical Office in Gdańsk, i.e. SekretariatUSGDK@stat.gov.pl.

I trust that data presented in the publication will allow a variety of recipients to assess the current state of the human capital in Poland, based on their different information needs.

Jerzy Auksztol

*Director
of the Statistical Office in Gdańsk*

SPIS TREŚCI

	Str.
PRZEDMOWA.....	3
SPIS TABLIC.....	7
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH.....	11
WYKAZ UŻYWANYCH SKRÓTÓW I AKRONIMÓW.....	11
1. KONCEPCJA BADANIA KAPITAŁU LUDZKIEGO.....	13
2. UWAGI METODYCZNE.....	18
3. KOMENTARZ ANALITYCZNY.....	33
4. TABLICE.....	106
5. SŁOWNIK POJĘĆ.....	240
6. ŹRÓDŁA DANYCH.....	272

CONTENTS

	Page
<i>PREFACE</i>	5
<i>LIST OF TABLES</i>	9
<i>SYMBOLS</i>	11
<i>ABBREVIATIONS AND ACRONYMS</i>	11
<i>1. THE CONCEPT OF THE HUMAN CAPITAL STUDY</i>	15
<i>2. METHODOLOGICAL NOTES</i>	26
<i>3. ANALYTICAL COMMENTARY</i>	80
<i>4. TABLES</i>	106
<i>5. GLOSSARY</i>	256
<i>6. DATA SOURCES</i>	274

SPIS TABLIC

	Tabl.	Str.
Demografia		
Ludność na wsi i w miastach według województw	1	106
Ludność według grup wieku	2	107
Ruch naturalny ludności według województw	3	108
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według województwa poprzedniego i obecnego miejsca zamieszkania	4	110
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według kontynentów	5	116
Zdrowie		
Przeciętne dalsze trwanie życia	6	118
Osoby w wieku 16 lat i więcej według samooceny stanu zdrowia	7	120
Osoby w wieku 16 lat i więcej według występowania ograniczonej codziennej aktywności	8	122
Osoby w wieku 16 lat i więcej według występowania długotrwałych problemów zdrowotnych	9	123
Zachorowania na nowotwory złośliwe według rozpoznania	10	124
Osoby zarejestrowane w poradniach dla osób z zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu i innych substancji według województw	11	126
Zgony według przyczyn i województw	12	129
Edukacja		
Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym według województw	13	132
Struktura uczniów szkół ponadgimnazjalnych według województw i typów szkół	14	133
Uczniowie przypadający na 1 nauczyciela w szkolnictwie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym według województw	15	135
Nauczanie języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży według województw i liczby języków	16	135
Wyniki egzaminów gimnazjalnych według województw	17	137
Zdawalność egzaminu maturalnego według województw	18	139
Zdawalność egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe oraz egzaminów dyplomowych według województw i płci	19	139
Wskaźniki skolarzacji netto dla szkolnictwa wyższego według województw i płci	20	140
Absolwenci szkół wyższych według województw i grup kierunków studiów z lat akademickich 2009/2010-2013/2014	21	141
Absolwenci szkół wyższych z lat akademickich 2014/2015-2015/2016 według województw i grup kierunków studiów	22	145
Stopnie naukowe doktora nadane w szkołach wyższych na 100 tys. ludności według województw i płci	23	149
Sluchacze studiów podyplomowych na 10 tys. ludności według województw i płci	24	149
Osoby dorosłe (w wieku 25-64 lata) uczestniczące w kształceniu i szkoleniu według województw	25	150
Rynek pracy		
Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 15 lat i więcej według płci i województw	26	151
Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata według płci i województw	27	152
Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16-64 lata według województw	28	153
Wolne miejsca pracy według zawodów	29	153
Odsetek niewykorzystania wolnych miejsc pracy według regionów i województw	30	154
Przeciętne wynagrodzenia brutto pracowników według płci, poziomu wykształcenia i województw	31	155
Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia, płci i województw	32	163
Bierni zawodowo według miejsca zamieszkania i województw	33	169
Kultura		
Uczestnicy wybranych imprez organizowanych w wybranych instytucjach kultury według województw	34	170
Absolwenci wybranych kursów organizowanych w instytucjach kultury według województw	35	172

	Tabl.	Str.
Indywidualni czytelnicy bibliotek według rodzaju oraz wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz według województw.....	36	173
Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika według województw.....	37	175
Nauka, technologia i innowacje		
Zatrudnieni w B+R według poziomu wykształcenia i województw	38	176
Ochrona własności intelektualnej według województw	39	180
Korzystający z Internetu w wieku 16-74 lata w sprawach prywatnych według celu, wieku i płci	40	182
Korzystający z Internetu w wieku 16-74 lata w sprawach prywatnych według celu, wykształcenia i płci	41	184
Korzystający z Internetu w wieku 16-74 lata w sprawach prywatnych według celu i klasy miejscowości zamieszkania	42	187
Korzystający z Internetu w wieku 16-74 lata w sprawach prywatnych według celu i statusu zawodowego	43	189
Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju kapitału ludzkiego		
Wydatki budżetu państwa według działów.....	44	193
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie oraz ochronę zdrowia według województw	45	193
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według województw	46	195
Koszty jednostkowe kształcenia	47	195
Społeczne uwarunkowania rozwoju kapitału ludzkiego		
Wykształcenie rodziców, gdy respondent miał 14 lat według płci, wieku, miejsca zamieszkania, województw, poziomu wykształcenia, statusu społeczno-zawodowego i osiąganego dochodu w 2011 r.	48	196
Dzieci podlegające obowiązkowi rocznego przygotowania przedszkolnego według województw	49	198
Uczniowie szkół podstawowych dowożeni do placówek według klas, odległości miejsca zamieszkania od szkoły i województw	50	202
Uczniowie korzystający z zajęć w szkołach podstawowych według województw	51	204
Uczniowie gimnazjów dowożeni do placówek według klas, odległości miejsca zamieszkania od szkoły i województw	52	206
Uczniowie korzystający z zajęć w gimnazjach według województw	53	208
Zarejestrowani bezrobotni do 25 roku życia według województw, płci i poziomu wykształcenia	54	210
Zarejestrowani bezrobotni według wieku i czasu pozostawania bez pracy	55	220
Zarejestrowani bezrobotni według poziomu wykształcenia i czasu pozostawania bez pracy	56	224
Czynniki wymieniane jako najważniejsze w pracy zawodowej według płci, wieku, miejsca zamieszkania, województw, poziomu wykształcenia i statusu zawodowo-społecznego	57	228
Osoby, które negatywnie oceniają wpływ pracy na jakość życia według płci, wieku, miejsca zamieszkania, województw, poziomu wykształcenia i statusu zawodowo-społecznego	58	230
Osoby, które pozytywnie oceniają wpływ pracy na jakość życia według płci, wieku, miejsca zamieszkania, województw, poziomu wykształcenia i statusu zawodowo-społecznego	59	232
Frekwencja wyborcza w wyborach do Parlamentu Europejskiego i w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej według województw	60	233
Frekwencja wyborcza w wyborach do Sejmu i Senatu w 2011 r. i 2015 r. według województw	61	234
Frekwencja w wyborach samorządowych według województw w 2014 r.	62	235
Osoby, które zaangażowały się w działania na rzecz społeczności lokalnej (gminy, osiedla, miejscowości, w najbliższym sąsiedztwie) według płci, wieku, miejsca zamieszkania, województw, poziomu wykształcenia i statusu zawodowo-społecznego	63	236
Osoby, które deklarowały zaufanie do instytucji finansowych według płci, wieku, miejsca zamieszkania, województw, poziomu wykształcenia i statusu zawodowo-społecznego	64	237
Osoby, które deklarowały zaufanie do instytucji państwowych według płci, wieku, miejsca zamieszkania, województw, poziomu wykształcenia i statusu zawodowo-społecznego	65	238

LIST OF TABLES

	Table	Page
Demography		
Rural and urban population by voivodships	1	106
Population by age groups	2	107
Vital statistics by voivodships	3	108
Internal migration of population for permanent residence by previous and present voivodship of residence....	4	110
International migration of population for permanent residence by continent	5	116
Health		
Life expectancy	6	118
Persons aged 16 and more by health self-assessment	7	120
Persons aged 16 and more by limitation of daily activity	8	122
Persons aged 16 and more by long-standing health problems	9	123
Incidence of malignant neoplasms by site	10	124
Persons registered in out-patient clinics for patients with mental disorders, addicted to alcohol and drugs by voivodships	11	126
Deaths by causes and voivodships	12	129
Education		
Percentage of children aged 3-5 covered by pre-primary education by voivodships	13	132
Structure of students of upper secondary school by type of school and voivodships	14	133
Students per 1 teacher in primary, lower secondary and upper secondary education by voivodships	15	135
Teaching foreign languages in schools for children and youth by voivodships and number of languages	16	135
Results of lower secondary school examinations by voivodships	17	137
Pass rates of secondary school matriculation (matura) examination by voivodships	18	139
Pass rates of vocational competence examinations and diploma examinations by voivodships and sex	19	139
Net enrollment rates for higher education by voivodships and sex	20	140
Graduates of higher education institutions by voivodships and broad field of education in the academic years 2009/2010-2013-2014	21	141
Graduates of higher education institutions by voivodships and broad field of education in the academic years 2014/2015-2015/2016.....	22	145
Scientific degrees of doctor awarded in higher education institutions per 100 thousand population by voivodships and sex.....	23	149
Students of postgraduate studies per 10 thousand population by voivodships and sex	24	149
Lifelong learning (of persons aged 25-64) by voivodships	25	150
Labour market		
Activity rate of persons aged 15 years and more by sex and voivodships	26	151
Employment rate of persons aged 20-64 years by sex and voivodships.....	27	152
Employment rate of disabled persons aged 16-64 years by voivodships.....	28	153
Vacancies by occupations	29	153
Job vacancy rate by regions and voivodships	30	154
Average gross employees' remuneration by sex, level of education and voivodships	31	155
Registered unemployed persons by level of education, sex and voivodships.....	32	163
Persons economically inactive by place of residence and voivodships.....	33	169
Culture		
Selected event participants in selected cultural institutions by voivodships	34	170
Selected courses and graduates of courses in cultural institutions by voivodships.....	35	172

	Table	Page
<i>Borrowers and collection lendings in libraries by type and voivodships</i>	36	173
<i>Borrowers and collection lendings per borrower in public libraries by voivodships</i>	37	175
Science, technology and innovation		
<i>Employment in R&D by level of education and voivodships</i>	38	176
<i>Protection of intellectual property by voivodships</i>	39	180
<i>Private Internet users aged 16-74 by purpose of use, age and sex</i>	40	182
<i>Private Internet users aged 16-74 by purpose of use, educational level and sex</i>	41	184
<i>Private Internet users aged 16-74 by purpose of use and class of locality</i>	42	187
<i>Private Internet users aged 16-74 by purpose of use and occupational status</i>	43	189
Economic determinants of human capital development		
<i>State budget expenditure by divisions</i>	44	193
<i>Expenditures of local government entities' budget on education and health care by voivodships</i>	45	193
<i>Internal expenditures on R&D by voivodships</i>	46	195
<i>Individual education costs</i>	47	195
Social determinants of human capital development		
<i>Parents' level of education at the time when respondent was 14 years old by sex, age, place of residence, voivodships, level of education, social and vocational status and income in 2011</i>	48	196
<i>Children obliged to fulfil compulsory one-year pre-primary school preparation by voivodships</i>	49	198
<i>Commuting pupils of primary schools by grade, distance to school and voivodships</i>	50	202
<i>Pupils attending additional classes in primary schools by voivodships</i>	51	204
<i>Commuting pupils of lower secondary schools by grade, distance to school and voivodships</i>	52	206
<i>Pupils attending additional classes in lower secondary schools by voivodships</i>	53	208
<i>Registered unemployed persons aged up to 25 years by voivodships, sex and level of education</i>	54	210
<i>Registered unemployed persons by age and duration of unemployment</i>	55	220
<i>Registered unemployed persons by level of education and duration of unemployment</i>	56	224
<i>The most important factors at work by sex, age, place of residence, voivodships and social and vocational status</i>	57	228
<i>Persons who negatively assess the influence of work on their quality of life by sex, age, place of residence, voivodships and social and vocational status</i>	58	230
<i>Persons who positively assess the impact of work on their quality of life by sex, age, place of residence, voivodships and social and vocational status</i>	59	232
<i>Voter turnout in election to the European Parliament and in election of the President of the Republic of Poland by voivodships</i>	60	233
<i>Voter turnout in election to the Sejm and Senate by voivodships in 2015</i>	61	234
<i>Voter turnout in local government election by voivodships</i>	62	235
<i>Persons who were engaged in communities activities (gmina, towns, settlements) by sex, age, place of residence, voivodships and social and vocational status</i>	63	236
<i>Persons who declared trust in financial institutions by sex, age, place of residence, voivodships and social and vocational status</i>	64	237
<i>Persons who declared trust in public institutions by sex, age, place of residence, voivodships and social and vocational status</i>	65	238

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

SYMBOLS

Kreska	(–)	– zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero:	(0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit;</i>
	(0,0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.</i>
Kropka	(•)	– zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak	x	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak	#	– oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.</i>
„W tym” “Of which”		– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma (in tables and charts)	(.)	– used in figures represents the decimal point.

WYKAZ UŻYWANYCH SKRÓTÓW I AKRONIMÓW

ABBREVIATIONS AND ACRONYMS

BAEL	= Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności
LFS	<i>Labour Force Survey</i>
B+R	= Badania i rozwój
R&D	<i>Research and Development</i>
cd.	= ciąg dalszy
cont.	<i>continue</i>
dok.	= dokończenie
cont.	<i>continue</i>
Dz. U.	= Dziennik Ustaw <i>Journal of Laws</i>
EPO	= Europejski Urząd Patentowy <i>European Patent Office</i>
Eurostat	= Urząd Statystyczny Unii Europejskiej <i>Statistical Office of the European Union</i>
EU-SILC	= Europejskie Badanie Dochodów i Warunków Życia Ludności <i>The European Union Statistics on Income and Living Conditions</i>
GUS	= Główny Urząd Statystyczny
CSO	<i>Central Statistical Office</i>
ISCED	= Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Kształcenia <i>International Standard Classification of Education</i>
itd., itp.	= i tak dalej, i tym/temu podobne
etc.	<i>et cetera = and so on</i>
KD	= Kształcenie dorosłych
AES	<i>Adult Education Survey</i>
km	= kilometr <i>kilometre</i>
KRUS	= Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego <i>Agricultural Social Insurance Fund</i>
KZiS	= Klasyfikacja Zawodów i Specjalności <i>The classification of occupations and specializations</i>

MEN	= Ministerstwo Edukacji Narodowej <i>Ministry of National Education</i>
m.in.	= między innymi
M. st.	= miasto stołeczne <i>capital city</i>
mln	= milion <i>million</i>
MPiPS	= Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej <i>Ministry of Family, Labour and Social Policy</i>
NEET	= wskaźnik opisujący osoby, które nie pracują, nie uczą się ani w żaden inny sposób nie uczestniczą w edukacji <i>Not in Employment, Education or Training</i>
NFZ	= Narodowy Fundusz Zdrowia <i>National Health Fund</i>
np.	= na przykład
e.g.	<i>exempli gratia = for example</i>
nr (Nr)	= Numer
No.	<i>Number</i>
OECD	= Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju <i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>
PIAAC	= Międzynarodowe Badanie Kompetencji Osób Dorosłych <i>The Programme for the International Assessment of Adult Competencies</i>
PKD	= Polska Klasyfikacja Działalności <i>Polish Classification of Activities</i>
Ph.D.	= <i>Doctor of Philosophy (doctoral degree)</i>
PISA	= Program Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów <i>Programme for International Student Assessment</i>
PKB	= Produkt Krajowy Brutto
GDP	<i>Gross Domestic Product</i>
p.proc.	= punkt procentowy <i>percentage point</i>
r.	= rok <i>year</i>
RP	= Rzeczpospolita Polska <i>The Republic of Poland</i>
SIO	= System Informacji Oświatowej <i>Education Information System</i>
tj.	= to jest
i.e.	<i>id est = that is</i>
tabl. (Tabl.)	= tablica <i>table</i>
tys.	= tysiąc <i>thousand</i>
UE	= Unia Europejska
EU	<i>European Union</i>
UK	= <i>The United Kingdom (of Great Britain and Northern Ireland)</i>
vol.	= <i>volume</i>
vs.	= <i>versus</i>
z późn. zm.	= z późniejszymi zmianami
zł	= złoty
PLN	<i>zloty</i>
ZUS	= Zakład Ubezpieczeń Społecznych <i>Social Insurance Institution</i>

1. KONCEPCJA BADANIA KAPITAŁU LUDZKIEGO

Cel realizacji badania

Celem niniejszego badania jest zidentyfikowanie aktualnego stanu kapitału ludzkiego w Polsce. Badanie to zostało przeprowadzone poprzez analizowanie wskaźników opisujących kapitał ludzki lub mających wpływ na jego rozwój. Wskaźniki te, ze względu na ich charakter, można podzielić na trzy grupy:

- 1) dotyczącą jakości,
- 2) kosztową,
- 3) dochodową.

Do pierwszej grupy wskaźników należy zaliczyć cały szereg mierników opisujących ludność Polski, powiązanych ze zmiennymi edukacyjnymi, jak również dotyczącymi zdrowia czy rynku pracy. Druga grupa wskaźników została opracowana w rozdziale dotyczącym ekonomicznych uwarunkowań rozwoju kapitału ludzkiego, gdzie zaprezentowano między innymi koszty państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego, związane z utrzymywaniem szeroko rozumianego kapitału ludzkiego. Ostatnia grupa wskaźników – dochodowa, dotyczy wielkości wynagrodzeń uzyskiwanych w związku z rodzajem posiadanego wykształcenia.

Dzięki tej analizie możliwe stało się przygotowanie zestawienia licznych wskaźników, dotychczas prezentowanych w niezależnych publikacjach oraz zupełnie nowych, powstałych tylko na potrzeby tego badania. Pozyskane dane umożliwiły nie tylko określenie stanu obecnego, ale również pozwalają na stawianie diagnozy i określanie form poprawy jakości kapitału ludzkiego, rozumianego jako wykształcone społeczeństwo, cieszące się dobrym stanem zdrowia oraz dopasowane do potrzeb rynku pracy.

O przydatności danych świadczy fakt, że już w połowie ubiegłego wieku uważano, iż prowadzenie analiz wzrostu gospodarczego bez określania oddziaływania kapitału ludzkiego na ten wzrost, jest znacznym uproszczeniem³. Publikowane obecnie, współczesne artykuły naukowe z tej dziedziny potwierdzają tę tezę⁴.

Zakres podmiotowy

Badaniem zostały objęte osoby zamieszkujące Polskę, posiadające polskie obywatelstwo. Głównym źródłem danych są badania GUS, w szczególności dotyczące szkolnictwa wyższego, zdrowia oraz zasobów ludzkich na rynku pracy. Dane pochodzą również ze źródeł administracyjnych. Tablice wynikowe zawierające opisywane wskaźniki

³ Por. Schultz T.W. (1961), Investment in Human Capital, The American Economic Review, vol. 51, 1961, No. 1.

⁴ Por.: (1) Baron A., Armstrong M., Zarządzanie kapitałem ludzkim. Uzyskiwanie wartości dodanej dzięki ludziom, Wolters Kluwer Polska, 2012; (2) Florczak W., Miary kapitału ludzkiego w badaniach ekonomicznych i społecznych, „Wiadomości Statystyczne”, 2006, nr 12; (3) Uramek K., Taksonomiczne wskaźniki kapitału ludzkiego w niektórych krajach OECD, Wiadomości Statystyczne, Nr 2, 2006; (4) Sztudynger J.J., Próby ekonometrycznego określenia wpływu kapitału społecznego na wzrost gospodarczy, „Gospodarka Narodowa” 2003, nr 11-12 (17-18).

zostały w większości zaprezentowane w podziale na województwa oraz w ujęciu ogólnopolskim.

Zakres przedmiotowy

Definicja używana na potrzeby niniejszej publikacji oraz dalszych badań uzyskuje następujące brzmienie:

Kapitał ludzki to wiedza, umiejętności, zdolności oraz inne właściwe jednostce atrybuty ułatwiające tworzenie osobistego, społecznego oraz ekonomicznego dobrostanu⁵.

W celu ułatwienia zrozumienia istoty wskaźników kapitału ludzkiego, dokonano ich podziału na 8 grup tematycznych, które opisują wybrane aspekty kapitału ludzkiego. W tych grupach zamieszczono łącznie 26 podgrup wskaźników, które prezentują dane tematycznie właściwe poszczególnym grupom. Wyszczególnienie grup oraz podgrup znajduje się w poniższym zestawieniu.

Grupa	Podgrupa
Demografia	Ludność
	Ruch naturalny
	Migracje
Zdrowie	Stan zdrowia
	Przeciętne trwanie życia i umieralność
Edukacja	Wychowanie przedszkolne
	Szkolnictwo podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne
	Kompetencje uczniów
	Szkolnictwo wyższe
	Poziom wykształcenia społeczeństwa
	Kształcenie osób dorosłych
	Kompetencje osób dorosłych
	Znajomość języków obcych wśród osób dorosłych
Rynek pracy	Aktywność zawodowa
	Wynagrodzenia
	Niedopasowanie na rynku pracy
Kultura	Czytelnictwo
	Działalność oświatowa w instytucjach kultury
	Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych

⁵ The Well-being of Nations. The Role of Human and Social Capital, OECD 2001: <http://www.oecd.org/dataoecd/36/40/33703702.pdf>

Grupa	Podgrupa
Nauka, technologia i innowacje	Korzystanie z nowych technologii
	Zatrudnieni w działalności B+R
	Ochrona własności intelektualnej
Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju kapitału ludzkiego	Wydatki budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego
	Koszty kształcenia
Społeczne uwarunkowania rozwoju kapitału ludzkiego	Dostępność edukacji i pracy
	Wpływ warunków pracy na jakość życia
	Spójność społeczna

Tak zdefiniowany kapitał ludzki może być rozpatrywany w trzech etapach cyklu życia: tworzenie, utrzymywanie oraz wykorzystanie. Tworzenie kapitału ludzkiego jest najczęściej badane poprzez analizę wskaźników takich jak: zdolności reprodukcyjne społeczeństwa, dostęp do opieki zdrowotnej, wychowanie przedszkolne i edukację formalną. Utrzymywanie związane jest przede wszystkim z zapewnieniem dostępu do opieki zdrowotnej, kształcenia ustawicznego czy dóbr kultury. Wykorzystywanie kapitału ludzkiego jest rozpatrywane najczęściej poprzez aktywność ekonomiczną, zatrudnienie, zgłaszane patenty czy wzory użytkowe.

1. THE CONCEPT OF THE HUMAN CAPITAL STUDY

The goal of the study

The goal of this study is to identify current situation of the human capital in Poland. This study was conducted through the analysis of indicators that describe human capital or have influence on its development. Those indicators can be divided into three groups concerning:

- 1) *quality,*
- 2) *cost,*
- 3) *income.*

The first group includes a range of indicators used to describe human capital in Polish society, connected with educational variables and concerning health and labour market issues. The second group of indicators was presented in the chapter regarding economic determinants of human capital development, including expenditures of the state budget and local government entities, associated with maintaining the broadly understood human capital. The last group of indicators – income, concerns salaries relative to educational level.

As a result of this analysis, a set of numerous indicators was prepared including both indicators presented to date in different CSO publications and the new ones developed just for this study. The obtained data made it possible to determine the status quo, as well as to diagnose and identify forms of improving the quality of human capital understood as an educated society, enjoying good health and meeting the needs of the labour market.

The usefulness of the human capital data was appreciated in the middle of the last century, when influence of the human capital development on economic growth was considered as very important matter⁶. Papers published nowadays have confirmed that thesis⁷.

Subjective scope

The study covered inhabitants of Poland having Polish citizenship. The main sources of data are CSO reports and surveys, particularly those concerning higher education, health and human resources on labour market. Data have also been obtained from administrative sources. Tables which include numerous indicators and measures were mostly broken down countrywide and by voivodships.

Objective scope

The definition of the human capital used in this publication is as follows:

Human capital is the knowledge, skills, competencies and attributes embodied in individuals that facilitate the creation of personal, social and economic well-being⁸.

To better understand the key issues of the human capital, the set of indicators was divided into 8 subject-oriented groups, describing selected aspects of the human capital. These groups were also broken down into 26 subgroups including indicators thematically relevant to particular groups. The groups and subgroups are listed in the set below.

Group	Subgroup
Demography	Population
	Vital statistics
	Migrations
Health	Health status
	Life expectancy and mortality
Education	Pre-primary education
	Primary, lower secondary and upper secondary education
	Student competencies
	Tertiary education
	Educational attainment
	Lifelong learning
	Adult Competencies
	Language skills of adult population

⁶ Compare: Schultz T.W. (1961), *Investment in Human Capital*, *The American Economic Review*, vol. 51, 1961, No. 1.

⁷ Compare: (1) Baron A., Armstrong M., *Human Capital Management: Achieving Added Value Through People*, Kogan Page Limited, 2007; (2) Florczak W., *Miary kapitału ludzkiego w badaniach ekonomicznych i społecznych*, *Wiadomości Statystyczne*, 2006, nr 12; (3) Uramek K., *Taksonomiczne wskaźniki kapitału ludzkiego w niektórych krajach OECD*, *Wiadomości Statystyczne*, nr 2, 2006; (4) Sztudynger J.J., *Próby ekonometrycznego określenia wpływu kapitału społecznego na wzrost gospodarczy*, *Gospodarka Narodowa* 2003, nr 11-12 (17-18).

⁸ *The Well-being of Nations. The Role of Human and Social Capital*, OECD 2001: <http://www.oecd.org/dataoecd/36/40/33703702.pdf>.

Group	Subgroup
Labour market	Economic activity Wages and salaries Mismatch in the labour market
Culture	Readership Educational activities in cultural institutions Participation in cultural events
Science, technology and innovation	The use of new technologies Employed in R&D Protection of intellectual property
Economic determinants of human capital development	The expenditure of the state budget and local government units Cost of education
Social determinants of human capital development	Availability of education and work The influence of working conditions on quality of life Social cohesion

The human capital defined in that way can be regarded in three life cycle phases: creating, maintaining and using. Creation of the human capital is mostly analysed by studying the indicators such as female fertility, access to health care, pre-primary and formal education. Maintaining is mostly related to the provision of access to health care, lifelong learning and cultural goods. The use of human capital is the life cycle phase connected with economic activity, employment, reported patents or utility models.

2. UWAGI METODYCZNE

Dane przedstawione w publikacji dotyczą lat 2012-2016. W przypadku braku informacji za cały ten okres zaprezentowano najbardziej aktualne, dostępne dane.

Demografia

1. Dane o liczbie ludności zostały opracowane metodą bilansową, według następującego schematu:

$$L_k = L_p + U - Z + ZS - WS + ZC - WC + (-) ZA;$$

L_p – stan ludności na początek okresu (roku, kwartału);

U – urodzenia żywe;

Z – zgony;

ZS – zameldowania na pobyt stały (z innych jednostek podziału terytorialnego i z zagranicy);

WS – wymeldowania z pobytu stałego (do innych jednostek podziału administracyjnego i za granicę);

ZC – zameldowania na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (z innych jednostek podziału administracyjnego);

WC – wymeldowania z pobytu czasowego ponad 3 miesiące (do innych jednostek podziału administracyjnego);

ZA – przesunięcia ludności z tytułu zmian administracyjnych;

L_k – stan ludności na końcu okresu (roku, kwartału).

Podstawą (bazą wyjściową) bilansu są wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31 marca 2011 r. zgodnie z publikacją „Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2015 r. Stan w dniu 31 XII.” Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2016.

Ze względu na niedostateczną jakość danych dotyczących migracji zagranicznych na pobyt stały za 2015 r., dane te, a także dane o migracjach długookresowych nie są publikowane. W związku z tym w bilansie ludności za 2015 r. wykorzystano dane o migracjach zagranicznych na pobyt stały za 2014 r.

2. Dane o liczbie i strukturze ludności opracowano według krajowej definicji zamieszkania. Bilans nie obejmuje osób przybyłych z zagranicy na pobyt czasowy (bez względu na okres ich czasowego przebywania), natomiast ujmuje stałych mieszkańców Polski przebywających czasowo za granicą (bez względu na okres ich nieobecności).
3. Dane o zarejestrowanych urodzeniach i zgonach pochodzą z rejestrów urzędów stanu cywilnego i biur ewidencji poszczególnych gmin.

Dane o ruchu naturalnym ludności opracowano w podziale terytorialnym: urodzenia – według miejsca zamieszkania matki noworodka; zgony – według miejsca zamieszkania osoby zmarłej.

Do 2014 r. źródłem danych o urodzeniu żywym i martwym był, wykorzystywany wtórnie przez statystykę publiczną, dokument Ministerstwa Zdrowia podstawowy dla akt stanu cywilnego „Pisemne zgłoszenie urodzenia dziecka”. Od 2015 r. źródłem danych medycznych o urodzeniu żywym jest dokument Ministerstwa Zdrowia „Karta urodzenia”, natomiast dane demograficzno-społeczne pochodzą z rejestru stanu cywilnego oraz rejestru Pesel;

Źródłem danych o zgonie jest, wykorzystywany wtórnie przez statystykę publiczną, dokument Ministerstwa Zdrowia podstawowy dla akt stanu cywilnego „Karta zgonu” oraz dane z rejestru stanu cywilnego i – od 2015 r. – z rejestru PESEL.

4. Informacje o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały podano na podstawie pełnej ewidencji osób migrujących. Źródłem informacji jest dokumentacja meldunkowa prowadzona w ewidencjach gmin. Prezentowane dane o migracjach długookresowych pochodzą ze źródeł administracyjnych (zbioru PESEL) – dotyczą zatem wyłącznie migracji zarejestrowanych.

Zdrowie

1. Dane z zakresu ochrony zdrowia opracowano na podstawie wyników badań statystycznych GUS, danych Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Sprawiedliwości, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, danych Instytutu Psychiatrii i Neurologii, Instytutu Onkologii, Instytutu Medycyny Pracy oraz Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego.
2. Podstawy prawne w systemie opieki zdrowotnej stanowią:
 - ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (jednolity tekst Dz. U. 2016, poz. 1638);
 - ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (jednolity tekst Dz. U. 2016, poz. 1251);
 - ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (jednolity tekst, Dz. U. 2017, poz. 125).
3. Dane dotyczące samooceny stanu zdrowia zaprezentowano na podstawie wyników Europejskiego Badania Dochodów i Warunków Życia Ludności (EU-SILC), przeprowadzonego przez GUS w latach 2011-2015 na losowej próbie ludności.
4. Dane na temat liczby pracowników medycznych dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem (łącznie z osobami odbywającymi staż) w sektorze opieki zdrowotnej, bez względu na formę zatrudnienia (samozatrudnienie, umowa o pracę, umowa cywilnoprawna). Każdy pracownik jest liczony tylko raz, w głównym miejscu pracy, określonym na podstawie oświadczenia pracującego.
5. Dane o osobach posiadających prawo wykonywania zawodu medycznego podano na podstawie rejestrów: lekarskich, farmaceutów, pielęgniarek i położnych.
6. Dane o specjalistach dotyczą lekarzy i lekarzy dentystów ze specjalizacją II stopnia oraz posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny.
7. Dane o zachorowaniach dotyczą przypadków nowozarejestrowanych i zostały podane według Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja), obowiązującej od dnia 1 stycznia 1997 r.

Edukacja

1. Wszystkie informacje na temat wychowania przedszkolnego, szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego zaprezentowano według stanu organizacyjnego ustroju szkolnego regulowanego przez przepisy ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 2004 Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) oraz zasad wdrażania nowego systemu edukacji, które reguluje ustawa z dnia 8 stycznia 1999 roku – Przepisy wprowadzające reformę ustroju szkolnego (Dz. U. 1999 Nr 12, poz. 96, z późn. zm.). Uwzględniono również kolejny etap reformy, w którym zlikwidowano niektóre typy szkół ponadgimnazjalnych i wprowadzono nową formę zdobywania kwalifikacji w zawodzie, co reguluje Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r., Nr 205, poz. 1206). W roku szkolnym 2012/2013, w efekcie zmian do ustawy o systemie oświaty, zakończono nabór do klas pierwszych, a w latach następnych do kolejnych klas dotychczasowych liceów profilowanych (dla młodzieży oraz dla dorosłych), uzupełniających liceów ogólnokształcących (dla młodzieży oraz dla dorosłych), techników uzupełniających dla młodzieży, a także zasadniczych szkół zawodowych i techników dla dorosłych. Od roku szkolnego 2013/2014 wygaszane są też technika uzupełniające dla dorosłych. Szkoły te są likwidowane lub przekształcane w licea ogólnokształcące dla dorosłych. Od roku szkolnego 2012/2013 organy prowadzące zasadnicze szkoły zawodowe o okresie nauczania krótszym niż trzy lata powinny przekształcić je w szkoły trzyletnie.

W latach szkolnych 2009/2010 – 2013/2014 dzieci 6-letnie na wniosek rodziców mogły rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej. W roku szkolnym 2014/2015 obowiązek ten nałożony został na dzieci 6-letnie urodzone w pierwszej połowie roku 2008, a w roku szkolnym 2015/2016 objął już wszystkie dzieci 6-letnie. Od roku szkolnego 2016/2017 obowiązkiem szkolnym objęte były dzieci od 7. roku życia, natomiast dziecko sześciolatnie miało obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego. Większość danych pochodzi z Systemu Informacji Oświatowej funkcjonującego na mocy ustawy z dn. 15 kwietnia 2011 r. (Dz. U. z 2011 r. Nr 139, poz. 814 z późn. zm.). Informacje na temat wyników sprawdzianu szóstoklasistów oraz egzaminu gimnazjalnego uzyskano z raportów Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, na temat badania PISA (Program Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów) i badania PIAAC (Międzynarodowe Badanie Kompetencji Osób Dorosłych) z raportów Instytutu Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk oraz Instytutu Badań Edukacyjnych.

Dane o nauczycielach, służące do obliczenia wskaźnika stosunku liczby uczniów do liczby nauczycieli, dotyczą liczby etatów nauczycieli realizujących obowiązkowe zajęcia edukacyjne w przeliczeniu na pełne etaty. Pominięto nauczycieli zatrudnionych, ale z różnych przyczyn nierealizujących obowiązków oraz nauczycieli pełniących wyłącznie obowiązki niezwiązane z realizacją obowiązkowych zajęć edukacyjnych.

2. Informacje dotyczące uczelni wyższych uwzględniają zasady ich działania wynikające z ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 27 lipca 2005 r. (Dz. U. 2005 Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).

Prezentowane oraz wykorzystane do obliczenia wskaźników dane na temat studentów i absolwentów uczelni wyższych oraz studiów doktoranckich nie obejmują cudzoziemców, natomiast wśród słuchaczy studiów podyplomowych nie uwzględniono również uczestników zajęć w szkołach resortu obrony oraz resortu spraw wewnętrznych. Studentów wykazano tyle razy, na ilu kierunkach studiowali według stanu w dniu 30 listopada. Jeżeli absolwent w danym roku akademickim ukończył dwa i więcej kierunków studiów, to również został wykazany wielokrotnie. Dane obejmują także informacje na temat jednostek organizacyjnych uczelni mieszczących się poza granicami kraju. Wykazano je dla poszczególnych województw, na terenie których mieściła się ich jednostka macierzysta.

Rynek pracy

1. Dane dotyczące aktywności ekonomicznej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), przeprowadzanego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczna badana była w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte zostały osoby w wieku 15 lat i więcej, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Od III kwartału 2012 r. poza zakresem badania pozostają osoby przebywające poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania w Polsce, 12 miesięcy lub więcej (do II kwartału 2012 r. było to powyżej 3 miesięcy). Zbiorowość osób niepełnosprawnych została wyodrębniona z ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej na podstawie kryterium prawnego. Do osób niepełnosprawnych zaliczono osoby w wieku 16 lat i więcej, które mają przyznane orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy.
2. Wyniki BAEL z lat 2012-2016 prezentowane w komentarzu analitycznym zostały uogólnione przy wykorzystaniu bilansów ludności opracowanych na podstawie Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2011, co uniemożliwia w pełni ich porównanie z wynikami badań poprzedzających 2010 rok.
3. Analizę niewykorzystanych potencjalnych zasobów pracy przeprowadzono na podstawie BAEL w oparciu o trzy dodatkowe zbiorowości (niepełnozatrudnionych, biernych zawodowo poszukujących pracy, ale niegotowych do jej podjęcia oraz biernych zawodowo nieposzukujących pracy, ale gotowych do jej podjęcia), które zostały wyodrębnione w ramach prac powołanej przez Eurostat Grupy Roboczej ds. rynku pracy LAMAS.
4. Informacje o bezrobociu rejestrowanym opracowano na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (formularze MRPiPS) sporządzanej przez powiatowe urzędy pracy.
5. Dane na temat popytu na pracę pochodzą z badania GUS na formularzu o symbolu Z- 05. Badanie to jest prowadzone metodą reprezentacyjną z częstotliwością kwartalną i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie zatrudnionych 1 lub więcej osób.
6. Prezentowane dane o czasie pracy opracowano na podstawie sprawozdania na formularzu posiadającym symbol Z-06. Sporządzają je podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób oraz jednostki sfery budżetowej niezależnie od liczby zatrudnionych, bez zatrudnionych w rolnictwie indywidualnym, w organizacjach społecznych, politycznych, związkach zawodowych oraz bez zatrudnionych w działalności

w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

7. Informacje o zróżnicowaniu wysokości przeciętnego wynagrodzenia brutto w zależności od poziomu wykształcenia pochodzą z badania na formularzu o symbolu Z-12. Jest ono realizowane przez GUS z częstotliwością dwuletnią, ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Dane dotyczą osób pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych, którzy przepracowali cały miesiąc październik.

Kultura

1. Badania z zakresu kultury realizowane przez GUS prowadzone są metodą pełną.

Nauka, technologia i innowacje

1. Badanie z zakresu wykorzystania technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych w gospodarstwach domowych prowadzone jest raz do roku metodą reprezentacyjną. W niniejszym dziale na podstawie tego badania podano informacje dotyczące dostępu do Internetu w gospodarstwach domowych, celów korzystania z Internetu w celach prywatnych oraz umiejętności cyfrowych.

2. Umiejętności cyfrowe

Osoby nieposiadające żadnych umiejętności cyfrowych – osoby, które korzystały z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy i nie posiadały żadnych umiejętności informacyjnych, komunikacyjnych, rozwiązywania problemów i związanych z oprogramowaniem.

Osoby posiadające niskie umiejętności cyfrowe – osoby, które korzystały z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy i nie posiadały od 1 do 3 z umiejętności informacyjnych, komunikacyjnych, rozwiązywania problemów lub związanych z oprogramowaniem.

Osoby posiadające podstawowe umiejętności cyfrowe – osoby, które korzystały z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy i posiadały każdy rodzaj umiejętności z umiejętności informacyjnych, komunikacyjnych, rozwiązywania problemów lub związanych z oprogramowaniem, ale co najmniej jeden rodzaj na poziomie podstawowym.

Osoby posiadające ponadpodstawowe umiejętności cyfrowe – osoby, które korzystały z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy i posiadały każdy rodzaj umiejętności z umiejętności informacyjnych, komunikacyjnych, rozwiązywania problemów lub związanych z oprogramowaniem na poziomie ponadpodstawowym.

3. Umiejętności informacyjne

Osoby posiadające doświadczenie w korzystaniu z Internetu, ale nieposiadające żadnych umiejętności informacyjnych – osoby, które korzystały z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy, ale nie wykonywały żadnej z następujących czynności: kopiowanie lub przenoszenie pliku lub folderu; korzystanie z przestrzeni dyskowej w Internecie do zapisywania dokumentów, obrazów, plików muzycznych, plików wideo lub innych plików; korzystanie z Internetu do kontaktów z jednostkami administracji publicznej poprzez wyszukiwanie informacji na stronach internetowych tych jednostek; wyszukiwanie w Internecie informacji o towarach lub usługach; wyszukiwanie w Internecie informacji

związanych ze zdrowiem (np. o urazach, chorobach, odżywianiu, poprawie zdrowia itp.).

Osoby posiadające podstawowe umiejętności informacyjne – osoby, które korzystały z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy i wykonywały tylko jedną z wymienionych powyżej czynności.

Osoby posiadające ponadpodstawowe umiejętności informacyjne – osoby, które korzystały z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy i wykonywały kilka z wymienionych powyżej czynności.

4. Umiejętności komunikacyjne

Osoby posiadające doświadczenie w korzystaniu z Internetu, ale nieposiadające żadnych umiejętności komunikacyjnych – osoby, które korzystały w Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy, ale nie wykonywały żadnej z następujących czynności: wysyłanie, odbieranie poczty elektronicznej; korzystanie z serwisów społecznościowych (tworzenie profilu użytkownika, wysyłanie wiadomości do znajomych lub inne formy uczestnictwa w takich serwisach, jak np. Facebook, Twitter, NK, Grono itp.); telefonowanie przez Internet i/lub korzystanie z kamery internetowej do wideorozmów przez Internet (np. poprzez Skype lub Facetime); umieszczanie na stronie internetowej stworzonych przez siebie tekstów, zdjęć, muzyki, filmów, oprogramowania itp.

Osoby posiadające podstawowe umiejętności komunikacyjne – osoby, które korzystały w Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy i wykonywały tylko jedną z wymienionych powyżej czynności.

Osoby posiadające ponadpodstawowe umiejętności komunikacyjne – osoby, które korzystały w Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy i wykonywały kilka z wymienionych powyżej czynności.

5. Umiejętności rozwiązywania problemów

Osoby posiadające doświadczenie w korzystaniu z Internetu, ale nieposiadające żadnych umiejętności rozwiązywania problemów – osoby, które korzystały w Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy, ale nie wykonywały żadnej czynności z listy A i żadnej z listy B. Lista A: przenoszenie plików pomiędzy komputerami lub innymi urządzeniami (np. aparatem fotograficznym, kamerą, telefonem komórkowym lub odtwarzaczem mp3/mp4); instalowanie oprogramowania lub aplikacji; zmienianie ustawień (opcji/preferencji w menu „narzędzia”) dowolnego oprogramowania, programu operacyjnego lub programów zapewniających bezpieczeństwo urządzenia (np. antywirusowych). Lista B: kupowanie przez Internet towarów lub usług przeznaczonych do użytku prywatnego w ciągu ostatniego roku; sprzedawanie towarów lub usług przez Internet, np. przez aukcje internetowe (np. Allegro, eBay); uczestniczenie w kursie on-line lub korzystanie przez Internet z materiałów szkoleniowych innych niż pełny kurs on-line (np. materiały audiowizualne, oprogramowanie do nauki przez Internet, podręczniki elektroniczne) lub kontaktowanie się z instruktorem/nauczycielem lub innymi osobami uczącymi się poprzez strony/portale edukacyjne; korzystanie z bankowości internetowej.

Osoby posiadające podstawowe umiejętności rozwiązywania problemów – osoby, które korzystały w Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy i wykonywały co najmniej jedną

z czynności z listy A lub B, ale nie z obu list jednocześnie.

Osoby posiadające ponadpodstawowe umiejętności rozwiązywania problemów – osoby, które korzystały w Internecie w ciągu ostatnich 3 miesięcy i wykonywały co najmniej jedną z czynności z listy A i co najmniej jedną z listy B.

6. Umiejętności związane z oprogramowaniem

Osoby posiadające doświadczenie w korzystaniu z Internetu, ale nieposiadające żadnych umiejętności związanych z oprogramowaniem – osoby, które korzystały w Internecie w ciągu ostatnich 3 miesięcy, ale nie wykonywały żadnej czynności z listy A i żadnej z listy B. Lista A: korzystanie z procesorów tekstu (np. Word, Writer, WordPerfect); korzystanie z arkuszy kalkulacyjnych (np. Excel); korzystanie z oprogramowania do edytowania zdjęć, plików wideo lub audio. Lista B: tworzenie prezentacji lub dokumentów łączących tekst, obrazki, tabelki lub wykresy; tworzenie kodu w języku programowania; korzystanie z zaawansowanych funkcji arkusza kalkulacyjnego w celu organizacji i analizy danych, jak np. sortowanie, filtrowanie, wykorzystywanie formuł, tworzenie wykresów.

Osoby posiadające podstawowe umiejętności związane z oprogramowaniem – osoby, które korzystały w Internecie w ciągu ostatnich 3 miesięcy i wykonywały co najmniej jedną czynność z listy A i żadnej z listy B.

Osoby posiadające ponadpodstawowe umiejętności związane z oprogramowaniem – osoby, które korzystały w Internecie w ciągu ostatnich 3 miesięcy i wykonywały co najmniej jedną czynność z listy B.

Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju kapitału ludzkiego

1. W wydatkach budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupowania danych w podziale na działy dokonuje się zgodnie ze szczegółową klasyfikacją dochodów i wydatków budżetowych obowiązującą na mocy rozporządzeń Ministra Finansów.

Społeczne uwarunkowania rozwoju kapitału ludzkiego

1. Dane przedstawione w tym dziale dotyczą w większości szeregu czasowego 2012-2016. Informacje z badania Diagnoza społeczna ze względu na dwuletni cykl gromadzenia danych ukazane są za lata 2011 lub 2013-2015. Frekwencja wyborcza, policzona przez Państwową Komisję Wyborczą, prezentuje wyniki dla lat 2014 i 2015.
2. Dane dotyczące liczby dzieci podlegających obowiązkowi rocznego przygotowania przedszkolnego oraz liczby uczniów szkół podstawowych dowożonych do placówek oraz korzystających z dodatkowych zajęć (dydaktyczno-wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych i socjoterapeutycznych) zostały pobrane z Systemu Informacji Oświatowej (SIO) i ukazują stan na 30 IX. Dane są przekazywane do systemu poprzez MEN na podstawie ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. 2004 Nr 49, poz. 463, z późn. zm.).
3. Dane pozyskane z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej za pośrednictwem Portalu Publicznych Służb Zatrudnienia, dotyczące bezrobocia wśród osób do 25 roku życia oraz czasu pozostawania bez pracy, przedstawiają stan na 31 XII. Są to informacje obrazujące wielkość bezrobocia rejestrowanego, uzyskiwane na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (formularze MPiPS)

sporządzanej przez powiatowe urzędy pracy. Obowiązek przekazania tych danych określa Ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (tekst jednolity: Dz. U. 2001 Nr 6, poz. 56).

4. Badanie Nietypowe formy zatrudnienia i praca nierejestrowana zostało przeprowadzone w IV kwartale 2014 r. przy pomocy dodatkowej ankiety o symbolu ZD-A, skierowanej do respondentów, którzy wzięli udział w podstawowym Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności.
5. Dane z badania Diagnoza społeczna dotyczą warunków i jakości życia Polaków. Informacje zbierano dla gospodarstw domowych oraz wszystkich osób, które ukończyły 16 lat i były obecne w momencie przeprowadzania ankiety. Badania miały charakter panelowy (w odstępach kilkuletnich wracano do tych samych gospodarstw i osób). Pierwszy pomiar odbył się w 2000 r. Od 2005 r. pomiary odbywały się w odstępach dwuletnich.

2. METHODOLOGICAL NOTES

The data presented in this publication cover the years 2012-2016. In the absence of information for the whole period, the most up-to-date available data are presented.

Demography

1. *The data on population size were prepared using the balance method, according to the following equation:*

$$L_k = L_p + U - Z + ZS - WS + ZC - WC + (-) ZA;$$

L_p – the population size at the beginning of the period (year, quarter);

U – life births;

Z – deaths;

ZS – registrations for permanent residence (moving from other units of administrative division and from abroad);

WS – cancellations of registration for permanent residence (in connection with moving to other units of administrative division and abroad);

ZC – registrations for temporary residence for over 3 months (moving from other units of administrative division);

WC – cancellations of registration for temporary residence for over 3 months (in connection with moving to other units of administrative division);

ZA – population changes due to administrative changes;

L_k – population size at the end of the period (year, quarter)

The balance is based on the Population and Housing Census held on March 31, 2011 in accordance with the publications “Size and structure of population and vital statistics by territorial division in 2014. As of December 31.”, Central Statistical Office, Warsaw 2015.

Due to insufficient quality of data on international migration for permanent residence for 2015, the data on such migration, as well as the data on long-term migration are not published. Therefore, the data on international migration for permanent residence for 2014 were used in the population balance for 2015.

2. *The data on population size and structure by territorial division were prepared according to the national definition of residence. The balance does not include people coming from abroad for temporary residence (irrespective of duration of their temporary stay), but recognizes permanent residents of Poland temporarily residing abroad (regardless of duration of their absence).*
3. *The data on registered births and deaths are derived from records of civil registry offices and registers of individual gminas.*

The data on vital statistics were presented in the following territorial division: births – by the place of permanent residence of the new born child's mother; death – by the place of last permanent residence of the deceased person.

Until 2014, the source of data on both live and still births was the document of the Ministry of Health “Notification of birth” which is the basic civil status documentation, also used by national statistics. The document of the Ministry of Health “Birth certificate” is the source

of medical data on live births since 2015. Sociodemographic data come from the register of civil status and the PESEL register.

The source of the data on deaths is the document of the Ministry of Health "Death certificate" which is the basic civil status documentation, also used by national statistics, as well as data from the register of civil status and – since 2015 – from the PESEL register.

4. *The data on internal and international migration for permanent residence were compiled on the basis of full records of migrants. The sources of this information are registry units of gminas (documents on notifications). The data on registered long-term migration are derived from administrative sources (the PESEL register), and thus concern only registered migration.*

Health

1. *Data regarding health care were prepared based on the results of surveys of the Central Statistical Office, data of the Ministry of Health, the Social Insurance Institution, the Ministry of Justice, the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior, the Institute of Psychiatry and Neurology, the Institute of Oncology, the Institute of Occupational Medicine and The National Institute of Public Health. For the first time – unless otherwise stated – the data concerning the health care include data of the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and until 2011 - the Internal Security Agency.*
2. *The legal bases of changes in the health care system are:*
 - *Act of 15 April 2011 on Health Care Activities, consolidated text: Journal of Laws 2016, item 1638;*
 - *Act of 15 July 2011 on the Profession of Nurses and Midwives, consolidated text: Journal of Laws 2016, item 1251;*
 - *Act of 5 December 1996 on the Profession of Doctor and Dentist, consolidated text: Journal of Laws 2017, item 125.*
3. *Data on health self-assessment were presented based on the results of EU-SILC, conducted in 2008-2012 by CSO on random sample of the population.*
4. *Data on medical personnel regard persons working directly with the patient (including persons undergoing practical placement) include those working in health care sector, regardless of the form of employment (self-employed, employment contract or civil law contract). Each person is counted only once in the main workplace as indicated by the employee.*
5. *Data on persons with the right to practise medical profession are quoted on the basis of the registers of doctors, pharmacists, nurses and midwives, laboratory diagnosticians.*
6. *Data on specialists refer to doctors and dentists with second degree of specialisation and, since 2005, with the title of specialist in the relevant field of medicine.*
7. *The data on incidence of illnesses concern newly registered cases and were presented according to the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision), in force since 1997.*

Education

- All information concerning pre-primary, primary, lower secondary and upper secondary education was presented according to the organizational state of the education system regulated by the provisions of Education System Act of 7 September 1991 (Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, as amended) and the principles of implementation of a new education system which are regulated by the Act of 8 January 1999 – Regulations implementing the education system reform (Journal of Laws 1999 No. 12, item 96, as amended). The publication also takes account of the next stage of the reform liquidating some types of upper secondary schools and introducing a new form of acquiring vocational qualifications as regulated by the Act of 19 August 2011 amending the Education System Act and some other acts (Journal of Laws 2011, No. 205, item 1206). As a consequence of the amendment to the Education System Act, recruitment to the first grade of specialized secondary schools (for youth and adults) was terminated in the 2012/2013 school year, and no further recruitment is planned in the coming years, either to specialized secondary schools or to supplementary general secondary schools (for youth and adults), supplementary technical secondary schools for youth, basic vocational schools for adults and technical secondary schools for adults. Since the 2013/14 school year, supplementary technical secondary schools for adults have been phased out; schools of this type have either been closed or transformed into general secondary schools for adults. Since the 2012/2013 school year, the authorities of basic vocational schools with educational cycle shorter than three years should transform those institutions into three-year schools. In the 2009/10– 2013/14 school years, 6-year old children, at the request of parents, were allowed to start education in the first grade of primary school. In the 2014/15 school year, 6-year old children born in the first half of 2008 began compulsory education in the first grade of the primary school, while in 2015/16 - all 6-year-olds. Since the 2016/17 school year, all children aged 7 years were covered by compulsory schooling, while 6 year-old children were bound to participate in pre-primary education. Most of the data presented in the publication are derived from the Education Information System operating on the basis of Act of 15 April 2011 (Journal of Laws of the Republic of Poland 2011, No. 139, item 814 as amended). Information on the results of the sixth grade test and lower secondary school examination was obtained from the Central Examination Board's reports on the PISA (of Programme for International Student Assessment) survey and the PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competencies) from the reports of Institute of Philosophy and Sociology of the Polish Academy of Sciences and the Educational Research Institute.*

The data on the number of teachers employed to teach classes within obligatory educational programmes (curricular education), counted in terms of full-time equivalent employees, were used to calculate the students per one teacher rate.

Teachers who were employed but did not fulfil their duties for various reasons, or the teachers who only performed duties not connected with teaching mandatory curricular subjects, were not included.

2. *The information concerning tertiary education was presented according to the regulations for the institutions operating under the provisions of the Act of 27 July 2005 – Higher Education Act (Journal of Laws 2005 No. 164, item 1365, as amended).*

The data on students and graduates of higher education institutions and doctoral programmes presented and used to calculate indicators do not include foreign students. Neither postgraduate students of academies of the Ministry of National Defence nor academies of the Ministry of the Interior and Administration were included in the data. Students were presented as of 30 November as many times as many courses they were enrolled in. If a graduate completed two or more degree courses in a given academic year, he was indicated accordingly. Higher education institutions having organizational units located abroad were presented according to voivodships appropriate for their seats.

Labour market

1. *Economic activity data were compiled on the basis of a quarterly sample Labour Force Survey (LFS) conducted by the continuous observation method, i.e. labour force was surveyed each week throughout the whole quarter. The survey covered persons aged 15 years and more who were members of the household in the sampled dwellings. Since the third quarter of 2012, persons absent from a household for 12 months or longer (3 months until Q2 2012), i.e. persons staying abroad or living in institutional households in Poland, have been excluded from the survey. The population of disabled persons was separated from the population aged 15 years and more on the basis of legal criterion. Persons aged 16 years and more who were granted a certificate of disability or inability to work were included among the disabled.*
2. *Data on LFS from 2012-2016 presented in the analytical commentary were generalised using population balances based on Population and Housing Census 2011, therefore they are not fully comparable with the results of the surveys prior to 2010.*
3. *The analysis of potential additional labour force was compiled on the results of the LFS using three additional categories (underemployed part-time workers, economically inactive persons seeking a job but not available for work and economically inactive persons available for work but not seeking it), which were defined by Eurostat Working Group Labour Market Statistics (LAMAS).*
4. *The information on registered unemployment has been prepared on the basis of the monthly statistical reporting of the Ministry of Family, Labour and Social Policy (MRPiPS-01 form) compiled by powiat labour offices.*
5. *The data on demand for labour were obtained from the enterprise Z-05 questionnaire survey which is carried out as a quarterly sample survey and which covers entities of the national economy having at least one employee.*
6. *The data on working time were compiled on Z-06 questionnaire survey. The survey is completed by units of the national economy employing over 9 persons and by budgetary sphere entities regardless of the number of employed persons. It does not include private agricultural holding workers, persons employed in social, political and trade union organizations, or national defence and public safety employees.*
7. *The information on diversity of average gross earnings depending on educational level was obtained from the Z-12 questionnaire survey. The CSO survey is carried out with biennial periodicity. It is a sample survey covering entities of national economy employing more*

than 9 persons. The data concern employed persons who worked full-time or part-time in October.

Culture

1. *All reports on cultural institutions carried out by CSO, the results of which are presented herein, are census surveys.*

Science, technology and innovation

1. *The sample-based survey on the use of information and communication technology in households is conducted once a year by a sample method. This section presents data on the Internet access in households, purposes of private use of the Internet and activities performed by the users via the Internet.*

2. *Digital skills*

Persons having no digital skills - people who had used the Internet in the past three months but were information-illiterate and had no communication, problem solving or software skills.

Persons having low digital skills - people who had used the Internet during the last three months and did not have from 1 to 3 of the information, communication, problem solving or software skills.

Persons with basic digital skills - people who had used the Internet in the last 3 months and had all digital information, communication, problem solving or software skills, but at least one on basic level.

Persons with post-basic digital skills - people who had used the Internet in the last 3 months and had all digital information, communication, problem solving or software skills, but at least one on post-basic level.

3. *Digital information skills*

Persons with experience in using the Internet, but having no information skills – people who had used the Internet during the last three months, but did not perform any of the following actions: copying or moving a file or folder; using Internet based storage space to upload documents, pictures, music files, video or other files; using the Internet to contact the public administration units by searching for information on their websites; searching the Internet for information about goods or services; online search of health-related information (e.g. about injuries, diseases, nutrition, improving health, etc.).

Persons having basic digital information skills – people who had used the Internet during the last three months and performed only one of the above mentioned actions.

Persons having post-basic digital information skills – people who had used the Internet during the three months and performed several of the above mentioned actions.

4. *Digital communication skills*

Persons having experience in using the Internet, but no communication skills – people who had used the Internet in the past three months, but did not perform any of the following: sending, receiving e-mail; social networking (creating a user profile, sending messages to friends or other forms of participation in such services as Facebook, Twitter, NK, Grono, etc.; telephoning over the Internet and/or using the web camera for video calls via the

Internet (e.g. via Skype or Facetime), uploading self-made text, photos, music, movies, software, etc.

Persons having basic digital communication skills – people who had used the Internet during the last three months and performed only one of the above mentioned actions.

Persons having post-basic digital communication skills – people who had used the Internet during the last three months and performed several of the above mentioned actions.

5. Digital problem solving skills

Persons having experience in using the Internet, but no problem-solving skills – people who had used the Internet during the last three months, but did not perform any action from the list A and the list B. List A: transfer of files between computers or other devices (e.g. a camera, video camera, mobile phone or mp3/mp4 player); installing software or applications; changing settings (options/preferences in the 'Tools' menu) of any software or operating programs for device security (e.g. anti-virus). List B: buying online goods or services for private use over the last year; selling goods or services over the Internet, e.g. through online auctions (e.g. Allegro, eBay); participation in online course or using training materials other than full online course (e.g. audio-visual materials, online learning software, electronic coursebooks) or contacting the instructor/teacher or other learners through the educational pages/portals; using online banking.

Persons having basic digital problem solving skills – people who had used the Internet during the last three months and performed at least one of the above mentioned actions.

Persons having post-basic digital problem solving skills – people who had used the Internet during the last three months and performed at least one action from the list A and at least one from the list B.

6. Digital software skills

Persons having experience in using the Internet, but no skills related to software – persons who had used the Internet during the last three months, but did not perform any action from the list A and the list B. List A: the use of the word processor (e.g. Word, Writer, WordPerfect); the use of spreadsheets (e.g. Excel); the use of software to edit photos, video or audio files. List B: creating presentations or documents combining text, images, tables or charts; the creation of a code in the programming language; use of advanced spreadsheet functions in order to organise and analyse data, e.g. sort, filter, use formulas, create charts.

Persons having post-basic digital software skills – people who had used the Internet during the last three months and performed at least one action from the list A but no action from the list B.

Persons having post-basic digital software skills – people who had used the Internet during the last three months and performed at least one action from the list B.

Economic determinants of human capital development

1. *Data concerning expenditures of the state budget and local government units are grouped into divisions in accordance with the detailed classification of budgetary revenues and expenditures under the regulations of the Minister of Finance.*

Social determinants of human capital development

1. *Data presented in this section mostly refer to the period 2012-2016. The 'Social diagnosis' survey, due to two-year cycle of data gathering, covers years 2011 or 2013-2015. Voter turnout, calculated by the National Electoral Commission, includes data for 2014 and 2016.*
2. *Data concerning the number of children who are obliged to fulfil compulsory one-year pre-primary school preparation and the number of commuting primary school children as well as those attending additional classes (didactic-compensatory, corrective--compensatory, speech therapy and sociotherapeutic) were obtained from the Education Information System as of 30 September. Data are transferred to the system through the Ministry of National Education in accordance with the Act of 19 February 2004 on the Education Information System (Journal of Laws 2004 No. 49, item 463, with amendments).*
3. *Data obtained from the Ministry of Family, Labour and Social Policy through the portal of Public Employment Services, concerning unemployment of people aged below 25 years and duration of unemployment, are presented as of 31 December. Data on registered unemployment, derived from reports of the Ministry of Family, Labour and Social Policy (MPiPS forms), compiled by Powiats Labour Offices. The obligation to provide these data is laid down in the Act of 14 December 1994 on Employment and Counteracting Unemployment (single act: Journal of Laws 2001 No. 6, item 56).*
4. *The survey 'Non-standard forms of employment and undeclared work' was carried out in the fourth quarter of 2014 on additional ZD-A questionnaire addressed to the respondents who participated in the core Labour Force Survey.*
5. *Data of the survey 'Social diagnosis' concern the conditions and quality of life of Polish citizens'. The gathered data covered households and all individuals aged 16 years or more that were present during the survey. These were panel surveys consisting in repeated observations conducted by following the same households and persons over time (every few years). The first survey was conducted in 2000 and from 2005 onward -in two-year cycles.*

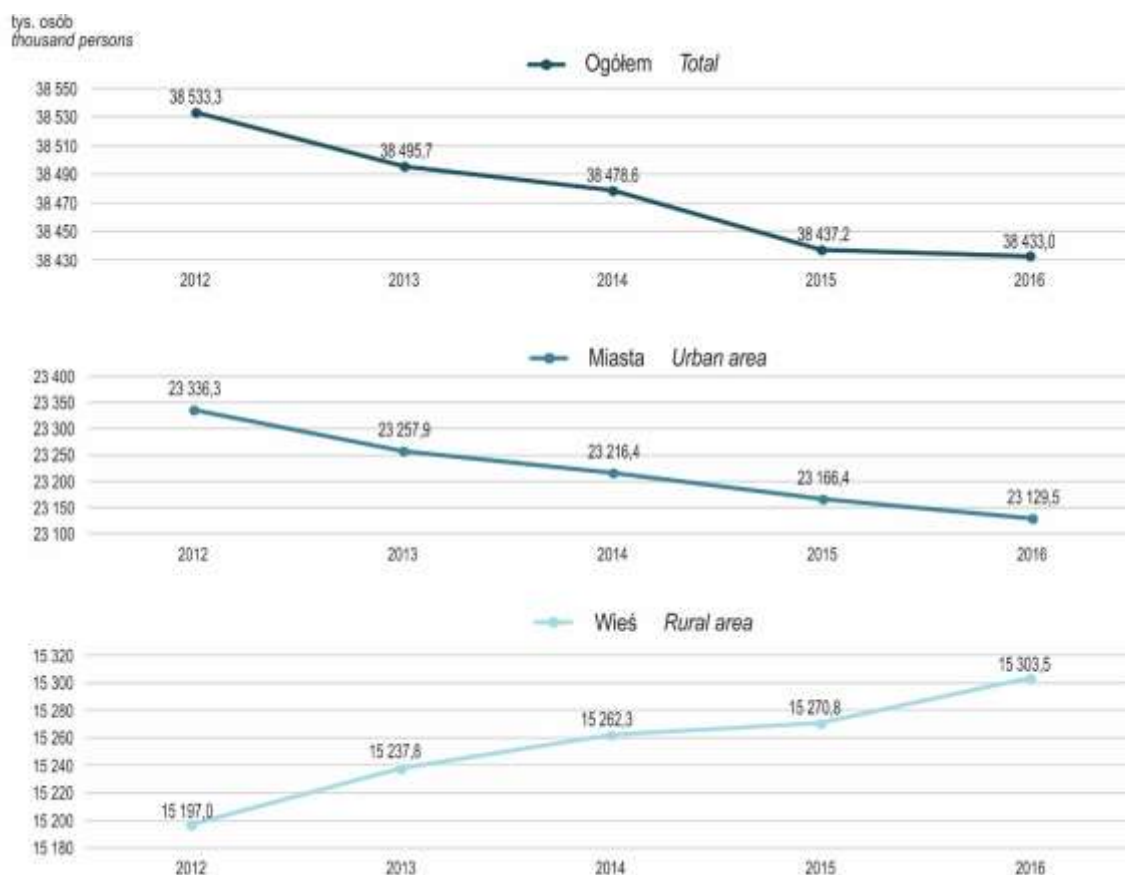
3. KOMENTARZ ANALITYCZNY

Demografia

Ludność

W 2016 r. w porównaniu do roku 2012 liczba ludności w Polsce zmniejszyła się o 100,3 tys. osób, osiągając wartość 38433,0 tys. osób. Był to kolejny rok z rzędu w badanym okresie, gdy liczba ludności była niższa w stosunku do poprzedniego roku. Tak jak w ubiegłych latach, największe pod względem liczby ludności było województwo mazowieckie – 5365,9 tys. osób, a najmniejsze opolskie – 993,0 tys. osób, w którym liczba ludności systematycznie maleje. Największy spadek liczby ludności w latach 2012-2016 można było zaobserwować w województwach: śląskim, łódzkim i lubelskim – odpowiednio o: 56,7; 39,3 i 32,3 tys. osób. Jednocześnie nadal odnotowuje się sukcesywny wzrost odsetka liczby ludności mieszkającej na terenach wiejskich, zlokalizowanych głównie wokół dużych miast oraz spadek odsetka mieszkańców miast, którzy w 2016 r. stanowili 60,2% liczby ludności Polski ogółem (w 2012 r. było to 60,6%). Większa liczba osób zamieszkałych na wsi w stosunku do liczby mieszkańców miast występowała w czterech województwach: lubelskim, małopolskim, świętokrzyskim i najwięcej w podkarpackim – w 2016 r. wyniosła 58,8%.

Wykres 1. LUDNOŚĆ (stan w dniu 31 XII)
POPULATION (as of 31 XII)

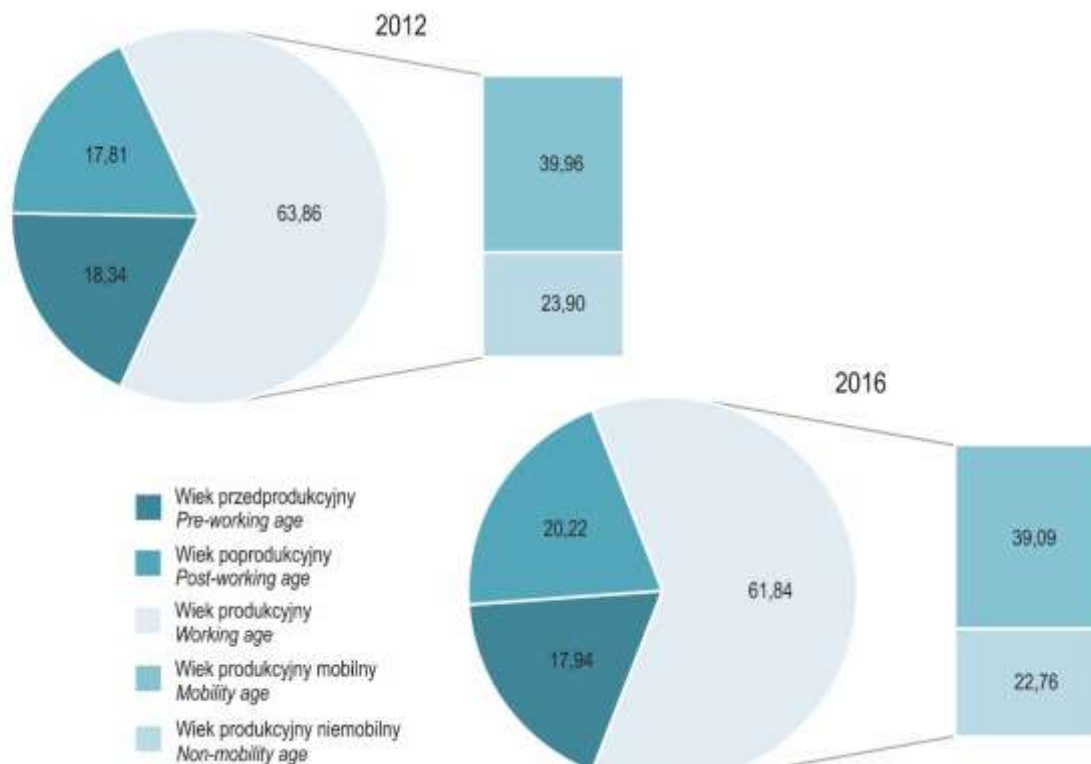
Źródło: Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Największym pod względem liczby ludności miastem w Polsce było miasto stołeczne Warszawa, w którym liczba mieszkańców w 2016 r. wyniosła 1754,0 tys. osób. Kolejnymi miastami według liczby zamieszkałych osób były Kraków i Łódź, które liczyły odpowiednio 765,3 tys. i 696,5 tys. mieszkańców. Od 2012 r. z 39 miast liczących 100 tys. i więcej mieszkańców, w 7 zwiększyła się liczba ludności – największy wzrost w ujęciu procentowym wystąpił w Zielonej Górze (o 14,6%), natomiast największy procentowy ubytek zanotowano w Wałbrzychu (-4,0%), który utracił w ciągu 5 lat ponad 4,6 tys. mieszkańców.

W badanym okresie najliczniejszą grupą wieku, stanowiącą co najmniej 61,8% ludności Polski, były osoby w wieku produkcyjnym, z czego ponad 63,2% to osoby w wieku produkcyjnym mobilnym. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym systematycznie malała, zatem stopa przyrostu była ujemna (w 2016 r. wynosiła minus 0,09%, a liczba ludności od 2012 r. zmalała o 170,9 tys.), w przeciwieństwie do grupy osób starszych zaliczanych do wieku poprodukcyjnego, której stopa przyrostu osiągnęła w 2016 r. 3,14%.

Wykres 2. LUDNOŚĆ WEDŁUG GRUP WIEKU (stan w dniu 31 XII)
POPULATION BY AGE GROUPS (as of 31 XII)

Źródło: Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.
Source: CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Udział kobiet w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności zmniejszył się z 69,5% w 2012 r. do 68,2% w 2016 r., w wieku produkcyjnym z poziomu 47,5% do 47,1%, natomiast w wieku przedprodukcyjnym przez lata 2012-2016 utrzymywał się na stałym poziomie 48,7%.

Analizując biologiczne grupy wieku, można zaobserwować podobną sytuację, jak w przypadku ekonomicznych grup wieku, związaną ze spadkiem od 2012 r. liczby osób w wieku 0-14 oraz 15-64 lata.

Tabl. 1. **LUDNOŚĆ WEDŁUG BIOLOGICZNYCH GRUP WIEKU (w tys. osób)**

Stan w dniu 31 XII

POPULATION BY BIOLOGICAL AGE GROUPS (in thousand persons)

As of 31 XII

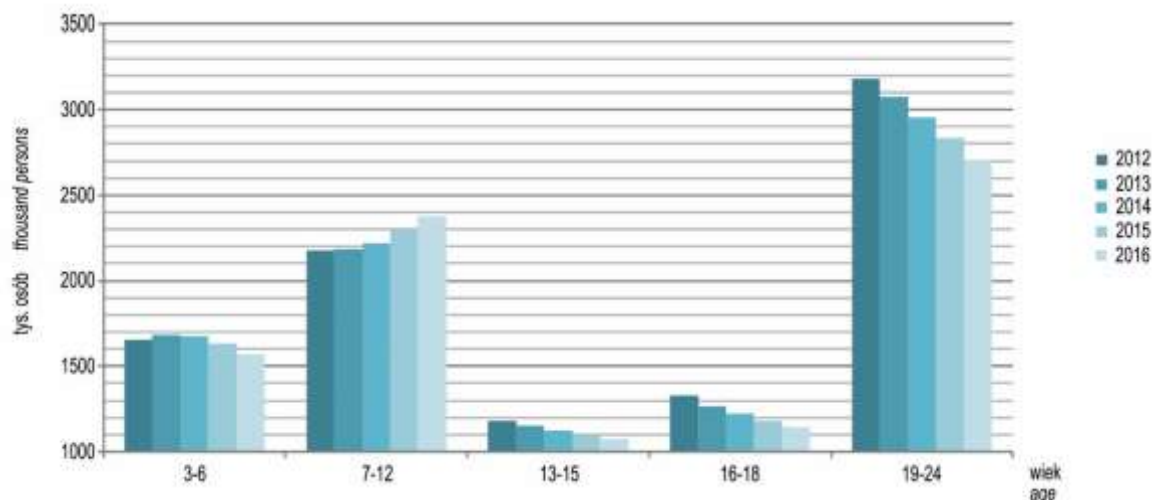
WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION
0-14 lat	5 797	5 771	5 764	5 755	5 773	0-14 years
15-64 lat	27 249	27 052	26 840	26 606	26 356	15-64 years
65 lat i więcej	5 488	5 673	5 874	6 076	6 303	65 years and more

Źródło: Baza Demografia GUS, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.Source: CSO Demography Database, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Biorąc pod uwagę liczbę ludności według edukacyjnych grup wieku (wykres 3), można zauważyć, że liczba dzieci w wieku 3-6 lat zwiększała się w latach 2012-2013, potem nastąpił spadek (w 2016 r. o 114,1 tys. w porównaniu z 2013 r.). Jedyną grupą wykazującą roczny wzrost liczby dzieci była grupa 7-12 lat. W pozostałych przedziałach wieku liczba osób nadal się zmniejszała.

Wykres 3. **LUDNOŚĆ WEDŁUG EDUKACYJNYCH GRUP WIEKU (stan w dniu 31 XII)**

POPULATION BY EDUCATIONAL AGE GROUPS (as of 31 XII)

Źródło: Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.Source: CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Unia Europejska na koniec 2016 r. liczyła 511,8 mln osób. Największy udział w populacji unijnej miały Niemcy – 16,2%. Kolejnym państwem pod względem liczebności była Francja – 13,1%. Polska znalazła się na 6 miejscu (7,4%) wśród 28 krajów. Członkami Unii Europejskiej o najmniejszej liczbie mieszkańców były Luksemburg i Malta – po 0,1% całości populacji.

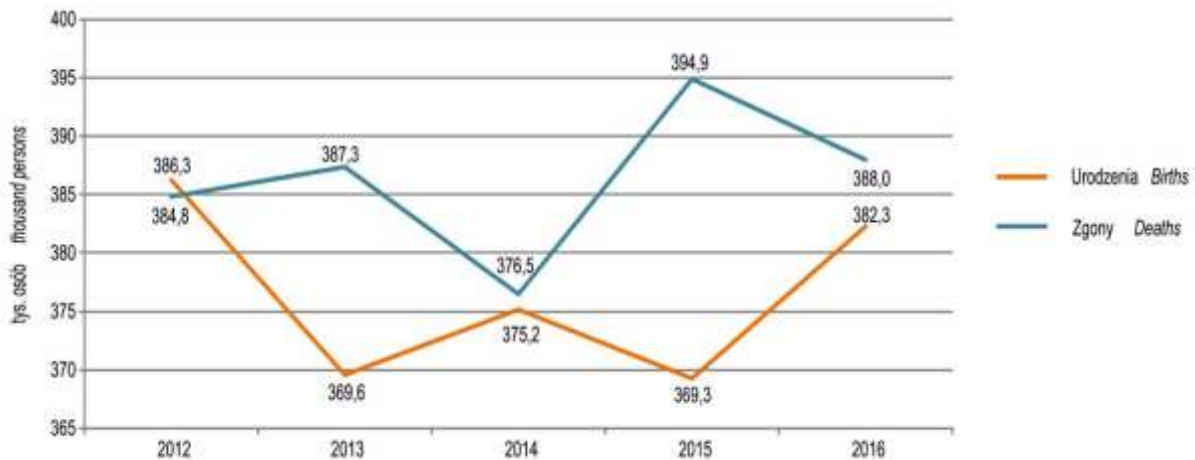
Z danych Eurostatu za 2016 r. wynika, że udział osób w wieku 65 lat i więcej w całej populacji Unii Europejskiej wynosił 19,2%. Największy odsetek osób starszych występował we Włoszech (22,0%), w Grecji (21,3%) oraz Niemczech (21,1%) a najmniejszy w Irlandii (13,2%), Luksemburgu (14,2%), Słowacji (14,4%), na Cyprze (15,1%) oraz w Polsce (16,0%).

Ruch naturalny

Rok 2012 był ostatnim (siódmym z kolei), który przyniósł dodatni przyrost naturalny – od 2013 r. notowano ubytek naturalny – największy w 2015 r. osiągnął wartość minus 25,6 tys., natomiast w 2016 r. wyniósł minus 5,8 tys. Zauważyć można, że wielkość ubytku naturalnego była spowodowana zarówno spadkiem liczby urodzeń, jak i wzrostem liczby zgonów. W 2016 r. dodatni przyrost naturalny odnotowano głównie na terenach wiejskich. W miastach ubytek naturalny obserwowano od 2012 r. i w 2016 r. wyniósł minus 10,5 tys. Podobnie jak

w poprzednich latach, dodatni przyrost naturalny występował w województwach: małopolskim, mazowieckim, podkarpackim, pomorskim i wielkopolskim.

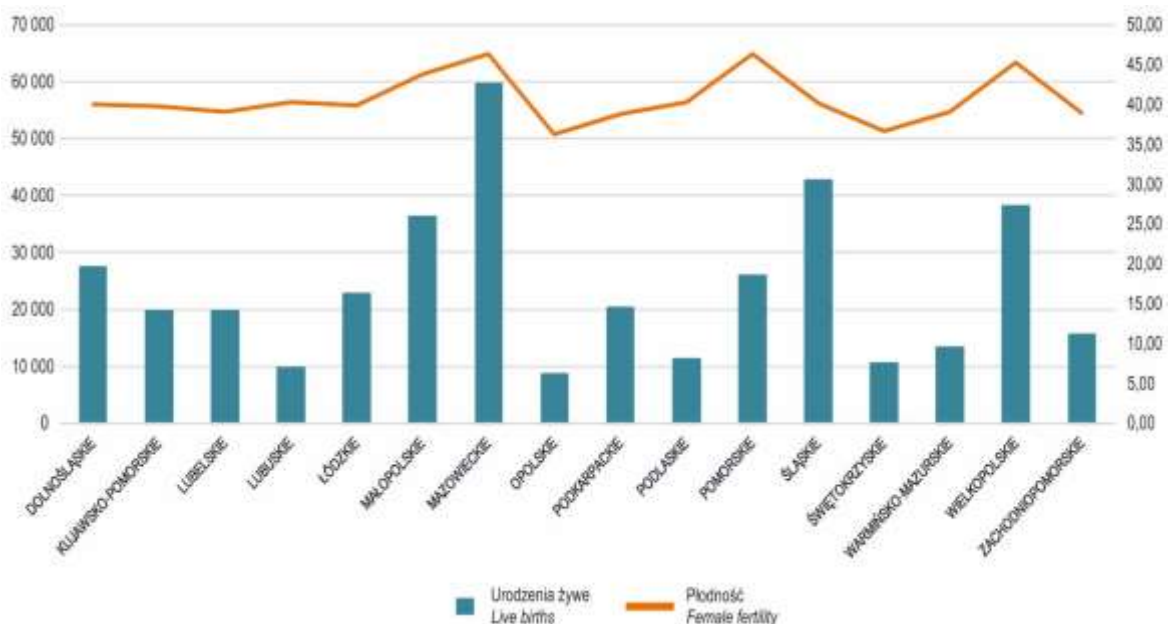
Wykres 4. RUCH NATURALNY (stan w dniu 31 XII)
VITAL STATISTICS (as of 31 XII)

Źródło: Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.
Source: CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

W roku 2016 liczba urodzeń żywych w Polsce osiągnęła wartość 382,3 tys. Od roku 2012 odsetek urodzeń na wsi znajdował się w przedziale 42,1-40,8 w skali kraju. Pod względem liczby urodzeń najlepiej na tle kraju prezentowały się województwa: małopolskie, mazowieckie, pomorskie i wielkopolskie, które w 2016 r. miały najwyższy odsetek urodzeń żywych na 1000 ludności (powyżej 10,8). Jednocześnie te same województwa charakteryzowały się występowaniem najwyższych wartości wskaźnika płodności kobiet na tle całego kraju i osiągnęły wyniki powyżej średniej krajowej, która wyniosła 41,74 urodzeń żywych na 1000 kobiet w wieku 15-49 lat.

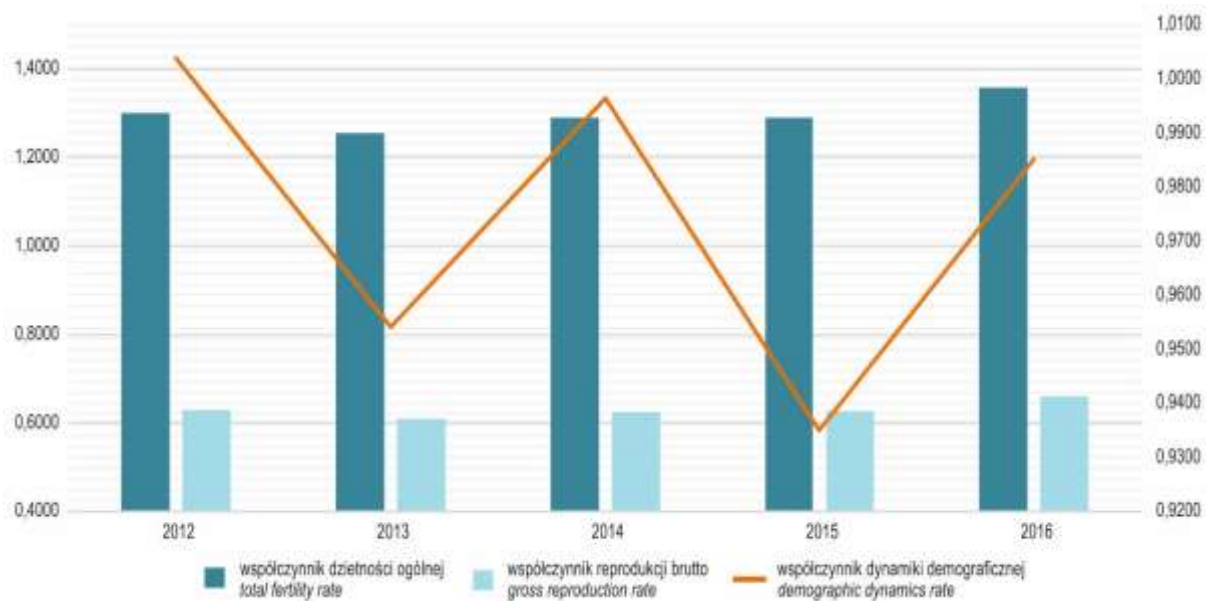
Wykres 5. URODZENIA ŻYWE A PŁODNOŚĆ W 2016 R.
LIVE BIRTHS AND FEMALE FERTILITY IN 2016

Źródło: Baza Demografia GUS, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.
Source: CSO Demography Database, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

W przypadku współczynnika dzietności ogólnej oraz współczynnika reprodukcji brutto (zarówno ogółem dla Polski, jak i w podziale na województwa) w badanym okresie zauważalny był nieznaczny wzrost wartości w porównaniu do 2012 roku. Najwyższe wartości współczynnika dynamiki demograficznej zarejestrowane zostały w 2012 roku – w kolejnych latach nastąpiły wahania wartości, jednak roczna liczba urodzeń nie dorównała rocznej liczbie zgonów i w 2016 r. odnotowano 985 urodzeń na 1000 zgonów.

Wykres 6. WSPÓLCZYNNIKI REPRODUKCJI W LATACH 2012-2016 R.
REPRODUCTION RATES IN THE YEARS 2012-2016

Źródło: Baza Demografia GUS, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

W 2016 r., podobnie jak w poprzednich latach, najwyższe wartości wszystkich współczynników reprodukcji ludności osiągnęło województwo pomorskie. Współczynnik dzietności ogólnej osiągnął tu wartość 1,5061 (średnia dla Polski to 1,3571), współczynnik reprodukcji brutto – 0,7314 (dla Polski 0,6605) a współczynnik dynamiki demograficznej – 1,2232 (dla Polski 0,9852). Kolejnymi województwami z najwyższymi wskaźnikami były mazowieckie i wielkopolskie, co obrazuje wykres 6.

W badanym okresie liczba zgonów utrzymywała się na poziomie około 380 tys. osób rocznie, tylko w 2016 r. zmarło 388,0 tys. osób, z czego 52,1% stanowili mężczyźni. Wśród nich najliczniejszą grupą były osoby w wieku 85 lat i więcej – 32314 zgonów, co stanowiło 16,0% ogólnej liczby zgonów mężczyzn. Wśród kobiet najwięcej (72704 osoby) zmarło również w grupie wieku 85 lat i więcej i było to 39,1% liczby zgonów kobiet ogółem. W 2016 r. liczba zgonów na 1000 ludności w Polsce wynosiła 10,1: najwięcej w województwie łódzkim – 12,1 a najmniej w województwie podkarpackim 9,0.

W 2016 r. po raz piąty z rzędu wystąpił ubytek rzeczywisty, który jest bezpośrednio związany zarówno ze zmniejszeniem liczby urodzeń, jak i zwiększającą się liczbą osób emigrujących, przy prawie nieistotnych zmianach w liczbie zgonów i imigracji. W 2016 r. ubytek ten wyniósł minus 4,2 tys., a średnioroczne tempo przyrostu rzeczywistego ludności osiągnęło minus 0,01%. Wśród województw w roku 2016 największe średnioroczne tempo

przyrostu rzeczywistego ludności odnotowane zostało w województwach pomorskim (0,34%) i mazowieckim (0,31%).

Tabl. 2. **PRZYROST/UBYTEK RZECZYWISTY**
ACTUAL INCREASE/DECREASE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Przyrost/ubytek naturalny	1 469	-17 736	-1 307	-25 613	-5 752	Natural increase/decrease
Emigracja ¹	21 200	32 103	28 080	.	11 970	Emigration ¹
Imigracja ¹	14 583	12 199	12 330	.	13 475	Immigration ¹
Przyrost/ubytek rzeczywisty	-5 148	-37 640	-17 057	x	-4 247	Actual increase/decrease

¹ Dane na podstawie dokumentacji meldunkowej na pobyt stały.

Źródło: Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

¹ Data collected on the basis of registration documentation for permanent residence.

Source: CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Według danych Eurostatu w 2016 r. przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w Unii Europejskiej wyniósł 0,0%. Najwyższy przyrost zanotowano w Irlandii (7,1%), a następnie na Cyprze (4,7%). Ubytek naturalny zanotowano w 13 krajach członkowskich – największy w Bułgarii (-6,0%), następnie na Litwie (-3,7%) i w Rumunii (-3,5%). Polska z przyrostem naturalnym na poziomie -0,2% znajdowała się na 16 miejscu z 28 krajów.

Przyrost rzeczywisty na 1000 mieszkańców w 2016 r. w UE wyniósł 3,0%. Najwyższy przyrost zanotowano w Luksemburgu (19,8%). Ubytek rzeczywisty nastąpił w 10 państwach, największy na Litwie (-14,2%), Łotwie (-9,6%) oraz w Chorwacji (-8,7%). Polska z wynikiem 0,2% znalazła się na 18 miejscu wśród krajów członkowskich UE.

Współczynnik dzietności w Unii Europejskiej w 2015 r. wyniósł średnio 1,58. Najwyższy wynik osiągnęła Francja (1,96) oraz Irlandia (1,92). Najniższą wartość współczynnika odnotowano w Portugalii (1,31). W Polsce w tym czasie zarejestrowano wartość 1,32.

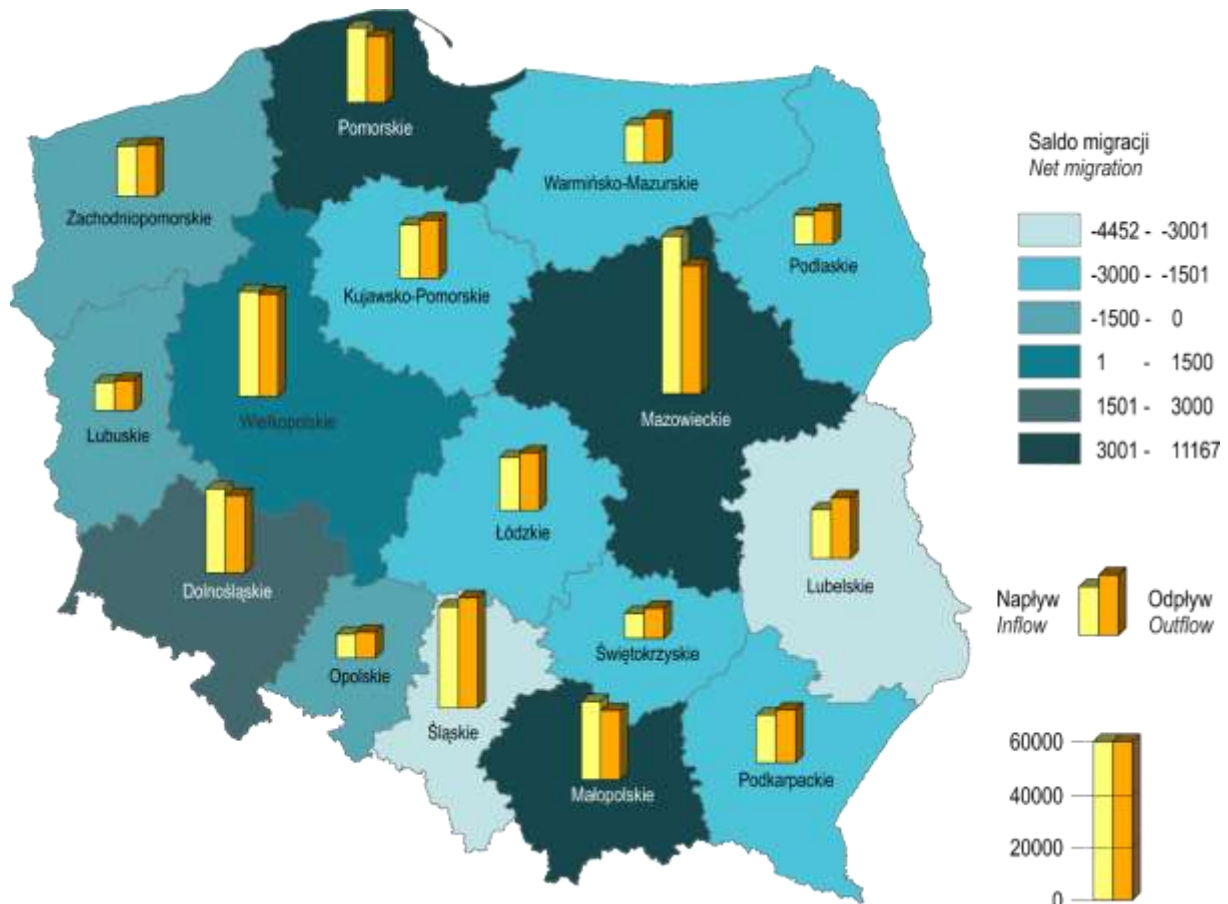
Eurostat podaje również dane dotyczące średniego wieku matek rodzących dzieci. Średnia dla Unii Europejskiej w 2015 r. wyniosła 30,5 lat. Najwyższy wiek odnotowano w Hiszpanii (31,9 lat), we Włoszech (31,7 lat) oraz Irlandii (31,6 lat), natomiast najniższy w Bułgarii (27,4 lat) i w Rumunii (27,7 lat). W Polsce wiek ten wyniósł 29,2 lat.

Migracje

Z danych na temat migracji wewnętrznych na pobyt stały wynika, że w roku 2016 miejsce zamieszkania na pobyt stały zmieniło o 17,1 tys. osób mniej niż w roku 2012. Jednocześnie w latach 2012-2016 saldo migracji było dodatnie jedynie w pięciu województwach, największe w mazowieckim (przekraczające każdego roku 11 tys. osób), małopolskim (powyżej 3 tys. osób każdego roku) oraz pomorskim (średnio 3,1 tys. osób). W pozostałych województwach odnotowano ujemne saldo migracji, wśród których największe wystąpiło w województwie lubelskim (od -4,5 tys. osób w 2016 r. do -5,1 tys. osób w 2014 r.). Na koniec badanego okresu, czyli w 2016 r., ponad 76% osób migrowało wewnątrz województw – pozostałe osoby przenieśli się do innych województw. Niezależnie od kierunku migracji, były to głównie osoby w wieku produkcyjnym – 69,0% oraz przedprodukcyjnym – 23,7%, co niewątpliwie związane było ze zmianą miejsca zamieszkania całych rodzin. Zmiany zameldowania dokonało 14,3% więcej kobiet niż mężczyzn.

W latach 2012-2016 w grupie miast liczących 100 tys. i więcej mieszkańców jedynie miasto stołeczne Warszawa oraz Gdańsk, Kraków, Olsztyn, Rzeszów, Szczecin i Wrocław miały corocznie dodatnie saldo migracji. W pozostałych zanotowano ujemne saldo migracji z kilkoma wyjątkami np. w Koszalinie i Zielonej Górze od 2013 r. występował przyrost. Ujemne saldo migracji to przede wszystkim efekt przeprowadzania się ludności z dużych miast do mniejszych miejscowości na terenach okolicznych gmin i powiatów, gdzie znajdują się na ogół tańsze w stosunku do dużych miast mieszkania i działki budowlane.

Wykres 7. MIGRACJE WEWNĘTRZNE NA POBYT STAŁY W 2016 R.
INTERNAL MIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN 2016

Źródło: Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Z danych o migracjach zagranicznych na pobyt stały wynika, że w 2016 r. wyjechało 12,0 tys. osób – czyli o 9,2 tys. mniej niż w 2012 r. i jednocześnie 20,1 tys. mniej niż w 2013 r. Po raz pierwszy w badanym okresie zaobserwować można, że za granicę wyjeżdżało mniej kobiet (48,2%) niż mężczyzn.

W roku 2016 głównym kierunkiem migracji dla ponad 91,4% osób zmieniających kraj pobytu były nadal kraje Unii Europejskiej. Kierunki te niezmiennie wynikały z otwarcia europejskich rynków i możliwości łatwiejszego podejmowania pracy, głównie w Niemczech (4,4 tys. osób) i Wielkiej Brytanii (2,9 tys. osób). Wyjeżdżały głównie osoby stanu wolnego (45,5%) i w wieku 25-44 lata (47,3%). Dużą grupą wyjeżdżających były także osoby w związkach małżeńskich (38,6%) oraz dzieci w wieku 0-14 lat, których odsetek wyniósł 15,8%.

W 2016 r. wyjechało za granicę na okres ponad 6 miesięcy (i zgłosiło wyjazd czasowy za granicę w ewidencji ludności) 61,2 tys. osób, głównie z województwa śląskiego (8,8 tys. osób), małopolskiego (6,7 tys. osób) i dolnośląskiego (6,3 tys. osób). Były to przeważnie osoby w wieku 30-39 lat (39,4%).

W przypadku imigracji w badanym okresie liczba osób przybywających do Polski zmniejszyła się z 14,6 tys. osób w 2012 r. do 13,5 tys. osób w 2016 r. Tak jak w przypadku emigracji, osoby przyjeżdżające na stałe do Polski pochodziły przede wszystkim z krajów europejskich – głównie z Wielkiej Brytanii oraz Niemiec. Kolejnym krajem była Ukraina, skąd

przyjechało 1,4 tys. osób i stanowiło to 10,0% całej imigracji. Zauważyć trzeba, że 50,3% wszystkich przyjezdnych na pobyt stały to dzieci do 9 roku życia, natomiast druga pod względem wielkości grupa to osoby w wieku 25-39 lat (21,8%).

Tabl. 3. **MIGRACJE DŁUGOOKRESOWE**
LONG-TERM MIGRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015	2016
a – razem <i>total</i>						
b – mężczyźni <i>males</i>						
c – kobiety <i>females</i>						
Emigracja <i>Emigration</i>	a	49 731	66 297	54 960	.	47 126
	b	25 510	33 127	28 939	.	27 024
	c	24 221	33 170	26 021	.	20 102
Imigracja <i>Immigration</i>	a	49 183	43 404	46 129	.	61 739
	b	28 914	24 903	25 696	.	35 497
	c	20 269	18 501	20 421	.	26 242

Źródło: „Rocznik Demograficzny” (lata 2013-2017), GUS, Warszawa.

Source: “Demographic Yearbook of Poland” (years 2013-2017), CSO, Warsaw.

Dane o migracjach długookresowych pochodzące ze źródeł administracyjnych (dotyczą tylko migracji zarejestrowanych), które są związane ze zmianą kraju zamieszkania na okres co najmniej 12 miesięcy wykazują, że w 2016 r. liczba osób emigrujących w stosunku do 2012 r. zmniejszyła się o 2,6 tys. osób, natomiast liczba imigrantów zwiększyła się o 12,6 tys. i osiągnęła wartość 61,7 tys. osób.

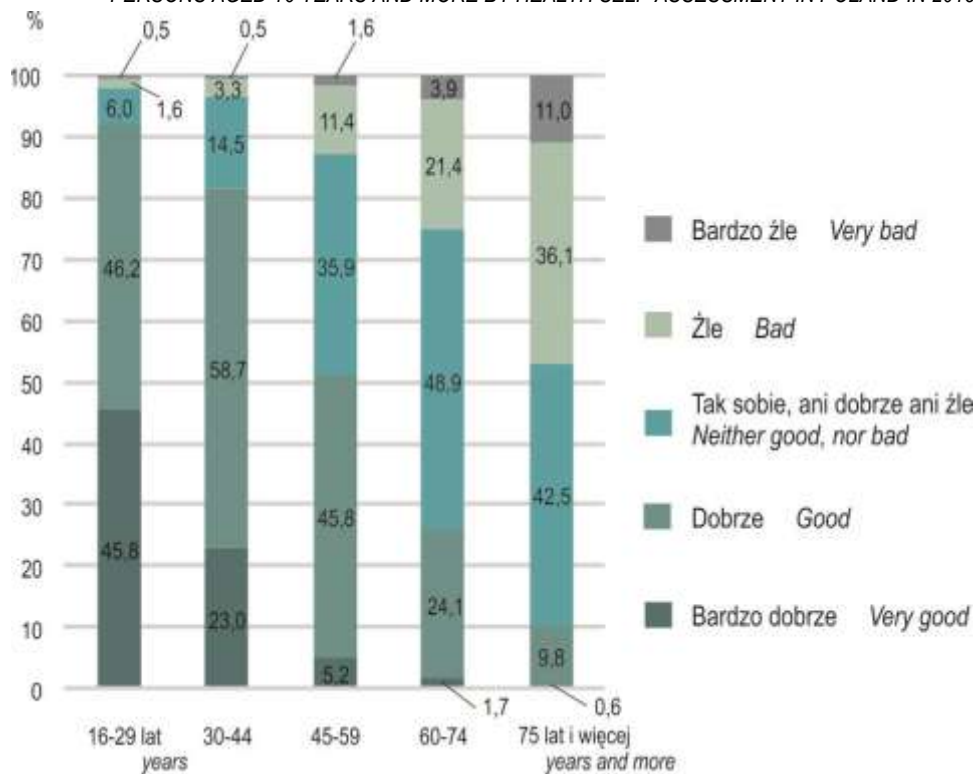
Saldo migracji na 1000 mieszkańców w Unii Europejskiej w 2016 r. według danych Eurostatu wyniosło 3,0. Najwyższy wskaźnik odnotowano w Luksemburgu (16,2), a następnie w Szwecji (11,9) i na Malcie (11,2). Najniższą wartość zarejestrowano na Litwie (-10,5), następnie na Łotwie (-6,2) oraz Chorwacji (-5,4), natomiast Polska uzyskała wartość 0,3.

Zdrowie

Stan zdrowia

Zdrowie jest, obok edukacji, jednym z najbardziej istotnych czynników determinujących jakość kapitału ludzkiego. Wyniki Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności przeprowadzonego w 2015 r. wskazują, że 54,8% mieszkańców Polski w wieku 16 lat i więcej oceniło swój stan zdrowia jako dobry lub bardzo dobry, był to wynik o 0,3 p.proc. gorszy niż w 2014 r. Choć nieznaczne pogorszenie oceny stanu zdrowia w równym stopniu dotyczyło mężczyzn i kobiet, to mężczyźni częściej oceniali bardzo dobrze swoje zdrowie (18,6% mężczyzn wobec 14,4% kobiet). W analizowanym okresie bardzo dobrze swój stan zdrowia oceniło 16,5% mieszkańców miast i 16,1% mieszkańców wsi. W 2015 r. najwięcej ocen bardzo dobrych odnotowano wśród osób w wieku 16-29 lat (o 1 p.proc. mniej niż w 2014 r.) oraz w grupie wiekowej 30-44 lata (spadek o 0,1 p.proc.). Wraz z wiekiem zwiększała się liczba ocen negatywnych stanu zdrowia. Swój stan zdrowia jako zły i bardzo zły określiło w 2015 r. 25,3% badanych osób w wieku 60-74 lata, tj. o 0,8 p.proc. więcej niż miało to miejsce w 2014 r. W 2015 r. długotrwałe problemy zdrowotne, trwające co najmniej 6 miesięcy, wystąpiły u 35,7% badanych (o 1,8 p.proc. więcej niż w 2014 r.). Długotrwałe problemy zdrowotne częściej były zgłaszane przez mieszkańców miast (37,8%) niż wsi (32,6%).

Wykres 8. OSOBY W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG SAMOCENY STANU ZDROWIA W POLSCE W 2015 R.
PERSONS AGED 16 YEARS AND MORE BY HEALTH SELF-ASSESSMENT IN POLAND IN 2015

Źródło: badanie EU-SILC – Europejskie Badanie Dochodów i Warunków Życia Ludności.
 Source: survey EU-SILC – The European Union Statistics on Income and Living Conditions.

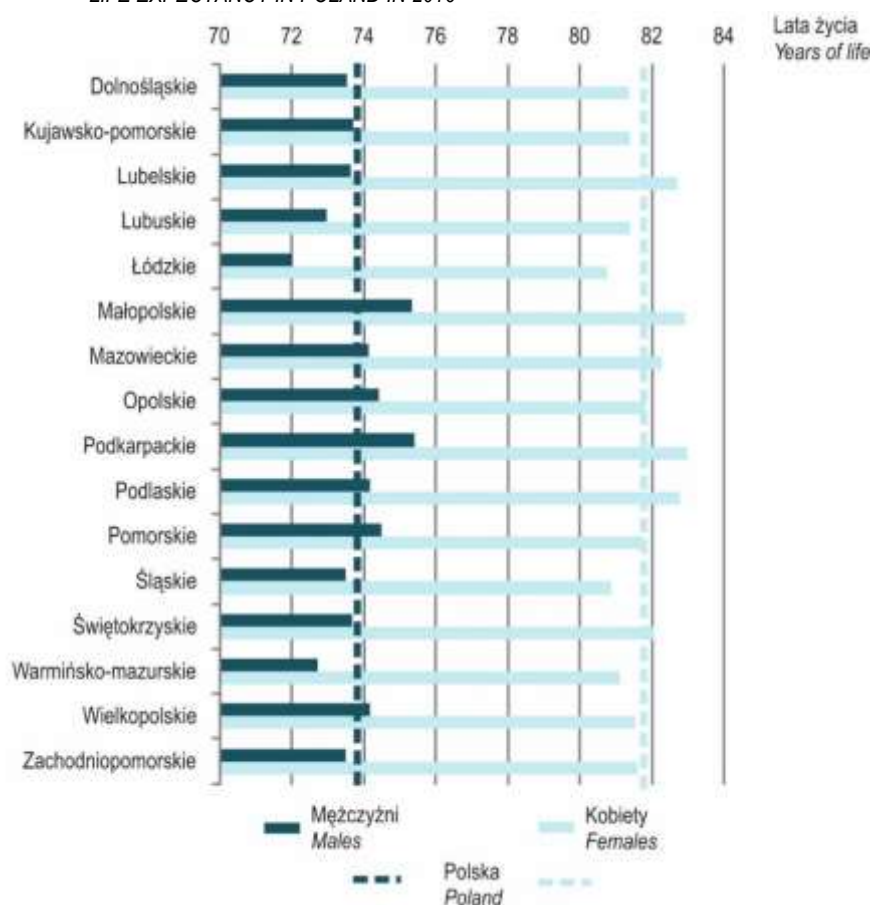
Przeciętne trwanie życia i umieralność

W Polsce w 2016 r. przeciętna długość trwania życia mężczyzn wynosiła 73,9 lat, a kobiet 81,9 lat. W latach 2012-2016 można było zaobserwować, że średnia długość życia mieszkańców Polski uległa wydłużeniu przeciętnie o 1,2 roku u mężczyzn, i 0,9 dla kobiet. W 2016 r. różnica między najwyższym i najniższym wskaźnikiem trwania życia wśród 16 województw wynosiła dla mężczyzn 3,4 roku. Najniższe wartości dotyczyły mężczyzn mieszkających na terenie województwa łódzkiego (72 lata), natomiast najwyższe wartości dotyczyły mężczyzn w województwach podkarpackim (75,4 lat) i małopolskim (75,3 lat). Wśród kobiet zróżnicowanie było mniejsze i wyniosło 2,2 lata. Najniższy wskaźnik zanotowano wśród kobiet mieszkających na terenie województwa łódzkiego (80,8 lat), natomiast najwyższe wartości wskaźnika dotyczyły kobiet w województwach podkarpackim (83,0 lata) i małopolskim (82,9 lat). Ogólnie można stwierdzić, że w województwach leżących na terenach Polski wschodniej i południowo-wschodniej przeciętne trwanie życia kobiet było dłuższe niż wynosiła średnia dla kraju.

Bardzo wyraźnie zaznacza się w Polsce zjawisko dużej nadumieralności mężczyzn w stosunku do kobiet i w konsekwencji znacznie krótsza długość ich dalszego trwania życia. Różnica między przeciętnym trwaniem życia kobiet i mężczyzn w 2012 r. wyniosła 8,3 lat, w 2016 r. – 8,0.

Wykres 9. PRZECIĘTNE TRWANIE ŻYCIA W POLSCE W 2016 R.

LIFE EXPECTANCY IN POLAND IN 2016

Źródło: Baza Demografia GUS, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

W 2015 r. rozkład natężenia zgonów według przyczyn był nierównomierny w relacji obszarów miejskich i wiejskich. Z powodu chorób układu krążenia częściej umierali mieszkańcy wsi. Wśród mieszkańców wsi odnotowano także więcej samobójstw i wypadków komunikacyjnych. Wśród ludności miejskiej natomiast występowała większa umieralność z powodu chorób nowotworowych oraz chorób układu trawiennego i oddechowego.

W 2015 r. według danych Eurostatu spośród państw Unii Europejskiej, najwyższy wskaźnik trwania życia u mężczyzn występował w Szwecji (80,4 lat) i we Włoszech (80,3 lat); najniższy na Litwie – 69,2 lat. Wśród kobiet za długowieczne można było uznać: Hiszpanki i Francuzki. Przeciętne trwanie ich życia wyniosło blisko 86 lat. Najkrócej żyły Bułgarki i Rumunki – nie osiągając wieku 79 lat. Polska – dla której dysproporcja między przeciętnym trwaniem życia mężczyzn i kobiet wynosiła w 2015 r. nieco ponad 8 lat – w rankingu krajów UE znajduje się dopiero na 4 miejscu od końca. Różnica między trwaniem życia kobiet i mężczyzn była największa na Litwie (10,5 roku), Łotwie (9,8) i w Estonii (9,0) a najniższa – w Holandii (3,3 lat).

Wykres 10. ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2015 R.
DEATHS BY CAUSES AND VOIVODSHIPS PER 100 THOUSAND POPULATION IN 2015

Źródło: Baza Demografia GUS, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, www.demografiastat.gov.pl/BazaDemografia/.

Edukacja

Wychowanie przedszkolne

Kapitał ludzki kojarzony jest głównie z umiejętnościami oraz wykształceniem społeczeństwa⁹. Edukacja przedszkolna obejmująca dzieci w wieku od 3 do 6 lat, uważana jest za pierwszy szczebel systemu oświaty. Zapewnienie lepszego dostępu najmłodszych do edukacji ma szczególny wpływ na możliwości intelektualne człowieka, które zaczynają kształtować się już w pierwszych latach życia. W roku szkolnym 2016/2017 81,1% dzieci w wieku od 3 do 5 lat objętych było wychowaniem przedszkolnym, w tym 61,6% na obszarach wiejskich. W latach szkolnych 2012/2013-2016/2017 obserwowano systematyczny postęp w dziedzinie dostępności tej formy edukacji, określany za pomocą liczby dzieci we wspomnianej grupie wieku przypadających na jedno miejsce w placówkach wychowania przedszkolnego (spadek wartości wskaźnika z 1,31 w roku szkolnym 2012/2013 do 1,01 w roku szkolnym 2016/2017), jak również dający się zauważyć wzrost odsetka dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (o 11,4 p.proc.). Edukacja przedszkolna w największym stopniu rozpowszechniona była w województwie mazowieckim, gdzie wskaźnik ten przewyższał średnią krajową o 6,9 p.proc. i wyniósł 88,0%, a także w województwie opolskim, gdzie odnotowano największą nadwyżkę liczby miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego w stosunku do liczby dzieci w wieku 3-5 lat. Duże zróżnicowanie dostępności wychowania przedszkolnego występuje w miastach i na obszarach wiejskich i jest ono widoczne także w wojewódzkim przekroju terytorialnym. Można się o tym przekonać porównując omówione powyżej wskaźniki charakteryzujące województwo mazowieckie

⁹ Por. Schultz T.W. (1961), Investment in Human Capital, The American Economic Review, vol. 51, 1961, no 1.

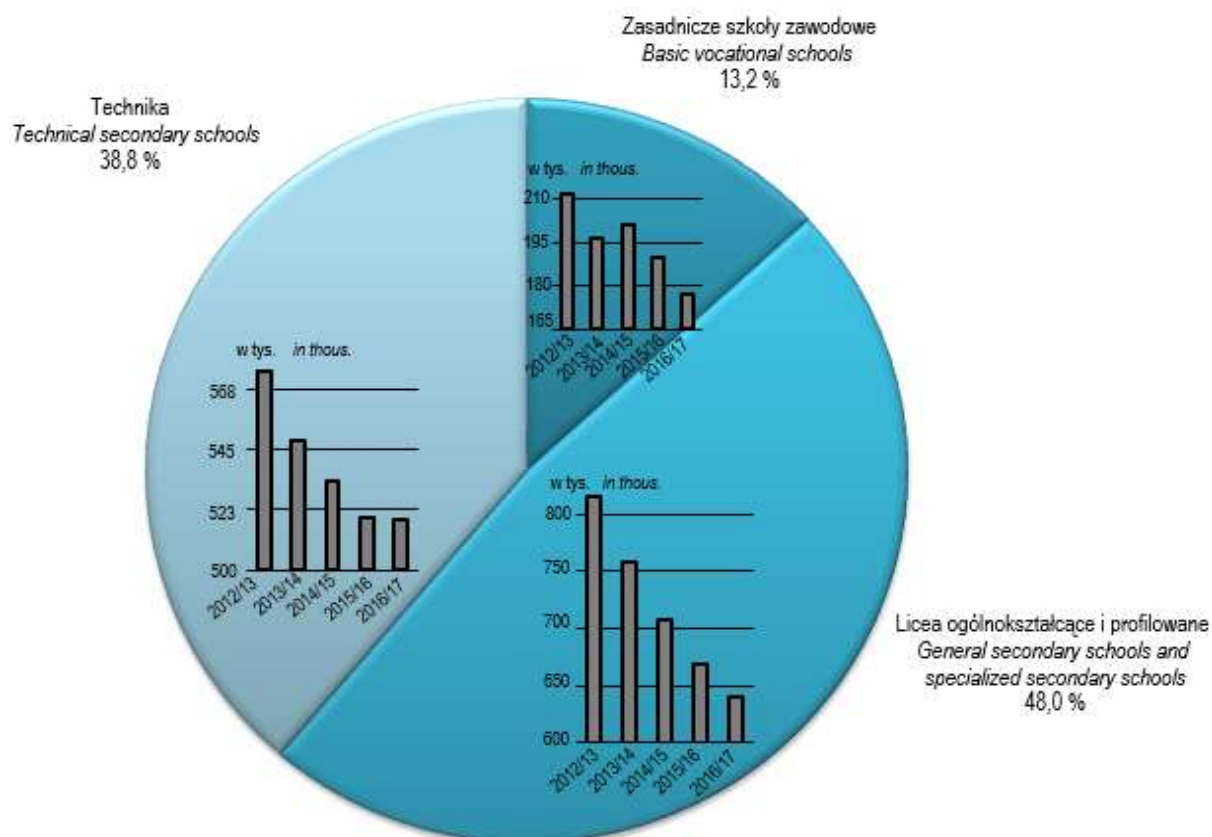
i opolskie, ze współczynnikami odnoszącymi się do takich województw jak: warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie, pomorskie, zachodniopomorskie, świętokrzyskie, podkarpackie, podlaskie, i lubelskie, gdzie odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym nie przekraczał 80%, a na sto miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego przypadało średnio 108 i więcej dzieci.

Pomimo znaczącego w ostatnich latach upowszechnienia wychowania przedszkolnego, Polska pod względem dostępności kształcenia na tym poziomie edukacji wciąż plasuje się na jednym z ostatnich miejsc (dwudziestym) wśród krajów europejskich. Wskaźnik uczestnictwa w edukacji przedszkolnej dzieci w wieku od 4 lat do osiągnięcia wieku obowiązku szkolnego (w przypadku Polski dotyczy to osób w wieku 4-6 lat), w 2015 r. osiągnął jeden z najniższych poziomów (90,1%) wśród 28 krajów należących do UE (średnia 94,8%).

Szkolnictwo ponadgimnazjalne

Spośród szkół ponadgimnazjalnych przez absolwentów gimnazjów najczęściej wybierane były licea ogólnokształcące, do których w tym okresie uczęszczała prawie połowa uczniów w tej grupie szkół. W latach szkolnych 2012/2013-2016/2017 obserwowano jednak systematyczny wzrost zainteresowania szkołami umożliwiającymi naukę zawodu.

Wykres. 11. STRUKTURA UCZNIÓW SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH WEDŁUG TYPÓW SZKÓŁ W ROKU SZKOLNYM 2016/2017
STRUCTURE OF STUDENTS OF UPPER SECONDARY SCHOOLS BY TYPE OF SCHOOL IN 2016/2017 SCHOOL YEAR

Źródło: System Informacji Oświatowej (SIO).
Source: Education Information System.

Udział uczniów uczęszczających do techników zwiększył się z 35,9% w roku szkolnym 2012/2013 do 38,8% w roku szkolnym 2016/2017 (wzrost o 2,9 p. proc.), natomiast odsetek uczniów zasadniczych szkół zawodowych wahał się w omawianym okresie od 13,1% do 14,0%. Główną przyczyną tego zjawiska były przemiany dokonujące się w związku z członkostwem Polski w Unii Europejskiej i stopniowym otwieraniem rynków pracy krajów Wspólnoty dla obywateli polskich, co powodowało zwiększony popyt na pracowników o określonych, wysokich kwalifikacjach zawodowych w kraju. Nowe potrzeby rynku pracy miały również wpływ na dokonane w ostatnim czasie zmiany organizacyjne w systemie oświaty, polegające m. in. na stopniowej likwidacji niektórych typów szkół (największe znaczenie w przypadku przeobrażeń strukturalnych dotyczących szkolnictwa ponadgimnazjalnego miało zaprzestanie od roku szkolnego 2012/2013 naboru do liceów profilowanych).

Kompetencje uczniów

Na podstawie obserwacji wyników osiągniętych przez gimnazjalistów w ramach odbywającego się co trzy lata i koordynowanego przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) Programu Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów PISA, można zaprezentować wnioski dotyczące jakości systemu edukacji w Polsce. Badania przeprowadzane w wielu krajach świata (72 krajów i regionów w 2015 r.) określają umiejętności 15-latków w trzech obszarach: czytania i interpretacji, nauk przyrodniczych oraz matematyki. Wyniki tego badania w sposób obiektywny i porównywalny w skali międzynarodowej pozwalają odpowiedzieć na pytanie, czy młodzi ludzie potrafią efektywnie analizować, rozumować i jasno przekazywać swoje myśli oraz czy są przygotowani do uczenia się przez całe życie.

Tabl. 4. WYNIKI PROGRAMU PISA (PROGRAM MIĘDZYNARODOWEJ OCENY UMIEJĘTNOŚCI 15-LETNICH UCZNIÓW)
RESULTS OF THE PROGRAMME FOR INTERNATIONAL 15 YEARS-OLD STUDENTS ASSESSMENT (PISA)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012			2015		
	ogółem <i>total</i>	chłopcy <i>males</i>	dziewczęta <i>females</i>	ogółem <i>total</i>	chłopcy <i>males</i>	dziewczęta <i>females</i>
	średni wynik w punktach <i>mean score in points</i>					
Matematyka <i>Mathematical literacy</i>	518	520	516	504	511	499
Czytanie i interpretacja <i>Reading literacy</i>	518	497	539	506	491	521
Rozumowanie w naukach przyrodniczych <i>Scientific literacy</i>	526	524	527	501	504	498

Źródło: Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk, Instytut Badań Edukacyjnych.

Source: Institute of Philosophy and Sociology of the Polish Academy of Sciences, Educational Research Institute.

W dziedzinie rozumowania w naukach przyrodniczych (będącej głównym przedmiotem pomiaru w 2015 r.) Polska z wynikiem 501 punktów zajęła dwudzieste miejsce wśród państw biorących udział w badaniu (jedenaste miejsce wśród krajów Unii Europejskiej). Rezultat osiągnięty przez polskich uczniów był o 25 punktów gorszy w porównaniu z poprzednim badaniem (największy spadek wśród krajów Unii Europejskiej). W badaniu umiejętności czytania i interpretacji Polska z wynikiem 506 punktów znalazła się na piątym miejscu w UE i na dwunastym miejscu wśród krajów biorących udział w badaniu. Od roku 2012 średni wynik polskich uczniów z czytania i interpretacji pogorszył się o 12 punktów. Odnotowano również spadek z trzeciej na piątą pozycję wśród krajów UE. W zakresie umiejętności matematycznych Polska z wynikiem 504 punkty (spadek o 7 punktów) zajęła dziewiąte miejsce (co oznaczało jednocześnie

spadek o cztery pozycje w stosunku do roku 2012) wśród krajów Unii Europejskiej i piętnaste miejsce wśród krajów biorących udział w badaniu.

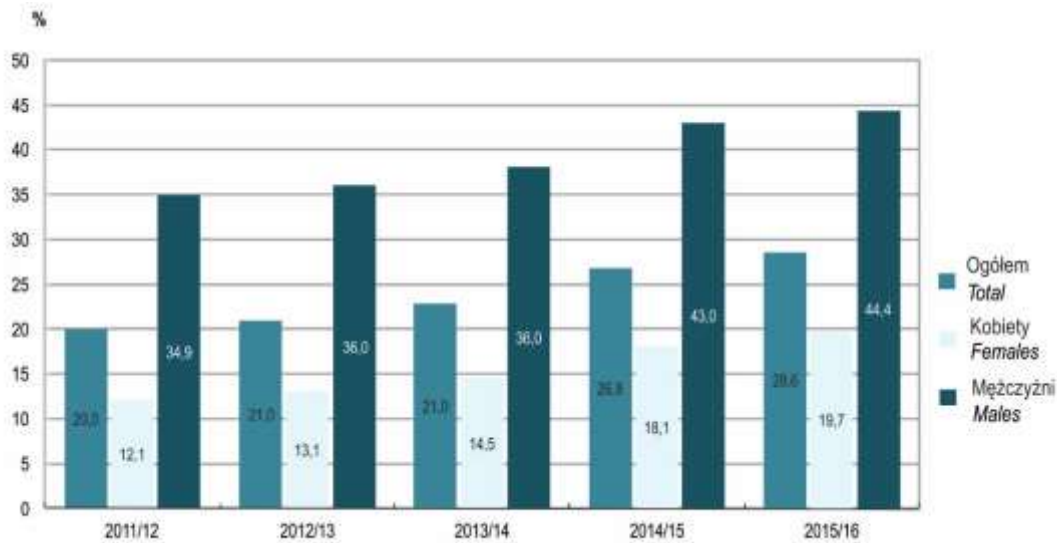
Szkolnictwo wyższe

O wzroście jakości kapitału ludzkiego i chęci inwestowania w jego rozwój najbardziej świadczy upowszechniająca się wśród społeczeństwa tendencja do zdobywania wykształcenia na poziomie wyższym. Na podstawie obserwacji wskaźnika skolaryzacji, miernika obiektywnie odzwierciedlającego powszechność edukacji na tym poziomie nauczania można wysnuć tezę, że charakteryzujący okres transformacji ustrojowej tzw. boom edukacyjny w szkolnictwie wyższym, dobiegł jednak końca. Po nieprzerwanym w ostatnim okresie wzroście, od roku akademickiego 2009/2010 omawiany wskaźnik zaczął się zmniejszać (w latach akademickich od 2012/2013 do 2016/2017 zmalał on o 4,2 p.proc). Przyczyną zmniejszania się popularności studiów wyższych jest fakt, że liczba absolwentów zaczęła znacznie przekraczać zapotrzebowanie gospodarki i społeczeństwa na ludzi z wyższym wykształceniem. Zostało zahamowane zmniejszanie się odsetka osób kształcących się w systemie studiów magisterskich jednolitych. Dotychczasowy gwałtowny spadek udziału tej grupy studentów był rezultatem upowszechniania się we wszystkich polskich uczelniach nowego systemu studiów bazującego na trzech cyklach kształcenia i wynikał z postanowień przyjętych w ramach Procesu Bolońskiego. Od roku akademickiego 2012/2013 odsetek osób pobierających naukę na studiach magisterskich jednolitych zaczął wzrastać i do roku akademickiego 2016/2017 zwiększył się o 1,6 p.proc. W analizowanym okresie notowano systematyczny spadek udziału grupy studentów kształcących się na studiach pierwszego stopnia (o 1,3 p.proc.) Nieznaczny spadek dotyczył również udziału grupy studentów odbywających naukę na studiach drugiego stopnia (o 0,3 p. proc.).

Od wielu lat największym zainteresowaniem wśród studentów szkół wyższych cieszą się kierunki studiów związane z naukami społecznymi, dziennikarstwem, informacją, gospodarką, administracją i prawem. Udział absolwentów, którzy nabyli wiedzę w tych dziedzinach w ogólnej liczbie absolwentów zaczął jednakże systematycznie maleć z 39,7% dla absolwentów rocznika 2011/2012 r. do 34,4% dla rocznika 2015/2016, w szczególności na rzecz kierunków studiów związanych z nauką, techniką, przemysłem i budownictwem, gdzie w tym okresie nastąpił wzrost o 8,6 p. proc. Zwiększenie udziału absolwentów kierunków technicznych należy wiązać z wprowadzeniem przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w 2008 r. i obowiązującego do roku akademickiego 2013/2014 programu zamawianych kierunków studiów. Był to projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, mający na celu zwiększenie podaży odpowiednio wykwalifikowanych specjalistów w dziedzinach szczególnie istotnych dla rozwoju konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki. Aby zachęcić maturzystów do wyboru tych specjalności Ministerstwo zapewniało najlepszym studentom kierunków technicznych wysokie stypendia motywacyjne oraz przeznacza środki finansowe dla uczelni wyższych, które prowadzą wspomniane kierunki, w celu podniesienia jakości i atrakcyjności odbywającego się na nich kształcenia.

Wykres 12. UDZIAŁ ABSOLWENTÓW STUDIÓW KIERUNKÓW TECHNICZNYCH I PRZYRODNICZYCH ¹

SHARE OF TERTIARY GRADUATES IN SCIENCE, TECHNOLOGY, INDUSTRY AND CONSTRUCTION ¹ AMONG ALL TERTIARY GRADUATES

¹ Podział na grupy kierunków kształcenia według Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Edukacji ISCED'97 a dla absolwentów od rocznika 2014/15 według ISCED-F 2013.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS (stat.gov.pl/bdl/).

¹ The division into fields of education according to the International Standard Classification of Education ISCED'97 and regarding 2014/15 academic year graduates according to the ISCED-F 2013.

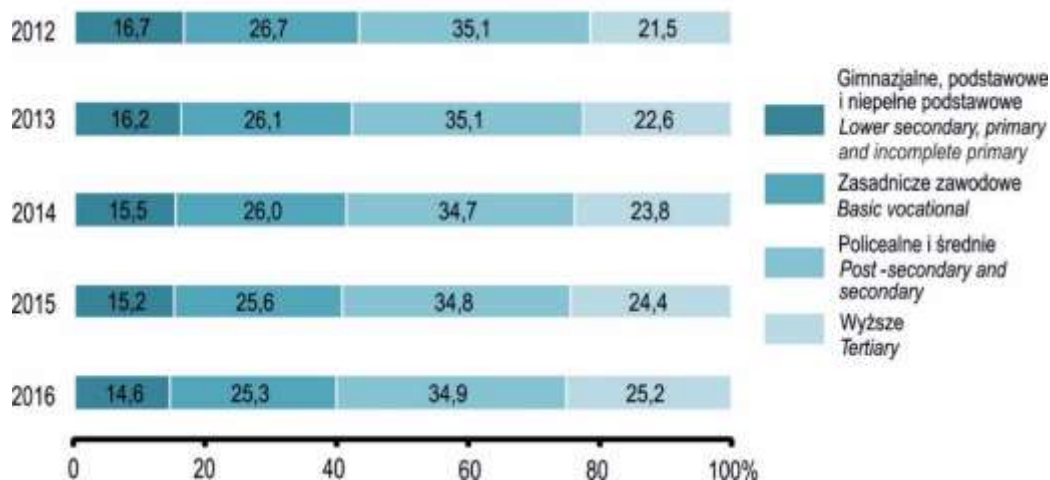
Source: CSO Local Data Bank (stat.gov.pl/bdl/).

Pod względem wskaźnika liczby absolwentów szkół wyższych kierunków przyrodniczych, technicznych i informatycznych na 1000 ludności (w wieku 20-29 lat), Polska w 2015 r. osiągając średni poziom wynoszący 21,4 osoby, plasowała się na 4 miejscu (razem z Francją) wśród 28 krajów Unii Europejskiej.

Poziom wykształcenia społeczeństwa

Korzystne zmiany zachodzące w systemie kształcenia i wychowania wyraźnie rzutowały na stałą poprawę poziomu wykształcenia społeczeństwa. W latach 2012-2016 zaobserwowano systematyczny wzrost (łącznie o 3,7 p.proc.) udziału osób z wykształceniem wyższym w populacji osób w wieku od 15 do 64 lat. Analiza struktury wykształcenia według płci wskazuje, że kobiety są lepiej wykształconą grupą niż mężczyźni i częściej osiągają wykształcenie wyższe (w 2016 r. 30,1% kobiet legitymowało się dyplomem szkoły wyższej, w porównaniu do 20,3% mężczyzn). Jednocześnie wśród ogółu społeczeństwa nastąpił spadek odsetka osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (o 3,5 p.proc.) jak również udziału osób z wykształceniem policealnym i średnim (o 0,2 p.proc.).

Wykres 13. STRUKTURA LUDNOŚCI W WIEKU 15-64 LAT WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
STRUCTURE OF POPULATION AGED 15-64 BY EDUCATIONAL LEVEL

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).
Source: Labour Force Survey (LFS).

Zdecydowanie najlepiej prezentującym się województwem w Polsce, biorąc pod uwagę wykształcenie społeczeństwa, było mazowieckie, w którym 34,0% populacji legitymowało się dyplomem ukończenia studiów w szkole wyższej, zaś odsetek osób o najniższym poziomie wykształcenia (zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym) był najmniejszy w kraju i w 2016 r. i wynosił 32,9%.

Wykres 14. LUDNOŚĆ W WIEKU 15-64 LATA WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2016 R
SHARE OF PERSONS WITH TERTIARY EDUCATION IN THE WHOLE POPULATION IN 2016

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).
Source: Labour Force Survey (LFS).

Polska należy do czołówki państw europejskich pod względem poziomu wykształcenia mieszkańców. Wyróżniała się w 2016 r. wśród krajów europejskich jednym z najwyższych poziomów (91,3% przy średniej 77,0% dla krajów UE) wskaźnika obrazującego odsetek osób w wieku 25-64 lata, które ukończyły edukację na poziomie co najmniej średnim. Natomiast przeciętnie (11 miejsce wśród krajów UE) Polska wypada w porównaniach międzynarodowych pod względem wykształcenia ludzi młodych w wieku 30-34 lata, wśród których 44,6% stanowiły osoby z wykształceniem wyższym. Z drugiej jednak strony należy zwrócić uwagę na fakt, że było ich o 5,5 p.proc. więcej niż wynosi średnia dla całej Unii Europejskiej). Przeciętnie na tle innych krajów europejskich kształtował się również poziom wskaźnika określającego średnią liczbę lat edukacji formalnej, którą odbyły osoby w wieku 25 lat i więcej. Według szacunków Biura ds. Raportu Rozwoju Społecznego ONZ, w 2015 r. wynosiła ona 11,9 lat a Polska zajęła 13 miejsce (razem z Holandią) wśród 28 krajów zrzeszonych w Unii Europejskiej.

Kształcenie osób dorosłych

Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), w roku 2016 3,7% osób w wieku od 25 do 64 lat deklarowało uczestnictwo w edukacji, obejmującej uczenie się formalne (szkoła i studia wyższe), jak również kształcenie pozaformalne (różnego rodzaju kursy i szkolenia). Wskaźnik ten w latach 2012-2016 wahał się od 3,5% do 4,5%. Największe zainteresowanie pogłębianiem i poszerzaniem zdobytej wiedzy wykazywali mieszkańcy województwa mazowieckiego, gdzie 5,8% (w 2016 r. o 2,1 p.proc. więcej od średniej krajowej) osób badanej populacji uczestniczyło w różnych formach kształcenia ustawicznego.

Tabl. 5. **KSZTAŁCENIE OSÓB DOROSŁYCH W WIEKU 25-64 LATA**
LIFELONG LEARNING OF PERSONS AGED 25-64

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016
	w % in %				
Polska <i>Poland</i>	4,5	4,3	4,0	3,5	3,7
w tym kobiety <i>of which females</i>	5,1	4,9	4,3	3,8	4,0
Unia Europejska <i>European Union</i>	9,2	10,7	10,8	10,7	10,8
w tym kobiety <i>of which females</i>	9,9	11,6	11,8	11,7	11,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS (stat.gov.pl/bdli/) i baza danych Eurostatu (eurostat.ec.europa.eu/portal/).

Source: CSO Local Data Bank (stat.gov.pl/bdli/) and Eurostat database (eurostat.ec.europa.eu/portal/).

Nieco inny obraz aktywności edukacyjnej dorosłych Polaków wyłania się na podstawie bardziej szczegółowych i miarodajnych (ze względu na dłuższy okres odniesienia) wyników cyklicznego (odbywającego się co pięć lat), międzynarodowego badania Kształcenie Dorosłych. W szeroko rozumianym kształceniu obejmującym wszelkiego rodzaju jego formy (w tym również samokształcenie), w ciągu 12 miesięcy 2011 roku, uczestniczyło 40,0% osób w wieku od 25 do 64 lat. Było to o 4,2 p.proc. więcej niż w okresie od IV kwartału 2005 r. do IV kwartału 2006 r., do którego odnoszą się wyniki poprzedniej edycji badania. Więcej osób brało udział w kształceniu pozaformalnym (wzrost z 18,6% w 2006 r. do 21,0% w 2011 r.) oraz nieformalnym, czyli w samokształceniu (wzrost z 25,4% do 29,0%). Prawie nie zmienił się wskaźnik uczestnictwa w kształceniu formalnym, który dla roku 2006 wynosił 5,5 %, a w roku 2011 5,4%.

Tabl. 6. **OSOBY W WIEKU 25-64 LATA UCZESTNICZĄCE W KSZTAŁCENIU FORMALNYM, POZAFORMALNYM I NIEFORMALNYM WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, PŁCI I STATUSU NA RYNKU PRACY**
PERSONS AGED 25-64 PARTICIPATING IN FORMAL, NON-FORMAL AND INFORMAL LEARNING BY PLACE OF RESIDENCE, SEX AND STATUS ON THE LABOUR MARKET

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Osoby uczestniczące w: <i>Persons participating in:</i>							
	jakiegokolwiek formie kształcenia <i>any form of education</i>		kształceniu formalnym <i>formal education</i>		kształceniu pozaformalnym <i>non-formal education</i>		kształceniu nieformalnym <i>informal education</i>	
	2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011
	w % <i>in %</i>							
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	35,8	40,0	5,5	5,4	18,6	21,0	25,4	29,0
Mężczyźni <i>Males</i>	35,4	39,5	4,8	4,5	18,2	20,6	24,8	28,3
Kobiety <i>Females</i>	36,2	40,4	6,2	6,2	18,9	21,4	26,0	29,7
Miasto <i>Urban areas</i>	41,8	45,8	6,7	6,6	22,6	25,2	29,6	33,4
Wieś <i>Rural areas</i>	25,3	30,4	3,5	3,3	11,4	14,0	18,0	21,8
Pracujący <i>Employed persons</i>	45,3	48,5	6,9	6,4	26,3	29,1	31,0	34,1
Bezrobotni <i>Unemployed persons</i>	27,0	29,7	6,2	4,7	8,8	9,7	19,5	22,2
Bierni zawodowo <i>Economically inactive persons</i>	16,0	21,7	2,1	2,8	3,0	4,3	14,0	18,5

Źródło: „Kształcenie Dorosłych 2011”, GUS, Warszawa, 2013.
Source: “Adult Education 2011”, CSO, Warsaw, 2013.

Wśród państw UE Polska zajmowała niską pozycję w rankingu pod względem udziału w edukacji osób w wieku od 25 do 64 lat. Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), wskaźnik uczestnictwa dorosłych Polaków w kształceniu, był o prawie dwie trzecie niższy niż w krajach Unii Europejskiej i wyniósł w 2016 r. 3,7% (przy średniej 10,8% dla 28 krajów UE). Stosunkowo niewielką aktywność edukacyjną dorosłych Polaków w porównaniu do innych państw, potwierdzają również wyniki badania Kształcenie Dorosłych. W kształceniu formalnym lub pozaformalnym uczestniczyło 24,2% badanej w Polsce populacji osób w wieku 25-64 lata. Wśród krajów UE, gorszy wynik odnotowano jedynie w Rumunii i Grecji.

Kompetencje osób dorosłych

Poziom umiejętności Polaków w wieku 16-65 lat zmierzony został w ramach przeprowadzonego w latach 2011–2012 Międzynarodowego Badania Kompetencji Osób Dorosłych PIAAC (*The Programme for the International Assessment of Adult Competencies*). Przygotowane przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) badanie odbyło się w ponad 40 krajach. Głównym jego celem był pomiar umiejętności ważnych z punktu widzenia funkcjonowania dorosłych w wielu sytuacjach życia prywatnego i zawodowego. Umiejętności te mierzone na skali od 0 do 500 punktów były niższe niż przeciętny poziom kompetencji mieszkańców krajów OECD, które wzięły udział w badaniu. Wynik Polski w dziedzinie rozumienia tekstu dzieli od średniej OECD 5,9 punktu, a w dziedzinie rozumowania matematycznego – 8,9 punktu. Przeciętny poziom umiejętności był wyższy wśród osób młodych. Osoby w wieku 16-24 lata osiągnęły w dziedzinie rozumienia tekstu poziom 281,5 punktów (o 14,6 punktów więcej niż wynosił wynik dla całej badanej populacji), natomiast w dziedzinie rozumowania matematycznego 268,6 punktów (analogicznie o 8,8 punktów więcej). W dziedzinie rozumienia tekstu kobiety wypadły lepiej niż mężczyźni (6,4 punktów różnicy), natomiast w rozumowaniu matematycznym nie odnotowano znaczących dysproporcji.

Tabl. 7. WYNIKI MIĘDZYNARODOWEGO BADANIA KOMPETENCJI OSOB DOROSŁYCH PIAAC (PROGRAM MIĘDZYNARODOWEJ OCENY UMIEJĘTNOŚCI OSÓB DOROSŁYCH) W LATACH 2011-2012
RESULTS OF THE PROGRAMME FOR THE INTERNATIONAL ASSESSMENT OF ADULT COMPETENCIES (PIAAC) IN 2011-2012

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Total</i>	W tym osoby w wieku 16-24 lata <i>Of which persons aged 16-24</i>	Mężczyźni <i>Males</i>	Kobiety <i>Females</i>
	średni wynik w punktach <i>mean score in points</i>			
Rozumienie tekstu <i>Literacy</i>	266,9	281,5	263,7	270,1
Rozumowanie matematyczne <i>Numeracy</i>	259,8	268,6	260,7	258,8

Źródło: Instytut Badań Edukacyjnych.
Source: Educational Research Institute.

Znajomość języków obcych wśród osób dorosłych

Jednym z czynników warunkujących rozwój kapitału ludzkiego, którego rola ciągle rośnie wraz z postępującą globalizacją informacji, pracy, nauki oraz rozrywki, jest znajomość języków obcych wśród społeczeństwa. Kompetencje językowe wpływają na wyższy poziom mobilności pracowników i zwiększenie konkurencyjności gospodarki. Są niezbędne dla rozwoju osobistego, większej aktywności obywatelskiej, pogłębiania spójności społecznej oraz stwarzają poszczególnym osobom większe możliwości zatrudnienia poprzez zwiększenie ich konkurencyjności na rynku pracy. Zgodnie z wynikami badania Kształcenie Dorosłych, w 2011 r. prawie dwie trzecie badanej populacji osób w wieku 18-69 lat deklarowało znajomość jakiegokolwiek języka obcego, spośród których najliczniejszą grupę stanowili respondenci umiejący posługiwać się tylko jednym językiem (38,5% ogółu badanej populacji). Przeważająca część deklarujących posługiwanie się jednym językiem obcym osób (68,1%), opanowała go na poziomie podstawowym, który pozwolił na zrozumienie i używanie najczęściej stosowanych codziennych wyrażen i stosowanie go w odniesieniu do znanych rzeczy i sytuacji. Respondenci potrafiący posługiwać się więcej niż jednym językiem obcym stanowili ponad jedną czwartą badanej populacji (26,0%). Największy odsetek spośród nich (38,3%) określił swój poziom kompetencji odnośnie pierwszego znanego języka obcego, jako średni. Poziom ten pozwalał na rozumienie wypowiedzi pisemnych oraz ustnych przekazywanych przy użyciu standardowego języka; oznaczał umiejętność tworzenia prostych tekstów, oraz umiejętność opisywania swoich doświadczeń, a także opowiadania o wydarzeniach z przeszłości i dość płynnego komunikowania się. Relatywnie wyższy poziom kompetencji językowych odnotowano wśród respondentów znających dwa i więcej języków obcych, gdzie 23,9% procent tej grupy osób twierdziło, że prawie całkowicie opanowało jakiś z nich, niż wśród respondentów znających tylko jeden język obcy, których 7,0% zadeklarowało jego biegłą znajomość. Osiągnięcie zaawansowanego poziomu kompetencji językowych pozwalało na zrozumienie szerokiego zakresu wymagających tekstów oraz na elastyczne posługiwanie się tym językiem. Analiza danych dotyczących stopnia opanowania języków obcych przez społeczeństwo pozwala na wysnucie wniosku, że dobra ich znajomość nie była jeszcze powszechna. Obok dużej liczby osób nie posługujących się żadnym językiem obcym (ponad jedna trzecia ankietowanych), 36,0% respondentów określała swoje umiejętności językowe na poziomie zaledwie podstawowym. Niewiele ponad 28% ankietowanych oceniało posiadane kompetencje językowe na poziomie co najmniej średnim, którego osiągnięcie wydaje się być dzisiaj niezbędne, aby sprostać wymogom współczesnej gospodarki opartej na

wiedzy, jak również do rozwoju kontaktów społecznych, a także do pełnego korzystania z osiągnięć i zdobyczy światowej nauki i kultury.

Tabl. 8. ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH WŚRÓD OSÓB DOROSŁYCH W WIEKU 18-69 LAT W 2011 R.

LANGUAGE SKILLS OF ADULT POPULATION AGED 18-69 IN 2011

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Miasto Urban areas	Wieś Rural areas	Pracu- jący Emplo- yed persons	Bezro- botni Unem- ployed persons	Bierni zawo- dowo Econo- mically inactive persons
	w % in %							
Osoby znające języki obce Persons using foreign languages	64,5	62,8	66,0	69,9	55,8	69,4	60,1	56,9
Jeden język One language								
Ogółem Total	38,5	39,3	37,6	40,2	35,7	41,2	38,1	33,7
w tym oceniający jego znajomość na poziomie of which at the self-assessed level of language skills								
podstawowym basic user	68,1	67,0	69,3	63,8	76,1	67,0	75,0	68,1
średnim independent user	24,4	25,1	23,7	27,6	18,5	24,9	19,0	25,3
zaawansowanym proficient user	7,0	7,5	6,6	8,2	5,0	7,8	5,6	5,9
Dwa języki i więcej Two or more languages								
Ogółem Total	26,0	23,5	28,4	29,7	20,1	28,2	22,0	23,2
w tym oceniający znajomość pierwszego języka na poziomie of which first language at the self-assessed level of language skills								
podstawowym basic user	37,7	39,3	36,4	34,8	44,5	37,5	44,3	36,1
średnim independent user	38,3	37,4	39,1	38,0	39,2	37,3	40,3	39,8
zaawansowanym proficient user	23,9	23,3	24,4	27,1	16,3	25,1	15,3	24,0
w tym oceniający znajomość drugiego języka na poziomie of which second language at the self-assessed level of language skills								
podstawowym basic user	67,3	67,3	67,2	65,0	72,7	66,6	70,9	67,6
średnim independent user	25,6	25,4	25,7	27,0	22,3	25,7	24,9	25,7
zaawansowanym proficient user	6,9	7,1	6,8	7,8	4,8	7,6	4,2 ¹	6,4
Osoby nieznające żadnego języka obcego Persons who could not use any foreign language	35,5	37,2	33,9	30,2	44,2	30,6	39,9	43,1

¹ Zalecana jest ostrożność w posługiwaniu się danymi, ponieważ liczba obserwacji w badaniu nie spełnia wszystkich kryteriów precyzji niezbędnych przy szacowaniu wartości uogólnionych.

Źródło: „Kształcenie dorosłych 2011”, GUS, Warszawa, 2013.

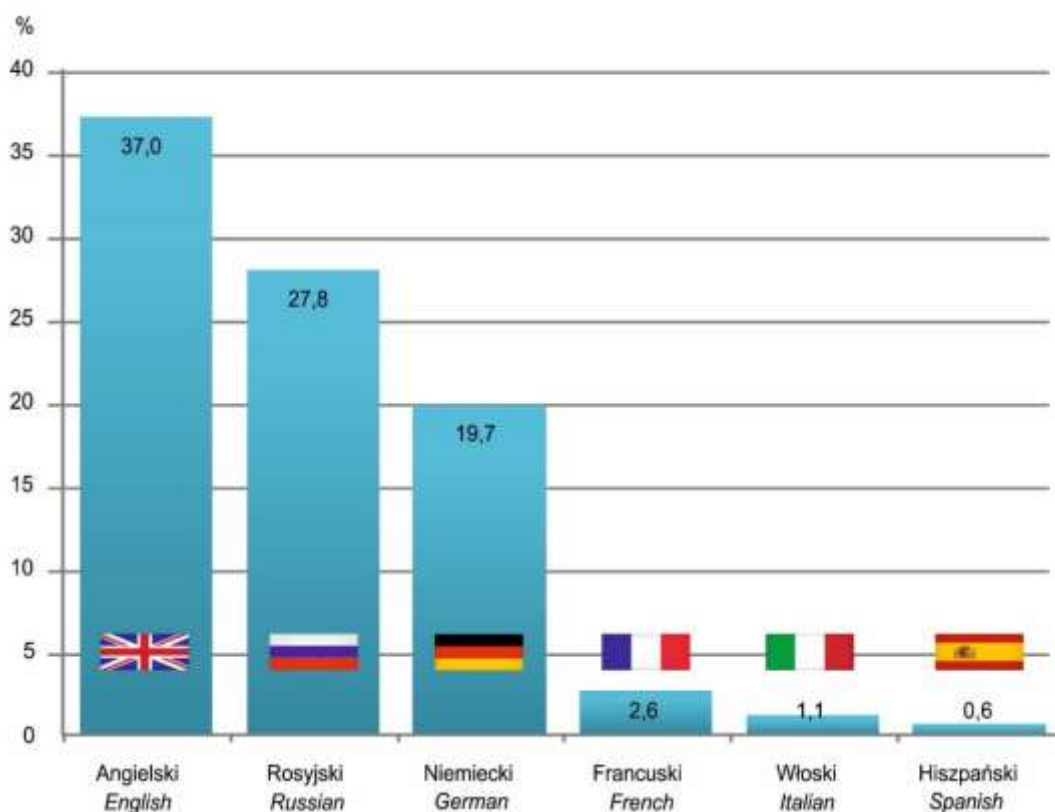
¹ Caution should be exercised when using data, since the number of sample observations on which this statistic is based, do not meet all precision requirements for estimation of generalized data.

Source: "Adult Education 2011", CSO, Warsaw, 2013.

Zdecydowanie największa liczba osób deklarowała znajomość któregoś z trzech języków obcych: angielskiego, rosyjskiego i niemieckiego. Spośród nich najbardziej rozpowszechniony był język angielski, którym potrafiła posługiwać się na różnym stopniu zaawansowania, ponad jedna trzecia dorosłych Polaków (37,0%). Mniej popularne były pozostałe języki międzynarodowe, takie jak francuski czy hiszpański (odpowiednio 2,6% i 0,6% respondentów deklarowało ich znajomość). W opinii czynników decyzyjnych w Unii Europejskiej, poziom znajomości wymienionych powyżej pięciu języków obcych, miał istotne znaczenie dla rozwoju kapitału ludzkiego. Dlatego też, zgodnie z założeniami badania Kształcenie Dorosłych, były one w pierwszej kolejności wybierane do analizy kompetencji językowych respondentów (w przypadku deklarowanej przez nich znajomości więcej niż dwóch języków obcych). Stosunkowo najwyższym poziomem umiejętności, wykazały się osoby posługujące się językiem angielskim, gdzie 54,3% tej grupy respondentów osiągnęło co

najmniej średni poziom kompetencji oraz hiszpańskiego (50,0%). Średni i najwyższy stopień zaawansowania uzyskało 37,4% osób używających języka francuskiego i 35,5% niemieckiego. Zwracają uwagę niskie kompetencje językowe osób deklarujących znajomość drugiego pod względem popularności języka rosyjskiego (zaledwie jedna na cztery osoby w tej grupie respondentów potrafiła posługiwać się nim na poziomie co najmniej średnim). Oprócz omawianych powyżej pięciu najważniejszych języków obcych, stosunkowo dużą popularnością cieszył się język włoski, którego znajomość była nawet bardziej rozpowszechniona niż znajomość języka hiszpańskiego. Językiem włoskim posługiwał się ponad jeden procent dorosłych Polaków (o 0,5 p.proc. więcej niż językiem hiszpańskim).

Wykres 15. ZNAJOMOŚĆ WAŻNIEJSZYCH JĘZYKÓW OBCYCH¹ W 2011 R
KNOWLEDGE OF DOMINANT FOREIGN LANGUAGES¹ IN 2011

1 Odsetek osób w wieku 18-69 lat, które wskazały na znajomość danego języka obcego (wymienionego jako pierwszy i ewentualnie jako drugi najlepiej znany język).

Źródło: „Kształcenie dorosłych 2011”, GUS, Warszawa, 2013.

1 Percentage of persons aged 18-69, who reported the knowledge of a given foreign language (mentioned as a first or as a second best known language).

Source: “Adult Education 2011”, CSO, Warsaw, 2013.

Pod względem stopnia rozpowszechnienia języków obcych jak i poziomu ich znajomości Polska osiągnęła wynik poniżej średniego poziomu w krajach UE. Zgodnie z wynikami badania „Kształcenie Dorosłych”, w 2011 r. 61,9% osób w wieku 25-64 lata deklaroowało znajomość jakiegokolwiek języka obcego (przy średniej 65,8% dla krajów UE), w tym 24,7% potrafiło posługiwać nim na poziomie co najmniej średnim (30,8% w krajach UE).

Rynek pracy

Aktywność zawodowa

Wykorzystanie kapitału ludzkiego na rynku pracy można ocenić przede wszystkim poprzez określenie statusu na rynku pracy ludności aktywnej zawodowo.

Tabl. 9. LUDNOŚĆ AKTYWNA ZAWODOWO W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STATUSU NA RYNKU PRACY
ECONOMICALLY ACTIVE POPULATION AGED 15 YEARS AND MORE BY LABOUR MARKET STATUS

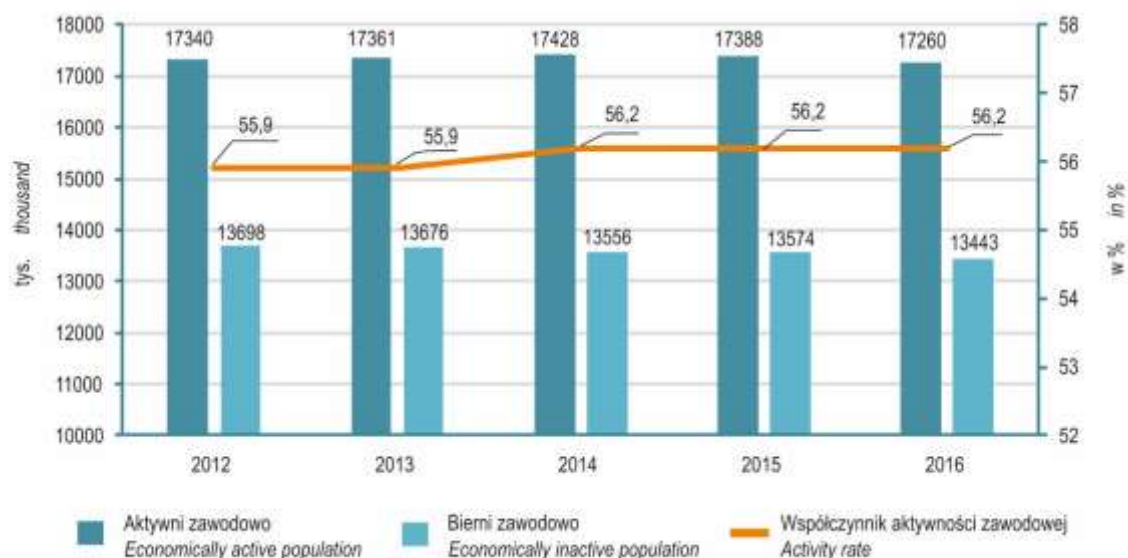
WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016
	w tys. in thousands				
OGÓŁEM TOTAL	17 340	17 361	17 428	17 388	17 260
Pracujący Employed	15 591	15 568	15 862	16 084	16 197
Bezrobotni Unemployed	1 749	1 793	1 567	1 304	1 063

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).
Source: Labour Force Survey (LFS).

W latach 2012-2016 liczba aktywnych zawodowo w Polsce zmieniała się w nieznacznym stopniu. W 2016 r. odnotowano spadek o 0,5% w stosunku do roku 2012 (w przypadku mieszkańców miast wyniósł on 0,6%, a w przypadku mieszkańców wsi miał miejsce wzrost o 1,3%). Przyczyną był przede wszystkim wzrost liczby pracujących o 3,9%, populacja osób bezrobotnych zmniejszyła się bowiem w badanym okresie o 39,2%.

Największy przyrost liczby ludności aktywnej zawodowo miał miejsce w województwach: zachodniopomorskim – 14,8% i pomorskim – 10,1%, natomiast aż w sześciu województwach odnotowano spadek populacji osób aktywnych zawodowo, największy w lubuskim – 16,2%.

Wykres 16. LUDNOŚĆ AKTYWNA I BIERNĄ ZAWODOWO W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ
ECONOMICALLY ACTIVE AND INACTIVE POPULATION AGED 15 YEARS AND MORE

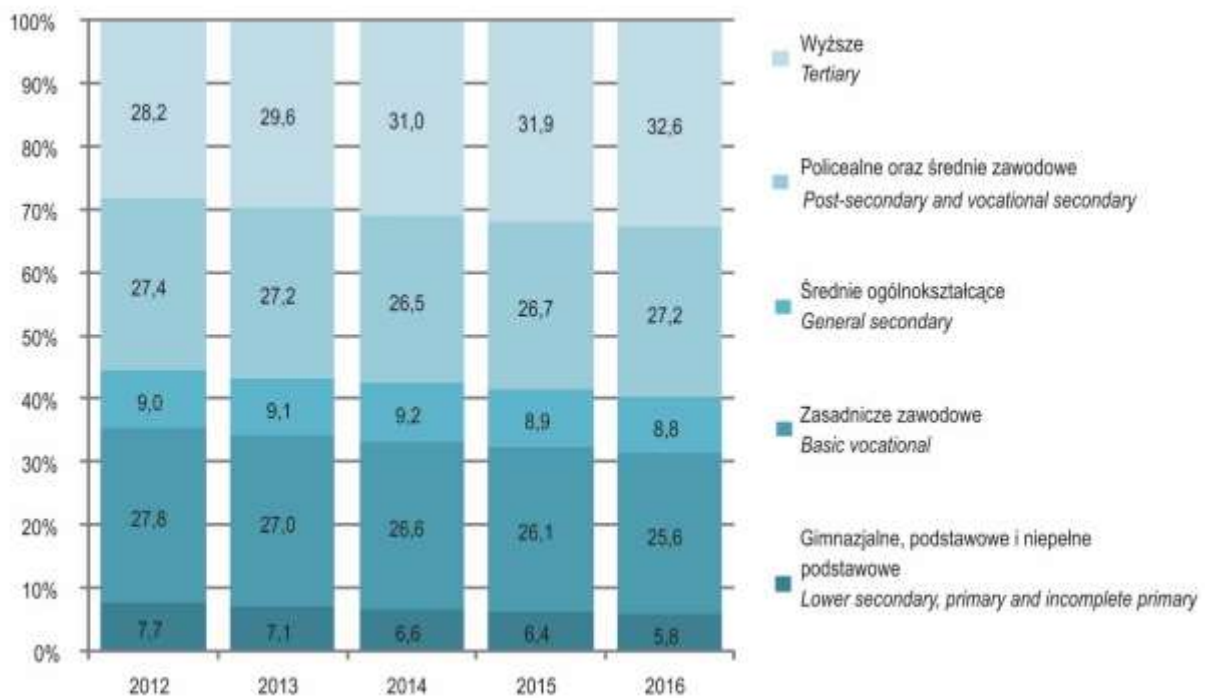

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).
Source: Labour Force Survey (LFS).

Spadek o 0,5% liczby aktywnych zawodowo przy jednoczesnym zmniejszeniu się (o 1,9%) liczby biernych zawodowo miał bezpośredni wpływ na wartość współczynnika

aktywności zawodowej, który w roku 2016 utrzymał się na poziomie 56,2%, co stanowiło wzrost o 0,3 p.proc. w stosunku do roku 2012. Najwyższy poziom współczynnika odnotowano w województwie mazowieckim – 59,9% w roku 2016 wobec 60,2% w roku 2012. Najniższe jego wartości wystąpiły natomiast w 2016 r. w województwie zachodniopomorskim – 53,2% (spadek o 1,0 p.proc.) oraz śląskim – 53,3% (spadek o 0,2 p.proc.).

Wykres 17. STRUKTURA LUDNOŚCI AKTYWNEJ ZAWODOWO W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
STRUCTURE OF ECONOMICALLY ACTIVE POPULATION AGED 15 YEARS AND MORE BY LEVEL OF EDUCATION

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Source: Labour Force Survey (LFS).

W warunkach zmieniającej się sytuacji na rynku pracy jednym z najważniejszych czynników decydujących o sukcesie zawodowym jest wykształcenie oraz zdobyta dzięki niemu wiedza i umiejętności. Potwierdza to fakt, że z każdym rokiem wzrasta w Polsce liczba osób aktywnych zawodowo posiadających wyższe wykształcenie. W latach 2012-2016 przyrost ten wyniósł 15,3%. Województwami, w których w badanym okresie odnotowano najwyższy przyrost liczby osób aktywnych zawodowo posiadających ten poziom wykształcenia były: zachodniopomorskie, opolskie, dolnośląskie i pomorskie (odpowiednio o 30,6%, 29,3%, 26,8% i 25,3%). W województwach lubelskim i łódzkim przyrost był najniższy, wynosząc odpowiednio 1,1% i 4,1%. Jednocześnie należy podkreślić, że w większości województw zmniejszała się liczba osób aktywnych zawodowo legitymujących się wykształceniem poniżej wyższego. Było to szczególnie widoczne w grupie osób pracujących i bezrobotnych posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.

O stopniu wykorzystania kapitału ludzkiego świadczą wartości wskaźnika zatrudnienia. Na potrzeby niniejszej publikacji zestawiono wartości tego wskaźnika w grupach osób w wieku 20-64 lata i 55-64 lata w Polsce oraz w krajach Unii Europejskiej.

W 2016 r. w Polsce wartość wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata wyniosła 69,3%, co stanowiło wzrost o 4,6 p.proc. w stosunku do roku 2012. W całym badanym okresie utrzymywała się natomiast różnica w wysokości kilkunastu p.proc. pomiędzy wysokością wskaźnika zatrudnienia w populacji mężczyzn i kobiet w przedziale wiekowym 20-64 lata. Różnica ta wynosząca w 2012 r. 14,5 p.proc. na niekorzyść kobiet, w roku 2016 zmniejszyła się do poziomu 14,2 p.proc. Województwem o najwyższej wartości omawianego wskaźnika było mazowieckie – 74,0% w 2016 r. (79,6% w populacji mężczyzn i 68,5% w populacji kobiet). Stosunkowo najniższą wartość wskaźnika (63,3% w 2016 r.), odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (71,4% w populacji mężczyzn i 55,1% w populacji kobiet). W Unii Europejskiej wartość wskaźnika była w latach 2012-2016 o kilka p.proc. wyższa niż w Polsce, chociaż różnica ta ma niewielką tendencję spadkową.

Wykres 18. WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA W WYBRANYCH PRZEDZIAŁACH WIEKOWYCH W POLSCE I W UNII EUROPEJSKIEJ
EMPLOYMENT RATE IN SELECTED AGED GROUPS IN POLAND AND IN EUROPEAN UNION

Źródło: dane Eurostatu (Labour Force Survey, w Polsce Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności).
Source: Eurostat data (LFS, in Poland BAEL).

W grupie wiekowej 55-64 lata dysproporcja w wysokości wskaźnika zatrudnienia pomiędzy Polską a krajami Unii Europejskiej była bardziej wyraźna, chociaż również w tym przypadku widoczny był niewielki trend spadkowy (od 10,0 p.proc. w roku 2012, do 9,0 p.proc. w roku 2016 na niekorzyść Polski). Należy jednak podkreślić, że w Polsce wysokość tego wskaźnika systematycznie wzrastała, wynosząc w latach 2012-2016 odpowiednio: 38,7%, 40,6%, 42,5% i 46,2%. Zarówno w populacji mężczyzn, jak i kobiet wskaźnik przyjmował najwyższe wartości wśród mieszkańców województwa mazowieckiego. W 2016 r. wskaźnik zatrudnienia w grupie wiekowej 55-64 wyniósł tu 61,8% dla mężczyzn, natomiast dla kobiet 45,4%.

Spośród czynników mających wpływ na wiek wychodzenia z rynku pracy decydujące znaczenie miał obowiązujący w Polsce system emerytalny. Przeprowadzone w 2008 r. zmiany ustawowe polegające na likwidacji wcześniejszych emerytur i wprowadzeniu tzw. emerytur pomostowych oraz reforma emerytalna z roku 2013 spowodowały konieczność wydłużenia okresu pracy, czego skutkiem było podwyższenie przeciętnego wieku przechodzenia na emeryturę – z 59,9 lat w 2012 roku do 61,9 lat w roku 2016.

Tabl. 10. **PRZECIĘTNY WIEK OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO EMERYTURĘ PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH**
AVERAGE AGE OF PERSONS GRANTED PENSIONS BY SOCIAL INSURANCE INSTITUTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem <i>Total</i>	59,9	59,5	60,4	61,6	61,9
Mężczyźni <i>Males</i>	60,2	59,7	61,0	62,8	63,3
Kobiety <i>Females</i>	59,5	59,3	59,8	60,7	61,0

Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.
 Source: data of the Social Insurance Institution.

Według danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w latach 2012-2016 najpóźniej przechodzili na emeryturę mieszkańcy województwa mazowieckiego. Przeciętna wieku wynosiła tu od 61,8 lat w roku 2012 do 63,3 lat w roku 2016. Najniższy wiek osób przechodzących na emeryturę odnotowano w województwie śląskim – 57,2 lat w 2012 roku oraz 60,6 lat w roku 2016. Wpływ na to miała przede wszystkim grupa zawodowa górników posiadająca przywilej przejścia na emeryturę po 25 latach pracy pod ziemią bez względu na wiek.

W 2016 r. Polska plasowała się na 19 pozycji wśród 28 krajów Unii Europejskiej pod względem wskaźnika zatrudnienia osób w przedziale wiekowym 15-64 lata. Wskaźnik ten, wynoszący w naszym kraju 64,5%, był niższy o 2,1 p.proc. w porównaniu do średniej wartości dla Unii Europejskiej. Niższe niż w naszym kraju wartości wskaźnika odnotowało 9 krajów Wspólnoty: Francja (64,2%), Cypr (63,7%), Bułgaria (63,4%), Belgia (62,3%), Rumunia (61,6%), Hiszpania (59,5%), Włochy (57,2%), Chorwacja (56,9%), Grecja (52,0%). Osiem krajów: Austria, Czechy, Estonia, Dania, Holandia, Niemcy, Szwecja i Wielka Brytania odnotowało natomiast wskaźniki na poziomie ponad 70%. Najwyższy poziom wskaźnika (76,2%) wystąpił w Szwecji.

Wynagrodzenia

Wyniki badania wynagrodzeń przeprowadzonego w październiku w latach 2010, 2012 i 2014 pokazują efekty inwestycji w kapitał ludzki poprzez podnoszenie poziomu wykształcenia. Jednocześnie potwierdzają one występowanie znacznych dysproporcji w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn, niezależnie od posiadanego wykształcenia.

Dane zawarte na wykresie 19 obrazują bezpośredni związek pomiędzy poziomem wykształcenia a wysokością wynagrodzenia brutto. Zależność ta jest tym bardziej widoczna, im wyższy jest poziom formalnego wykształcenia. Mniejsze zróżnicowanie płac w grupie osób z wykształceniem średnim i niższym może wskazywać na fakt, że większą rolę odgrywają tu posiadane przez pracowników umiejętności. W październiku 2014 r. w Polsce najwyższe przeciętne wynagrodzenie brutto otrzymywały osoby legitymujące się wykształceniem wyższym ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym. W populacji mężczyzn wynagrodzenie to wynosiło 7092,27 zł i było wyższe od średniej ogółem o 72,7%, podczas gdy w tej samej grupie wynagrodzenie kobiet przewyższało średnią ogółem o 19,8%.

Województwem, w którym zarówno mężczyźni, jak i kobiety z wykształceniem wyższym ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym osiągnęli najwyższe wynagrodzenie w skali kraju było województwo mazowieckie. Wynagrodzenie mężczyzn utrzymywało się tu na poziomie 9008,27 zł, przewyższając o 57,2% średnie wynagrodzenie w tej grupie w skali kraju, podczas gdy wynagrodzenie kobiet było wyższe od średniego wynagrodzenia w grupie o 6,2%. Województwem, w którym osoby posiadające najwyższy poziom wykształcenia otrzymywały

stosunkowo najniższe wynagrodzenie było w roku 2014 województwo lubelskie (5233,10 zł mężczyźni i 4203,14 zł kobiety). Różnica w wysokości wynagrodzenia brutto pomiędzy osobami posiadającymi wykształcenie wyższe ze stopniem naukowym oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym a osobami z wykształceniem średnim ogólnokształcącym wyniosła 74,0% (89,3% w populacji mężczyzn i 67,9% w populacji kobiet). Warto też zauważyć istotną różnicę pomiędzy wynagrodzeniem osób z wykształceniem średnim zawodowym a wynagrodzeniem osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym. W październiku 2014 r. osoby posiadające wykształcenie średnie zawodowe otrzymywały przeciętnie 3474,14 zł brutto – o 17,4% więcej niż osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Znaczna dysproporcja w wysokości wynagrodzeń kobiet i mężczyzn była szczególnie widoczna w grupach osób najbardziej i najmniej wykształconych. W przypadku osób z wykształceniem wyższym ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym, wynagrodzenia mężczyzn były wyższe od wynagrodzeń otrzymywanych przez kobiety o 44,18%, ze stopniem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym – o 45,5%, z wykształceniem średnim zawodowym – o 26,7%, średnim ogólnokształcącym – o 27,9%, zasadniczym zawodowym – o 39,6%.

Wykres 19. PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA¹
AVERAGE MONTHLY GROSS EARNINGS BY OWNERSHIP SECTORS AND LEVEL OF EDUCATION¹

¹ Dane za październik 2014 r.

Źródło: Z-12 Sprawozdanie o strukturze wynagrodzeń według zawodów.

¹ Data for October 2014

Source: Z-12 Report on structure of earnings by occupation

Wyniki badań prezentowanych przez OECD dotyczących 2014 r. potwierdzają, że wysokość wynagrodzenia wzrasta wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia. Osoby z wykształceniem wyższym z tytułem lub stopniem naukowym mogły liczyć na wynagrodzenie prawie dwukrotnie wyższe niż osoby z wykształceniem średnim (w Polsce różnica ta wynosiła 74%). Na każdym poziomie wykształcenia kobiety zarabiały znacznie mniej niż mężczyźni. Tylko w sześciu krajach: Belgii, Hiszpanii, Słowenii, Szwajcarii, Szwecji i Turcji wynagrodzenie kobiet z wykształceniem wyższym stanowiło 80,0% lub więcej wynagrodzenia mężczyzn posiadających ten sam poziom wykształcenia. W Brazylii i Chile stosunek ten wynosił 65%, natomiast w Polsce około 69%.

Niedopasowanie na rynku pracy

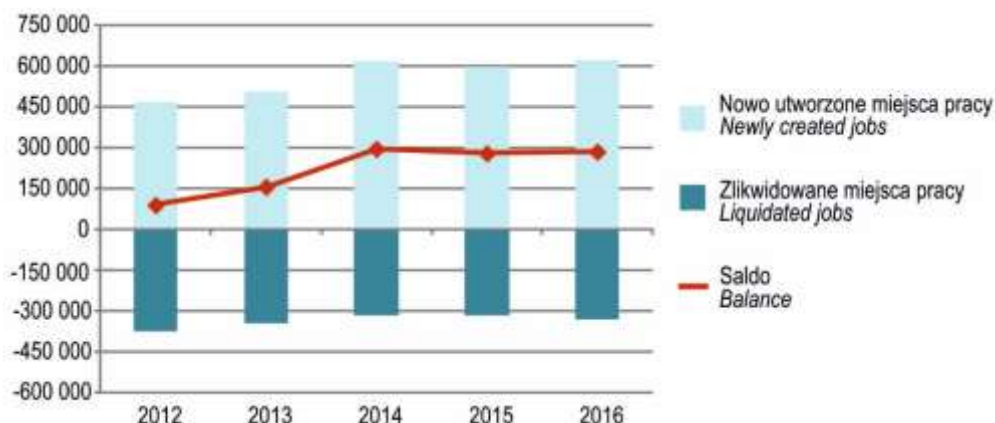
W latach 2012-2016 można było zaobserwować w Polsce strukturalne niedopasowanie na rynku pracy, co skutkowało bezrobociem w pewnych grupach zawodowych i jednoczesnym niedoborem pracowników w innych zawodach, chociaż skala tego zjawiska była znacznie mniejsza niż w latach poprzednich. Według danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w 2016 r. zawodem deficytowym o najwyższej średniomiesięcznej przewadze napływu ofert nad napływem bezrobotnych był zawód magazyniera. Średniomiesięczna przewaga ofert pracy nad napływem bezrobotnych wyniosła 6,1 tys. W następnej kolejności pod względem wielkości deficytu siły roboczej należy wymienić zawody: programisty aplikacji (1,9 tys.), pracownika call center (1,6 tys.) i specjalisty do spraw sprzedaży (1,4 tys.).

Zawodem najbardziej nadwyżkowym w większości województw, podobnie jak w 2012 r., był zawód sprzedawcy. W 2016 r. średniomiesięczna przewaga bezrobotnych w stosunku do ofert pracy wyniosła w tym zawodzie 124,1 tys. Do zawodów nadwyżkowych należy też zaliczyć: kucharzy (32,7 tys.), ślusarzy (29,3 tys.) i mechaników pojazdów samochodowych (26,9 tys.).

Spośród zawodów wymagających wykształcenia wyższego najbardziej nadwyżkowe w roku 2016 pozostawały zawody: specjaliści do spraw administracji i rozwoju (ze średniomiesięczną przewagą 12,3 tys. bezrobotnych w stosunku do ofert pracy) oraz ekonomisty (10,7 tys.), co z pewnością wiązało się z faktem niedopasowania struktury kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Bezpośredni wpływ na sytuację poszczególnych zawodów na rynku pracy ma tworzenie i likwidacja miejsc pracy. W ciągu 2016 r. powstało 618,7 tys. nowych miejsc pracy (o 153,7 tys. więcej niż w roku 2012), zlikwidowano natomiast 376,5 tys. (o 92,3 tys. mniej w stosunku do 2012 r.). Nowo utworzone miejsca pracy powstały przede wszystkim w województwie mazowieckim (122,7 tys.), a najmniejszy udział w ich tworzeniu miało województwo podlaskie (10,9 tys.).

Wykres 20. NOWO UTWORZONE I ZLIKwidOWANE MIEJSCA PRACY
NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS

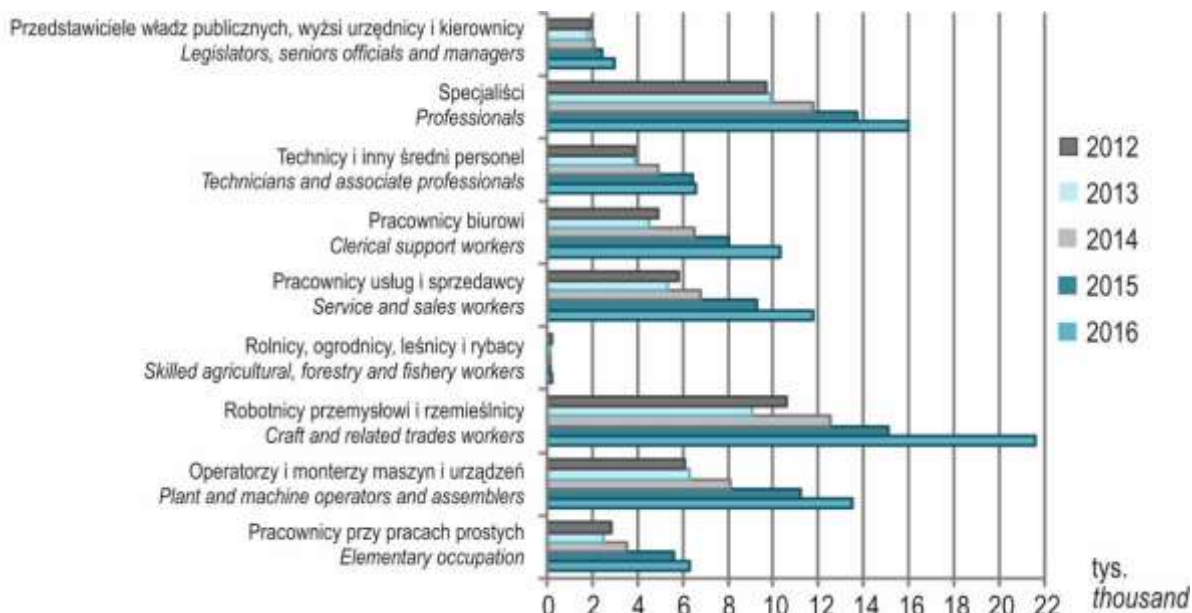

Źródło: Z-05 Badanie popytu na pracę.
Source: Z-05 Survey of demand for labour.

Na uwagę zasługuje fakt, że w ogólnej liczbie nowo utworzonych miejsc pracy znajdują się niezagospodarowane miejsca pracy. Na koniec 2016 r. było 19,7 tys. nowych, jeszcze nie

obsadzonych miejsc, głównie w przetwórstwie przemysłowym – 4,5 tys., handlu; naprawach pojazdów samochodowych – 3,8 tys. oraz w informacji i komunikacji – 3,1 tys. miejsc pracy. Najczęściej były to miejsca przeznaczone dla specjalistów, robotników przemysłowych i rzemieślników, pracowników usług i sprzedawców, operatorów i monterów maszyn i urządzeń.

Wykres 21. WOLNE MIEJSCA PRACY WEDŁUG ZAWODÓW
VACANCIES BY OCCUPATIONS

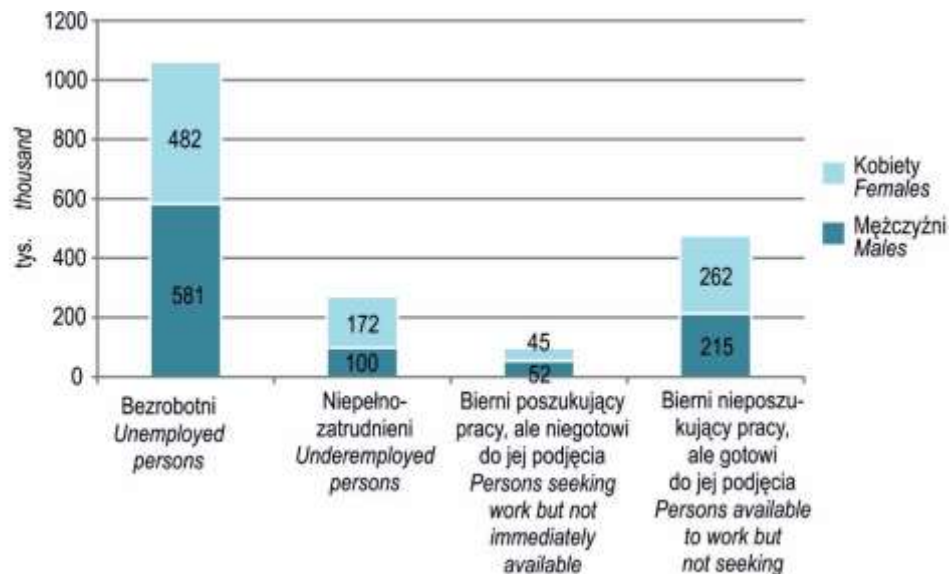

Źródło: Z-05 Badanie popytu na pracę.

Source: Z-05 Survey of demand for labour.

Analiza wolnych miejsc pracy w latach 2012 i 2016 pokazuje, że jedynie w grupie rolników, ogrodników, leśników i rybaków liczba wolnych miejsc pracy pozostała na niezmiennym poziomie. W pozostałych grupach zawodowych odnotowano znaczny wzrost liczby wolnych miejsc pracy: pracowników przy pracach prostych – o 125,0%, operatorów i monterów maszyn i urządzeń – o 121,3%, pracowników biurowych – o 110,2%, pracowników usług osobistych i sprzedawców – o 103,4%, techników i innego średniego personelu – o 69,2% oraz specjalistów – o 64,9%. Należy podkreślić, że rozkład wolnych miejsc pracy był nierównomierny w poszczególnych województwach. W 2016 r. z ogólnej przeciętnej liczby wolnych miejsc pracy (89,3 tys.), najwięcej było w województwach: mazowieckim – 20,4 tys., śląskim – 10,7 tys. i wielkopolskim – 9,9 tys., najmniej natomiast w województwach świętokrzyskim (1,5 tys.) i podlaskim – (1,2 tys.)

Niedopasowania strukturalne są przede wszystkim skutkiem stosunkowo niskiej mobilności siły roboczej. Niezbyt duża skala migracji wewnętrznych z terenów o niskim popycie do terenów o popycie wyższym powoduje przestrzenną koncentrację bezrobocia. Regiony słabiej rozwinięte, gdzie jest mniejszy popyt na pracę, są obszarami o najwyższym stopniu bezrobocia w skali kraju. Niedobory pracowników mają natomiast miejsce przede wszystkim w dynamicznie rozwijających się regionach, głównie w dużych aglomeracjach miejskich.

Wykres 22. NIETYKORZYSTANE POTENCJALNE ZASOBY PRACY W 2016 R.¹ADDITIONAL POTENTIAL LABOUR FORCE IN 2016¹

¹ Dotyczy osób w wieku 15-74 lata.

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

¹ Regarding persons aged 15-74

Source: Labour Force Survey (LFS).

Głównymi miernikami określającymi stopień niedopasowania podaży i popytu na pracę są przede wszystkim poziom i natężenie bezrobocia. Na uwagę zasługują też zbiorowości znajdujące się na pograniczu pomiędzy pracą a bezrobociem oraz bezrobociem a biernością zawodową, które z okresu na okres mogą zmienić swój status na rynku pracy i płynnie przechodzić do populacji bezrobotnych oraz z niej wychodzić. Stanowią ją populacje: niepełnozatrudnionych, którzy byliby gotowi pracować więcej godzin tygodniowo, biernych zawodowo poszukujących pracy, ale nie gotowych do jej podjęcia oraz biernych zawodowo nieposzukujących pracy, ale gotowych do jej podjęcia. Suma osób bezrobotnych, osób potencjalnie aktywnych zawodowo oraz niepełnozatrudnionych daje obraz niewykorzystanych w pełni, potencjalnych zasobów pracy.

W 2016 r. osoby należące do omawianych kategorii liczyły w sumie 1909 tys. (w tym 50,7% kobiet), wobec 2828 tys. w roku 2012 (w tym 51,9% kobiet). Populacja bezrobotnych zmniejszyła się w analizowanym okresie o 39,3% (mężczyzn – o 22,1%, kobiet – o 43,3%). Jednocześnie nastąpił spadek o 21,2% liczby osób niepełnozatrudnionych, które chciałyby pracować więcej godzin tygodniowo (mężczyzn – spadek o 22,5%, kobiet – spadek o 20,4%). Liczba biernych nieposzukujących pracy, ale gotowych do jej podjęcia zmalała o 24,5%, (spadek o 24,6% w populacji mężczyzn i o 24,5% w populacji kobiet. Stosunkowo najmniejsze zmiany (spadek o 4,9%) zaszły wśród biernych poszukujących pracy, ale niegotowych do jej podjęcia (spadek o 4,3% w populacji mężczyzn i o 5,5% w populacji kobiet).

Według danych Eurostatu odsetek niewykorzystania wolnych miejsc pracy w krajach członkowskich Unii Europejskiej wyniósł od 1,4% w 2012 r. do 1,8% w roku 2016. Spośród 25 krajów członkowskich (brak danych dla Malty, Węgier i Włoch), w roku 2016 najwyższą wartość wskaźnika posiadały Czechy (2,9%), Belgia (2,8%), Wielka Brytania (2,5%) oraz Niemcy (2,5%). W 16 krajach poziom wskaźnika wynosił mniej niż 1%, przy czym najniższy był w Grecji, Hiszpanii i Portugalii (po 0,7%). W Polsce wartość wskaźnika wyniosła 0,8%.

Kultura

Czytelnictwo

W badanym okresie instytucje samorządowe i organizacje pozarządowe inicjowały propagowanie czytelnictwa w ramach strategii oraz programów kierowanych do całej populacji lub określonych grup społecznych, wykorzystując przy tym potencjał bibliotek publicznych. Podstawowym zadaniem biblioteki jest rozwijanie i zaspokajanie zainteresowań czytelniczych oraz informacyjnych lokalnej społeczności. Działalność bibliotek służy udostępnianiu wiedzy i nauki oraz rozwojowi kultury. W latach 2012-2016 odnotowano zmniejszenie liczby bibliotek publicznych (łącznie z filiami) w Polsce z 8182 w 2012 r. do 7984 w 2016 r. Najliczniejszą grupę spośród 1598 bibliotek specjalistycznych działających w 2016 r. były biblioteki naukowe¹⁰ – 58,7%. Większość placówek bibliotek publicznych w 2016 r. funkcjonowała na wsi – 65,6%. Pomimo utrzymującej się tendencji spadkowej biblioteki stanowią najliczniejszą grupę spośród placówek kulturalnych.

W 2016 r. odnotowano spadek liczby czytelników aktywnie wypożyczających zarejestrowanych w bibliotekach publicznych. Najwięcej osób korzystających w 2016 r. z zasobów bibliotecznych zaobserwowano w województwie małopolskim – na 1000 mieszkańców zarejestrowano w ciągu roku 195 czytelników w bibliotekach publicznych. Najwyższy wzrost odnotowano w województwie pomorskim ze 155 w 2012 r. do 162 osób w 2016 r., przy jednoczesnym spadku liczby wypożyczonych woluminów na 1 czytelnika o 12,7%. Wśród osób korzystających z zasobów bibliotek publicznych największy odsetek stanowiły osoby w przedziale wiekowym 25-44 lata – 28,2%. Biorąc pod uwagę kryterium wykonywanego zajęcia przeważały osoby uczące się – 41,6%, a osoby pracujące stanowiły 35,6% czytelników zarejestrowanych w bibliotekach publicznych. Coraz więcej bibliotek publicznych posiada licencję na dostęp do książek, czasopism oraz baz danych udostępnianych w sieci, co ułatwia czytelnikom możliwość z ich korzystania. W 2016 r. odsetek komputerów oddanych do dyspozycji czytelników w bibliotekach publicznych wyniósł 55,3% ogólnej liczby figurujących w ewidencji, z czego 97,9% bibliotek posiadało dostęp do Internetu.

Tabl. 11. **ODSETEK MIESZKAŃCÓW UNII EUROPEJSKIEJ DOTYCZĄCY CZYTELNICTWA W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY**
PERCENTAGE OF EUROPEAN UNION CITIZENS CONCERNING READERSHIP DURING LAST 12 MONTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2007	2013
	w %	in %
Czytanie książek <i>Reading books</i>	71	68
Wizyta w bibliotece publicznej <i>Visit to a public library</i>	35	31

Źródło: 1. Special Eurobarometer 399. 2 Special Eurobarometer 278.
Source: 1 Special Eurobarometer 399. 2 Special Eurobarometer 278.

W 2016 r. Biblioteka Narodowa opublikowała raport dotyczący poziomu czytelnictwa w Polsce. Przeczytanie co najmniej jednej książki w ciągu roku potwierdziło 36% badanych. Wśród respondentów w wieku 15-19 lat oraz w grupie uczniów i studentów zaobserwowano najwyższy odsetek osób korzystających z zasobów bibliotek publicznych. Wraz z rozwojem

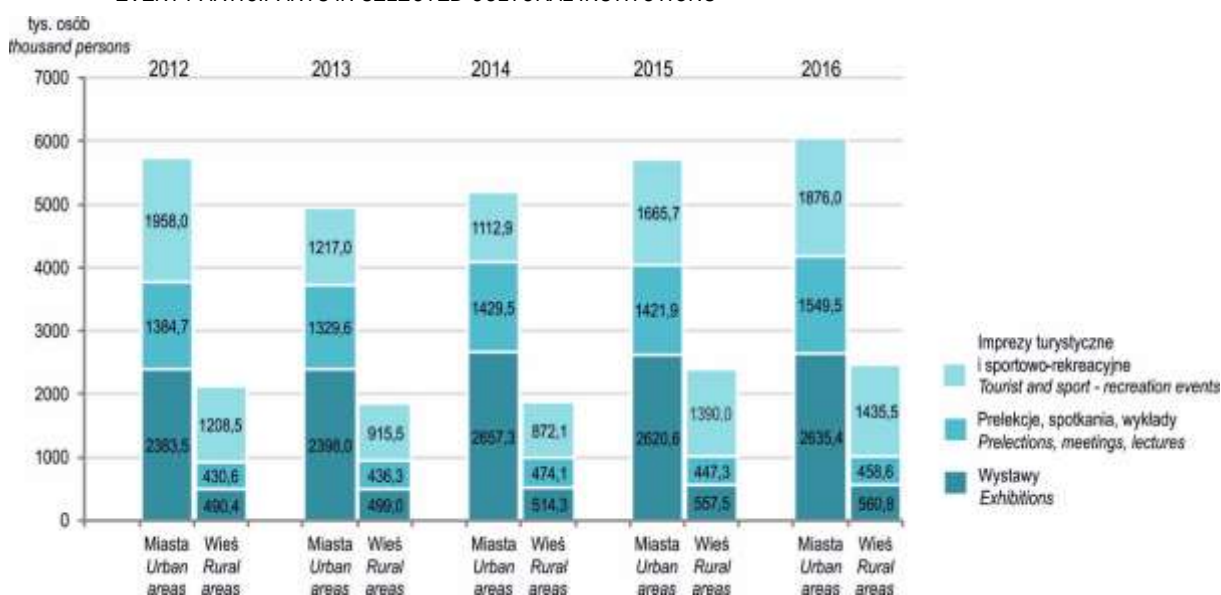
¹⁰ Dane o bibliotekach naukowych uwzględniają 14 bibliotek publicznych oraz 1 bibliotekę pedagogiczną, które posiadały także status biblioteki naukowej.

cyfryzacji czytelnicy coraz częściej sięgali po teksty w formie elektronicznej. Przeczytanie książki online zadeklarowało 5% badanych.

Działalność oświatowa w instytucjach kultury

Celem działalności instytucji kultury jest wspieranie i rozwój wiedzy, doświadczenia oraz umiejętności posiadanych przez człowieka. Funkcjonowanie dużej liczby instytucji o charakterze kulturalnym na danym obszarze ułatwia jego mieszkańcom dostęp do różnego rodzaju imprez kulturalnych i oświatowych. Aby osiągnąć wysoki poziom zainteresowania społeczeństwa organizowanymi zajęciami należy wziąć pod uwagę preferencje potencjalnych odbiorców. Instytucje te kreują aktywne postawy społeczne wśród dzieci i młodzieży poprzez dostępność atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu. W wielu przypadkach samorządy lokalne wspierają finansowo projekty poszczególnych organizacji, których celem jest propagowanie szeroko rozumianej kultury. W 2016 r. na terenie Polski prowadziło działalność 387 centrów kultury, 665 domów kultury, 1401 ośrodków kultury, 326 klubów i 1425 świetlic. Zdecydowaną większość instytucji, które działały na wsi stanowiły świetlice – 94,7% ogółu świetlic oraz ośrodki kultury – 60,5%. Na terenie miast działało 75,2% ogółu klubów, 59,7% centrów kultury i 59,0% domów kultury. Największą liczbę tego typu instytucji kultury odnotowano w województwie małopolskim – 449, podkarpackim – 372 i śląskim – 368, a najmniej w województwie lubuskim – 81.

Wykres 23. UCZESTNICY WYBRANYCH IMPREZ ORGANIZOWANYCH W WYBRANYCH INSTYTUCJACH KULTURY
EVENT PARTICIPANTS IN SELECTED CULTURAL INSTITUTIONS

Źródło: K-07 – Sprawozdanie z działalności domu kultury, ośrodka kultury, klubu, świetlicy; K-07 – Sprawozdanie z działalności centrum kultury, domu kultury, ośrodka kultury, klubu, świetlicy (od 2015 r.)

Source: K-07 – Report of activity of cultural establishment, cultural centre, club, community centre; K-07 – Report of activity of centres of culture, cultural establishment, cultural centre, club, community centre. (since 2015)

Nabyte przez jednostkę kompetencje kulturowe sprzyjają tworzeniu nowych przedsięwzięć oraz wpływają na postawę otwartości w podejmowaniu działań na rzecz danej społeczności. W 2016 r. nie małało zainteresowanie uczestnictwem w prelekcjach, spotkaniach, wykładach oraz imprezach turystycznych i sportowo-rekreacyjnych. Mieszkańcy miast częściej wybierali zwiedzanie wystaw – 2635,4 tys. zwiedzających, natomiast mieszkańcy wsi imprezy

turystyczne i sportowo-rekreacyjne – 1435,5 tys. uczestników. Porównując rok 2016 z 2012, zaobserwowano wzrost liczby ogółem osób uczestniczących w wybranych wydarzeniach kulturalnych o 8,4%. W prelekcjach, spotkaniach i wykładach najchętniej uczestniczyli mieszkańcy województwa mazowieckiego, w którym w 4571 zorganizowanych imprezach wzięło udział 264,0 tys. osób. Wystawy, które odbyły się w domach kultury, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach chętniej odwiedzali mieszkańcy miast.

Institucje kultury oferują odbiorcom swoich usług udział w kursach. W 2016 r. po raz kolejny potwierdziło się duże zainteresowanie tego typu formą zdobywania wiedzy wśród dzieci i młodzieży szkolnej – 64,0% ogółu absolwentów kursów.

Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych

W latach 2012-2016 zaangażowanie społeczeństwa w życie kulturalne w poszczególnych województwach było zróżnicowane. Czynnikiem mającym wpływ na poziom aktywności mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych była dostępność instytucji kultury na danym obszarze. Większość kin, galerii oraz instytucji scenicznych swoją działalność zlokalizowała w miastach. Kina oferowały potencjalnym widzom zróżnicowany repertuar filmów zarówno produkcji polskiej, jak i zagranicznej. W ostatnich latach zaobserwowano wzrost liczby wyświetlanych seansów w kinach stałych w Polsce. W 2016 r. najwięcej seansów w przeliczeniu na 1 kino stałe odnotowały województwa: kujawsko-pomorskie i śląskie, a najmniej województwo podkarpackie. W 2016 r. w stosunku do 2012 r., zaobserwowano w Polsce wzrost liczby widzów w kinach stałych na 1000 ludności o 38,6%. Na przestrzeni analizowanych lat utrzymała się liczba widzów w kinach stałych w przeliczeniu na jeden seans – 26 osób. Warto wspomnieć, że działalność kin nie ogranicza się do rozpowszechniania filmów. Inne formy działalności kin to m.in. organizowanie spotkań i prelekcji. W 2016 r. w tego rodzaju imprezach uczestniczyło 478,9 tys. osób. Najwięcej zainteresowanych odnotowano w województwach: śląskim – 88,5 i wielkopolskim 88,1 tys. uczestników.

Tabl. 12.. WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE TEATRÓW I INSTYTUCJI MUZYCZNYCH

INDICATORS CONCERNING THEATRES AND MUSIC INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016
Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności <i>Audience in theatres and musical institutions per 1000 population</i>	277	298	319	313	380
Ludność na 1 miejsce w teatrach i instytucjach muzycznych <i>Persons per 1 seat in theatres and musical institutions</i>	495	470	454	434	408
Przedstawienia i koncerty na 1 instytucję <i>Performances and concerts per 1 institution</i>	311	326	328	320	343

Źródło: K-01 Sprawozdanie z działalności artystycznej i rozrywkowej, Baza Demografia GUS, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/
Source: K-01 Report on artistic and entertainment activities, CSO Demography Database, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Szeroka oferta teatrów i instytucji muzycznych skierowana do widzów i słuchaczy sprawia, że taka forma kontaktu z kulturą nadal wzbudza zainteresowanie. W 2016 r. instytucje te zrealizowały 62,4 tys. przedstawień i koncertów, na które wybrało się 14,6 mln osób.

W badanym roku liczba widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności wyniosła 380 osób – o 103 osoby więcej niż w 2012 r. Wzrosła także liczba przedstawień i koncertów na 1 instytucję, z 311 w 2012 r. do 343 w roku 2016. Zagraniczni twórcy zrealizowali w Polsce 1105 tego rodzaju wydarzeń, z czego 48,4% odbyło się w teatrach.

Poza prowadzeniem działalności wystawienniczej galerie organizują imprezy o charakterze edukacyjnym. W 2016 r. w galeriach zorganizowano 4,2 tys. odczytów, prelekcji i spotkań z autorami wystaw oraz 10,4 tys. lekcji lub warsztatów plastycznych.

Muzea przygotowują co roku w swojej ofercie propozycje zajęć o charakterze oświatowym. W ramach działalności oświatowej w 2016 r. w muzeach zorganizowano 156,1 tys. imprez, z czego ponad 55% to lekcje muzealne. Mieszkańcy województwa mazowieckiego uczestniczyli w 26,6 tys. lekcji przygotowywanych w muzeach, na których omawiano największą liczbę tematów. Najmniej tego rodzaju zajęć odbyło się w województwie lubuskim – 801 lekcji. W 2016 r. do muzeów wybrało się 36,1 mln zwiedzających, z czego 15,5% stanowiły zorganizowane grupy szkolne.

Dane opublikowane przez Komisję Europejską wskazują, że 52% mieszkańców krajów Unii Europejskiej w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie (Special Eurobarometer) przeprowadzone w II kwartale 2013 r. obejrzało film w kinie, a 35% wysłuchało koncert na żywo. Ponad połowa (52%) respondentów przynajmniej raz zwiedziła muzeum, odwiedziła galerię lub miejsce związane z historią. W 27 krajach Unii Europejskiej 28% badanych respondentów obejrzało przedstawienie wystawione w teatrze, a widowisko taneczne, balet lub operę 18%.

Nauka, technologia i innowacje

Korzystanie z nowych technologii

Odsetek gospodarstw domowych w Polsce wyposażonych w dostęp do Internetu w latach 2012-2016 był coraz większy. W 2012 r. do Internetu miało dostęp 70,5%, a w roku 2016 – 80,4% gospodarstw domowych. Najczęściej wskazywaną przyczyną, dla której jedna piąta gospodarstw domowych w 2016 r. nie miała dostępu do Internetu był brak takiej potrzeby. Dla niektórych grup społecznych barierą w użytkowaniu Internetu był też brak odpowiednich umiejętności, wynikający z wolniejszej adaptacji nowoczesnych rozwiązań technologicznych lub konserwatywnej postawy życiowej. Dla znacznej części gospodarstw domowych istotnym czynnikiem ograniczającym były również wysokie koszty sprzętu lub uzyskania dostępu do tej sieci.

W rankingu krajów Unii Europejskiej pod względem liczby gospodarstw domowych wyposażonych w dostęp do Internetu Polska w 2016 r. znajdowała się na 17 miejscu, poniżej średniej unijnej, która wyniosła 85% i daleko za przodującymi na kontynencie Luksemburgiem i Holandią, gdzie wskaźnik dostępu wyniósł 97%, Danią oraz Szwecją (94%) i Wielką Brytanią (93%). W porównaniu do 2015 r. najwięcej gospodarstw domowych wyposażonych w dostęp do Internetu przybyło w Bułgarii (5 p.proc.), gdzie wskaźnik dostępu jest na najniższym poziomie spośród krajów Unii Europejskiej (64%).

Liczba gospodarstw domowych dysponujących łączem internetowym w latach 2012-2016 rosła zarówno w miastach, jak i na wsi. Najwolniejszy przyrost w tym okresie zaobserwowano w miastach z liczbą mieszkańców powyżej 100 tys. – 7,1 p.proc., podczas gdy na wsi i w mniejszych miastach przyrost ten wynosił ponad 11 p.proc.

Tabl. 13. DOSTĘP DO INTERNETU W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH LATA WEDŁUG KLASY MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA
INTERNET ACCESS IN HOUSEHOLDS BY CLASS OF LOCALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	2015	2016
	w % ogółu gospodarstw danej grupy in % of total households in a group				
OGÓŁEM TOTAL	70,5	71,9	74,8	75,8	80,4
Miasta do 100 tys. mieszkańców Cities up to 100 thousand inhabitants	69,5	70,8	72,8	74,1	80,6
Miasta powyżej 100 tys. mieszkańców Cities more than 100 thousand inhabitants	75,8	76,9	79,9	81,2	82,9
Wieś Rural areas	66,1	67,8	71,5	72,0	77,8

Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-(tele)komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych (tablice).
Source: The use of information and (tele)communication technologies in enterprises and households (tables).

Podczas analizy społeczności osób w wieku 16-74 lata, które korzystały z Internetu w ciągu 3 miesięcy poprzedzających badanie statystyczne zaobserwowano, że większość – w 2016 r. 68,0% – stanowiły osoby, których wiek nie przekroczył 44 lat. Osoby z wykształceniem średnim to największa grupa użytkowników Internetu, kolejną pod względem liczebności grupą były osoby z wykształceniem wyższym, najmniejszą – z wykształceniem niższym niż średnie (w 2016 r. stanowiły one odpowiednio: 57,2%, 31,8% i 11,1%). Społeczność użytkowników Internetu była wyraźnie zróżnicowana pod względem statusu na rynku pracy. Najwięcej użytkowników zaliczało się do osób aktywnych zawodowo (72,1%), wśród nich wyróżniali się pracujący na rachunek własny i pracujący najemnie. Najmniejszą grupą byli rolnicy – 4,1% ogółu użytkowników.

W tabeli 14. zaprezentowano wskaźniki dotyczące ogólnych umiejętności cyfrowych osób w wieku 16-74 lata, które korzystały z Internetu w ciągu 3 miesięcy poprzedzających badanie statystyczne.

Wśród przebadanych osób najliczniejsza była grupa posiadających niskie umiejętności cyfrowe (27,9%), a ich odsetek był nieznacznie wyższy u kobiet (29,2%) niż u mężczyzn (26,5%). Pod względem statusu na rynku pracy najniższe umiejętności cyfrowe deklarowali rolnicy (37,4% osób o niskich ogólnych umiejętnościach cyfrowych) oraz bezrobotni (33,0%). Brak umiejętności cyfrowych wystąpił u zaledwie 0,1% uczących się.

Wśród przebadanych osób 19,4% prezentowało ponadpodstawowe umiejętności cyfrowe. Odsetek ten przekraczał wartość średnią dla całości populacji u osób, które nie przekroczyły 44 roku życia. U osób w wieku 16-24 lata odsetek posiadających ponadpodstawowe umiejętności cyfrowe wyniósł 42,8%, podczas gdy w grupach wieku 55-64 oraz 65-74 lata stanowił zdecydowaną mniejszość tych populacji, odpowiednio 5,5% i 1,3%. Pod względem poziomu wykształcenia zdecydowanie wyróżniali się respondenci z wykształceniem wyższym (43,2% z nich posiadało ponadpodstawowe umiejętności cyfrowe), natomiast u osób z wykształceniem średnim odsetek ten wynosił 11,0%, a u osób z wykształceniem niższym niż średnie – 15,9%. Można również zauważyć, że wyższe umiejętności prezentowali mieszkańcy dużych miast (29,3% z nich posiadało ponadpodstawowe umiejętności cyfrowe) niż mieszkańcy mniejszych miast i wsi (odpowiednio 17,2% i 14,1%).

Tabl. 14. **OGÓLNE UMIEJĘTNOŚCI CYFROWE¹ OSÓB W WIEKU 16-74 LATA W 2016 R.**
DIGITAL SKILLS¹ OF PERSONS AGED 16-74 IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Osoby nieposiadające żadnych umiejętności cyfrowych <i>Individuals having no overall digital skills</i>	Osoby posiadające umiejętności cyfrowe: <i>Individuals having overall digital skills:</i>		
		niskie <i>low</i>	podstawowe <i>basic</i>	ponadpodstawowe <i>above basic</i>
w % in %				
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	1,0	27,9	25,0	19,4
Mężczyźni <i>Males</i>	1,3	26,5	26,1	20,0
Kobiety <i>Females</i>	0,7	29,2	24,0	18,8
WIEK <i>AGE</i>				
16-24 lata <i>years</i>	0,2	16,8	38,2	42,8
25-34	0,5	24,6	35,3	33,6
35-44	0,8	37,3	30,2	20,2
45-54	1,8	35,9	21,3	10,3
55-64	1,4	29,4	13,5	5,5
65-74 lata <i>years</i>	1,4	16,4	6,5	1,3
POZIOM WYKSZTAŁCENIA <i>LEVEL OF EDUCATION</i>				
z wykształceniem niższym niż średnie <i>with lower than secondary education</i>	1,0	16,8	21,4	15,9
z wykształceniem średnim <i>with secondary education</i>	1,3	35,2	20,8	11,0
z wykształceniem wyższym <i>with tertiary education</i>	0,2	15,9	38,0	43,2
KLASA MIEJSCA ZAMIESZKANIA <i>CLASS OF LOCALITY</i>				
Miasta <i>Urban areas</i>	1,1	27,4	26,8	22,8
powyżej 100 tys. mieszkańców <i>more than 100 thousand inhabitants</i>	0,7	23,3	27,9	29,3
do 100 tys. mieszkańców <i>up to 100 thousand inhabitants</i>	1,3	31,0	25,8	17,2
Wieś <i>Rural areas</i>	0,9	28,6	22,3	14,1
STATUS ZAWODOWY <i>PROFESSIONAL STATUS</i>				
Aktywni zawodowo <i>Economically active</i>	1,0	31,2	29,4	21,8
pracujący <i>employed persons</i>	1,0	31,0	30,0	23,0
najemnie <i>employees</i>	1,0	30,9	31,4	24,5
na rachunek własny <i>self-employed</i>	0,3	26,5	34,0	28,3
rolnicy <i>farmers</i>	1,5	37,4	13,1	4,6
bezrobotni <i>unemployed</i>	1,1	33,0	24,4	10,4
Bierni zawodowo <i>Economically inactive</i>	1,0	22,1	17,4	15,3
uczący się <i>apprentices</i>	0,1	11,7	37,3	49,7
emeryci, renciści i inni <i>retirees, pensioners and others</i>	1,4	25,9	10,2	3,0

a Dane obarczone dużym błędem losowym.

Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-(tele)komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych (tablice).

a Data burdened with a large random error.

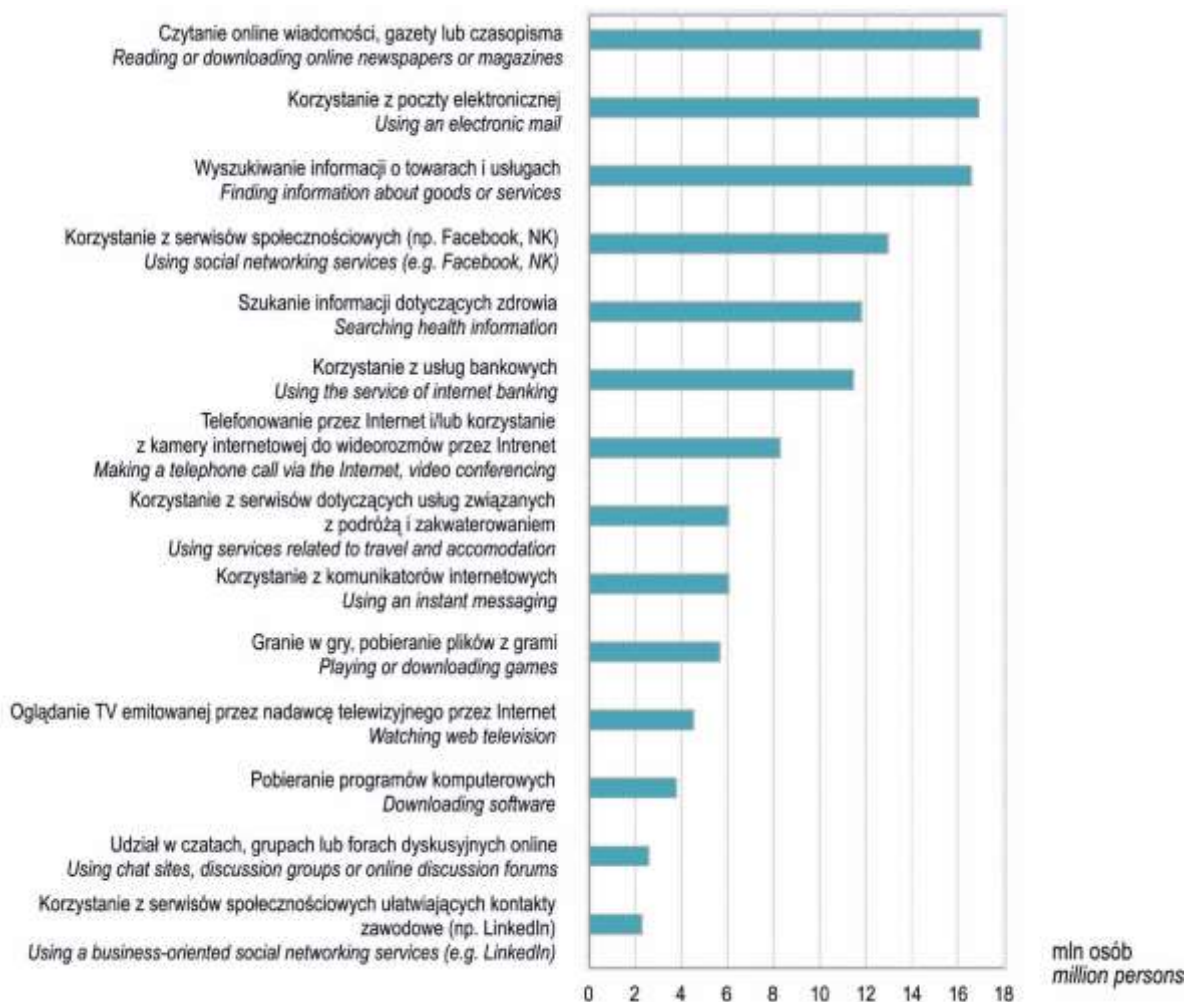
Source: The use of information and (tele)communication technologies in enterprises and households (tables).

1 Patrz uwagi metodologiczne str.

Jednym z głównych celów, dla których użytkownicy posługiwali się Internetem w celach prywatnych w roku 2016, było czytanie online wiadomości, gazet lub czasopism (79,1% użytkowników). Drugim najczęściej wskazywanym celem było korzystanie z poczty elektronicznej (78,8%). Na kolejnych miejscach uplasowało się wyszukiwanie informacji o towarach i usługach (77,3%) i korzystanie z serwisów społecznościowych, takich jak

Facebook lub NK (60,3% użytkowników). Nieznacznie ponad 53% użytkowników korzystało z usług bankowych. Najbardziej widoczny wzrost zainteresowania w stosunku do roku 2015 dotyczył korzystania z komunikatorów internetowych, odsetek ich użytkowników zwiększył się o 15,1 p.proc.

Wykres 24. CELE KORZYSTANIA Z INTERNETU NA UŻYTEK PRYWATNY W 2016 R.
PURPOSE OF PRIVATE USE OF THE INTERNET IN 2016

Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-(tele)komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych (tablice).
Source: The use of information and (tele)communication technologies in enterprises and households (tables).

Zatrudnieni w działalności B+R

Do zatrudnionych w sektorze badawczo-rozwojowym zalicza się wszystkie osoby związane bezpośrednio z działalnością B+R, zarówno pracowników merytorycznych, jak i personel pomocniczy, które przeznaczają na tę działalność co najmniej 10% swojego ogólnego czasu pracy.

Poziom zatrudnienia w działalności badawczo-rozwojowej w krajach Unii Europejskiej w 2015 r. (dane wstępne), mierzony udziałem liczby zatrudnionych w działalności badawczo-rozwojowej w populacji aktywnych zawodowo, był najwyższy w Danii (2,10%), Luksemburgu (2,04%) i Finlandii (1,92%). Polska w tym zestawieniu plasowała się poniżej średniej unijnej wynoszącej 1,20%, z wartością wskaźnika na poziomie 0,72%.

W 2015 r. sektor badawczo-rozwojowy zatrudniał niewielki, równy 1,0%, odsetek ogółu osób pracujących w Polsce. W porównaniu do 2011 r. liczba pracowników wzrosła o 17,4%

i wyniosła 157,9 tys. osób. Zauważyć też można, że od 2014 r. wzrosła liczba osób ze stopniem doktora habilitowanego i ze stopniem magistra, licencjata lub równoważnym (odpowiednio o 3,9% i 6,1%), natomiast liczba osób ze stopniem doktora zmniejszyła się o 1,5% w porównaniu do roku poprzedniego. W sektorze B+R znalazło również zatrudnienie o 2,7% więcej osób z wykształceniem pozostałym.

Tabl. 15. ZATRUDNIENI W SEKTORZE B+R WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
R&D PERSONNEL BY LEVEL OF EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2011	2012	2013	2014	2015
Zatrudnieni ogółem <i>Total personnel</i>	134 551	139 653	145 635	153 475	157 921
z tytułem naukowym profesora <i>with full professor title</i>	10 381	10 654	10 703	11 327	11 504
ze stopniem naukowym doktora habilitowanego <i>with scientific degree of habilitated doctor</i>	13 490	14 111	15 192	17 220	17 892
ze stopniem naukowym doktora <i>with scientific degree of doctor</i>	46 419	46 045	46 019	45 657	44 966
pozostali z wykształceniem wyższym <i>others with tertiary education</i>	49 415	53 644	58 193	62 817	66 659
z wykształceniem pozostałym <i>with other level of education</i>	14 846	15 199	15 528	16 454	16 900

Źródło: „Nauka i technika w Polsce” (lata 2011-2015), GUS, Warszawa.
Source: “Science and technology in Poland” (years 2011-2015), CSO, Warsaw.

Według danych z 2015 r., liczba kobiet stanowiła 39,0% wszystkich zatrudnionych w działalności B+R, odsetek ten był jednak zróżnicowany pod względem poziomu wykształcenia i zajmowanego stanowiska. Wśród zatrudnionych z tytułem profesora kobiety stanowiły 23,6% osób, wśród doktorów habilitowanych odsetek ten wyniósł 36,6%, a wśród pracowników ze stopniem doktora – 48,9%.

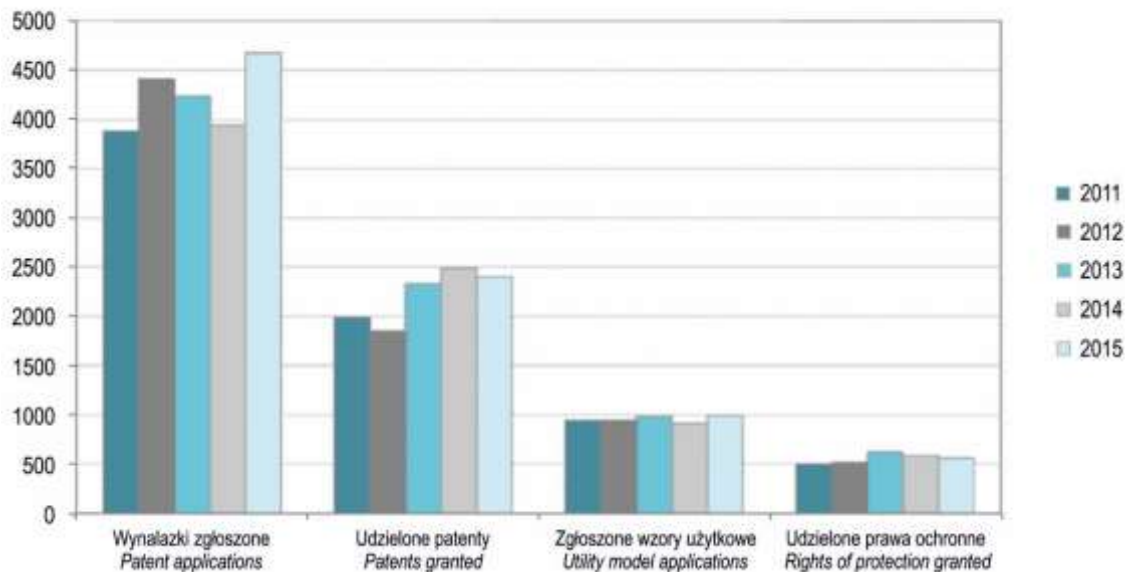
Najwięcej pracowników działalności B+R zatrudnionych było w województwie mazowieckim, skupiającym w 2015 r. 27,6% kadry. Ponadto na tle innych wyróżniały się pod tym względem województwa: małopolskie (12,8%), wielkopolskie (9,3%), śląskie (8,9%) i dolnośląskie (7,8%). Województwami, w których pracowało najmniej osób z branży B+R były lubuskie (0,7%), świętokrzyskie (1,1%) oraz polskie (1,2%).

Ochrona własności intelektualnej

Do oceny i porównań innowacyjności gospodarki w krajach i poszczególnych regionach zastosować można wskaźniki dotyczące ochrony własności intelektualnej. Do ich obliczeń wykorzystuje się dane na temat zgłoszonych i opatentowanych wynalazków oraz zgłoszonych wzorów użytkowych i udzielonych na nie praw ochronnych.

Patent, jako wyłączne prawo na dany wynalazek, może być udzielony przez organ krajowy (w Polsce Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej) lub międzynarodowy, np. Europejski Urząd Patentowy (EPO – European Patent Office), który przyznaje patenty europejskie.

W zestawieniu 28 państw UE w 2014 r. Polska zajęła dwudzieste miejsce pod względem liczby zgłoszonych do EPO wynalazków na 1 mln mieszkańców. Państwami, w których aktywność na tym polu znacznie, bo ponad dwukrotnie, przekraczała średnią Unii Europejskiej, były Szwecja i Finlandia (ponad 340 zgłoszonych wynalazków na 1 mln mieszkańców) oraz Niemcy, Dania i Austria (wskaźniki z przedziału wartości 230-256), co może świadczyć o wysokim stopniu rozwoju gospodarki opartej na wiedzy w tych krajach. Dla Polski wartość tego wskaźnika z roku na rok zwiększa się systematycznie i w 2014 r. wyniosła 16,02 zgłoszeń na 1 mln mieszkańców.

Wykres 25. OCHRONA WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ W POLSCE
PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY IN POLAND

Źródło: „Nauka i technika w Polsce” (lata 2011-2015), GUS, Warszawa.

Source: “Science and technology in Poland” (years 2011-2015), CSO, Warsaw.

W 2015 r. w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej zgłoszono 4676 wynalazków, czyli o 18,7% więcej niż w 2014 r. Zaobserwowano przy tym zmniejszenie liczby udzielonych patentów, która w 2015 r. wyniosła 2404, czyli o 3,5% mniej w stosunku do roku 2014. W 2015 r. zgłoszono 994 wzory użytkowe, co oznacza wzrost o 8,9% w porównaniu z 2014 r. Liczba udzielonych praw ochronnych zmniejszyła się o 4,1% i w 2015 r. wyniosła 562.

Do porównań pomiędzy województwami w Polsce zastosowano wskaźniki liczby zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych, udzielonych patentów i praw ochronnych w przeliczeniu na 100 tys. ludności. Wartości powyższych wskaźników są znacząco zróżnicowane terytorialnie. Zostały one omówione poniżej na podstawie danych z 2015 r.

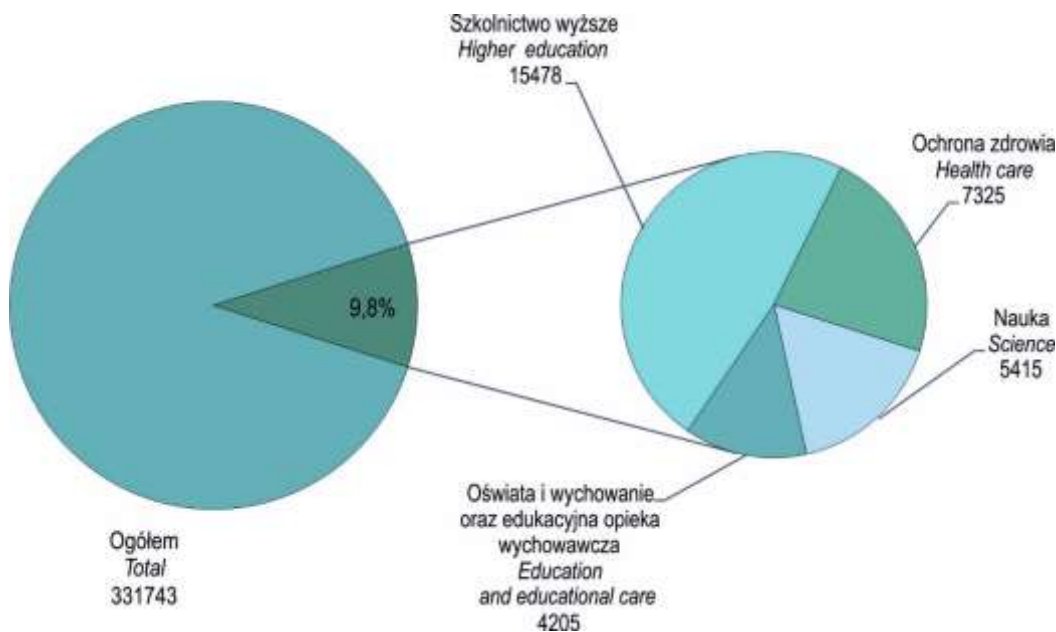
W województwie mazowieckim, które pod względem liczebności kadry w sektorze B+R zajmowało pierwsze miejsce w zestawieniu, odnotowano najwyższy wskaźnik zgłoszeń wynalazków – 17,0. Pod względem liczby udzielonych patentów największa wartość wskaźnika wystąpiła w województwie dolnośląskim – 9,3. Najwięcej zgłoszeń wzorów użytkowych w przeliczeniu na 100 tys. ludności pochodziło z województwa śląskiego – 4,8. Najniższe wartości, nieprzekraczające 1,4, wskaźnik przyjmował w województwach: opolskim, podkarpackim i zachodniopomorskim. Najwyższy wskaźnik udzielonych praw ochronnych odnotowano w województwach śląskim – 2,1 i małopolskim – 2,0, a najniższe jego wartości (do 1,0) zaobserwowano w województwach: opolskim, zachodniopomorskim, lubuskim i łódzkim.

Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju kapitału ludzkiego

Wydatki budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego

Proces tworzenia i utrzymywania kapitału ludzkiego, rozumiany jako inwestycja w edukację i rozwój nauki, związany jest nie tylko z kosztami obciążającymi indywidualne gospodarstwa domowe, ale przede wszystkim z tymi, które ponosi państwo.

Wykres 26. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW W 2015 R. W MLN ZŁ
STATE BUDGET EXPENDITURE BY SELECTED DIVISIONS IN 2015 IN PLN MILLIONS

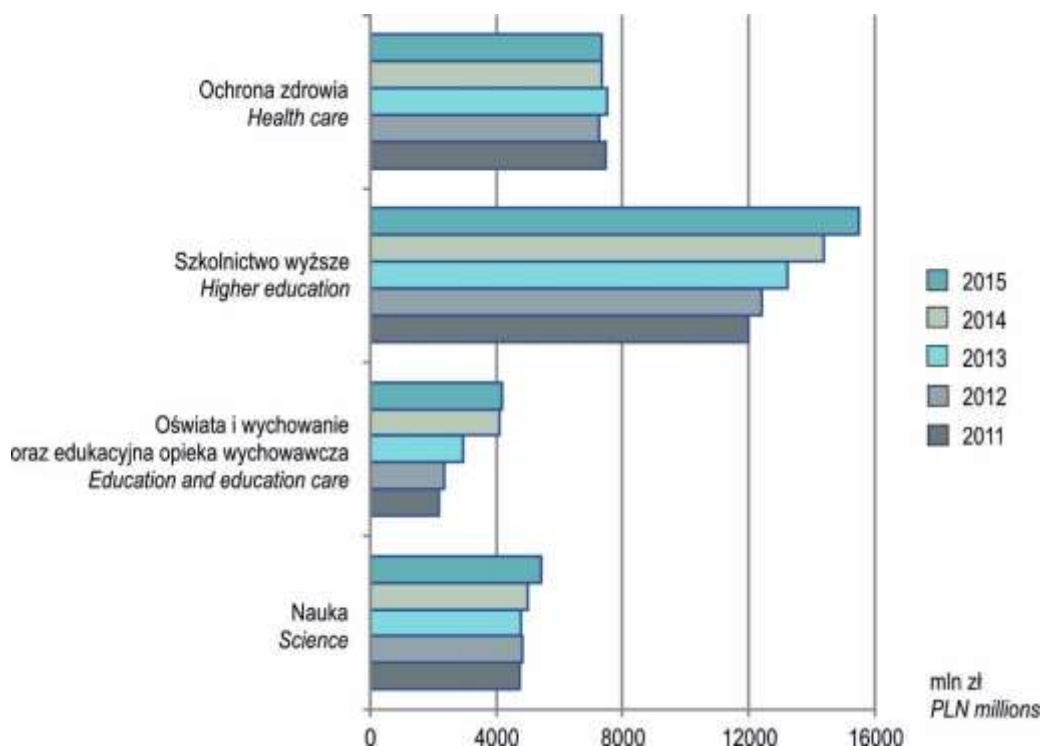

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.
Source: data of the Ministry of Finance.

Wydatki na działy kluczowe dla rozwoju kapitału ludzkiego stanowiły w 2015 r. 9,8% wydatków budżetu państwa. W stosunku do roku poprzedniego udział ten zmniejszył się o 0,1 p.proc. Wydatki na szkolnictwo wyższe w 2015 r. osiągnęły wartość 15478 mln zł i zostały przeznaczone na realizację zadań, których celem było zapewnienie powszechności wykształcenia na poziomie wyższym, wyrównywanie szans edukacyjnych oraz podniesienie poziomu i jakości kształcenia. Z tej kwoty 83,1% stanowiły środki wydatkowane na działalność dydaktyczną szkół wyższych, a 9,4% zasililo fundusz pomocy materialnej dla studentów i doktorantów. Oświata i wychowanie oraz edukacyjna opieka wychowawcza były finansowane głównie poprzez część oświatową subwencji ogólnej, która w 2015 r. wynosiła 40377 mln zł, oraz dotacje na dofinansowanie zadań z zakresu pomocy materialnej o charakterze socjalnym przekazywane do budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Z budżetu państwa finansowane były szkoły i placówki oświatowe prowadzone przez organy administracji rządowej oraz instytucje takie jak: kuratoria oświaty, Centralna i Okręgowe Komisje Egzaminacyjne, Ochotnicze Hufce Pracy. Środki te pokrywały również wydatki na zadania edukacyjne realizowane w szkołach przy zakładach poprawczych i rodzinnych ośrodkach diagnostyczno-konsultacyjnych. W 2015 r. na ten cel przeznaczono 4205 mln zł, tj. o 2,6% więcej niż w roku poprzednim.

Wykres 27. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW
STATE BUDGET EXPENDITURE BY SELECTED DIVISIONS

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Source: data of the Ministry of Finance.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie w 2015 r. wyniosły 59360 mln zł i stanowiły 30,2% wydatków tych budżetów ogółem. W stosunku do 2014 r. wzrosły o 2,8%.

Na podstawie danych opublikowanych przez Eurostat, suma wydatków publicznych na edukację, na wszystkich poziomach kształcenia, w 28 krajach Unii Europejskiej w 2014 r. wynosiła przeciętnie 5,11% Produktu Krajowego Brutto. Najwyższy poziom nakładów na edukację w stosunku do PKB odnotowano w Szwecji – 7,14%, w Finlandii – 6,81% oraz Belgii – 6,46%. Najniższy udział wydatków w relacji do PKB wśród krajów Unii Europejskiej wykazały Rumunia – 2,75% oraz Czechy – 3,84%. W Polsce suma wydatków publicznych na edukację na wszystkich poziomach kształcenia w 2014 r. wynosiła 4,91% PKB.

Wydatki budżetu państwa na ochronę zdrowia w 2015 r. osiągnęły poziom 7325 mln zł, tj. o 0,4% mniej niż w roku 2014. Działania finansowane z budżetu państwa w obszarze zdrowia miały na celu poprawę stanu zdrowia społeczeństwa polskiego oraz zapewnienie m. in.: odpowiedniego poziomu kształcenia kadr medycznych, dostępu do świadczeń wysokospecjalistycznych i ratownictwa medycznego, realizacji programów polityki zdrowotnej, dostępu do bezpiecznych, odpowiedniej jakości oraz skuteczności produktów leczniczych i wyrobów medycznych.

Nakłady na ochronę zdrowia poniesione przez budżety jednostek samorządu terytorialnego w 2015 r. osiągnęły wartość 3907 mln zł – o 6,3% więcej niż w roku 2014. Wartość wydatków publicznych na ochronę zdrowia poniesionych przez jednostki samorządu terytorialnego w przeliczeniu na jednego mieszkańca w Polsce wyniosła w 2015 r. przeciętnie 101,64 zł. Najwyższe nakłady wykazało województwo mazowieckie – 160,09 zł na osobę, najniższe natomiast województwo opolskie – 55,70 zł na osobę.

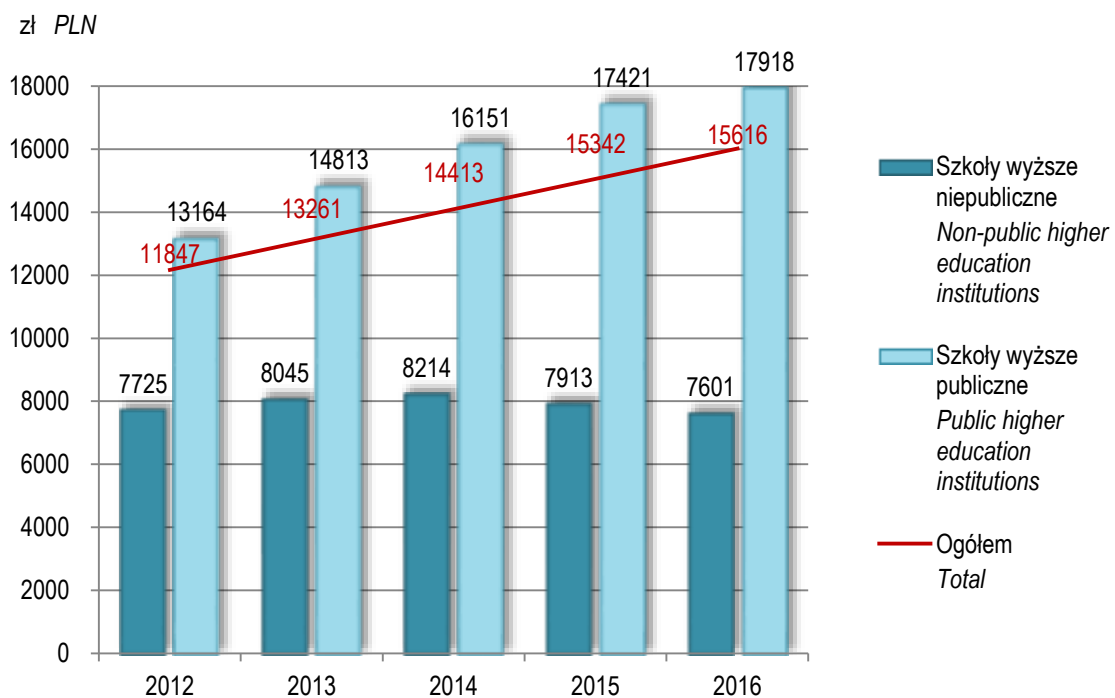
W obszarze nauki w 2015 r. z budżetu państwa wydatkowano 5415 mln zł, tj. o 8,3% więcej niż w roku poprzednim. Większość tych środków stanowiły dotacje na działalność statutową jednostek naukowych oraz badania własne szkół wyższych, a także finansowanie projektów badawczych i celowych, w tym strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych.

Jednym z podstawowych wskaźników służących do monitorowania realizacji celów strategii Europa 2020 jest relacja nakładów wewnętrznych na badania i prace rozwojowe do Produktu Krajowego Brutto. Celem strategii jest osiągnięcie poziomu nakładów w wysokości 3,00% PKB. Według danych Eurostatu w 2015 r. (dane wstępne), w krajach Unii Europejskiej wskaźnik ten wynosił przeciętnie 2,03%. Najwyższy udział nakładów na badania i prace rozwojowe wykazały Szwecja – 3,26%, Austria – 3,07% oraz Dania – 3,03%, które jako jedyne przekroczyły próg 3,00%. W Polsce w 2015 r. wskaźnik ten wynosił 1,00% PKB.

Koszty kształcenia

W latach 2012-2016 następował systematyczny wzrost jednostkowych kosztów kształcenia. W 2016 r. przyrost kosztów w stosunku do roku poprzedniego wyniósł 1,8%. Roczny koszt kształcenia jednego studenta w uczelni publicznej wynosił 17918 zł, podczas gdy w uczelni niepublicznej – 7601 zł. Przyrost procentowy jednostkowych kosztów kształcenia w skali roku w wyższych szkołach publicznych wynosił 2,9%, natomiast w szkołach niepublicznych odnotowano spadek o 3,9%. Koszty działalności dydaktycznej szkół wyższych w 2016 r. w stosunku do roku poprzedniego zmniejszyły się o 1,2%, a wydatki z funduszu pomocy materialnej oraz z własnego funduszu stypendialnego zmniejszyły się o 0,4%.

Wykres 28. KOSZTY JEDNOSTKOWE KSZTAŁCENIA
INDIVIDUAL EDUCATION COSTS

Źródło: „Szkoły wyższe i ich finanse” (lata 2012-2016), GUS, Warszawa.

Source: “Higher education institutions and their finances” (years 2012-2016), CSO, Warsaw.

W 2016 r. z pomocy materialnej w postaci stypendiów i zapomóg korzystało 21,6% studentów i doktorantów kształcących się w szkołach wyższych.

Spoleczne uwarunkowania rozwoju kapitału ludzkiego

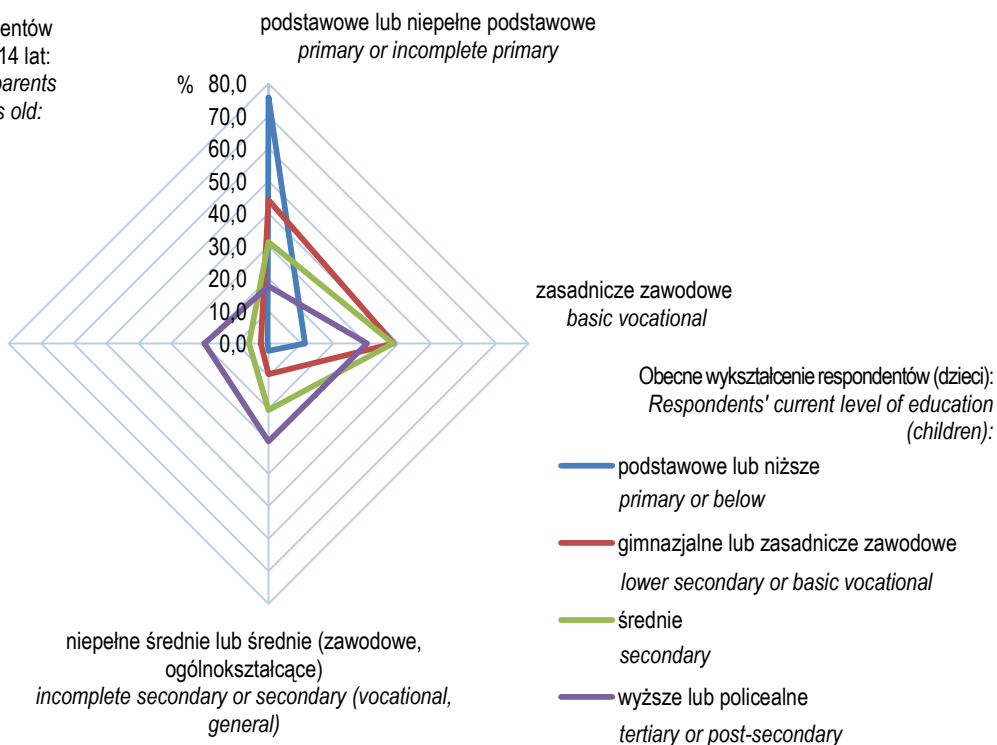
Dostępność edukacji i pracy

Wybór ścieżki edukacyjnej i zawodowej determinowany jest przez wiele czynników. Poza cechami osobowościowymi lub predyspozycjami, znaczącą rolę odgrywa również wykształcenie rodziców. Przeprowadzone w 2011 r. badania potwierdziły, że dzieci rodziców z wykształceniem podstawowym lub niższym często kończyły edukację na poziomie szkoły podstawowej – 75,8%. Osoby deklarujące w 2011 r. wykształcenie podstawowe lub niższe, w wieku 14 lat miały rodziców, którzy zdobyli wykształcenie: zasadnicze zawodowe – 11,2%, niepełne średnie lub średnie (zawodowe lub ogólnokształcące) – 2,2%, wyższe lub niepełne wyższe (w tym pomaturalne) – 0,3%. Wśród osób legitymujących się w 2011 r. wykształceniem wyższym lub policealnym rozkład ten przedstawiał się następująco: rodzice osób, gdy respondenci mieli 14 lat, posiadali wykształcenie: podstawowe lub niepełne podstawowe – 17,7%, zasadnicze zawodowe – 30,3%, niepełne średnie lub średnie – 30,1%, wyższe lub niepełne wyższe – 19,7%. W 2011 r. 37,5% mężczyzn i 40,5% kobiet wskazywało wykształcenie podstawowe jako wykształcenie swoich rodziców w okresie, gdy ankietowani mieli po 14 lat, 34,2% mężczyzn i 30,7% kobiet miało rodziców z wykształceniem zasadniczym zawodowym, 16,8% mężczyzn i 16,1% kobiet było dziećmi osób z wykształceniem niepełnym średnim lub średnim, a 7,0% mężczyzn i 7,2% kobiet wychowywali rodzice lub opiekunowie, którzy osiągnęli wykształcenie wyższe lub niepełne wyższe (w tym pomaturalne).

Wykres 29. POZIOM WYKSZTAŁCENIA RESPONDENTÓW W 2011 R. W ZALEŻNOŚCI OD POZIOMU WYKSZTAŁCENIA ICH RODZICÓW
RESPONDENTS' LEVEL OF EDUCATION IN 2011 BY THEIR PARENTS' LEVEL OF EDUCATION

Wykształcenie rodziców respondentów w czasie, gdy respondenci mieli 14 lat:
Level of education achieved by parents when respondents were 14 years old:

wyższe lub niepełne wyższe (w tym pomaturalne)
tertiary or incomplete tertiary (of which post-secondary)

Źródło: tablice wynikowe Diagnozy społecznej [2011].
Source: tables of Social diagnosis [2011].

W 2012 r. w krajach OECD badano wpływ poziomu wykształcenia rodziców na zdobycie wyższego wykształcenia przez ich dzieci. Dane przedstawione w publikacji „Education at a Glance 2014” wskazują, że w krajach uczestniczących w badaniu PIAAC niemal 40% dorosłych, którzy zakończyli już swoją edukację (w wieku 25-64 lat) ma wyższy od swoich rodziców poziom wykształcenia. Największa różnica wystąpiła w następujących krajach: Finlandia, Belgia, Korea i Rosja, gdzie ponad 55% dorosłych dzieci uzyskało wyższy poziom wykształcenia niż ich rodzice. Ponad 30% dzieci, których rodzice nie osiągnęli średniego poziomu wykształcenia, również zakończyli swoją edukację przed ukończeniem szkoły ponadgimnazjalnej. Jednak ponad 45% dzieci rodziców bez średniego wykształcenia w wieku dorosłym osiągnęło wykształcenie średnie lub policealne, a niemal 20% może pochwalić się dyplomem wyższej uczelni. Polska, Austria, Czechy, Niemcy, Włochy, Słowacja, Hiszpania i USA to kraje, w których ponad połowa dorosłych dzieci ma taki sam poziom wykształcenia jak ich rodzice. We wszystkich analizowanych krajach co najmniej 35% osób w wieku 20-34 lat z wykształceniem wyższym miało przynajmniej jednego rodzica z wykształceniem wyższym. W Kanadzie, Estonii, Niemczech, Norwegii i Szwecji takich osób było blisko 65%. Średnio 12% dorosłych dzieci ma niższy poziom wykształcenia od swoich rodziców. W Austrii, Danii, Estonii, Niemczech, Norwegii, Szwecji i USA wskaźnik ten wynosi ponad 15%.

Dostępność do edukacji to wyrównywanie szans na początkowych etapach edukacji, a więc także dostęp do zajęć dodatkowych w szkołach podstawowych i gimnazjach. Liczba dzieci uczestniczących w różnego typu zajęciach w szkołach podstawowych rosła, co świadczyło zarówno o rosnących potrzebach dzieci w tym zakresie, ale też o wzroście możliwości zapewnienia uczniom takich zajęć, aby były dostosowane do ich specyficznych potrzeb. W latach 2012-2016 odnotowano wzrost liczby uczniów szkół podstawowych korzystających z zajęć logopedycznych (o 30,0 p.proc.) i korekcyjno-kompensacyjnych (o 16,6 p.proc.) – dotyczyło to zarówno uczniów na wsi, jak i w miastach. Liczba uczniów ogółem na zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych utrzymywała się na podobnym poziomie (430-460 tys. dzieci), podobnie jak liczebność uczestników na zajęciach socjoterapeutycznych. W 2016 r. korzystało z nich 28015 uczniów, tj. o 11,2 p.proc. mniej niż w 2012 r. Z kolei w gimnazjach odnotowano wzrost liczby uczestników zajęć korekcyjno-kompensacyjnych (o 23,8 p.proc.) i logopedycznych (o 7,1 p.proc.). Liczebność dzieci korzystających z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych i socjoterapeutycznych w badanym okresie zmniejszyła się (odpowiednio o 16,1 p.proc. i 27,0 p.proc.).

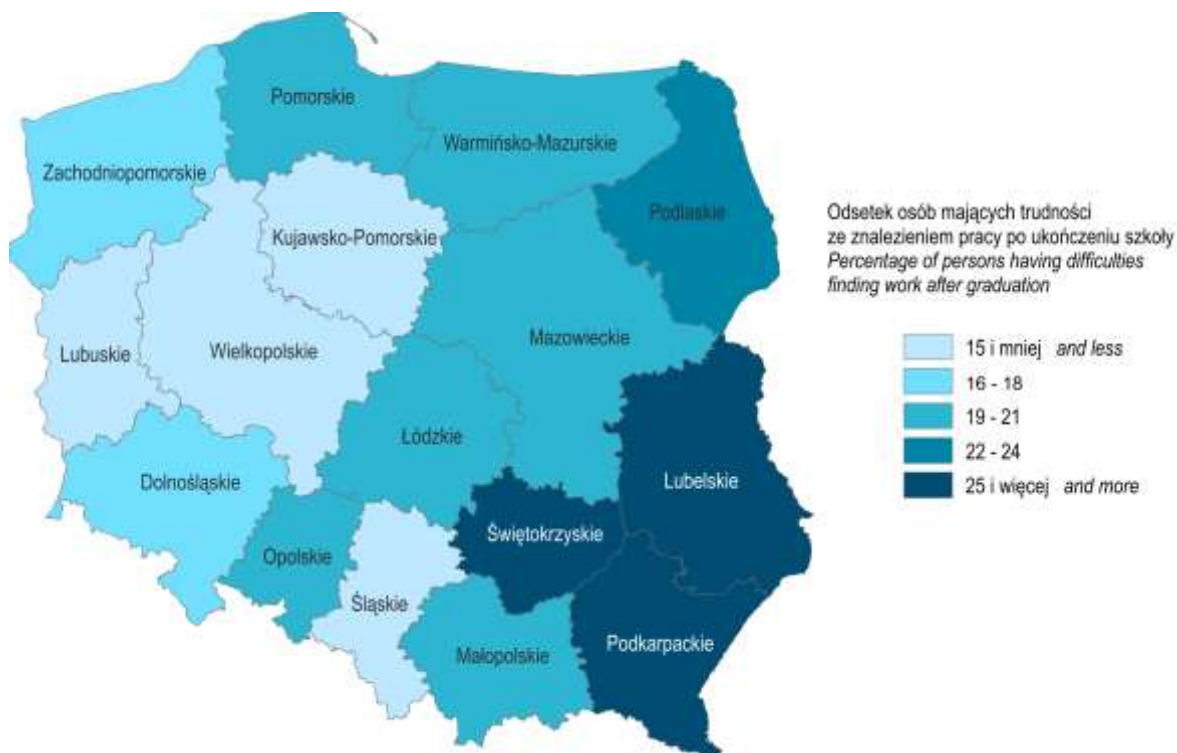
Dane przedstawiające poziom bezrobocia rejestrowanego wśród osób do 25 roku życia dowodzą, że w ostatnich latach sytuacja młodych ludzi na rynku pracy ulegała poprawie. W 2012 r. odsetek osób bezrobotnych, które nie ukończyły 25 roku życia wynosił 19,9% (mężczyźni – 19,5%, kobiety – 20,2%), w 2016 r. zmalał do 13,4% (mężczyźni – 12,4%, kobiety – 14,3%). W badanym okresie zmniejszyło się przede wszystkim bezrobocie wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – o 1,6 p.proc. (mężczyzn – o 1,2 p.proc., kobiet – o 2,0 p.proc.) oraz policealnym i średnim zawodowym – o 1,5 p.proc. (mężczyzn – o 1,6 p.proc., kobiet – o 1,4 p.proc.). Wśród młodych osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym bezrobocie zmniejszyło się o 1,3 p.proc. (mężczyzn – o 2,2 p.proc., kobiet – o 0,5 p.proc.). Nie zmienia to faktu, że właśnie w tych grupach odsetek pozostających bez pracy był najwyższy i wynosił – odpowiednio – 2,7%, 3,7% i 3,1%. Bezrobocie w grupie osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym zmniejszyło się o 1,4 p.proc. i w 2016 r. osiągnęło poziom 2,9% (bezrobocie wśród mężczyzn zmniejszyło się o 1,7 p.proc., a wśród kobiet o 0,9 p.proc.). Bezrobocie rejestrowane wśród młodych osób legitymujących się dyplomem wyższej uczelni w ciągu pięciu analizowanych lat spadło o 0,7 p.proc., osiągając poziom 1,0% w końcu 2016 r. Odsetek mężczyzn do 25 roku życia z wyższym wykształceniem pozostających bez pracy wyniósł 0,6% (spadek o 0,3 p.proc. od 2012 r.), a odsetek kobiet 1,4% (mniej o 1,0 p.proc.). W 2016 r. najmniejszy odsetek bezrobotnych osób przed ukończeniem 25 roku życia odnotowano w województwie dolnośląskim – 10,5% ogółu zarejestrowanych

bezrobotnych (8,1% mężczyzn wobec 12,6% kobiet). Największy odsetek bezrobotnych osób przed ukończeniem 25 roku życia zaobserwowano w województwach: lubelskim – 16,0% (15,7% mężczyzn, 16,4% kobiet) i małopolskim – 15,8% ogółu zarejestrowanych w urzędach pracy (16,1% mężczyzn, 15,7% kobiet). We wszystkich województwach zanotowano spadek odsetka liczby młodych osób bez pracy w latach 2012-2016. Najwięcej bezrobotnych, którzy nie ukończyli 25 lat w omawianym okresie ubyłło w województwach: małopolskim – o 8,8 p.proc. i wielkopolskim – o 8,1 p.proc. Najmniejszy ubytek wyniósł 5,0 p.proc. i odnotowano go w województwie zachodniopomorskim.

Według danych opublikowanych przez Eurostat, bezrobocie najbardziej dotyka ludzi młodych (15-24 lata). Liczba osób w wieku poniżej 25 lat pozostających bez pracy w 2016 r. w 28 krajach Unii Europejskiej wyniosła 4241 tys. osób, z czego w strefie euro 2955 tys. osób. Stopa bezrobocia wśród młodych Europejczyków w grudniu 2016 r. przedstawiała się następująco: UE28 – 18,7% (w grudniu 2015 r. – 20,3%), strefa euro 20,9% (w grudniu 2015 r. – 22,4%). Bezrobocie wśród młodych było w tym okresie nadal ogromnym problemem przede wszystkim w Grecji (47,3%) i Hiszpanii (44,4%) oraz we Włoszech (37,8%). Odsetek młodych osób pozostających bez pracy w Polsce w 2016 r. wyniósł 17,7% (według danych z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności). Najniższe wskaźniki bezrobocia wśród osób do 25 roku życia odnotowano w Niemczech – 7,1%, Czechach – 10,5% i Holandii – 10,8%.

Warto zwrócić uwagę na wskaźnik NEET (z ang.: *not in employment, education or training*), czyli młode osoby, które nie pracują, nie uczą się ani w żaden inny sposób nie uczestniczą w edukacji. Kategoria NEET mieści w sobie młode osoby poszukujące pracy, niezainteresowane poszukiwaniem zatrudnienia oraz z różnych powodów wykluczone z rynku pracy (długotrwale chorzy, niepełnosprawni, opiekujący się dziećmi lub krewnymi). Według danych Eurostatu, brak jakiegokolwiek aktywności zawodowo-ekonomicznej w krajach Unii Europejskiej w 2016 r. dotyczył 11,6% Europejczyków w wieku 15-24 lat. Odsetek NEET przyjmował różne wartości w poszczególnych krajach, najwyższe osiągając we Włoszech (19,9%), Bułgarii (18,2%), Chorwacji (16,9%) i Grecji (15,8%), a najniższe w Holandii (4,6%), Luksemburgu (5,4%) i Danii (5,8%) oraz w Szwecji (6,5%) i Niemczech (6,7%). W Polsce wskaźnik ten w 2016 r. wyniósł 10,5%.

Wykres 30. ODSETEK OSÓB MAJĄCYCH TRUDNOŚCI ZE ZNALEZIENIEM PRACY PO UKOŃCZENIU SZKOŁY WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2015 R.
PERCENTAGE OF PERSONS HAVING DIFFICULTIES FINDING WORK AFTER GRADUATION BY VOIVODSHIPS IN 2015

Źródło: Diagnoza społeczna [2015].
Source: Social diagnosis [2015].

Analizując dane dotyczące czasu pozostawania bez pracy według poziomu wykształcenia w 2016 r., można zauważyć, że niezależnie od poziomu wykształcenia, najwięcej osób znalazło zatrudnienie w czasie powyżej 24 miesięcy od zarejestrowania się w urzędzie pracy – 24,5% (kobiety – 26,8%), przy czym osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym stanowiły 28,5% (kobiety 32,4%), a z wykształceniem wyższym – 17,0% (kobiety – 16,7%). W ciągu 1-3 miesięcy pracę podjęło 18,9% ogółu bezrobotnych (16,8% kobiet), najwięcej z wykształceniem wyższym – 21,9% (21,0% kobiet). Wśród osób pozostających bez pracy w poszczególnych grupach wiekowych sytuacja przedstawiała się następująco: osoby w wieku 18-24 lata stanowiły 13,4%, 25-34 lata – 27,7%, 35-44 lata – 22,1%, 45-54 lata – 18,0%, 55-59 lat – 11,8%, powyżej 60 lat – 7,0%. Zatrudnienie w czasie 1-3 miesięcy zdobyło 28,2% osób w wieku 18-24 lat wobec 16,3% bezrobotnych w wieku 45-54 lat, 15,1% w wieku 55-59 lat oraz 12,7% w wieku powyżej 60 lat. Dla 8,4% bezrobotnych w wieku 18-24 lata czas, po którym znajdowali pracę wynosił ponad 24 miesiące, osoby w wieku 55-59 lat stanowiły w tym przypadku 34,3%, a w wieku powyżej 60 lat – 40,3%. Wśród kobiet również najwięcej podjęło pracę w ciągu 1-3 miesięcy od zarejestrowania się w urzędzie pracy w wieku 18-24 lat (24,1%) wobec 16,5%, 14,9%, 16,9%, 14,5% i 10,1% kobiet w wieku – odpowiednio: 25-34 lata, 35-44 lata, 45-54 lata, 55-59 lat oraz powyżej 60 lat. Ponad 2 lata zajęło znalezienie pracy 11,4% kobiet w wieku 18-24 lat, 36,7% w wieku 55-59 lat i 44,8% w wieku powyżej 60 lat. Kobiety bez pracy w wieku 18-24 lata stanowiły 14,3% bezrobotnych wśród swojej płci, 25-34 lata – 32,8%, 10,2% w wieku 55-59 lat, a w wieku powyżej 60 lat – 2,0%.

Wpływ warunków pracy na jakość życia

Praca lub jej brak wywiera wpływ na życie pod wieloma względami. Z ostatniego badania Diagnoza społeczna, przeprowadzonego w 2015 r., wynika że 46,1% badanych było zadowolonych z pracy, a 46,0% z poziomu wykształcenia. Odsetek zadowolonych ze swoich osiągnięć wynosił 40,8%, a z perspektyw na przyszłość 24,8%.

Tabl. 16. **STRUKTURA OSÓB PRACUJĄCYCH W POLSKIEJ GOSPODARCE WEDŁUG GŁÓWNEGO TYPU KONTRAKTU NA PODSTAWIE KTÓREGO ŚWIADCZONA JEST PRACA**
 THE STRUCTURE OF PEOPLE EMPLOYED IN THE POLISH ECONOMY BY THE MAIN TYPE OF EMPLOYMENT CONTRACT

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2011		2013		2015
	w % in %		w % in %		
Umowa na czas nieokreślony <i>Indefinite term contract</i>	55,7		54,1		55,3
Umowa na czas określony <i>Fixed-term contract</i>	18,1		18,6		18,8
Samozatrudnienie (poza rolnictwem) <i>Self employment (outside of agriculture)</i>	6,7		6,7		6,2
Praca w indywidualnym gospodarstwie rolnym <i>Work on individual agricultural holding</i>	9,4		9,9		9,6
Umowa cywilnoprawna <i>Civil law contract</i>	1,8		2,2		1,5
Praca bez formalnej umowy na piśmie <i>Work without a formal written agreement</i>	2,8		2,4		2,6
Inne umowy krótkookresowe <i>Other short-time contracts</i>	2,4		3,2		3,5
Własna firma zatrudniająca pracowników <i>Own-account workers hiring staff</i>	3,1		3,0		2,5

Źródło: Diagnoza społeczna [2015].

Source: Social diagnosis [2015].

Pomimo lepszej sytuacji na rynku pracy, blisko 30% pracujących było zatrudnionych na podstawie różnego rodzaju umów czasowych. Umowy zawarte na czas określony i umowy cywilnoprawne nie gwarantują stabilności zatrudnienia. Jednocześnie warto zauważyć, że wzrastał nieznacznie odsetek osób zatrudnionych na czas nieokreślony, przy stopniowym spadku odsetka samozatrudnionych i zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych.

Wyniki badania modułowego Nietypowe formy zatrudnienia i praca nierejestrowana przeprowadzonego w IV kwartale 2014 r. łącznie z Badaniem Aktywności Ekonomicznej Ludności wskazują, że 6,9% ogółu pracujących wykonywało pracę w ramach nietypowych form zatrudnienia. Przedmiotem badania były formy zatrudnienia inne niż umowa na pracę, tj. umowy-zlecenia, umowy o dzieło, kontrakty menedżerskie i pozostałe umowy o pracę oraz tzw. samozatrudnienie.

Wśród osób pracujących wykonujących pracę w ramach nietypowych form zatrudnienia dla 4,4% osób była to praca główna. Większość stanowili mężczyźni – 53,1% i mieszkańcy miast – 78,7%. Dla 92,5% osób, które miały zawarte różnego typu umowy cywilnoprawne, była to główna i jedyna praca wykonywana w czasie trwania badania, a 80,2% pracowało w takiej formie nie z własnego wyboru. Biorąc pod uwagę ogół osób pracujących, 3,3% populacji pracowało w pracy głównej na umowach cywilnoprawnych lub jako samozatrudnione bez możliwości wyboru innej formy zatrudnienia.

Wśród aktywnych zawodowo respondentów Diagnozy społecznej wyodrębniono 51 grup zawodowych i obliczono dla nich m.in.: liczbę lat nauki, liczbę godzin pracy w ciągu tygodnia, czas dojazdu do pracy, odsetek osób, które zmieniły pracę w ciągu ostatnich 2 lat, odsetek zadowolonych z pracy oraz stres związany z pracą. Średni czas nauki wynosił 13,6 lat. Najwięcej czasu na edukację poświęcili nauczyciele akademicy, dla których ten wskaźnik wynosił 19,7 lat. 18,3 lat nauki pobierali prawnicy, 17,8 lat – twórcy, artyści, literaci i dziennikarze, a 17,7 lat – lekarze, weterynarze i dentyści. Najkrócej uczyli się rolnicy produkujący na własne potrzeby (10,5 lat) oraz robotnicy pomocniczy w górnictwie i budownictwie (10,7 lat). Średni czas pracy wynosił 41 godzin tygodniowo. Najdłużej pracowali kierowcy ciężarówek i autobusów – ich tygodniowy wymiar pracy wynosił 47 godzin. Po 46 godzin w ciągu tygodnia pracowali: lekarze, weterynarze i dentyści, informatycy, spawacze, a także kierowcy samochodów osobowych i dostawczych. 31 godzin liczył tydzień pracy nauczycieli szkół podstawowych. Nauczyciele szkół ponadpodstawowych spędzili w pracy 34 godziny w ciągu tygodnia. Rolnicy produkujący na potrzeby własne deklarowali, że pracowali 33 godziny tygodniowo. Najwięcej osób zadowolonych ze swojej pracy znajdowało się wśród przedstawicieli lekarzy, weterynarzy i dentystów (75%) oraz nauczycieli szkół ponadpodstawowych (71%), a najmniej zadowoleni ze swojej pracy byli rolnicy produkujący na własne potrzeby (30%) i robotnicy pomocniczy w górnictwie i budownictwie (32%). Respondenci pytani o średni czas dojazdu do pracy i z pracy do domu wskazywali, że zajmowało im to średnio 38 minut. Najwięcej czasu na dotarcie i powrót z pracy poświęcili nauczyciele akademicy (63 minuty), prawnicy (59 minut) i specjaliści ds. finansowych (56 minut). Najkrótszy dystans do pokonania mieli rolnicy produkujący na własne potrzeby i rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej – droga do pracy zajmowała im 5 minut.

Spójność społeczna

Miarą stanu kapitału ludzkiego są między innymi: zaangażowanie w relacje społeczne i aktywność na rzecz społeczeństwa lokalnego, udział w nieobowiązkowych zebraniach, zrzeszanie się w stowarzyszeniach, uczestnictwo w wyborach czy stopień zaufania do instytucji publicznych.

Podobnie jak w latach poprzednich, również w 2015 r. niewielka część respondentów badania Diagnoza społeczna angażowała się w działania na rzecz społeczności lokalnych (gminy, miejscowości, osiedla) – odsetek tych osób wyniósł 15,4% (w 2011 r. – 15,6%). Członkami różnego rodzaju organizacji, stowarzyszeń, kół itp. w 2015 r. było 13,4% pytanych (w 2011 r. – 15,0%). Należy podkreślić, że im wyższy poziom wykształcenia, tym większe zainteresowanie tym, co dzieje się wokół oraz większa chęć uczestniczenia w działalności społecznej. Frekwencja wyborcza od lat oscyluje w granicach 50%. W wyborach parlamentarnych w 2011 r. zagłosowało 46,7% uprawnionych do głosowania, w 2015 r. – 50,9%. W przypadku wyborów Prezydenta RP w 2015 r. frekwencja wyniosła 49,0%. Podczas wyborów samorządowych w 2014 r. zagłosowało 47,2% wyborców. Wybory do Parlamentu Europejskiego cieszą się znacznie mniejszym zainteresowaniem (23,8% w 2014 r.).

3. ANALYTICAL COMMENTARY

Demography

Population

The population of Poland decreased by 100.3 thousand people, as compared to 2012, and amounted to 38,433.0 thousand in 2016. It was a consecutive year in the survey period to record a decline on prior year. Like in the previous years, Mazowieckie Voivodship was the biggest in terms of population – 5,365.9 thousand residents, while Opolskie with 993.0 thousand persons was the smallest and showed a steady downward trend. The largest population decline during the years 2012-2016 was recorded in Śląskie, Łódzkie and Lubelskie Voivodships – respectively: 56.7, 39.3 and 32.3 thousand people. Simultaneously, there was a gradual increase in population living in rural areas, mainly in those surrounding large cities, and a decline in the urban population which in 2016 accounted for 60.2% of the total population of Poland (in 2012 – 60.6%). Rural population outnumbered urban in four Voivodships: Lubelskie, Małopolskie, Świętokrzyskie and in Podkarpackie, where it was the biggest – over 58.8% in 2016.

Figure 1. on page 33.

The most populous city in Poland was the capital city of Warszawa with 1,754.0 thousand inhabitants in 2016. Other largest cities in terms of population number were Kraków and Łódź – respectively 765.3 thousand and 696.5 thousand residents. From 2012 onwards, the number of inhabitants increased in 7 out of 39 cities with 100 thousand and more inhabitants – the biggest increase was recorded in Zielona Góra (14.6% up), whereas the greatest decline was recorded in Wałbrzych (4.0% down) where the population decreased by more than 4.6 thousand people over 5 years.

During the survey period, the largest age group, accounting for at least 61.8% of the population of Poland, were working-age people, including more than 63.2% of mobile working-age people. Pre-working age population was steadily decreasing, which resulted in the negative growth rate (in 2016 it reached minus 0.09%, while the population decreased by 170.9 thousand from the year 2012), contrary to elderly people of post-working age whose growth rate reached 3.14% in 2016.

Figure 2. on page 34.

Post-working age women's share in the total population decreased from 69.5% in 2012 to 68.2% in 2016. There was a yearly decline in pre-working age women from 47.5% to 47.1%, whereas the population of working age women remained stable at 48.7% during the years 2012-2016.

Analysing biological age groups, a similar situation as in economic age groups could be observed, resulting from a decrease in the number of people in age brackets 0-14 and 15-64 years from the year 2012 onwards.

Table 1. on page 35.

Taking into account the population by educational age groups (Figure 3) it can be noted that the number of children aged 3-6 years which had been increasing in 2012-2013, dropped by 114.1 thousand afterwards. A yearly growth was marked only in the population of children aged 7-12 years. The number of people in other age brackets continued to decrease.

Figure 3. on page 35.

The European Union amounted to 511.8 million inhabitants at the end of 2016. Germany had the largest share in the EU population – 16.2%, followed by France with 13.1%. Poland was the 6th (7.4%) biggest in terms of population number of the 28 countries. Luxembourg and Malta were the member states with the smallest population - 0.1% each.

According to the Eurostat data for 2016, the share of people aged 65 and more in the total EU population accounted for 19.2%. The highest percentage of elderly people was recorded in Italy (22.0%), Greece (21.3%) and Germany (21.1%), while the lowest in Ireland (13.2%), Luxembourg (14.2%), Slovakia (14.4%), Cyprus (15.1%) and Poland (16.0%).

Vital statistics

2012 was the last (the seventh) successive year to record a positive natural increase rate. A natural decrease began in 2013, reaching minus 25.6 thousand in 2015. It stood at minus 5.8 thousand in 2016. The size of natural decrease was due to both a drop in live births and a rise in deaths. In 2016, the population growth was recorded mainly in rural areas. In urban areas, the population was decreasing from 2012 to reach minus 10.5 thousand in 2016. Like in prior years, a positive growth rate was recorded in the Voivodships: Małopolskie, Mazowieckie, Podkarpackie, Pomorskie and Wielkopolskie.

Figure 4. on page 36.

The number of live births reached 382.3 thousand in 2016. From 2012, the birth rate in rural areas was in the range 42.1-40.8 countrywide. In terms of the number of births, Małopolskie, Mazowieckie, Pomorskie and Wielkopolskie Voivodships came out on top in Poland, recording the highest percentage of live births per 1,000 population in 2016 (over 10.8). Simultaneously, these Voivodships were characterized by the highest fertility rates of women in Poland, achieving results above the national average which stood at 41.74 live births per 1,000 women aged 15-49 years.

Figure 5. on page 36.

Both the total fertility rate and the gross reproduction rate (countrywide and in breakdown into urban and rural areas) increased slightly in comparison with 2012. Regarding the demographic dynamics rate, the highest values were recorded in 2012. They fluctuated afterwards, yet the annual number of births fell short of the number of deaths. Thus, there were 985 births to 1000 deaths in 2016.

Figure 6. on page 37.

Like in prior years, Pomorskie Voivodship recorded the highest values in all reproduction rates in 2016. The total fertility rate reached 1.5061 in Pomorskie Voivodship (the country average was 1.3571), gross reproduction rate – 0.7314 (countrywide – 0.6605), and demographic dynamics rate – 1.2232 (for Poland – 0.9852). Other Voivodships with the highest rates were Mazowieckie and Wielkopolskie, as illustrated in the chart 6.

The number of deaths during the survey period stood at about 380 thousand persons yearly. However, 388.0 thousand persons died in 2016, including 52.1% men, most of whom were persons aged 85 years and more (32,314 deaths). They accounted for 16.0% of the total number of male deaths. Likewise, the highest death rate for women (72,704 persons) was in the age group 85 and more – 39.1% of the total number of female deaths. In 2016, there were 10.1 deaths to 1,000 people: the most in Łódzkie Voivodship – 12.1 and the fewest in Podkarpackie and Pomorskie – 9.0.

2016 was the fifth successive year to record an actual decrease which is directly related to both the decrease in the number of births and the increase in the number of emigrants, with almost negligible change in the number of deaths and immigration. In 2016, the actual decrease amounted to minus 4.2 thousand and the average annual population growth rate reached minus 0.01%. The highest average annual rate of population growth was recorded in Pomorskie (0.34%) Voivodship and in Mazowieckie (0.31%).

Table 2. on page 38.

According to the Eurostat data, the natural increase per 1,000 European Union inhabitants reached 0.0% in 2016. The highest growth rate was recorded in Ireland (7.1%) and in Cyprus (4.7%). The natural decrease was noted in 13 member states – the biggest in Bulgaria (-6.0%), Lithuania (-3.7%) and in Rumunia (-3.5%). Poland with minus 0.2% was ranked 16th among the 28 member states.

The actual population growth per 1,000 EU inhabitants accounted for 3.0% in 2016. The highest increase was reported in Luxembourg (19.8%). The actual decrease was recorded in 10 countries, the biggest in Lithuania (-14.2%), Latvia (-9.6%) and Croatia (-8.7%). Poland with minus 0.2% was in the 18th place.

The average fertility rate in the European Union reached 1.58 in 2015. France was ranked the highest (1.96), followed by Ireland (1.92). Portugal scored the lowest – 1.31. Poland averaged 1.32 at that time.

Eurostat also provides data concerning mean age of women at childbirth. The average age in the European Union came to 30.5 years in 2015. The highest figure was recorded in Spain (31.9 years), in Italy (31.7 years) and in Ireland (31.6 years), whereas the lowest in Bulgaria (27.4 years) and Rumunia (27.7 years). In Poland, the mean age of women at childbirth amounted to 29.2 years.

Migrations

Data on internal migration for permanent residence show that by 17.1 thousand fewer persons than in 2012 changed the place of permanent residence in 2016. Simultaneously, net migration was positive only in five Voivodships in 2012-2016: the largest in Mazowieckie (over 11 thousand persons each year), Małopolskie (over 3 thousand persons yearly) and Pomorskie (3.1 thousand persons on average). All other Voivodships recorded a negative net migration rate, Lubelskie the most (a decline from -4.5 in 2016 to -5.1 thousand persons in 2014). Over 76% of the migrations were within a voivodship, the remaining figure were persons moving to other voivodships. Regardless of the direction of migration, mainly working (69.0%) and pre-working (23.7%) age people migrated, which was undoubtedly associated with a change of place of residence of whole families. By 14.3% more women than men changed the place of residence.

Figure 7. on page 39.

In the group of cities with 100 thousand and more inhabitants in 2012-2016, only the capital city Warszawa and Gdańsk, Kraków, Olsztyn, Rzeszów, Szczecin and Wrocław recorded positive net migration every year. The other cities recorded a negative net migration rate, with a few exceptions, e.g. of Koszalin and Zielona Góra where the upward trend was noted in 2013.

A negative net migration rate is primarily a result of population's movement out of big cities into the surrounding gminas and powiats where dwellings and building plots are generally cheaper than in large cities.

Data on international migration for permanent residence show that 12.0 thousand persons left Poland in 2016 – by 9.2 thousand fewer than in 2012 and by 20.1 thousand fewer than in 2013. During the survey period it was noted for the first time that fewer women emigrated than men (48,2%).

In 2016, like in previous years, the EU countries were the main directions of migration for more than 91.4% of the people changing their country of residence. These directions were consistently related to the opening of European labour markets and more job opportunities, mainly in Germany (4.4 thousand people) and Great Britain (2.9 thousand people). Most emigrants were single (45.5%), aged 25-44 years (47.3%). Married people also made up a large group (38.6%), as well as children in the 0-14 years age bracket (15.8%).

61.2 thousand people went abroad for more than 6 months in 2016 (and notified the population registry of departure abroad for temporary stay), mostly from Śląskie Voivodship (8.8 thousand people), Małopolskie (6.7 thousand people) and Dolnośląskie Voivodship (6.3 thousand people). These were mostly people aged 30-39 years (39.4%).

The number of people immigrating to Poland in the survey period diminished from 14.6 thousand in 2012 to 13.5 thousand persons in 2016. As in the case of emigration, people arriving in Poland with intention to establish permanent residence came mostly from European countries – mainly from Great Britain and Germany. Ukraine was next with 1.4 thousand immigrants who accounted for 10.0% of the total immigration. Interestingly, 50.3% of the immigrants were children up to 9 years of age and the second largest group were persons aged 25-39 years (21.8%).

Table 3. on page 40.

Data from administrative sources (regarding only registered migration) on long-term migrations which are related to changing the country of residence for a period of at least 12 months, show that the number of emigrants in 2016 declined by 2.6 thousand persons as compared to 2012, whereas immigrants increased in number by 12.6 thousand to the figure of 61.7 thousand.

According to the Eurostat data, net migration per 1,000 EU inhabitants came to 3.0 in 2016. The highest positive net migration rate was recorded in Luxembourg (16.2), followed by Sweden (11.9) and Malta (11.2). The highest negative value of net migration was noted in Lithuania (-10.5), Latvia (-6.2) and Croatia (-5.4). Poland reached minus 0.3.

Health

Health status

Health is, beside education, one of the key issues determining the quality of human capital. The results of EHIS survey conducted in 2015 show that 54.8% of Polish inhabitants aged 16 and more assessed their health status as good or very good, i.e. by 0.3 percentage points fewer people than in 2014.

Although slight deterioration of health equally affected men and women, men more often assessed their health as very good (18.6% of men vs. 14.4% of women). 16.5% of urban and 16.1% of rural population assessed their health as very good in the analysed period. The highest rate of positive assessments in 2015 was recorded in 16-29 age bracket (1.0 percentage point down on 2014) and in the age group 30-44 years (down by 0.1 percentage point). The number of negative self-assessments gradually increased with age. 25.3% of respondents aged 60-74 assessed their health as bad or very bad in 2015, i.e. by 0.8 percentage points more people than in 2014. In 2015, longstanding health problems lasting at least 6 months occurred in 35.7% of respondents (1.8 percentage points more than in 2014). They were reported more frequently by inhabitants of urban areas (37.8%) than rural population (32.6%).

Figure. 8 on page 41.

Life expectancy and mortality

In 2016, the average life expectancy was 73.9 years for males and 81.9 years for females in Poland. During the years 2012-2016, the average life expectancy of Polish population grew by 1.2 years in men and 0.9 in women. The gap between the highest and lowest male life expectancy rate across the 16 voivodships in 2016 was 3.4 years. The shortest male life expectancy was recorded in Łódzkie (72 years), while the longest in Podkarpackie (75.4) and Małopolskie (75.3). The discrepancy was smaller in women and amounted to 2.2 years. Women lived the shortest in Łódzkie (80.8 years), the longest in Podkarpackie (83.0 years) and Małopolskie (82.9 years). Generally, it is noted that in voivodships located in the east and south-east of Poland the average female life expectancy was longer than nationwide.

The adverse phenomenon of high mortality of men and consequently a much shorter duration of their life expectancy in relation to women is very clearly marked in Poland. The gap between life expectancy for men and women in 2012 was 8.3 years, whereas in 2016 – 8.0.

Figure. 9 on page 42.

Death intensity by causes was unevenly distributed in urban and rural areas. Fatalities from cardiovascular diseases were more frequent in rural population. More suicides and road accidents were also recorded in rural population. However, death toll from malignant neoplasms and gastrointestinal and respiratory diseases was higher in urban areas.

Based on the Eurostat data, the longest life expectancy of the EU male residents in 2015 was recorded in Sweden (80.4) and Italy (80.3); the shortest in Lithuania – 69.2 years. Women were expected to live the longest in Spain and France where female life expectancy averaged nearly 86 years. The shortest female life expectancy was recorded in Bulgaria and Romania – below 79 years. Poland – for which the disparity between the average life expectancy of men and women was slightly over 8 years in 2015 – was fourth from the end. The difference in life expectancy between men and women was the biggest in Lithuania (10.5 years), Latvia (9.8) and Estonia (9.0), the smallest in the Netherlands (3.3 years).

Figure. 10 on page 43.

Education

Pre-primary education

Human capital is associated mainly with the skills and educational attainment of the public¹¹. Primary education covering children aged 3 to 6 years is considered the first level of the education system. During the school year 2016/2017, 81,1% of children aged 3 to 5 years were enrolled in pre-primary education establishments, of which 61,6% in rural areas. The school years 2012/2013-2016/2017 marked a steady progress in the availability of this form of education, determined by the number of children of that age per one place in pre-primary establishments (a drop in the index value from 1.31 in 2012/2013 to 1.01 in 2016/2017), as well as a noticeable increase in the enrollment rate (a rise of 11.4 percentage points in the study period). Primary education was the most widespread in Mazowieckie Voivodship where the enrollment rate exceeded the domestic average by 6.9 percentage points and reached 88.0%, as well as in Opolskie Voivodship which recorded the biggest surplus of places in pre-primary education establishments in relation to the number of children aged 3 to 5 years. The availability of pre-school education varies significantly between urban and rural areas and across voivodships. It can be seen comparing the presented above indicators of Mazowieckie and Opolskie Voivodship against the ratios of such voivodships as Warmińsko-mazurskie, Kujawsko-pomorskie, Pomorskie, Zachodniopomorskie, Świętokrzyskie, Podkarpackie, Podlaskie, and Lubelskie where the net enrollment rate at pre-primary educational level did not exceed 80% and there were 108 and more children per 100 places in a nursery school.

Although pre-primary education has become increasingly popular in recent years, Poland still scored low (twentieth place among the 28 EU states) for availability of this form of education in the EU. Poland was close to the bottom end in terms of participation of children between 4 and mandatory school age (4-6 years in Poland) in pre-primary education, with the participation ratio 90.1% against 94.8% of the UE average in 2015.

Upper secondary education

The graduates of lower secondary schools mostly continued education in general secondary and specialized secondary schools which concentrated nearly half of the students in this period. The school years 2012/2013-2016/2017 marked a steady growth in interest in schools providing vocational training.

11

Compare: Schultz T.W. (1961), *Investment in Human Capital*, *The American Economic Review*, vol. 51, No. 1.

Figure 11. on page 44.

The share of students enrolled in technical secondary schools increased from 35.9% in 2012/2013 to 38.8% in the 2016/2017 school year (an increase of 2.9 percentage points), while the ratio of basic vocational school students varied between 13.1 to 14.0 in this period. This phenomenon was mainly due to Polish membership in the European Union and gradual opening of the EU labour markets to Polish citizens, which resulted in an increased domestic demand for employees with specific, high job qualifications. New needs of the labour market also had an impact on the recent organizational change in education system involving i.a. gradual liquidation of some types of schools (termination of enrollment in the first grade of specialized secondary schools in the school year 2013/2014 was crucial for structural changes in upper secondary schools).

Student competencies

Based on observation of the performance of lower secondary school students held every three years and coordinated by the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) Programme for International Student Assessment PISA, it is possible to draw conclusions about the quality of education system in Poland. The surveys conducted in many countries worldwide (72 countries and regions in 2015) identify the 15-year-old student's performance in three areas: reading literacy, science and mathematics. Results from this survey allow, in an objective and internationally comparable way, to answer the question whether young people can effectively analyse, reason and communicate their ideas clearly, and whether they are prepared to learn throughout their lives.

Table 4. on page 45.

In scientific literacy (which was the main subject of the survey conducted in 2015), Poland with 501 score points took twentieth place among the countries participating in the survey (eleventh place among the European Union countries). The result achieved by Polish students was by 25 points worse compared to the previous survey. In the survey regarding reading literacy, Poland with the score 506 points was ranked sixth in the EU and twelfth among the countries participating in the survey. The average reading literacy score of Polish students decreased by 12 points from 2012. They also declined in the ranking of the EU countries from third to the fifth place. In terms of math skills, Poland with 504 points (a decline of 7 points) ranked ninth (down by 4 places in relation to 2012) among the EU states and 15th among the countries participating in the survey.

Tertiary education

The increase in the quality of human capital and readiness to invest in its development is best reflected in the widespread trend to acquire higher education. Based on observation of the enrollment rate which is an objective measure of universality of education at this level of schooling, it is possible to conclude that boom in tertiary education, characteristic of Polish political transformation, yet came to an end. After steady growth in previous years this rate started to decline from the 2009/2010 academic year (a decrease of the indicator by 4.2 percentage points in the academic years 2012/13 to 2016/17). The decrease in popularity

of higher education was mainly due to the fact that the number of graduates significantly outstripped the demand of economy and society for people with tertiary education. The decrease in the share of people enrolled in long-cycle programmes was stalled. The previous sharp decline in the share of this group of students was due to the enhancement of the three-cycle degree system in Polish higher schools resulting from the provisions adopted in the framework of the Bologna Process. From the 2012/2013 academic year, the share of people enrolled in long-cycle programmes started to increase and rose by 1.6 percentage points by 2016/2017 academic year. There was a systematic decrease (of 1.3 percentage points) in the share of students enrolled in the first-cycle programmes. The number of the second-degree programme students also decreased (by 0.3 percentage points).

For many years, the courses related to social sciences, journalism, information, economy, administration and law have been the most popular with university students. However, the proportion of graduates in these disciplines in the total number of graduates began to decrease steadily, from 39.7% in the 2011/2012 academic year to 34.4% in 2015/2016, mainly in favour of fields related to science, technology, industry and construction which recorded an increase of 8.6 percentage points during that period. The increasing number of graduates in technical fields should be associated with the project of commissioned fields of study introduced by the Ministry of Science and Higher Education in 2008, in force until the 2013/2014 academic year. This project, co-financed by the European Union under the European Social Fund, was aimed at increasing the supply of qualified specialists in the areas of particular importance for the development of a competitive and innovative economy. To encourage the secondary school graduates to choose these specialities, the Ministry provided the best students in technical fields with high incentive grants and earmarked funding for higher schools which conducted courses in these fields, in order to improve the quality and attractiveness of their educational offer.

Figure 12. on page 47.

In 2015, Poland was ranked 4th (together with France) among the 28 UE countries in terms of tertiary graduates number in science, technology, industry and construction per a population of 1 000 (aged 20-29 years). This indicator reached the average of 21.4 persons.

Educational attainment of the population

Favourable changes in the system of education clearly affected the continuous improvement of the educational attainment of the population. During the years 2012-2016, a systematic increase (of 3.7 percentage points in total) was recorded in the percentage of people with higher education in the population aged 15 to 64 years. The analysis of the structure of education by gender shows that women are better educated than men and more likely to achieve higher education (in 2016, 30.1% of women had a university diploma, compared with 20.3% of men). Simultaneously, there was a decline in the percentage of people with basic vocational education, lower secondary, primary and incomplete primary (of 3.5 percentage points) as well as in the share of people with secondary and post-secondary certificates (of 0.2 percentage points).

Figure 13. on page 48.

Mazowieckie Voivodship was by far the best in Poland in terms of the inhabitant's educational level. 34.0% of its population had a university degree and the ratio of people with the lowest education (vocational, lower secondary, primary and incomplete primary) was the smallest in Poland, accounting for 32.9% in 2016.

Figure 14. on page 48.

Poland is at the leading edge in the EU in terms of educational attainment. In 2016, Poland featured prominently with one of the highest rates of persons aged 25-64 with at least upper-secondary education (91.3% vs. the EU average of 77.0%). The figures are less pronounced in educational attainment of young people aged 30-34 (11th position among the European Union countries) in comparison with other EU countries where 44.6% of young people had tertiary education. On the other hand, it should be noted that the rate for Poland was by 5.5 percentage points above the EU average. The indicator of average number of years in formal education measured for people aged 25 and more corresponded to the European average. According to the estimations of Human Development Report Office, it averaged 11.9 years in 2015, ranking Poland 13th (together with Holland) among the 28 European Union member states.

Lifelong learning

According to the Labour Force Survey (LFS) results in 2016, 3.7% of people aged 25-64 reported participation in broadly taken education, including formal (school and tertiary education), as well as non-formal education (various courses). This indicator in the years 2012-2016 ranged from 3.5% to 4.5%. The residents of Mazowieckie Voivodship showed the biggest interest in deepening and broadening their knowledge. 5.8% of them (by 2.1 percentage points above the national average in 2016) participated in various forms of lifelong learning.

Table 5. on page 49.

A slightly different picture of adult Poles' educational activity emerges from more detailed and reliable (due to a longer period of reference) international cyclical 'Adult Education' survey. During 12 months of 2011, 40.0% of people aged 25-64 years participated in a broadly taken education comprising all its forms, including self-education. There were by 4.2 percentage points more participants than during the reference period of the former edition of the survey which lasted from quarter 4 2005 to quarter 4 2006. More people participated in non-formal education (a rise from 18.6% in 2006 to 21.0% in 2011) and in informal education, i.e. self-education (a rise from 25.4% to 29.0%). The participation in formal education changed slightly, from 5.5% in 2006 to 5.4% in 2011.

Table 6. on page 50.

Among all European Union countries, Poland took one of the lowest positions in the ranking of persons aged 25-64 participating in education. According to the Labour Force Survey (LFS), the adult Poles' participation in education was by nearly two thirds below the EU average (10.8%) and reached 3.7% in 2016. Likewise, the results of Adult Education Survey (AES) confirm relatively low educational activity of adult Poles. 24.2% of the surveyed Polish population aged 25 to 64 years participated in formal and non-formal education. Among the UE countries, only Romania and Greece had worse results.

Adult Competencies

The skill level of Poles aged 16-65 years was measured within the framework of International Assessment of Adult Competencies PIAAC conducted during the years 2011-2012. The survey prepared by the Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) took place in over 24 countries. Its main goal was to measure skills

important for the functioning of adults in many situations of private and professional life. These skills, measured on a scale of 0 to 500 points, were below the average level of competencies of inhabitants of OECD countries participating in the survey. Polish score in reading skills was by 5.9 points lower than the OECD average, while in mathematical reasoning – by 8.9 points. The average skill level was higher among young people. Persons aged 16-24 reached 281.5 points in reading comprehension (by 14.6 points more than the entire population figure), while in mathematical reasoning they scored 268.6 points (respectively, by 8.8 points more). Women performed better than men in reading comprehension (6.4 points difference), while there were no significant disparities in numeracy.

Table 7. on page 51.

Language skills of adult population

Foreign language skills are one of the factors underlying the development of human capital increasing with the progress in globalisation of information, work, science and entertainment. Language competences have an impact on staff mobility and higher competitiveness of the economy. They are indispensable for personal development, bigger civil activity and cohesion. They increase the competitiveness on labour market and, therefore, create more occupational opportunities. According to the results of 'Adult Education' survey conducted in 2011, nearly three quarters of the surveyed population aged 18-69 years declared the knowledge of any foreign language. The most numerous were the respondents who spoke only one language (38.5% of the total surveyed population). A great majority of one foreign language speakers described their language competencies as basic, comprising understanding and use of common everyday expressions referring to well-known objects and situations. The respondents who could speak more than one foreign language accounted for more than a quarter of the surveyed population (26.0%). The biggest number of respondents identified their first foreign language skills as intermediate (38.3%). An intermediate level covers reading comprehension and speaking skills within standard language, the ability to build simple utterances, describing own experience, telling about past events and quite fluent communication skills. A relatively higher level of language competences was marked in respondents speaking two or more languages where 23.9% reported having mastered one of them, than in respondents with one foreign language competences, 7.0% of whom described it as fluent. An advanced level of language competences entails comprehension of a wide range of challenging texts and flexible speaking skills. The analysis of data regarding foreign language abilities showed that good knowledge of foreign languages was not prevalent in Polish community. Alongside a large number of persons without the knowledge of any foreign language (more than a third of respondents), 36.0% defined their language skills as merely basic. Slightly more than 28% described their language competencies as intermediate – the level which seems indispensable for meeting the requirements of today's economy based on knowledge, as well as for developing social contacts and full participation in the world's scientific and cultural achievements.

Table 8. on page 52.

The vast majority of respondents reported the knowledge of either English, Russian or German. English was the most popular of those languages, spoken at various levels of competences by over a third of adult Poles (37.0%). Other European languages, such as French or Spanish, were less popular (reported by respectively 2.6% and 0.6% of the respondents). According to The European Union authorities, the level of competences in the above mentioned five languages had influence on the human capital development. Hence, in accordance with the 'Adult Education' survey guidelines, these languages were foremost in the analysis of respondents' language competences (those who reported speaking more than two foreign languages). Relatively the highest level of language skills was recorded among English language speakers, 54.3% of whom reached at least intermediate level of competencies, followed by Spanish with 50.0%, 37.4% of persons speaking French and 35.5% of speakers of German reached intermediate and the highest level of competencies. It is noteworthy that respondents speaking the second most popular language – Russian described their language competences as poor (merely one in four persons in this group reached intermediate level). Apart from the analysed five foreign languages, it shows that Italian language enjoys relatively high popularity which even outnumbered Spanish. Italian language was spoken by more than 1% of adult Poles (by 0.5 percentage points more than Spanish language).

Figure 15. on page 53.

Poland was below the EU average in terms of dissemination of foreign languages and the level of language skills. According to the Adult Education Survey (AES) results, 61.9% of people aged 25 -64 reported the knowledge of any foreign language in 2011 (vs. the average of 65.8% in the EU countries). 24.7% could communicate in foreign language at intermediate level or above (vs. the average of 30.8% in the EU countries).

Labour market

Economic activity

The use of human capital in the labour market can be assessed primarily through the analysis of the economically active population's labour market status.

Table 9. on page 54.

The number of economically active population changed slightly during the years 2012-2016. In 2016, it declined by 0.5% in relations to 2012 (the urban population decreased by 0.6%, while the rural population increased by 1.3%). It was primarily due to the 3.9% increase in the number of employed persons, as the unemployment decreased by 39.2% in the analysed years.

The biggest increase in economically active population was recorded in Zachodniopomorskie Voivodship – 14.8% and Pomorskie – 10.1%. However, a decline was noted in six voivodships, the biggest in Lubuskie – 16.2%.

Figure 16. on page 54.

A decrease in the number of both economically active (0.5% decline) and inactive population (1.9% decline) had a direct impact on the economic activity rate which in 2016 reached 56.2%, i.e. by 0.3 percentage points more than in 2012. The highest activity rate was

reported in Mazowieckie – 59.9% in 2016 vs. 60.2% in 2012. Its lowest values were noted in 2016 in Zachodniopomorskie – 53.2% (a decrease of 1.0 percentage point) and Śląskie – 53.3% (a decrease of 0.2 percentage points).

Figure 17. on page 55.

In changing situation on the labour market, education and knowledge and skills gained through education are one of the key factors of career success. It is confirmed by the fact that each year there are more economically active people with tertiary education in Poland. This growth made up 15.3% in the period 2012-2016. The Voivodships with the biggest increase in the number of economically active people with tertiary education in this period were: Zachodniopomorskie, Opolskie, Dolnośląskie and Pomorskie - respectively 30.6%, 29.3%, 26.8% and 25.3% increase. The increase was the smallest in Lubelskie and Łódzkie Voivodships (respectively 1.1% and 4.1%). It is noteworthy that the number of economically active people with education below tertiary decreased in most voivodships. It was particularly pronounced in the group of employed and unemployed persons with basic vocational, lower secondary, primary and incomplete primary education.

The degree of human capital use is reflected in the employment rate. The values of this indicator in the groups aged 20-64 and 55-64 in Poland and in other European Union countries were collated for the purpose of this publication.

In 2016, the employment rate of people aged 20-64 years accounted for 69.3% in Poland, which meant an increase of 4.6 percentage points compared with 2012. During the whole analysed period, there was a difference of over ten percentage points between the employment rates of male and female populations aged 20-64. This difference, accounting for 14.5 percentage points to women's disadvantage in 2012, decreased to 14.2 percentage points in 2016. The highest value of this indicator occurred in Mazowieckie Voivodship where it reached 74.0% in 2016 (79.6% in men and 68.5% in women). Relatively the lowest value of the indicator, 63.3% in 2016, was recorded in Warmińsko-mazurskie (71.4% in men and 55.1% in women). In the years 2012-2016, the indicator in the European Union was by a few percentage points higher than in Poland, although this difference has diminished.

Figure 18. on page 56.

In the 55-64 age group, the disparity in the employment rate between Poland and the European Union countries was more pronounced, although a slightly downward trend was also noted (from 10.0 percentage points in 2012 to 9.0 percentage points in 2016 to Poland's disadvantage). It should be noted, however, that the level of this indicator increased steadily in Poland, accounting respectively for 38.7%, 40.6%, 42.5% and 46.2% in 2012-2016. The residents of Mazowieckie Voivodship prevailed in the population of both men and women. In 2016, the employment rate in the 55-64 age group accounted for 61.8% for men and 45.4% for women.

The pension system obliging in Poland was the key factor influencing the age of exit from the labour market. Legislative changes introduced in 2008, consisting in elimination of early retirement and introduction of the so-called bridging pensions, as well as the pension

reform of 2013, necessitated elongation of the retirement age, resulting in the increase in average age of transition to retirement – from 59.9 years in 2012 to 61.9 years in 2016.

Table 10. on page 57.

According to the Social Insurance Institution's data, the residents of Mazowieckie retired the latest in 2012-2016 – at the mean age of 61.8 in 2012 and 63.3 years in 2016. In Śląskie Voivodship, people retired the youngest – at 57.2 in 2012 and 60.6 years in 2016. It was primarily due to miners' privilege to retire after 25 years of working underground, regardless of age.

In 2016, Poland took 19th position among 28 European Union countries as regards employment rate in 15-64 age bracket. This rate for Poland was 64.5%, by 2.1 percentage points below the EU average. 9 member states recorded lower values than Poland: France (64.2%), Cyprus (63.7%), Bulgaria (63.4%), Belgium (62.3%), Romania (61.6%), Spain (59.5%), Italy (57.2%), Croatia (56.9%), Greece (52.0%). The rate exceeded 70% in eight countries: Austria, Czech Republic, Estonia, Denmark, The Netherlands, Germany, Sweden and Great Britain; the most in Sweden – 76.2%.

Wages and salaries

The results of the wage and salary survey conducted in 2010, 2012 and 2014 show the effects of investment in human capital through raising the level of education. They also indicate that there are considerable discrepancies in men's and women's remuneration, irrespective of educational level.

The data presented in the chart illustrate the direct correlation between the level of education and gross income which is the more pronounced the higher the formal educational level. Smaller wage differentiation in persons with secondary or lower education may indicate that employees' skills play the greater role here. In October 2014, people with at least Master's, Doctor's, or Medical Doctor's degree or equivalent received the highest average gross salary in Poland. In male population, the salary amounted to PLN 7,092.27 and was by 72.7% higher than the total average, while women's remuneration was by 19.8% above the average in the same group.

Both men and women with at least Master's, Doctor's, or Medical Doctor's degree or equivalent received the highest remuneration in Mazowieckie Voivodship, out of all regions in Poland. Men's remuneration amounted to PLN 9,008.27 i.e. by 57.2% more than nationwide, while women's remuneration was above the group average by 6.2%. The Voivodship with the relatively lowest salaries in the group in 2014 was Lubelskie (PLN 5,233.10 men and PLN 4,203.14 women). The gap in gross salaries between persons having tertiary education with academic degree, Master's degree or equivalent and those with general secondary education reached 74.0% (89.3% in male population and 67.9% in female population). There is also a significant difference between the wages of people with vocational secondary education and those with basic vocational education. In October 2014, people with vocational secondary education received an average gross remuneration of PLN 3,474.14 – by 17.4% more than those with vocational education. The considerable discrepancy in men's and women's remunerations was particularly pronounced in the groups of the best and the least educated people. In the group of people with at least Master's, Doctor's or Medical Doctor's degree or

equivalent, men earned by 44.18% more than women. Men with Engineer's or Bachelor's degree or equivalent earned by 45.5% more than women, with vocational secondary education – by 26.7% more, with general secondary education – by 27.9%, and basic vocational education – by 39.6% respectively.

Figure 19. on page 58.

Presenting their survey findings for 2014, OECD confirmed that higher levels of education result in higher earning power. Individuals with an academic degree or title can count on twice as big earnings as those with secondary education (in Poland the gap reached 74%). On each level of education women earned much less than men. Only in six countries: Belgium, Spain, Slovenia, Switzerland, Sweden and Turkey, women with higher education earned 80% of their male peers' remuneration. The ratio stood at 65% in Brazil and Chile, whereas in Poland – at about 69%.

Mismatch in the labour market.

In 2012-2016 the structural mismatch in the labour market was observed in Poland, although the scale of this phenomenon was much smaller than in previous years. According to data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy in 2016, warehouseman was the most deficient job with the highest advantage, coming to 6.1 thousand, of the average monthly influx of job offers over the influx of unemployed persons. The next most deficient job in terms of the workforce size was an application programmer (1.9 thousand), a call center worker (1.6 thousand) and the sales specialist (1.4 thousand).

Among the surplus occupations, the job of a sales person prevailed in most voivodships, like in 2012. In 2016, there were by 124.1 thousand more unemployed sales persons than job offers. Other surplus occupations were: cooks (32.7 thousand), locksmiths (29.3 thousand), and mechanic technicians (26.9 thousand).

In 2016, the highest labour surplus in professions requiring higher education was recorded in the following jobs: administration and development specialist (with the average monthly surplus of 12.3 thousand over the job offers) and economist (10.7 thousand). This was certainly due to a mismatch between the structure of education and the labour market needs.

Newly created and liquidated jobs have a direct impact on situation of particular occupations on the labour market. 618.7 thousand new jobs were created in 2016 (by 153.7 thousand more than in 2012), while 376.5 thousand jobs were liquidated (by 92.3 thousand fewer than in 2012). Mazowieckie Voivodship recorded the biggest number of new jobs (122.7 thousand), whereas Podlaskie Voivodship - the smallest (10.9 thousand).

Figure 20. on page 59.

It is noteworthy that unoccupied jobs are included in the total number of newly created jobs. At the end of 2016, there were 19.7 thousand vacancies, mainly in manufacturing – 4.5 thousand, in trade; repair of motor vehicles – 3.8 thousand, in information and communication – 3.1 thousand unoccupied jobs. The most in-demand jobs were professionals, craft and related trades workers, service and sales workers, plant and machine operators and assemblers, technicians and associate professionals.

Figure 21. on page 60.

The comparison of job vacancies in the years 2012 and 2016 shows their number was stable only in the occupational group of farmers, gardeners, foresters and fishermen. Job vacancies increased substantially in the remaining occupational groups: elementary occupations – by 125.0%, plant and machine operators and assemblers – by 121.3%, technicians and associate professionals – by 69.2%, professionals – by 64.9%, service workers and shop and market sales workers – by 103.4% and clerks – by 110.2%. It is noteworthy that the distribution of vacancies was uneven across voivodships. The most vacancies, out of their average number (89.3 thousand) in 2016, were in Mazowieckie Voivodship – 20.4 thousand, Śląskie Voivodship – 10.7 thousand and Wielkopolskie Voivodship – 9.9 thousand. The lowest number of vacancies was recorded in Świętokrzyskie Voivodships – 1.5 thousand and Podlaskie Voivodships – 1.2 thousand.

Structural mismatch is mainly due to the relatively low labour mobility. Small scale of internal migration from areas of low demand to areas of higher demand results in the spatial concentration of unemployment. Less developed regions with less demand for labour are the areas with the highest unemployment rates in Poland. Shortages of workforce are concentrated in fast-growing regions, especially in large urban areas.

Figure 22. on page 61.

Intensity and rate of unemployment are the main indicators describing labour market mismatch that show differences between labour force supply and demand. It is also worth to analyse the situation of persons on the borderline between employment and unemployment, as well as between unemployment and economic inactivity. They tend to change their status on the labour market and waver between employment and unemployment. These are: underemployed part-time workers who would like to work additional hours weekly and are available to do so, persons seeking work but not immediately available and persons available for work but not seeking it. The sum of unemployed persons, potentially economically active persons and underemployed part-time workers gives the impression of not fully used potential labour resources.

Persons belonging to these three categories totalled 1,909 thousand (of which 50.7% females) in 2016 vs. 2,828 thousand (of which 51.9% females) in 2012. The unemployed population decreased in the survey period by 39.3% (males – by 22.1%, females – by 43.3%). At the same time, the number of underemployed part-time workers who would like to work additional hours weekly decreased by 21.2% (males – by 22.5%, females – 20.4%). Persons not seeking work but ready to take it decreased in number by 24.5% (males – by 24.6%, females – by 24.5%). Relatively the smallest changes (4.9% decrease) were noted among inactive persons seeking work but not ready to take it (males – 4.3%, females – 5.5%).

Based on the Eurostat data, the job vacancy rate in European Union countries ranged from 1.4% in 2012 to 1.8% in 2016. Among the 25 EU member states (no data on Malta, Hungary and Italy), the highest rate in 2016 was recorded in Czech Republic (2.9%), Belgium (2.8%), Great Britain (2.5%) and Germany (2.5%). The job vacancy rate was below 1% in 16 countries, the lowest (0.7%) in Greece, Spain and Portugal. In Poland, the value of this indicator accounted for 0.8%.

Culture

Readership

In the survey period, local government institutions and non-governmental organisations initiated, using the potential of public libraries, the promotion of readership as part of strategies and programmes addressed to the population or specific population groups. The main task of the library is to promote readership in local community. In 2012-2016, the number of public libraries in Poland (including branches) fell from 8,182 in 2012 to 7,984 in 2016. 1,598 specialist libraries functioned in Poland in 2016 – scientific libraries¹² accounted for the most numerous group of specialist libraries – 58.7%. The most public libraries were recorded in rural areas – 65.6%. Despite the continuing downward trend, libraries are the largest group of cultural institutions operating in Poland.

There was a decrease in the number of active borrowers registered in public libraries in 2016. The highest rate of borrowers in 2016 was recorded in Małopolskie Voivodship – 195 borrowers per 1000 inhabitants were registered in public libraries. During the analysed period, the number of readers increased the most in Pomorskie (from 155 in 2012 to 162 in 2016) but was accompanied by a 12.7% decrease in the number of borrowed volumes per reader. The largest percentage of readers was recorded in the 25-44 age group – 28.2%. According to readers' occupations, pupils and students were the largest group – 41.6%, while working population accounted for 35.6% of all registered readers in public libraries. More and more public libraries hold licenses to access to books, journals and databases available on the network, which helps the readers use them. In 2016, the share of computers available to readers in public libraries reached 55.3% of the total number of computers in library records, 97.9% of which had Internet access.

Table 11. on page 62.

In 2016, The National Library published a report on readership in Poland. 36% of the respondents reported having read at least one book during the year. The highest percentage of people using the resources of public libraries was recorded in respondents aged 15-19 years and in the group of students. Along with the development of digitalisation, readers are increasingly switching to texts in electronic format. 5% of the respondents declared reading books online.

Educational activities in cultural institutions

The aim of cultural institutions is to promote and develop knowledge, experience and skills. Owing to a large number of cultural institutions, the inhabitants have easier access to various cultural and educational events. To achieve a high level of interest in organised activities, the preferences of local communities should be taken into account. These institutions develop active social attitudes in children and youth by offering active forms of spending leisure

¹² Data on scientific libraries include 14 public libraries and one pedagogical library which also had the status of a scientific library

time. Local governments support financially a lot of projects of individual organisations whose aim is to promote culture. In 2016, there were 387 centres of culture, 665 cultural establishments, 1,401 cultural centers, 326 clubs and 1,425 community centres in Poland. The vast majority of institutions that operated in rural areas were community centres – 94.7% of all community centres, and cultural establishments – 60.5%. 75.2% of all clubs, 59.7% of centres of culture and 59.0% of cultural establishments operated in urban areas. The greatest numbers of such facilities were recorded in Małopolskie Voivodship – 449, Podkarpackie – 372 and Śląskie – 368. The fewest cultural establishment operated in Lubuskie – 81.

Figure 23. on page 63.

Cultural competences acquired by individuals foster the creation of new ventures and the attitude of openness in taking action for the sake of the community. Exhibitions, tourist, sports and recreation events attracted no lesser interest in 2016. City dwellers chose visiting exhibitions more often – 2,635.4 thousand visitors. The inhabitants of rural areas, however, were more interested in tourist and sports events – 1,435.5 thousand participants. Comparing the years 2016 and 2012, the total number of people participating in selected cultural events increased by 8.4%. Prelections, meetings and lectures were the most popular with the residents of Mazowieckie Voivodship where 264.0 thousand people participated in 4,571 such events. Exhibitions held in cultural establishments, cultural centres, clubs and community centres were visited more frequently by city dwellers.

Cultural institutions also offer courses. 2016 was another year to prove a big interest in this form of education among children and youth – 64.0% of all course participants.

Participation in cultural events

In 2012-2016, public involvement in cultural life varied across voivodships. The availability of cultural institutions was a factor affecting participation in cultural events. The majority of cinemas, galleries and institutions were located in cities. Cinemas have a varied repertoire of both Polish and foreign films on offer. Recent years have shown a growing number of screenings in fixed cinemas in Poland. In 2016, the most screenings per fixed cinema were recorded in Kujawsko-pomorskie and Śląskie, Voivodships, the fewest in Podkarpackie. In 2016, as compared with 2012, there were by 38.6% more spectators (per 1000 population) in fixed cinemas nationwide. The number of spectators in fixed cinemas stood at 26 persons per screening during the analysed years. It is worth noting that in addition to screenings, cinema offered, i.a, meetings and prelections. 478.9 thousand people attended such type of events in 2016, the most in Śląskie and Wielkopolskie Voivodships (88.5 thousand and 88.1 thousand participants respectively).

Table 12. on page 64.

A wide offer of theatres and musical institutions proves that this form of participation in culture is still attractive. In 2016, these institutions organised 62.4 thousand performances and concerts attended by 14.6 million people. There were 380 spectators to a population of 1,000 at theatres and musical institutions – by 103 more than in 2012. The number

of performances and concerts per institution increased from 311 in 2012 to 343 in 2016. Foreign artists provided 1,105 such events in Poland, of which 48.4% took place at the theatres.

In addition to exhibitions, galleries organise educational events. In 2016, galleries held a total of 4.2 thousand readings, lectures and meetings with authors, as well as 10.4 thousand visual art lessons or workshops.

Museums offer educational activities every year. The number of educational events held in museums in 2016 amounted to over 156.1 thousand, more than 55% of which were museum lessons. The inhabitants of Mazowieckie Voivodship participated in nearly 26.6 thousand museum lessons on the largest number of topics. The fewest activities of this kind were recorded in Lubuskie – 801 lessons. 36.1 million people visited museums in 2016, 15.5% of whom participated in organised school visits.

According to the data published by European Commission, 52% of European Union inhabitants had been at the cinema during 12 months preceding the survey conducted in the second quarter of 2013, whereas 35% had attended a live concert. More than half (52%) respondents visited a museum, gallery or historical place at least once. In 27 European Union countries, 28% of the respondents attended a theatre performance, while 18% watched a ballet, dance performance or opera.

Science, technology and innovation

The use of new technologies

The percentage of households with Internet access in Poland has been increasing each year. 70.5% of the households had Internet access at home in 2012, while in 2016 – 80.4%. The most common reason why a fifth of all households did not have Internet access was lack of such need. For some groups of the society lack of skills due to slower adjustment to modern technologies or a conservative approach to life was the barrier in using the Internet. High costs of equipment or the network access were another significant limiting factor for a considerable number of households.

In the ranking of households with the Internet access in the EU countries, Poland was on the 17th position in 2016. It was below the EU average at 85%, and far behind the leading countries – Luxembourg and Netherlands where the Internet access index reached 97%, Denmark and Sweden (94%) and Great Britain (93%). Comparing to 2015, Bulgaria with the lowest access rate into European Union (64%) recorded the biggest increase (5 %) in the number of households with Internet access.

The number of households with Internet access in 2012-2016 grew both in urban and in rural areas. The slowest growth during that period was noted in cities with more than 100 thousand inhabitants – 7.1 percentage points, while in rural areas and smaller cities it approximated 11 percentage points.

Table 13. on page 66.

The analysis of the community of people aged 16-74 who had used the Internet during the three months preceding the statistical survey showed that the majority – 68.0% in 2016 – were not older than 44. People with secondary education were the largest group of the Internet users and they were ahead of those with tertiary education. The smallest group were people with lower than secondary education (in 2016, they accounted for respectively 57.2%, 31.8%

and 11.1%). The Internet user community varied according to their labour market status. The economically active population was the largest group (72.1%) in which own-account workers and employed persons prevailed. Farmers with 4.1% share were the smallest group of the Internet users.

Table 14 shows indicators concerning overall digital skills of Internet users aged 16-74.

The most numerous group of respondents were those who reported having low digital skills (27.9%), and their proportion was slightly higher in women (29.2%) than in men (26.5%). In terms of labour market status, the lowest digital skills were reported in farmers (37.4% of them reported having low digital skills) and unemployed persons (33.0%). Merely 0.1% of people in education were digitally illiterate.

19.4% of the surveyed population had post-basic digital skills. This percentage exceeded the average value for the whole population under 44 years. In the age group 16-24 years, the percentage of post-basic digital skills reached 42.8%, while in the 55-64 and 65-74 age groups it represented a significant minority of these populations, respectively 5.5% and 1.3%. As regards the level of education, respondents with higher education definitely stood out (43.2% of them had post-basic digital skills). The corresponding rate for those with secondary education was 11.0%, while less educated people accounted for 15.9%. We can also see that large city dwellers had higher skills (29.3% had post-basic digital skills) than residents of smaller towns and rural areas (17.2% and 14.1% respectively).

Table 14. on page 67.

The main objective of private use of the Internet in 2016 was reading online newspapers and magazines (79.1% of users). The second most often indicated objective was mailing (78.8% of all users), followed by searching for information about goods and services (77.3%) and using social networks such as Facebook lub NK (60.3% of users). Slightly over 53% of users used banking services. The use of instant messengers increased the most compared to 2015. The percentage of their users increased by 15.1 percentage points.

Figure 24. on page 68.

Employed in R&D

Persons employed in the R&D include all persons directly involved in R&D activities, both professional staff and support staff who devote at least 10% of their total working time to this activity.

The employment rate in Research and Development (R&D) in the European Union countries in 2015 (provisional data), measured by the proportion of R&D employees in the economically active population, reached the highest value in Denmark (2.10%), Luxembourg (2.04%) and Finland (1.92%). Poland with the rate 0.72% was ranked below the European Union average which stood at 1.20%.

In 2015, R&D sector employed a small percentage, around 1.0% of the total number of persons employed in Poland. As compared to 2011, the number of R&D personnel increased by

17.4% reaching 157.9 thousand. The number of persons with a scientific degree of habilitated doctor and with a Master's, Bachelor's or equivalent degree also increased from 2014 (by respectively 3.9% and 6.1%), while the number of doctors declined by 1.5% on prior year. The R&D sector recorded by 2.7% more people with other level of education.

Table 15. on page 69.

According to the 2015 data, women accounted for 39.0% of all persons employed in R&D, yet the percentage varied according to their educational level and job position. Women with a title of professor made up 23.6% of employed persons, whereas 36.6% had a habilitated doctor's degree and 48.9% of employed women had a doctor's degree.

Mazowieckie Voivodship recorded the most R&D employees – 27.6% in 2015. They were followed by Małopolskie (12.8%), Wielkopolskie (9.3%), Śląskie (8.9%) and Dolnośląskie (7.8%). The Voivodships with the fewest people working in R&D were Lubuskie (0.7%), Świętokrzyskie (1.1%) and Opolskie (1.2%).

Protection of intellectual property

To evaluate and compare the innovatory economies across countries and regions, indicators relating to the protection of intellectual property may be applied. They are calculated using data on reported and patented inventions, submitted utility model applications and granted protection rights.

Patent, as the exclusive right to the invention, may be granted by a national authority (in Poland, the Patent Office of the Republic of Poland), or international, such as the European Patent Office (EPO – European Patent Office) which grants European patents.

Comparing 28 European Union countries, Poland was ranked 20th in 2014 in terms of the number of patent applications reported to EPO per 1 million inhabitants. The countries much more active in this field, namely more than twice the EU average, were: Sweden and Finland (more than 340 reported inventions per one million inhabitants), as well as Germany, Denmark and Austria (the indicator in the range 230-256), which is indicative of high development of knowledge-based economies in those countries. In Poland, the value of this indicator had been increasing systematically and averaged 16.02 reported patents per one million inhabitants in 2014.

Figure 25. on page 70.

4,676 inventions were reported at the Patent Office of the Republic of Poland in 2015, i.e. by 18.7% fewer than in 2014. At the same time, the number of granted patents fell to 2,404 in 2015, by 3.5% fewer than in 2014. There were 994 utility models submitted at The Patent Office in 2015, which means an increase of 8.9% compared to 2014. The number of granted protection rights fell by 4.1% and amounted to 562 in 2015.

For comparisons across the voivodships in Poland, indicators relating to the number of patent and utility model reports, granted patents and protection rights per 100 thousand people were applied. The values of these ratios are significantly territorially differentiated. They are presented below on the basis of the 2015 data.

In terms of the number of employed persons in R&D, Mazowieckie Voivodship recorded the highest rate of reported patents (17.0). The highest value of granted patents (9.3%) was noted in Dolnośląskie. The most utility models per 100 thousand inhabitants were reported in Śląskie Voivodship – 4.8. The lowest values, not exceeding 1.4, were recorded in Opolskie, Podkarpackie and Zachodniopomorskie. The highest rate of granted protection rights was noted in Śląskie – 2.1 and Małopolskie – 2.0, while the lowest value (up to 1.0) was recorded in Opolskie, Zachodniopomorskie, Lubuskie and Łódzkie.

Economic determinants of human capital development

Expenditures of the state budget and local government units

The process of creating and maintaining the human capital understood as investment in education and development of science is not only related to the cost of individual households, but first of all to the costs incurred by the state.

Figure 26. on page 71.

The expenditure on sections crucial for the development of human capital in 2015 accounted for 9.8% of the state budget expenditures. Its share decreased by 0.1 percentage point compared to the prior year. Expenditure on higher education in 2015 amounted to PLN 15,478 million and was allocated to the tasks whose aim was to ensure universality of higher education, equal educational opportunities and to raise the quality of education and the population's level of educational attainment. 83.1% of this amount were funds expended on teaching activities in higher education institutions, whereas 9.4% supplied financial assistance fund for undergraduate and doctoral students. Education and educational care services were financed mainly from the educational part of the general subsidy, which in 2015 amounted to PLN 40,377 million, and social financial support grants transferred to the budgets by local government units.

The state budget finances schools and educational establishments run by the government and institutions such as regional education authority, Central and Regional Examination Commission, Voluntary Labour Corps. These funds also covered expenditure on educational tasks implemented in reformatory schools and in diagnostic and consultative family centres. In 2015, these expenditures were allocated PLN 4,205 million, i.e. by 2.6% more than in the previous year.

Figure 27. on page 72.

Budgetary expenditures of local governments on education reached PLN 59,360 million in 2015 and accounted for 30.2% of the total budgets. They increased by 2.8% comparing to 2014.

Based on the data published by Eurostat, the amount of the public expenditures on education, at all educational levels, averaged 5.11% of GDP in 28 European Union countries in 2014. The highest rate of expenditures on education in relation to GDP was recorded in Sweden – 7.14%, Finland – 6.81% and Belgium – 6.46%. The lowest indicator among the European Union countries was recorded in Romania – 2.75% and Czech Republic – 3.84%. The corresponding figure for Poland reached 4.91% of GDP in 2014.

The state budget expenditure on health care reached PLN 7,325 million in 2015, i.e. by 0.4% less than in 2014. Activities financed from public funds in the area of health, aimed at improving the health of Polish population and ensuring appropriate level of medical staff training, access to highly specialised services and emergency medical services, implementing health policy programs, access to safe, quality and effective medicinal products and medical devices, etc.

Health care expenditure from local government budgets amounted to PLN 3,907 million in 2015 – by 6.3% more than in 2014. The value of public expenditure on health care incurred by local governments per capita in Poland averaged PLN 101.64 in 2015. The highest expenditure was incurred in Mazowieckie Voivodship – PLN 160.09 per person, the lowest in Opolskie Voivodship – PLN 55.70 per person.

PLN 5,415 million, i.e. by 8.3% more than in the previous year, was spent in the field of science in 2015. These were mostly grants for statutory activities of scientific institutions and own research of universities, as well as for research and targeted projects, including strategic research programmes and development tasks.

One of the basic indicators to measure progress of the goals of the Europe 2020 strategy is the ratio of intramural expenditures on R&D to the Gross Domestic Product. The target of this strategy is to achieve expenditure at 3.00% of GDP. Based on the Eurostat data, this indicator averaged 2.03% in the EU states in 2015 (provisional data). The highest rate of R&D expenditure was recorded in Finland – 3.17% and Sweden – 3.26%, Austria – 3.07% and Denmark – 3.03%, the only countries which exceeded 3.00%. In Poland, this indicator was 1.00% of the GDP in 2015.

Cost of education

Between 2011 and 2016, individual cost of education systematically increased by over 5.0% yearly. In 2016, the cost increase represented 1.8% compared to 2015. The annual cost of educating one student amounted to PLN 17,918 in public institutions and PLN 7,601 in non-public higher education institutions. The percentage increase of the individual education cost in public higher education institutions reached 2.9% on prior year. Non-public higher education institutions recorded a 3.9% decline.

Figure 28. on page 73.

Education cost in higher education institutions in 2015 decreased by 1,2% on the previous year, while expenditures from the financial aid fund and own scholarship fund went down by 0,4%.

21.6% of undergraduate and doctoral students enrolled in colleges and universities benefited from financial support in 2016.

Social determinants of human capital development

Availability of education and work

The choice of education and career path is determined by many factors. In addition to personality traits or predispositions, parents' education also plays a significant role. The study conducted in 2011 confirmed that children whose parents had primary or lower education

frequently ended education at primary school level – 75.8%. In 2011, the surveyed persons with primary or lower education were asked about their parents' educational level at the time when the respondents were 14 years old. It showed that 11.2% of the parents achieved basic vocational education, 2.2% – incomplete secondary or secondary education (vocational or general), 0.3% – tertiary or incomplete tertiary education (including post-secondary). Among people with tertiary or post-secondary education, the breakdown in 2011 was as follows: 17.7% of the 14-year-old respondents' parents had primary or incomplete primary education, 30.3% – vocational, 30.1% – incomplete secondary or secondary education, 19.7% – tertiary or incomplete tertiary. In 2011, 37.5% of the surveyed men and 40.5% of women indicated that their parents had primary education at the time when the respondents were 14 years old. 34.2% of men and 30.7% of women indicated, respectively, vocational education of their parents, while 16.8% of men and 16.1% of women – incomplete secondary education or secondary education. 7.0% of men and 7.2% of women were brought up by parents or guardians who attained tertiary or incomplete tertiary education (including post-secondary).

Figure 29. on page 74.

In 2012, a survey on influence of educational attainment of parents on their children was conducted in OECD countries. Data presented in Education at a Glance 2014 show that in the countries participating in PIAAC survey, nearly 40% of adults aged 25-64 who completed education achieved a higher level of education than their parents. The biggest gap was noted in the following countries: Finland, Belgium, Korea and Russia where more than 55% of adult children had educational attainment higher than their parents. More than 30% of children whose parents had at most secondary education finished their education below lower secondary level. However, more than 45% of children whose parents didn't achieve secondary education received secondary or upper secondary education. Nearly 20% obtained a higher education diploma. Poland, Austria, Czech Republic, Germany, Italy, Slovak Republic, Spain and USA were countries in which more than half of adults were on the same level of education as their parents. In all analysed countries, at least 35% of persons aged 20-34 with tertiary education had at least one parent with tertiary education. In Canada, Estonia, Germany, Norway and Sweden, the rate of such persons was nearly 65%. On average, 12% of adult children's educational attainments were lower than their parents'. In Austria, Denmark, Estonia, Germany, Norway, Sweden and USA this indicator had a value of more than 15%.

Access to education is a form of equality alignment during early education and includes access to additional classes in primary and lower secondary schools. The number of children participating in various types of classes in primary school was increasing, which was indicative of children's needs in that matter as well as the increasing possibility of providing classes for children's specific needs. In the period of 2012-2016, the increasing number of primary school pupils attending additional classes was recorded both in urban and rural areas, primarily speech therapy classes (30.0 percentage points up) and corrective-compensatory classes (16.6 percentage points up). The number of pupils attending didactic-compensatory classes remained stable (430-460 thousand children), similarly as the number of participants in therapeutic classes. In 2016, 28,015 pupils attended this type of classes, i.e. by 11.2 percentage points fewer than in 2012. By contrast, the number of students attending corrective-compensatory classes and speech therapy classes in lower secondary schools slightly increased (by 23.8 and 7.1 percentage points respectively). The number of lower secondary school students attending didactic-compensatory classes and therapeutic classes decreased during 2012-2016 – respectively by 16.1 and 27.0 percentage points.

The data on registered unemployment rate among people under 25 years of age show that the youth's situation on the labour market has been improving in recent years. In 2012, the

unemployment rate among people under 25 was 19.9% (men – 19.5%, women – 20.2%). In 2016, it decreased to 13.4% (men – 12.4%, women – 14.3%). During the survey period, unemployment declined the most among people with general secondary education – by 1.6 percentage points (men – by 1.2 percentage points, women – by 2.0 percentage points) and in persons with post-secondary and vocational secondary education – by 1.5 percentage points (men – by 1.6 percentage points, women – by 1.4 percentage points). Unemployment among people with lower secondary education and below decreased by 1.3 percentage points (men – by 2.2 percentage points, women – by 0.5 percentage points). This does not change the fact that unemployment was the highest in these groups (respectively 2.7%, 3.7% and 3.1% of all registered unemployed persons). Unemployment among people with vocational education decreased by 1.4 percentage points and in 2016 reached 2.9%. The unemployment rate among men decreased by 1.7 percentage points and among women by 0.9 percentage points. The registered unemployment among the university degree holders decreased by 0.7 percentage points during the four analysed years, to 1.0% at the end of 2016. The percentage of young men with tertiary education without a job in 2016 accounted for 0.6% (it decreased by 0.3 percentage points on 2012), the percentage of jobless women decreased by 1.0 percentage point and reached 1.4%. In 2016, the smallest percentage of unemployed people under 25 was recorded in Dolnośląskie Voivodship – 10.5% of all registered unemployed persons (8.1% men, 12.6% women). The biggest unemployment rate in people under 25 years was recorded in Lubelskie Voivodship – 16.0% (15.7% men, 16.4% women) and Małopolskie – 15.8% (16.1% men, 15.7% women). The unemployment rate among young people decreased in all voivodships in 2012-2016. The biggest decrease in unemployed persons aged 25 and less was in Małopolskie (8.8 percentage points) and Wielkopolskie (8.1 percentage points). The smallest decrease (5.0 percentage points) was recorded in Zachodniopomorskie Voivodship.

Based on the data published by Eurostat, unemployment affects mainly young persons aged 15-24 years. 4,241 thousand persons under 25 years were unemployed in the 28 European Union countries in 2016 of which 2,955 thousand people in Euro zone. Unemployment rate among young Europeans in December 2016 was respectively: EU28 – 18.7% (in December 2015 – 20.3%), Euro zone 20.9% (in December 2015 – 22.4%). Unemployment among young people was a key issue especially in Greece (47.3%), Spain (44.4%) and Italy (37.8%). In Poland, unemployed young people accounted for 17.7% in 2016 (based on the Labour Force Survey data). The lowest values of unemployment rate among persons under 25 years were observed in Germany – 7.1%, Czech Republic – 10.5% and Netherlands – 10.8%.

NEET (Not in Employment, Education or Training) indicator is noteworthy. It represents young people that don't work, don't learn or study and don't participate in any form of education. NEET includes young people looking for a job, not interested in finding a job or excluded from the labour market for other reasons (long-term sick, disabled persons, child or relative caring). Based on the Eurostat data, 11.6% of the EU residents aged 15-24 were economically inactive in 2016. The rate of NEET varies across countries; the highest was in Italy (19.9%), Bulgaria (18.2%), Croatia (16.9%) and Greece (15.8%), the lowest in Netherlands (4.6%), Luxembourg (5.4%), Denmark (5.8%), Sweden (6.5%) and Germany (6.7%). In Poland, this indicator was 10.5% in 2016.

Figure 30. on page 76.

Analysing data on duration of unemployment by educational level in 2016, it is clear that the most people found employment within more than 24 months after registering with the labour office, regardless of the completed education – 24.5% (women – 26.8%), while 28.5% of people with at most lower secondary education sought jobs for more than 24 months (32.4% women) and with university degree – 17.0% (women – 16.7%). 18.9% of unemployed people took up jobs within 1-3 months (women – 16.8%), the most people with university degree – 21.9% (women – 21.0%). The unemployment rate in particular age groups was as follows:

persons aged 18-24 accounted for 13.4%, persons aged 25-34 – 27.7%, persons aged 35-44 – 22.1%, persons aged 45-54 – 18.0%, persons aged 55-59 11.8% and over 60 years – 7.0%. 28.2% of people aged 18-24 found employment within 1-3 months, as compared to 16.3% of the unemployed aged 45-54 years, 15.1% aged 55-59 years and 12.7% aged over 60. 8.4% of unemployed people aged 18-24 managed to find a job after more than 24 months seeking. Persons aged 55-59 accounted for, respectively, 34.3%, while 60 and more years old – 40.3%. The most women who found a job within the first three months after registration were aged 18-24 – 24.1%, compared to 16.5% of women aged 25-34, 14.9% of 35-44, 16.9% of 45-54 years old, 14.5% aged 55-59 years and 10.1% of females aged 60 and more years. 11.4% of women aged 18-24, 36.7% of 55-59 years old and 44.8% aged over 60 years took more than two years to find a job. It is noteworthy that unemployed women aged 18-24 accounted for 14.3% of unemployed females, women aged 25-34 – 32.8%, while women aged 55-59 represented 10.2% and 2.0% women aged 60 years and more.

The influence of working conditions on quality of life

Work or lack of work affects life in many ways. The recent Social Diagnosis survey, conducted in 2015, shows that 46.1% of respondents were satisfied with their work, and 46.0% with their educational attainment. 40.8% were satisfied with their achievements and 24.8% with their future prospects.

Table 16. on page 77.

Despite the improved situation on the labour market, nearly 30% of workers are employed on the basis of various types of temporary contracts. Temporary contracts and civil law agreements do not guarantee the stability of employment. Simultaneously, it is noteworthy that the percentage of people employed for an indefinite period is slightly increasing alongside a gradual decrease in the percentage of the self-employed and employed under civil law contracts.

The results of the modular 'Non-standard forms of employment and undeclared work' conducted in the fourth quarter of 2014 together with the Labour Force Survey show that 6.9% of all employees worked within the non-standard forms of employment. The object of the survey were forms of employment other than an employment contract, i.e. commission agreements, specific task contracts, managerial contracts and other contracts of employment and self-employment. For 4.4% of people working within the framework of non-standard forms of employment this was the main occupation. The majority were men – 53.1% and city dwellers – 78.7%. For 92.5% of people who had concluded various types of civil law contracts, it was the main and the only work performed during the survey period, and 80.2% worked on these terms not by their own choice. Taking account of all working people, 3.3% of the population worked in their main jobs under civil law contracts or as self-employed with no choice of other forms of employment.

51 occupational groups were distinguished among the economically active respondents of the Social Diagnosis. The following categories were covered: number of years in education, number of hours worked during the week, commuting time, the percentage of people who

changed jobs within the past two years, the percentage of people satisfied with work, work-related stress, etc. The average time spent in education was 13.6 years. Academic teachers spent the longest time in education – 19.7 years. Lawyers were 18.3 years in education, 17.8 years – creators, artists, writers and journalists, and 17.7 years – doctors, dentists and veterinarians. Farmers producing for their own needs spent the least time in education (10.5 years), as well as auxiliary workers in mining and construction (10.7 years). On average, we spend at work 41 hours weekly. Truck and bus drivers work the longest hours – their working week was 47 hours. Doctors, veterinarians and dentists, IT specialists, welders, and passenger car and lorry drivers each worked 46 hours a week. Primary school teachers worked 31 hours a week. Secondary school teachers spent 34 hours a week at work. Farmers producing for their own needs reported having worked 33 hours per week. The most satisfied with their jobs were doctors, veterinarians and dentists (75%) and secondary school teachers (71%). Farmers producing for their own needs (30%) and workers in mining and construction (32%) were at the other end of the scale. The average round trip to work took 38 minutes. It took academic teachers the longest (63 minutes), then lawyers (59 minutes) and financial specialists (56 minutes). Farmers producing for their own needs and crop and livestock production farmers had the shortest distance to cover – 5 minutes.

Social cohesion

The measure of human capital includes engagement in social relationships and activities for the sake of community, participation in voluntary meetings, founding associations, participation in elections and confidence in public institutions.

Like previously, also in 2015 a small part of respondents of Social Diagnosis were engaged in community service (gmina, town, housing estate) – they accounted for 15.4% (in 2011 – 15.6%). 13,4% of the respondents were members of various types of organisations, associations, circles, etc. (in 2011 – 15.0%). It has been observed that the higher the education level, the bigger the interest in what is happening around, and the need to participate in social activities).

Voter turnout has been in the range of 50% for years. 46.7% of eligible voters participated in parliamentary elections in 2011, 50.9% voted in 2015. The turnout in the election of the President of the Republic of Poland was 49.0% in 2015. 47.2% cast their votes in local elections in 2014. Elections to the European Parliament enjoy far less attention (23.8% in 2014).

4. TABLICE TABLES

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

Tabl. 1. LUDNOŚĆ NA WSI I W MIASTACH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

RURAL AND URBAN POPULATION BY VOIVODSHIPS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem grand total b – miasta urban areas c – wieś rural areas	2012		2013		2014		2015		2016	
	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females
POLSKA..... a	38 533 299	19 883 965	38 495 659	19 866 124	38 478 602	19 858 793	38 437 239	19 839 248	38 432 992	19 839 826
POLAND b	23 336 289	12 263 956	23 257 909	12 225 209	23 216 352	12 206 186	23 166 429	12 181 730	23 129 492	12 164 552
c	15 197 010	7 620 009	15 237 750	7 640 915	15 262 250	7 652 607	15 270 810	7 657 518	15 303 500	7 675 274
Dolnośląskie a	2 914 362	1 512 612	2 909 997	1 510 507	2 908 457	1 509 903	2 904 207	1 507 889	2 903 710	1 507 750
b	2 028 257	1 067 760	2 019 978	1 063 874	2 014 847	1 061 454	2 008 951	1 058 677	2 002 118	1 055 425
c	886 105	444 852	890 019	446 633	893 610	448 449	895 256	449 212	901 592	452 325
Kujawsko-pomorskie.. a	2 096 404	1 080 243	2 092 564	1 078 339	2 089 992	1 077 114	2 086 210	1 075 237	2 083 927	1 074 380
b	1 262 091	664 322	1 256 282	661 413	1 250 502	658 448	1 244 129	655 362	1 239 291	652 969
c	834 313	415 921	836 282	416 926	839 490	418 666	842 081	419 875	844 636	421 411
Lubelskie a	2 165 651	1 115 849	2 156 150	1 110 800	2 147 746	1 106 756	2 139 726	1 102 674	2 133 340	1 099 600
b	1 005 207	530 911	997 219	526 697	992 787	524 531	988 034	522 125	989 469	522 936
c	1 160 444	584 938	1 158 931	584 103	1 154 959	582 225	1 151 692	580 549	1 143 871	576 664
Lubuskie a	1 023 317	524 887	1 021 470	524 130	1 020 307	523 641	1 018 075	522 401	1 017 376	522 265
b	647 594	337 398	644 970	336 291	643 742	335 739	661 321	344 509	660 397	344 204
c	375 723	187 489	376 500	187 839	376 565	187 902	356 754	177 892	356 979	178 061
Łódzkie a	2 524 651	1 321 331	2 513 093	1 315 439	2 504 136	1 310 718	2 493 603	1 305 485	2 485 323	1 301 014
b	1 606 066	858 861	1 593 021	851 983	1 583 389	847 086	1 572 862	841 615	1 563 595	836 555
c	918 585	462 470	920 072	463 456	920 747	463 632	920 741	463 870	921 728	464 459
Małopolskie..... a	3 354 077	1 727 089	3 360 581	1 730 245	3 368 336	1 734 070	3 372 618	1 735 911	3 382 260	1 740 943
b	1 639 227	864 007	1 637 252	862 845	1 637 619	862 866	1 634 901	861 263	1 637 397	862 615
c	1 714 850	863 082	1 723 329	867 400	1 730 717	871 204	1 737 717	874 648	1 744 863	878 328
Mazowieckie a	5 301 760	2 765 094	5 316 840	2 773 078	5 334 511	2 782 420	5 349 114	2 789 873	5 365 898	2 798 988
b	3 402 557	1 813 121	3 411 493	1 817 827	3 427 481	1 826 426	3 438 225	1 832 095	3 449 513	1 838 147
c	1 899 203	951 973	1 905 347	955 251	1 907 030	955 994	1 910 889	957 778	1 916 385	960 841
Opolskie..... a	1 010 203	521 746	1 004 416	518 472	1 000 858	516 676	996 011	514 063	993 036	512 607
b	527 735	276 338	523 455	273 923	520 618	272 572	517 177	270 655	515 006	269 585
c	482 468	245 408	480 961	244 549	480 240	244 104	478 834	243 408	478 030	243 022
Podkarpackie..... a	2 129 951	1 087 004	2 129 294	1 086 692	2 129 187	1 086 504	2 127 657	1 085 878	2 127 656	1 085 739
b	880 726	459 127	878 297	457 927	880 328	459 046	877 671	457 609	876 148	456 663
c	1 249 225	627 877	1 250 997	628 765	1 248 859	627 458	1 249 986	628 269	1 251 508	629 076
Podlaskie a	1 198 690	613 849	1 194 965	612 319	1 191 918	610 754	1 188 800	609 301	1 186 625	608 227
b	723 303	378 531	721 824	378 107	720 900	377 761	719 890	377 224	719 662	377 179
c	475 387	235 318	473 141	234 212	471 018	232 993	468 910	232 077	466 963	231 048
Pomorskie..... a	2 290 070	1 173 494	2 295 811	1 176 421	2 302 077	1 180 090	2 307 710	1 183 333	2 315 611	1 187 682
b	1 497 479	781 349	1 495 443	780 264	1 493 286	779 657	1 486 719	776 557	1 486 811	776 813
c	792 591	392 145	800 368	396 157	808 791	400 433	820 991	406 776	828 800	410 869
Śląskie a	4 615 870	2 387 729	4 599 447	2 379 656	4 585 924	2 373 207	4 570 849	2 365 877	4 559 164	2 360 308
b	3 579 983	1 860 845	3 559 972	1 850 910	3 542 874	1 842 738	3 525 289	1 834 002	3 510 034	1 826 345
c	1 035 887	526 884	1 039 475	528 746	1 043 050	530 469	1 045 560	531 875	1 049 130	533 963

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

Tabl. 1. LUDNOŚĆ NA WSI I W MIASTACH WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)

Stan w dniu 31 XII

RURAL AND URBAN POPULATION BY VOIVODSHIPS (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012		2013		2014		2015		2016	
	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females
Świętokrzyskie..... a	1 273 995	651 625	1 268 239	649 007	1 263 176	646 506	1 257 179	643 962	1 252 900	641 956
b	572 136	299 749	567 794	297 772	563 842	295 878	561 219	294 823	558 422	293 509
c	701 859	351 876	700 445	351 235	699 334	350 628	695 960	349 139	694 478	348 447
Warmińsko-mazurskie a	1 450 697	740 195	1 446 915	738 437	1 443 967	736 979	1 439 675	734 782	1 436 367	733 296
b	860 237	449 141	857 353	447 983	854 265	446 446	850 385	444 510	847 949	443 433
c	590 460	291 054	589 562	290 454	589 702	290 533	589 290	290 272	588 418	289 863
Wielkopolskie..... a	3 462 196	1 778 298	3 467 016	1 780 674	3 472 579	1 783 093	3 475 323	1 784 393	3 481 625	1 787 660
b	1 920 117	1 006 282	1 913 866	1 002 937	1 912 222	1 001 937	1 906 899	999 328	1 903 630	997 735
c	1 542 079	772 016	1 553 150	777 737	1 560 357	781 156	1 568 424	785 065	1 577 995	789 925
Zachodniopomorskie a	1 721 405	882 920	1 718 861	881 908	1 715 431	880 362	1 710 482	878 189	1 708 174	877 411
b	1 183 574	616 214	1 179 690	614 456	1 177 650	613 601	1 172 757	611 376	1 170 050	610 439
c	537 831	266 706	539 171	267 452	537 781	266 761	537 725	266 813	538 124	266 972

Źródło: Baza Demografia GUS, Tabl. 1, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, Tabl. 1, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Tabl. 2. LUDNOŚĆ WEDŁUG GRUP WIEKU¹

Stan w dniu 31 XII

POPULATION BY AGE GROUPS¹

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012		2013		2014		2015		2016	
	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females
Wiek										
przedprodukcyjny a	7 066 768	3 442 368	6 995 362	3 406 419	6 942 996	3 380 346	6 901 795	3 359 862	6 895 878	3 357 327
Pre-working age b	3 916 439	1 909 039	3 890 766	1 896 183	3 875 671	1 888 157	3 869 484	1 885 100	3 881 164	1 890 933
c	3 150 329	1 533 329	3 104 596	1 510 236	3 067 325	1 492 189	3 032 311	1 474 762	3 014 714	1 466 394
Wiek produkcyjny a	24 605 558	11 675 778	24 422 146	11 562 745	24 230 162	11 446 424	24 002 168	11 313 549	23 767 614	11 183 323
Working age b	14 977 564	7 241 392	14 763 159	7 115 118	14 568 489	7 001 237	14 358 387	6 879 176	14 142 759	6 759 337
c	9 627 994	4 434 386	9 658 987	4 447 627	9 661 673	4 445 187	9 643 781	4 434 373	9 624 855	4 423 986
Wiek produkcyjny mobilny a	15 396 983	7 586 379	15 337 852	7 556 577	15 262 123	7 518 190	15 153 113	7 464 491	15 021 934	7 398 858
Mobility working age b	9 248 608	4 612 939	9 166 570	4 569 370	9 092 832	4 531 795	8 997 855	4 483 401	8 888 822	4 427 814
c	6 148 375	2 973 440	6 171 282	2 987 207	6 169 291	2 986 395	6 155 258	2 981 090	6 133 112	2 971 044
Wiek produkcyjny niemobilny a	9 208 575	4 089 399	9 084 294	4 006 168	8 968 039	3 928 234	8 849 055	3 849 058	8 745 680	3 784 465
Non-mobility working age b	5 728 956	2 628 453	5 596 589	2 545 748	5 475 657	2 469 442	5 360 532	2 395 775	5 253 937	2 331 523
c	3 479 619	1 460 946	3 487 705	1 460 420	3 492 382	1 458 792	3 488 523	1 453 283	3 491 743	1 452 942
Wiek poprodukcyjny ... a	6 860 973	4 765 819	7 078 151	4 896 960	7 305 444	5 032 023	7 533 276	5 165 837	7 769 500	5 299 176
Post-working age b	4 442 286	3 113 525	4 603 984	3 213 908	4 772 192	3 316 792	4 938 558	3 417 454	5 105 569	3 514 282
c	2 418 687	1 652 294	2 474 167	1 683 052	2 533 252	1 715 231	2 594 718	1 748 383	2 663 931	1 784 894

¹ Patrz słownik.

Źródło: Baza Demografia GUS, Tabl. 5, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

¹ See glossary.

Source: CSO Demography Database, Tabl. 5, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Tabl. 3. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

VITAL STATISTICS BY VOIVODSHIPS

As of 31 XII

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – miasta c – wieś	2012			2013			2014		
		urodzenia żywe live births	zgoni deaths	przyrost naturalny natural increase	urodzenia żywe live births	zgoni deaths	przyrost naturalny natural increase	urodzenia żywe live births	zgoni deaths	przyrost naturalny natural increase
1	P O L S K A a	386 257	384 788	1 469	369 576	387 312	-17 736	375 160	376 467	-1 307
2	b	223 712	233 015	-9 303	213 749	235 097	-21 348	217 699	229 697	-11 998
3	c	162 545	151 773	10 772	155 827	152 215	3 612	157 461	146 770	10 691
4	Dolnośląskie a	27 239	30 446	-3 207	25 805	30 498	-4 693	27 174	29 910	-2 736
5	b	18 368	21 594	-3 226	17 525	21 793	-4 268	18 333	21 376	-3 043
6	c	8 871	8 852	19	8 280	8 705	-425	8 841	8 534	307
7	Kujawsko-pomorskie..... a	20 764	20 436	328	19 853	20 485	-632	20 031	20 028	3
8	b	11 411	12 710	-1 299	11 116	12 806	-1 690	11 170	12 667	-1 497
9	c	9 353	7 726	1 627	8 737	7 679	1 058	8 861	7 361	1 500
10	Lubelskie..... a	21 214	22 562	-1 348	19 738	22 849	-3 111	19 828	22 107	-2 279
11	b	9 485	8 781	704	8 828	8 982	-154	9 029	8 777	252
12	c	11 729	13 781	-2 052	10 910	13 867	-2 957	10 799	13 330	-2 531
13	Lubuskie a	10 367	9 607	760	9 737	10 046	-309	9 716	9 553	163
14	b	6 347	6 088	259	5 926	6 362	-436	5 923	6 061	-138
15	c	4 020	3 519	501	3 811	3 684	127	3 793	3 492	301
16	Łódzkie a	23 851	31 352	-7 501	22 420	31 251	-8 831	22 704	29 727	-7 023
17	b	14 450	19 892	-5 442	13 567	19 984	-6 417	13 818	19 023	-5 205
18	c	9 401	11 460	-2 059	8 853	11 267	-2 414	8 886	10 704	-1 818
19	Małopolskie..... a	35 117	30 588	4 529	34 307	30 277	4 030	34 419	29 611	4 808
20	b	15 874	15 593	281	15 581	15 225	356	15 566	15 105	461
21	c	19 243	14 995	4 248	18 726	15 052	3 674	18 853	14 506	4 347
22	Mazowieckie a	57 281	54 454	2 827	55 400	54 260	1 140	57 139	53 494	3 645
23	b	36 769	33 960	2 809	35 476	33 996	1 480	37 130	33 664	3 466
24	c	20 512	20 494	18	19 924	20 264	-340	20 009	19 830	179
25	Opolskie..... a	8 939	10 180	-1 241	8 227	10 267	-2 040	8 593	9 808	-1 215
26	b	4 561	5 221	-660	4 138	5 258	-1 120	4 344	5 022	-678
27	c	4 378	4 959	-581	4 089	5 009	-920	4 249	4 786	-537
28	Podkarpackie a	21 064	18 402	2 662	20 373	18 593	1 780	19 953	18 361	1 592
29	b	8 191	6 799	1 392	7 943	7 021	922	7 803	7 089	714
30	c	12 873	11 603	1 270	12 430	11 572	858	12 150	11 272	878
31	Podlaskie a	11 161	11 856	-695	10 619	12 152	-1 533	11 029	11 850	-821
32	b	6 697	5 873	824	6 385	6 185	200	6 652	5 973	679
33	c	4 464	5 983	-1 519	4 234	5 967	-1 733	4 377	5 877	-1 500
34	Pomorskie..... a	25 052	20 473	4 579	23 938	20 084	3 854	24 610	20 126	4 484
35	b	14 887	14 306	581	14 248	14 208	40	14 583	14 280	303
36	c	10 165	6 167	3 998	9 690	5 876	3 814	10 027	5 846	4 181
37	Śląskie a	44 565	49 028	-4 463	42 829	49 156	-6 327	42 720	47 831	-5 111
38	b	33 962	38 664	-4 702	32 481	38 828	-6 347	32 261	37 841	-5 580
39	c	10 603	10 364	239	10 348	10 328	20	10 459	9 990	469
40	Świętokrzyskie a	11 510	13 957	-2 447	10 720	14 193	-3 473	10 756	13 627	-2 871
41	b	4 848	5 850	-1 002	4 339	5 903	-1 564	4 428	5 724	-1 296
42	c	6 662	8 107	-1 445	6 381	8 290	-1 909	6 328	7 903	-1 575
43	Warmińsko-mazurskie ... a	14 330	13 415	915	13 624	13 923	-299	13 958	13 098	860
44	b	7 878	7 858	20	7 411	8 215	-804	7 584	7 734	-150
45	c	6 452	5 557	895	6 213	5 708	505	6 374	5 364	1 010
46	Wielkopolskie..... a	37 833	31 536	6 297	36 561	32 292	4 269	37 000	31 057	5 943
47	b	19 735	18 234	1 501	18 938	18 530	408	18 984	17 957	1 027
48	c	18 098	13 302	4 796	17 623	13 762	3 861	18 016	13 100	4 916
49	Zachodniopomorskie a	15 970	16 496	-526	15 425	16 986	-1 561	15 530	16 279	-749
50	b	10 249	11 592	-1 343	9 847	11 801	-1 954	10 091	11 404	-1 313
51	c	5 721	4 904	817	5 578	5 185	393	5 439	4 875	564

Źródło: Baza Demografia GUS, Tabl. bilansowa, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, Balance Table, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

2015			2016			SPECIFICATION a – grand total b – urban areas c – rural areas	No.
urodzenia żywe live births	zgony deaths	przyrost naturalny natural increase	urodzenia żywe live births	zgony deaths	przyrost naturalny natural increase		
369 308	394 921	-25 613	382 257	388 009	-5 752	a POLAND	1
217 391	242 067	-24 676	226 296	236 749	-10 453	b	2
151 917	152 854	-937	155 961	151 260	4 701	c	3
26 258	31 540	-5 282	27 452	30 566	-3 114	a <i>Dolnośląskie</i>	4
17 853	22 644	-4 791	18 775	21 684	-2 909	b	5
8 405	8 896	-491	8 677	8 882	-205	c	6
19 190	20 523	-1 333	19 840	20 525	-685	a <i>Kujawsko-pomorskie</i>	7
11 015	12 882	-1 867	11 446	12 788	-1 342	b	8
8 175	7 641	534	8 394	7 737	657	c	9
19 715	22 816	-3 101	19 666	22 284	-2 618	a <i>Lubelskie</i>	10
9 300	9 049	251	9 135	9 103	32	b	11
10 415	13 767	-3 352	10 531	13 181	-2 650	c	12
9 420	10 156	-736	9 734	9 955	-221	a <i>Lubuskie</i>	13
6 063	6 716	-653	6 255	6 446	-191	b	14
3 357	3 440	-83	3 479	3 509	-30	c	15
22 113	31 125	-9 012	22 794	30 213	-7 419	a <i>Łódzkie</i>	16
13 466	20 070	-6 604	13 988	19 375	-5 387	b	17
8 647	11 055	-2 408	8 806	10 838	-2 032	c	18
34 721	31 384	3 337	36 331	30 716	5 615	a <i>Małopolskie</i>	19
16 248	16 166	82	17 417	15 531	1 886	b	20
18 473	15 218	3 255	18 914	15 185	3 729	c	21
57 456	55 030	2 426	59 586	54 867	4 719	a <i>Mazowieckie</i>	22
37 525	34 689	2 836	39 367	34 758	4 609	b	23
19 931	20 341	-410	20 219	20 109	110	c	24
8 289	10 468	-2 179	8 634	10 006	-1 372	a <i>Opolskie</i>	25
4 311	5 398	-1 087	4 388	5 148	-760	b	26
3 978	5 070	-1 092	4 246	4 858	-612	c	27
19 566	19 419	147	20 262	19 103	1 159	a <i>Podkarpackie</i>	28
7 771	7 662	109	8 056	7 458	598	b	29
11 795	11 757	38	12 206	11 645	561	c	30
10 825	12 302	-1 477	11 373	12 271	-898	a <i>Podlaskie</i>	31
6 711	6 304	407	7 078	6 208	870	b	32
4 114	5 998	-1 884	4 295	6 063	-1 768	c	33
24 596	21 035	3 561	25 865	21 145	4 720	a <i>Pomorskie</i>	34
14 990	14 805	185	15 822	14 736	1 086	b	35
9 606	6 230	3 376	10 043	6 409	3 634	c	36
41 611	50 421	-8 810	42 742	48 958	-6 216	a <i>Śląskie</i>	37
31 431	39 873	-8 442	32 329	38 465	-6 136	b	38
10 180	10 548	-368	10 413	10 493	-80	c	39
10 579	14 409	-3 830	10 610	13 948	-3 338	a <i>Świętokrzyskie</i>	40
4 378	6 036	-1 658	4 347	5 981	-1 634	b	41
6 201	8 373	-2 172	6 263	7 967	-1 704	c	42
13 121	13 858	-737	13 443	14 078	-635	a <i>Warmińsko-mazurskie</i>	43
7 344	8 295	-951	7 550	8 391	-841	b	44
5 777	5 563	214	5 893	5 687	206	c	45
36 760	33 169	3 591	38 237	32 327	5 910	a <i>Wielkopolskie</i>	46
19 053	19 222	-169	19 982	18 643	1 339	b	47
17 707	13 947	3 760	18 255	13 684	4 571	c	48
15 088	17 266	-2 178	15 688	17 047	-1 359	a <i>Zachodniopomorskie</i>	49
9 932	12 256	-2 324	10 361	12 034	-1 673	b	50
5 156	5 010	146	5 327	5 013	314	c	51

Tabl. 4. **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG WOJEWÓDZTWA POPRZEDNIEGO**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY PREVIOUS AND PRESENT

Lp.	WOJEWÓDZTWA OBECNEGO ZAMIESZKANIA	Ogółem <i>Total</i>	Województwa poprzedniego zamieszkania							
			Dolno- śląskie	Kujawsko- pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Mało- polskie	Mazo- wieckie	Opolskie
2012										
1	OGÓŁEM	395 278	32 100	23 215	24 002	12 889	23 058	26 675	51 854	10 406
2	Dolnośląskie.....	33 835	25 919	208	398	881	585	406	515	1 045
3	Kujawsko-pomorskie..	21 687	184	17 412	124	126	218	92	575	45
4	Lubelskie	18 984	154	59	15 907	36	113	185	1 041	33
5	Lubuskie.....	12 448	808	142	70	9 310	89	64	137	51
6	Łódzkie.....	21 415	304	247	191	79	16 961	144	1 079	154
7	Małopolskie	30 029	401	153	526	97	307	21 265	647	227
8	Mazowieckie.....	64 656	850	1 301	4 587	332	2 383	926	43 335	240
9	Opolskie	9 969	690	55	79	86	166	118	75	7 336
10	Podkarpackie	17 216	173	51	627	36	95	710	273	50
11	Podlaskie.....	11 309	106	54	118	19	70	51	623	21
12	Pomorskie	27 255	246	1 329	287	117	216	170	799	48
13	Śląskie.....	42 049	624	214	386	145	710	1 775	602	870
14	Świętokrzyskie	9 981	109	28	187	22	203	415	511	43
15	Warmińsko-mazurskie	15 124	107	309	122	62	117	79	866	20
16	Wielkopolskie	40 144	1 105	1 252	205	1 028	651	182	457	156
17	Zachodniopomorskie..	19 177	320	401	188	513	174	93	319	67
2013										
18	OGÓŁEM	427 279	34 474	24 470	25 173	13 909	24 916	29 800	55 525	11 275
19	Dolnośląskie.....	36 865	28 110	224	353	1 013	714	401	491	1 405
20	Kujawsko-pomorskie..	22 851	203	18 174	132	110	288	89	641	56
21	Lubelskie	20 219	162	73	16 927	40	149	173	1 087	42
22	Lubuskie.....	13 166	841	121	77	9 899	90	96	143	60
23	Łódzkie.....	22 812	291	263	193	86	18 237	160	1 094	152
24	Małopolskie	33 575	385	155	623	131	345	24 000	641	278
25	Mazowieckie.....	68 982	901	1 349	4 703	328	2 476	981	46 499	248
26	Opolskie	10 383	670	40	56	72	172	111	111	7 755
27	Podkarpackie	19 060	172	69	572	41	101	794	287	45
28	Podlaskie.....	11 279	75	54	94	31	69	64	637	21
29	Pomorskie	30 800	270	1 501	313	146	314	194	899	76
30	Śląskie.....	45 094	635	232	381	160	755	1 940	611	770
31	Świętokrzyskie	10 533	127	36	168	33	191	407	501	30
32	Warmińsko-mazurskie	16 460	124	395	144	51	120	86	976	47
33	Wielkopolskie	44 488	1 181	1 417	242	1 138	697	176	540	201
34	Zachodniopomorskie..	20 712	327	367	195	630	198	128	367	89

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

I OBECNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA
VOIVODSHIP OF RESIDENCE

Voivodships of previous residence								VOIVODSHIPS OF PRESENT RESIDENCE	No.
Podkar- packie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Święto- krzyskie	Warmińsko- mazurskie	Wielko- polskie	Zachodnio- pomorskie		
19 163	13 054	24 818	45 347	12 161	17 537	38 783	20 216	TOTAL	1
390	128	202	1 141	263	200	1 180	374	<i>Dolnośląskie</i>	2
72	78	715	302	54	532	800	358	<i>Kujawsko-pomorskie</i>	3
432	96	118	327	185	117	77	104	<i>Lubelskie</i>	4
74	36	90	206	23	62	657	629	<i>Lubuskie</i>	5
110	58	158	780	293	113	572	172	<i>Łódzkie</i>	6
1 733	119	198	2 815	975	160	236	170	<i>Małopolskie</i>	7
1 039	1 920	986	1 581	1 663	1 764	937	812	<i>Mazowieckie</i>	8
73	23	46	946	61	41	111	63	<i>Opolskie</i>	9
13 991	53	87	500	327	75	81	87	<i>Podkarpackie</i>	10
38	9 307	87	113	27	561	46	68	<i>Podlaskie</i>	11
135	269	20 130	427	121	1 760	432	769	<i>Pomorskie</i>	12
515	116	201	34 529	631	168	326	237	<i>Śląskie</i>	13
289	31	55	645	7 294	34	55	60	<i>Świętokrzyskie</i>	14
62	645	673	279	39	11 508	125	111	<i>Warmińsko-mazurskie</i>	15
149	103	438	428	130	248	32 513	1 099	<i>Wielkopolskie</i>	16
61	72	634	328	75	194	635	15 103	<i>Zachodniopomorskie</i>	17
21 333	13 332	27 560	48 974	13 151	19 167	42 843	21 377	TOTAL	18
409	112	221	1 141	316	175	1 359	421	<i>Dolnośląskie</i>	19
58	89	827	370	53	520	897	344	<i>Kujawsko-pomorskie</i>	20
438	101	124	388	214	120	101	80	<i>Lubelskie</i>	21
61	45	87	231	33	72	707	603	<i>Lubuskie</i>	22
120	60	136	797	317	144	563	199	<i>Łódzkie</i>	23
1 950	102	165	3 134	1 084	161	229	192	<i>Małopolskie</i>	24
1 165	2 163	1 008	1 589	1 795	2 048	951	778	<i>Mazowieckie</i>	25
79	18	53	952	51	51	127	65	<i>Opolskie</i>	26
15 834	49	38	488	348	62	72	88	<i>Podkarpackie</i>	27
63	9 215	97	139	15	578	60	67	<i>Podlaskie</i>	28
134	339	22 717	432	147	1 978	476	864	<i>Pomorskie</i>	29
439	134	213	37 446	593	196	348	241	<i>Śląskie</i>	30
289	25	48	629	7 902	40	66	41	<i>Świętokrzyskie</i>	31
39	705	638	287	50	12 587	106	105	<i>Warmińsko-mazurskie</i>	32
142	107	449	563	146	254	36 007	1 228	<i>Wielkopolskie</i>	33
113	68	739	388	87	181	774	16 061	<i>Zachodniopomorskie</i>	34

Tabl. 4. **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG WOJEWÓDZTWA POPRZEDNIEGO**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY PREVIOUS AND PRESENT

Lp.	WOJEWÓDZTWA OBECNEGO ZAMIESZKANIA	Ogółem <i>Total</i>	Województwa poprzedniego zamieszkania							
			Dolno- śląskie	Kujawsko- pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Mało- polskie	Mazo- wieckie	Opolskie
2014										
1	OGÓŁEM	407 604	32 861	23 567	24 931	12 877	23 292	27 818	54 811	10 553
2	Dolnośląskie.....	35 287	26 756	235	403	935	696	407	543	1 195
3	Kujawsko-pomorskie..	21 829	149	17 635	87	88	219	88	567	62
4	Lubelskie.....	19 806	142	68	16 676	32	155	174	1 083	44
5	Lubuskie.....	12 217	747	112	78	9 199	88	75	145	61
6	Łódzkie.....	21 591	310	303	196	98	16 967	159	1 147	153
7	Małopolskie.....	31 390	404	137	622	97	325	22 194	601	206
8	Mazowieckie.....	67 952	903	1 263	4 697	344	2 406	1 024	45 859	256
9	Opolskie.....	9 862	662	36	53	61	179	118	103	7 300
10	Podkarpackie.....	18 298	203	67	591	54	77	749	344	57
11	Podlaskie.....	11 294	65	59	129	19	42	76	709	22
12	Pomorskie.....	29 244	270	1 416	333	115	276	184	894	74
13	Śląskie.....	41 781	606	266	358	148	679	1 856	618	816
14	Świętokrzyskie.....	9 846	116	36	179	21	205	341	552	24
15	Warmińsko-mazurskie	15 947	82	286	137	43	105	91	870	32
16	Wielkopolskie.....	41 292	1 091	1 292	208	1 079	662	171	463	201
17	Zachodniopomorskie..	19 968	355	356	184	544	211	111	313	50
2015										
18	OGÓŁEM	387 546	30 448	22 152	23 797	11 852	22 145	26 994	50 736	10 108
19	Dolnośląskie.....	33 100	24 817	217	334	1 017	688	410	486	1 157
20	Kujawsko-pomorskie..	20 403	169	16 278	91	108	216	101	609	48
21	Lubelskie.....	18 983	104	69	16 084	40	117	144	1 004	33
22	Lubuskie.....	10 959	751	88	82	8 207	86	76	141	44
23	Łódzkie.....	20 418	285	266	182	65	16 134	161	1 018	129
24	Małopolskie.....	30 764	378	160	595	92	368	21 592	553	237
25	Mazowieckie.....	63 121	782	1 250	4 428	309	2 242	961	42 556	231
26	Opolskie.....	9 298	641	41	43	51	155	96	81	7 006
27	Podkarpackie.....	17 962	157	55	568	42	85	777	272	64
28	Podlaskie.....	10 419	51	48	119	26	53	69	590	13
29	Pomorskie.....	28 956	245	1 458	294	112	272	203	846	61
30	Śląskie.....	39 424	549	220	331	154	657	1 730	522	773
31	Świętokrzyskie.....	9 746	107	47	153	38	188	319	500	33
32	Warmińsko-mazurskie	14 955	105	310	99	47	99	71	839	36
33	Wielkopolskie.....	40 347	984	1 325	226	1 042	601	166	422	181
34	Zachodniopomorskie..	18 691	323	320	168	502	184	118	297	62

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

I OBECNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA (cd.)
VOIVODSHIP OF RESIDENCE (cont.)

Voivodships of previous residence								VOIVODSHIPS OF PRESENT RESIDENCE	No.
Podkar- packie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Święto- krzyskie	Warmińsko- mazurskie	Wielko- polskie	Zachodnio- pomorskie		
20 239	13 206	26 185	45 414	12 310	18 741	39 911	20 888	TOTAL	1
357	113	220	1 198	296	170	1 312	451	<i>Dolnośląskie</i>	2
61	71	752	322	40	542	823	323	<i>Kujawsko-pomorskie</i>	3
444	107	116	324	170	91	78	102	<i>Lubelskie</i>	4
45	29	77	206	36	66	667	586	<i>Lubuskie</i>	5
113	73	135	861	289	123	495	169	<i>Łódzkie</i>	6
1 913	120	173	2 978	1 094	92	228	206	<i>Małopolskie</i>	7
1 099	2 147	1 062	1 538	1 694	1 936	949	775	<i>Mazowieckie</i>	8
70	10	22	933	64	55	147	49	<i>Opolskie</i>	9
14 951	45	77	474	381	64	81	83	<i>Podkarpackie</i>	10
54	9 185	104	121	25	586	55	43	<i>Podlaskie</i>	11
143	317	21 372	377	111	1 998	414	950	<i>Pomorskie</i>	12
407	98	229	34 362	572	206	332	228	<i>Śląskie</i>	13
274	24	54	570	7 311	34	42	63	<i>Świętokrzyskie</i>	14
54	665	688	280	41	12 331	113	129	<i>Warmińsko-mazurskie</i>	15
147	109	438	508	123	292	33 417	1 091	<i>Wielkopolskie</i>	16
107	93	666	362	63	155	758	15 640	<i>Zachodniopomorskie</i>	17
20 362	12 326	25 612	42 873	12 014	17 564	39 140	19 423	TOTAL	18
386	99	196	1 115	270	203	1 281	424	<i>Dolnośląskie</i>	19
66	60	715	286	40	469	817	330	<i>Kujawsko-pomorskie</i>	20
449	99	117	282	174	92	93	82	<i>Lubelskie</i>	21
48	20	65	161	27	68	570	525	<i>Lubuskie</i>	22
133	67	113	713	273	132	588	159	<i>Łódzkie</i>	23
2 042	101	143	2 956	1 023	135	204	185	<i>Małopolskie</i>	24
1 173	1 975	931	1 389	1 657	1 697	903	637	<i>Mazowieckie</i>	25
67	17	37	810	40	51	113	49	<i>Opolskie</i>	26
14 836	53	40	445	364	63	74	67	<i>Podkarpackie</i>	27
41	8 561	90	124	29	519	32	54	<i>Podlaskie</i>	28
120	308	21 198	434	113	1 949	480	863	<i>Pomorskie</i>	29
444	86	209	32 569	515	190	289	186	<i>Śląskie</i>	30
291	31	48	581	7 269	24	75	42	<i>Świętokrzyskie</i>	31
65	674	614	207	36	11 547	105	101	<i>Warmińsko-mazurskie</i>	32
121	115	414	500	110	255	32 810	1 075	<i>Wielkopolskie</i>	33
80	60	682	301	74	170	706	14 644	<i>Zachodniopomorskie</i>	34

Tabl. 4. **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG WOJEWÓDZTWA POPRZEDNIEGO**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY PREVIOUS AND PRESENT

Lp.	WOJEWÓDZTWA OBECNEGO ZAMIESZKANIA	Ogółem <i>Total</i>	Województwa poprzedniego zamieszkania							
			Dolno- śląskie	Kujawsko- pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Mało- polskie	Mazo- wieckie	Opolskie
2016										
18	OGÓŁEM	378 196	29 276	22 031	23 041	11 397	21 753	26 211	48 494	9 733
19	Dolnośląskie.....	31 935	23 740	239	375	917	638	376	448	1 197
20	Kujawsko-pomorskie..	20 312	136	16 439	98	95	233	96	563	44
21	Lubelskie.....	18 589	126	78	15 675	37	112	167	955	48
22	Lubuskie.....	10 657	687	89	80	8 002	81	54	140	40
23	Łódzkie.....	20 058	326	246	181	69	15 854	170	983	146
24	Małopolskie.....	29 587	343	141	557	102	348	20 852	547	220
25	Mazowieckie.....	59 661	705	1 184	4 040	255	2 122	907	40 604	212
26	Opolskie.....	9 007	636	55	64	51	161	95	93	6 670
27	Podkarpackie.....	18 010	158	53	600	33	98	767	261	42
28	Podlaskie.....	10 906	74	45	117	30	54	65	628	17
29	Pomorskie.....	28 338	244	1 376	291	132	291	206	833	69
30	Śląskie.....	38 414	526	162	322	121	618	1 759	453	770
31	Świętokrzyskie.....	9 531	113	45	155	22	185	370	487	39
32	Warmińsko-mazurskie	14 398	91	268	122	44	87	81	780	19
33	Wielkopolskie.....	39 815	1 004	1 300	211	951	660	135	383	143
34	Zachodniopomorskie..	18 978	367	311	153	536	211	111	336	57

Źródło: Baza Demografia GUS, Tabl. 2, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, Tabl. 2, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

I OBECNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA (dok.)
VOIVODSHIP OF RESIDENCE (cont.)

Voivodships of previous residence								VOIVODSHIPS OF PRESENT RESIDENCE	No.
Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko-mazurskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie		
20 057	12 471	24 853	41 842	11 502	17 101	38 832	19 602	TOTAL	1
358	126	201	1 156	257	174	1 326	407	<i>Dolnośląskie</i>	2
55	64	700	216	46	475	803	249	<i>Kujawsko-pomorskie</i>	3
434	108	77	286	206	91	92	97	<i>Lubelskie</i>	4
52	38	79	183	27	66	508	531	<i>Lubuskie</i>	5
99	58	111	687	278	131	569	150	<i>Łódzkie</i>	6
1 891	100	134	2 789	1 052	114	222	175	<i>Małopolskie</i>	7
1 081	1 780	795	1 276	1 456	1 677	862	705	<i>Mazowieckie</i>	8
61	16	39	812	43	29	152	30	<i>Opolskie</i>	9
14 918	47	85	474	292	58	72	52	<i>Podkarpackie</i>	10
51	8 919	87	91	25	589	64	50	<i>Podlaskie</i>	11
117	293	20 629	426	127	1 937	424	943	<i>Pomorskie</i>	12
409	87	196	31 871	475	202	273	170	<i>Śląskie</i>	13
296	17	44	581	7 027	48	56	46	<i>Świętokrzyskie</i>	14
49	660	604	211	37	11 153	109	83	<i>Warmińsko-mazurskie</i>	15
114	95	404	439	89	233	32 649	1 005	<i>Wielkopolskie</i>	16
72	63	668	344	65	124	651	14 909	<i>Zachodniopomorskie</i>	17

Tabl. 5. **MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KONTYNETÓW**
INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY CONTINENT

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015 ^a	2016
a – razem <i>total</i>						
b – miasta <i>urban areas</i>						
c – wieś <i>rural areas</i>						
EMIGRACJA EMIGRATION						
OGÓLEM GRAND TOTAL.....	a	21 200	32 103	28 080	.	11 970
	b	15 895	22 840	20 875	.	8 454
	c	5 305	9 263	7 205	.	3 516
mężczyźni <i>males</i>	a	9 951	14 874	13 803	.	6 195
	b	7 465	10 549	10 119	.	4 352
	c	2 486	4 325	3 684	.	1 843
kobiety <i>females</i>	a	11 249	17 229	14 277	.	5 775
	b	8 430	12 291	10 756	.	4 102
	c	2 819	4 938	3 521	.	1 673
EUROPA <i>EUROPE</i>	a	18 672	28 166	25 031	.	10 936
	b	13 869	19 905	18 532	.	7 692
	c	4 803	8 261	6 499	.	3 244
AZJA <i>ASIA</i>	a	82	128	131	.	47
	b	63	107	113	.	38
	c	19	21	18	.	9
AMERYKA PÓŁNOCNA I ŚRODKOWA.....	a	2 175	3 380	2 576	.	873
<i>NORTH AND CENTRAL AMERICA</i>	b	1 737	2 489	1 953	.	636
	c	438	891	623	.	237
AMERYKA POŁUDNIOWA.....	a	18	42	20	.	12
<i>SOUTH AMERICA</i>	b	15	37	16	.	11
	c	3	5	4	.	1
AFRYKA <i>AFRICA</i>	a	37	56	56	.	16
	b	29	48	46	.	10
	c	8	8	10	.	6
OCEANIA <i>OCEANIA</i>	a	216	331	266	.	86
	b	182	254	215	.	67
	c	34	77	51	.	19
Kraj nieustalony.....	a	–	–	–	.	–
<i>Unknown country</i>	b	–	–	–	.	–
	c	–	–	–	.	–

4.1. DEMOGRAFIA DEMOGRAPHY

Tabl. 5. MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KONTYMENTÓW (dok.)
INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY CONTINENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015 ^a	2016
a – razem <i>total</i>						
b – miasta <i>urban areas</i>						
c – wieś <i>rural areas</i>						
IMIGRACJA IMMIGRATION						
OGÓŁEM GRAND TOTAL.....	a	14 583	12 199	12 330	.	13 475
	b	10 648	8 905	8 965	.	9 145
	c	3 935	3 294	3 365	.	4 330
mężczyźni <i>males</i>	a	8 106	6 854	6 777	.	7 299
	b	5 862	5 002	4 836	.	5 012
	c	2 244	1 852	1 941	.	4 330
kobiety <i>females</i>	a	6 477	5 345	5 553	.	6 176
	b	4 786	3 903	4 129	.	4 133
	c	1 691	1 442	1 424	.	2 043
EUROPA <i>EUROPE</i>	a	11 976	10 023	10 049	.	11 439
	b	8 651	7 232	7 278	.	7 629
	c	3 325	2 791	2 771	.	3 810
AZJA <i>ASIA</i>	a	409	483	599	.	701
	b	361	434	495	.	565
	c	48	49	104	.	136
AMERYKA PÓŁNOCNA I ŚRODKOWA.....	a	1 753	1 309	1 326	.	989
<i>NORTH AND CENTRAL AMERICA</i>	b	1 255	925	888	.	684
	c	498	384	438	.	305
AMERYKA POŁUDNIOWA.....	a	51	38	47	.	54
<i>SOUTH AMERICA</i>	b	44	28	42	.	41
	c	7	10	5	.	13
AFRYKA <i>AFRICA</i>	a	235	199	168	.	198
	b	205	173	149	.	155
	c	30	26	19	.	43
OCEANIA <i>OCEANIA</i>	a	158	143	137	.	89
	b	131	109	110	.	67
	c	27	34	27	.	22
Kraj nieustalony.....	a	1	4	4	.	5
<i>Unknown country</i>	b	1	4	3	.	4
	c	–	–	1	.	1

^a Brak danych za 2015 z uwagi na niedostateczną ich jakość (brak kompletności)

Źródło: Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

^a No data as of 2015 due to their insufficient quality (lack of completeness)

Source: CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia

4.2. ZDROWIE HEALTHTabl. 6. PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE		2012				2013			
		przeciętna liczba lat dalszego trwania życia osób w wieku lat							
a – mężczyźni	b – kobiety	0	30	45	60	0	30	45	60
POLSKA POLAND	a	72,7	43,9	30,2	18,6	73,1	44,3	30,5	18,7
	b	81,0	51,7	37,1	23,8	81,1	51,8	37,3	23,9
Dolnośląskie.....	a	72,3	43,6	29,8	18,4	72,5	43,9	30,0	18,4
	b	80,3	51,2	36,7	23,4	80,9	51,6	37,0	23,6
Kujawsko-pomorskie.....	a	72,8	43,9	30,1	18,4	72,9	44,1	30,3	18,3
	b	80,3	51,0	36,6	23,3	80,5	51,3	36,7	23,4
Lubelskie.....	a	72,4	43,8	30,2	18,6	72,7	44,0	30,3	18,6
	b	81,5	52,2	37,7	24,2	81,6	52,3	37,8	24,2
Lubuskie.....	a	72,3	43,6	29,8	18,3	72,2	43,5	29,7	18,0
	b	80,3	51,1	36,7	23,5	80,1	51,0	36,6	23,3
Łódzkie.....	a	70,6	41,8	28,5	17,7	70,7	42,0	28,8	17,8
	b	79,8	50,5	36,1	23,0	80,1	50,9	36,3	23,1
Małopolskie.....	a	74,0	45,0	31,0	19,1	74,8	45,7	31,7	19,5
	b	81,9	52,5	37,8	24,2	82,0	52,6	37,9	24,3
Mazowieckie.....	a	72,9	44,1	30,4	19,0	73,4	44,6	30,8	19,3
	b	81,3	52,0	37,4	24,0	81,6	52,2	37,6	24,2
Opolskie.....	a	73,1	44,3	30,3	18,3	73,5	44,5	30,5	18,5
	b	80,6	51,4	36,8	23,3	80,9	51,5	36,9	23,4
Podkarpackie.....	a	74,3	45,6	31,7	19,5	74,8	45,9	31,9	19,7
	b	82,1	52,8	38,2	24,4	82,4	53,0	38,4	24,6
Podlaskie.....	a	73,1	44,4	30,7	19,0	73,2	44,5	30,8	19,1
	b	82,3	52,9	38,3	24,8	82,3	52,9	38,3	24,6
Pomorskie.....	a	73,3	44,6	30,7	18,9	74,1	45,1	31,1	19,1
	b	80,9	51,5	36,9	23,6	81,2	51,8	37,2	23,9
Śląskie.....	a	72,0	43,2	29,6	18,1	72,4	43,6	29,9	18,4
	b	80,0	50,6	36,2	23,0	80,1	50,8	36,3	23,1
Świętokrzyskie.....	a	72,7	43,8	30,1	18,5	72,8	43,9	30,2	18,4
	b	81,5	52,1	37,5	24,0	81,5	52,2	37,7	24,0
Warmińsko-mazurskie.....	a	71,7	43,1	29,5	17,9	71,9	43,3	29,5	17,9
	b	81,0	51,6	37,0	23,7	80,8	51,6	36,9	23,5
Wielkopolskie.....	a	73,2	44,3	30,4	18,7	73,5	44,6	30,6	18,7
	b	80,8	51,5	36,9	23,5	80,6	51,3	36,8	23,3
Zachodniopomorskie.....	a	72,6	43,9	30,0	18,5	72,7	44,0	30,1	18,3
	b	80,5	51,3	36,7	23,4	80,5	51,3	36,8	23,5

Źródło: Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

2014				2015				2016				SPECIFICATION
<i>life expectancy at age specified</i>												
0	30	45	60	0	30	45	60	0	30	45	60	
73,8	44,9	31,0	19,2	73,6	44,7	30,8	19,0	73,9	45,0	31,2	19,3	a POLAND
81,6	52,3	37,7	24,3	81,6	52,2	37,6	24,1	81,9	52,5	38,0	24,5	b
73,1	44,4	30,5	18,8	73,2	44,3	30,4	18,6	73,5	44,6	30,8	19,0	<i>a</i> <i>Dolnośląskie</i>
81,1	51,8	37,3	23,9	81,0	51,6	37,1	23,8	81,4	52,1	37,6	24,2	<i>b</i>
73,4	44,5	30,7	18,8	73,5	44,7	30,8	18,8	73,7	44,8	30,9	19,0	<i>a</i> <i>Kujawsko-pomorskie</i>
81,1	51,7	37,2	23,8	81,3	51,8	37,2	23,8	81,4	52,0	37,5	24,1	<i>b</i>
73,2	44,4	30,7	19,0	73,3	44,4	30,7	18,8	73,6	44,8	31,0	19,1	<i>a</i> <i>Lubelskie</i>
82,2	52,9	38,3	24,7	82,4	52,9	38,3	24,6	82,7	53,2	38,6	24,8	<i>b</i>
73,3	44,5	30,6	18,8	72,8	44,0	30,2	18,4	73,0	44,3	30,5	18,6	<i>a</i> <i>Lubuskie</i>
80,8	51,5	37,0	23,6	80,9	51,5	37,0	23,7	81,4	52,1	37,6	24,1	<i>b</i>
71,7	42,9	29,6	18,4	71,4	42,8	29,4	18,2	72,0	43,1	29,7	18,5	<i>a</i> <i>Łódzkie</i>
80,8	51,4	37,0	23,7	80,4	51,1	36,7	23,4	80,8	51,4	37,0	23,8	<i>b</i>
75,3	46,2	32,2	19,9	75,1	45,9	31,8	19,6	75,3	46,2	32,1	19,9	<i>a</i> <i>Małopolskie</i>
82,5	53,0	38,4	24,8	82,4	52,9	38,2	24,5	82,9	53,4	38,7	24,9	<i>b</i>
74,0	45,0	31,2	19,4	74,0	45,1	31,3	19,5	74,1	45,2	31,3	19,6	<i>a</i> <i>Mazowieckie</i>
81,8	52,5	37,9	24,4	82,0	52,5	37,9	24,4	82,3	52,8	38,2	24,7	<i>b</i>
74,5	45,5	31,4	19,2	73,8	45,0	31,0	18,7	74,4	45,5	31,5	19,3	<i>a</i> <i>Opolskie</i>
81,4	52,1	37,4	23,8	81,4	52,1	37,5	23,9	81,8	52,5	37,9	24,3	<i>b</i>
75,1	46,2	32,2	19,9	74,9	45,9	31,9	19,7	75,4	46,3	32,3	20,0	<i>a</i> <i>Podkarpackie</i>
82,8	53,5	38,9	24,9	82,5	53,1	38,5	24,7	83,0	53,6	38,9	25,0	<i>b</i>
74,0	45,3	31,4	19,4	73,8	45,1	31,3	19,3	74,2	45,4	31,8	19,7	<i>a</i> <i>Podlaskie</i>
82,8	53,4	38,8	25,0	82,6	53,2	38,7	24,9	82,8	53,3	38,7	25,0	<i>b</i>
74,4	45,4	31,5	19,4	74,2	45,4	31,4	19,2	74,5	45,6	31,6	19,3	<i>a</i> <i>Pomorskie</i>
81,5	52,1	37,5	24,1	81,4	52,0	37,5	24,0	81,7	52,3	37,6	24,1	<i>b</i>
73,2	44,3	30,6	18,9	73,0	44,0	30,3	18,6	73,5	44,6	30,8	19,1	<i>a</i> <i>Śląskie</i>
80,4	51,2	36,7	23,5	80,3	51,1	36,6	23,3	80,9	51,5	37,0	23,7	<i>b</i>
73,7	44,6	31,0	19,2	73,0	43,9	30,2	18,6	73,7	44,8	31,1	19,2	<i>a</i> <i>Świętokrzyskie</i>
82,1	52,6	38,0	24,5	82,2	53,0	38,2	24,5	82,1	52,6	38,0	24,4	<i>b</i>
73,1	44,3	30,5	18,6	72,7	43,8	30,1	18,3	72,7	44,0	30,2	18,4	<i>a</i> <i>Warmińsko-mazurskie</i>
81,2	51,9	37,5	24,0	81,1	51,8	37,3	23,9	81,1	51,9	37,4	24,0	<i>b</i>
74,0	45,1	31,2	19,1	73,7	44,9	30,9	18,9	74,2	45,2	31,2	19,1	<i>a</i> <i>Wielkopolskie</i>
81,2	51,9	37,3	23,8	81,2	51,8	37,2	23,7	81,5	52,2	37,6	24,1	<i>b</i>
73,6	44,8	30,8	18,7	73,5	44,7	30,7	18,7	73,5	44,8	30,9	18,9	<i>a</i> <i>Zachodniopomorskie</i>
80,9	51,8	37,3	24,0	81,1	51,7	37,1	23,8	81,6	52,2	37,6	24,1	<i>b</i>

Tabl. 7. OSOBY W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG SAMOCENY STANU ZDROWIA
PERSONS AGED 16 AND MORE BY HEALTH SELF-ASSESSMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012			2013		
	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
	w %					
	OSOBY OCENIAJĄCE SWÓJ STAN ZDROWIA:					
Bardzo dobrze	18,0	20,1	16,3	17,5	20,1	15,3
w wieku:						
16-29 lat.....	47,5	48,7	46,4	47,1	50,5	43,8
30-44.....	22,1	23,9	20,4	22,5	24,7	20,4
45-59.....	6,2	7,2	5,3	6,1	7,0	5,2
60-74.....	1,7	2,3	1,2	1,8	1,9	1,7
75 lat i więcej.....	0,7	0,8	0,7	0,3	0,9	0,1
Miasta.....	18,3	20,7	16,4	17,6	20,6	15,1
Wieś.....	17,6	19,1	16,1	17,4	19,3	15,7
Dobrze	39,8	41,6	38,3	40,9	42,4	39,6
w wieku:						
16-29 lat.....	44,1	43,5	44,7	45,0	41,9	48,0
30-44.....	57,0	55,7	58,3	58,9	58,0	59,7
45-59.....	42,9	44,1	41,7	42,9	45,1	41,0
60-74.....	20,1	23,7	17,3	22,4	25,3	20,2
75 lat i więcej.....	7,6	9,0	6,8	10,1	13,0	8,6
Miasta.....	39,7	41,5	38,2	41,4	42,6	40,3
Wieś.....	39,9	41,7	38,3	40,2	42,1	38,4
Tak sobie, ani dobrze ani źle	27,6	25,2	29,6	27,4	24,5	29,9
w wieku:						
16-29 lat.....	6,7	5,9	7,6	6,2	5,7	6,8
30-44.....	16,8	16,0	17,6	15,1	13,3	16,8
45-59.....	36,9	34,3	39,2	37,2	33,6	40,4
60-74.....	49,1	45,6	51,8	48,7	46,2	50,7
75 lat i więcej.....	40,4	43,2	38,9	39,6	38,6	40,1
Miasta.....	27,8	25,5	29,6	26,9	24,2	29,1
Wieś.....	27,3	24,8	29,7	28,1	24,9	31,1
Źle	12,0	10,9	13,0	12,0	11,0	12,8
w wieku:						
16-29 lat.....	1,5	1,8	1,1	1,5	1,7	1,3
30-44.....	3,5	3,9	3,0	3,0	3,1	2,9
45-59.....	12,4	12,8	12,0	12,3	12,8	11,8
60-74.....	23,8	22,7	24,7	23,0	22,4	23,5
75 lat i więcej.....	39,5	35,8	41,4	39,6	37,9	40,4
Miasta.....	11,4	10,0	12,6	11,8	10,5	12,9
Wieś.....	12,9	12,2	13,6	12,2	11,7	12,7
Bardzo źle	2,6	2,3	2,9	2,3	2,1	2,4
w wieku:						
16-29 lat.....	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
30-44.....	0,6	0,5	0,7	0,6	0,9	0,3
45-59.....	1,7	1,6	1,8	1,6	1,5	1,7
60-74.....	5,4	5,8	5,0	4,1	4,2	4,0
75 lat i więcej.....	11,9	11,3	12,2	10,4	9,7	10,8
Miasta.....	2,8	2,3	3,1	2,4	2,1	2,6
Wieś.....	2,3	2,2	2,4	2,1	2,0	2,2

Źródło: badanie EU-SILC – Europejskie Badanie Warunków Życia Ludności.

Source: EU-SILC survey – The European Union Statistics on Income and Living Conditions.

2014			2015			SPECIFICATION
ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	
<i>in %</i>						
PERSONS ASSESSING THEIR HEALTH:						
17,3	19,7	15,3	16,3	18,6	14,4	Very good
aged:						
46,8	48,3	45,2	45,8	48,1	43,6	16-29
23,1	25,4	21,0	23,0	24,3	21,8	30-44
5,8	7,2	4,6	5,2	7,1	3,5	45-59
1,6	1,7	1,5	1,7	1,6	1,9	60-74
0,7	1,3	0,4	0,6	1,3	0,2	75 and more
17,3	19,9	15,2	16,5	19,3	14,3	Urban areas
17,4	19,5	15,6	16,1	17,5	14,7	Rural areas
40,9	41,9	40,0	41,6	43,0	40,4	Good
aged:						
44,8	42,5	47,1	46,2	44,1	48,2	16-29
59,1	57,8	60,4	58,7	58,0	59,3	30-44
43,5	44,9	42,3	45,8	46,8	44,9	45-59
22,2	23,2	21,4	24,1	26,0	22,5	60-74
9,2	11,5	8,0	9,8	10,7	9,3	75 and more
41,6	42,4	41,0	41,9	42,9	41,0	Urban areas
39,9	41,3	38,5	41,1	43,0	39,5	Rural areas
28,1	26,0	29,9	27,9	25,5	30,0	Neither good, nor bad
aged:						
6,7	7,0	6,4	6,0	5,7	6,3	16-29
14,1	13,0	15,1	14,5	13,9	15,0	30-44
37,4	34,9	39,6	35,9	32,8	38,8	45-59
51,7	49,6	53,3	48,9	46,1	51,1	60-74
41,4	43,6	40,3	42,5	44,2	41,7	75 and more
27,4	25,5	28,9	27,6	24,9	29,8	Urban areas
29,2	26,8	31,3	28,4	26,3	30,3	Rural areas
11,3	10,2	12,3	11,7	10,8	12,6	Bad
aged:						
1,6	1,9	1,3	1,6	1,5	1,6	16-29
3,1	2,9	3,3	3,3	3,2	3,4	30-44
11,6	11,4	11,9	11,4	11,6	11,3	45-59
20,4	20,7	20,2	21,4	22,1	20,8	60-74
37,7	34,5	39,4	36,1	33,7	37,3	75 and more
11,0	9,7	12,1	11,3	10,3	12,0	Urban areas
11,8	10,8	12,7	12,5	11,5	13,4	Rural areas
2,3	2,2	2,5	2,4	2,2	2,6	Very bad
aged:						
0,2	0,3	-	0,5	0,6	0,4	16-29
0,5	0,8	0,2	0,5	0,5	0,4	30-44
1,6	1,6	1,6	1,6	1,7	1,5	45-59
4,1	4,8	3,6	3,9	4,2	3,6	60-74
11,0	9,1	12,0	11,0	10,1	11,5	75 and more
2,7	2,5	2,9	2,7	2,6	2,9	Urban areas
1,8	1,6	1,9	2,0	1,7	2,2	Rural areas

Tabl. 8. OSOBY W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WYSTĘPOWANIA OGRANICZONEJ CODZIENNEJ AKTYWNOŚCI
 PERSONS AGED 16 AND MORE BY LIMITATION OF DAILY ACTIVITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015
a – ogółem <i>total</i>		w % <i>in %</i>			
b – mężczyźni <i>males</i>					
c – kobiety <i>females</i>					
OSOBY Z OGRANICZONĄ CODZIENNĄ AKTYWNOŚCIĄ: <i>PERSONS WITH LIMITATION OF DAILY ACTIVITY:</i>					
Poważną	a	7,4	8,0	7,6	7,4
Severely	b	7,1	7,9	7,5	7,0
	c	7,7	8,1	7,7	7,7
w wieku: <i>aged:</i>					
16-29 lat	a	1,4	1,6	1,6	1,8
	b	1,8	2,1	2,1	2,0
	c	1,0	1,2	1,0	1,6
30-44	a	2,9	3,1	2,6	2,5
	b	3,2	3,1	2,9	2,1
	c	2,7	2,8	2,2	2,8
45-59	a	6,6	6,9	6,9	6,2
	b	7,4	7,2	7,4	7,3
	c	5,9	6,6	6,4	5,2
60-74	a	12,5	13,6	12,4	11,1
	b	13,7	15,5	14,8	12,2
	c	11,6	12,1	10,5	10,3
75 lat i więcej <i>and more</i>	a	28,4	29,5	28,4	27,4
	b	25,6	29,2	26,0	25,0
	c	29,9	29,7	29,7	28,6
Miasta	a	7,6	8,2	7,9	7,6
<i>Urban areas</i>	b	7,2	8,2	8,2	7,4
	c	7,9	8,2	7,7	7,8
Wieś	a	7,1	7,8	7,1	6,9
<i>Rural areas</i>	b	7,0	7,5	6,7	6,3
	c	7,2	8,0	7,6	7,4
Niezbyt poważną	a	16,0	16,1	16,6	17,1
Not severely	b	14,5	14,3	14,5	15,3
	c	17,4	17,5	18,4	18,5
w wieku: <i>aged:</i>					
16-29 lat	a	5,2	4,8	5,2	5,0
	b	5,6	5,0	5,2	4,9
	c	4,8	4,6	5,2	5,0
30-44	a	7,2	7,1	7,2	7,4
	b	7,6	7,1	6,5	7,5
	c	6,9	7,0	7,8	7,2
45-59	a	17,4	17,5	17,9	18,6
	b	16,3	16,4	16,1	16,7
	c	18,4	18,4	19,6	20,5
60-74	a	30,4	29,1	29,7	29,8
	b	27,9	27,1	28,1	28,7
	c	32,2	30,7	30,9	30,7
75 lat i więcej <i>and more</i>	a	36,8	37,7	38,9	36,9
	b	33,6	33,0	35,1	34,3
	c	38,4	40,1	40,8	38,2
Miasta	a	16,2	16,5	16,9	17,1
<i>Urban areas</i>	b	14,3	14,4	14,7	15,1
	c	17,7	18,2	18,8	18,7
Wieś	a	15,8	15,4	16,1	17,0
<i>Rural areas</i>	b	14,7	14,3	14,2	15,7
	c	16,8	16,5	17,8	18,2

Tabl. 8. OSOBY W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WYSTĘPOWANIA OGRANICZONEJ CODZIENNEJ AKTYWNOŚCI (dok.)
PERSONS AGED 16 AND MORE BY LIMITATION OF DAILY ACTIVITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015
a – ogółem <i>total</i>					
b – mężczyźni <i>males</i>					
c – kobiety <i>females</i>					
		w % <i>in %</i>			
Bez ograniczeń	a	76,6	75,9	75,8	75,6
Not limited	b	78,4	77,7	78,0	77,7
	c	75,0	74,4	73,9	73,7
w wieku: <i>aged:</i>					
16-29 lat	a	93,4	93,6	93,2	93,2
	b	92,6	93,0	92,7	93,1
	c	94,2	94,2	93,7	93,3
30-44	a	89,8	89,8	90,3	90,1
	b	89,3	89,5	90,6	90,2
	c	90,4	90,1	90,0	90,0
45-59	a	76,0	75,7	75,2	75,2
	b	76,3	76,4	76,5	76,1
	c	75,7	75,0	74,1	74,3
60-74	a	57,1	57,3	58,0	59,1
	b	58,4	57,4	57,1	59,1
	c	56,2	57,3	58,6	59,1
75 lat i więcej <i>and more</i>	a	34,8	32,8	32,7	35,8
	b	40,8	37,8	38,9	40,8
	c	31,7	30,2	29,5	33,2
Miasta <i>Urban areas</i>	a	76,2	75,3	75,2	75,2
	b	78,5	77,4	77,2	77,5
	c	74,4	73,6	73,5	73,4
Wieś <i>Rural areas</i>	a	77,1	76,8	76,8	76,1
	b	78,3	78,2	79,1	78,0
	c	75,9	75,6	74,7	74,3

Źródło: badanie EU-SILC – Europejskie Badanie Warunków Życia Ludności.

Source: EU-SILC survey – The European Union Statistics on Income and Living Conditions.

Tabl. 9. OSOBY W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WYSTĘPOWANIA DŁUGOTRWALYCH PROBLEMÓW
ZDROWOTNYCH
PERSONS AGED 16 AND MORE BY LONG-STANDING HEALTH PROBLEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015
a – razem <i>total</i>					
b – mężczyźni <i>males</i>					
c – kobiety <i>females</i>					
		w % <i>in %</i>			
OGÓŁEM GRAND TOTAL	a	34,4	34,0	33,9	35,7
	b	31,5	30,8	30,9	32,5
	c	36,9	36,8	36,6	38,4
w wieku: <i>aged:</i>					
16-29 lat	a	9,4	9,0	9,6	10,2
	b	9,7	8,5	10,0	10,1
	c	9,2	9,4	9,1	10,3
30-44	a	17,3	16,5	16,0	17,3
	b	18,1	16,8	15,2	16,9
	c	16,7	16,3	16,7	17,7
45-59	a	39,1	37,6	37,5	37,2
	b	37,1	35,3	35,9	35,5
	c	40,9	39,8	39,0	38,7

Tabl. 9. OSOBY W WIEKU 16 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WYSTĘPOWANIA DŁUGOTRWALYCH PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (dok.)
PERSONS AGED 16 AND MORE BY LONG-STANDING HEALTH PROBLEMS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015
a – razem <i>total</i>					
b – mężczyźni <i>males</i>		w % <i>in %</i>			
c – kobiety <i>females</i>					
60-74	a	62,4	60,8	59,5	61,4
	b	58,7	57,2	57,2	59,4
	c	65,2	63,6	61,2	62,9
75 lat i więcej <i>and more</i>	a	78,2	78,3	78,3	79,4
	b	75,3	75,3	73,3	74,0
	c	79,8	79,9	80,8	82,2
Miasta	a	36,5	35,9	35,9	37,8
<i>Urban areas</i>	b	33,1	32,1	32,6	34,4
	c	39,4	39,0	38,6	40,6
Wieś	a	31,2	31,2	31,0	32,6
<i>Rural areas</i>	b	29,3	28,9	28,3	30,0
	c	32,9	33,3	33,4	35,0

Źródło: badanie EU-SILC – Europejskie Badanie Warunków Życia Ludności.

Source: EU-SILC survey – The European Union Statistics on Income and Living Conditions.

Tabl. 10. ZACHOROWANIA NA NOWOTWORY ZŁOŚLIWE WEDŁUG ROZPOZNANIA
INCIDENCE OF MALIGNANT NEOPLASMS BY SITE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2012	2013
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute number</i>		na 100 tys. ludności <i>per 100 thousand population</i>	
OGÓLEM <i>TOTAL</i>				
POLSKA <i>POLAND</i>	149 908	153 554	389,0	398,8
Dolnośląskie	11 978	12 492	410,9	429,1
Kujawsko-pomorskie	8 737	8 960	416,5	427,9
Lubelskie	8 064	8 667	371,9	401,2
Lubuskie	3 915	3 923	382,7	383,8
Łódzkie	11 048	11 438	436,9	454,3
Małopolskie	13 101	12 910	391,0	384,6
Mazowieckie	17 617	17 382	332,8	327,5
Opolskie	4 162	4 275	411,1	424,5
Podkarpackie	7 808	8 029	366,8	377,2
Podlaskie	3 986	4 009	332,2	335,1
Pomorskie	10 260	10 470	448,7	456,7
Śląskie	18 185	18 777	393,6	407,6
Świętokrzyskie	5 054	5 312	396,2	418,2
Warmińsko-mazurskie	5 510	5 905	379,5	407,7
Wielkopolskie	13 899	14 646	401,8	422,9
Zachodniopomorskie	6 584	6 359	382,3	369,8
NARZĄDY TRAWIENNE <i>DIGESTIVE ORGANS</i>				
POLSKA <i>POLAND</i>	31 123	31 315	80,8	81,3
Dolnośląskie	2 661	2 807	91,3	96,4
Kujawsko-pomorskie	1 803	1 897	85,9	90,6
Lubelskie	1 536	1 768	70,8	81,8
Lubuskie	892	793	87,2	77,6
Łódzkie	2 402	2 124	95,0	84,4
Małopolskie	2 683	2 614	80,1	77,9
Mazowieckie	3 352	3 250	63,3	61,2
Opolskie	885	943	87,4	93,6

Tabl. 10. ZACHOROWANIA NA NOWOTWORY ZŁOŚLIWE WEDŁUG ROZPOZNANIA (cd.)
INCIDENCE OF MALIGNANT NEOPLASMS BY SITE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2012	2013
	w liczbach bezwzględnych in absolute number		na 100 tys. ludności per 100 thousand population	
NARZĄDY TRAWIENNE (dok.) DIGESTIVE ORGANS (cont.)				
Podkarpackie.....	1 584	1 682	74,4	79,0
Podlaskie.....	889	938	74,1	78,4
Pomorskie.....	2 087	1 954	91,3	85,2
Śląskie.....	3 872	4 002	83,8	86,9
Świętokrzyskie.....	1 101	1 053	86,3	82,9
Warmińsko-mazurskie.....	1 107	1 142	76,2	78,9
Wielkopolskie.....	2 991	3 032	86,5	87,5
Zachodniopomorskie.....	1 278	1 316	74,2	76,5
NARZĄDY ODDECHOWE I KLATKI PIERSIOWEJ RESPIRATORY AND INTRATHORACIC ORGANS				
POLSKA POLAND.....	24 758	24 304	64,3	63,1
Dolnośląskie.....	2 118	2 059	72,7	70,7
Kujawsko-pomorskie.....	1 668	1 722	79,5	82,2
Lubelskie.....	1 368	1 229	63,1	56,9
Lubuskie.....	655	625	64,0	61,1
Łódzkie.....	1 686	1 504	66,7	59,7
Małopolskie.....	1 811	1 819	54,1	54,2
Mazowieckie.....	2 983	2 971	56,4	56,0
Opolskie.....	600	637	59,3	63,3
Podkarpackie.....	1 142	1 078	53,6	50,6
Podlaskie.....	633	586	52,8	49,0
Pomorskie.....	1 669	1 640	73,0	71,5
Śląskie.....	3 087	3 068	66,8	66,6
Świętokrzyskie.....	812	847	63,7	66,7
Warmińsko-mazurskie.....	1 157	1 092	79,7	75,4
Wielkopolskie.....	2 123	2 270	61,4	65,5
Zachodniopomorskie.....	1 246	1 157	72,4	67,3
NARZĄDY PŁCIOWE GENITAL ORGANS				
POLSKA POLAND.....	24 800	26 679	64,4	69,3
Dolnośląskie.....	1 895	2 026	65,0	69,6
Kujawsko-pomorskie.....	1 376	1 407	65,6	67,2
Lubelskie.....	1 443	1 580	66,5	73,1
Lubuskie.....	718	759	70,2	74,2
Łódzkie.....	1 386	1 953	54,8	77,6
Małopolskie.....	2 392	2 292	71,4	68,3
Mazowieckie.....	3 011	3 142	56,9	59,2
Opolskie.....	694	678	68,6	67,3
Podkarpackie.....	1 373	1 420	64,5	66,7
Podlaskie.....	679	784	56,6	65,5
Pomorskie.....	1 833	1 907	80,2	83,2
Śląskie.....	3 216	3 451	69,6	74,9
Świętokrzyskie.....	871	897	68,3	70,6
Warmińsko-mazurskie.....	776	985	53,4	68,0
Wielkopolskie.....	2 141	2 417	61,9	69,8
Zachodniopomorskie.....	996	981	57,8	57,0
UKŁAD MOCZOWY URINARY TRACT				
POLSKA POLAND.....	11 783	12 483	30,6	32,4
Dolnośląskie.....	927	970	31,8	33,3
Kujawsko-pomorskie.....	780	858	37,2	41,0
Lubelskie.....	676	733	31,2	33,9
Lubuskie.....	302	307	29,5	30,0
Łódzkie.....	855	1 017	33,8	40,4

Tabl. 10. ZACHOROWANIA NA NOWOTWORY ZŁOŚLIWE WEDŁUG ROZPOZNANIA (dok.)
INCIDENCE OF MALIGNANT NEOPLASMS BY SITE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2012	2013
	w liczbach bezwzględnych in absolute number		na 100 tys. ludności per 100 thousand population	
UKŁAD MOCZOWY (dok.) URINARY TRACT (cont.)				
Małopolskie.....	1 059	1 109	31,6	33,0
Mazowieckie.....	1 212	1 118	22,9	21,1
Opolskie.....	361	381	35,7	37,8
Podkarpackie.....	714	773	33,5	36,3
Podlaskie.....	264	300	22,0	25,1
Pomorskie.....	896	986	39,2	43,0
Śląskie.....	1 348	1 512	29,2	32,8
Świętokrzyskie.....	486	419	38,1	33,0
Warmińsko-mazurskie.....	469	644	32,3	44,5
Wielkopolskie.....	1 029	1 023	29,7	29,5
Zachodniopomorskie.....	405	333	23,5	19,4
CZERNIAK I INNE NOWOTWORY SKÓRY MELANOMA AND OTHER MALIGNANT NEOPLASMS OF SKIN				
POLSKA POLAND.....	15 691	16 223	40,7	42,1
Dolnośląskie.....	1 118	1 221	38,4	41,9
Kujawsko-pomorskie.....	728	676	34,7	32,3
Lubelskie.....	898	1 115	41,4	51,6
Lubuskie.....	317	363	31,0	35,5
Łódzkie.....	1 111	990	43,9	39,3
Małopolskie.....	1 670	1 642	49,8	48,9
Mazowieckie.....	1 821	1 735	34,4	32,7
Opolskie.....	528	600	52,2	59,6
Podkarpackie.....	826	834	38,8	39,2
Podlaskie.....	300	267	25,0	22,3
Pomorskie.....	1 146	1 344	50,1	58,6
Śląskie.....	1 712	1 623	37,1	35,2
Świętokrzyskie.....	370	633	29,0	49,8
Warmińsko-mazurskie.....	532	495	36,6	34,2
Wielkopolskie.....	1 748	1 857	50,5	53,6
Zachodniopomorskie.....	866	828	50,3	48,2

Źródło: dane Instytutu Onkologii.

Source: data of the Institute of Oncology.

Tabl. 11. OSOBY ZAREJESTROWANE W PORADNIACH DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI, UZALEŻNIONYCH OD ALKOHOLU I INNYCH SUBSTANCJI WEDŁUG WOJEWÓDZTW¹
PERSONS REGISTERED IN OUT-PATIENT CLINICS FOR PATIENTS WITH MENTAL DISORDERS, ADDICTED TO ALCOHOL AND DRUGS BY VOIVODSHIPS¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015
		a – w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		b – na 100 tys. ludności per 100 thousand population	
ZABURZENIA PSYCHICZNE I ZABURZENIA ZACHOWANIA (BEZ UZALEŻNIEŃ) MENTAL AND BEHAVIOURAL DISORDERS (WITHOUT ADDICTIONS)					
POLSKA POLAND.....	a	1 322 146	1 374 868	1 352 654	1 358 610
	b	3 431,2	3 571,5	3 515,3	3 534,6
Dolnośląskie.....	a	98 138	104 665	128 191	106 254
	b	3 367,4	3 596,7	4 407,5	4 261,1

Tabl. 11. OSOBY ZAREJESTROWANE W PORADNIACH DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI, UZALEŻNIONYCH OD ALKOHOLU I INNYCH SUBSTANCJI WEDŁUG WOJEWÓDZTW¹ (cd.)

PERSONS REGISTERED IN OUT-PATIENT CLINICS FOR PATIENTS WITH MENTAL DISORDERS, ADDICTED TO ALCOHOL AND DRUGS BY VOIVODSHIPS¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015
a – w liczbach bezwzględnych in absolute numbers					
b – na 100 tys. ludności per 100 thousand population					
ZABURZENIA PSYCHICZNE I ZABURZENIA ZACHOWANIA (BEZ UZALEŻNIEŃ) (dok.) MENTAL AND BEHAVIOURAL DISORDERS (WITHOUT ADDICTIONS) (cont.)					
Kujawsko-pomorskie	a	95 840	92 150	90 404	94 363
	b	4 571,6	4 403,7	4 325,6	1 764,1
Lubelskie	a	83 796	71 055	73 913	69 410
	b	3 869,3	3 295,5	3 441,4	2 058,0
Lubuskie	a	40 157	41 705	39 650	39 854
	b	3 924,2	4 082,8	3 886,1	871,9
Łódzkie	a	127 271	127 355	113 076	91 817
	b	5 041,1	5 067,7	4 515,6	4 291,1
Małopolskie.....	a	125 505	126 236	121 958	125 077
	b	3 741,9	3 756,4	3 620,7	5 878,6
Mazowieckie	a	185 809	185 005	188 577	186 393
	b	3 504,7	3 479,6	3 535,0	15 679,1
Opolskie.....	a	24 099	27 671	23 691	26 757
	b	2 385,6	2 754,9	2 367,1	2 128,3
Podkarpackie.....	a	74 049	76 672	76 518	81 695
	b	3 476,6	3 600,8	3 593,8	8 024,5
Podlaskie	a	42 557	41 468	43 032	42 507
	b	3 550,3	3 470,2	3 610,3	1 223,1
Pomorskie.....	a	75 159	87 456	86 747	90 942
	b	3 282,0	3 809,4	3 768,2	5 316,7
Śląskie	a	143 188	154 963	141 644	161 258
	b	3 102,1	3 369,2	3 088,7	5 552,6
Świętokrzyskie.....	a	39 646	45 352	42 955	42 414
	b	3 111,9	3 576,0	3 400,6	4 258,4
Warmińsko-mazurskie	a	30 965	35 942	34 637	34 267
	b	2 134,5	2 484,0	2 398,7	1 642,5
Wielkopolskie.....	a	86 432	104 588	91 014	104 057
	b	2 496,5	3 016,7	2 620,9	4 509,1
Zachodniopomorskie	a	49 535	52 585	56 647	61 545
	b	2 877,6	3 059,3	3 302,2	4 274,9
ZABURZENIA SPOWODOWANE UŻYCIEM ALKOHOLU MENTAL DISORDERS DUE TO USE OF ALCOHOL					
POLSKA POLAND	a	177 869	179 820	173 332	171 587
	b	461,6	467,1	450,5	446,4
Dolnośląskie	a	13 066	15 654	14 402	12 069
	b	448,3	537,9	495,2	415,6
Kujawsko-pomorskie	a	9 755	9 851	9 515	9 899
	b	465,3	470,8	455,3	474,5
Lubelskie	a	8 789	9 068	9 622	8 713
	b	405,8	420,6	448,0	407,2
Lubuskie	a	6 051	6 414	9 065	5 875
	b	591,3	627,9	888,5	577,1

Tabl. 11. **OSOBY ZAREJESTROWANE W PORADNIACH DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI, UZALEŻNIONYCH OD ALKOHOLU I INNYCH SUBSTANCJI WEDŁUG WOJEWÓDZTW¹ (cd.)**
PERSONS REGISTERED IN OUT-PATIENT CLINICS FOR PATIENTS WITH MENTAL DISORDERS, ADDICTED TO ALCOHOL AND DRUGS BY VOIVODSHIPS¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015
a – w liczbach bezwzględnych in absolute numbers					
b – na 100 tys. ludności per 100 thousand population					
ZABURZENIA SPOWODOWANE UŻYCIEM ALKOHOLU (dok.) MENTAL DISORDERS DUE TO USE OF ALCOHOL (cont.)					
Łódzkie	a	12 690	13 352	14 208	11 904
	b	502,6	531,3	567,4	477,4
Małopolskie.....	a	11 812	11 944	11 749	11 435
	b	352,2	355,4	348,8	339,1
Mazowieckie.....	a	33 098	23 566	22 251	22 398
	b	624,3	443,2	417,1	418,7
Opolskie.....	a	3 708	4 098	3 518	3 555
	b	367,1	408,0	351,5	356,9
Podkarpackie.....	a	10 312	10 408	9 623	9 835
	b	484,1	488,8	452,0	462,2
Podlaskie	a	6 568	6 262	7 075	6 187
	b	547,9	524,0	593,6	520,4
Pomorskie.....	a	5 221	6 965	7 464	7 870
	b	228	303,4	324,2	341,0
Śląskie	a	23 282	22 167	20 851	22 481
	b	504,4	481,9	454,7	491,8
Świętokrzyskie.....	a	6 437	6 821	6 285	6 187
	b	505,3	537,8	497,6	492,1
Warmińsko-mazurskie.....	a	7 355	7 571	6 928	6 776
	b	507	523,3	479,8	470,7
Wielkopolskie.....	a	12 006	15 149	12 258	15 846
	b	346,8	436,9	353,0	456,0
Zachodniopomorskie	a	7 719	10 530	8 518	10 557
	b	448,4	612,6	496,6	617,2
ZABURZENIA PSYCHICZNE SPOWODOWANE UŻYCIEM ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH² MENTAL DISORDERS DUE TO USE DRUGS²					
POLSKA POLAND	a	27 899	31 619	37 303	40 127
	b	72,4	82,1	96,9	104,4
Dolnośląskie	a	2 909	3 239	4 147	4 660
	b	99,8	111,3	142,6	160,5
Kujawsko-pomorskie	a	2 069	2 170	2 176	2 188
	b	98,7	103,7	104,1	104,9
Lubelskie	a	1 293	1 255	2 576	3 456
	b	59,7	58,2	119,9	161,5
Lubuskie	a	1 573	2 264	2 341	2 032
	b	153,7	221,6	229,4	199,6
Łódzkie	a	1 568	1 631	3 046	2 369
	b	62,1	64,9	121,6	95,0
Małopolskie.....	a	2 100	2 303	2 482	2 480
	b	62,6	68,5	73,7	73,5
Mazowieckie.....	a	4 527	5 406	5 523	5 275
	b	85,4	101,7	103,5	98,6
Opolskie.....	a	589	674	617	850
	b	58,3	67,1	61,6	85,3

Tabl. 11. OSOBY ZAREJESTROWANE W PORADNIACH DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI, UZALEŻNIONYCH OD ALKOHOLU I INNYCH SUBSTANCJI WEDŁUG WOJEWÓDZTW¹ (dok.)
 PERSONS REGISTERED IN OUT-PATIENT CLINICS FOR PATIENTS WITH MENTAL DISORDERS, ADDICTED TO ALCOHOL AND DRUGS BY VOIVODSHIPS¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015
a – w liczbach bezwzględnych in absolute numbers					
b – na 100 tys. ludności per 100 thousand population					
ZABURZENIA PSYCHICZNE SPOWODOWANE UŻYCIEM ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH ² (dok.) MENTAL DISORDERS DUE TO USE DRUGS ² (cont.)					
Podkarpackie.....	a	661	784	736	955
	b	31	36,8	34,6	44,9
Podlaskie.....	a	634	711	912	991
	b	52,9	59,5	76,5	83,4
Pomorskie.....	a	1 280	1 763	1 770	2 104
	b	55,9	76,8	76,9	91,2
Śląskie.....	a	2 696	2 909	3 078	4 418
	b	58,4	63,2	67,1	96,7
Świętokrzyskie.....	a	642	722	965	1 209
	b	50,4	56,9	76,4	96,2
Warmińsko-mazurskie.....	a	896	819	1 100	1 178
	b	61,8	56,6	76,2	81,8
Wielkopolskie.....	a	2 916	3 152	4 298	3 819
	b	84,2	90,9	123,8	109,9
Zachodniopomorskie.....	a	1 546	1 817	1 536	2 143
	b	89,8	105,7	89,5	125,3

1 Bez danych resortu obrony narodowej, resortu spraw wewnętrznych i Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. 2 Opiaty, kanabinole, leki uspokajające i nasenne, kokaina, inne substancje pobudzające i halucynogenne, lotne rozpuszczalniki i inne.

Źródło: dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

1 Excluding data of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and the Internal Security Agency. 2 Opiates, cannabis, sedatives or hypnotics, cocaine, other stimulants and hallucinogens, volatile solvents and other psychoactive substances.

Source: data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

Tabl. 12. ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN¹ I WOJEWÓDZTW
DEATHS BY CAUSES AND VOIVODSHIPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015
	na 100 tys. ludności per 100 thousand population			
	OGÓŁEM TOTAL			
POLSKA POLAND	998,6	1 005,9	978,2	1 027,0
Dolnośląskie.....	1 044,4	1 047,7	1 028,4	1 085,6
Kujawsko-pomorskie.....	974,2	978,2	957,9	983,0
Lubelskie.....	1 040,4	1 057,6	1 027,4	1 064,6
Lubuskie.....	939,0	982,7	935,9	996,2
Łódzkie.....	1 239,9	1 241,2	1 185,1	1 245,9
Małopolskie.....	913,0	902,0	880,2	931,1
Mazowieckie.....	1 028,8	1 022,4	1 004,7	1 030,4
Opolskie.....	1 005,6	1 019,6	978,3	1 048,0
Podkarpackie.....	864,4	873,4	862,6	912,8
Podlaskie.....	988,2	1 015,6	993,0	1 033,6
Pomorskie.....	895,3	876,1	875,5	912,7
Śląskie.....	1 061,1	1 067,1	1 041,3	1 101,4

Tabl. 12. **ZGONY WEDŁUG PRZYCZYŃ¹ I WOJEWÓDZTW (cd.)**
DEATHS BY CAUSES AND VOIVODSHIPS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015
	na 100 tys. ludności <i>per 100 thousand population</i>			
	OGÓŁEM (dok.) <i>TOTAL (cont.)</i>			
Świętokrzyskie.....	1 094,2	1 117,3	1076,9	1 143,7
Warmińsko-mazurskie.....	923,9	961,3	906,1	960,9
Wielkopolskie.....	911,7	932,4	895,2	954,8
Zachodniopomorskie.....	957,9	987,8	947,6	1 007,4
	CHOROBY UKŁADU KRAŻENIA <i>DISEASES OF THE CIRCULATORY SYSTEM</i>			
POLSKA <i>POLAND</i>	460,8	460,8	441,1	469,0
Dolnośląskie.....	496,1	496,1	463,6	489,6
Kujawsko-pomorskie.....	432,3	424,2	384,7	472,1
Lubelskie.....	527,3	506,9	483,3	506,7
Lubuskie.....	404,9	428,9	367,4	435,8
Łódzkie.....	551,6	540,7	522,1	519,0
Małopolskie.....	440,7	437,4	441,0	467,3
Mazowieckie.....	485,9	477,8	469,5	467,3
Opolskie.....	463,1	457,2	441,6	509,7
Podkarpackie.....	437,5	441,6	398,0	487,3
Podlaskie.....	434,7	435,9	445,1	451,4
Pomorskie.....	372,2	368,7	366,1	374,8
Śląskie.....	491,5	497,8	490,0	508,0
Świętokrzyskie.....	555,7	577,6	545,8	638,2
Warmińsko-mazurskie.....	360,9	407,2	367,6	375,6
Wielkopolskie.....	398,6	391,6	356,1	380,2
Zachodniopomorskie.....	434,5	448,9	431,9	460,5
	NOWOTWORY <i>NEOPLASMS</i>			
POLSKA <i>POLAND</i>	256,3	257,0	260,7	274,3
Dolnośląskie.....	276,7	268,2	282,5	297,3
Kujawsko-pomorskie.....	274,3	266,7	275,9	270,7
Lubelskie.....	228,3	237,7	238,2	253,5
Lubuskie.....	251,5	250,8	250,6	257,4
Łódzkie.....	283,8	289,8	291,5	314,0
Małopolskie.....	236,1	235,9	240,8	261,6
Mazowieckie.....	252,3	255,9	262,0	275,0
Opolskie.....	264,3	263,9	263,0	254,2
Podkarpackie.....	203,4	201,9	200,3	214,7
Podlaskie.....	237,7	246,1	235,5	259,5
Pomorskie.....	256,2	253,2	262,9	271,3
Śląskie.....	283,6	286,0	289,5	302,7
Świętokrzyskie.....	266,8	255,9	251,3	277,6
Warmińsko-mazurskie.....	253,6	261,6	248,6	278,4
Wielkopolskie.....	244,0	244,5	252,8	261,2
Zachodniopomorskie.....	267,9	271,1	273,3	284,5

Tabl. 12. ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN¹ I WOJEWÓDZTW (dok.)
DEATHS BY CAUSES AND VOIVODSHIPS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015
	na 100 tys. ludności per 100 thousand population			
CHOROBY UKŁADU ODDECHOWEGO DISEASES OF THE RESPIRATORY SYSTEM				
POLSKA POLAND	52,3	59,6	52,9	63,1
Dolnośląskie	40,4	56,7	60,0	68,8
Kujawsko-pomorskie	58,1	57,8	42,1	49,4
Lubelskie	48,1	56,1	54,0	59,0
Lubuskie	35,2	54,1	31,1	37,6
Łódzkie	65,7	80,8	69,3	92,2
Małopolskie.....	38,9	42,0	37,4	42,9
Mazowieckie	77,2	84,6	78,2	87,9
Opolskie.....	39,2	49,1	41,9	78,3
Podkarpackie.....	45,6	35,8	31,9	38,1
Podlaskie	66,4	70,3	61,8	68,1
Pomorskie.....	58,0	70,9	66,3	76,2
Śląskie	43,1	46,2	40,7	50,6
Świętokrzyskie.....	48,3	49,8	31,0	41,4
Warmińsko-mazurskie	59,1	65,2	54,2	61,4
Wielkopolskie.....	44,6	58,7	52,4	62,5
Zachodniopomorskie	46,3	54,1	51,1	64,2
CHOROBY UKŁADU TRAWIENNEGO DISEASES OF THE DIGESTIVE SYSTEM				
POLSKA POLAND	43,0	43,0	40,0	38,4
Dolnośląskie	45,9	43,9	42,8	41,1
Kujawsko-pomorskie	36,8	39,9	28,8	23,9
Lubelskie	35,1	38,3	37,7	32,0
Lubuskie	40,0	41,7	31,5	26,7
Łódzkie	60,9	61,1	57,7	57,7
Małopolskie.....	35,0	35,1	32,7	34,1
Mazowieckie	48,6	47,3	44,2	42,8
Opolskie.....	40,3	40,6	40,9	33,9
Podkarpackie.....	29,6	31,0	24,2	18,4
Podlaskie	40,9	41,5	43,6	43,6
Pomorskie.....	42,7	41,7	42,7	41,8
Śląskie	54,2	53,9	50,5	51,7
Świętokrzyskie.....	39,0	34,6	32,3	20,9
Warmińsko-mazurskie	42,3	36,8	38,4	40,3
Wielkopolskie.....	33,6	36,7	32,9	31,3
Zachodniopomorskie	41,5	41,0	38,7	42,0

¹ Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

Źródło: Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

¹ In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

Source: CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/

4.3. EDUKACJA *EDUCATION*

Tabl. 13. **ODSETEK DZIECI W WIEKU 3-5 LAT OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM WEDŁUG WOJEWÓDZTW**
PERCENTAGE OF CHILDREN AGED 3-5 COVERED BY PRE-PRIMARY EDUCATION BY VOIVODSHIPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
a – ogółem <i>total</i>						
b – miasta <i>urban areas</i>						
c – wieś <i>rural areas</i>						
		<i>w % in %</i>				
POLSKA <i>POLAND</i>	a	69,7	74,1	79,4	84,2	81,1
	b	83,7	87,6	92,9	98,1	95,3
	c	50,8	55,7	60,8	65,1	61,6
Dolnośląskie	a	70,2	75,0	80,0	84,8	81,9
	b	82,6	87,1	91,7	96,8	93,7
	c	45,9	51,1	56,4	60,1	57,7
Kujawsko-pomorskie.....	a	61,7	67,4	72,4	77,6	72,8
	b	77,0	82,3	88,1	94,2	90,0
	c	42,3	48,4	52,3	56,9	51,4
Lubelskie.....	a	65,7	71,9	77,3	81,8	79,2
	b	86,6	91,3	96,4	101,9	101,2
	c	48,9	56,1	61,5	65,4	61,1
Lubuskie.....	a	68,1	72,7	77,9	83,2	78,7
	b	82,3	87,6	93,0	98,9	94,1
	c	46,0	49,4	53,7	55,5	51,1
Łódzkie.....	a	70,9	75,4	80,8	84,7	81,8
	b	83,4	87,5	92,7	96,7	94,5
	c	51,7	56,8	62,1	66,3	62,5
Małopolskie.....	a	69,8	73,4	78,9	84,1	82,0
	b	87,4	89,9	95,1	100,4	100,1
	c	55,9	60,1	65,8	70,9	67,4
Mazowieckie	a	75,6	80,2	84,5	89,6	88,0
	b	89,6	93,5	96,6	101,5	100,7
	c	51,8	57,0	63,0	68,4	65,1
Opolskie.....	a	77,9	81,0	86,5	89,7	87,5
	b	89,0	92,9	100,6	105,9	103,0
	c	65,7	68,3	71,5	73,1	71,6
Podkarpackie	a	63,8	68,2	73,6	79,3	77,3
	b	84,5	89,3	95,2	102,0	101,2
	c	50,2	54,5	59,5	64,5	61,7
Podlaskie	a	67,2	70,3	75,3	81,3	78,9
	b	84,9	87,1	92,8	100,1	99,4
	c	40,5	44,1	47,5	51,4	47,0
Pomorskie.....	a	66,1	70,4	75,1	80,3	76,3
	b	77,1	81,1	86,1	91,7	87,6
	c	50,2	54,8	59,2	64,0	60,2
Śląskie	a	74,4	77,5	83,6	87,9	82,8
	b	76,7	79,6	85,6	89,8	84,8
	c	67,2	70,9	77,4	81,9	76,8
Świętokrzyskie.....	a	64,3	71,0	76,4	80,6	76,8
	b	83,0	87,8	94,6	102,2	99,7
	c	50,7	58,7	63,1	64,9	60,6
Warmińsko-mazurskie.....	a	60,4	64,7	69,7	74,8	70,7
	b	79,0	83,5	89,3	95,8	92,1
	c	36,7	40,7	44,3	47,7	43,7

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 13. **ODSETEK DZIECI W WIEKU 3-5 LAT OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)**
PERCENTAGE OF CHILDREN AGED 3-5 COVERED BY PRE-PRIMARY EDUCATION BY VOIVODSHIPS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
a – ogółem <i>total</i>						
b – miasta <i>urban areas</i>						
c – wieś <i>rural areas</i>						
		w % <i>in %</i>				
Wielkopolskie	a	73,7	77,6	83,5	87,6	84,2
	b	92,5	96,4	102,9	107,6	102,6
	c	53,7	57,9	63,0	66,9	65,1
Zachodniopomorskie	a	65,9	70,2	75,8	79,9	76,7
	b	81,9	85,9	92,3	98,0	95,3
	c	35,9	40,2	44,3	45,8	42,0

U W A G A. Służące do obliczenia wskaźnika dane na temat dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego dotyczą stanu na początek roku szkolnego (30 IX), natomiast dane o liczbie ludności stanu na koniec roku kalendarzowego (31 XII).

Ź r ó d ł o: System Informacji Oświatowej (SIO), Baza Demografia GUS, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

N O T E. Data regarding children attending pre-primary education establishments according to the situation as at the beginning of the school year (30 IX) and data on number of population according to the situation as at the end of calendar year (31 XII), are used to calculate the rate.

S o u r c e: Education Information System, CSO Demography Database, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Tabl. 14. **STRUKTURA UCZNIÓW SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH¹ WEDŁUG WOJEWÓDZTW I TYPÓW SZKÓŁ**

Stan w dniu 30 IX

STRUCTURE OF STUDENTS OF UPPER SECONDARY SCHOOLS¹ BY TYPE OF SCHOOL AND VOIVODSHIPS

As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
a – zasadnicze szkoły zawodowe <i>basic vocational schools</i>						
b – licea ogólnokształcące i profilowane <i>general secondary schools and specialized secondary schools</i>						
c – technika <i>technical secondary schools</i>						
		w % <i>in %</i>				
POLSKA POLAND	a	13,2	13,1	14,0	13,8	13,2
	b	50,9	50,4	49,1	48,5	48,0
	c	35,9	36,5	36,9	37,7	38,8
Miasta <i>Urban areas</i>	a	13,1	12,9	13,6	13,4	12,9
	b	52,0	51,5	50,2	49,6	49,0
	c	34,9	35,6	36,2	37,0	38,1
Wieś <i>Rural areas</i>	a	16,5	17,2	19,4	19,7	19,6
	b	31,9	31,3	29,5	28,7	27,5
	c	51,6	51,5	51,1	51,6	52,9
Dolnośląskie	a	13,6	13,2	14,1	13,9	13,3
	b	51,2	50,4	48,9	48,6	48,3
	c	35,2	36,4	37,0	37,5	38,4
Kujawsko-pomorskie	a	16,5	15,9	16,8	16,2	15,8
	b	46,8	47,3	46,4	45,9	44,8
	c	36,7	36,8	36,8	37,9	39,4
Lubelskie	a	10,9	10,6	10,8	10,7	10,5
	b	54,6	53,5	52,2	50,8	49,5
	c	34,5	35,9	37,0	38,5	40,0
Lubuskie	a	15,2	15,2	16,3	16,3	15,8
	b	46,5	45,9	44,6	44,4	43,2
	c	38,3	38,9	39,1	39,3	41,0

Tabl. 14. STRUKTURA UCZNIÓW SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH¹ WEDŁUG WOJEWÓDZTW I TYPÓW SZKÓŁ (dok.)

Stan w dniu 30 IX

STRUCTURE OF STUDENTS OF UPPER SECONDARY SCHOOLS¹ BY TYPE OF SCHOOL AND VOIVODSHIPS (cont.)

As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION						
a – zasadnicze szkoły zawodowe <i>basic vocational schools</i>		2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
b – licea ogólnokształcące i profilowane <i>general secondary schools and specialized secondary schools</i>						
c – technika <i>technical secondary schools</i>						
		w % in %				
Łódzkie.....	a	11,1	11,2	11,5	11,1	10,5
	b	54,9	54,0	52,9	52,3	51,6
	c	34,0	34,8	35,6	36,6	37,9
Małopolskie.....	a	14,8	14,9	16,0	15,9	15,2
	b	47,5	46,4	44,2	43,2	42,8
	c	37,7	38,7	39,8	40,9	42,0
Mazowieckie.....	a	9,6	9,2	9,9	9,6	9,2
	b	59,2	58,8	57,9	57,5	57,3
	c	31,3	32,0	32,2	32,9	33,5
Opolskie.....	a	16,3	16,0	16,9	16,8	16,1
	b	46,3	45,6	43,6	42,1	41,4
	c	37,4	38,4	39,5	41,1	42,5
Podkarpackie.....	a	12,6	12,4	13,2	13,0	12,4
	b	48,4	47,5	46,1	45,2	44,3
	c	39,0	40,1	40,7	41,8	43,3
Podlaskie.....	a	8,9	9,3	10,1	9,9	9,5
	b	53,3	52,7	51,7	51,3	50,6
	c	37,8	38,0	38,2	38,8	39,9
Pomorskie.....	a	15,9	15,3	16,7	16,6	15,9
	b	50,3	50,3	48,7	48,0	47,4
	c	33,8	34,4	34,6	35,4	36,7
Śląskie.....	a	12,7	12,8	13,6	13,3	12,6
	b	48,8	48,2	47,0	47,1	46,5
	c	38,5	39,0	39,4	39,6	40,9
Świętokrzyskie.....	a	11,7	11,3	11,8	11,8	11,4
	b	47,7	47,9	47,3	47,0	47,1
	c	40,6	40,8	40,9	41,2	41,5
Warmińsko-mazurskie.....	a	14,8	14,7	16,1	16,2	16,0
	b	49,6	49,1	47,5	47,0	46,6
	c	35,6	36,2	36,4	36,8	37,4
Wielkopolskie.....	a	16,9	16,9	18,4	18,4	17,8
	b	46,6	47,2	45,9	45,5	44,7
	c	36,5	35,9	35,7	36,1	37,5
Zachodniopomorskie.....	a	13,6	13,2	14,1	14,0	13,7
	b	53,6	53,0	51,1	49,9	49,1
	c	32,8	33,8	34,8	36,1	37,2

1 Bez szkół policealnych.

Źródło: System Informacji Oświatowej (SIO).

1 Excluding post-secondary schools.

Source: Education Information System.

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 15. UCZNIOWIE PRZYPADAJĄCY NA 1 NAUCZYCIELA W SZKOLNICTWIE PODSTAWOWYM, GIMNAZJALNYM I PONADGIMNAZJALNYM¹ WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 30 IX

STUDENTS PER 1 TEACHER IN PRIMARY, LOWER SECONDARY AND UPPER SECONDARY EDUCATION¹ BY VOIVODSHIPS

As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
POLSKA POLAND	13,0	13,0	12,7	12,8	12,5
Dolnośląskie.....	13,7	13,6	13,3	13,3	13,3
Kujawsko-pomorskie.....	13,0	13,0	12,8	12,8	12,4
Lubelskie.....	12,4	12,3	12,0	12,0	11,7
Lubuskie.....	13,4	13,4	13,1	13,2	12,9
Łódzkie.....	13,0	12,9	12,7	12,8	12,5
Małopolskie.....	13,0	12,9	12,7	12,7	12,5
Mazowieckie.....	13,0	13,2	12,8	12,9	12,6
Opolskie.....	12,3	12,1	12,0	12,1	11,7
Podkarpackie.....	12,3	12,3	12,0	12,0	11,8
Podlaskie.....	12,9	13,0	12,4	12,4	12,1
Pomorskie.....	13,4	13,2	13,0	13,1	12,8
Śląskie.....	13,2	13,1	12,9	13,0	12,6
Świętokrzyskie.....	12,4	12,3	12,1	12,1	11,8
Warmińsko-mazurskie.....	13,4	13,4	12,9	13,0	12,7
Wielkopolskie.....	13,4	13,4	13,3	13,4	13,0
Zachodniopomorskie.....	13,1	13,1	12,9	13,0	13,0

1 Bez szkół dla dorosłych, szkół specjalnych i szkół policealnych.

Źródło: System Informacji Oświatowej (SIO).

1 Excluding schools for adults, special schools and post-secondary schools.

Source: Education Information System.

Tabl. 16. NAUCZANIE JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY WEDŁUG WOJEWÓDZTW I LICZBY JĘZYKÓW

Stan w dniu 30 IX

TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH BY VOIVODSHIPS AND NUMBER OF LANGUAGES

As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Uczniowie uczący się języka obcego: Pupils and students studying foreign language:						
a – jednego one						
b – dwóch two						
c – trzech i więcej three and more						
POLSKA POLAND	a	2 119 450	2 140 855	2 297 546	2 444 330	2 256 515
	b	2 357 363	2 253 873	2 201 085	2 171 562	2 136 574
	c	43 384	36 091	34 570	33 809	29 829
Dolnośląskie.....	a	138 685	141 710	150 958	160 368	149 429
	b	167 187	157 096	156 211	154 589	152 377
	c	2 084	2 314	1 915	2 269	1 316
Kujawsko-pomorskie.....	a	122 731	123 097	132 595	139 650	129 608
	b	125 792	120 664	116 742	114 963	112 032
	c	2 182	2 449	3 260	2 289	1 961
Lubelskie.....	a	118 474	118 894	125 185	132 982	121 642
	b	147 496	140 328	132 585	130 375	126 148
	c	3 267	2 713	2 813	2 774	2 643

Tabl. 16. NAUCZANIE JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY WEDŁUG WOJEWÓDZTW I LICZBY JĘZYKÓW (dok.)
Stan w dniu 30 IX
TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH BY VOIVODSHIPS AND NUMBER OF LANGUAGES (cont.)
As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Uczniowie uczący się języka obcego: Pupils and students studying foreign language:						
a – jednego one						
b – dwóch two						
c – trzech i więcej three and more						
Lubuskie	a	57 122	57 924	61 025	63 527	58 034
	b	61 010	58 168	57 079	57 316	57 370
	c	452	653	840	506	369
Łódzkie	a	127 860	132 411	139 750	148 070	138 796
	b	148 728	140 818	133 538	133 321	130 205
	c	2 685	2 488	1 771	1 644	1 934
Małopolskie	a	203 876	203 884	218 169	227 340	212 270
	b	211 497	205 597	200 139	196 157	196 631
	c	5 508	2 408	2 600	2 675	2 687
Mazowieckie	a	289 573	296 759	322 110	350 420	325 740
	b	326 312	311 794	311 736	308 224	305 973
	c	6 896	7 258	5 142	6 962	5 624
Opolskie	a	45 387	45 823	49 625	54 088	49 590
	b	60 133	56 268	54 955	51 738	49 956
	c	934	1 145	1 084	1 276	887
Podkarpackie	a	124 339	120 219	127 474	133 681	121 865
	b	146 942	143 356	139 603	134 343	131 215
	c	2 384	1 250	1 667	1 067	1 531
Podlaskie	a	60 006	61 678	65 872	70 571	63 174
	b	81 041	75 483	72 155	68 841	68 318
	c	3 365	1 786	1 992	2 037	1 259
Pomorskie	a	137 915	140 573	154 285	163 272	152 724
	b	140 168	134 537	131 717	131 382	132 410
	c	2 686	2 161	2 160	2 569	2 140
Śląskie	a	240 832	245 814	264 065	286 847	261 518
	b	249 059	239 245	233 940	231 872	225 736
	c	3 733	3 091	3 076	2 541	3 272
Świętokrzyskie	a	69 388	69 024	71 529	74 807	69 194
	b	80 373	76 371	75 383	74 247	71 339
	c	917	1 041	806	1 065	780
Warmińsko-mazurskie	a	91 533	89 780	96 454	100 061	90 516
	b	86 447	80 173	77 002	77 148	75 940
	c	744	905	831	488	437
Wielkopolskie	a	203 386	205 259	223 491	239 402	219 722
	b	222 337	215 320	212 980	213 261	211 089
	c	3 819	3 143	3 339	2 630	2 034
Zachodniopomorskie	a	88 343	88 006	94 959	99 244	92 693
	b	102 841	98 655	95 320	93 785	89 835
	c	1 728	1 286	1 274	1 017	955

Źródło: System Informacji Oświatowej (SIO).
Source: Education Information System.

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 17. WYNIKI EGZAMINÓW GIMNAZJALNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW
RESULTS OF LOWER SECONDARY SCHOOL EXAMINATIONS BY VOIVODSHIPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015	2016
a – język polski <i>polish language</i>		w % punktów możliwych do uzyskania <i>in % of points possible to obtain</i>				
b – historia i wiedza o społeczeństwie <i>history and civics</i>						
c – matematyka <i>mathematics</i>						
d – przedmioty przyrodnicze <i>science</i>						
POLSKA	a	65	62	68	62	69
POLAND	b	61	58	59	64	56
	c	47	48	47	48	49
	d	50	59	52	50	51
Chłopcy	a	61	58	64	58	64
<i>Males</i>	b	61	58	59	64	57
	c	48	49	48	49	49
	d	50	59	52	50	52
Dziewczeta	a	69	66	71	66	73
<i>Females</i>	b	61	57	59	64	56
	c	47	48	46	48	49
	d	50	59	52	49	51
Wieś	a	64	60	66	60	67
<i>Rural areas</i>	b	59	56	58	62	55
	c	45	46	45	46	47
	d	49	58	51	48	49
Miasta do 20 tys. mieszkańców	a	63	60	66	60	67
<i>Urban areas with population up to 20 thousand inhabitants</i>	b	59	56	57	63	54
	c	45	46	45	46	46
	d	48	57	50	48	49
Miasta od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	a	66	62	68	62	69
<i>Urban areas with population 20-100 thousand inhabitants</i>	b	61	58	59	64	56
	c	48	48	48	49	49
	d	50	59	52	50	51
Miasta powyżej 100 tys. mieszkańców	a	68	66	71	65	72
<i>Urban areas with population more than 100 thousand inhabitants</i>	b	64	61	62	67	60
	c	52	52	52	53	54
	d	53	62	55	53	55
Dolnośląskie	a	63	60	66	61	67
	b	60	57	58	63	55
	c	46	46	46	47	47
	d	49	58	51	49	50
Kujawsko-pomorskie	a	64	61	65	60	68
	b	59	56	58	62	55
	c	46	46	45	47	46
	d	49	57	50	48	49
Lubelskie	a	67	63	69	63	70
	b	61	58	59	64	56
	c	47	48	48	49	49
	d	50	60	53	50	52
Lubuskie	a	65	60	65	59	66
	b	60	56	57	62	55
	c	46	47	46	46	46
	d	49	57	50	48	50

Tabl. 17. WYNIKI EGZAMINÓW GIMNAZJALNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)
RESULTS OF LOWER SECONDARY SCHOOL EXAMINATIONS BY VOIVODSHIPS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015	2016
a – język polski <i>polish language</i>		w % punktów możliwych do uzyskania in % of points possible to obtain				
b – historia i wiedza o społeczeństwie <i>history and civics</i>						
c – matematyka <i>mathematics</i>						
d – przedmioty przyrodnicze <i>science</i>						
Łódzkie	a	65	63	68	63	69
	b	61	58	59	64	56
	c	48	48	48	48	49
	d	50	60	53	50	52
Małopolskie	a	69	64	70	63	72
	b	63	60	61	66	59
	c	50	51	50	51	53
	d	51	63	55	52	54
Mazowieckie	a	67	64	70	65	73
	b	63	60	61	66	59
	c	50	51	50	51	52
	d	52	61	54	52	54
Opolskie	a	63	60	66	60	66
	b	60	56	58	62	54
	c	47	47	46	47	47
	d	49	58	51	49	50
Podkarpackie	a	67	63	69	63	70
	b	62	59	60	65	57
	c	49	50	49	50	50
	d	51	62	53	51	53
Podlaskie	a	64	61	67	62	68
	b	61	58	59	65	56
	c	49	49	48	50	49
	d	51	60	53	51	52
Pomorskie	a	62	60	64	60	67
	b	59	56	57	63	55
	c	47	47	47	48	48
	d	49	58	51	49	50
Śląskie	a	66	62	69	62	69
	b	61	58	59	64	56
	c	47	47	46	47	48
	d	50	59	52	49	51
Świętokrzyskie	a	65	62	67	61	69
	b	60	57	58	63	56
	c	46	47	46	47	48
	d	49	59	53	49	52
Warmińsko-mazurskie	a	62	59	64	60	66
	b	58	56	58	63	54
	c	44	45	44	46	45
	d	48	57	50	49	49
Wielkopolskie	a	63	60	65	59	66
	b	60	57	58	63	55
	c	46	48	47	47	48
	d	49	57	51	49	50
Zachodniopomorskie	a	62	58	65	58	65
	b	59	55	57	62	54
	c	45	45	44	45	45
	d	49	55	50	48	49

Źródło: Centralna Komisja Egzaminacyjna w Warszawie.
Source: Central Examination Board in Warsaw.

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 18. **ZDAWALNOŚĆ¹ EGZAMINU MATURALNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW**
PASS RATES¹ OF SECONDARY SCHOOL MATRICULATION (MATURA) EXAMINATION BY VOIVODSHIPS

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	2012	2013	2014	2015	2016
	w % in %				
POLSKA POLAND	80	81	71	74	79
Dolnośląskie	80	81	69	73	77
Kujawsko-pomorskie	80	82	71	73	79
Lubelskie	80	80	70	73	79
Lubuskie	82	83	74	76	82
Łódzkie	80	81	71	74	80
Małopolskie	82	84	73	77	82
Mazowieckie	81	81	71	75	82
Opolskie	80	81	70	75	79
Podkarpackie	80	81	71	75	80
Podlaskie.....	82	82	73	75	81
Pomorskie	80	81	71	73	79
Śląskie.....	81	82	71	76	78
Świętokrzyskie	78	79	71	75	80
Warmińsko-mazurskie	78	80	68	71	76
Wielkopolskie	80	81	70	73	78
Zachodniopomorskie	78	79	67	70	76

1 Udział absolwentów, którzy zdali egzamin maturalny w ogólnej liczbie absolwentów, którzy przystąpili do tego typu egzaminu.

U W A G A. Od roku 2010 dane bez absolwentów z lat wcześniejszych.

Ź r ó d ł o: Centralna Komisja Egzaminacyjna w Warszawie.

1 The share of graduates who passed the matriculation exam in all graduates who sat this type of exam.

N O T E. Since 2010, data have not included graduates from the previous years.

S o u r c e: Central Examination Board in Warsaw.

Tabl. 19. **ZDAWALNOŚĆ¹ EGZAMINÓW POTWIERDZAJĄCYCH KWALIFIKACJE ZAWODOWE ORAZ EGZAMINÓW
DYPLOMOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW I PŁCI**
**PASS RATES¹ OF VOCATIONAL COMPETENCE EXAMINATIONS AND DIPLOMA EXAMINATIONS BY VOIVODSHIPS
AND SEX**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – miasta urban areas c – wieś rural areas	2012		2013		2014		2015		2016		
	ogółem total	w tym kobiety of females	ogółem total	w tym kobiety of females	ogółem total	w tym kobiety of females	ogółem total	w tym kobiety of females	ogółem total	w tym kobiety of females	
	w % in %										
POLSKA POLAND ..	a	68,1	70,7	68,3	71,8	68,9	72,8	74,7	81,2	74,3	79,3
	b	68,2	71,0	68,4	72,2	69,3	73,2	75,0	81,7	74,8	79,8
	c	66,3	65,5	64,5	63,1	63,0	64,5	70,0	70,9	65,0	68,6
Dolnośląskie	a	66,9	70,9	67,4	71,6	69,4	74,2	71,8	78,8	73,0	80,2
	b	67,1	70,9	67,7	71,8	69,9	74,8	72,2	79,6	73,3	80,1
	c	62,8	70,1	58,6	64,2	54,4	58,4	59,7	56,4	63,2	81,5
Kujawsko-pomorskie	a	72,7	71,0	71,4	72,8	73,0	75,6	79,0	83,6	72,5	76,1
	b	72,9	71,5	71,2	73,3	73,7	76,4	79,4	84,3	72,4	76,0
	c	70,3	63,7	72,7	66,5	63,2	64,6	74,5	76,6	78,3	83,3
Lubelskie	a	67,3	67,6	68,2	70,7	68,3	69,6	71,5	79,3	63,6	67,5
	b	68,1	68,3	68,9	71,3	68,8	70,2	72,3	80,0	64,2	68,7
	c	60,3	59,2	62,2	62,6	62,8	59,0	61,3	65,1	56,1	48,1
Lubuskie.....	a	66,9	67,5	67,3	67,1	67,9	69,0	79,9	82,5	77,9	80,3
	b	66,9	68,0	67,1	67,4	68,0	69,1	80,2	82,9	77,4	79,9
	c	64,6	48,5	72,8	45,2	63,9	64,3	71,1	70,0	89,5	93,8
Łódzkie	a	65,5	68,5	63,2	66,4	66,4	70,2	72,3	78,0	72,6	75,5
	b	65,4	68,3	62,9	66,3	66,5	70,3	72,5	78,3	72,8	75,8
	c	66,5	71,1	66,0	67,4	64,8	69,6	70,9	74,1	68,1	59,2
Małopolskie	a	73,4	77,7	73,7	77,4	74,1	76,9	80,0	87,6	79,6	84,4
	b	73,6	78,2	74,2	77,9	74,2	77,4	80,1	87,8	80,2	84,8
	c	71,7	71,7	68,1	69,7	72,0	69,7	78,9	83,6	71,2	78,5

Tabl. 19. ZDAWALNOŚĆ¹ EGZAMINÓW POTWIERDZAJĄCYCH KWALIFIKACJE ZAWODOWE ORAZ EGZAMINÓW DYPLOMOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW I PŁCI (dok.)
PASS RATES¹ OF VOCATIONAL COMPETENCE EXAMINATIONS AND DIPLOMA EXAMINATIONS BY VOIVODSHIPS AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – miasta urban areas c – wieś rural areas	2012		2013		2014		2015		2016		
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
	w % in %										
Mazowieckie.....	a	62,6	67,1	62,2	66,1	62,8	68,1	68,3	75,7	74,0	78,9
	b	62,9	67,4	62,3	66,4	63,2	68,6	68,7	76,6	75,2	79,6
	c	59,9	62,4	61,8	61,4	58,1	59,9	63,4	62,5	58,4	63,9
Opolskie	a	69,0	72,7	70,6	77,4	69,6	76,3	77,8	84,5	77,5	81,2
	b	68,9	73,0	70,8	77,6	70,0	76,5	78,0	84,9	77,5	81,2
	c	70,7	69,4	66,9	73,0	61,4	70,8	73,0	68,1	-	-
Podkarpackie	a	70,5	75,2	70,8	76,1	71,5	75,6	74,7	81,1	68,3	77,2
	b	70,8	75,7	71,3	76,6	72,0	75,9	75,2	81,9	69,9	80,4
	c	65,4	66,9	62,4	66,2	64,0	69,6	66,9	67,9	54,5	54,8
Podlaskie	a	64,5	68,1	67,8	72,3	70,0	76,1	75,3	83,0	76,8	80,9
	b	64,4	68,1	68,2	72,9	71,6	77,0	76,6	84,0	77,8	80,7
	c	65,6	68,2	63,4	55,4	53,2	61,4	62,9	66,7	65,9	85,7
Pomorskie	a	73,8	75,6	71,6	74,4	71,6	74,1	78,0	83,1	73,9	77,9
	b	73,5	76,0	71,2	74,6	71,4	73,9	78,1	83,7	73,7	77,3
	c	77,7	70,6	76,3	70,5	75,1	77,1	76,9	76,8	75,5	82,5
Śląskie.....	a	68,1	71,0	68,2	72,8	69,6	73,7	74,5	82,1	74,1	80,2
	b	68,1	71,3	68,3	73,1	69,7	73,8	74,7	82,4	74,2	80,2
	c	67,8	57,1	66,3	59,0	68,0	64,1	69,9	66,9	67,3	100,0
Świętokrzyskie	a	59,7	64,0	60,5	64,4	62,7	67,5	66,6	71,7	70,9	74,0
	b	59,8	64,4	60,6	64,5	62,1	67,0	65,7	71,5	69,5	73,8
	c	57,5	56,8	59,9	63,8	72,2	78,7	78,6	74,8	85,4	76,3
Warmińsko-mazurskie.....	a	67,8	70,7	70,1	73,1	69,7	76,3	75,1	82,0	77,7	79,3
	b	67,6	70,7	70,3	73,4	70,2	77,1	75,5	83,0	78,3	80,0
	c	70,6	70,4	66,4	66,9	57,3	47,6	69,1	69,8	67,9	61,0
Wielkopolskie	a	68,7	70,2	68,6	71,6	66,9	70,8	76,7	83,0	76,3	82,0
	b	68,9	70,9	69,0	72,3	68,0	71,7	77,1	83,9	77,7	83,4
	c	67,1	64,0	65,3	64,2	57,6	60,3	72,5	71,6	60,7	64,2
Zachodniopomorskie	a	67,4	67,2	69,4	72,5	68,8	72,0	76,6	79,3	77,7	81,7
	b	67,8	67,5	69,7	72,9	69,1	72,5	76,9	79,6	78,4	82,5
	c	41,3	48,4	52,1	37,5	51,7	38,5	55,8	58,9	46,5	40,4

¹ Udział absolwentów, którzy zdali egzaminy potwierdzające kwalifikacje zawodowe oraz egzaminy podyplomowe w ogólnej liczbie absolwentów, którzy przystąpili do tego typu egzaminów.

Źródło: System Informacji Oświatowej (SIO).

¹ The share of graduates who passed the vocational exam or diploma exam in all graduates who sat this type of exam.

Source: Education Information System.

Tabl. 20. WSKAŹNIKI SKOLARYZACJI NETTO DLA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW I PŁCI
NET ENROLLMENT RATES FOR HIGHER EDUCATION BY VOIVODSHIPS AND SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012/2013		2013/2014		2014/2015		2015/2016		2016/2017	
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
	w % in %									
POLSKA POLAND..	40,2	48,9	38,6	46,9	37,8	45,9	37,3	45,2	36,0	44,0
Dolnośląskie	52,5	60,9	50,3	50,3	50,3	58,7	50,9	59,6	51,2	60,3
Kujawsko-pomorskie.....	33,4	43,2	30,8	40,1	29,7	38,6	28,8	37,6	28,1	37,0
Lubelskie	38,9	48,8	36,4	46,0	35,9	44,5	35,3	43,7	32,9	41,8

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 20. **WSKAŹNIKI SKOLARYZACJI NETTO DLA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW I PŁCI (dok.)**
NET ENROLLMENT RATES FOR HIGHER EDUCATION BY VOIVODSHIPS AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012/2013		2013/2014		2014/2015		2015/2016		2016/2017	
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
	w % in %									
Lubuskie	18,8	22,9	15,6	19,1	16,3	19,8	15,4	18,9	12,6	14,9
Łódzkie	38,6	48,8	37,8	47,7	35,3	44,6	34,1	43,1	35,9	45,5
Małopolskie	55,9	67,9	54,1	65,7	53,9	66,1	53,9	66,1	53,1	65,1
Mazowieckie	54,7	64,8	54,5	64,6	52,8	62,6	52,6	62,2	48,7	59,8
Opolskie	31,5	40,1	28,0	35,5	28,0	35,6	25,9	32,6	22,1	27,6
Podkarpackie	27,6	32,9	25,0	29,6	25,5	30,1	24,7	28,9	23,4	27,3
Podlaskie	34,3	42,2	32,4	39,4	30,9	37,9	30,1	35,2	29,8	36,5
Pomorskie	42,2	50,2	41,2	49,5	41,8	49,6	42,2	50,3	40,0	48,5
Śląskie	33,4	40,2	30,7	36,9	31,3	37,5	30,6	36,7	28,7	34,1
Świętokrzyskie	27,2	34,4	28,3	35,8	23,1	28,1	21,5	25,9	21,4	26,4
Warmińsko-mazurskie	27,1	33,0	24,6	29,7	23,5	28,3	22,2	26,7	19,5	23,5
Wielkopolskie	40,9	50,7	41,4	51,5	39,6	49,5	40,0	50,0	41,3	51,4
Zachodniopomorskie	33,0	39,5	30,2	35,2	29,6	34,9	28,0	33,0	25,3	29,4

U W A G A. Służące do obliczenia wskaźnika dane na temat studentów szkół wyższych dotyczą stanu na początek roku akademickiego (30 XI), natomiast dane o liczbie ludności stanu na koniec roku kalendarzowego (31 XII).

Ź r ó d ł o: S-10 – Sprawozdanie o studiach wyższych, Baza Demografia GUS, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

N O T E. Data used to calculate the rate regarding students of higher education institutions are presented as at the beginning of the academic year (30 XI) and data regarding the number of population - as at the end of calendar year (31 XII).

S o u r c e: S-10 - Statistical report on tertiary education, CSO Demography Database, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Tabl. 21. **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW I GRUP KIERUNKÓW STUDIÓW¹ Z LAT AKADEMICKICH 2009/2010-2013/2014**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY VOIVODSHIPS AND BROAD FIELD OF EDUCATION¹ IN THE ACADEMIC YEARS 2009/2010-2013/2014

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
O G Ó Ł E M w tys. T O T A L in thousands					
P O L S K A P O L A N D	476,1	494,2	481,3	450,3	418,9
Dolnośląskie	39,9	42,0	40,1	39,3	36,4
Kujawsko-pomorskie	20,9	22,5	23,1	21,2	19,6
Lubelskie	28,7	29,3	27,6	26,2	23,5
Lubuskie	6,9	6,4	6,0	5,5	4,7
Łódzkie	36,6	33,6	31,1	27,5	25,8
Małopolskie	48,0	54,5	55,0	53,1	51,3
Mazowieckie	86,0	87,8	86,3	80,0	77,1
Opolskie	10,7	11,3	11,3	10,4	8,9
Podkarpackie	19,3	20,1	18,8	19,2	17,8
Podlaskie	14,9	15,5	14,8	13,8	12,0
Pomorskie	23,8	27,9	28,9	27,6	25,7
Śląskie	46,1	48,7	46,2	42,5	39,2
Świętokrzyskie	14,1	15,5	15,6	14,3	11,7
Warmińsko-mazurskie	13,8	14,2	14,3	12,1	11,0
Wielkopolskie	47,2	47,5	45,4	43,0	40,6
Zachodniopomorskie	19,1	17,3	16,1	14,6	13,6

Tabl. 21. **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW I GRUP KIERUNKÓW STUDIÓW¹ Z LAT AKADEMICKICH 2009/2010-2013/2014 (cd.)**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY VOIVODSHIPS AND BROAD FIELD OF EDUCATION¹ IN THE ACADEMIC YEARS 2009/2010-2013/2014 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
GRUPY KIERUNKÓW w %: GROUPS OF FIELD OF EDUCATION in %:					
KSZTAŁCENIE EDUCATION					
POLSKA POLAND.....	15,5	14,5	14,6	13,8	12,9
Dolnośląskie.....	11,4	10,4	10,1	8,8	8,9
Kujawsko-pomorskie.....	17,0	16,7	20,0	18,4	17,2
Lubelskie.....	11,9	11,9	12,4	11,5	11,2
Lubuskie.....	25,0	24,7	28,9	27,4	27,4
Łódzkie.....	24,8	21,4	17,2	15,4	13,7
Małopolskie.....	10,0	9,7	8,6	8,7	8,2
Mazowieckie.....	16,7	14,3	14,1	13,2	12,6
Opolskie.....	22,8	25,0	25,2	24,1	20,5
Podkarpackie.....	11,2	10,5	12,1	11,5	10,8
Podlaskie.....	14,0	15,1	14,7	14,3	12,1
Pomorskie.....	18,5	16,6	16,7	16,7	15,0
Śląskie.....	13,3	12,7	12,6	12,3	12,2
Świętokrzyskie.....	26,4	24,8	26,8	22,7	22,7
Warmińsko-mazurskie.....	22,1	22,2	21,2	19,7	15,8
Wielkopolskie.....	13,1	12,9	14,5	14,3	13,4
Zachodniopomorskie.....	11,7	13,2	15,0	17,8	16,6
NAUKI HUMANISTYCZNE I SZTUKA HUMANITIES AND ART					
POLSKA POLAND.....	9,3	8,9	8,5	8,3	8,2
Dolnośląskie.....	8,8	8,2	8,9	9,0	7,6
Kujawsko-pomorskie.....	13,5	12,6	10,6	10,3	10,4
Lubelskie.....	14,2	12,6	10,9	10,0	9,4
Lubuskie.....	10,5	10,8	9,6	8,2	9,6
Łódzkie.....	10,5	10,7	10,3	10,0	10,4
Małopolskie.....	10,3	9,5	8,8	9,2	9,3
Mazowieckie.....	7,7	7,9	8,0	7,5	8,1
Opolskie.....	11,0	9,5	8,4	7,8	7,4
Podkarpackie.....	6,8	6,3	5,5	5,8	5,4
Podlaskie.....	5,7	6,4	5,4	5,6	6,9
Pomorskie.....	7,4	7,0	7,0	7,3	7,7
Śląskie.....	10,2	9,7	9,8	9,7	9,3
Świętokrzyskie.....	8,1	6,9	6,2	4,6	3,4
Warmińsko-mazurskie.....	7,4	6,3	5,2	4,7	3,7
Wielkopolskie.....	9,9	9,5	9,6	9,0	9,2
Zachodniopomorskie.....	6,2	6,8	6,7	7,1	6,2
NAUKI SPOŁECZNE, GOSPODARKA I PRAWO SOCIAL SCIENCES, ECONOMY AND LAW					
POLSKA POLAND.....	42,6	40,4	39,7	38,2	36,6
Dolnośląskie.....	45,1	41,6	39,1	38,2	36,7
Kujawsko-pomorskie.....	38,5	36,8	37,0	39,1	38,1
Lubelskie.....	40,3	37,7	39,2	36,0	34,2
Lubuskie.....	34,4	31,7	28,5	28,1	22,8
Łódzkie.....	38,6	37,6	40,1	40,9	41,7
Małopolskie.....	42,9	39,7	38,7	35,9	34,5
Mazowieckie.....	47,6	47,3	46,3	45,3	43,0
Opolskie.....	30,5	30,7	30,7	31,7	31,0
Podkarpackie.....	48,4	44,3	42,8	41,5	36,7
Podlaskie.....	44,6	43,1	40,4	37,3	33,8
Pomorskie.....	42,0	39,1	38,2	36,1	35,3
Śląskie.....	39,5	36,3	37,2	35,6	33,0
Świętokrzyskie.....	37,7	32,9	32,2	31,3	31,8
Warmińsko-mazurskie.....	35,5	37,0	34,3	33,7	33,4
Wielkopolskie.....	43,3	41,2	39,2	37,7	35,8
Zachodniopomorskie.....	47,0	44,4	41,5	34,1	33,1

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 21. **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW I GRUP KIERUNKÓW STUDIÓW¹Z LAT AKADEMICKICH 2009/2010-2013/2014 (cd.)**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY VOIVODSHIPS AND BROAD FIELD OF EDUCATION¹ IN THE ACADEMIC YEARS 2009/2010-2013/2014 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
NAUKA SCIENCE					
POLSKA POLAND.....	7,9	7,4	7,4	7,4	7,5
Dolnośląskie.....	7,9	8,7	8,5	7,9	8,3
Kujawsko-pomorskie.....	10,1	8,0	7,1	6,0	6,9
Lubelskie.....	8,2	6,9	7,9	7,4	7,8
Lubuskie.....	11,1	9,6	7,2	5,8	5,6
Łódzkie.....	10,6	9,0	9,3	9,6	10,4
Małopolskie.....	8,9	8,7	10,0	9,6	9,0
Mazowieckie.....	6,5	6,8	6,3	6,9	7,1
Opolskie.....	7,1	6,3	5,5	5,0	6,2
Podkarpackie.....	6,6	6,7	6,0	6,0	6,4
Podlaskie.....	7,6	6,1	5,8	6,3	6,1
Pomorskie.....	8,4	8,5	8,4	8,7	8,8
Śląskie.....	7,9	7,0	7,1	6,6	7,5
Świętokrzyskie.....	6,3	6,3	7,1	6,6	5,6
Warmińsko-mazurskie.....	9,9	7,5	7,0	6,2	6,2
Wielkopolskie.....	6,3	5,9	6,3	6,5	6,7
Zachodniopomorskie.....	6,8	6,0	5,7	5,9	5,5
TECHNIKA, PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO TECHNOLOGY, INDUSTRY, CONSTRUCTION					
POLSKA POLAND.....	9,8	11,8	12,6	13,7	15,3
Dolnośląskie.....	11,6	15,8	17,0	18,3	20,1
Kujawsko-pomorskie.....	5,5	7,4	7,7	8,1	9,1
Lubelskie.....	7,8	8,6	8,6	10,2	12,5
Lubuskie.....	10,7	10,8	11,4	12,8	17,3
Łódzkie.....	4,8	7,3	8,1	9,1	9,6
Małopolskie.....	12,9	18,1	18,4	19,7	22,0
Mazowieckie.....	8,9	9,1	9,8	10,2	11,5
Opolskie.....	8,5	8,4	11,1	12,0	14,1
Podkarpackie.....	6,9	10,1	12,4	13,6	17,4
Podlaskie.....	10,3	9,5	11,6	12,8	12,9
Pomorskie.....	8,4	12,2	13,8	14,5	15,6
Śląskie.....	14,7	16,0	16,1	17,6	19,9
Świętokrzyskie.....	7,6	11,4	10,6	12,6	14,7
Warmińsko-mazurskie.....	8,6	10,0	12,1	12,6	13,3
Wielkopolskie.....	9,2	10,3	10,5	11,7	12,6
Zachodniopomorskie.....	16,1	15,2	16,4	17,9	19,1
ZDROWIE I OPIEKA SPOŁECZNA HEALTH AND SOCIAL WELFARE					
POLSKA POLAND.....	7,0	8,8	8,2	8,7	8,7
Dolnośląskie.....	7,6	7,8	7,3	8,0	6,7
Kujawsko-pomorskie.....	7,2	9,3	9,5	9,0	9,2
Lubelskie.....	9,1	13,3	11,2	13,9	13,4
Lubuskie.....	1,2	3,7	3,7	3,7	4,6
Łódzkie.....	7,2	8,6	8,5	9,5	9,4
Małopolskie.....	5,6	6,1	5,7	6,4	6,6
Mazowieckie.....	4,4	5,8	5,5	6,4	6,5
Opolskie.....	12,2	13,4	12,7	12,2	12,0
Podkarpackie.....	8,2	12,0	11,1	10,2	9,9
Podlaskie.....	10,8	14,0	13,3	13,4	14,9
Pomorskie.....	5,5	7,6	6,6	7,2	6,8
Śląskie.....	8,3	11,9	10,4	10,7	10,2
Świętokrzyskie.....	11,7	13,7	12,3	14,7	13,0
Warmińsko-mazurskie.....	9,8	8,7	8,1	9,2	8,9
Wielkopolskie.....	7,4	9,2	8,6	8,2	9,7
Zachodniopomorskie.....	4,6	5,9	6,5	6,5	8,0

Tabl. 21. **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW I GRUP KIERUNKÓW STUDIÓW¹ Z LAT AKADEMICKICH 2009/2010-2013/2014 (dok.)**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY VOIVODSHIPS AND BROAD FIELD OF EDUCATION¹ IN THE ACADEMIC YEARS 2009/2010-2013/2014 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
ROLNICTWO AGRICULTURE					
POLSKA POLAND.....	2,0	1,8	1,6	1,5	1,5
Dolnośląskie.....	2,0	1,5	1,6	1,4	1,4
Kujawsko-pomorskie.....	2,4	2,8	2,3	2,2	2,1
Lubelskie.....	5,5	4,9	4,2	4,0	3,7
Lubuskie.....	0,8	1,0	0,7	0,8	0,1
Łódzkie.....	0,5	0,4	0,4	0,5	0,6
Małopolskie.....	2,9	2,3	2,1	2,1	1,9
Mazowieckie.....	1,8	1,8	1,9	1,8	1,8
Podkarpackie.....	3,7	2,2	1,7	1,2	0,8
Podlaskie.....	3,0	1,5	1,4	1,6	1,5
Pomorskie.....	-	-	-	0,0	-
Świętokrzyskie.....	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Warmińsko-mazurskie.....	5,5	5,2	6,4	5,2	5,0
Wielkopolskie.....	2,5	2,6	2,3	2,2	2,4
Zachodniopomorskie.....	1,7	1,4	0,9	0,8	0,8
USŁUGI SERVICES					
POLSKA POLAND.....	5,9	6,4	7,4	8,4	9,3
Dolnośląskie.....	5,6	6,0	7,5	8,4	10,3
Kujawsko-pomorskie.....	5,9	6,4	5,8	6,9	7,0
Lubelskie.....	3,2	4,1	5,6	7,0	7,8
Lubuskie.....	6,2	7,7	10,0	13,2	12,6
Łódzkie.....	3,0	5,0	6,1	5,0	5,3
Małopolskie.....	6,4	5,9	7,7	8,4	8,5
Mazowieckie.....	6,5	7,0	8,1	8,7	9,4
Opolskie.....	8,0	6,7	6,4	7,2	8,8
Podkarpackie.....	8,1	7,9	8,4	10,2	12,6
Podlaskie.....	3,9	4,3	7,4	8,7	11,8
Pomorskie.....	9,7	9,0	9,3	9,5	10,8
Śląskie.....	6,0	6,4	6,8	7,5	7,9
Świętokrzyskie.....	2,2	3,8	4,6	7,3	8,7
Warmińsko-mazurskie.....	1,4	3,1	5,7	8,7	13,7
Wielkopolskie.....	8,3	8,4	9,0	10,4	10,2
Zachodniopomorskie.....	5,8	7,1	7,3	9,9	10,7

¹ Podział na grupy kierunków kształcenia według Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Edukacji (ISCED'97).

U W A G A. Absolwentów według województw wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi, zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi oraz punktami konsultacyjnymi; absolwenci wykazani są według stanu z poprzedniego roku akademickiego.

Ź r ó ł o: S-10 – Sprawozdanie o studiach wyższych.

¹ The division into the fields of education according to the International Standard Classification of Education (ISCED'97).

N O T E. Graduates per voivodships are presented according to the seat of particular higher education institution, including branches, organizational units in other locations, didactic centres and branch consultation points; graduates are listed according to their status in the previous academic year.

S o u r c e: S-10 – Statistical report on tertiary education.

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 22 . **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH Z LAT AKADEMICKICH 2014/2015-2015/2016 WEDŁUG WOJEWÓDZTW I GRUP KIERUNKÓW STUDIÓW¹**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY VOIVODSHIPS AND BROAD FIELD OF EDUCATION¹ IN THE ACADEMIC YEAR 2014/2015-2015/2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2014/2015	2015/2016
O G Ó Ł E M – w tys. TOTAL - in thousands		
POLSKA POLAND.....	388,0	355,9
Dolnośląskie.....	34,5	33,0
Kujawsko-pomorskie.....	17,4	16,0
Lubelskie.....	21,7	19,4
Lubuskie.....	4,4	3,9
Łódzkie.....	22,9	20,2
Małopolskie.....	48,9	47,0
Mazowieckie.....	69,7	65,3
Opolskie.....	7,7	6,6
Podkarpackie.....	17,5	16,6
Podlaskie.....	10,8	9,3
Pomorskie.....	23,8	22,7
Śląskie.....	36,4	31,6
Świętokrzyskie.....	11,1	9,0
Warmińsko-mazurskie.....	9,8	8,9
Wielkopolskie.....	39,1	35,5
Zachodniopomorskie.....	12,3	10,9
GRUPY KIERUNKÓW w %: GROUPS OF FIELD OF EDUCATION in %:		
KSZTAŁCENIE EDUCATION		
POLSKA POLAND.....	11,1	10,2
Dolnośląskie.....	7,6	6,7
Kujawsko-pomorskie.....	13,9	12,5
Lubelskie.....	9,3	7,2
Lubuskie.....	21,1	22,1
Łódzkie.....	11,7	9,8
Małopolskie.....	7,3	6,7
Mazowieckie.....	11,5	11,6
Opolskie.....	20,1	20,1
Podkarpackie.....	9,5	8,8
Podlaskie.....	11,1	10,8
Pomorskie.....	10,9	11,2
Śląskie.....	9,2	9,1
Świętokrzyskie.....	18,8	18,2
Warmińsko-mazurskie.....	14,5	12,5
Wielkopolskie.....	12,8	10,6
Zachodniopomorskie.....	15,2	13,5
NAUKI HUMANISTYCZNE I SZTUKA ARTS AND HUMANITIES		
POLSKA POLAND.....	8,2	8,2
Dolnośląskie.....	7,8	7,3
Kujawsko-pomorskie.....	10,8	10,6
Lubelskie.....	8,5	8,0
Lubuskie.....	9,3	8,7
Łódzkie.....	9,2	9,8
Małopolskie.....	9,1	8,7
Mazowieckie.....	7,6	8,0
Opolskie.....	8,2	6,7
Podkarpackie.....	4,7	5,1
Podlaskie.....	6,0	6,6
Pomorskie.....	7,4	8,7
Śląskie.....	10,8	10,4
Świętokrzyskie.....	3,7	3,7
Warmińsko-mazurskie.....	3,4	3,5
Wielkopolskie.....	9,3	9,5
Zachodniopomorskie.....	6,9	7,3

Tabl. 22. **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH Z LAT AKADEMICKICH 2014/2015-2015/2016 WEDŁUG WOJEWÓDZTW I GRUP KIERUNKÓW STUDIÓW¹ (cd.)**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY VOIVODSHIPS AND BROAD FIELD OF EDUCATION¹ IN THE ACADEMIC YEAR 2014/2015-20105/2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2014/2015	2015/2016
NAUKI SPOŁECZNE, DZIENNIKARSTWO I INFORMACJA <i>SOCIAL SCIENCES, JOURNALISM AND INFORMATION</i>		
POLSKA POLAND	11,1	11,4
Dolnośląskie.....	8,6	8,4
Kujawsko-pomorskie.....	11,0	9,7
Lubelskie.....	13,3	14,0
Lubuskie.....	6,9	13,1
Łódzkie.....	11,3	12,2
Małopolskie.....	11,9	11,9
Mazowieckie.....	14,5	15,5
Opolskie.....	14,0	13,1
Podkarpackie.....	10,1	8,5
Podlaskie.....	9,9	9,9
Pomorskie.....	9,3	9,7
Śląskie.....	7,0	6,9
Świętokrzyskie.....	15,2	14,3
Warmińsko-mazurskie.....	12,2	15,0
Wielkopolskie.....	7,6	9,2
Zachodniopomorskie.....	14,5	11,9
BIZNES, ADMINISTRACJA I PRAWO <i>BUSINESS ADMINISTRATION AND LAW</i>		
POLSKA POLAND	23,0	23,3
Dolnośląskie.....	26,2	26,7
Kujawsko-pomorskie.....	24,5	26,5
Lubelskie.....	19,1	18,0
Lubuskie.....	16,8	17,5
Łódzkie.....	26,9	28,0
Małopolskie.....	18,9	19,5
Mazowieckie.....	26,3	26,5
Opolskie.....	17,0	17,1
Podkarpackie.....	22,5	22,7
Podlaskie.....	21,4	20,3
Pomorskie.....	26,1	25,6
Śląskie.....	23,9	23,7
Świętokrzyskie.....	13,4	16,4
Warmińsko-mazurskie.....	16,4	16,4
Wielkopolskie.....	25,0	25,1
Zachodniopomorskie.....	17,2	15,6
NAUKI PRZYRODNICZE, MATEMATYKA I STATYSTYKA <i>NATURAL SCIENCES, MATHEMATICS AND STATISTICS</i>		
POLSKA POLAND	4,8	4,9
Dolnośląskie.....	5,6	6,0
Kujawsko-pomorskie.....	6,6	6,0
Lubelskie.....	7,2	6,6
Lubuskie.....	1,8	2,2
Łódzkie.....	5,2	6,4
Małopolskie.....	6,2	5,7
Mazowieckie.....	3,7	3,8
Opolskie.....	2,4	4,7
Podkarpackie.....	3,1	3,2
Podlaskie.....	4,0	4,0
Pomorskie.....	6,3	6,4
Śląskie.....	4,0	4,0
Świętokrzyskie.....	3,6	3,2
Warmińsko-mazurskie.....	4,7	6,4
Wielkopolskie.....	4,8	4,3
Zachodniopomorskie.....	3,4	3,3

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 22. **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH Z LAT AKADEMICKICH 2014/2015-2015/2016 WEDŁUG WOJEWÓDZTW I GRUP KIERUNKÓW STUDIÓW¹ (cd.)**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY VOIVODSHIPS AND BROAD FIELD OF EDUCATION¹ IN THE ACADEMIC YEAR 2014/2015-2015/2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2014/2015	2015/2016
TECHNOLOGIE TELEINFORMATYCZNE INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES		
POLSKA POLAND.....	3,2	3,5
Dolnośląskie.....	3,6	4,7
Kujawsko-pomorskie.....	2,6	1,8
Lubelskie.....	2,0	3,0
Lubuskie.....	3,4	3,5
Łódzkie.....	4,4	4,9
Małopolskie.....	3,7	3,8
Mazowieckie.....	3,0	3,3
Opolskie.....	3,5	3,5
Podkarpackie.....	3,7	3,0
Podlaskie.....	3,1	3,4
Pomorskie.....	3,2	3,3
Śląskie.....	3,8	4,2
Świętokrzyskie.....	2,2	3,2
Warmińsko-mazurskie.....	2,5	2,7
Wielkopolskie.....	2,5	2,8
Zachodniopomorskie.....	2,8	3,8
TECHNIKA, PRZEMYSŁ, BUDOWNICTWO TECHNOLOGY, INDUSTRY, CONSTRUCTION		
POLSKA POLAND.....	18,8	20,2
Dolnośląskie.....	24,0	24,9
Kujawsko-pomorskie.....	10,5	10,8
Lubelskie.....	14,0	16,8
Lubuskie.....	22,1	24,3
Łódzkie.....	12,2	13,1
Małopolskie.....	27,6	29,0
Mazowieckie.....	14,0	15,1
Opolskie.....	16,5	17,7
Podkarpackie.....	23,0	25,5
Podlaskie.....	16,8	18,3
Pomorskie.....	18,2	19,6
Śląskie.....	22,4	23,9
Świętokrzyskie.....	21,2	17,1
Warmińsko-mazurskie.....	17,3	17,0
Wielkopolskie.....	16,9	18,1
Zachodniopomorskie.....	20,6	23,1
ROLNICTWO AGRICULTURE		
POLSKA POLAND.....	1,6	1,5
Dolnośląskie.....	1,4	1,5
Kujawsko-pomorskie.....	1,9	2,2
Lubelskie.....	3,7	3,9
Lubuskie.....	0,5	0,3
Łódzkie.....	0,6	0,5
Małopolskie.....	2,0	1,8
Mazowieckie.....	1,9	1,9
Podkarpackie.....	0,7	0,5
Podlaskie.....	2,1	1,4
Warmińsko-mazurskie.....	5,9	5,9
Wielkopolskie.....	2,6	2,3
Zachodniopomorskie.....	0,9	1,1

Tabl. 22. **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH Z LAT AKADEMICKICH 2014/2015-2015/2016 WEDŁUG WOJEWÓDZTW I GRUP KIERUNKÓW STUDIÓW¹ (dok.)**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY VOIVODSHIPS AND BROAD FIELD OF EDUCATION¹ IN THE ACADEMIC YEAR 2014/2015-2015/2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2014/2015	2015/2016
ZDROWIE I OPIEKA SPOŁECZNA HEALTH AND SOCIAL WELFARE		
POLSKA POLAND...	9,7	8,9
Dolnośląskie	6,7	6,8
Kujawsko-pomorskie	10,5	11,1
Lubelskie	14,2	13,2
Lubuskie	6,4	3,4
Łódzkie	13,3	11,8
Małopolskie	7,2	6,9
Mazowieckie	7,8	6,7
Opolskie	11,1	10,0
Podkarpackie	10,0	10,9
Podlaskie	14,8	15,2
Pomorskie	8,2	6,5
Śląskie	13,0	11,6
Świętokrzyskie	14,7	11,1
Warmińsko-mazurskie	7,3	6,8
Wielkopolskie	9,7	9,6
Zachodniopomorskie	8,9	8,7
USŁUGI SERVICES		
POLSKA POLAND...	8,5	7,8
Dolnośląskie	8,5	7,1
Kujawsko-pomorskie	7,7	8,9
Lubelskie	8,7	9,1
Lubuskie	11,7	4,7
Łódzkie	5,2	3,6
Małopolskie	6,1	5,9
Mazowieckie	9,7	7,6
Opolskie	7,2	7,1
Podkarpackie	12,7	11,9
Podlaskie	10,8	10,2
Pomorskie	10,4	9,1
Śląskie	5,8	6,3
Świętokrzyskie	7,2	8,3
Warmińsko-mazurskie	15,8	13,8
Wielkopolskie	8,8	8,5
Zachodniopomorskie	9,6	11,8
INDYWIDUALNE STUDIA MIĘDZYOBZAROWE INTERDISCIPLINARY INDIVIDUAL STUDIES		
POLSKA POLAND...	0,0	-
Śląskie	0,1	-

¹ Podział na grupy kierunków kształcenia według Międzynarodowej Klasyfikacji Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).

U W A G A. Absolwentów według województw wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi, zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi oraz punktami konsultacyjnymi; absolwenci wykazani są według stanu z poprzedniego roku akademickiego.

Ź r ó d ł o: S-10 – Sprawozdanie o studiach wyższych.

¹ The division into fields of education according to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).

N O T E. Graduates per voivodships are presented according to the seat of particular higher education institution, including branches, organizational units in other locations, didactic centres and branch consultation points; graduates are listed according to their status in the previous academic year.

S o u r c e: S-10 – Statistical report on tertiary education.

4.3. EDUKACJA EDUCATION

Tabl. 23. **STOPNIE NAUKOWE DOKTORA NADANE W SZKOLACH WYŻSZYCH NA 100 TYS. LUDNOŚCI WEDŁUG WOJEWÓDZTW I PŁCI**
SCIENTIFIC DEGREES OF DOCTOR AWARDED IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS PER 100 THOUSAND POPULATION BY VOIVODSHIPS AND SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012		2013		2014		2015		2016	
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
POLSKA POLAND..	13,4	13,7	14,6	14,6	13,7	13,7	15,5	16,0	15,6	16,0
Dolnośląskie.....	17,4	17,9	19,7	19,0	18,6	19,3	18,5	18,4	18,6	19,1
Kujawsko-pomorskie.....	10,2	11,5	12,9	13,5	10,6	11,1	12,2	14,1	10,7	10,1
Lubelskie.....	18,6	20,2	19,4	21,4	19,0	18,8	21,9	23,9	21,9	24,8
Lubuskie.....	2,0	2,3	2,9	1,3	2,3	1,7	2,2	1,3	3,0	2,1
Łódzkie.....	16,0	17,6	14,6	15,0	17,4	19,7	15,5	17,9	17,1	18,9
Małopolskie.....	22,7	22,5	22,9	23,3	21,9	21,2	25,3	24,4	22,8	23,0
Mazowieckie.....	19,5	17,1	21,3	19,0	19,2	17,6	26,3	24,9	28,0	26,5
Opolskie.....	4,1	2,7	2,6	2,5	5,1	3,1	4,8	4,5	4,9	3,3
Podkarpackie.....	3,1	2,9	3,1	3,4	2,5	2,9	4,6	4,1	3,2	3,3
Podlaskie.....	8,2	9,6	12,1	14,5	9,1	11,1	11,3	15,6	10,4	13,0
Pomorskie.....	13,7	15,7	16,1	17,3	12,7	14,7	14,5	16,2	15,0	16,3
Śląskie.....	8,5	8,5	10,9	9,9	10,5	9,6	11,1	11,8	12,5	13,6
Świętokrzyskie.....	3,6	4,6	3,9	3,9	2,9	2,2	3,3	3,6	4,7	5,6
Warmińsko-mazurskie.....	6,6	6,3	8,8	7,7	8,0	7,7	8,5	10,8	8,3	9,1
Wielkopolskie.....	16,9	17,9	16,2	17,3	15,3	15,4	16,0	15,2	14,8	14,0
Zachodniopomorskie.....	10,5	13,0	11,8	15,2	12,3	13,9	10,8	12,3	10,9	12,8

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Baza Demografia GUS, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.
 Source: data of the Ministry of Science and Higher Education, CSO Demography Database, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Tabl. 24. **SŁUCHACZE STUDIÓW PODYPLOMOWYCH NA 10 TYS. LUDNOŚCI WEDŁUG WOJEWÓDZTW I PŁCI**
STUDENTS OF POSTGRADUATE STUDIES PER 10 THOUSAND POPULATION BY VOIVODSHIPS AND SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012/2013		2013/2014		2014/2015		2015/2016		2016/2017	
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
POLSKA POLAND..	44,1	60,8	42,3	56,9	38,7	52,4	39,1	54,9	40,7	57,6
Dolnośląskie.....	43,1	59,2	39,2	54,5	38,6	52,8	39,0	54,0	39,3	54,1
Kujawsko-pomorskie.....	31,7	45,5	32,6	47,2	33,8	47,5	34,1	50,9	35,7	54,2
Lubelskie.....	36,4	55,0	31,2	46,6	28,5	42,1	26,8	41,4	29,6	46,3
Lubuskie.....	11,8	18,5	10,8	16,0	10,0	15,9	11,1	18,4	10,8	17,4
Łódzkie.....	33,9	50,2	33,1	49,1	28,0	42,3	28,9	44,2	31,3	47,5
Małopolskie.....	41,4	55,6	37,0	49,3	31,0	41,2	32,2	43,1	33,1	44,7
Mazowieckie.....	114,1	142,9	120,3	143,4	111,0	135,3	105,6	134,3	113,9	146,6
Opolskie.....	27,1	43,0	27,5	43,8	27,1	45,3	30,6	52,6	28,1	48,5

Tabl. 24. **SŁUCHACZE STUDIÓW PODYPLOMOWYCH NA 10 TYS. LUDNOŚCI WEDŁUG WOJEWÓDZTW I PŁCI**
STUDENTS OF POSTGRADUATE STUDIES PER 10 THOUSAND POPULATION BY VOIVODSHIPS AND SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012/2013		2013/2014		2014/2015		2015/2016		2016/2017	
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
Podkarpackie	21,8	28,8	20,4	27,0	16,6	23,8	17,0	25,6	15,7	23,5
Podlaskie.....	25,9	39,4	20,9	31,4	16,5	24,1	16,7	25,5	17,1	27,1
Pomorskie	36,4	53,5	32,0	46,0	31,4	45,6	34,1	50,9	34,0	50,9
Śląskie.....	23,1	33,7	22,1	32,0	20,5	30,5	23,1	35,4	24,5	38,1
Świętokrzyskie	35,3	56,3	19,5	31,3	18,5	29,8	27,2	45,7	29,6	50,5
Warmińsko-mazurskie.....	30,9	47,4	23,8	34,9	18,6	25,5	21,4	29,9	21,7	31,0
Wielkopolskie	40,8	56,7	39,8	55,9	37,9	51,5	37,5	52,2	37,8	54,4
Zachodniopomorskie.....	35,3	54,3	30,8	48,5	22,4	35,0	22,7	35,2	17,1	26,2

U W A G A. Do roku akademickiego 2012/2013 dane nie obejmują szkół resortu obrony narodowej i resortu spraw wewnętrznych.
 Źródło: S-12 – Sprawozdanie o stypendiach naukowych, studiach podyplomowych i doktoranckich oraz zatrudnieniu w szkołach wyższych i Bazy Demografia GUS, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

N O T E. Data until the academic year 2012/2013 data do not include academies of the ministry of national defence and ministry of interior.
 Source: S-12 – Statistical report on scholarship, postgraduate and doctoral studies and employment in higher education institutions, CSO Demography Database, www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Tabl. 25. **OSOBY DOROSŁE (W WIEKU 25-64 LATA) UCZESTNICZĄCE W KSZTAŁCENIU I SZKOLENIU WEDŁUG WOJEWÓDZTW**
LIFELONG LEARNING (OF PERSONS AGED 25-64) BY VOIVODSHIPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016
	w % in %				
POLSKA POLAND.....	4,5	4,3	4,0	3,5	3,7
Kobiety Females.....	5,1	4,9	3,6	3,3	4,0
Mężczyźni Males.....	3,8	3,8	4,3	3,8	3,4
Dolnośląskie	4,5	4,1	4,2	3,7	4,3
Kujawsko-pomorskie	3,8	3,9	3,8	2,8	3,3
Lubelskie	5,2	4,9	4,5	3,3	4,3
Lubuskie	2,9	2,8	2,5	2,5	2,6
Łódzkie	3,1	3,1	2,7	2,3	2,8
Małopolskie	4,6	4,7	4,2	3,8	3,8
Mazowieckie.....	6,9	6,7	6,5	6,0	5,8
Opolskie	3,6	3,1	2,6	2,3	2,6
Podkarpackie.....	3,0	2,6	1,9	1,9	2,0
Podlaskie.....	4,1	3,7	3,2	3,1	3,7
Pomorskie	6,1	5,8	5,3	5,0	5,5
Śląskie.....	4,5	4,5	3,7	3,1	3,6
Świętokrzyskie.....	3,3	3,1	3,0	2,5	2,8
Warmińsko-mazurskie.....	2,8	2,8	2,7	2,5	2,4
Wielkopolskie	3,6	3,7	3,3	2,4	2,4
Zachodniopomorskie.....	3,2	3,2	3,3	2,6	2,6

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).
 Source: Labour Force Survey (LFS).

4.4. RYNEK PRACY LABOUR MARKET

Tabl. 26. WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ OSÓB W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PŁCI I WOJEWÓDZTW
ACTIVITY RATE OF PERSONS AGED 15 YEARS AND MORE BY SEX AND VOIVODSHIPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015	2016
a – ogółem total						
b – mężczyźni males						
c – kobiety females		w % in %				
POLSKA POLAND	a	55,9	55,9	56,2	56,2	56,2
	b	64,3	64,4	64,7	64,6	64,8
	c	48,1	48,2	48,5	48,4	48,3
Dolnośląskie.....	a	53,8	54,0	55,1	55,2	56,4
	b	61,9	62,7	64,3	64,6	65,6
	c	46,5	46,2	46,9	46,9	48,2
Kujawsko-pomorskie.....	a	56,3	55,8	55,3	55,1	55,1
	b	65,1	65,1	64,6	64,0	64,3
	c	48,2	47,3	46,9	46,8	46,6
Lubelskie.....	a	56,5	56,6	56,3	56,0	55,0
	b	64,5	64,7	63,4	63,3	63,7
	c	49,1	49,1	49,7	48,9	47,0
Lubuskie.....	a	53,7	54,4	54,1	54,6	55,7
	b	61,6	63,1	62,1	62,4	63,9
	c	46,5	46,4	46,6	47,5	48,0
Łódzkie.....	a	56,6	57,6	58,3	57,2	56,6
	b	65,6	66,0	66,9	65,6	65,2
	c	48,7	50,0	50,6	49,8	49,0
Małopolskie.....	a	55,3	55,8	55,9	55,5	56,0
	b	63,1	64,3	63,6	63,6	64,4
	c	48,1	47,9	48,7	48,1	48,1
Mazowieckie.....	a	60,2	59,7	61,5	61,2	59,9
	b	68,8	67,7	69,6	69,3	67,7
	c	52,6	52,4	54,2	53,8	52,9
Opolskie.....	a	54,4	53,6	54,0	54,3	54,7
	b	65,2	64,1	63,2	63,2	65,2
	c	44,7	44,4	46,0	46,2	45,0
Podkarpackie.....	a	56,3	56,2	54,5	54,2	55,9
	b	63,3	64,3	63,1	62,4	64,9
	c	49,4	48,5	46,4	46,5	47,4
Podlaskie.....	a	55,7	55,5	55,9	56,1	56,2
	b	63,7	63,4	63,9	63,8	64,8
	c	48,3	48,1	48,5	48,7	48,0
Pomorskie.....	a	55,5	55,8	55,7	57,6	57,9
	b	64,1	64,8	65,2	67,0	67,1
	c	47,5	47,5	46,8	48,6	49,4
Śląskie.....	a	53,5	53,5	53,8	53,1	53,3
	b	61,1	60,8	61,6	61,2	60,6
	c	46,3	46,6	46,7	45,8	46,8
Świętokrzyskie.....	a	57,1	55,2	55,3	56,0	55,1
	b	65,3	63,6	63,3	64,0	64,0
	c	49,1	47,3	47,5	48,3	46,8
Warmińsko-mazurskie.....	a	51,4	52,0	51,1	52,1	53,6
	b	59,6	59,7	59,4	60,0	63,1
	c	43,6	44,7	43,6	44,7	44,7
Wielkopolskie.....	a	57,3	58,1	57,7	57,6	58,1
	b	67,1	68,1	67,8	67,0	67,8
	c	48,2	49,0	48,5	48,8	49,2
Zachodniopomorskie.....	a	52,2	52,6	52,6	51,9	53,2
	b	61,4	61,7	61,7	60,7	61,6
	c	43,8	44,2	44,7	44,3	45,5

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Source: Labour Force Survey (LFS).

Tabl. 27. WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA OSÓB W WIEKU 20-64 LAT WEDŁUG PŁCI I WOJEWÓDZTW
EMPLOYMENT RATE OF PERSONS AGED 20-64 YEARS BY SEX AND VOIVODSHIPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015	2016
a – ogółem <i>total</i>						
b – mężczyźni <i>males</i>						
c – kobiety <i>females</i>		w % <i>in %</i>				
POLSKA POLAND.....	a	64,7	64,9	66,5	67,8	69,3
	b	72,0	72,1	73,6	74,7	76,4
	c	57,5	57,6	59,4	60,9	62,3
Dolnośląskie.....	a	62,2	62,6	65,5	67,7	70,0
	b	68,9	69,7	72,7	75,4	77,6
	c	55,6	55,8	58,5	60,3	62,3
Kujawsko-pomorskie.....	a	63,5	63,0	64,4	65,7	66,7
	b	72,1	72,1	73,6	74,0	74,7
	c	55,0	53,9	55,5	57,7	58,9
Lubelskie.....	a	65,8	65,8	66,2	66,8	67,3
	b	71,1	71,8	72,1	72,1	73,5
	c	60,5	59,7	60,1	61,3	60,8
Lubuskie.....	a	62,1	63,1	64,6	66,8	68,7
	b	68,8	70,6	71,4	73,5	75,4
	c	55,3	55,7	57,7	60,5	61,9
Łódzkie.....	a	65,7	66,3	68,8	69,3	71,3
	b	72,5	73,0	75,5	75,4	77,6
	c	59,2	59,7	62,2	63,4	65,1
Małopolskie.....	a	64,7	64,6	66,2	67,6	69,9
	b	71,7	72,3	72,9	74,7	77,4
	c	57,7	57,1	59,4	60,7	62,4
Mazowieckie.....	a	71,1	71,0	73,2	73,6	74,0
	b	77,5	77,1	79,7	79,4	79,6
	c	64,8	65,0	66,8	67,8	68,5
Opolskie.....	a	63,9	64,0	65,8	67,7	69,1
	b	74,3	73,9	74,6	75,9	78,6
	c	54,3	54,6	57,6	59,9	59,3
Podkarpackie.....	a	63,2	62,4	62,0	63,0	66,7
	b	68,9	68,2	68,9	70,4	74,1
	c	57,2	56,2	55,0	55,6	59,0
Podlaskie.....	a	67,2	66,9	68,3	69,8	70,2
	b	73,6	73,1	74,5	75,3	77,1
	c	60,7	60,9	62,0	64,1	63,4
Pomorskie.....	a	64,1	63,9	65,7	68,6	70,6
	b	72,2	71,9	73,8	76,7	78,9
	c	56,0	56,0	57,7	60,5	62,3
Śląskie.....	a	62,0	62,3	63,8	64,3	66,9
	b	69,4	69,2	70,7	71,0	72,8
	c	54,7	55,3	57,0	57,8	61,1
Świętokrzyskie.....	a	64,1	62,7	63,8	65,9	66,8
	b	70,7	69,0	69,4	71,7	73,5
	c	57,1	55,9	57,8	59,7	59,8
Warmińsko-mazurskie.....	a	58,5	59,6	60,3	61,8	63,3
	b	66,3	66,1	66,9	69,4	71,4
	c	50,6	52,9	53,6	54,3	55,1
Wielkopolskie.....	a	65,9	66,8	67,9	69,7	71,5
	b	76,1	77,3	77,5	78,4	80,4
	c	56,0	56,6	58,5	60,9	62,7
Zachodniopomorskie.....	a	60,4	61,6	63,2	64,2	64,8
	b	68,1	69,3	70,6	71,8	72,0
	c	52,9	54,3	56,0	56,8	57,6

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Source: Labour Force Survey (LFS).

4.4. RYNEK PRACY LABOUR MARKET

Tabl. 28. WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W WIEKU 16-64 LAT WEDŁUG WOJEWÓDZTW
EMPLOYMENT RATE OF DISABLED PERSONS AGED 16-64 YEARS BY VOIVODSHIPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016
	w % in %				
POLSKA POLAND	21,4	20,9	21,3	21,0	21,9
Dolnośląskie	18,3	19,0	19,9	22,0	25,0
Kujawsko-pomorskie	24,4	24,8	25,2	21,7	22,0
Lubelskie	23,1	22,4	19,6	18,2	17,7
Lubuskie	26,8	26,7	28,9	28,1	30,9
Łódzkie	26,5	24,0	23,4	21,3	22,6
Małopolskie	20,9	19,8	18,2	16,0	15,6
Mazowieckie	19,1	15,1	18,6	20,2	18,1
Opolskie	23,8	20,0	20,5	20,0	21,1
Podkarpackie	25,8	26,4	23,1	21,2	23,1
Podlaskie	24,5	20,8	19,2	20,4	18,5
Pomorskie	21,3	21,1	23,8	26,7	28,1
Śląskie	18,3	18,4	19,3	20,0	23,0
Świętokrzyskie	25,6	24,4	24,2	26,1	26,3
Warmińsko-mazurskie	16,4	17,0	16,2	20,4	21,9
Wielkopolskie	19,7	21,7	23,6	20,7	22,5
Zachodniopomorskie	15,6	16,3	20,0	14,9	16,5

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).
Source: Labour Force Survey (LFS).

Tabl. 29. WOLNE MIEJSCA PRACY WEDŁUG ZAWODÓW
VACANCIES BY OCCUPATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016
	w tys. in thousands				
OGÓŁEM	45,9	43,4	56,3	71,6	89,3
TOTAL					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1,9	1,8	2,1	2,4	3,0
<i>Public government representatives, senior officials and managers</i>					
Specjaliści	9,7	9,9	11,8	13,7	16,0
<i>Professionals</i>					
Technicy i inny średni personel	3,9	3,9	4,9	6,4	6,6
<i>Technicians and associate professionals</i>					
Pracownicy biurowi	4,9	4,5	6,5	8,0	10,3
<i>Clerks</i>					
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	5,8	5,3	6,8	9,3	11,8
<i>Service workers and shop and market sales workers</i>					
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2
<i>Skilled agricultural and fishery workers</i>					

Tabl. 29. **WOLNE MIEJSCA PRACY WEDŁUG ZAWODÓW (dok.)**
VACANCIES BY OCCUPATIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016
	w tys. in thousands				
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy <i>Craft and related trades workers</i>	10,6	9,1	12,5	15,1	21,6
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń <i>Plant and machine operators and assemblers</i>	6,1	6,3	8,1	11,2	13,5
Pracownicy przy pracach prostych <i>Elementary occupations</i>	2,8	2,5	3,5	5,6	6,3

Źródło: Z-05 – Badanie popytu na pracę.
 Source: Z-05 – Survey of demand for labour.

Tabl. 30. **ODSETEK NIEWYKORZYSTANIA WOLNYCH MIEJSC PRACY WEDŁUG REGIONÓW I WOJEWÓDZTW**
JOB VACANCY RATE BY REGIONS AND VOIVODSHIPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016
	w % in %				
O G Ó Ł E M <i>TOTAL</i>	0,43	0,40	0,50	0,61	0,76
REGION CENTRALNY	0,54	0,51	0,58	0,68	0,83
Łódzkie	0,49	0,37	0,47	0,51	0,80
Mazowieckie	0,56	0,55	0,61	0,73	0,81
REGION POŁUDNIOWY	0,36	0,38	0,46	0,59	0,75
Małopolskie	0,34	0,35	0,48	0,65	0,76
Śląskie	0,37	0,40	0,45	0,55	0,74
REGION WSCHODNI	0,34	0,22	0,29	0,35	0,48
Lubelskie	0,35	0,21	0,31	0,38	0,46
Podkarpackie	0,31	0,25	0,26	0,21	0,49
Podlaskie	0,42	0,22	0,36	0,47	0,47
Świętokrzyskie	0,31	0,21	0,26	0,45	0,52
REGION PÓŁNOCNO-ZACHODNI	0,46	0,41	0,54	0,70	0,88
Lubuskie	0,60	0,49	0,69	0,69	0,78
Wielkopolskie	0,41	0,35	0,48	0,63	0,78
Zachodniopomorskie	0,49	0,50	0,62	0,92	1,22
REGION POŁUDNIOWO-ZACHODNI	0,45	0,44	0,60	0,72	0,86
Dolnośląskie	0,45	0,43	0,62	0,71	0,87
Opolskie	0,47	0,45	0,51	0,73	0,81
REGION PÓŁNOCNY	0,39	0,38	0,50	0,57	0,66
Kujawsko-Pomorskie	0,30	0,33	0,54	0,51	0,58
Pomorskie	0,46	0,44	0,53	0,66	0,71
Warmińsko-Mazurskie	0,38	0,34	0,39	0,47	0,68

Źródło: Z-05 – Badanie popytu na pracę.
 Source: Z-05 – Survey of demand for labour.

Tabl. 31. PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO PRACOWNIKÓW WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW¹
 AVERAGE GROSS EMPLOYEES' REMUNERATION BY SEX, LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIPS¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni males c – kobiety females		2010		2012		2014	
		w zł in PLN	w % in %	w zł in PLN	w % in %	w zł in PLN	w % in %
WYŻSZE ZE STOPNIEM NAUKOWYM CO NAJMNIEJ DOKTORA ORAZ TYTUŁEM MAGISTRA, LEKARZA LUB RÓWNOZĘDNYM HIGHER EDUCATION WITH AT LEAST DOCTOR'S, MASTER'S, MEDICAL DOCTOR'S DEGREE OR ANY OTHER DEGREE OF EQUAL STATUS							
POLSKA POLAND	a	4 955,77	100,0	5 516,39	100,0	5 730,43	100,0
	b	6 062,87	100,0	6 749,19	100,0	7 092,27	100,0
	c	4 345,57	100,0	4 789,14	100,0	4 919,15	100,0
Dolnośląskie	a	4 933,43	99,5	5 381,13	97,5	5 796,15	101,1
	b	6 030,59	99,5	6 629,24	98,2	7 136,17	100,6
	c	4 322,40	99,5	4 657,23	97,2	4 963,09	100,9
Kujawsko-pomorskie	a	4 508,51	91,0	4 722,03	85,6	4 902,39	85,6
	b	5 374,32	88,6	5 499,85	81,5	5 765,62	81,3
	c	4 071,50	93,7	4 327,66	90,4	4 478,26	91,0
Lubelskie	a	3 997,62	80,7	4 379,08	79,4	4 540,56	79,2
	b	4 478,60	73,9	5 052,00	74,9	5 233,10	73,8
	c	3 780,12	87,0	4 032,33	84,2	4 203,14	85,4
Lubuskie	a	4 514,66	91,1	4 922,05	89,2	4 990,84	87,1
	b	5 187,06	85,6	6 064,91	89,9	5 988,06	84,4
	c	4 156,14	95,6	4 294,14	89,7	4 502,19	91,5
Łódzkie	a	4 403,08	88,8	4 950,53	89,7	5 048,96	88,1
	b	5 245,02	86,5	5 833,89	86,4	6 228,09	87,8
	c	4 010,24	92,3	4 465,87	93,2	4 488,26	91,2
Małopolskie.....	a	4 552,70	91,9	5 135,72	93,1	5 478,22	95,6
	b	5 383,09	88,8	6 217,10	92,1	6 642,25	93,7
	c	4 105,45	94,5	4 487,52	93,7	4 778,57	97,1
Mazowieckie	a	6 622,93	133,6	7 187,21	130,3	7 314,20	127,6
	b	8 262,49	136,3	8 852,11	131,2	9 008,27	127,0
	c	5 467,26	125,8	5 997,49	125,2	6 087,93	123,8
Opolskie.....	a	4 609,03	93,0	4 643,71	84,2	5 004,26	87,3
	b	5 587,05	92,2	5 399,43	80,0	6 161,77	86,9
	c	4 128,07	95,0	4 265,03	89,1	4 449,54	90,5
Podkarpackie.....	a	4 038,20	81,5	4 369,88	79,2	4 580,41	79,9
	b	4 559,28	75,2	5 046,86	74,8	5 434,42	76,6
	c	3 764,20	86,6	3 951,33	82,5	4 048,39	82,3
Podlaskie	a	4 130,49	83,3	4 471,50	81,1	4 651,28	81,2
	b	4 632,40	76,4	4 968,17	73,6	5 180,13	73,0
	c	3 910,55	90,0	4 244,29	88,6	4 396,76	89,4
Pomorskie.....	a	4 896,11	98,8	5 741,89	104,1	5 685,11	99,2
	b	5 895,32	97,2	6 896,44	102,2	7 154,11	100,9
	c	4 370,08	100,6	5 144,73	107,4	4 836,75	98,3
Śląskie	a	4 719,80	95,2	5 135,45	93,1	5 347,45	93,3
	b	5 731,45	94,5	6 171,84	91,4	6 523,01	92,0
	c	4 142,71	95,3	4 498,31	93,9	4 630,02	94,1
Świętokrzyskie.....	a	4 085,63	82,4	4 340,70	78,7	4 843,69	84,5
	b	4 515,05	74,5	5 174,65	76,7	5 968,78	84,2
	c	3 873,59	89,1	3 930,14	82,1	4 263,97	86,7
Warmińsko-mazurskie	a	4 310,60	87,0	4 698,36	85,2	4 815,87	84,0
	b	5 086,64	83,9	5 579,56	82,7	5 612,04	79,1
	c	3 966,49	91,3	4 310,08	90,0	4 437,65	90,2
Wielkopolskie.....	a	4 665,21	94,1	5 190,98	94,1	5 470,24	95,5
	b	5 546,91	91,5	6 379,16	94,5	6 873,17	96,9
	c	4 187,37	96,4	4 498,46	93,9	4 628,16	94,1
Zachodniopomorskie	a	4 411,78	89,0	4 727,11	85,7	4 953,37	86,4
	b	5 124,93	84,5	5 439,42	80,6	5 759,91	81,2
	c	4 091,18	94,1	4 366,44	91,2	4 553,61	92,6

Tabl. 31. PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO PRACOWNIKÓW WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW¹ (cd.)AVERAGE GROSS EMPLOYEES' REMUNERATION BY SEX, LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIPS¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni males c – kobiety females	2010		2012		2014		
	w zł in PLN	w % in %	w zł in PLN	w % in %	w zł in PLN	w % in %	
WYŻSZE Z TYTUŁEM INŻYNIERA, LICENCJATA, DYPLOMOWANEGO EKONOMISTY LUB RÓWNOZĘDNYM HIGHER EDUCATION WITH ENGINEER'S OR BACHELOR'S DEGREE, A DEGREE IN ECONOMICS OR EQUIVALENT							
POLSKA POLAND	a	4 330,16	100,0	4 613,56	100,0	4 818,52	100,0
	b	5 152,77	100,0	5 537,28	100,0	5 736,73	100,0
	c	3 530,48	100,0	3 779,56	100,0	3 942,74	100,0
Dolnośląskie	a	4 315,45	99,7	5 172,86	112,1	5 399,32	112,1
	b	5 360,30	104,0	6 280,83	113,4	6 392,86	111,4
	c	3 319,45	94,0	4 287,73	113,4	4 420,35	112,1
Kujawsko-pomorskie	a	3 687,56	85,2	4 131,15	89,5	4 364,08	90,6
	b	4 314,90	83,7	4 783,65	86,4	5 140,19	89,6
	c	3 104,11	87,9	3 530,92	93,4	3 583,84	90,9
Lubelskie	a	3 553,71	82,1	3 817,17	82,7	3 843,81	79,8
	b	4 063,81	78,9	4 455,41	80,5	4 383,42	76,4
	c	3 052,67	86,5	3 240,98	85,8	3 352,61	85,0
Lubuskie	a	4 062,07	93,8	4 177,81	90,6	4 192,05	87,0
	b	4 619,38	89,6	5 061,55	91,4	4 817,03	84,0
	c	3 434,16	97,3	3 554,40	94,0	3 612,97	91,6
Łódzkie	a	3 839,48	88,7	4 109,07	89,1	4 531,71	94,0
	b	4 577,98	88,8	4 872,85	88,0	5 534,61	96,5
	c	3 201,17	90,7	3 335,55	88,3	3 637,80	92,3
Małopolskie	a	3 918,08	90,5	4 221,46	91,5	4 452,69	92,4
	b	4 632,21	89,9	4 940,56	89,2	5 141,76	89,6
	c	3 216,15	91,1	3 539,25	93,6	3 805,92	96,5
Mazowieckie	a	5 394,08	124,6	5 500,42	119,2	5 716,74	118,6
	b	6 387,49	124,0	6 669,36	120,4	6 805,95	118,6
	c	4 431,76	125,5	4 441,92	117,5	4 684,35	118,8
Opolskie	a	3 740,14	86,4	3 937,10	85,3	4 618,63	95,9
	b	4 276,34	83,0	4 634,32	83,7	5 582,57	97,3
	c	3 158,23	89,5	3 331,81	88,2	3 660,33	92,8
Podkarpackie	a	3 465,20	80,0	3 582,81	77,7	4 056,82	84,2
	b	3 932,76	76,3	4 177,31	75,4	4 827,85	84,2
	c	2 963,08	83,9	2 897,45	76,7	3 229,23	81,9
Podlaskie	a	3 459,66	79,9	3 359,54	72,8	3 761,86	78,1
	b	3 804,73	73,8	3 778,86	68,2	4 342,30	75,7
	c	3 184,95	90,2	3 056,82	80,9	3 193,67	81,0
Pomorskie	a	4 112,94	95,0	4 699,23	101,9	4 974,51	103,2
	b	4 952,83	96,1	5 748,65	103,8	6 027,35	105,1
	c	3 405,41	96,5	3 719,56	98,4	4 047,23	102,7
Śląskie	a	4 297,93	99,3	4 606,97	99,9	4 585,72	95,2
	b	5 177,29	100,5	5 577,90	100,7	5 690,36	99,2
	c	3 237,86	91,7	3 600,31	95,3	3 490,88	88,5
Świętokrzyskie	a	3 476,67	80,3	3 575,93	77,5	3 765,38	78,1
	b	4 072,16	79,0	4 119,51	74,4	4 261,68	74,3
	c	2 903,43	82,2	3 115,68	82,4	3 204,29	81,3
Warmińsko-mazurskie	a	3 760,61	86,8	3 941,75	85,4	3 963,26	82,3
	b	4 401,69	85,4	4 697,32	84,8	4 518,73	78,8
	c	3 263,59	92,4	3 370,83	89,2	3 455,68	87,6
Wielkopolskie	a	4 185,20	96,7	4 226,60	91,6	4 442,39	92,2
	b	5 098,43	98,9	5 156,00	93,1	5 336,46	93,0
	c	3 299,54	93,5	3 423,17	90,6	3 610,66	91,6
Zachodniopomorskie	a	3 605,82	83,3	4 137,79	89,7	4 575,13	94,9
	b	4 226,97	82,0	4 869,87	87,9	5 430,15	94,7
	c	3 123,13	88,5	3 567,70	94,4	3 839,88	97,4

4.4. RYNEK PRACY LABOUR MARKET

Tabl. 31. PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO PRACOWNIKÓW WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW¹ (cd.)
AVERAGE GROSS EMPLOYEES' REMUNERATION BY SEX, LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIPS¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni males c – kobiety females		2010		2012		2014	
		w zł in PLN	w % in %	w zł in PLN	w % in %	w zł in PLN	w % in %
POLICEALNE POST-SECONDARY							
POLSKA POLAND	a	3 112,71	100,0	3 304,95	100,0	3462,77	100,0
	b	3 403,48	100,0	3 725,97	100,0	3954,22	100,0
	c	2 971,54	100,0	3 122,32	100,0	3207,61	100,0
Dolnośląskie	a	3 063,09	98,4	3 453,58	104,5	3628,93	104,8
	b	3 275,34	96,2	3 870,74	103,9	4234,76	107,1
	c	2 943,02	99,0	3 244,24	103,9	3322,21	103,6
Kujawsko-pomorskie	a	2 826,47	90,8	3 150,78	95,3	3217,14	92,9
	b	3 022,37	88,8	3 577,57	96,0	3554,63	89,9
	c	2 753,94	92,7	2 953,70	94,6	3049,67	95,1
Lubelskie	a	2 840,76	91,3	2 964,29	89,7	3106,70	89,7
	b	2 968,38	87,2	3 253,45	87,3	3531,79	89,3
	c	2 791,00	93,9	2 863,92	91,7	2886,41	90,0
Lubuskie	a	3 017,27	96,9	3 006,87	91,0	3264,95	94,3
	b	3 373,35	99,1	3 322,48	89,2	3728,73	94,3
	c	2 873,11	96,7	2 872,67	92,0	3041,40	94,8
Łódzkie	a	3 003,69	96,5	3 155,49	95,5	3384,23	97,7
	b	3 257,71	95,7	3 249,70	87,2	3762,83	95,2
	c	2 884,42	97,1	3 108,62	99,6	3225,75	100,6
Małopolskie	a	2 901,30	93,2	3 042,80	92,1	3392,35	98,0
	b	3 180,55	93,4	3 354,82	90,0	3838,53	97,1
	c	2 805,86	94,4	2 921,92	93,6	3217,21	100,3
Mazowieckie	a	3 683,98	118,4	3 852,79	116,6	3972,80	114,7
	b	3 872,92	113,8	4 465,04	119,8	4457,86	112,7
	c	3 566,61	120,0	3 562,73	114,1	3693,73	115,2
Opolskie	a	2 990,40	96,1	3 021,77	91,4	3436,67	99,2
	b	3 077,76	90,4	3 323,29	89,2	3947,52	99,8
	c	2 946,09	99,1	2 897,74	92,8	3131,40	97,6
Podkarpackie	a	2 692,81	86,5	2 791,08	84,5	2894,19	83,6
	b	2 910,96	85,5	2 903,78	77,9	3069,45	77,6
	c	2 611,10	87,9	2 741,23	87,8	2796,81	87,2
Podlaskie	a	2 938,58	94,4	2 889,01	87,4	3021,97	87,3
	b	3 161,76	92,9	3 017,56	81,0	3181,95	80,5
	c	2 866,47	96,5	2 855,98	91,5	2955,23	92,1
Pomorskie	a	3 268,34	105,0	3 536,40	107,0	3360,73	97,1
	b	3 648,24	107,2	3 886,85	104,3	3621,66	91,6
	c	3 063,52	103,1	3 386,59	108,5	3235,45	100,9
Śląskie	a	3 074,61	98,8	3 317,67	100,4	3613,28	104,3
	b	3 494,15	102,7	3 972,05	106,6	4395,71	111,2
	c	2 845,56	95,8	3 011,03	96,4	3083,20	96,1
Świętokrzyskie	a	2 730,52	87,7	2 995,63	90,6	3043,94	87,9
	b	2 798,00	82,2	3 191,27	85,6	3454,22	87,4
	c	2 689,31	90,5	2 920,37	93,5	2856,76	89,1
Warmińsko-mazurskie	a	2 930,58	94,1	3 142,23	95,1	3330,77	96,2
	b	3 403,40	100,0	3 492,51	93,7	3622,89	91,6
	c	2 782,52	93,6	3 039,53	97,3	3171,48	98,9
Wielkopolskie	a	3 032,13	97,4	3 238,41	98,0	3326,74	96,1
	b	3 352,16	98,5	3 533,01	94,8	3846,20	97,3
	c	2 863,53	96,4	3 107,67	99,5	3049,99	95,1
Zachodniopomorskie	a	3 033,27	97,4	3 053,18	92,4	3200,71	92,4
	b	3 423,07	100,6	3 454,88	92,7	3612,87	91,4
	c	2 887,42	97,2	2 895,71	92,7	3058,56	95,4

Tabl. 31. PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO PRACOWNIKÓW WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW¹ (cd.)AVERAGE GROSS EMPLOYEES' REMUNERATION BY SEX, LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIPS¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni males c – kobiety females	2010		2012		2014		
	w zł in PLN	w % in %	w zł in PLN	w % in %	w zł in PLN	w % in %	
ŚREDNIE ZAWODOWE VOCATIONAL SECONDARY							
POLSKA POLAND	a	3 100,60	100,0	3 338,85	100,0	3 474,14	100,0
	b	3 398,75	100,0	3 685,75	100,0	3 814,38	100,0
	c	2 741,40	100,0	2 917,75	100,0	3 011,28	100,0
Dolnośląskie	a	3 242,28	104,6	3 558,40	106,6	3 720,27	107,1
	b	3 634,52	106,9	4 108,27	111,5	4 203,03	110,2
	c	2 793,61	101,9	2 985,27	102,3	3 074,01	102,1
Kujawsko-pomorskie	a	2 844,79	91,7	3 107,39	93,1	3 240,79	93,3
	b	3 076,29	90,5	3 411,67	92,6	3 513,87	92,1
	c	2 576,75	94,0	2 734,63	93,7	2 892,45	96,1
Lubelskie	a	2 681,99	86,5	2 927,66	87,7	3 129,39	90,1
	b	2 904,79	85,5	3 135,06	85,1	3 319,58	87,0
	c	2 402,04	87,6	2 635,32	90,3	2 826,85	93,9
Lubuskie	a	2 889,82	93,2	3 071,60	92,0	3 314,35	95,4
	b	3 124,01	91,9	3 349,83	90,9	3 478,13	91,2
	c	2 631,80	96,0	2 779,64	95,3	3 087,58	102,5
Łódzkie	a	2 890,22	93,2	3 153,66	94,5	3 258,43	93,8
	b	3 134,36	92,2	3 409,19	92,5	3 547,61	93,0
	c	2 608,62	95,2	2 833,57	97,1	2 890,18	96,0
Małopolskie.....	a	2 887,02	93,1	3 087,34	92,5	3 283,13	94,5
	b	3 168,76	93,2	3 361,45	91,2	3 636,84	95,3
	c	2 609,18	95,2	2 767,80	94,9	2 850,47	94,7
Mazowieckie	a	3 565,35	115,0	3 690,73	110,5	3 785,40	109,0
	b	3 832,54	112,8	4 028,68	109,3	4 089,00	107,2
	c	3 238,12	118,1	3 268,86	112,0	3 373,33	112,0
Opolskie.....	a	2 921,69	94,2	3 121,94	93,5	3 343,29	96,2
	b	3 160,35	93,0	3 406,72	92,4	3 697,60	96,9
	c	2 664,58	97,2	2 764,74	94,8	2 893,56	96,1
Podkarpackie.....	a	2 679,18	86,4	2 795,40	83,7	2 996,59	86,3
	b	2 874,48	84,6	2 980,32	80,9	3 229,04	84,7
	c	2 424,94	88,5	2 532,13	86,8	2 672,97	88,8
Podlaskie	a	2 733,93	88,2	2 827,23	84,7	3 113,31	89,6
	b	2 938,65	86,5	3 051,92	82,8	3 315,61	86,9
	c	2 503,64	91,3	2 617,38	89,7	2 836,93	94,2
Pomorskie.....	a	3 212,27	103,6	3 735,37	111,9	3 593,03	103,4
	b	3 551,74	104,5	4 093,14	111,1	3 907,22	102,4
	c	2 782,45	101,5	3 312,43	113,5	3 152,49	104,7
Śląskie	a	3 316,41	107,0	3 689,51	110,5	3 757,78	108,2
	b	3 701,93	108,9	4 232,47	114,8	4 297,88	112,7
	c	2 749,94	100,3	2 974,64	101,9	2 947,92	97,9
Świętokrzyskie.....	a	2 724,21	87,9	2 962,84	88,7	3 186,35	91,7
	b	2 898,71	85,3	3 105,04	84,2	3 435,97	90,1
	c	2 451,58	89,4	2 724,31	93,4	2 748,22	91,3
Warmińsko-mazurskie	a	2 949,02	95,1	3 022,92	90,5	3 153,73	90,8
	b	3 336,07	98,2	3 290,48	89,3	3 445,60	90,3
	c	2 565,05	93,6	2 742,87	94,0	2 759,90	91,7
Wielkopolskie.....	a	2 967,29	95,7	3 154,35	94,5	3 408,47	98,1
	b	3 262,36	96,0	3 503,80	95,1	3 727,09	97,7
	c	2 626,93	95,8	2 753,71	94,4	3 004,48	99,8
Zachodniopomorskie	a	2 948,04	95,1	3 267,74	97,9	3 269,17	94,1
	b	3 199,33	94,1	3 584,67	97,3	3 506,04	91,9
	c	2 696,96	98,4	2 946,20	101,0	2 974,96	98,8

Tabl. 31. PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO PRACOWNIKÓW WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW¹ (cd.)
AVERAGE GROSS EMPLOYEES' REMUNERATION BY SEX, LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIPS¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni males c – kobiety females		2010		2012		2014	
		w zł in PLN	w % in %	w zł in PLN	w % in %	w zł in PLN	w % in %
ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE GENERAL SECONDARY							
POLSKA POLAND	a	2 861,97	100,0	3 087,75	100,0	3 294,04	100,0
	b	3 166,28	100,0	3 537,01	100,0	3 746,17	100,0
	c	2 636,06	100,0	2 771,05	100,0	2 929,91	100,0
Dolnośląskie	a	2 791,02	97,5	3 227,35	104,5	3 393,17	103,0
	b	3 065,59	96,8	3 887,78	109,9	3 884,36	103,7
	c	2 583,14	98,0	2 773,23	100,1	3 023,66	103,2
Kujawsko-pomorskie	a	2 536,87	88,6	2 791,89	90,4	3 104,30	94,2
	b	2 829,60	89,4	3 123,70	88,3	3 446,11	92,0
	c	2 318,17	87,9	2 500,31	90,2	2 803,82	95,7
Lubelskie	a	2 448,35	85,5	2 610,64	84,5	2 810,53	85,3
	b	2 745,17	86,7	2 835,91	80,2	3 148,39	84,0
	c	2 254,82	85,5	2 447,55	88,3	2 559,33	87,4
Lubuskie	a	2 690,30	94,0	2 696,47	87,3	3 263,85	99,1
	b	3 010,68	95,1	3 039,47	85,9	3 608,77	96,3
	c	2 452,63	93,0	2 477,49	89,4	2 935,50	100,2
Łódzkie	a	2 588,15	90,4	2 915,44	94,4	3 207,15	97,4
	b	2 816,66	89,0	3 212,83	90,8	3 655,77	97,6
	c	2 423,20	91,9	2 669,42	96,3	2 879,05	98,3
Małopolskie	a	2 577,92	90,1	2 507,68	81,2	2 973,49	90,3
	b	2 880,07	91,0	3 102,22	87,7	3 450,16	92,1
	c	2 406,41	91,3	2 251,36	81,2	2 678,05	91,4
Mazowieckie	a	3 394,22	118,6	3 628,42	117,5	3 710,59	112,6
	b	3 701,72	116,9	4 117,06	116,4	4 164,54	111,2
	c	3 148,26	119,4	3 277,12	118,3	3 329,37	113,6
Opolskie	a	2 781,70	97,2	3 081,09	99,8	3 271,17	99,3
	b	3 036,26	95,9	3 477,87	98,3	3 738,24	99,8
	c	2 530,96	96,0	2 705,88	97,6	2 799,44	95,5
Podkarpackie	a	2 506,95	87,6	2 519,27	81,6	2 725,83	82,8
	b	2 871,68	90,7	2 716,91	76,8	3 061,51	81,7
	c	2 290,79	86,9	2 352,40	84,9	2 475,71	84,5
Podlaskie	a	2 613,99	91,3	2 441,39	79,1	2 907,96	88,3
	b	2 866,07	90,5	2 607,35	73,7	3 259,03	87,0
	c	2 426,01	92,0	2 336,13	84,3	2 605,68	88,9
Pomorskie	a	2 873,52	100,4	3 384,92	109,6	3 525,95	107,0
	b	3 175,79	100,3	3 654,15	103,3	3 976,43	106,1
	c	2 635,03	100,0	3 172,03	114,5	3 084,16	105,3
Śląskie	a	2 883,78	100,8	3 207,70	103,9	3 317,23	100,7
	b	3 214,83	101,5	3 774,95	106,7	3 926,06	104,8
	c	2 639,31	100,1	2 794,30	100,8	2 850,95	97,3
Świętokrzyskie	a	2 400,85	83,9	2 831,57	91,7	2 917,28	88,6
	b	2 510,26	79,3	3 206,17	90,6	3 260,83	87,0
	c	2 261,51	85,8	2 559,30	92,4	2 662,80	90,9
Warmińsko-mazurskie	a	2 591,87	90,6	2 726,66	88,3	2 876,39	87,3
	b	2 849,17	90,0	3 039,06	85,9	3 089,40	82,5
	c	2 363,47	89,7	2 422,04	87,4	2 636,11	90,0
Wielkopolskie	a	2 799,43	97,8	3 000,22	97,2	3 208,50	97,4
	b	3 118,64	98,5	3 440,61	97,3	3 637,82	97,1
	c	2 563,72	97,3	2 706,52	97,7	2 859,43	97,6
Zachodniopomorskie	a	2 744,06	95,9	2 976,29	96,4	3 037,52	92,2
	b	3 127,64	98,8	3 278,66	92,7	3 544,15	94,6
	c	2 522,01	95,7	2 745,87	99,1	2 637,49	90,0

Tabl. 31. PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO PRACOWNIKÓW WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW¹ (cd.)AVERAGE GROSS EMPLOYEES' REMUNERATION BY SEX, LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIPS¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni males c – kobiety females	2010		2012		2014		
	w zł in PLN	w % in %	w zł in PLN	w % in %	w zł in PLN	w % in %	
ZASADNICZE ZAWODOWE BASIC VOCATIONAL							
POLSKA POLAND	a	2 563,93	100,0	2 807,20	100,0	2 960,00	100,0
	b	2 842,14	100,0	3 103,18	100,0	3 244,00	100,0
	c	1 968,82	100,0	2 144,87	100,0	2 324,08	100,0
Dolnośląskie	a	2 688,61	104,9	2 939,55	104,7	3 120,45	105,4
	b	3 105,99	109,3	3 366,66	108,5	3 465,39	106,8
	c	1 930,02	98,0	2 143,07	99,9	2 356,67	101,4
Kujawsko-pomorskie	a	2 364,36	92,2	2 540,22	90,5	2 780,11	93,9
	b	2 568,96	90,4	2 770,33	89,3	2 985,77	92,0
	c	1 954,25	99,3	2 042,56	95,2	2 255,59	97,1
Lubelskie	a	2 263,12	88,3	2 445,62	87,1	2 686,61	90,8
	b	2 498,70	87,9	2 692,18	86,8	2 920,17	90,0
	c	1 835,50	93,2	1 961,35	91,4	2 181,41	93,9
Lubuskie	a	2 419,48	94,4	2 669,53	95,1	2 850,15	96,3
	b	2 616,36	92,1	2 880,40	92,8	3 045,63	93,9
	c	1 971,66	100,1	2 201,36	102,6	2 442,45	105,1
Łódzkie	a	2 364,05	92,2	2 643,55	94,2	2 755,30	93,1
	b	2 608,99	91,8	2 889,77	93,1	3 010,82	92,8
	c	1 832,06	93,1	2 026,20	94,5	2 204,72	94,9
Małopolskie.....	a	2 424,55	94,6	2 620,65	93,4	2 859,69	96,6
	b	2 678,26	94,2	2 901,00	93,5	3 164,96	97,6
	c	1 939,17	98,5	2 071,34	96,6	2 273,25	97,8
Mazowieckie	a	2 677,18	104,4	2 918,44	104,0	2 993,42	101,1
	b	2 923,84	102,9	3 200,55	103,1	3 271,52	100,8
	c	2 147,49	109,1	2 302,14	107,3	2 408,54	103,6
Opolskie.....	a	2 447,86	95,5	2 728,64	97,2	2 965,67	100,2
	b	2 654,91	93,4	2 929,42	94,4	3 304,46	101,9
	c	1 967,00	99,9	2 140,23	99,8	2 213,80	95,3
Podkarpackie.....	a	2 249,71	87,7	2 433,79	86,7	2 616,06	88,4
	b	2 436,20	85,7	2 629,02	84,7	2 805,73	86,5
	c	1 823,33	92,6	1 988,45	92,7	2 158,02	92,9
Podlaskie	a	2 402,55	93,7	2 424,49	86,4	2 649,61	89,5
	b	2 636,87	92,8	2 597,09	83,7	2 804,89	86,5
	c	1 950,04	99,0	2 048,25	95,5	2 282,77	98,2
Pomorskie.....	a	2 593,37	101,1	2 842,33	101,3	3 052,67	103,1
	b	2 830,10	99,6	3 097,23	99,8	3 284,22	101,2
	c	1 997,89	101,5	2 155,86	100,5	2 345,19	100,9
Śląskie	a	3 049,63	118,9	3 449,04	122,9	3 469,76	117,2
	b	3 470,39	122,1	3 920,88	126,4	3 964,64	122,2
	c	2 021,76	102,7	2 239,54	104,4	2 381,78	102,5
Świętokrzyskie.....	a	2 271,58	88,6	2 830,33	100,8	2 803,89	94,7
	b	2 467,19	86,8	3 075,72	99,1	2 962,42	91,3
	c	1 834,99	93,2	2 086,78	97,3	2 291,34	98,6
Warmińsko-mazurskie	a	2 488,21	97,0	2 609,79	93,0	2 782,43	94,0
	b	2 763,55	97,2	2 858,38	92,1	2 975,47	91,7
	c	1 919,48	97,5	2 080,69	97,0	2 297,29	98,8
Wielkopolskie.....	a	2 440,25	95,2	2 694,47	96,0	2 882,52	97,4
	b	2 660,86	93,6	2 937,23	94,7	3 110,11	95,9
	c	1 978,01	100,5	2 184,92	101,9	2 402,90	103,4
Zachodniopomorskie	a	2 355,60	91,9	2 630,32	93,7	2 750,63	92,9
	b	2 527,57	88,9	2 836,56	91,4	3 011,30	92,8
	c	1 990,23	101,1	2 195,49	102,4	2 228,42	95,9

4.4. RYNEK PRACY LABOUR MARKET

Tabl. 31. PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO PRACOWNIKÓW WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW¹ (cd.)
AVERAGE GROSS EMPLOYEES' REMUNERATION BY SEX, LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIPS¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni males c – kobiety females		2010		2012		2014	
		w zł in PLN	w % in %	w zł in PLN	w % in %	w zł in PLN	w % in %
GIMNAZJALNE LOWER SECONDARY							
POLSKA POLAND	a	2 123,01	100,0	2 451,32	100,0	2 553,01	100,0
	b	2 174,73	100,0	2 491,44	100,0	2 618,72	100,0
	c	1 886,35	100,0	2 296,68	100,0	2 345,97	100,0
Dolnośląskie	a	2 279,70	107,4	2 555,03	104,2	2 439,28	95,5
	b	2 453,40	112,8	2 567,96	103,1	2 445,89	93,4
	c	1 869,24	99,1	2 500,39	108,9	2 421,59	103,2
Kujawsko-pomorskie	a	2 008,13	94,6	2 112,12	86,2	2 527,00	99,0
	b	2 012,34	92,5	2 157,15	86,6	2 567,39	98,0
	c	1 973,42	104,6	1 699,08	74,0	2 181,14	93,0
Lubelskie	a	1 908,31	89,9	2 287,63	93,3	2 170,24	85,0
	b	1 938,55	89,1	2 191,11	87,9	2 207,12	84,3
	c	1 317,00	69,8	2 607,10	113,5	1 889,70	80,6
Lubuskie	a	2 083,84	98,2	2 584,74	105,4	2 268,22	88,8
	b	2 125,25	97,7	2 557,85	102,7	2 267,87	86,6
	c	1 800,91	95,5	2 691,43	117,2	2 269,47	96,7
Łódzkie	a	2 112,31	99,5	2 287,32	93,3	2 377,83	93,1
	b	2 133,57	98,1	2 235,68	89,7	2 416,15	92,3
	c	2 056,94	109,0	2 742,00	119,4	2 234,16	95,2
Małopolskie	a	2 236,15	105,3	2 116,60	86,3	2 341,00	91,7
	b	2 213,41	101,8	2 138,92	85,9	2 395,88	91,5
	c	2 381,76	126,3	1 984,99	86,4	2 067,67	88,1
Mazowieckie	a	2 090,76	98,5	2 541,05	103,7	2 651,88	103,9
	b	2 115,10	97,3	2 561,73	102,8	2 770,39	105,8
	c	1 994,42	105,7	2 497,84	108,8	2 468,20	105,2
Opolskie	a	2 448,51	115,3	2 293,70	93,6	2 665,04	104,4
	b	2 504,13	115,1	2 372,49	95,2	2 728,32	104,2
	c	1 453,60	77,1	1 877,48	81,7	2 285,36	97,4
Podkarpackie	a	1 777,37	83,7	1 979,76	80,8	2 328,84	91,2
	b	1 870,23	86,0	2 053,32	82,4	2 447,97	93,5
	c	1 479,34	78,4	1 668,53	72,6	1 777,23	75,8
Podlaskie	a	2 101,10	99,0	1 877,83	76,6	2 360,37	92,5
	b	2 118,45	97,4	1 906,22	76,5	2 380,46	90,9
	c	1 932,98	102,5	1 683,31	73,3	2 022,95	86,2
Pomorskie	a	2 191,92	103,2	2 436,23	99,4	2 942,28	115,2
	b	2 240,12	103,0	2 511,58	100,8	2 960,18	113,0
	c	1 864,98	98,9	2 031,28	88,4	2 863,11	122,0
Śląskie	a	2 108,94	99,3	3 031,35	123,7	2 929,66	114,8
	b	2 144,05	98,6	3 202,93	128,6	3 093,79	118,1
	c	1 561,82	82,8	1 785,58	77,7	2 155,72	91,9
Świętokrzyskie	a	1 965,30	92,6	2 111,96	86,2	2 095,15	82,1
	b	1 965,30	90,4	2 147,74	86,2	2 115,44	80,8
	c	-	-	1 974,95	86,0	1 807,91	77,1
Warmińsko-mazurskie	a	2 826,08	133,1	2 233,05	91,1	2 457,10	96,2
	b	2 924,86	134,5	2 232,89	89,6	2 399,62	91,6
	c	2 188,59	116,0	2 234,00	97,3	2 672,15	113,9
Wielkopolskie	a	1 992,18	93,8	2 260,76	92,2	2 376,44	93,1
	b	2 083,01	95,8	2 306,93	92,6	2 515,08	96,0
	c	1 769,22	93,8	2 105,71	91,7	2 015,11	85,9
Zachodniopomorskie	a	1 754,27	82,6	2 466,39	100,6	2 674,77	104,8
	b	1 768,76	81,3	2 560,80	102,8	2 602,08	99,4
	c	1 677,97	89,0	2 217,08	96,5	2 831,96	120,7

Tabl. 31. PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO PRACOWNIKÓW WEDŁUG PŁCI, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW¹ (dok.)AVERAGE GROSS EMPLOYEES' REMUNERATION BY SEX, LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIPS¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni males c – kobiety females		2010		2012		2014	
		w zł in PLN	w % in %	w zł in PLN	w % in %	w zł in PLN	w % in %
PODSTAWOWE I NIEPEŁNE PODSTAWOWE PRIMARY AND INCOMPLETE PRIMARY							
POLSKA POLAND	a	2 390,70	100,0	2 634,98	100,0	2 762,51	100,0
	b	2 717,63	100,0	2 944,54	100,0	3 052,95	100,0
	c	1 963,79	100,0	2 173,05	100,0	2 367,22	100,0
Dolnośląskie	a	2 400,97	100,4	2 655,53	100,8	2 663,18	96,4
	b	2 852,70	105,0	3 133,21	106,4	3 016,68	98,8
	c	1 907,41	97,1	2 147,87	98,8	2 274,74	96,1
Kujawsko-pomorskie	a	2 214,98	92,6	2 448,91	92,9	2 539,40	91,9
	b	2 468,85	90,8	2 695,58	91,5	2 718,72	89,1
	c	1 892,42	96,4	2 039,18	93,8	2 219,14	93,7
Lubelskie	a	2 124,36	88,9	2 521,40	95,7	2 613,47	94,6
	b	2 376,36	87,4	2 745,30	93,2	2 803,01	91,8
	c	1 792,99	91,3	2 118,33	97,5	2 295,61	97,0
Lubuskie	a	2 168,95	90,7	2 320,63	88,1	2 796,61	101,2
	b	2 454,45	90,3	2 670,38	90,7	2 957,43	96,9
	c	1 834,07	93,4	1 937,00	89,1	2 541,39	107,4
Łódzkie	a	2 204,89	92,2	2 559,09	97,1	2 742,87	99,3
	b	2 436,00	89,6	2 774,55	94,2	2 984,25	97,7
	c	1 907,41	97,1	2 135,71	98,3	2 339,05	98,8
Małopolskie.....	a	2 346,85	98,2	2 530,61	96,0	2 710,95	98,1
	b	2 643,74	97,3	2 799,69	95,1	2 958,30	96,9
	c	1 989,41	101,3	2 130,24	98,0	2 351,10	99,3
Mazowieckie	a	2 531,79	105,9	2 760,32	104,8	2 889,45	104,6
	b	2 813,40	103,5	2 977,56	101,1	3 158,25	103,4
	c	2 156,89	109,8	2 387,95	109,9	2 482,30	104,9
Opolskie.....	a	2 302,50	96,3	2 720,57	103,2	2 845,21	103,0
	b	2 534,80	93,3	3 031,20	102,9	3 125,79	102,4
	c	1 989,23	101,3	2 227,51	102,5	2 323,81	98,2
Podkarpackie.....	a	2 301,93	96,3	2 430,78	92,3	2 653,09	96,0
	b	2 521,41	92,8	2 578,30	87,6	2 811,62	92,1
	c	1 883,32	95,9	2 076,34	95,5	2 302,74	97,3
Podlaskie	a	2 333,01	97,6	2 339,63	88,8	2 744,64	99,4
	b	2 496,93	91,9	2 526,16	85,8	2 949,01	96,6
	c	2 033,08	103,5	2 029,81	93,4	2 275,34	96,1
Pomorskie.....	a	2 340,51	97,9	2 629,97	99,8	2 831,10	102,5
	b	2 726,14	100,3	3 060,13	103,9	3 129,02	102,5
	c	1 937,28	98,7	2 074,97	95,5	2 365,32	99,9
Śląskie.....	a	2 914,89	121,9	3 217,81	122,1	3 319,60	120,2
	b	3 462,14	127,4	3 755,25	127,5	3 843,29	125,9
	c	2 012,43	102,5	2 255,84	103,8	2 476,64	104,6
Świętokrzyskie.....	a	2 142,98	89,6	2 552,07	96,9	2 541,85	92,0
	b	2 346,03	86,3	2 849,84	96,8	2 750,08	90,1
	c	1 837,93	93,6	2 038,34	93,8	2 262,79	95,6
Warmińsko-mazurskie.....	a	2 368,73	99,1	2 431,69	92,3	2 598,13	94,0
	b	2 684,21	98,8	2 660,82	90,4	2 754,27	90,2
	c	1 916,65	97,6	2 080,85	95,8	2 311,04	97,6
Wielkopolskie.....	a	2 277,63	95,3	2 527,85	95,9	2 631,94	95,3
	b	2 519,11	92,7	2 775,40	94,3	2 902,99	95,1
	c	1 986,69	101,2	2 211,26	101,8	2 425,73	102,5
Zachodniopomorskie.....	a	2 204,49	92,2	2 451,46	93,0	2 593,33	93,9
	b	2 458,14	90,5	2 673,84	90,8	2 924,59	95,8
	c	1 957,99	99,7	2 214,13	101,9	2 217,65	93,7

1 Dane za październik 2010, 2012, 2014 r.

Źródło: Z-12 – Sprawozdanie o strukturze wynagrodzeń według zawodów.

1 Data for October 2010, 2012, 2014.

Source: Z-12 – Report on structure of earnings by occupation.

4.4. RYNEK PRACY LABOUR MARKET

Tabl. 32. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I WOJEWÓDZTW

Stan w końcu grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION, SEX AND VOIVODSHIPS

As of the end of December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015	2016
a – ogółem total						
b – mężczyźni males						
c – kobiety females						
		w osobach in persons				
OGÓŁEM TOTAL						
POLSKA POLAND	a	2 136 815	2 157 883	1 825 180	1 563 339	1 335 155
	b	1 037 629	1 058 427	885 532	747 201	622 928
	c	1 099 186	1 099 456	939 648	816 138	712 227
Dolnośląskie	a	157 369	153 558	121 562	99 952	85 984
	b	77 092	75 764	59 044	48 373	40 520
	c	80 277	77 794	62 518	51 579	45 464
Kujawsko-pomorskie	a	148 839	150 145	127 111	107 255	98 522
	b	68 340	69 143	57 033	46 888	41 838
	c	80 499	81 002	70 078	60 367	56 684
Lubelskie	a	131 125	134 042	116 869	107 895	95 596
	b	66 693	69 190	60 553	55 328	48 412
	c	64 432	64 852	56 316	52 567	47 184
Lubuskie	a	60 614	59 805	47 115	39 348	32 367
	b	28 917	28 225	22 135	18 085	14 067
	c	31 697	31 580	24 980	21 263	18 300
Łódzkie	a	151 036	151 626	126 157	109 510	91 041
	b	76 171	77 663	64 143	55 006	44 925
	c	74 865	73 963	62 014	54 504	46 116
Małopolskie	a	161 161	164 434	139 027	119 601	96 531
	b	76 984	79 900	66 227	55 412	44 203
	c	84 177	84 534	72 800	64 189	52 328
Mazowieckie	a	271 927	283 196	249 777	216 527	188 910
	b	141 904	149 396	130 268	111 843	95 107
	c	130 023	133 800	119 509	104 684	93 803
Opolskie.....	a	51 775	51 636	42 361	36 203	32 419
	b	24 784	24 596	20 092	16 437	14 400
	c	26 991	27 040	22 269	19 766	18 019
Podkarpackie.....	a	153 807	154 216	137 932	123 514	107 567
	b	75 927	76 801	67 627	59 935	51 183
	c	77 880	77 415	70 305	63 579	56 384
Podlaskie	a	68 705	70 889	60 394	55 019	48 361
	b	37 152	38 586	32 916	30 076	26 304
	c	31 553	32 303	27 478	24 943	22 057
Pomorskie.....	a	114 644	114 148	96 752	77 662	64 132
	b	51 807	51 473	42 675	33 089	25 651
	c	62 837	62 675	54 077	44 573	38 481
Śląskie	a	205 459	208 296	175 675	148 508	119 981
	b	93 143	97 161	81 574	67 843	53 295
	c	112 316	111 135	94 101	80 665	66 686
Świętokrzyskie.....	a	86 708	90 124	75 434	66 131	57 126
	b	44 140	46 286	38 853	33 444	28 187
	c	42 568	43 838	36 581	32 687	28 939
Warmińsko-mazurskie	a	113 223	115 873	98 139	83 510	73 079
	b	54 253	55 958	47 154	39 427	33 452
	c	58 970	59 915	50 985	44 083	39 627
Wielkopolskie.....	a	147 902	144 832	116 410	93 311	77 697
	b	66 610	65 042	50 568	39 504	31 981
	c	81 292	79 790	65 842	53 807	45 716
Zachodniopomorskie	a	112 521	111 063	94 465	79 393	65 842
	b	53 712	53 243	44 670	36 511	29 403
	c	58 809	57 820	49 795	42 882	36 439

Tabl. 32. **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I WOJEWÓDZTW (cd.)**

Stan w końcu grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION, SEX AND VOIVODSHIPS (cont.)

As of the end of December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015	2016
a – ogółem total						
b – mężczyźni males						
c – kobiety females						
w osobach in persons						
WYŻSZE TERTIARY						
POLSKA POLAND	a	250 989	258 815	225 441	200 245	177 559
	b	80 475	84 744	73 598	64 642	56 107
	c	170 514	174 071	151 843	135 603	121 452
Dolnośląskie	a	16 727	16 653	13 518	11 560	10 304
	b	5 310	5 399	4 338	3 743	3 325
	c	11 417	11 254	9 180	7 817	6 979
Kujawsko-pomorskie	a	11 617	11 777	10 390	8 968	8 591
	b	3 601	3 721	3 180	2 719	2 428
	c	8 016	8 056	7 210	6 249	6 163
Lubelskie	a	19 968	20 272	17 388	16 644	14 685
	b	6 508	6 738	5 881	5 536	4 825
	c	13 460	13 534	11 507	11 108	9 860
Lubuskie	a	5 508	5 539	4 628	3 882	3 307
	b	1 730	1 779	1 451	1 256	980
	c	3 778	3 760	3 177	2 626	2 327
Łódzkie	a	16 188	16 515	14 078	12 546	10 719
	b	5 162	5 348	4 573	4 019	3 355
	c	11 026	11 167	9 505	8 527	7 364
Małopolskie	a	22 116	22 902	20 160	18 116	15 699
	b	6 886	7 266	6 328	5 589	4 834
	c	15 230	15 636	13 832	12 527	10 865
Mazowieckie	a	36 989	39 609	36 327	32 256	29 172
	b	12 593	13 989	12 744	11 173	9 808
	c	24 396	25 620	23 583	21 083	19 364
Opolskie	a	5 659	5 663	4 653	4 250	3 872
	b	1 960	1 904	1 571	1 348	1 204
	c	3 699	3 759	3 082	2 902	2 668
Podkarpackie	a	20 155	21 146	19 134	17 588	16 099
	b	6 212	6 536	5 896	5 349	4 786
	c	13 943	14 610	13 238	12 239	11 313
Podlaskie	a	9 334	9 874	8 538	7 871	6 993
	b	3 358	3 540	3 141	2 848	2 544
	c	5 976	6 334	5 397	5 023	4 449
Pomorskie	a	11 624	12 141	10 805	9 375	8 286
	b	3 590	3 914	3 376	2 928	2 558
	c	8 034	8 227	7 429	6 447	5 728
Śląskie	a	25 246	25 542	22 066	19 416	16 472
	b	8 059	8 404	7 285	6 382	5 437
	c	17 187	17 138	14 781	13 034	11 035
Świętokrzyskie	a	12 593	13 430	11 436	10 449	9 299
	b	3 946	4 234	3 638	3 262	2 739
	c	8 647	9 196	7 798	7 187	6 560
Warmińsko-mazurskie	a	9 933	10 378	8 732	7 583	6 881
	b	3 067	3 347	2 868	2 444	2 130
	c	6 866	7 031	5 864	5 139	4 751
Wielkopolskie	a	16 742	16 839	13 957	11 373	10 075
	b	5 113	5 180	4 256	3 419	2 988
	c	11 629	11 659	9 701	7 954	7 087
Zachodniopomorskie	a	10 590	10 535	9 631	8 368	7 105
	b	3 380	3 445	3 072	2 627	2 166
	c	7 210	7 090	6 559	5 741	4 939

4.4. RYNEK PRACY LABOUR MARKET

Tabl. 32. **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I WOJEWÓDZTW (cd.)**
Stan w końcu grudnia
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION, SEX AND VOIVODSHIPS (cont.)
As of the end of December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015	2016
a – ogółem <i>total</i>						
b – mężczyźni <i>males</i>						
c – kobiety <i>females</i>						
w osobach <i>in persons</i>						
ŚREDNIE ZAWODOWE ŁĄCZNIE Z POLICEALNYM						
VOCATONAL SECONDARY INCLUSIVE OF THE POST-SECONDARY						
POLSKA POLAND	a	472 460	476 074	401 041	340 799	289 313
	b	195 957	200 230	165 653	137 247	113 789
	c	276 503	275 844	235 388	203 552	175 524
Dolnośląskie	a	33 150	32 312	25 337	20 684	17 628
	b	13 299	13 312	10 043	8 059	6 701
	c	19 851	19 000	15 294	12 625	10 927
Kujawsko-pomorskie	a	28 807	29 079	24 473	20 323	18 779
	b	10 267	10 422	8 321	6 594	5 899
	c	18 540	18 657	16 152	13 729	12 880
Lubelskie	a	32 344	33 016	28 796	26 315	23 375
	b	15 223	15 789	13 653	12 222	10 765
	c	17 121	17 227	15 143	14 093	12 610
Lubuskie	a	12 582	12 785	9 852	8 117	6 669
	b	4 897	4 921	3 693	2 930	2 247
	c	7 685	7 864	6 159	5 187	4 422
Łódzkie	a	31 074	31 003	25 672	21 775	17 950
	b	13 510	13 857	11 262	9 312	7 575
	c	17 564	17 146	14 410	12 463	10 375
Małopolskie	a	40 119	40 612	34 109	29 020	22 960
	b	16 424	16 812	13 730	11 098	8 672
	c	23 695	23 800	20 379	17 922	14 288
Mazowieckie	a	60 158	63 113	55 439	47 293	41 032
	b	27 798	29 619	25 843	21 481	18 129
	c	32 360	33 494	29 596	25 812	22 903
Opolskie	a	10 587	10 457	8 377	6 951	6 299
	b	4 120	3 986	3 135	2 392	2 181
	c	6 467	6 471	5 242	4 559	4 118
Podkarpackie	a	39 397	39 036	35 164	31 542	27 328
	b	16 914	16 827	14 729	13 094	11 015
	c	22 483	22 209	20 435	18 448	16 313
Podlaskie	a	15 829	16 636	13 967	12 688	11 093
	b	7 701	8 261	6 857	6 219	5 410
	c	8 128	8 375	7 110	6 469	5 683
Pomorskie	a	23 465	23 203	19 635	15 602	13 013
	b	8 560	8 292	6 952	5 168	4 086
	c	14 905	14 911	12 683	10 434	8 927
Śląskie	a	47 137	46 862	38 997	32 709	26 453
	b	18 436	18 792	15 483	12 660	9 985
	c	28 701	28 070	23 514	20 049	16 468
Świętokrzyskie	a	21 960	22 849	19 169	16 643	14 075
	b	10 472	10 957	9 231	7 785	6 407
	c	11 488	11 892	9 938	8 858	7 668
Warmińsko-mazurskie	a	21 991	22 374	18 957	16 082	13 925
	b	8 302	8 563	7 174	5 965	4 958
	c	13 689	13 811	11 783	10 117	8 967
Wielkopolskie	a	33 054	32 083	25 720	20 485	16 718
	b	11 981	11 695	8 817	6 920	5 454
	c	21 073	20 388	16 903	13 565	11 264
Zachodniopomorskie	a	20 806	20 654	17 377	14 570	12 016
	b	8 053	8 125	6 730	5 348	4 305
	c	12 753	12 529	10 647	9 222	7 711

Tabl. 32. **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I WOJEWÓDZTW (cd.)**

Stan w końcu grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION, SEX AND VOIVODSHIPS (cont.)

As of the end of December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015	2016
a – ogółem total						
b – mężczyźni males						
c – kobiety females						
w osobach in persons						
ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE GENERAL SECONDARY						
POLSKA POLAND	a	226 270	228 802	191 855	164 558	140 870
	b	78 490	80 952	67 410	56 479	46 071
	c	147 780	147 850	124 445	108 079	94 799
Dolnośląskie	a	14 887	14 804	11 291	9 303	7 918
	b	4 972	4 913	3 608	2 952	2 319
	c	9 915	9 891	7 683	6 351	5 599
Kujawsko-pomorskie	a	14 524	14 703	12 341	10 580	9 733
	b	4 568	4 576	3 814	3 094	2 787
	c	9 956	10 127	8 527	7 486	6 946
Lubelskie	a	15 876	16 102	13 777	12 596	11 166
	b	6 210	6 422	5 558	4 943	4 126
	c	9 666	9 680	8 219	7 653	7 040
Lubuskie	a	5 574	5 479	4 271	3 605	3 012
	b	1 711	1 643	1 291	1 001	791
	c	3 863	3 836	2 980	2 604	2 221
Łódzkie	a	17 184	17 223	14 266	12 388	10 267
	b	6 295	6 549	5 287	4 528	3 637
	c	10 889	10 674	8 979	7 860	6 630
Małopolskie	a	18 902	18 865	15 642	12 968	10 444
	b	6 639	6 840	5 529	4 505	3 475
	c	12 263	12 025	10 113	8 463	6 969
Mazowieckie	a	31 174	32 393	28 233	24 323	21 217
	b	12 235	12 955	11 145	9 490	7 936
	c	18 939	19 438	17 088	14 833	13 281
Opolskie	a	4 891	5 094	4 061	3 467	3 156
	b	1 589	1 639	1 341	1 024	906
	c	3 302	3 455	2 720	2 443	2 250
Podkarpackie	a	15 818	15 841	14 213	12 875	11 196
	b	5 561	5 750	5 143	4 543	3 848
	c	10 257	10 091	9 070	8 332	7 348
Podlaskie	a	8 190	8 427	7 118	6 360	5 555
	b	3 257	3 474	3 028	2 664	2 284
	c	4 933	4 953	4 090	3 696	3 271
Pomorskie	a	12 966	12 898	10 831	8 873	7 458
	b	4 111	4 046	3 322	2 665	1 996
	c	8 855	8 852	7 509	6 208	5 462
Śląskie	a	19 063	19 209	16 170	13 656	11 213
	b	5 718	6 138	5 051	4 237	3 236
	c	13 345	13 071	11 119	9 419	7 977
Świętokrzyskie	a	9 374	9 557	7 938	7 084	6 135
	b	3 287	3 433	2 918	2 529	2 141
	c	6 087	6 124	5 020	4 555	3 994
Warmińsko-mazurskie	a	12 106	12 557	10 656	9 011	7 748
	b	4 184	4 366	3 719	3 053	2 481
	c	7 922	8 191	6 937	5 958	5 267
Wielkopolskie	a	13 995	13 795	10 781	8 850	7 190
	b	4 343	4 312	3 248	2 567	1 915
	c	9 652	9 483	7 533	6 283	5 275
Zachodniopomorskie	a	11 746	11 855	10 266	8 619	7 462
	b	3 810	3 896	3 408	2 684	2 193
	c	7 936	7 959	6 858	5 935	5 269

4.4. RYNEK PRACY LABOUR MARKET

Tabl. 32. **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I WOJEWÓDZTW (cd.)**
Stan w końcu grudnia
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION, SEX AND VOIVODSHIPS (cont.)
As of the end of December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015	2016
a – ogółem total						
b – mężczyźni males						
c – kobiety females						
w osobach in persons						
ZASADNICZE ZAWODOWE BASIC VOCATIONAL						
POLSKA POLAND	a	603 912	605 664	504 267	424 924	355 501
	b	348 578	353 019	291 637	243 366	200 287
	c	255 334	252 645	212 630	181 558	155 214
Dolnośląskie	a	45 580	44 270	34 389	27 930	23 527
	b	26 668	26 146	20 069	16 257	13 381
	c	18 912	18 124	14 320	11 673	10 146
Kujawsko-pomorskie	a	46 433	46 478	38 653	32 102	28 949
	b	24 456	24 499	20 025	16 287	14 272
	c	21 977	21 979	18 628	15 815	14 677
Lubelskie	a	32 384	33 345	29 190	26 712	23 161
	b	19 669	20 520	17 993	16 539	14 228
	c	12 715	12 825	11 197	10 173	8 933
Lubuskie	a	18 926	18 424	14 338	11 815	9 542
	b	10 669	10 317	8 117	6 525	5 037
	c	8 257	8 107	6 221	5 290	4 505
Łódzkie	a	38 542	38 386	31 329	26 620	21 662
	b	22 767	23 002	18 894	15 914	12 759
	c	15 775	15 384	12 435	10 706	8 903
Małopolskie	a	47 241	48 131	39 892	33 802	26 467
	b	27 739	28 542	23 284	19 173	14 972
	c	19 502	19 589	16 608	14 629	11 495
Mazowieckie	a	69 856	71 691	61 625	53 060	45 582
	b	42 924	44 537	37 881	32 385	27 510
	c	26 932	27 154	23 744	20 675	18 072
Opolskie	a	15 129	15 111	12 408	10 450	9 139
	b	8 482	8 445	6 893	5 625	4 861
	c	6 647	6 666	5 515	4 825	4 278
Podkarpackie	a	46 968	46 739	41 493	36 625	31 356
	b	27 745	27 821	24 342	21 455	18 225
	c	19 223	18 918	17 151	15 170	13 131
Podlaskie	a	16 626	17 063	14 410	13 149	11 453
	b	10 779	11 175	9 393	8 690	7 589
	c	5 847	5 888	5 017	4 459	3 864
Pomorskie	a	34 094	33 233	27 456	21 710	17 367
	b	18 355	18 091	14 634	11 166	8 609
	c	15 739	15 142	12 822	10 544	8 758
Śląskie	a	57 469	58 915	49 169	40 604	31 765
	b	31 606	33 272	27 806	22 806	17 540
	c	25 863	25 643	21 363	17 798	14 225
Świętokrzyskie	a	24 637	25 622	21 302	18 221	15 663
	b	15 338	16 107	13 409	11 396	9 661
	c	9 299	9 515	7 893	6 825	6 002
Warmińsko-mazurskie	a	31 986	32 374	27 028	22 880	19 627
	b	18 243	18 576	15 441	12 951	10 729
	c	13 743	13 798	11 587	9 929	8 898
Wielkopolskie	a	46 941	45 418	35 849	28 015	22 987
	b	25 014	24 131	18 471	13 981	11 268
	c	21 927	21 287	17 378	14 034	11 719
Zachodniopomorskie	a	31 100	30 464	25 736	21 229	17 254
	b	18 124	17 838	14 985	12 216	9 646
	c	12 976	12 626	10 751	9 013	7 608

Tabl. 32. **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I WOJEWÓDZTW (dok.)**

Stan w końcu grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION, SEX AND VOIVODSHIPS (cont.)

As of the end of December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2012	2013	2014	2015	2016
a – ogółem total						
b – mężczyźni males						
c – kobiety females						
w osobach in persons						
GIMNAZJALNE, PODSTAWOWE I NIEPEŁNE PODSTAWOWE						
LOWER SECONDARY, PRIMARY AND INCOMPLETE PRIMARY						
POLSKA POLAND	a	583 184	588 528	502 576	432 813	371 912
	b	334 129	339 482	287 234	245 467	206 674
	c	249 055	249 046	215 342	187 346	165 238
Dolnośląskie	a	47 025	45 519	37 027	30 475	26 607
	b	26 843	25 994	20 986	17 362	14 794
	c	20 182	19 525	16 041	13 113	11 813
Kujawsko-pomorskie	a	47 458	48 108	41 254	35 282	32 470
	b	25 448	25 925	21 693	18 194	16 452
	c	22 010	22 183	19 561	17 088	16 018
Lubelskie	a	30 553	31 307	27 718	25 628	23 209
	b	19 083	19 721	17 468	16 088	14 468
	c	11 470	11 586	10 250	9 540	8 741
Lubuskie	a	18 024	17 578	14 026	11 929	9 837
	b	9 910	9 565	7 583	6 373	5 012
	c	8 114	8 013	6 443	5 556	4 825
Łódzkie	a	48 048	48 499	40 812	36 181	30 443
	b	28 437	28 907	24 127	21 233	17 599
	c	19 611	19 592	16 685	14 948	12 844
Małopolskie.....	a	32 783	33 924	29 224	25 695	20 961
	b	19 296	20 440	17 356	15 047	12 250
	c	13 487	13 484	11 868	10 648	8 711
Mazowieckie	a	73 750	76 390	68 153	59 595	51 907
	b	46 354	48 296	42 655	37 314	31 724
	c	27 396	28 094	25 498	22 281	20 183
Opolskie.....	a	15 509	15 311	12 862	11 085	9 953
	b	8 633	8 622	7 152	6 048	5 248
	c	6 876	6 689	5 710	5 037	4 705
Podkarpackie.....	a	31 469	31 454	27 928	24 884	21 588
	b	19 495	19 867	17 517	15 494	13 309
	c	11 974	11 587	10 411	9 390	8 279
Podlaskie	a	18 726	18 889	16 361	14 951	13 267
	b	12 057	12 136	10 497	9 655	8 477
	c	6 669	6 753	5 864	5 296	4 790
Pomorskie.....	a	32 495	32 673	28 025	22 102	18 008
	b	17 191	17 130	14 391	11 162	8 402
	c	15 304	15 543	13 634	10 940	9 606
Śląskie	a	56 544	57 768	49 273	42 123	34 078
	b	29 324	30 555	25 949	21 758	17 097
	c	27 220	27 213	23 324	20 365	16 981
Świętokrzyskie.....	a	18 144	18 666	15 589	13 734	11 954
	b	11 097	11 555	9 657	8 472	7 239
	c	7 047	7 111	5 932	5 262	4 715
Warmińsko-mazurskie	a	37 207	38 190	32 766	27 954	24 898
	b	20 457	21 106	17 952	15 014	13 154
	c	16 750	17 084	14 814	12 940	11 744
Wielkopolskie.....	a	37 170	36 697	30 103	24 588	20 727
	b	20 159	19 724	15 776	12 617	10 356
	c	17 011	16 973	14 327	11 971	10 371
Zachodniopomorskie	a	38 279	37 555	31 455	26 607	22 005
	b	20 345	19 939	16 475	13 636	11 093
	c	17 934	17 616	14 980	12 971	10 912

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Tabl. 33. **BIERNI ZAWODOWO WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA I WOJEWÓDZTW**
PERSONS ECONOMICALLY INACTIVE BY PLACE OF RESIDENCE AND VOIVODSHIPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – miasta urban areas c – wieś rural areas	2012	2013	2014	2015	2016
	w tys. in thousands				
POLSKA POLAND a	13 698	13 676	13 556	13 574	13 443
b	8 417	8 369	8 251	8 226	8 117
c	5 281	5 307	5 306	5 348	5 325
Dolnośląskie a	1 051	1 014	982	986	1 011
b	737	718	698	696	710
c	313	297	284	290	301
Kujawsko-pomorskie a	698	689	707	746	751
b	421	415	426	442	464
c	277	274	280	304	287
Lubelskie a	814	819	852	890	769
b	393	387	400	409	348
c	421	433	451	481	421
Lubuskie a	385	376	374	367	357
b	239	235	239	239	234
c	146	141	134	127	124
Łódzkie a	1 029	1 035	1 002	1 001	895
b	680	689	657	636	579
c	349	346	345	365	316
Małopolskie..... a	1 171	1 170	1 144	1 097	1 168
b	584	585	555	533	566
c	587	585	589	564	602
Mazowieckie a	1 757	1 769	1 766	1 852	1 743
b	1 099	1 090	1 087	1 147	1 095
c	658	679	679	705	648
Opolskie..... a	335	331	339	352	346
b	179	180	186	194	180
c	156	151	153	158	166
Podkarpackie..... a	724	729	754	760	724
b	308	310	321	320	296
c	415	418	433	440	429
Podlaskie a	401	403	405	406	402
b	238	241	251	251	230
c	163	162	154	156	172
Pomorskie..... a	762	788	786	787	762
b	516	517	506	516	490
c	246	271	280	271	272
Śląskie a	1 834	1 832	1 740	1 676	1 727
b	1 430	1 415	1 346	1 293	1 332
c	404	416	395	383	395
Świętokrzyskie..... a	505	516	528	514	459
b	246	254	262	241	208
c	259	261	266	272	251
Warmińsko-mazurskie a	537	551	557	563	518
b	321	333	339	338	297
c	216	218	218	226	221
Wielkopolskie..... a	1 118	1 079	1 058	1 021	1 176
b	625	609	597	587	656
c	493	470	461	434	520
Zachodniopomorskie a	578	575	563	555	635
b	399	390	379	384	433
c	179	185	184	172	202

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).
Source: Labour Force Survey (LFS)

4.5. KULTURA *CULTURE*Tabl. 34. UCZESTNICZY WYBRANYCH IMPREZ ORGANIZOWANYCH W WYBRANYCH INSTYTUCJACH KULTURY WEDŁUG
SELECTED EVENT PARTICIPANTS IN SELECTED CULTURAL INSTITUTIONS BY VOIVODSHIPS¹

Lp	WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – miasta c – wieś	Wystawy <i>Exhibitions</i>						Prelekcje, spotkania, wykłady		
		ogółem <i>total</i>			uczestnicy imprez <i>event participants</i>			ogółem <i>total</i>		
		2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016
1	POLSKA a	14 703	15 646	15 526	2 873 924	3 171 596	3 196 153	37 859	42 747	35 623
2	b	10 234	10 900	10 788	2 383 524	2 657 306	2 635 389	25 200	27 775	23 213
3	c	4 469	4 746	4 738	490 400	514 290	560 764	12 659	14 972	12 410
4	Dolnośląskie..... a	1 312	1 236	1 230	284 043	404 021	322 241	2 512	2 546	1 811
5	b	1 037	991	890	362 215	368 239	285 462	2 085	1 861	1 164
6	c	275	245	340	21 828	35 782	36 779	427	685	647
7	Kujawsko-pomorskie..... a	621	707	691	121 752	127 991	145 153	2 090	2 234	1 851
8	b	433	445	511	99 526	105 874	129 220	1 218	1 403	1 317
9	c	188	262	180	22 226	22 117	15 933	872	831	534
10	Lubelskie..... a	1 113	1 045	989	195 246	214 310	243 431	1 676	2 123	2 039
11	b	648	622	644	130 558	169 298	187 445	950	1 358	1 381
12	c	465	423	345	64 688	45 012	55 986	726	765	658
13	Lubuskie..... a	443	485	430	69 387	126 734	57 422	1 969	1 460	1 197
14	b	388	407	383	61 430	117 197	49 635	1 847	1 368	963
15	c	55	78	47	7 957	9 537	7 787	122	92	234
16	Łódzkie..... a	920	1 423	973	206 967	198 624	211 940	2 630	3 289	1 768
17	b	686	1 064	626	180 122	176 442	175 004	2 071	2 608	1 218
18	c	234	359	347	26 845	22 182	36 936	559	681	550
19	Małopolskie a	1 652	1 502	1 578	471 424	490 221	400 996	5 749	7 033	5 211
20	b	1 068	899	1 037	398 081	406 507	301 965	4 146	5 139	3 121
21	c	584	603	541	73 343	83 714	99 031	1 603	1 894	2 090
22	Mazowieckie a	1 467	1 682	1 655	250 686	295 172	347 784	3 495	3 857	4 571
23	b	1 168	1 373	1 355	208 761	248 683	306 102	2 778	3 090	3 905
24	c	299	309	300	41 925	46 489	41 682	717	767	666
25	Opolskie a	439	414	468	42 501	36 261	40 795	1 476	1 601	1 468
26	b	249	229	288	28 254	25 109	29 871	450	477	588
27	c	190	185	180	14 247	11 152	10 924	1 026	1 124	880
28	Podkarpackie a	976	999	1 110	178 464	202 455	242 742	2 199	3 045	2 027
29	b	572	615	724	125 590	152 310	190 214	710	1 164	578
30	c	404	384	386	52 874	50 145	52 528	1 486	1 881	1 449
31	Podlaskie a	531	665	718	89 669	112 745	151 744	1 352	1 276	1 395
32	b	309	404	431	61 857	84 941	121 239	707	722	828
33	c	222	261	287	27 812	27 804	30 505	645	554	567
34	Pomorskie a	709	741	752	124 314	129 541	156 856	1 437	1 194	1 793
35	b	471	412	395	105 325	86 888	109 254	823	594	803
36	c	238	329	357	18 989	42 653	47 602	614	600	990
37	Śląskie a	1 477	1 659	1 730	261 106	266 178	307 503	3 640	4 370	3 968
38	b	1 107	1 244	1 307	221 859	224 509	259 615	2 874	3 237	3 148
39	c	370	415	423	39 247	41 669	47 888	766	1 133	820
40	Świętokrzyskie a	463	552	469	72 309	75 798	87 318	2 641	2 463	890
41	b	345	375	326	46 836	48 967	57 767	1 056	768	639
42	c	118	177	143	25 473	26 831	29 551	1 585	1 695	251
43	Warmińsko-mazurskie ... a	723	623	603	145 794	105 203	65 635	1 369	1 256	873
44	b	488	456	368	131 584	93 802	51 667	905	832	539
45	c	235	167	235	14 210	11 401	13 968	464	424	334
46	Wielkopolskie a	1 044	1 003	993	171 229	239 367	242 004	2 313	2 524	2 474
47	b	769	767	763	144 049	214 842	223 466	1 749	1 828	1 864
48	c	275	236	230	27 180	24 525	18 538	564	696	610
49	Zachodniopomorskie a	813	910	1 137	89 033	146 975	172 589	1 311	2 476	2 287
50	b	496	597	740	77 477	133 698	157 463	831	1 326	1 157
51	c	317	313	397	11 556	13 277	15 126	480	1 150	1 130

¹ W ciągu roku.

Źródło: K-07 – Sprawozdanie z działalności domu kultury, ośrodka kultury, klubu, świetlicy; K-07 – Sprawozdanie z działalności centrum kultury, domu kultury, ośrodka kultury, klubu, świetlicy (od 2015 r.).

¹ During the year.

Source: K-07 – Report of activity of cultural establishment, cultural centre, club, community centre; K-07 – Report of activity of centres of culture, cultural establishment, cultural centre, club, community centre. (since 2015).

4.5. KULTURA CULTURE

WOJEWÓDZTWI¹

Prelections, meetings, lectures			Imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne Tourist and sport and recreation events						SPECIFICATION			No.
uczestnicy imprez event participants			ogółem total			uczestnicy imprez event participants			a – total	b – urban areas	c – rural areas	
2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016				
1 815 345	1 903 638	2 008 116	23 261	21 653	25 789	3 166 502	1 984 941	3 311 568	a	POLAND	1	
1 384 739	1 429 500	1 549 485	12 098	11 217	11 469	1 957 985	1 112 865	1 876 049	b		2	
430 606	474 138	458 631	11 163	10 436	14 320	1 208 517	872 076	1 435 519	c		3	
102 404	138 653	119 869	1 794	1 731	2 109	214 453	245 507	290 381	a	Dolnośląskie	4	
89 788	115 531	94 094	939	875	898	142 761	182 800	196 934	b		5	
12 616	23 122	25 775	855	856	1 211	71 692	62 707	93 447	c		6	
121 051	93 860	97 305	1 386	1 440	1 309	185 990	114 972	166 723	a	Kujawsko-pomorskie	7	
82 670	72 397	77 782	577	626	542	112 838	61 678	76 255	b		8	
38 381	21 463	19 523	809	814	767	73 152	53 294	90 468	c		9	
74 709	94 813	116 143	954	825	942	280 740	84 721	158 487	a	Lubelskie	10	
38 813	57 341	83 326	513	381	372	206 142	31 694	61 917	b		11	
35 896	37 472	32 817	441	444	570	74 598	53 027	96 570	c		12	
101 277	64 381	66 283	794	494	655	95 627	52 997	88 309	a	Lubuskie	13	
97 622	61 097	58 780	658	410	484	81 964	41 782	61 679	b		14	
3 655	3 284	7 503	136	84	171	13 663	11 215	26 630	c		15	
133 563	149 079	84 429	1 226	986	1 078	100 381	60 062	141 941	a	Łódzkie	16	
115 575	128 145	63 143	645	585	518	48 032	37 971	76 242	b		17	
17 988	20 934	21 286	581	401	560	52 349	22 091	65 699	c		18	
218 292	266 170	263 424	2 562	2 394	2 592	274 770	173 240	352 700	a	Małopolskie	19	
157 273	201 346	179 186	1 347	1 344	1 246	165 303	86 103	179 722	b		20	
61 019	64 824	84 238	1 215	1 050	1 346	109 467	87 137	172 978	c		21	
181 341	191 499	264 032	1 511	1 251	1 422	200 062	132 636	186 750	a	Mazowieckie	22	
155 353	163 686	239 060	860	727	732	135 154	75 298	108 156	b		23	
25 988	27 813	24 972	651	524	690	64 908	57 338	78 594	c		24	
46 736	49 275	60 587	1 601	1 578	1 367	100 056	48 344	112 368	a	Opolskie	25	
22 915	21 813	36 971	693	965	426	61 451	27 210	60 232	b		26	
23 821	27 462	23 616	908	613	941	38 605	21 134	52 136	c		27	
101 102	107 218	100 982	1 606	1 866	1 608	247 247	134 678	259 683	a	Podkarpackie	28	
62 856	64 789	55 744	482	320	316	89 747	49 601	90 356	b		29	
38 246	42 429	45 238	1 124	1 546	1 292	157 500	85 077	191 206	c		30	
62 861	63 532	75 493	709	668	917	125 645	79 473	141 310	a	Podlaskie	31	
38 188	44 658	54 315	324	289	376	87 658	48 315	90 356	b		32	
24 673	18 874	21 178	385	379	541	37 987	31 158	50 954	c		33	
86 781	79 097	82 088	1 594	1 544	2 316	208 478	134 195	303 146	a	Pomorskie	34	
60 703	47 127	54 464	563	445	497	73 366	36 244	156 336	b		35	
26 078	31 970	27 624	1 031	1 099	1 819	135 112	97 951	146 810	c		36	
189 603	224 212	254 342	2 312	2 456	2 443	165 700	127 303	179 604	a	Śląskie	37	
141 616	171 811	217 327	1 693	1 848	1 866	93 784	69 395	107 320	b		38	
47 987	52 401	37 015	619	608	577	71 916	57 908	72 284	c		39	
71 258	73 758	117 812	841	599	746	174 976	71 703	119 647	a	Świętokrzyskie	40	
49 252	41 270	94 181	427	249	471	74 447	21 383	88 727	b		41	
22 006	32 488	23 631	414	350	275	100 529	50 320	30 920	c		42	
70 358	59 162	48 612	947	626	944	147 783	94 969	185 961	a	Warmińsko-mazurskie	43	
52 189	41 110	35 168	451	275	357	92 489	53 478	98 097	b		44	
18 169	18 052	13 444	496	351	587	55 294	41 491	87 864	c		45	
172 189	136 569	152 663	1 619	1 391	1 909	353 561	271 155	360 050	a	Wielkopolskie	46	
149 601	109 173	123 686	1 014	905	1 351	242 745	177 400	261 513	b		47	
22 588	27 396	28 977	605	486	558	110 816	93 755	98 537	c		48	
81 820	112 360	104 052	1 805	1 804	3 432	291 033	158 986	264 508	a	Zachodniopomorskie	49	
70 625	88 206	82 258	912	973	1 017	250 104	112 513	184 086	b		50	
11 495	24 154	21 794	893	831	2 415	40 929	46 473	80 422	c		51	

Tabl. 35. **ABSOLWENCI WYBRANYCH KURSÓW ORGANIZOWANYCH W INSTYTUCJACH KULTURY WEDŁUG WOJEWÓDZTW¹**
SELECTED COURSES AND GRADUATES OF COURSES IN CULTURAL INSTITUTIONS BY VOIVODSHIPS¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2014			2015			2016		
	kursy courses	absolwenci	graduates	kursy courses	absolwenci	graduates	kursy courses	absolwenci	graduates
		ogółem total	w tym dzieci i młodzież szkolna of which school children and youth		ogółem total	w tym dzieci i młodzież szkolna of which school children and youth		ogółem total	w tym dzieci i młodzież szkolna of which school children and youth
JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES									
POLSKA POLAND	1 230	15 528	8 278	1 295	15 546	8 634	1 292	17 476	10 791
Dolnośląskie	88	1 009	379	104	1 213	710	101	1 340	1 053
Kujawsko-pomorskie	57	782	395	62	825	442	54	787	470
Lubelskie	23	524	325	24	464	151	48	584	247
Lubuskie	13	201	55	24	274	51	28	457	198
Łódzkie	67	854	350	80	1 236	630	83	1 244	704
Małopolskie	272	2 960	1 523	279	2 490	1 439	300	3 036	1 848
Mazowieckie	212	2 577	1 279	213	2 623	1 252	209	2 765	1 716
Opolskie	21	273	112	21	228	182	17	212	113
Podkarpackie	60	853	667	78	1 250	961	80	1 809	1 355
Podlaskie	20	229	150	18	153	118	22	239	197
Pomorskie	96	1 369	965	83	1 168	774	71	1 111	849
Śląskie	144	1 833	887	174	2 129	1 084	147	2 055	1 119
Świętokrzyskie	11	245	231	12	166	161	10	243	230
Warmińsko-mazurskie	54	629	274	43	380	126	49	506	199
Wielkopolskie	59	572	342	49	460	257	47	655	288
Zachodniopomorskie	33	618	344	31	487	296	26	433	205
KOMPUTEROWE COMPUTER									
POLSKA POLAND	702	9 305	1 336	669	8 753	1 800	570	6 574	960
Dolnośląskie	43	563	43	39	734	18	40	411	-
Kujawsko-pomorskie	31	460	92	31	305	105	28	279	65
Lubelskie	37	671	71	41	671	24	49	594	78
Lubuskie	7	128	33	7	91	31	7	102	24
Łódzkie	44	802	77	41	516	51	47	581	45
Małopolskie	109	1 327	154	102	1 345	177	98	920	125
Mazowieckie	127	1 702	157	94	1 166	169	84	993	145
Opolskie	14	233	-	6	58	-	7	90	-
Podkarpackie	26	236	57	37	464	235	20	322	204
Podlaskie	14	171	14	8	163	10	5	65	32
Pomorskie	37	444	69	34	422	119	24	307	44
Śląskie	62	666	143	53	753	80	32	471	74
Świętokrzyskie	10	146	65	31	414	180	3	18	10
Warmińsko-mazurskie	24	332	37	50	623	406	22	209	-
Wielkopolskie	74	725	67	51	615	112	70	910	93
Zachodniopomorskie	43	699	257	44	413	83	34	302	21
WIEDZY PRAKTYCZNEJ PRACTICAL KNOWLEDGE									
POLSKA POLAND	713	14 260	4 133	569	11 854	4 327	509	9 702	3 591
Dolnośląskie	75	1 805	1 147	24	525	344	19	421	220
Kujawsko-pomorskie	9	114	30	5	84	40	12	166	45
Lubelskie	112	1 530	98	43	777	49	38	601	56
Lubuskie	14	363	312	21	450	55	6	116	42
Łódzkie	32	632	411	23	602	572	27	538	473

Tabl. 35. ABSOLWENCI WYBRANYCH KURSÓW ORGANIZOWANYCH W INSTYTUCJACH KULTURY WEDŁUG WOJEWÓDZTW¹ (dok.)SELECTED COURSES AND GRADUATES OF COURSES IN CULTURAL INSTITUTIONS BY VOIVODSHIPS¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2014			2015			2016		
	kursy courses	absolwenci	graduates	kursy courses	absolwenci	graduates	kursy courses	absolwenci	graduates
		ogółem total	w tym dzieci i młodzież szkolna of which school children and youth		ogółem total	w tym dzieci i młodzież szkolna of which school children and youth		ogółem total	w tym dzieci i młodzież szkolna of which school children and youth

WIEDZY PRAKTYCZNEJ (dok.) PRACTICAL KNOWLEDGE (cont.)

Małopolskie	95	1 743	502	114	1 938	674	124	2 253	949
Mazowieckie	57	776	213	44	570	251	46	673	76
Opolskie	30	531	159	22	396	122	13	344	204
Podkarpackie	41	694	239	47	1 012	462	42	871	348
Podlaskie	24	436	106	28	249	56	30	280	87
Pomorskie	30	632	166	40	1 682	771	20	448	90
Śląskie	22	415	241	20	261	116	11	142	54
Świętokrzyskie	8	155	-	4	35	23	1	28	-
Warmińsko-mazurskie	12	254	15	18	340	310	4	36	15
Wielkopolskie	92	3 183	149	95	2 702	334	80	2 503	678
Zachodniopomorskie	60	997	345	21	231	148	36	282	254

1 W ciągu roku.

Źródło: K-07 – Sprawozdanie z działalności domu kultury, ośrodka kultury, klubu, świetlicy; K-07 – Sprawozdanie z działalności centrum kultury, domu kultury, ośrodka kultury, klubu, świetlicy (od 2015 r.).

1 During the year.

Source: K-07 – Report of activity of cultural establishment, cultural centre, club, community centre; K-07 – Report of activity of centres of culture, cultural establishment, cultural centre, club, community centre. (since 2015).

Tabl. 36. INDYWIDUALNI CZYTELNICY BIBLIOTEK WEDŁUG RODZAJU ORAZ WYPOŻYCZENIA KSIĘGOZBIORU NA ZEWNĄTRZ WEDŁUG WOJEWÓDZTW

BORROWERS AND COLLECTION LENDINGS IN LIBRARIES BY TYPE AND VOIVODSHIPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Biblioteki Libraries															Ośrodki info Scientific, technical and economic information centres			
	naukowe ² scientific			fachowe specialist			fachowo- beletrystyczne specialist and fiction			pedagogiczne pedagogical			towarzystw naukowych scientific associations ¹						
	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	
POLSKA	a	1 709,9	1 482,2	1 292,5	29,9	24,4	18,3	35,6	22,6	24,6	390,1	295,0	245,0	1,8	1,2	0,6	2,5	1,8	1,8
POLAND	b	15 267,6	13 604,3	12 388,4	188,9	123,5	97,8	300,4	311,1	229,6	4 482,1	3 975,6	3 642,4	6,0	5,3	5,2	16,4	12,2	13,8
Dolnośląskie.....	a	164,7	145,4	129,3	4,2	4,2	1,1	11,4	3,6	5,8	31,4	20,0	18,5	0,2	0,1	0,1	-	-	-
	b	1 372,0	1 105,5	930,9	17,0	15,6	10,0	56,4	56,7	28,0	183,0	129,2	135,3	0,2	0,1	0,1	-	-	-
Kujawsko-pomorskie....	a	94,7	79,4	69,3	0,8	0,2	0,1	-	-	-	12,4	11,0	7,8	-	-	-	-	-	-
	b	1 171,1	1 109,5	979,0	5,7	0,6	0,5	-	-	-	127,8	119,9	103,7	-	-	-	-	-	-
Lubelskie.....	a	90,4	114,1	72,3	2,2	2,2	2,1	0,5	0,4	0,6	37,4	10,6	12,8	0,0	0,0	-	0,0	-	-
	b	829,2	835,8	676,1	7,8	9,0	5,4	4,6	2,4	2,7	229,6	198,4	146,8	0,0	0,0	-	0,0	-	-
Lubuskie.....	a	28,6	22,9	16,4	0,6	0,3	0,2	0,7	0,7	0,6	4,0	6,0	5,0	-	-	-	-	-	-
	b	252,6	220,4	201,2	1,9	1,3	0,2	8,4	9,3	10,2	58,8	60,1	40,8	-	-	-	-	-	-

Tabl. 36. INDYWIDUALNI CZYTELNICY BIBLIOTEK WEDŁUG RODZAJU ORAZ WYPOŻYCZENIA KSIĘGOZBIORU NA ZEWNĄTRZ WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)

BORROWERS AND COLLECTION LENDINGS IN LIBRARIES BY TYPE AND VOIVODSHIPS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – czytelnicy w tys. ¹ borrowers in thousand ¹ b – liczba wypożyczeń w tys. ¹ collection lendings in thousand vol. ¹	Biblioteki Libraries															Ośrodki inte Scientific, technical and economic information centres		
	naukowe ² scientific			fachowe specialist			fachowo- -beletrystyczne specialist and fiction			pedagogiczne pedagogical			towarzystw naukowych scientific associations'					
	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016
Łódzkie..... a	106,0	90,4	77,7	3,4	2,4	1,4	0,4	0,5	0,5	31,2	35,8	34,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,6	0,6
b	933,5	835,4	583,0	14,2	8,1	4,3	7,0	11,3	8,7	746,5	728,8	670,7	0,0	0,1	0,0	1,7	0,6	0,7
Małopolskie..... a	271,9	249,3	228,9	2,5	2,0	1,7	2,7	2,9	2,0	34,7	32,6	25,0	0,0	0,6	0,0	0,7	0,4	0,4
b	2 333,9	1 986,3	2 042,4	27,7	15,2	13,7	23,9	22,2	5,4	332,8	311,8	248,2	0,2	1,5	0,2	7,4	5,6	5,9
Mazowieckie..... a	246,2	220,2	200,5	5,0	3,4	4,3	7,2	2,6	2,1	59,6	52,1	38,6	0,7	-	0,1	0,6	0,3	0,3
b	2 291,6	2 101,8	1 835,5	31,5	19,9	20,6	21,1	30,6	29,4	645,5	572,9	530,1	2,1	-	1,1	2,6	1,8	1,6
Opolskie..... a	30,9	28,6	24,1	0,3	0,2	0,1	1,5	1,9	1,9	8,7	6,0	3,7	-	0,1	-	0,1	0,1	0,1
b	268,6	255,2	235,7	1,1	0,8	1,6	4,0	5,8	6,3	65,4	50,0	46,0	-	0,1	-	0,3	0,8	0,6
Podkarpackie..... a	41,4	24,9	22,6	0,6	0,3	0,3	0,4	0,6	0,6	38,6	32,4	23,4	0,4	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
b	255,9	216,9	177,5	8,9	4,0	3,2	25,1	26,8	13,8	457,5	453,8	383,7	0,2	0,4	0,2	0,4	0,8	0,3
Podlaskie..... a	52,8	41,9	37,5	0,6	0,3	0,3	-	-	-	10,7	4,1	3,8	0,1	-	0,1	0,1	0,1	0,1
b	358,9	385,1	337,4	1,8	1,5	1,2	-	-	-	129,2	62,8	62,7	0,5	-	0,5	0,8	0,8	3,9
Pomorskie..... a	121,1	52,3	47,8	1,0	0,8	0,7	3,0	1,7	1,3	16,3	8,6	8,4	-	-	-	-	-	-
b	539,2	500,5	469,8	7,1	6,7	4,8	11,7	7,1	7,2	160,9	147,5	186,7	-	-	-	-	-	-
Śląskie..... a	191,9	159,7	132,1	3,3	3,2	1,2	2,4	2,2	1,4	31,9	23,6	19,7	-	-	-	0,3	0,1	0,1
b	1 228,8	1 134,1	1 248,3	19,5	19,9	14,3	30,8	29,9	16,7	369,3	327,5	337,2	-	-	-	1,7	0,1	0,1
Świętokrzyskie..... a	17,6	14,5	14,0	1,7	1,8	1,7	1,4	1,1	1,2	13,8	11,6	11,4	-	-	-	-	-	-
b	175,7	111,9	77,7	23,3	4,0	4,2	8,9	7,9	8,5	114,3	99,3	92,6	-	-	-	-	-	-
Warmińsko-mazurskie. a	41,2	32,5	34,9	2,0	1,8	1,8	3,5	3,5	5,6	20,3	12,8	8,1	-	0,2	-	-	-	-
b	469,6	365,7	405,0	8,3	6,4	5,0	89,3	93,3	81,4	233,6	153,3	119,5	-	2,9	-	-	-	-
Wielkopolskie..... a	158,8	155,0	145,5	1,2	0,9	0,9	0,4	0,6	0,5	31,5	21,7	18,9	0,3	-	0,2	0,2	0,1	0,1
b	1 987,4	1 805,8	1 557,4	5,4	2,9	6,7	7,2	6,2	5,3	561,0	484,4	477,1	3,0	-	3,1	0,8	0,9	0,2
Zachodniopomorskie... a	51,7	51,2	39,5	0,7	0,6	0,3	0,2	0,3	0,4	7,8	6,2	6,0	-	0,0	-	0,2	0,2	0,2
b	799,6	634,6	631,5	7,6	7,7	2,2	1,9	1,7	6,1	66,8	75,9	61,5	-	0,1	-	0,6	0,9	0,4

1 W ciągu roku. 2 Dane o bibliotekach naukowych uwzględniają 14 bibliotek publicznych oraz 1 bibliotekę pedagogiczną, które posiadały także status biblioteki naukowej.

Źródło: K-03 – Sprawozdanie biblioteki.

1 During the year. 2 Data on scientific libraries include 14 public libraries and one pedagogical library which also had the status of a scientific library

Source: K-03 – Report of library.

Tabl. 37. CZYTELNICY BIBLIOTEK PUBLICZNYCH ORAZ WYPOŻYCZENIA KSIĘGOZBIORU NA 1 CZYTELNIKA WEDŁUG WOJEWÓDZTW
BORROWERS AND COLLECTION LENDINGS PER BORROWER IN PUBLIC LIBRARIES BY VOIVODSHIPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012		2013		2014		2015		2016	
	ogółem <i>total</i>	miasta <i>urban areas</i>	ogółem <i>total</i>	miasta <i>urban areas</i>	ogółem <i>total</i>	miasta <i>urban areas</i>	ogółem <i>total</i>	miasta <i>urban areas</i>	ogółem <i>total</i>	miasta <i>urban areas</i>
a – czytelnicy w osobach na 1 tys. ludności ¹ <i>borrowers per 1 thousand population¹</i>										
b – liczba wypożyczonych woluminów na 1 czytelnika ^{1,2} <i>collection lendings per borrower in vol.^{1,2}</i>										
POLSKA	168	207	167	207	164	202	162	200	159	196
POLAND	18,9	18,6	18,5	18,2	18,3	18,0	18,0	17,8	18,1	17,9
Dolnośląskie.....	173	199	169	194	164	188	160	183	156	178
	19,5	19,5	19,1	19,2	18,6	18,6	18,5	18,6	18,4	18,5
Kujawsko-pomorskie.....	139	165	136	161	132	155	131	153	125	145
	19,3	19,0	19,5	19,6	19,8	20,1	19,5	19,8	20,1	20,6
Lubelskie.....	177	229	177	233	176	234	177	235	174	233
	19,6	19,5	19,7	19,7	19,1	19,0	19,1	19,0	19,1	19,1
Lubuskie.....	161	195	161	196	151	184	150	178	147	175
	19,2	18,7	18,4	17,9	18,3	18,0	17,8	17,4	17,9	17,9
Łódzkie.....	160	191	158	188	156	188	154	186	151	181
	20,3	21,0	20,5	21,2	20,4	20,8	20,1	20,8	20,4	20,4
Małopolskie.....	199	287	200	288	195	281	197	282	195	278
	16,1	15,4	15,6	14,8	15,6	14,8	15,0	14,2	15,1	15,1
Mazowieckie.....	182	229	182	229	180	226	177	222	174	218
	16,0	15,5	16,2	15,7	15,7	15,2	15,6	15,1	15,6	15,6
Opolskie.....	162	220	161	218	157	212	157	213	155	213
	18,8	19,3	18,9	19,3	19,3	19,9	18,8	19,1	18,7	18,7
Podkarpackie.....	168	240	169	245	162	230	159	228	156	224
	20,1	19,1	19,4	18,8	19,7	19,6	19,7	19,6	19,6	19,6
Podlaskie.....	127	157	122	149	122	150	122	150	120	149
	20,4	19,8	20,4	19,8	20,6	20,1	20,2	19,6	20,2	20,2
Pomorskie.....	155	188	161	199	163	204	165	206	162	204
	16,5	15,6	16,1	15,2	15,5	14,6	14,7	13,8	14,4	14,4
Śląskie.....	188	202	185	199	179	191	173	184	171	183
	19,7	19,6	19,8	19,7	19,6	19,6	19,5	19,5	19,5	19,5
Świętokrzyskie.....	141	200	140	198	133	185	131	179	128	173
	21,8	23,0	19,6	19,7	20,3	20,9	20,4	21,0	20,5	20,5
Warmińsko-mazurskie.....	152	196	148	191	145	187	144	185	143	185
	19,5	18,6	20,1	19,4	19,9	19,3	19,7	19,3	19,8	19,8
Wielkopolskie.....	155	191	155	194	152	190	153	192	147	185
	22,7	24,0	20,3	20,3	20,3	20,7	19,9	20,3	20,5	20,5
Zachodniopomorskie.....	151	178	152	182	150	179	145	172	137	163
	18,3	17,7	17,7	17,2	17,4	16,9	17,4	17,1	17,5	17,5

1 W ciągu roku, łącznie z punktami bibliotecznymi. 2 Bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

Źródło: K-03 – Sprawozdanie biblioteki.

1 During a year, including library service points. 2 Excluding inter-library lendings.

Source: K-03 – Library report.

4.6. NAUKA, TECHNOLOGIA I INNOWACJE

SCIENCE, TECHNOLOGY AND INNOVATION

Tabl. 38. ZATRUDNIENI W B+R WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW
EMPLOYMENT IN R&D BY LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2011	2012	2013	2014	2015
a – ogółem <i>total</i>						
b – w tym kobiety <i>of which females</i>						
OGÓLEM TOTAL						
POLSKA POLAND	a	134 551	139 653	145 635	153 475	157 921
	b	54 556	56 190	57 998	60 319	61 613
Dolnośląskie	a	9 302	10 183	11 174	11 716	12 258
	b	3 583	3 971	4 356	4 501	4 880
Kujawsko-pomorskie	a	4 281	4 587	4 354	4 769	4 995
	b	1 782	1 820	1 746	1 920	1 967
Lubelskie	a	6 881	7 579	7 381	7 718	7 754
	b	3 224	3 691	3 535	3 695	3 656
Lubuskie	a	1 102	1 118	1 100	1 088	1 173
	b	#	420	417	432	441
Łódzkie	a	7 858	8 969	8 305	8 377	8 846
	b	3 912	4 478	4 081	4 094	4 229
Małopolskie	a	15 307	17 516	18 089	18 758	20 216
	b	5 889	6 604	6 591	6 979	7 355
Mazowieckie	a	37 391	37 166	40 291	42 962	43 527
	b	14 759	14 500	15 552	16 352	16 354
Opolskie	a	1 608	1 762	1 722	1 761	1 834
	b	688	723	743	774	801
Podkarpackie	a	6 622	7 019	7 339	8 749	7 932
	b	1 895	2 003	2 151	2 203	2 247
Podlaskie	a	2 552	2 505	2 778	2 709	2 924
	b	#	1 205	1 304	1 288	1 371
Pomorskie	a	7 680	8 195	8 575	8 816	9 414
	b	2 955	3 074	3 254	3 226	3 378
Śląskie	a	12 853	12 835	13 591	13 892	14 007
	b	4 704	4 834	4 901	4 894	4 905
Świętokrzyskie	a	1 558	789	1 552	1 558	1 719
	b	#	204	614	659	690
Warmińsko-mazurskie	a	2 354	2 485	2 501	2 700	2 801
	b	1 064	1 109	1 153	1 277	1 206
Wielkopolskie	a	13 723	13 234	13 319	14 153	14 698
	b	6 330	5 940	6 034	6 355	6 447
Zachodniopomorskie	a	3 479	3 711	3 564	3 749	3 823
	b	#	1 614	1 566	1 670	1 686
Z TYTUŁEM NAUKOWYM PROFESORA WITH TITLE OF PROFESSOR						
POLSKA POLAND	a	10 381	10 654	10 703	11 327	11 504
	b	2 289	2 410	2 487	2 658	2 720
Dolnośląskie	a	776	842	852	860	912
	b	#	181	187	189	203
Kujawsko-pomorskie	a	#	426	435	469	470
	b	#	87	94	97	100
Lubelskie	a	598	632	619	669	644
	b	165	180	188	203	191
Lubuskie	a	#	77	84	90	101
	b	#	12	14	17	19
Łódzkie	a	683	819	708	753	760
	b	177	216	196	212	220
Małopolskie	a	1 438	1 454	1 439	1 527	1 540
	b	311	328	319	349	347

Tabl. 38. ZATRUDNIENI W B+R WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (cd.)
EMPLOYMENT IN R&D BY LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIPS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2011	2012	2013	2014	2015
a – ogółem <i>total</i>						
b – w tym kobiety <i>of which females</i>						
Z TYTUŁEM NAUKOWYM PROFESORA (dok.) WITH TITLE OF PROFESSOR (cont.)						
Mazowieckie	a	2 755	2 721	2 704	2 922	2 965
	b	609	624	617	677	684
Opolskie.....	a	121	121	132	143	142
	b	#	22	32	35	35
Podkarpackie.....	a	#	183	187	205	199
	b	#	28	27	33	30
Podlaskie.....	a	248	241	256	283	297
	b	68	#	#	81	85
Pomorskie.....	a	499	506	527	543	586
	b	98	87	99	105	126
Śląskie.....	a	871	941	926	966	975
	b	204	215	218	229	234
Świętokrzyskie.....	a	#	39	105	112	113
	b	#	#	#	24	24
Warmińsko-mazurskie.....	a	#	264	278	277	259
	b	#	63	66	63	56
Wielkopolskie.....	a	1 044	1 017	1 083	1 107	1 134
	b	#	216	246	246	267
Zachodniopomorskie.....	a	#	371	368	401	407
	b	73	80	87	98	99
ZE STOPNIEM NAUKOWYM DOKTORA HABILITOWANEGO WITH SCIENTIFIC DEGREE OF HABILITATED DOCTOR						
POLSKA POLAND.....	a	13 490	14 111	15 192	17 220	17 892
	b	4 316	4 686	5 239	6 104	6 549
Dolnośląskie.....	a	1 027	1 093	1 153	1 264	1 308
	b	#	361	408	446	483
Kujawsko-pomorskie.....	a	#	633	682	750	739
	b	#	185	218	241	260
Lubelskie.....	a	878	955	1 002	1 147	1 189
	b	289	323	349	442	474
Lubuskie.....	a	#	174	195	215	210
	b	#	50	61	69	72
Łódzkie.....	a	867	1 058	969	1 074	1 136
	b	348	430	378	443	477
Małopolskie.....	a	1 767	1 851	2 117	2 348	2 444
	b	530	567	664	757	837
Mazowieckie.....	a	2 977	3 033	3 229	3 680	3 829
	b	971	1 021	1 149	1 303	1 372
Opolskie.....	a	225	233	247	274	297
	b	#	78	81	89	95
Podkarpackie.....	a	276	293	329	390	394
	b	#	69	84	107	115
Podlaskie.....	a	321	343	384	424	457
	b	134	146	#	189	201
Pomorskie.....	a	824	881	973	1 044	1 096
	b	240	273	335	361	390
Śląskie.....	a	1 198	1 277	1 365	1 648	1 734
	b	381	437	466	573	626
Świętokrzyskie.....	a	207	61	198	229	231
	b	#	7	#	86	91
Warmińsko-mazurskie.....	a	#	356	365	399	415
	b	#	120	130	157	157

Tabl. 38. ZATRUDNIENI W B+R WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (cd.)
EMPLOYMENT IN R&D BY LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIPS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2011	2012	2013	2014	2015
a – ogółem <i>total</i>						
b – w tym kobiety <i>of which females</i>						
ZE STOPNIEM NAUKOWYM DOKTORA HABILITOWANEGO (dok.) WITH SCIENTIFIC DEGREE OF HABILITATED DOCTOR (cont.)						
Wielkopolskie.....	a	1 307	1 339	1 413	1 645	1 703
	b	397	422	460	562	603
Zachodniopomorskie	a	#	531	571	689	710
	b	#	197	217	279	296
ZE STOPNIEM NAUKOWYM DOKTORA WITH SCIENTIFIC DEGREE OF DOCTOR						
POLSKA POLAND.....	a	46 419	46 045	46 019	45 657	44 966
	b	21 460	21 717	21 977	22 148	21 988
Dolnośląskie	a	3 950	3 868	4 029	3 951	3 996
	b	1 750	1 741	1 812	1 808	1 856
Kujawsko-pomorskie	a	#	1 696	1 653	1 682	1 673
	b	#	879	841	898	894
Lubelskie	a	3 074	3 124	2 980	2 875	2 721
	b	1 566	1 618	1 576	1 528	1 464
Lubuskie	a	#	515	487	490	474
	b	#	251	248	251	247
Łódzkie	a	3 057	3 468	2 956	2 902	2 909
	b	1 592	1 874	1 592	1 585	1 598
Małopolskie.....	a	6 039	6 099	6 024	6 115	6 172
	b	2 588	2 679	2 684	2 779	2 828
Mazowieckie	a	10 449	10 194	10 451	10 420	10 322
	b	4 467	4 484	4 679	4 698	4 669
Opolskie.....	a	664	643	641	660	600
	b	304	300	301	311	291
Podkarpackie.....	a	#	1 177	1 254	1 242	1 261
	b	491	513	556	570	563
Podlaskie	a	1 057	1 029	1 070	1 032	1 042
	b	#	575	595	582	608
Pomorskie.....	a	2 628	2 659	2 716	2 635	2 598
	b	1 221	1 251	1 292	1 267	1 274
Śląskie	a	4 489	4 557	4 430	4 406	4 220
	b	2 034	2 097	2 071	2 104	2 032
Świętokrzyskie.....	a	#	168	521	510	501
	b	#	60	291	282	289
Warmińsko-mazurskie	a	#	1 136	1 154	1 173	1 099
	b	#	594	591	604	576
Wielkopolskie.....	a	4 269	4 049	4 082	4 062	3 898
	b	2 051	1 979	2 049	2 074	2 013
Zachodniopomorskie	a	#	1 663	1 571	1 502	1 480
	b	#	822	799	807	786
POZOSTAŁE Z WYKSZTAŁCENIEM WYŻSZYM OTHERS WITH TERTIARY EDUCATION						
POLSKA POLAND.....	a	49 415	53 644	58 193	62 817	66 659
	b	19 669	20 789	21 889	23 175	24 267
Dolnośląskie	a	2 672	3 334	4 039	4 497	4 806
	b	924	1 201	1 493	1 638	1 855
Kujawsko-pomorskie	a	1 299	1 549	1 348	1 600	1 820
	b	568	561	513	599	623
Lubelskie	a	1 852	2 325	2 273	2 465	2 627
	b	900	1 252	1 137	1 247	1 291
Lubuskie	a	298	311	280	248	310
	b	103	96	85	87	94

Tabl. 38. ZATRUDNIENI W B+R WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (cd.)
 EMPLOYMENT IN R&D BY LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIPS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2011	2012	2013	2014	2015
a – ogółem <i>total</i>						
b – w tym kobiety <i>of which females</i>						
POZOSTAŁE Z WYKSZTAŁCENIEM WYŻSZYM (dok.) OTHERS WITH TERTIARY EDUCATION (cont.)						
Łódzkie	a	2 385	2 657	2 656	2 661	2 990
	b	1 334	1 499	1 490	1 450	1 518
Małopolskie	a	4 924	6 779	7 123	7 439	8 441
	b	1 983	2 453	2 387	2 586	2 845
Mazowieckie	a	16 041	16 352	18 815	20 888	21 411
	b	6 278	6 251	6 979	7 614	7 639
Opolskie	a	467	502	511	528	626
	b	227	246	260	278	319
Podkarpackie	a	4 193	4 444	4 683	5 225	4 990
	b	1 102	1 179	1 207	1 198	1 275
Podlaskie	a	765	822	950	846	989
	b	392	394	433	397	435
Pomorskie	a	3 133	3 486	3 655	3 882	4 341
	b	1 154	1 207	1 262	1 219	1 317
Śląskie	a	4 709	4 690	5 216	5 354	5 463
	b	1 458	1 495	1 579	1 559	1 609
Świętokrzyskie	a	584	420	598	603	664
	b	215	112	198	226	236
Warmińsko-mazurskie	a	491	562	575	644	753
	b	261	289	309	352	371
Wielkopolskie	a	4 794	4 491	4 620	5 003	5 479
	b	2 408	2 147	2 181	2 331	2 427
Zachodniopomorskie	a	808	920	851	934	949
	b	362	407	376	394	413
Z WYKSZTAŁCENIEM POZOSTAŁYM WITH OTHER LEVEL OF EDUCATION						
POLSKA POLAND	a	14 846	15 199	15 528	16 454	16 900
	b	6 822	6 588	6 406	6 234	6 089
Dolnośląskie	a	877	1 046	1 101	1 144	1 236
	b	414	487	456	420	483
Kujawsko-pomorskie	a	263	283	236	268	293
	b	96	108	80	85	90
Lubelskie	a	479	543	507	562	573
	b	304	318	285	275	236
Lubuskie	a	36	41	54	45	78
	b	#	11	9	8	9
Łódzkie	a	866	967	1 016	987	1 051
	b	461	459	425	404	416
Małopolskie	a	1 139	1 333	1 386	1 329	1 619
	b	477	577	537	508	498
Mazowieckie	a	5 169	4 866	5 092	5 052	5 000
	b	2 434	2 120	2 128	2 060	1 990
Opolskie	a	131	263	191	156	169
	b	66	77	69	61	61
Podkarpackie	a	855	922	886	1 687	1 088
	b	211	214	277	295	264
Podlaskie	a	161	70	118	124	139
	b	72	#	41	39	42
Pomorskie	a	596	663	704	712	793
	b	242	256	266	274	271
Śląskie	a	1 586	1 370	1 654	1 518	1 615
	b	627	590	567	429	404

Tabl. 38. ZATRUDNIENI W B+R WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WOJEWÓDZTW (dok.)
EMPLOYMENT IN R&D BY LEVEL OF EDUCATION AND VOIVODSHIPS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2011	2012	2013	2014	2015
a – ogółem <i>total</i>						
b – w tym kobiety <i>of which females</i>						
Z WYKSZTAŁCENIEM POZOSTAŁYM (dok.) WITH OTHER LEVEL OF EDUCATION (cont.)						
Świętokrzyskie.....	a	54	101	130	104	210
	b	19	#	24	41	50
Warmińsko-mazurskie.....	a	106	167	129	207	275
	b	41	43	57	101	46
Wielkopolskie.....	a	2 309	2 338	2 121	2 336	2 484
	b	#	1 176	1 098	1 142	1 137
Zachodniopomorskie.....	a	219	226	203	223	277
	b	83	108	87	92	92

Źródło: „Nauka i technika” (lata 2011-2015), GUS, Warszawa.

Source: “Science and technology” (years 2011-2015), CSO, Warsaw.

Tabl. 39. OCHRONA WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW
PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY BY VOIVODSHIPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>					na 100 tys. mieszkańców <i>per 100 thousand inhabitants</i>				
WYNAŁAZKI INVENTIONS										
Wynalazki zgłoszone.....	3 878	4 410	4 237	3 941	4 676	10,06	11,44	11,01	10,24	10,25
Patent applications										
Dolnośląskie.....	335	458	391	440	442	11,49	15,72	13,44	15,13	15,15
Kujawsko-pomorskie.....	156	170	169	114	163	7,43	8,11	8,08	5,45	5,46
Lubelskie.....	210	205	195	216	211	9,67	9,47	9,04	10,06	10,09
Lubuskie.....	50	47	39	29	61	4,89	4,59	3,82	2,84	2,85
Łódzkie.....	282	330	311	236	243	11,13	13,07	12,38	9,42	9,46
Małopolskie.....	334	420	468	344	530	9,98	12,52	13,93	10,21	10,20
Mazowieckie.....	774	975	947	912	983	14,64	18,39	17,81	17,10	17,05
Opolskie.....	95	85	78	76	78	9,37	8,41	7,77	7,59	7,63
Podkarpackie.....	120	103	113	110	193	5,64	4,84	5,31	5,17	5,17
Podlaskie.....	73	80	82	71	59	6,08	6,67	6,86	5,96	5,97
Pomorskie.....	222	241	234	206	254	9,72	10,52	10,19	8,95	8,93
Śląskie.....	539	578	521	560	601	11,65	12,52	11,33	12,21	12,25
Świętokrzyskie.....	68	70	83	84	74	5,32	5,49	6,54	6,65	6,68
Warmińsko-mazurskie.....	64	83	74	53	108	4,41	5,72	5,11	3,67	3,68
Wielkopolskie.....	410	428	360	296	465	11,87	12,36	10,38	8,52	8,52
Zachodniopomorskie.....	146	137	172	194	211	8,47	7,96	10,01	11,31	11,34
Udzielone patenty.....	1989	1848	2329	2490	2404	5,16	4,80	6,05	6,47	6,25
Patents granted										
Dolnośląskie.....	257	285	354	267	270	8,81	9,78	12,16	9,18	9,30
Kujawsko-pomorskie.....	80	55	77	62	80	3,81	2,62	3,68	2,97	3,83
Lubelskie.....	103	98	97	132	185	4,74	4,53	4,50	6,15	8,65
Lubuskie.....	19	10	16	32	23	1,86	0,98	1,57	3,14	2,26
Łódzkie.....	137	118	174	189	152	5,41	4,67	6,92	7,55	6,10
Małopolskie.....	167	150	206	257	251	4,99	4,47	6,13	7,63	7,44
Mazowieckie.....	411	388	458	507	492	7,78	7,32	8,61	9,50	9,20
Opolskie.....	65	76	52	59	49	6,41	7,52	5,18	5,89	4,92
Podkarpackie.....	53	49	78	76	69	2,49	2,30	3,66	3,57	3,24

Tabl. 39. OCHRONA WŁASNOŚCI INTELKTUALNEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)
PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY BY VOIVODSHIPS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers					na 100 tys. mieszkańców per 100 thousand inhabitants				
WYNAŁAZKI (dok.) INVENTIONS (cont.)										
Podlaskie	11	21	32	31	34	0,92	1,75	2,68	2,60	2,86
Pomorskie	87	85	99	130	111	3,81	3,71	4,31	5,65	4,81
Śląskie	321	213	296	373	299	6,94	4,61	6,44	8,13	6,54
Świętokrzyskie	47	39	38	33	32	3,68	3,06	3,00	2,61	2,55
Warmińsko-mazurskie	14	17	32	32	31	0,96	1,17	2,21	2,22	2,15
Wielkopolskie	129	159	223	234	198	3,73	4,59	6,43	6,74	5,70
Zachodniopomorskie	88	85	107	76	128	5,11	4,94	6,23	4,43	7,48
WZORY UŻYTKOWE UTILITY MODELS										
Zgłoszone wzory użytkowe	940	941	986	913	994	2,44	2,44	2,56	2,37	2,59
<i>Utility model applications</i>										
Dolnośląskie	75	66	64	60	71	2,57	2,26	2,20	2,06	2,44
Kujawsko-pomorskie	34	54	44	33	32	1,62	2,58	2,10	1,58	1,53
Lubelskie	42	49	24	53	48	1,93	2,26	1,11	2,47	2,24
Lubuskie	6	10	10	15	24	0,59	0,98	0,98	1,47	2,36
Łódzkie	56	43	53	51	44	2,21	1,70	2,11	2,04	1,76
Małopolskie	106	112	142	108	101	3,17	3,34	4,23	3,21	2,99
Mazowieckie	135	164	170	123	142	2,55	3,09	3,20	2,31	2,65
Opolskie	23	16	12	19	11	2,27	1,58	1,19	1,90	1,10
Podkarpackie	46	37	33	32	24	2,16	1,74	1,55	1,50	1,13
Podlaskie	29	22	24	22	28	2,41	1,84	2,01	1,85	2,36
Pomorskie	56	48	49	54	62	2,45	2,10	2,13	2,35	2,69
Śląskie	168	157	161	183	220	3,63	3,40	3,50	3,99	4,81
Świętokrzyskie	19	21	25	26	24	1,49	1,65	1,97	2,06	1,91
Warmińsko-mazurskie	27	20	48	27	59	1,86	1,38	3,32	1,87	4,10
Wielkopolskie	91	100	92	70	81	2,63	2,89	2,65	2,02	2,33
Zachodniopomorskie	27	22	35	37	23	1,57	1,28	2,04	2,16	1,34
Udzielone prawa ochronne	498	514	621	586	562	1,29	1,33	1,61	1,52	1,46
<i>Rights of protection granted</i>										
Dolnośląskie	36	45	44	24	36	1,23	1,54	1,51	0,83	1,24
Kujawsko-pomorskie	32	28	27	30	34	1,52	1,34	1,29	1,44	1,63
Lubelskie	14	18	22	34	22	0,64	0,83	1,02	1,58	1,03
Lubuskie	2	2	3	4	6	0,20	0,20	0,29	0,39	0,59
Łódzkie	16	27	28	35	24	0,63	1,07	1,11	1,40	0,96
Małopolskie	73	44	73	74	66	2,18	1,31	2,17	2,20	1,96
Mazowieckie	100	83	78	89	88	1,89	1,57	1,47	1,67	1,65
Opolskie	9	12	17	9	4	0,89	1,19	1,69	0,90	0,40
Podkarpackie	22	39	33	24	25	1,03	1,83	1,55	1,13	1,17
Podlaskie	10	16	21	18	16	0,83	1,33	1,76	1,51	1,35
Pomorskie	10	14	27	26	37	0,44	0,61	1,18	1,13	1,60
Śląskie	83	96	127	111	96	1,79	2,08	2,76	2,42	2,10
Świętokrzyskie	14	17	15	15	23	1,10	1,33	1,18	1,19	1,83
Warmińsko-mazurskie	10	18	23	10	21	0,69	1,24	1,59	0,69	1,46
Wielkopolskie	47	50	59	62	57	1,36	1,44	1,70	1,79	1,64
Zachodniopomorskie	20	5	24	21	7	1,16	0,29	1,40	1,22	0,41

Źródło: „Nauka i technika” (lata 2011-2015), GUS, Warszawa.

Source: “Science and technology” (years 2011-2015), CSO, Warsaw.

Tabl. 40. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WIEKU I PŁCI
PRIVATE INTERNET USERS AGED 16-74 YEARS BY PURPOSE OF USE, AGE AND SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. osób in thousand persons					
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z INTERNETU W CIĄGU OSTATNICH 3 MIESIĘCY PERSONS USING THE INTERNET DURING LAST 3 MONTHS						
OGÓŁEM	18 954,70	19 266,43	20 519,64	19 679,30	21 478,23	TOTAL
16-24 lata	4 565,28	4 201,15	4 339,05	3 793,96	3 766,00	aged 16-24
25-34	4 676,32	4 955,57	4 901,70	4 678,25	5 685,74	25-34
35-44	4 053,75	4 187,43	4 422,12	4 458,29	5 146,36	35-44
45-54	3 001,32	2 984,72	3 287,21	3 107,59	3 266,28	45-54
55-64	2 082,71	2 301,28	2 733,71	2 814,43	2 754,32	55-64
65-74 lata	575,33	636,28	835,84	826,77	859,53	aged 65-74
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z POCZTY ELEKTRONICZNEJ PERSONS USING ELECTRONIC MAIL						
OGÓŁEM.....	15 540,13	15 778,54	16 311,33	15 616,70	16 929,36	TOTAL
16-24 lata	4 124,54	3 746,08	3 769,72	3 404,54	3 297,83	aged 16-24
25-34	4 167,71	4 381,54	4 312,21	4 089,52	4 957,64	25-34
35-44	3 266,10	3 443,98	3 569,99	3 499,24	4 091,80	35-44
45-54	2 122,36	2 160,35	2 321,24	2 154,01	2 267,68	45-54
55-64	1 466,95	1 627,54	1 793,23	1 940,91	1 788,49	55-64
65-74 lata	392,47	419,05	544,95	528,48	525,92	aged 65-74
OSOBY TELEFONUJĄCE PRZEZ INTERNET ORAZ ODBYWAJĄCE WIDEOKONFERENCJE ^b PERSONS TELEPHONING OVER THE INTERNET, VIDEO CONFERENCING						
OGÓŁEM.....	7 342,26	7 386,26	8 478,94	7 991,14	8 265,54	TOTAL
16-24 lata	2 046,77	2 067,96	2 352,70	2 148,13	1 994,48	aged 16-24
25-34	1 994,98	1 937,56	2 159,08	2 004,24	2 302,80	25-34
35-44	1 417,02	1 362,35	1 636,42	1 670,64	1 763,50	35-44
45-54	927,93	950,69	1 046,58	887,60	1 009,04	45-54
55-64	744,45	846,82	963,06	958,77	880,00	55-64
65-74 lata	211,12	220,87 ^a	321,11 ^a	321,76	315,72	aged 65-74
OSOBY BIORĄCE UDZIAŁ W CZATACH, GRUPACH LUB FORACH DYSKUSYJNYCH ONLINE PERSONS USING CHAT SITES, DISCUSSION GROUPS OR ONLINE DISCUSSION FORUMS						
OGÓŁEM.....	5 056,78	4 898,74	4 255,93	3 674,49	2 561,66	TOTAL
16-24 lata	2 147,95	2 170,40	1 901,02	1 575,65	914,15	aged 16-24
25-34	1 488,33	1 453,03	1 267,04	1 017,39	877,95	25-34
35-44	747,11	754,05	645,03	613,69	465,10	35-44
45-54	438,16	282,69 ^a	257,93 ^a	282,54	145,57	45-54
55-64	203,52	197,72 ^a	123,33 ^a	155,12	134,90	55-64
65-74 lata	31,72 ^a	40,85 ^a	61,57 ^a	30,10 ^a	24,01 ^a	aged 65-74
OSOBY WYSZUKUJĄCE INFORMACJE O TOWARACH I USŁUGACH PERSONS SEARCHING FOR INFORMATION ABOUT GOODS OR SERVICES						
OGÓŁEM	14 454,11	13 939,91	15 445,88	12 225,26	16 593,26	TOTAL
16-24 lata	3 127,67	2 732,53	3 100,77	2 295,59	2 861,74	aged 16-24
25-34	3 803,67	3 843,08	3 989,23	3 194,75	4 714,03	25-34
35-44	3 222,82	3 251,00	3 533,41	2 914,84	4 032,47	35-44
45-54	2 296,10	2 099,19	2 373,84	1 841,17	2 456,08	45-54
55-64	1 579,16	1 614,78	1 871,28	1 567,23	1 955,01	55-64
65-74 lata	424,70	399,33	577,34	411,67	573,93	aged 65-74
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z SERWISÓW DOTYCZĄCYCH USŁUG ZWIĄZANYCH Z PODRÓŻĄ I ZAKWATEROWANIEM PERSONS USING SERVICES RELATED TO TRAVEL AND ACCOMMODATION						
OGÓŁEM	3 775,54	3 641,80	4 248,74	4 956,55	6 037,93	TOTAL
16-24 lata	568,61	524,20	666,93	724,68	763,05	aged 16-24
25-34	1 212,80	1 172,32	1 217,35	1 318,86	1 871,61	25-34
35-44	932,12	879,28	1 087,75	1 310,70	1 673,97	35-44
45-54	605,03	588,28	647,40	795,04	907,13	45-54
55-64	381,25	364,96 ^a	500,76 ^a	620,94	623,99	55-64
65-74 lata	75,72 ^a	112,76 ^a	128,55 ^a	186,32	198,18	aged 65-74

Tabl. 40. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WIEKU I PŁCI (cd.)

PRIVATE INTERNET USERS AGED 16-74 YEARS BY PURPOSE OF USE, AGE AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. osób in thousand persons					
OSOBY SŁUCHAJĄCE RADIA LUB OGLĄDAJĄCE TELEWIZJĘ PRZEZ INTERNET <i>PERSONS LISTENING TO WEB RADIO OR WATCHING WEB TELEVISION</i>						
OGÓŁEM	8 803,60	8 567,76	-	-	-	TOTAL
16-24 lata	3 089,93	2 727,17	-	-	-	aged 16-24
25-34	2 514,80	2 556,27	-	-	-	25-34
35-44	1 613,40	1 598,49	-	-	-	35-44
45-54	897,44	927,60	-	-	-	45-54
55-64	561,63 ^a	627,14 ^a	-	-	-	55-64
65-74 lata	126,41 ^a	131,09 ^a	-	-	-	aged 65-74
OSOBY POBIERAJĄCE PROGRAMY KOMPUTEROWE <i>PERSONS DOWNLOADING SOFTWARE</i>						
OGÓŁEM	5 023,78	4 448,37	4 596,31	3 224,20	3 774,67	TOTAL
16-24 lata	1 870,14	1 627,91	1 619,54	1 166,55	1 121,19	aged 16-24
25-34	1 567,71	1 405,90	1 375,53	927,03	1 366,34	25-34
35-44	840,04	840,37	880,53	635,04	713,22	35-44
45-54	429,93	338,07 ^a	414,32	269,26	311,28	45-54
55-64	240,67 ^a	193,48 ^a	242,28 ^a	172,61	210,74	55-64
65-74 lata	75,29 ^a	42,65 ^a	64,12 ^a	53,71	51,91	aged 65-74
OSOBY GRAJĄCE W GRY, POBIERAJĄCE PLIKI Z GRAMI, MUZYKĄ, FILMAMI, GRAFIKĄ <i>PERSONS PLAYING OR DOWNLOADING GAMES, MUSIC, FILMS, IMAGES</i>						
OGÓŁEM	8 533,87	7 748,58	8 492,89	6 514,26	-	TOTAL
16-24 lata	3 144,15	2 756,46	3 072,98	2 217,18	-	aged 16-24
25-34	2 592,76	2 367,39	2 492,95	1 894,33	-	25-34
35-44	1 578,23	1 504,57	1 547,26	1 353,82	-	35-44
45-54	654,21	610,20	785,21	575,49	-	45-54
55-64	468,71 ^a	390,57 ^a	440,27	361,94	-	55-64
65-74 lata	95,82 ^a	119,39 ^a	154,22 ^a	111,49	-	aged 65-74
OSOBY CZYTAJĄCE, POBIERAJĄCE CZASOPISMA „ONLINE” <i>PERSONS READING OR DOWNLOADING ONLINE NEWSPAPERS OR MAGAZINES</i>						
OGÓŁEM.....	9 049,38	8 228,20	14 532,64	13 491,97	-	TOTAL
16-24 lata	2 317,52	1 771,64	2 931,10	2 422,67	-	aged 16-24
25-34	2 381,45	2 256,78	3 687,85	3 240,07	-	25-34
35-44	1 770,76	1 784,67	3 097,75	3 082,41	-	35-44
45-54	1 309,88	1 159,72	2 246,27	2 198,48	-	45-54
55-64	963,34	970,44	1 955,18	1 965,98	-	55-64
65-74 lata	306,44 ^a	284,94 ^a	614,47	582,36	-	aged 65-74
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z USŁUG BANKOWYCH <i>PERSONS USING THE INTERNET BANKING</i>						
OGÓŁEM.....	9 720,47	9 813,03	10 040,49	9 030,03	11 460,51	TOTAL
16-24 lata	1 548,82	1 451,66	1 444,87	1 042,50	1 212,13	aged 16-24
25-34	3 046,26	3 133,42	3 012,00	2 755,09	3 813,19	25-34
35-44	2 436,41	2 472,60	2 526,84	2 378,56	3 121,70	35-44
45-54	1 572,76	1 538,03	1 586,15	1 328,78	1 657,11	45-54
55-64	887,47	994,28	1 157,17	1 237,46	1 308,86	55-64
65-74 lata	228,76	223,04 ^a	313,46 ^a	287,64	347,53	aged 65-74
POSZUKIWANIE INFORMACJI DOTYCZĄCYCH EDUKACJI LUB OFERT SZKOLENIOWYCH <i>PERSONS SEARCHING FOR EDUCATION OR TRAINING OFFERS</i>						
OGÓŁEM.....	6 169,06	5 373,78	5 507,67	5 310,34	-	TOTAL
16-24 lata	2 227,62	1 809,57	1 979,99	1 760,52	-	aged 16-24
25-34	1 611,06	1 431,06	1 467,66	1 370,99	-	25-34
35-44	1 226,70	1 150,64	1 088,86	1 205,01	-	35-44
45-54	667,56	620,12	577,31	541,89	-	45-54
55-64	374,48	309,45 ^a	328,81 ^a	372,25	-	55-64
65-74 lata	61,64 ^a	52,93 ^a	65,03 ^a	59,67	-	aged 65-74

Tabl. 40. **KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WIEKU I PŁCI (dok.)**
PRIVATE INTERNET USERS AGED 16-74 YEARS BY PURPOSE OF USE, AGE AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. osób in thousand persons					
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z INTERNETU W CELU UZUPEŁNIENIA WIEDZY <i>PERSONS USING INTERNET TO SUPPLEMENT KNOWLEDGE</i>						
OGÓŁEM.....	9 713,93	8 944,90	-	-	-	TOTAL
16-24 lata	3 071,27	2 615,70	-	-	-	aged 16-24
25-34	2 488,06	2 397,50	-	-	-	25-34
35-44	2 000,91	1 889,42	-	-	-	35-44
45-54	1 186,19	1 106,69	-	-	-	45-54
55-64	787,00	748,81	-	-	-	55-64
65-74 lata	180,49 ^a	186,78 ^a	-	-	-	aged 65-74
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z SERWISÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH (NP. FACEBOOK, NK) <i>PERSONS USING SOCIAL NETWORKING SERVICES (E.G. FACEBOOK, NK)</i>						
OGÓŁEM.....	10 860,34	10 819,13	11 338,74	11 980,40	12 951,14	TOTAL
16-24 lata	3 673,76	3 482,49	3 731,56	3 581,63	3 349,51	aged 16-24
25-34	3 176,75	3 448,70	3 442,39	3 579,03	4 323,72	25-34
35-44	1 966,68	2 000,72	2 141,15	2 468,73	2 861,09	35-44
45-54	1 204,45	1 061,50	1 101,63	1 320,82	1 251,41	45-54
55-64	649,83	651,19	727,27	816,96	952,29	55-64
65-74 lata	188,87 ^a	174,54 ^a	194,75 ^a	213,23	213,13	aged 65-74
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z KOMUNIKATORÓW INTERNETOWYCH <i>PERSONS USING INSTANT MESSAGERS</i>						
OGÓŁEM.....	7 806,75	6 540,74	5 053,01	2 555,39	6 043,12	TOTAL
16-24 lata	3 116,39	2 498,00	2 040,13	962,56	1 993,31	aged 16-24
25-34	2 317,23	1 939,15	1 453,71	759,06	2 135,13	25-34
35-44	1 281,13	1 109,85	837,02	440,99	1 141,31	35-44
45-54	646,31	538,81	402,31 ^a	242,43	459,21	45-54
55-64	380,23	357,52 ^a	242,46	111,92	264,24	55-64
65-74 lata	65,45 ^a	97,41 ^a	77,38 ^a	38,43 ^a	49,93	aged 65-74
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z SERWISÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH UŁATWIAJĄCYCH KONTAKTY ZAWODOWE (NP. LINKEDIN) <i>PERSONS USING BUSINESS-ORIENTED SOCIAL NETWORKING SERVICES (E.G. LINKEDIN)</i>						
OGÓŁEM.....	1 263,68	1 790,75	1 532,14	1 173,82	2 261,05	TOTAL
16-24 lata	235,54	325,05 ^a	316,69 ^a	236,41	410,70	aged 16-24
25-34	528,99	763,30	583,33	451,51	888,88	25-34
35-44	275,32 ^a	424,37	398,16	305,64	584,14	35-44
45-54	144,73 ^a	181,39 ^a	142,95 ^a	118,33	219,38	45-54
55-64	71,67 ^a	84,50 ^a	85,96 ^a	49,26 ^a	138,74	55-64
65-74 lata	7,43 ^a	12,14 ^a	5,06 ^a	12,66 ^a	19,21 ^a	aged 65-74

a Dane obarczone dużym błędem losowym.

a Data burdened with a large random error.

b Od 2016 telefonowanie przez Internet i/lub korzystanie z kamery internetowej do wideorozmów przez Internet.

b From 2016 – telephoning over the Internet and / or use of the web camera for video calls over the Internet.

Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-(tele)komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych (tablice).

Source: The use of information and (tele)communication technologies in enterprises and households (tables).

Tabl. 41. **KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WYKSZTAŁCENIA I PŁCI**
PRIVATE INTERNET USERS AGED 16-74 BY PURPOSE OF USE, EDUCATION AND SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. osób in thousand persons					
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z INTERNETU W CIĄGU OSTATNICH 3 MIESIĘCY <i>PERSONS USING THE INTERNET DURING LAST 3 MONTHS</i>						
OGÓŁEM.....	18 954,70	19 266,43	20 519,64	19 679,30	21 478,23	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie	2 185,88	2 135,33	2 344,24	2 077,36	2 375,64	With lower than secondary education
Z wykształceniem średnim	11 008,53	10 824,89	11 657,67	11 373,78	12 283,05	With secondary education
Z wykształceniem wyższym	5 760,29	6 306,21	6 517,72	6 228,15	6 819,55	With tertiary education

Tabl. 41. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WYKSZTAŁCENIA I PŁCI (cd.)
PRIVATE INTERNET USERS AGED 16-74 BY PURPOSE OF USE, EDUCATION AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. osób in thousand persons					
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z POCZTY ELEKTRONICZNEJ <i>PERSONS USING ELECTRONIC MAIL</i>						
OGÓŁEM	15 540,13	15 778,54	16 311,33	15 616,70	16 929,36	GRAND TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie.	1 741,68	1 651,42	1 734,32	1 614,79	1 766,55	<i>With lower than secondary education</i>
Z wykształceniem średnim	8 340,77	8 136,08	8 416,99	8 129,99	8 791,52	<i>With secondary education</i>
Z wykształceniem wyższym	5 457,67	5 991,04	6 160,02	5 871,92	6 371,29	<i>With tertiary education</i>
OSOBY TELEFONUJĄCE PRZEZ INTERNET ORAZ ODBYWAJĄCE WIDEOKONFERENCJE^b <i>PERSONS TELEPHONING OVER THE INTERNET, VIDEO CONFERENCING</i>						
OGÓŁEM	7 342,26	7 386,26	8 478,94	7 991,14	8 265,54	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie.	919,84	963,15	1 195,14	1 113,95	1 050,45	<i>With lower than secondary education</i>
Z wykształceniem średnim	3 949,53	3 750,29	4 319,75	4 176,22	4 357,90	<i>With secondary education</i>
Z wykształceniem wyższym	2 472,89	2 672,82	2 964,05	2 700,97	2 857,19	<i>With tertiary education</i>
OSOBY BIORĄCE UDZIAŁ W CZATACH, GRUPACH LUB FORACH DYSKUSYJNYCH ONLINE <i>PERSONS USING CHAT SITES, DISCUSSION GROUPS OR ONLINE DISCUSSION FORUMS</i>						
OGÓŁEM	5 056,78	4 898,74	4 255,93	3 674,49	2 561,66	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie.	977,84	973,08	908,74	723,27	418,05	<i>With lower than secondary education</i>
Z wykształceniem średnim	2 525,45	2 301,18	1 983,74	1 834,02	1 091,95	<i>With secondary education</i>
Z wykształceniem wyższym	1 553,50	1 624,48	1 363,45	1 117,20	1 051,67	<i>With tertiary education</i>
OSOBY WYSZUKUJĄCE INFORMACJE O TOWARACH I USŁUGACH <i>PERSONS SEARCHING FOR INFORMATION ABOUT GOODS OR SERVICES</i>						
OGÓŁEM	14 454,11	13 939,91	15 445,88	12 225,26	16 593,26	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie.	1 341,03	1 211,98	1 489,80	1 169,58	1 665,36	<i>With lower than secondary education</i>
Z wykształceniem średnim	8 155,09	7 512,12	8 514,44	6 649,89	9 114,01	<i>With secondary education</i>
Z wykształceniem wyższym	4 957,99	5 215,82	5 441,64	4 405,80	5 813,90	<i>With tertiary education</i>
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z SERWISÓW DOTYCZĄCYCH USŁUG ZWIĄZANYCH Z PODRÓŻĄ I ZAKWATEROWANIEM <i>PERSONS USING SERVICES RELATED TO TRAVEL AND ACCOMMODATION</i>						
OGÓŁEM	3 775,54	3 641,80	4 248,74	4 956,55	6 037,93	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie.	148,00 ^a	98,04 ^a	169,35 ^a	204,61	224,26	<i>With lower than secondary education</i>
Z wykształceniem średnim	1 602,02	1 429,14	1 687,67	2 191,51	2 686,52	<i>With secondary education</i>
Z wykształceniem wyższym	2 025,52	2 114,62	2 391,72	2 560,43	3 127,15	<i>With tertiary education</i>
OSOBY SŁUCHAJĄCE RADIA LUB OGLĄDAJĄCE TELEWIZJĘ PRZEZ INTERNET <i>PERSONS LISTENING TO WEB RADIO OR WATCHING WEB TELEVISION</i>						
OGÓŁEM	8 803,60	8 567,76	-	-	-	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie.	1 289,34	1 145,44	-	-	-	<i>With lower than secondary education</i>
Z wykształceniem średnim	4 694,26	4 336,77	-	-	-	<i>With secondary education</i>
Z wykształceniem wyższym	2 820,01	3 085,54	-	-	-	<i>With tertiary education</i>
OSOBY POBIERAJĄCE PROGRAMY KOMPUTEROWE <i>PERSONS DOWNLOADING SOFTWARE</i>						
OGÓŁEM	5 023,78	4 448,37	4 596,31	3 224,20	3 774,67	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie.	785,93	671,09	693,92	512,46	533,97	<i>With lower than secondary education</i>
Z wykształceniem średnim	2 353,96	1 997,74	1 939,03	1 369,85	1 601,96	<i>With secondary education</i>
Z wykształceniem wyższym	1 883,90	1 779,54	1 963,36	1 341,89	1 638,74	<i>With tertiary education</i>
OSOBY GRAJĄCE W GRY, POBIERAJĄCE PLIKI Z GRAMI, MUZYKĄ, FILMAMI, GRAFIKĄ <i>PERSONS PLAYING OR DOWNLOADING GAMES, MUSIC, FILMS, IMAGES</i>						
OGÓŁEM	8 533,87	7 748,58	8 492,89	6 514,26	-	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie.	1 436,55	1 281,11	1 505,46	1 159,97	-	<i>With lower than secondary education</i>
Z wykształceniem średnim	4 532,04	3 827,81	4 175,99	3 244,26	-	<i>With secondary education</i>
Z wykształceniem wyższym	2 565,28	2 639,65	2 811,44	2 110,03	-	<i>With tertiary education</i>

Tabl. 41. **KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU, WYKSZTAŁCENIA I PŁCI (dok.)**
PRIVATE INTERNET USERS AGED 16-74 BY PURPOSE OF USE, EDUCATION AND SEX (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. osób in thousand persons					
OSOBY CZYTAJĄCE, POBIERAJĄCE CZASOPISMA „ONLINE” <i>PERSONS READING OR DOWNLOADING ONLINE NEWSPAPERS OR MAGAZINES</i>						
OGÓŁEM.....	9 049,38	8 228,20	14 532,64	13 491,97	-	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie.	963,78	768,94	1 330,04	1 191,00	-	<i>With lower than secondary education</i>
Z wykształceniem średnim	4 594,92	3 875,10	7 780,47	7 391,41	-	<i>With secondary education</i>
Z wykształceniem wyższym	3 490,67	3 584,16	5 422,12	4 909,56	-	<i>With tertiary education</i>
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z USŁUG BANKOWYCH <i>PERSONS USING INTERNET BANKING</i>						
OGÓŁEM.....	9 720,47	9 813,03	10 040,49	9 030,03	11 460,51	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie.	303,37 ^a	309,27 ^a	329,09	245,13	329,32	<i>With lower than secondary education</i>
Z wykształceniem średnim	5 059,31	4 796,31	4 951,53	4 495,90	5 708,17	<i>With secondary education</i>
Z wykształceniem wyższym	4 357,79	4 707,44	4 759,86	4 288,99	5 423,02	<i>With tertiary education</i>
POSZUKIWANIE INFORMACJI DOTYCZĄCYCH EDUKACJI LUB OFERT SZKOLENIOWYCH <i>PERSONS SEARCHING FOR EDUCATION OR TRAINING OFFERS</i>						
OGÓŁEM.....	6 169,06	5 373,78	5 507,67	5 310,34	-	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie.	918,11	743,47	854,81	758,68	-	<i>With lower than secondary education</i>
Z wykształceniem średnim	2 661,94	2 177,76	2 241,72	2 255,26	-	<i>With secondary education</i>
Z wykształceniem wyższym	2 589,01	2 452,55	2 411,13	2 296,40	-	<i>With tertiary education</i>
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z INTERNETU W CELU UZUPEŁNIENIA WIEDZY <i>PERSONS USING INTERNET IN PURPOSE TO SUPPLEMENT KNOWLEDGE</i>						
OGÓŁEM.....	9 713,93	8 944,90	-	-	-	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie.	1 359,99	1 075,10	-	-	-	<i>With lower than secondary education</i>
Z wykształceniem średnim	4 467,13	3 999,33	-	-	-	<i>With secondary education</i>
Z wykształceniem wyższym	3 886,81	3 870,48	-	-	-	<i>With tertiary education</i>
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z SERWISÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH (NP. FACEBOOK, NK) <i>PERSONS USING SOCIAL NETWORKING SERVICES (E.G. FACEBOOK, NK)</i>						
OGÓŁEM.....	10 860,34	10 819,13	11 338,74	11 980,40	12 951,14	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie.	1 701,00	1 623,59	1 826,50	1 756,52	1 905,22	<i>With lower than secondary education</i>
Z wykształceniem średnim	5 863,13	5 587,67	5 918,11	6 381,05	6 629,99	<i>With secondary education</i>
Z wykształceniem wyższym	3 296,21	3 607,87	3 594,12	3 842,83	4 415,93	<i>With tertiary education</i>
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z KOMUNIKATORÓW INTERNETOWYCH <i>PERSONS USING INSTANT MESSENGERS</i>						
OGÓŁEM.....	7 806,75	6 540,74	5 053,01	2 555,39	6 043,12	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie.	1 380,46	1 205,72	1 047,52	495,29	1 043,54	<i>With lower than secondary education</i>
Z wykształceniem średnim	4 103,73	3 223,39	2 448,21	1 229,36	2 687,13	<i>With secondary education</i>
Z wykształceniem wyższym	2 322,56	2 111,63	1 557,27	830,74	2 312,45	<i>With tertiary education</i>
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z SERWISÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH UŁATWIAJĄCYCH KONTAKTY ZAWODOWE (NP. LINKEDIN) <i>PERSONS USING BUSINESS-ORIENTED SOCIAL NETWORKING SERVICES (E.G. LINKEDIN)</i>						
OGÓŁEM.....	1 263,68	1 790,75	1 532,14	1 173,82	2 261,05	TOTAL
Z wykształceniem niższym niż średnie.	41,08 ^a	44,21 ^a	85,46 ^a	68,20	112,42	<i>With lower than secondary education</i>
Z wykształceniem średnim	491,15	627,93 ^a	527,92	485,32	878,87	<i>With secondary education</i>
Z wykształceniem wyższym	731,44	1 118,60	918,76	620,30	1 269,76	<i>With tertiary education</i>

a Dane obciążone dużym błędem losowym.

a Data burdened with a large random error.

b Od 2016 telefonowanie przez Internet i/lub korzystanie z kamery internetowej do wideorozmów przez Internet.

b From 2016 – telephoning over the Internet and / or use of the web camera for video calls over the Internet.

Ź r ó d ł o: Wykorzystanie technologii informacyjno-(tele)komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych (tablice).

S o u r c e: The use of information and (tele)communication technologies in enterprises and households (tables).

Tabl. 42. **KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU I KLASY MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA**
PRIVATE INTERNET USERS AGED 16-74 BY PURPOSE OF USE AND CLASS OF LOCALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. osób in thousand persons					
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z INTERNETU W CIĄGU OSTATNICH 3 MIESIĘCY PERSONS USING THE INTERNET DURING LAST 3 MONTHS						
OGÓŁEM	18 954,70	19 266,43	20 519,64	19 679,30	21 478,23	TOTAL
Miasta	13 058,34	12 898,69	13 370,18	13 081,18	13 886,51	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	6 773,54	6 600,89	6 767,08	6 659,10	6 754,13	100 thousand inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	6 284,80	6 297,80	6 603,10	6 422,08	7 132,38	less than 100 thousand inhabitants
Wieś.....	5 896,36	6 367,74	7 149,46	6 598,12	7 591,72	Rural areas
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z POCZTY ELEKTRONICZNEJ PERSONS USING ELECTRONIC MAIL						
OGÓŁEM	15 540,13	15 778,54	16 311,33	15 616,70	16 929,36	TOTAL
Miasta	11 064,96	10 894,87	11 003,05	10 905,42	11 363,51	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	5 954,29	5 847,48	5 803,14	5 814,26	5 809,80	100 thousand inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	5 110,67	5 047,39	5 199,91	5 091,17	5 553,71	less than 100 thousand inhabitants
Wieś.....	4 475,17	4 883,67	5 308,29	4 711,28	5 565,85	Rural areas
OSOBY TELEFONUJĄCE PRZEZ INTERNET ORAZ ODBYWAJĄCE WIDEOKONFERENCJE^b PERSONS TELEPHONING OVER THE INTERNET, VIDEO CONFERENCING						
OGÓŁEM	7 342,26	7 386,26	8 478,94	7 991,14	8 265,54	TOTAL
Miasta	5 228,85	5 181,10	5 869,23	5 674,27	5 727,60	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	2 787,62	2 775,31	2 971,27	2 955,44	2 762,53	100 thousand inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	2 441,23	2 405,79	2 897,97	2 718,83	2 965,07	less than 100 thousand inhabitants
Wieś.....	2 113,41	2 205,16	2 609,71	2 316,87	2 537,93	Rural areas
OSOBY BIORĄCE UDZIAŁ W CZATACH, GRUPACH LUB FORACH DYSKUSYJNYCH ONLINE PERSONS USING CHAT SITES, DISCUSSION GROUPS OR ONLINE DISCUSSION FORUMS						
OGÓŁEM	5 056,78	4 898,74	4 255,93	3 674,49	2 561,66	TOTAL
Miasta	3 502,04	3 192,89	2 868,25	2 532,97	1 870,41	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	1 822,42	1 713,98	1 593,30	1 404,16	993,26	100 thousand inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	1 679,62	1 478,90	1 274,96	1 128,81	877,16	less than 100 thousand inhabitants
Wieś.....	1 554,74	1 705,86	1 387,67	1 141,52	691,25	Rural areas
OSOBY WYSZUKUJĄCE INFORMACJE O TOWARACH I USŁUGACH PERSONS SEARCHING FOR INFORMATION ABOUT GOODS OR SERVICES						
OGÓŁEM	14 454,11	13 939,91	15 445,88	12 225,26	16 593,26	TOTAL
Miasta	10 165,55	9 552,79	10 238,44	8 197,17	10 869,12	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	5 541,88	5 124,19	5 288,81	4 269,18	5 434,54	100 thousand inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	4 623,67	4 428,61	4 949,62	3 927,98	5 434,58	less than 100 thousand inhabitants
Wieś.....	4 288,56	4 387,12	5 207,44	4 028,09	5 724,15	Rural areas
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z SERWISÓW DOTYCZĄCYCH USŁUG ZWIĄZANYCH Z PODRÓŻĄ I ZAKWATEROWANIEM PERSONS USING SERVICES RELATED TO TRAVEL AND ACCOMMODATION						
OGÓŁEM	3 775,54	3 641,80	4 248,74	4 956,55	6 037,93	TOTAL
Miasta	3 027,54	2 870,52	3 241,38	3 929,28	4 644,64	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	1 942,32	1 847,22	2 020,36	2 407,18	2 596,82	100 thousand inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	1 085,21	1 023,30	1 221,02	1 522,10	2 047,83	less than 100 thousand inhabitants
OSOBY SŁUCHAJĄCE RADIA LUB OGLĄDAJĄCE TELEWIZJĘ PRZEZ INTERNET PERSONS LISTENING TO WEB RADIO OR WATCHING WEB TELEVISION						
OGÓŁEM	8 803,60	8 567,76	-	-	-	TOTAL
Miasta	6 241,16	5 833,79	-	-	-	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	3 321,69	3 168,69	-	-	-	100 thousand inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	2 919,46	2 665,10	-	-	-	less than 100 thousand inhabitants
Wieś.....	2 562,45	2 733,97	-	-	-	Rural areas
OSOBY POBIERAJĄCE PROGRAMY KOMPUTEROWE PERSONS DOWNLOADING SOFTWARE						
OGÓŁEM	5 023,78	4 448,37	4 596,31	3 224,20	3 774,67	TOTAL
Miasta	3 731,38	3 250,72	3 270,46	2 411,50	2 691,47	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	2 111,75	1 932,28	1 905,70	1 416,34	1 573,54	100 thousand inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców	1 619,63	1 318,44	1 364,77	995,16	1 117,93	less than 100 thousand inhabitants
Wieś.....	1 292,40	1 197,65	1 325,84	812,69	1 083,20	Rural areas

Tabl. 42. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU I KLASY MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA (dok.)
PRIVATE INTERNET USERS AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE AND CLASS OF LOCALITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. osób in thousand persons					
OSOBY GRAJĄCE W GRY, POBIERAJĄCE PLIKI Z GRAMI, MUZYKA, FILMAMI, GRAFIKA PERSONS PLAYING OR DOWNLOADING GAMES, MUSIC, FILMS, IMAGES						
OGÓŁEM	8 533,87	7 748,58	8 492,89	6 514,26	-	TOTAL
Miasta	6 064,27	5 334,91	5 766,64	4 401,82	-	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	3 327,89	2 933,42	3 160,97	2 380,52	-	100 thousand inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców.....	2 736,38	2 401,49	2 605,67	2 021,30	-	less than 100 thousand inhabitants
Wieś	2 469,60	2 413,67	2 726,25	2 112,44	-	Rural areas
OSOBY CZYTAJĄCE, POBIERAJĄCE CZASOPISMA „ONLINE” PERSONS READING OR DOWNLOADING ONLINE NEWSPAPERS OR MAGAZINES						
OGÓŁEM	9 049,38	8 228,20	14 532,64	13 491,97	-	TOTAL
Miasta	6 479,40	5 900,94	9 931,34	9 400,63	-	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	3 706,80	3 496,11	5 309,42	4 932,45	-	100 thousand inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców.....	2 772,60	2 404,82	4 621,92	4 468,19	-	less than 100 thousand inhabitants
Wieś	2 569,98	2 327,26	4 601,30	4 091,34	-	Rural areas
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z USŁUG BANKOWYCH PERSONS USING THE INTERNET BANKING						
OGÓŁEM	9 720,47	9 813,03	10 040,49	9 030,03	11 460,51	TOTAL
Miasta	7 478,54	7 456,32	7 487,11	6 862,56	8 444,13	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	4 301,73	4 278,29	4 249,65	3 919,40	4 560,40	100 thousand inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców.....	3 176,81	3 178,04	3 237,46	2 943,16	3 883,72	less than 100 thousand inhabitants
Wieś	2 241,93	2 356,70	2 553,38	2 167,47	3 016,38	Rural areas
POSZUKIWANIE INFORMACJI DOTYCZĄCYCH EDUKACJI LUB OFERT SZKOLENIOWYCH PERSONS SEARCHING FOR EDUCATION OR TRAINING OFFERS						
OGÓŁEM	6 169,06	5 373,78	5 507,67	5 310,34	-	TOTAL
Miasta	4 434,94	3 818,70	3 766,42	3 802,82	-	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	2 599,03	2 337,63	2 122,79	2 145,84	-	100 thousand inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców.....	1 835,91	1 481,07	1 643,63	1 656,99	-	less than 100 thousand inhabitants
Wieś	1 734,11	1 555,07	1 741,25	1 507,51	-	Rural areas
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z INTERNETU W CELU UZUPEŁNIENIA WIEDZY PERSONS USING INTERNET TO SUPPLEMENT KNOWLEDGE						
OGÓŁEM	9 713,93	8 944,90	-	-	-	TOTAL
Miasta	7 063,53	6 390,37	-	-	-	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	4 057,89	3 796,54	-	-	-	100 thousand inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców.....	3 005,65	2 593,83	-	-	-	less than 100 thousand inhabitants
Wieś	2 650,39	2 554,53	-	-	-	Rural areas
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z SERWISÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH (NP. FACEBOOK, NK) PERSONS USING SOCIAL NETWORKING SERVICES (E.G. FACEBOOK, NK)						
OGÓŁEM	10 860,34	10 819,13	11 338,74	11 980,40	12 951,14	TOTAL
Miasta	7 425,06	7 157,33	7 324,38	7 824,92	8 307,08	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	3 778,98	3 675,06	3 695,38	3 934,85	4 089,77	100 thousand inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców.....	3 646,08	3 482,26	3 629,00	3 890,07	4 217,32	less than 100 thousand inhabitants
Wieś	3 435,28	3 661,80	4 014,37	4 155,48	4 644,06	Rural areas
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z KOMUNIKATORÓW INTERNETOWYCH PERSONS USING INSTANT MESSENGERS						
OGÓŁEM	7 806,75	6 540,74	5 053,01	2 555,39	6 043,12	TOTAL
Miasta	5 365,61	4 447,07	3 318,56	1 758,15	4 126,61	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	2 713,04	2 283,62	1 730,95	972,28	2 285,80	100 thousand inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców.....	2 652,57	2 163,45	1 587,61	785,86	1 840,81	less than 100 thousand inhabitants
Wieś	2 441,14	2 093,67	1 734,45	797,24	1 916,51	Rural areas
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z SERWISÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH UŁATWIAJĄCYCH KONTAKTY ZAWODOWE (NP. LINKEDIN) PERSONS USING BUSINESS-ORIENTED SOCIAL NETWORKING SERVICES (E.G. LINKEDIN)						
OGÓŁEM	1 263,68	1 790,75	1 532,14	1 173,82	2 261,05	TOTAL
Miasta	1 008,95	1 378,59	1 144,47	910,73	1 700,04	Urban areas
powyżej 100 tys. mieszkańców	636,12	963,94	766,68	605,60	1 051,88	100 thousand inhabitants and more
do 100 tys. mieszkańców.....	372,83	414,65 ^a	377,79	305,13	648,16	less than 100 thousand inhabitants
Wieś	254,72 ^a	412,16	387,67	263,09	561,01	Rural areas

a Dane obciążone dużym błędem losowym.

a Data burdened with a large random error.

b Od 2016 telefonowanie przez Internet i/lub korzystanie z kamery internetowej do wideorozmów przez Internet.

b From 2016 – telephoning over the Internet and / or use of the web camera for video calls over the Internet.

Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-(tele)komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych (tablice).

Source: The use of information and (tele)communication technologies in enterprises and household (tables).

Tabl. 43. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU I STATUSU ZAWODOWEGO
PRIVATE INTERNET USERS AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE AND OCCUPATIONAL STATUS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. osób in thousand persons					
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z INTERNETU W CIĄGU OSTATNICH 3 MIESIĘCY <i>PERSONS USING THE INTERNET DURING LAST 3 MONTHS</i>						
OGÓŁEM	18 954,70	19 266,43	20 519,64	19 679,30	21 478,23	TOTAL
Aktywni zawodowo	13 166,91	13 670,75	14 215,33	13 834,99	15 493,77	<i>Economically active population</i>
pracujący	12 076,60	12 390,11	12 871,03	12 643,88	14 183,63	<i>employed persons</i>
najemnie	9 933,38	10 231,35	10 462,88	10 302,20	11 614,61	<i>employees</i>
na rachunek własny	1 611,33	1 634,81	1 702,72	1 642,37	1 687,90	<i>self-employed</i>
rolnicy	531,89	523,95	705,43	699,31	881,11	<i>farmers</i>
bezrobotni	1 090,31	1 280,64	1 344,30	1 191,11	1 310,15	<i>unemployed persons</i>
Bierni zawodowo	5 787,79	5 595,67	6 304,31	5 844,30	5 984,46	<i>Economically inactive persons</i>
uczący się	3 104,52	2 821,07	3 026,18	2 762,39	2 790,96	<i>apprentices</i>
emeryci, renciści i inni	2 683,27	2 774,60	3 278,13	3 081,91	3 193,50	<i>retirees, pensioners and others</i>
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z POCZTY ELEKTRONICZNEJ <i>PERSONS USING ELECTRONIC MAIL</i>						
OGÓŁEM	15 540,13	15 778,54	16 311,33	15 616,70	16 929,36	TOTAL
Aktywni zawodowo	10 885,43	11 369,69	11 511,72	11 111,07	12 365,30	<i>Economically active population</i>
pracujący	10 027,67	10 368,40	10 528,10	10 304,72	11 428,77	<i>employed persons</i>
najemnie	8 297,49	8 666,63	8 655,87	8 498,22	9 495,75	<i>employees</i>
na rachunek własny	1 419,66	1 427,07	1 474,91	1 420,80	1 456,72	<i>self-employed</i>
rolnicy	310,53	274,70	397,32	385,69	476,30	<i>farmers</i>
bezrobotni	857,76	1 001,30	983,62	806,35	936,53	<i>unemployed persons</i>
Bierni zawodowo	4 654,70	4 408,84	4 799,61	4 505,63	4 564,06	<i>Economically inactive persons</i>
uczący się	2 843,96	2 502,98	2 682,99	2 521,81	2 525,53	<i>apprentices</i>
emeryci, renciści i inni	1 810,74	1 905,86	2 116,62	1 983,82	2 038,53	<i>retirees, pensioners and others</i>
OSOBY TELEFONUJĄCE PRZEZ INTERNET ORAZ ODBYWAJĄCE WIDEOKONFERENCJE^b <i>PERSONS TELEPHONING OVER THE INTERNET, VIDEO CONFERENCING</i>						
OGÓŁEM	7 342,26	7 386,26	8 478,94	7 991,14	8 265,54	TOTAL
Aktywni zawodowo	4 842,50	4 892,80	5 426,97	5 254,82	5 620,84	<i>Economically active population</i>
pracujący	4 470,10	4 514,52	4 939,65	4 749,49	5 123,79	<i>employed persons</i>
najemnie	3 710,54	3 736,91	4 098,62	3 914,39	4 366,96	<i>employees</i>
na rachunek własny	600,17	618,08	667,40	650,68	614,68	<i>self-employed</i>
rolnicy	159,38 ^a	159,54	173,63	184,43	142,15	<i>farmers</i>
bezrobotni	372,39	378,28	487,32	505,33	497,05	<i>unemployed persons</i>
Bierni zawodowo	2 499,77	2 493,46	3 051,97	2 736,32	2 644,69	<i>Economically inactive persons</i>
uczący się	1 504,38	1 511,14	1 789,73	1 627,61	1 576,07	<i>apprentices</i>
emeryci, renciści i inni	995,38	982,32	1 262,24	1 108,71	1 068,62	<i>retirees, pensioners and others</i>
OSOBY BIORĄCE UDZIAŁ W CZATACH, GRUPACH LUB FORACH DYSKUSYJNYCH ONLINE <i>PERSONS USING CHAT SITES, DISCUSSION GROUPS OR ONLINE DISCUSSION FORUMS</i>						
OGÓŁEM	5 056,78	4 898,74	4 255,93	3 674,49	2 561,66	TOTAL
Aktywni zawodowo	2 982,46	2 897,44	2 453,13	2 174,38	1 694,82	<i>Economically active population</i>
pracujący	2 707,57	2 599,46	2 210,39	1 928,48	1 535,46	<i>employed persons</i>
najemnie	2 259,11	2 193,31	1 901,68	1 655,18	1 295,98	<i>employees</i>
na rachunek własny	384,79	355,21	241,37	212,95	197,44	<i>self-employed</i>
rolnicy	63,66 ^a	50,95 ^a	67,33 ^a	60,36	42,04	<i>farmers</i>
bezrobotni	274,89	297,97	242,74	245,90	159,36	<i>unemployed persons</i>
Bierni zawodowo	2 074,33	2 001,30	1 802,79	1 500,11	866,84	<i>Economically inactive persons</i>
uczący się	1 685,03	1 592,10	1 482,98	1 239,41	730,21	<i>apprentices</i>
emeryci, renciści i inni	389,29	409,20	319,81	260,70	136,63	<i>retirees, pensioners and others</i>

Tabl. 43. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU I STATUSU ZAWODOWEGO (cd.)

PRIVATE INTERNET USERS AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE AND OCCUPATIONAL STATUS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. osób in thousand persons					
OSOBY WYSZUKUJĄCE INFORMACJE O TOWARACH I USŁUGACH <i>PERSONS SEARCHING FOR INFORMATION ABOUT GOODS OR SERVICES</i>						
OGÓŁEM	14 454,11	13 939,91	15 445,88	12 225,26	16 593,26	TOTAL
Aktywni zawodowo	10 381,00	10 290,84	11 051,88	8 866,04	12 178,42	<i>Economically active population</i>
pracujący	9 645,41	9 423,12	10 108,23	8 218,89	11 194,38	<i>employed persons</i>
najemnie	7 863,13	7 738,34	8 167,98	6 628,78	9 142,32	<i>employees</i>
na rachunek własny	1 371,26	1 279,59	1 387,40	1 150,16	1 383,66	<i>self-employed</i>
rolnicy	411,02	405,19	552,85	439,95	668,41	<i>farmers</i>
bezrobotni	735,59	867,71	943,66	647,15	984,03	<i>unemployed persons</i>
Bierni zawodowo	4 073,11	3 649,08	4 393,99	3 359,23	4 414,85	<i>Economically inactive persons</i>
uczący się	2 110,31	1 788,12	2 143,76	1 681,62	2 156,55	<i>apprentices</i>
emeryci, renciści i inni	1 962,81	1 860,95	2 250,23	1 677,61	2 258,30	<i>retirees, pensioners and others</i>
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z SERWISÓW DOTYCZĄCYCH USŁUG ZWIĄZANYCH Z PODRÓŻĄ I ZAKWATEROWANIEM <i>PERSONS USING SERVICES RELATED TO TRAVEL AND ACCOMMODATION</i>						
OGÓŁEM	3 775,54	3 641,80	4 248,74	4 956,55	6 037,93	TOTAL
Aktywni zawodowo	3 070,70	2 927,61	3 380,25	3 874,95	4 816,33	<i>Economically active population</i>
pracujący	2 937,99	2 790,20	3 203,14	3 732,53	4 583,54	<i>employed persons</i>
najemnie	2 356,32	2 218,62	2 678,05	3 038,87	3 851,01	<i>employees</i>
na rachunek własny	536,92	559,74	485,41	616,82	620,92	<i>self-employed</i>
rolnicy	44,75 ^a	11,84 ^a	39,68 ^a	76,84	111,61	<i>farmers</i>
bezrobotni	132,72 ^a	137,42 ^a	177,11 ^a	142,42	232,78	<i>unemployed persons</i>
Bierni zawodowo	704,83 ^a	714,19	868,48	1 081,60	1 221,60	<i>Economically inactive persons</i>
uczący się	376,95	363,03	413,10	551,06	572,84	<i>apprentices</i>
emeryci, renciści i inni	327,88 ^a	351,16 ^a	455,39	530,54	648,76	<i>retirees, pensioners and others</i>
OSOBY SŁUCHAJĄCE RADIA LUB OGLĄDAJĄCE TELEWIZJĘ PRZEZ INTERNET <i>PERSONS LISTENING TO WEB RADIO OR WATCHING WEB TELEVISION</i>						
OGÓŁEM	8 803,60	8 567,76	-	-	-	TOTAL
Aktywni zawodowo	5 759,84	5 836,42	-	-	-	<i>Economically active population</i>
pracujący	5 254,60	5 231,71	-	-	-	<i>employed persons</i>
najemnie	4 412,34	4 438,02	-	-	-	<i>employees</i>
na rachunek własny	657,02	665,83	-	-	-	<i>self-employed</i>
rolnicy	185,24	127,86 ^a	-	-	-	<i>farmers</i>
bezrobotni	505,24	604,71	-	-	-	<i>unemployed persons</i>
Bierni zawodowo	3 043,76	2 731,33	-	-	-	<i>Economically inactive persons</i>
uczący się	2 213,64	1 914,54	-	-	-	<i>apprentices</i>
emeryci, renciści i inni	830,12	816,79	-	-	-	<i>retirees, pensioners and others</i>
OSOBY POBIERAJĄCE PROGRAMY KOMPUTEROWE <i>PERSONS DOWNLOADING SOFTWARE</i>						
OGÓŁEM	5 023,78	4 448,37	4 596,31	3 224,20	3 774,67	TOTAL
Aktywni zawodowo	3 260,11	3 056,34	3 074,27	2 140,67	2 696,53	<i>Economically active population</i>
pracujący	3 005,03	2 844,02	2 833,63	1 993,81	2 467,70	<i>employed persons</i>
najemnie	2 506,84	2 377,10	2 404,12	1 671,17	2 060,14	<i>employees</i>
na rachunek własny	421,78	421,68	378,44	280,39	361,78	<i>self-employed</i>
rolnicy	76,41 ^a	45,23 ^a	51,07 ^a	42,24	45,77	<i>farmers</i>
bezrobotni	255,08	212,32	240,64	146,87	228,83	<i>unemployed persons</i>
Bierni zawodowo	1 763,68	1 392,04	1 522,04	1 083,52	1 078,14	<i>Economically inactive persons</i>
uczący się	1 403,87	1 153,72	1 224,95	883,91	889,65	<i>apprentices</i>
emeryci, renciści i inni	359,81	238,32 ^a	297,09	199,62	188,49	<i>retirees, pensioners and others</i>
OSOBY GRAJĄCE W GRY, POBIERAJĄCE PLIKI Z GRAMI, MUZYKĄ, FILMAMI, GRAFIKĄ <i>PERSONS PLAYING OR DOWNLOADING GAMES, MUSIC, FILMS, IMAGES</i>						
OGÓŁEM	8 533,87	7 748,58	8 492,89	6 514,26	-	TOTAL
Aktywni zawodowo	5 510,63	5 106,35	5 439,02	4 248,89	-	<i>Economically active population</i>
pracujący	4 998,24	4 564,84	4 851,90	3 827,14	-	<i>employed persons</i>

Tabl. 43. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU I STATUSU ZAWODOWEGO (cd.)

PRIVATE INTERNET USERS AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE AND OCCUPATIONAL STATUS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. osób in thousand persons					
OSOBY GRAJĄCE W GRY, POBIERAJĄCE PLIKI Z GRAMI, MUZYKA, FILMAMI, GRAFIKĄ (dok.) PERSONS PLAYING OR DOWNLOADING GAMES, MUSIC, FILMS, IMAGES (cont.)						
Aktywni zawodowo (dok.)						Economically active population
najemnie	4 218,35	3 906,93	4 140,42	3 245,29	-	employees
na rachunek własny	595,92	569,61	573,36	451,75	-	self-employed
rolnicy.....	183,96	88,31 ^a	138,13 ^a	130,10	-	farmers
bezrobotni.....	512,40	541,51	587,11	421,76	-	unemployed persons
Bierni zawodowo	3 023,24	2 642,23	3 053,87	2 265,36	-	Economically inactive persons
uczący się.....	2 258,52	1 967,29	2 222,75	1 699,07	-	apprentices
emeryci, renciści i inni	764,72	674,93	831,12	566,29	-	retirees, pensioners and others
OSOBY CZYTAJĄCE, POBIERAJĄCE CZASOPISMA „ONLINE” PERSONS READING OR DOWNLOADING ONLINE NEWSPAPERS OR MAGAZINES						
OGÓŁEM	9 049,38	8 228,20	14 532,64	13 491,97	-	TOTAL
Aktywni zawodowo	6 193,13	5 943,62	10 192,93	9 592,29	-	Economically active population
pracujący	5 777,39	5 447,54	9 308,40	8 889,31	-	employed persons
najemnie	4 796,70	4 537,29	7 682,32	7 252,05	-	employees
na rachunek własny	797,29	774,10	1 241,73	1 188,46	-	self-employed
rolnicy.....	183,40	136,16 ^a	384,35	448,81	-	farmers
bezrobotni.....	415,74	496,08	884,53	702,97	-	unemployed persons
Bierni zawodowo	2 856,25	2 284,58	4 339,71	3 899,68	-	Economically inactive persons
uczący się.....	1 689,56	1 240,97	2 086,83	1 840,62	-	apprentices
emeryci, renciści i inni	1 166,68	1 043,61	2 252,88	2 059,06	-	retirees, pensioners and others
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z USŁUG BANKOWYCH PERSONS USING INTERNET BANKING						
OGÓŁEM	9 720,47	9 813,03	10 040,49	9 030,03	11 460,51	TOTAL
Aktywni zawodowo	7 726,07	7 918,04	7 912,82	7 207,38	9 258,98	Economically active population
pracujący	7 327,66	7 451,05	7 424,02	6 824,24	8 750,19	employed persons
najemnie	6 016,72	6 217,78	6 205,80	5 642,11	7 371,43	employees
na rachunek własny	1 169,26	1 122,64	1 067,81	1 000,81	1 139,86	self-employed
rolnicy.....	141,69 ^a	110,63 ^a	150,42 ^a	181,32	238,89	farmers
bezrobotni.....	398,41	466,99	488,80	383,14	508,80	unemployed persons
Bierni zawodowo	1 994,40	1 894,98	2 127,67	1 822,65	2 201,53	Economically inactive persons
uczący się.....	912,17	853,04	882,80	627,48	828,07	apprentices
emeryci, renciści i inni	1 082,23	1 041,94	1 244,87	1 195,17	1 373,45	retirees, pensioners and others
POSZUKIWANIE INFORMACJI DOTYCZĄCYCH EDUKACJI LUB OFERT SZKOLENIOWYCH PERSONS SEARCHING FOR EDUCATION OR TRAINING OFFERS						
OGÓŁEM	6 169,06	5 373,78	5 507,67	5 310,34	-	TOTAL
Aktywni zawodowo	3 999,14	3 632,60	3 549,75	3 430,52	-	Economically active population
pracujący	3 657,55	3 241,66	3 227,36	3 150,80	-	employed persons
najemnie	3 072,59	2 804,75	2 755,18	2 661,75	-	employees
na rachunek własny	487,65	396,66	390,45	384,23	-	self-employed
rolnicy.....	97,31 ^a	40,26 ^a	81,73 ^a	104,82	-	farmers
bezrobotni.....	341,59	390,94	322,39	279,72	-	unemployed persons
Bierni zawodowo	2 169,91	1 741,18	1 957,91	1 879,82	-	Economically inactive persons
uczący się.....	1 710,48	1 363,18	1 615,08	1 495,75	-	apprentices
emeryci, renciści i inni	459,44	378,00 ^a	342,83	384,07	-	retirees, pensioners and others
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z INTERNETU W CELU UZUPEŁNIENIA WIEDZY PERSONS USING INTERNET TO SUPPLEMENT KNOWLEDGE						
OGÓŁEM	9 713,93	8 944,90	-	-	-	TOTAL
Aktywni zawodowo	6 447,84	6 122,55	-	-	-	Economically active population
pracujący	5 993,20	5 619,68	-	-	-	employed persons
najemnie	5 049,78	4 775,24	-	-	-	employees
na rachunek własny	789,29	770,02	-	-	-	self-employed
rolnicy.....	154,13	74,42 ^a	-	-	-	farmers
bezrobotni.....	454,64	502,87	-	-	-	unemployed persons
Bierni zawodowo	3 266,08	2 822,35	-	-	-	Economically inactive persons
uczący się.....	2 350,38	1 933,51	-	-	-	apprentices
emeryci, renciści i inni	915,71	888,84	-	-	-	retirees, pensioners and others

Tabl. 43. KORZYSTAJĄCY Z INTERNETU W WIEKU 16-74 LATA W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU I STATUSU ZAWODOWEGO (dok.)

PRIVATE INTERNET USERS AGED 16-74 BY PURPOSES OF USE AND OCCUPATIONAL STATUS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. osób in thousand persons					
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z SERWISÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH (NP. FACEBOOK, NK) PERSONS USING SOCIAL NETWORKING SERVICES (E.G. FACEBOOK, NK)						
OGÓŁEM	10 860,34	10 819,13	11 338,74	11 980,40	12 951,14	TOTAL
Aktywni zawodowo	7 087,99	7 227,17	7 372,59	8 031,41	9 057,90	Economically active population
pracujący	6 383,84	6 455,06	6 525,78	7 243,62	8 229,26	employed persons
najemnie.....	5 391,14	5 500,66	5 512,85	6 064,72	6 947,54	employees
na rachunek własny	769,02	771,08	761,27	894,31	909,21	self-employed
rolnicy.....	223,68	183,33	251,65	284,59	372,51	farmers
bezrobotni	704,14	772,10	846,82	787,79	828,64	unemployed persons
Bierni zawodowo.....	3 772,35	3 591,96	3 966,15	3 948,99	3 893,24	Economically inactive persons
uczący się.....	2 576,13	2 425,17	2 658,43	2 627,90	2 510,32	apprentices
emeryci, renciści i inni.....	1 196,23	1 166,80	1 307,72	1 321,09	1 382,93	retirees, pensioners and others
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z KOMUNIKATORÓW INTERNETOWYCH PERSONS USING INSTANT MESSAGERS						
OGÓŁEM	7 806,75	6 540,74	5 053,01	2 555,39	6 043,12	TOTAL
Aktywni zawodowo	4 863,94	4 145,26	3 014,54	1 615,09	4 024,47	Economically active population
pracujący	4 358,59	3 643,72	2 681,05	1 448,18	3 678,21	employed persons
najemnie.....	3 661,60	3 141,57	2 272,86	1 208,31	3 141,18	employees
na rachunek własny	569,76	423,72	304,24	201,90	449,26	self-employed
rolnicy.....	127,23 ^a	78,44 ^a	103,95 ^a	37,97	87,77	farmers
bezrobotni	505,35	501,53	333,49	166,91	346,26	unemployed persons
Bierni zawodowo.....	2 942,81	2 395,48	2 038,47	940,30	2 018,64	Economically inactive persons
uczący się.....	2 266,68	1 822,41	1 558,13	762,84	1 575,75	apprentices
emeryci, renciści i inni.....	676,13	573,08	480,34	177,46	442,89	retirees, pensioners and others
OSOBY KORZYSTAJĄCE Z SERWISÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH UŁATWIAJĄCYCH KONTAKTY ZAWODOWE (NP. LINKEDIN) PERSONS USING BUSINESS-ORIENTED SOCIAL NETWORKING SERVICES (E.G. LINKEDIN)						
OGÓŁEM	1 263,68	1 790,75	1 532,14	1 173,82	2 261,05	TOTAL
Aktywni zawodowo	1 064,06	1 556,52	1 287,06	952,43	1 882,39	Economically active population
pracujący	1 005,72	1 422,68	1 207,07	872,80	1 724,32	employed persons
najemnie.....	839,43	1 176,30	962,41	712,95	1 326,76	employees
na rachunek własny	151,13 ^a	224,27	227,01	146,53	355,00	self-employed
rolnicy.....	15,16 ^a	22,11 ^a	17,65 ^a	13,32 ^a	42,56	farmers
bezrobotni	58,34 ^a	133,84 ^a	79,98 ^a	79,63	158,07	unemployed persons
Bierni zawodowo.....	199,62 ^a	234,23 ^a	245,08 ^a	221,39	378,66	Economically inactive persons
uczący się.....	156,60 ^a	150,76 ^a	178,00 ^a	167,75	290,43	apprentices
emeryci, renciści i inni.....	43,02 ^a	83,47 ^a	67,09 ^a	53,64 ^a	88,23	retirees, pensioners and others

a Dane obarczone dużym błędem losowym.

a Data burdened with a large random error.

b Od 2016 telefonowanie przez Internet i/lub korzystanie z kamery internetowej do wideorozmów przez Internet.

b From 2016 – telephoning over the Internet and / or use of the web camera for video calls over the Internet.

Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-(tele)komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych (tablice).

Source: The use of information and (tele)communication technologies in enterprises and households (tables).

4.7. EKONOMICZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

ECONOMIC DETERMINANTS OF HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT

Tabl. 44. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA WEDŁUG DZIAŁÓW
STATE BUDGET EXPENDITURE BY DIVISIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2011	2012	2013	2014	2015
W MLN ŻŁ IN PLN MILLIONS					
OGÓŁEM	302 682	318 002	321 345	312 520	331 743
TOTAL					
Nauka	4 757	4 850	4 791	5 002	5 415
Science					
Oświata i wychowanie	1 697	1 847	2 353	3 511	3 686
Education					
Szkolnictwo wyższe	12 009	12 402	13 203	14 390	15 478
Higher education					
Edukacyjna opieka wychowawcza	503	509	590	589	519
Educational care					
Ochrona zdrowia	7 492	7 242	7 534	7 358	7 325
Health care					
W % PKB ¹ IN % GDP ¹					
OGÓŁEM	19,9	19,9	19,6	18,2	18,4
TOTAL					
Nauka	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Science					
Oświata i wychowanie	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Education					
Szkolnictwo wyższe	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9
Higher education					
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Educational care					
Ochrona zdrowia	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
Health care					

¹ W cenach bieżących.

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

¹ In current prices.

Source: data of the Ministry of Finance.

Tabl. 45. WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA OŚWIATĘ I WYCHOWANIE ORAZ
OCHRONĘ ZDROWIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW
EXPENDITURES OF LOCAL GOVERNMENT ENTITIES' BUDGETS ON EDUCATION AND HEALTH CARE BY
VOIVODSHIPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
	w mln zł in mil. zł					na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				
NA OŚWIATĘ I WYCHOWANIE ON EDUCATION										
POLSKA	52 956,8	55 542,1	56 338,5	57 732,6	59 360,0	1 374,13	1 441,40	1 463,50	1 500,38	1 544,34
POLAND										
Dolnośląskie	3 752,3	4 019,8	4 057,9	4 122,8	4 292,0	1 286,56	1 379,30	1 394,48	1 417,54	1 477,87
Kujawsko-pomorskie ...	2 854,9	2 986,0	3 055,2	3 140,0	3 208,7	1 360,52	1 424,36	1 460,01	1 502,40	1 538,07
Lubelskie	3 085,4	3 192,0	3 214,7	3 278,0	3 299,4	1 420,63	1 473,93	1 490,94	1 526,27	1 541,96

Tabl. 45. WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA OŚWIATĘ I WYCHOWANIE ORAZ OCHRONĘ ZDROWIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)
EXPENDITURES OF LOCAL GOVERNMENT ENTITIES' BUDGETS ON EDUCATION AND HEALTH CARE BY VOIVODSHIPS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
	w mln zł in PLN millions					na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				
NA OŚWIATĘ I WYCHOWANIE (dok.) ON EDUCATION (cont.)										
Lubuskie	1 349,9	1 384,6	1 429,5	1 506,2	1 506,6	1 319,30	1 353,07	1 399,47	1 476,18	1 479,85
Łódzkie	3 237,9	3 414,9	3 440,8	3 557,1	3 642,3	1 277,93	1 352,61	1 369,14	1 420,48	1 460,66
Małopolskie	4 780,9	4 966,7	5 009,1	5 118,5	5 291,7	1 428,51	1 480,79	1 490,56	1 519,58	1 569,02
Mazowieckie	7 579,3	8 055,7	8 232,0	8 543,4	8 918,0	1 433,95	1 519,45	1 548,28	1 601,54	1 667,18
Opolskie	1 427,4	1 463,7	1 477,1	1 481,6	1 500,9	1 407,76	1 448,95	1 470,56	1 480,32	1 506,95
Podkarpackie	3 099,9	3 212,5	3 306,8	3 355,6	3 387,5	1 456,26	1 508,24	1 552,98	1 576,02	1 592,13
Podlaskie	1 668,4	1 769,5	1 754,5	1 782,6	1 808,6	1 389,16	1 476,18	1 468,22	1 495,59	1 521,36
Pomorskie	3 178,2	3 405,4	3 493,3	3 566,0	3 671,4	1 391,82	1 487,04	1 521,61	1 549,02	1 590,91
Śląskie	6 151,8	6 483,8	6 537,9	6 689,6	6 906,5	1 329,72	1 404,68	1 421,46	1 458,72	1 510,99
Świętokrzyskie	1 704,0	1 747,9	1 745,5	1 779,6	1 810,9	1 333,18	1 372,00	1 376,29	1 408,87	1 440,41
Warmińsko-mazurskie	2 034,5	2 097,1	2 122,5	2 162,7	2 194,2	1 400,62	1 445,57	1 466,92	1 497,76	1 524,07
Wielkopolskie	4 811,7	5 044,0	5 129,0	5 302,2	5 505,7	1 392,48	1 456,88	1 479,37	1 526,86	1 584,22
Zachodniopomorskie ...	2 240,4	2 298,4	2 332,8	2 346,7	2 415,7	1 300,49	1 335,21	1 357,15	1 367,99	1 412,29
NA OCHRONĘ ZDROWIA ON HEALTH CARE										
POLSKA	4 089,5	3 514,6	3 854,4	3 675,2	3 906,6	106,11	91,21	100,13	95,51	101,64
POLAND										
Dolnośląskie	450,8	417,1	273,0	289,6	262,3	154,55	143,10	93,81	99,56	90,32
Kujawsko-pomorskie ...	195,8	166,9	182,5	197,2	262,9	93,30	79,63	87,21	94,37	126,02
Lubelskie	196,2	163,3	193,9	212,1	246,1	90,34	75,41	89,92	98,78	115,01
Lubuskie	98,9	75,5	178,7	83,4	116,4	96,71	73,79	174,97	81,72	114,33
Łódzkie	405,9	181,8	230,9	221,5	185,8	160,21	72,03	91,87	88,46	74,49
Małopolskie	255,8	224,9	260,7	265,2	242,3	76,44	67,04	77,58	78,72	71,85
Mazowieckie	653,7	545,8	712,0	643,1	856,3	123,68	102,94	133,92	120,55	160,09
Opolskie	60,1	72,4	68,3	62,5	55,5	59,24	71,68	68,05	62,44	55,70
Podkarpackie	199,9	195,7	199,5	200,9	166,5	93,91	91,89	93,70	94,34	78,23
Podlaskie	101,5	93,9	138,0	132,0	169,8	84,49	78,34	115,47	110,76	142,86
Pomorskie	351,1	252,1	236,5	192,8	175,1	153,75	110,08	103,02	83,75	75,88
Śląskie	388,2	459,7	489,7	448,9	418,7	83,91	99,59	106,47	97,90	91,59
Świętokrzyskie	119,7	123,9	127,4	136,8	105,3	93,68	97,28	100,45	108,31	83,74
Warmińsko-mazurskie	136,7	125,7	130,8	120,1	110,4	94,08	86,64	90,41	83,19	76,67
Wielkopolskie	271,9	233,1	248,0	277,3	366,4	78,69	67,31	71,54	79,86	105,44
Zachodniopomorskie ...	203,3	182,9	184,4	191,7	166,9	118,00	106,22	107,29	111,78	97,56

Źródło: dane Ministerstwa Finansów, Baza Demografia GUS, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

Source: data of the Ministry of Finance, CSO Demography Database, demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia/.

4.7. EKONOMICZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 46. **NAKLADY WEWNĘTRZNE NA DZIAŁALNOŚĆ B+R WEDŁUG WOJEWÓDZTW**
INTERNAL EXPENDITURES ON R&D BY VOIVODSHIPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2011	2012	2013	2014	2015
	w mln zł in mil. zł PLN millions				
POLSKA POLAND	11 686,7	14 352,9	14 423,80	16 168,2	18 060,7
Dolnośląskie	725,2	971,4	908,8	1 070,2	1 282,0
Kujawsko-pomorskie	187,3	304,4	228,9	255,6	364,4
Lubelskie	378,0	652,2	402,1	690,7	733,7
Lubuskie	56,0	70,0	94,7	68,1	89,4
Łódzkie	578,5	762,8	677	703,7	734,6
Małopolskie	1 210,5	1 638,1	1 660,30	1 850,3	2 118,6
Mazowieckie	4 675,6	4 886,3	5 688,80	6 487,3	6 946,1
Opolskie	84,2	66,1	79,3	122,3	121,2
Podkarpackie	542,2	634,4	793,7	931,0	908,9
Podlaskie	139,5	139,0	204,7	233,4	300,7
Pomorskie	625,3	1 011,1	933,7	1 031,7	1 156,1
Śląskie	1 033,7	1 298,5	1 268,90	1 218,1	1 352,2
Świętokrzyskie	143,0	121,5	140,3	140,5	261,0
Warmińsko-mazurskie	201,1	212,1	161,5	126,1	154,3
Wielkopolskie	910,1	1 360,5	996,5	1 059,3	1 315,1
Zachodniopomorskie	196,5	224,5	184,6	179,9	222,5

Źródło: PNT-01 – Sprawozdanie o działalności badawczej i rozwojowej (B+R), PNT-01/s – Sprawozdanie o działalności badawczej i rozwojowej (B+R) w szkołach wyższych.

Source: PNT-01 – Report on research and development (R&D), PNT-01/s – Report on research and development (R&D) in higher education institutions.

Tabl. 47. **KOSZTY JEDNOSTKOWE KSZTAŁCENIA**
INDIVIDUAL EDUCATION COSTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016
	w zł in PLN				
OGÓŁEM TOTAL	11 847	13 261	14 413	15 342	15 616
Szkoły wyższe publiczne	13 164	14 813	16 151	17 421	17 918
<i>Public higher education institutions</i>					
Szkoły wyższe niepubliczne	7 725	8 045	8 214	7 913	7 601
<i>Non-public higher education institutions</i>					

Źródło: „Szkoły wyższe i ich finanse” (lata 2012-2016), GUS, Warszawa.

Source: “Higher education institutions and their finances” (years 2012-2016), CSO, Warsaw

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

SOCIAL DETERMINANTS OF HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT

Tabl. 48. WYKSZTAŁCENIE RODZICÓW, GDY RESPONDENT MIAŁ 14 LAT WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, STATUSU SPOŁECZNO-ZAWODOWEGO I OSIĄGANEGO DOCHODU W 2011 R.
PARENTS' LEVEL OF EDUCATION AT THE TIME WHEN RESPONDENT WAS 14 YEARS OLD BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIPS, LEVEL OF EDUCATION, SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS AND INCOME IN 2011

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wykształcenie rodziców Parents' level of education			
	podstawowe lub niepełne podstawowe primary and below	zasadnicze zawodowe basic vocational	niepełne średnie lub średnie (zawodowe lub ogólnokształcące) incomplete secondary or secondary (vocational or general)	wyższe lub niepełne wyższe (w tym pomaturalne) tertiary or incomplete tertiary (including post- -secondary)
			w %	in %
OGÓŁEM TOTAL	39,1	32,4	16,4	7,1
Mężczyźni Males	37,5	34,2	16,8	7,0
Kobiety Females	40,5	30,7	16,1	7,2
WIEK AGE				
do 24 lat to 24 years	10,1	49,4	26,2	10,6
25-34	15,3	46,8	23,1	11,2
35-44	30,4	39,8	18,0	8,6
45-59	51,7	25,4	12,7	5,2
60-64	67,2	16,2	9,9	2,8
65 i więcej lat 65 years and more	67,8	11,7	7,6	2,8
MIEJSCA ZAMIESZKANIA PLACE OF RESIDENCE				
Miasta ponad 500 tys. mieszkańców	22,0	26,4	26,4	20,2
Urban areas with population 500 thousand inhabitants and more				
Miasta 200-500 tys. mieszkańców	25,5	32,3	23,4	13,5
Urban areas with population 200-500 thousand inhabitants				
Miasta 100-200 tys. mieszkańców	31,1	38,1	19,7	7,3
Urban areas with population 100-200 thousand inhabitants				
Miasta 20-100 tys. mieszkańców	34,7	34,3	20,0	6,2
Urban areas with population 20-100 thousand inhabitants				
Miasta poniżej 20 tys. mieszkańców	39,4	33,3	16,9	5,3
Urban areas with population less than 20 thousand inhabitants				
Wieś Rural areas	52,0	31,8	8,5	2,3
WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS				
Dolnośląskie	36,5	31,9	18,6	5,3
Kujawsko-pomorskie	36,8	38,4	13,3	7,3
Lubelskie	52,0	25,4	14,6	3,8
Lubuskie	39,2	32,7	16,7	4,2
Łódzkie	45,9	26,9	15,6	5,4
Małopolskie	37,5	36,4	13,1	9,0
Mazowieckie	38,9	25,9	17,9	12,9
Opolskie	35,8	38,2	15,3	4,8

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 48. WYKSZTAŁCENIE RODZICÓW, GDY RESPONDENT MIAŁ 14 LAT WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, STATUSU SPOŁECZNO-ZAWODOWEGO I OSIĄGANEGO DOCHODU W 2011 R.(dok.)

PARENTS' LEVEL OF EDUCATION AT THE TIME WHEN RESPONDENT WAS 14 YEARS OLD BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIPS, LEVEL OF EDUCATION, SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS AND INCOME IN 2011(cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wykształcenie rodziców Parents' level of education			
	podstawowe lub niepełne podstawowe primary and below	zasadnicze zawodowe basic vocational	niepełne średnie lub średnie (zawodowe lub ogólnokształcące) incomplete secondary or secondary (vocational or general)	wyższe lub niepełne wyższe (w tym pomaturalne) tertiary or incomplete tertiary (including post- -secondary)
			w %	in %
WOJEWÓDZTWA (dok.) VOIVODSHIPS (cont.)				
Podkarpackie	41,8	30,8	16,9	5,1
Podlaskie	48,8	23,8	15,0	6,0
Pomorskie	33,1	34,7	18,1	9,2
Śląskie	29,7	41,4	17,5	6,5
Świętokrzyskie	47,7	26,7	15,7	4,8
Warmińsko-mazurskie	51,1	24,6	17,4	3,4
Wielkopolskie	35,3	38,3	17,1	6,1
Zachodniopomorskie	40,1	29,5	16,0	7,7
POZIOM WYKSZTAŁCENIA LEVEL OF EDUCATION				
Wyższe i policealne	17,7	30,3	30,1	19,7
<i>Tertiary and post-secondary</i>				
Średnie Secondary	31,3	38,3	20,4	6,0
Gimnazjalne i zasadnicze zawodowe	44,2	38,5	9,4	2,4
<i>Lower secondary and basic vocational</i>				
Podstawowe i niższe Primary and below	75,8	11,2	2,2	0,3
STATUS SPOŁECZNO-ZAWODOWY SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS				
Sektor publiczny Public sector	27,8	34,2	22,5	12,6
Sektor prywatny Private sector	29,5	41,1	18,2	7,5
Prywatni przedsiębiorcy	23,2	36,8	24,6	12,8
<i>Private entrepreneurs</i>				
Rolnicy Farmers	70,5	21,3	4,2	1,0
Renciści Pensioners	59,5	21,4	9,1	1,9
Emeryci Retirees	65,6	14,2	8,9	3,0
Uczniowie i studenci Pupils and students	7,5	44,7	29,7	14,1
Bezrobotni Unemployed persons	30,6	44,3	14,7	4,6
Inni bierni zawodowo Others <i>economically inactive</i>	39,8	35,8	13,9	6,0
DOCHÓD NA 1 OSOBĘ INCOME PER CAPITA				
Dolny kwartył 1 st quartile.....	44,3	37,3	10,0	2,6
Środkowe 50% Median	42,4	32,0	15,3	5,0
Górny kwartył 3 rd quartile	30,1	27,1	24,4	15,0

Źródło: tablice wynikowe Diagnozy społecznej [2011].

Source: tables of Social diagnosis [2011].

Tabl. 49. **DZIECI PODLEGAJĄCE OBOWIĄZKOWI ROCZNEGO PRZYGOTOWANIA PRZEDSZKOLNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW**
Stan w dniu 30 IX
CHILDREN OBLIGED TO FULFIL COMPULSORY ONE-YEAR PRE-PRIMARY SCHOOL PREPARATION BY VOIVODSHIPS
As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Dzieci realizujące obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego <i>Children who fulfil compulsory one-year pre-primary school preparation</i>						Dzieci nierealizujące obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego <i>Children who don't fulfil a compulsory one-year pre-primary school preparation</i>	
	ogółem <i>total</i>	w tym mieszkające ponad 3 km od placówki ¹ <i>of which commuting over 3 km to establishment¹</i>	w tym dowożone do placówki ¹ <i>of which commuting to establishment¹</i>	poza przedszkolem lub oddziałem przedszkolnym <i>out of nursery school or pre-primary section</i>	w formie zajęć indywidualnych <i>as individual classes</i>	poprzez udział w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych <i>as participation in rehabilitation and educational activities</i>	z powodu wcześniejszego przyjęcia do szkoły <i>because of earlier enrolment in primary school</i>	bez uzasadnionej przyczyny <i>without any justified reason</i>
	2012							
POLSKA POLAND..	297 577	42 033	41 517	916	138	157	42 853	2 362
Dolnośląskie.....	20 606	3 516	3 458	131	5	10	3 010	138
Kujawsko-pomorskie.....	15 580	3 372	3 389	76	2	14	2 718	95
Lubelskie.....	17 513	3 658	3 576	37	4	7	1 925	146
Lubuskie.....	8 037	1 332	1 282	31	4	3	791	69
Łódzkie.....	18 248	3 447	3 432	20	2	10	2 690	133
Małopolskie.....	28 071	1 766	1 706	46	16	18	3 617	171
Mazowieckie.....	42 916	6 198	5 877	99	5	17	7 080	391
Opolskie.....	7 385	326	322	26	–	9	626	141
Podkarpackie.....	16 463	1 623	1 651	109	11	13	1 664	63
Podlaskie.....	9 121	2 201	2 091	9	6	7	1 049	85
Pomorskie.....	17 540	3 079	3 096	134	6	2	3 947	95
Śląskie.....	34 392	406	379	101	24	18	4 506	323
Świętokrzyskie.....	8 768	1 589	1 599	11	8	9	1 205	164
Warmińsko-mazurskie.....	11 077	3 088	3 146	17	18	1	2 020	76
Wielkopolskie.....	29 664	3 626	3 589	49	3	13	3 737	148
Zachodniopomorskie.....	12 196	2 806	2 924	20	24	6	2 268	124
MIASTA URBAN AREAS ..	181 984	5 208	4 955	341	60	69	26 482	1 908
WIEŚ RURAL AREAS	115 593	36 825	36 562	575	78	88	16 371	454
	2013							
POLSKA POLAND	373 982	46 020	45 451	643	124	167	40 945	2 029
Dolnośląskie	26 959	3 862	3 723	28	8	13	3 169	120
Kujawsko-pomorskie.....	19 972	3 808	3 775	38	–	15	2 446	140
Lubelskie.....	20 661	3 936	3 882	60	8	9	1 760	131
Lubuskie.....	9 839	1 319	1 284	6	3	5	871	50
Łódzkie.....	22 710	3 812	3 757	24	3	8	2 414	186
Małopolskie.....	34 931	1 960	1 966	71	17	23	3 778	88
Mazowieckie.....	53 825	6 684	6 373	126	7	13	6 553	250
Opolskie.....	8 421	307	292	14	–	5	752	84

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 49. **DZIECI PODLEGAJĄCE OBOWIĄZKOWI ROCZNEGO PRZYGOTOWANIA PRZEDSZKOLNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW (cd.)**
Stan w dniu 30 IX
CHILDREN OBLIGED TO FULFIL COMPULSORY ONE-YEAR PRE-PRIMARY SCHOOL PREPARATION BY VOIVODSHIPS (cont.)
As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Dzieci realizujące obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego <i>Children who fulfil compulsory one-year pre-primary school preparation</i>						Dzieci nierealizujące obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego <i>Children who don't fulfil a compulsory one-year pre-primary school preparation</i>	
	ogółem <i>total</i>	w tym mieszkające ponad 3 km od placówki ¹ <i>of which commuting over 3 km to establishment¹</i>	w tym dowożone do placówki ¹ <i>of which commuting to establishment¹</i>	poza przedszkolem lub oddziałem przedszkolnym <i>out of nursery school or pre-primary section</i>	w formie zajęć indywidualnych <i>as individual classes</i>	przez udział w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych <i>as participation in rehabilitation and educational activities</i>	z powodu wcześniejszego przyjęcia do szkoły <i>because of earlier enrolment in primary school</i>	bez uzasadnionej przyczyny <i>without any justified reason</i>
Podkarpackie	20 489	1 716	1 736	18	6	9	1 263	29
Podlaskie	11 274	2 440	2 297	11	3	3	1 041	108
Pomorskie	24 353	3 584	3 698	42	9	11	3 545	84
Śląskie	42 437	489	472	50	22	14	4 781	335
Świętokrzyskie	11 459	1 817	1 866	15	1	5	1 029	158
Warmińsko-mazurskie	14 269	3 172	3 232	16	11	13	1 806	37
Wielkopolskie	36 011	4 110	4 006	118	7	16	3 799	160
Zachodniopomorskie	16 372	3 004	3 092	6	19	5	1 938	69
MIASTA URBAN AREAS	230 260	6 054	5 755	232	58	69	25 799	8 573
WIEŚ RURAL AREAS	143 722	39 966	39 696	411	66	98	15 146	3 881
			2014					
POLSKA POLAND..	321 001	39 464	39 347	864	140	165	88 830	2 235
Dolnośląskie.....	21 534	3 182	3 172	91	8	12	5 305	121
Kujawsko-pomorskie.....	16 970	3 379	3 367	53	1	12	4 392	105
Lubelskie.....	17 736	3 485	3 388	38	14	12	5 219	87
Lubuskie.....	8 059	992	990	16	2	4	2 178	46
Łódzkie.....	18 739	3 371	3 400	27	2	6	4 693	223
Małopolskie	29 090	1 771	1 746	65	19	25	7 179	339
Mazowieckie	48 850	5 928	5 794	82	2	10	12 842	330
Opolskie	7 000	298	289	8	–	5	1 964	122
Podkarpackie	16 820	1 526	1 556	80	10	6	3 207	28
Podlaskie	9 178	2 120	2 094	7	6	2	2 285	15
Pomorskie	21 550	3 102	3 162	203	6	14	6 678	97
Śląskie	38 019	390	399	130	14	18	12 621	278
Świętokrzyskie	10 908	1 786	1 763	7	4	5	3 452	77
Warmińsko-mazurskie	12 185	2 704	2 699	3	22	7	3 498	57

Tabl. 49. **DZIECI PODLEGAJĄCE OBOWIĄZKOWI ROCZNEGO PRZYGOTOWANIA PRZEDSZKOLNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW (cd.)**
Stan w dniu 30 IX
CHILDREN OBLIGED TO FULFIL COMPULSORY ONE-YEAR PRE-PRIMARY SCHOOL PREPARATION BY VOIVODSHIPS (cont.)
As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Dzieci realizujące obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego <i>Children who fulfil compulsory one-year pre-primary school preparation</i>						Dzieci nierealizujące obowiązków rocznego przygotowania przedszkolnego <i>Children who don't fulfil a compulsory one-year pre-primary school preparation</i>	
	ogółem <i>total</i>	w tym mieszkające ponad 3 km od placówki ¹ <i>of which commuting over 3 km to establishment¹</i>	w tym dowożone do placówki ¹ <i>of which commuting to establishment¹</i>	poza przedszkolem lub oddziałem przedszkolnym <i>out of nursery school or pre-primary section</i>	w formie zajęć indywidualnych <i>as individual classes</i>	przez udział w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych <i>as participation in rehabilitation and educational activities</i>	z powodu wcześniejszego przyjęcia do szkoły <i>because of earlier enrolment in primary school</i>	bez uzasadnionej przyczyny <i>without any justified reason</i>
Wielkopolskie.....	31 047	3 031	3 027	15	6	19	9 294	251
Zachodniopomorskie.....	13 316	2 399	2 501	39	24	8	4 023	59
MIASTA URBAN AREAS.....	197 732	4 968	4 574	464	61	61	54 686	7 797
WIEŚ RURAL AREAS.....	123 269	34 496	34 773	400	79	104	34 144	3 810
			2015					
POLSKA POLAND.....	•	31 547	31 553	•	•	•	•	•
Dolnośląskie.....	•	2 430	2 420	•	•	•	•	•
Kujawsko-pomorskie.....	•	2 672	2 704	•	•	•	•	•
Lubelskie.....	•	2 884	2 790	•	•	•	•	•
Lubuskie.....	•	680	666	•	•	•	•	•
Łódzkie.....	•	2 645	2 673	•	•	•	•	•
Małopolskie.....	•	1 557	1 467	•	•	•	•	•
Mazowieckie.....	•	4 924	4 774	•	•	•	•	•
Opolskie.....	•	229	227	•	•	•	•	•
Podkarpackie.....	•	1 332	1 390	•	•	•	•	•
Podlaskie.....	•	1 668	1 606	•	•	•	•	•
Pomorskie.....	•	2 409	2 538	•	•	•	•	•
Śląskie.....	•	268	274	•	•	•	•	•
Świętokrzyskie.....	•	1 382	1 412	•	•	•	•	•
Warmińsko-mazurskie.....	•	2 300	2 285	•	•	•	•	•
Wielkopolskie.....	•	2 225	2 297	•	•	•	•	•
Zachodniopomorskie.....	•	1 942	2 030	•	•	•	•	•
MIASTA URBAN AREAS.....	•	3 166	3 056	•	•	•	•	•
WIEŚ RURAL AREAS.....	•	28 381	28 497	•	•	•	•	•

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 49. **DZIECI PODLEGAJĄCE OBOWIĄZKOWI ROCZNEGO PRZYGOTOWANIA PRZEDSZKOLNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)**
Stan w dniu 30 IX
CHILDREN OBLIGED TO FULFIL COMPULSORY ONE-YEAR PRE-PRIMARY SCHOOL PREPARATION BY VOIVODSHIPS (cont.)
As of 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Dzieci realizujące obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego <i>Children who fulfil compulsory one-year pre-primary school preparation</i>						Dzieci nierealizujące obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego <i>Children who don't fulfil a compulsory one-year pre-primary school preparation</i>	
	ogółem <i>total</i>	w tym mieszkające ponad 3 km od placówki ¹ <i>of which commuting over 3 km to establishment¹</i>	w tym dowożone do placówki ¹ <i>of which commuting to establishment¹</i>	poza przedszkolem lub oddziałem przedszkolnym <i>out of nursery school or pre-primary section</i>	w formie zajęć indywidualnych <i>as individual classes</i>	przez udział w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych <i>as participation in rehabilitation and educational activities</i>	z powodu wcześniejszego przyjęcia do szkoły <i>because of earlier enrolment in primary school</i>	bez uzasadnionej przyczyny <i>without any justified reason</i>
2016								
POLSKA POLAND..	403 951	32 329	32 270	1 317	144	205	47 230	3 061
Dolnośląskie.....	28 232	2 463	2 398	149	11	13	4 136	285
Kujawsko-pomorskie.....	21 541	2 642	2 658	139	2	9	2 872	116
Lubelskie.....	22 503	2 835	2 893	42	3	16	1 652	139
Lubuskie.....	9 977	815	782	30	4	5	994	103
Łódzkie.....	24 377	2 799	2 831	53	5	12	3 206	248
Małopolskie.....	38 589	1 460	1 525	87	15	14	3 390	322
Mazowieckie.....	60 381	5 239	4 917	268	3	31	6 890	490
Opolskie.....	8 996	206	209	10	1	3	1 094	116
Podkarpackie.....	22 325	1 346	1 358	122	18	12	1 458	78
Podlaskie.....	12 103	1 834	1 799	18	3	3	1 127	45
Pomorskie.....	25 690	2 306	2 363	61	12	3	3 637	140
Śląskie.....	46 236	326	344	88	25	16	5 959	354
Świętokrzyskie.....	12 505	1 454	1 503	32	2	4	1 344	69
Warmińsko-mazurskie.....	15 056	2 199	2 224	42	16	2	1 897	152
Wielkopolskie.....	38 564	2 533	2 546	32	6	20	4 983	277
Zachodniopomorskie.....	16 876	1 872	1 920	144	18	42	2 591	127
MIASTA URBAN AREAS...	248 080	3 280	3 104	651	53	97	31 003	10 139
WIEŚ RURAL AREAS.....	155 871	29 049	29 166	666	91	108	16 227	4 967

1 Nie dotyczy dzieci niepełnosprawnych.

Źródło: System Informacji Oświatowej (SIO).

1 Excluding disabled children.

Source: Education Information System.

Tabl. 50. UCZNIOWIE SZKÓŁ PODSTAWOWYCH DOWOŻENI DO PLACÓWEK WEDŁUG KLAS, ODLEGŁOŚCI MIEJSCA

Stan w dniu 30 IX

COMMUTING PUPILS OF PRIMARY SCHOOLS BY GRADE, DISTANCE TO SCHOOL AND VOIVODSHIPS

As of 30 IX

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – miasta c – wieś	Uczniowie dowożeni do szkoły										
		klas I-IV mieszkający w odległości 3-5 km od szkoły <i>attending grades from 1 to 4 of primary school commuting 3-5 km to school</i>					klas V-VI mieszkający w odległości 4-5 km od szkoły <i>attending grades 5 and 6 of primary school commuting 4-5 km to school</i>					
		2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016	
1	P O L S K A.....	a	143 091	141 288	156 179	166 672	147 912	65 781	64 561	62 262	64 143	63 600
2		b	25 987	25 763	28 569	29 811	26 464	12 107	12 024	11 220	11 100	11 406
3		c	117 104	115 525	127 610	136 861	121 448	53 674	52 537	51 042	53 043	52 194
4	Dolnośląskie	a	9 602	9 415	10 631	11 238	10 451	4 526	4 075	3 729	3 796	3 794
5		b	2 700	2 793	3 043	2 991	2 874	1 481	1 263	1 068	1 014	1 158
6		c	6 902	6 622	7 588	8 247	7 577	3 045	2 812	2 661	2 782	2 636
7	Kujawsko-pomorskie....	a	11 064	10 967	12 182	12 920	11 220	4 700	4 786	4 754	4 876	4 782
8		b	1 867	1 685	1 852	2 028	1 631	699	732	766	723	681
9		c	9 197	9 282	10 330	10 892	9 589	4 001	4 054	3 988	4 153	4 101
10	Lubelskie.....	a	10 553	10 127	11 197	11 966	10 749	5 198	4 622	4 517	5 006	5 062
11		b	1 016	881	975	899	958	457	424	373	416	568
12		c	9 537	9 246	10 222	11 067	9 791	4 741	4 198	4 144	4 590	4 494
13	Lubuskie.....	a	3 748	3 809	4 122	4 572	3 866	1 704	1 569	1 536	1 727	1 581
14		b	1 143	1 123	1 302	1 612	1 308	513	454	442	591	549
15		c	2 605	2 686	2 820	2 960	2 558	1 191	1 115	1 094	1 136	1 032
16	Łódzkie.....	a	10 793	10 982	11 971	12 939	11 937	4 787	4 824	4 597	4 801	5 023
17		b	1 136	1 279	1 394	1 445	1 215	469	612	544	483	601
18		c	9 657	9 703	10 577	11 494	10 722	4 318	4 212	4 053	4 318	4 422
19	Małopolskie.....	a	9 448	9 243	10 202	10 718	10 365	4 283	3 915	3 810	4 331	4 380
20		b	1 666	1 671	1 811	1 837	1 813	686	734	614	785	768
21		c	7 782	7 572	8 391	8 881	8 552	3 597	3 181	3 196	3 546	3 612
22	Mazowieckie	a	19 885	19 399	22 045	23 047	20 646	9 556	9 360	9 553	9 803	9 767
23		b	2 900	2 653	2 721	2 631	2 442	1 523	1 353	1 484	1 186	1 339
24		c	16 985	16 746	19 324	20 416	18 204	8 033	8 007	8 069	8 617	8 428
25	Opolskie.....	a	3 521	3 518	3 997	4 220	3 592	1 781	1 628	1 451	1 466	1 472
26		b	748	754	843	994	898	424	337	280	251	326
27		c	2 773	2 764	3 154	3 226	2 694	1 357	1 291	1 171	1 215	1 146
28	Podkarpackie	a	7 241	6 649	7 654	7 786	7 042	3 349	3 338	3 220	3 246	3 197
29		b	1 086	1 000	1 167	1 205	1 047	450	532	542	523	426
30		c	6 155	5 649	6 487	6 581	5 995	2 899	2 806	2 678	2 723	2 771
31	Podlaskie	a	4 450	4 377	4 450	4 641	3 946	2 222	2 211	2 051	1 879	1 752
32		b	775	774	729	852	746	403	365	376	370	353
33		c	3 675	3 603	3 721	3 789	3 200	1 819	1 846	1 675	1 509	1 399
34	Pomorskie.....	a	8 615	8 883	9 650	10 426	9 426	3 731	4 033	3 644	3 685	3 712
35		b	1 143	1 097	1 292	1 191	1 033	569	615	417	422	337
36		c	7 472	7 786	8 358	9 235	8 393	3 162	3 418	3 227	3 263	3 375
37	Śląskie	a	5 451	5 748	6 532	7 064	5 816	2 518	2 632	2 615	2 614	2 518
38		b	1 684	1 832	2 118	2 217	1 887	810	793	688	700	774
39		c	3 767	3 916	4 414	4 847	3 929	1 708	1 839	1 927	1 914	1 744
40	Świętokrzyskie.....	a	7 348	7 052	7 741	8 542	7 360	3 436	3 443	3 426	3 487	3 406
41		b	1 240	1 232	1 470	1 686	1 165	684	665	539	655	642
42		c	6 108	5 820	6 271	6 856	6 195	2 752	2 778	2 887	2 832	2 764
43	Warmińsko-mazurskie .	a	7 290	7 118	7 268	7 531	6 407	3 113	3 049	2 880	2 877	2 903
44		b	1 230	1 347	1 471	1 429	1 297	513	606	534	622	619
45		c	6 060	5 771	5 797	6 102	5 110	2 600	2 443	2 346	2 255	2 284
46	Wielkopolskie.....	a	17 908	18 104	19 936	22 466	19 355	8 141	8 232	7 759	8 058	7 971
47		b	4 081	4 119	4 564	4 922	4 551	1 731	1 788	1 862	1 756	1 767
48		c	13 827	13 985	15 372	17 544	14 804	6 410	6 444	5 897	6 302	6 204
49	Zachodniopomorskie ...	a	6 174	5 897	6 601	6 596	5 734	2 736	2 844	2 720	2 491	2 280
50		b	1 572	1 523	1 817	1 872	1 599	695	751	691	603	498
51		c	4 602	4 374	4 784	4 724	4 135	2 041	2 093	2 029	1 888	1 782

Źródło: System Informacji Oświatowej (SIO).

Source: Education Information System.

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

ZAMIESZKANIA OD SZKOŁY I WOJEWÓDZTW

<i>Commuting pupils</i>										SPECIFICATION a – grand total b – urban areas c – rural areas	No.	
mieszkający w odległości 5-10 km od szkoły <i>commuting 5-10 km to school</i>					mieszkający powyżej 10 km od szkoły <i>commuting over 10 km to school</i>							
2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016			
73 758	71 980	77 659	83 814	78 559	13 809	13 729	14 229	14 543	13 584	a	P O L A N D	1
17 229	16 569	17 565	19 277	18 978	3 678	3 631	3 425	4 065	3 587	b		2
56 529	55 411	60 094	64 537	59 581	10 131	10 098	10 804	10 478	9 997	c		3
6 326	5 991	6 627	7 288	7 078	918	991	1 269	1 194	1 149	a	<i>Dolnośląskie</i>	4
1 596	1 705	1 623	1 880	1 867	206	280	386	356	319	b		5
4 730	4 286	5 004	5 408	5 211	712	711	883	838	830	c		6
5 599	5 484	5 966	6 224	5 929	660	679	622	791	642	a	<i>Kujawsko-pomorskie</i>	7
1 243	1 281	1 396	1 517	1 367	88	66	87	114	69	b		8
4 356	4 203	4 570	4 707	4 562	572	613	535	677	573	c		9
5 280	5 408	5 925	6 249	5 789	976	1 023	1 101	1 049	930	a	<i>Lubelskie</i>	10
330	383	412	553	627	65	39	51	41	62	b		11
4 950	5 025	5 513	5 696	5 162	911	984	1 050	1 008	868	c		12
2 767	2 730	2 783	3 304	3 114	779	771	870	878	884	a	<i>Lubuskie</i>	13
953	920	951	1 206	1 277	387	340	358	429	416	b		14
1 814	1 810	1 832	2 098	1 837	392	431	512	449	468	c		15
5 229	4 902	5 413	5 820	5 393	609	664	753	775	718	a	<i>Łódzkie</i>	16
588	520	575	486	647	143	88	46	82	78	b		17
4 641	4 382	4 838	5 334	4 746	466	576	707	693	640	c		18
1 370	1 465	1 402	1 667	1 557	124	148	183	166	205	a	<i>Małopolskie</i>	19
270	231	221	185	251	50	64	22	32	24	b		20
1 100	1 234	1 181	1 482	1 306	74	84	161	134	181	c		21
8 811	8 240	9 251	10 088	9 944	1 121	1 107	997	1 270	1 035	a	<i>Mazowieckie</i>	22
1 324	1 016	1 499	1 519	1 693	167	179	169	427	174	b		23
7 487	7 224	7 752	8 569	8 251	954	928	828	843	861	c		24
2 261	2 015	2 183	2 425	2 058	305	303	302	349	335	a	<i>Opolskie</i>	25
857	736	788	850	767	33	75	42	87	41	b		26
1 404	1 279	1 395	1 575	1 291	272	228	260	262	294	c		27
1 687	1 735	1 613	1 777	1 677	544	483	406	386	421	a	<i>Podkarpackie</i>	28
264	288	223	282	231	110	123	147	134	135	b		29
1 423	1 447	1 390	1 495	1 446	434	360	259	252	286	c		30
4 524	4 675	4 555	5 156	4 619	1 318	1 178	1 167	1 361	1 268	a	<i>Podlaskie</i>	31
1 071	1 053	1 006	1 254	995	364	301	321	367	330	b		32
3 453	3 622	3 549	3 902	3 624	954	877	846	994	938	c		33
5 539	5 220	5 901	6 393	5 730	872	858	973	1 029	985	a	<i>Pomorskie</i>	34
657	659	794	800	742	95	96	81	68	131	b		35
4 882	4 561	5 107	5 593	4 988	777	762	892	961	854	c		36
1 353	1 292	1 239	1 552	1 465	163	91	109	105	116	a	<i>Śląskie</i>	37
391	315	356	407	432	97	59	66	50	48	b		38
962	977	883	1 145	1 033	66	32	43	55	68	c		39
2 871	2 916	3 317	3 739	3 421	508	591	482	574	510	a	<i>Świętokrzyskie</i>	40
835	840	736	975	936	200	304	179	256	176	b		41
2 036	2 076	2 581	2 764	2 485	308	287	303	318	334	c		42
6 243	6 471	6 482	6 308	6 203	1 719	1 699	1 907	1 900	1 711	a	<i>Warmińsko-mazurskie</i>	43
1 669	1 497	1 629	1 537	1 600	488	462	515	549	446	b		44
4 574	4 974	4 853	4 771	4 603	1 231	1 237	1 392	1 351	1 265	c		45
7 783	7 650	8 824	9 409	8 649	1 045	993	1 122	701	685	a	<i>Wielkopolskie</i>	46
2 630	2 724	2 775	3 079	2 927	259	230	174	216	153	b		47
5 153	4 926	6 049	6 330	5 722	786	763	948	485	532	c		48
6 115	5 786	6 178	6 415	5 933	2 148	2 150	1 966	2 015	1 990	a	<i>Zachodniopomorskie</i>	49
2 551	2 401	2 581	2 747	2 619	926	925	781	857	985	b		50
3 564	3 385	3 597	3 668	3 314	1 222	1 225	1 185	1 158	1 005	c		51

Tabl. 51. UCZNIOWIE KORZYSTAJĄCY Z ZAJĘĆ W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 30 IX

PUPILS ATTENDING ADDITIONAL CLASSES IN PRIMARY SCHOOLS BY VOIVODSHIPS

As of 30 IX

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE			Uczniowie korzystający w szkole z zajęć									
	a – ogółem	b – miasta	c – wieś	dydaktyczno-wyrównawczych <i>didactic-compensatory</i>					korekcyjno-kompensacyjnych <i>corrective-compensatory</i>				
				2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
1	P O L S K A	a	457 457	459 858	477 085	529 859	431 425	149 812	149 062	156 406	173 893	174 707	
2		b	267 999	276 452	286 221	320 318	256 813	90 622	91 215	93 632	104 770	104 960	
3		c	189 458	183 406	190 864	209 541	174 612	59 190	57 847	62 774	69 123	69 747	
4	Dolnośląskie.....	a	29 525	31 390	33 014	35 427	31 589	9 604	9 820	10 253	12 206	11 575	
5		b	19 702	21 592	22 479	24 593	21 445	6 662	6 653	7 252	8 383	7 703	
6		c	9 823	9 798	10 535	10 834	10 144	2 942	3 167	3 001	3 823	3 872	
7	Kujawsko-pomorskie.....	a	25 805	25 804	27 724	29 696	23 317	10 153	9 600	9 756	10 642	10 290	
8		b	14 287	14 491	16 014	16 773	12 696	5 844	5 518	5 280	5 869	5 465	
9		c	11 518	11 313	11 710	12 923	10 621	4 309	4 082	4 476	4 773	4 825	
10	Lubelskie.....	a	22 243	22 195	22 748	26 236	20 996	5 374	5 093	5 272	5 806	5 153	
11		b	9 034	10 276	10 465	12 334	9 663	2 254	2 225	2 287	2 524	2 164	
12		c	13 209	11 919	12 283	13 902	11 333	3 120	2 868	2 985	3 282	2 989	
13	Lubuskie.....	a	13 652	14 982	14 748	16 652	13 915	4 724	4 482	5 561	5 585	5 837	
14		b	8 623	10 021	9 636	11 553	9 425	2 824	2 722	3 658	3 646	4 012	
15		c	5 029	4 961	5 112	5 099	4 490	1 900	1 760	1 903	1 939	1 825	
16	Łódzkie.....	a	30 813	29 992	29 995	34 217	29 988	7 907	7 716	7 284	8 402	8 051	
17		b	18 910	18 810	18 318	21 510	18 130	4 622	4 253	3 810	4 593	4 106	
18		c	11 903	11 182	11 677	12 707	11 858	3 285	3 463	3 474	3 809	3 945	
19	Małopolskie.....	a	41 926	40 587	40 869	46 337	36 485	9 460	9 517	10 159	11 956	12 696	
20		b	18 232	17 029	16 870	20 060	15 530	3 672	4 069	4 059	4 928	5 070	
21		c	23 694	23 558	23 999	26 277	20 955	5 788	5 448	6 100	7 028	7 626	
22	Mazowieckie	a	69 826	70 323	72 459	81 881	64 194	30 437	31 126	32 701	36 082	36 669	
23		b	45 297	46 790	47 224	53 692	41 977	21 327	21 848	22 588	25 002	25 135	
24		c	24 529	23 533	25 235	28 189	22 217	9 110	9 278	10 113	11 080	11 534	
25	Opolskie	a	12 548	11 604	12 285	14 166	11 619	3 652	3 705	3 499	3 979	3 899	
26		b	6 148	5 962	5 893	7 703	6 136	2 048	1 996	1 952	2 294	2 180	
27		c	6 400	5 642	6 392	6 463	5 483	1 604	1 709	1 547	1 685	1 719	
28	Podkarpackie	a	20 254	19 432	19 548	22 549	18 250	4 342	4 385	4 147	4 071	3 929	
29		b	8 949	8 780	9 478	11 004	8 728	2 023	2 254	2 109	2 045	1 963	
30		c	11 305	10 652	10 070	11 545	9 522	2 319	2 131	2 038	2 026	1 966	
31	Podlaskie	a	13 521	12 669	13 218	14 053	10 920	4 315	4 233	4 354	4 963	5 135	
32		b	7 221	6 949	7 505	8 321	6 413	2 608	2 607	2 642	3 054	2 903	
33		c	6 300	5 720	5 713	5 732	4 507	1 707	1 626	1 712	1 909	2 232	
34	Pomorskie	a	29 997	30 789	35 297	37 524	27 660	14 446	13 229	13 942	15 630	14 817	
35		b	17 413	17 351	21 255	21 507	15 526	8 241	7 722	7 095	8 259	8 370	
36		c	12 584	13 438	14 042	16 017	12 134	6 205	5 507	6 847	7 371	6 447	
37	Śląskie	a	48 163	50 036	51 942	58 367	49 372	12 153	11 924	13 192	14 754	15 148	
38		b	36 935	38 599	39 563	44 522	37 290	8 847	8 721	9 719	10 828	11 251	
39		c	11 228	11 437	12 379	13 845	12 082	3 306	3 203	3 473	3 926	3 897	
40	Świętokrzyskie	a	12 727	11 539	12 659	13 197	11 844	3 335	2 911	3 213	3 415	3 622	
41		b	5 548	5 155	5 859	5 813	5 324	1 734	1 491	1 635	1 738	2 033	
42		c	7 179	6 384	6 800	7 384	6 520	1 601	1 420	1 578	1 677	1 589	
43	Warmińsko-mazurskie ..	a	19 820	20 032	20 559	22 756	18 098	7 412	7 856	8 494	9 112	9 261	
44		b	11 259	12 118	12 566	13 708	10 625	4 767	5 085	5 383	5 597	5 751	
45		c	8 561	7 914	7 993	9 048	7 473	2 645	2 771	3 111	3 515	3 510	
46	Wielkopolskie.....	a	41 693	44 830	45 069	49 157	39 963	15 014	15 644	16 149	17 906	18 694	
47		b	22 437	25 988	25 422	27 288	21 462	8 144	8 392	8 470	9 516	9 884	
48		c	19 256	18 842	19 647	21 869	18 501	6 870	7 252	7 679	8 390	8 810	
49	Zachodniopomorskie	a	24 944	23 654	24 951	27 644	23 215	7 484	7 821	8 430	9 384	9 931	
50		b	18 004	16 541	17 674	19 937	16 443	5 005	5 659	5 693	6 494	6 970	
51		c	6 940	7 113	7 277	7 707	6 772	2 479	2 162	2 737	2 890	2 961	

Źródło: System Informacji Oświatowej (SIO).

Source: Education Information System.

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

<i>Pupils attending additional classes in school</i>										SPECIFICATION			No.
logopedycznych speech therapy					socjoterapeutycznych sociotherapeutic					a – grand total	b – urban areas	c – rural areas	
2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016				
157 888	167 168	193 993	226 026	205 244	31 560	26 242	26 241	28 450	28 015	a	P O L A N D	1	
88 433	93 986	106 474	124 061	112 337	23 380	19 273	18 800	20 358	20 568	b		2	
69 455	73 182	87 519	101 965	92 907	8 180	6 969	7 441	8 092	7 447	c		3	
10 985	12 077	14 951	17 252	15 467	2 733	2 030	1 834	2 368	2 541	a	Dolnośląskie	4	
6 798	7 528	9 315	10 834	9 695	1 962	1 479	1 302	1 660	1 757	b		5	
4 187	4 549	5 636	6 418	5 772	771	551	532	708	784	c		6	
13 852	13 526	14 577	17 073	14 719	2 378	2 267	2 464	2 539	2 462	a	Kujawsko-pomorskie	7	
7 525	7 698	7 833	9 082	7 660	1 544	1 429	1 376	1 474	1 359	b		8	
6 327	5 828	6 744	7 991	7 059	834	838	1 088	1 065	1 103	c		9	
5 251	5 687	7 145	8 807	7 928	646	519	433	579	721	a	Lubelskie	10	
2 267	2 298	2 672	3 336	3 057	531	343	261	439	566	b		11	
2 984	3 389	4 473	5 471	4 871	115	176	172	140	155	c		12	
4 746	5 082	5 881	7 437	6 697	1 388	1 119	1 083	979	1 183	a	Lubuskie	13	
2 828	2 941	3 500	4 655	4 198	1 091	973	965	862	1 078	b		14	
1 918	2 141	2 381	2 782	2 499	297	146	118	117	105	c		15	
6 638	7 528	8 207	9 900	8 897	1 272	1 598	1 076	1 032	1 085	a	Łódzkie	16	
3 334	4 220	4 212	4 929	4 367	971	1 314	810	777	735	b		17	
3 304	3 308	3 995	4 971	4 530	301	284	266	255	350	c		18	
8 996	9 975	11 843	13 513	13 177	1 620	1 354	1 195	1 641	1 295	a	Małopolskie	19	
3 433	3 995	4 649	5 144	4 942	1 170	928	864	1 270	968	b		20	
5 563	5 980	7 194	8 369	8 235	450	426	331	371	327	c		21	
27 827	29 486	32 557	39 001	35 996	5 376	4 006	3 975	3 945	4 324	a	Mazowieckie	22	
15 951	17 513	18 961	23 115	21 136	4 178	3 092	2 920	2 944	3 182	b		23	
11 876	11 973	13 596	15 886	14 860	1 198	914	1 055	1 001	1 142	c		24	
4 006	4 402	4 846	5 663	4 904	435	406	399	503	480	a	Opolskie	25	
2 101	2 250	2 401	2 711	2 429	318	287	286	397	379	b		26	
1 905	2 152	2 445	2 952	2 475	117	119	113	106	101	c		27	
4 812	4 788	5 745	6 399	5 978	517	268	398	371	347	a	Podkarpackie	28	
2 544	2 574	2 786	3 226	2 843	378	183	315	314	311	b		29	
2 268	2 214	2 959	3 173	3 135	139	85	83	57	36	c		30	
4 166	4 379	4 862	5 565	5 165	960	840	740	949	930	a	Podlaskie	31	
2 404	2 608	2 906	3 313	3 057	824	722	642	793	750	b		32	
1 762	1 771	1 956	2 252	2 108	136	118	98	156	180	c		33	
16 694	17 459	19 867	22 055	19 903	3 970	3 378	3 608	4 059	3 667	a	Pomorskie	34	
8 665	9 016	9 900	10 942	10 181	2 823	2 456	2 502	2 664	2 523	b		35	
8 029	8 443	9 967	11 113	9 722	1 147	922	1 106	1 395	1 144	c		36	
15 078	16 094	19 324	22 193	20 204	3 358	2 420	2 780	3 045	2 800	a	Śląskie	37	
11 163	11 552	13 739	15 912	14 521	2 896	2 081	2 497	2 549	2 536	b		38	
3 915	4 542	5 585	6 281	5 683	462	339	283	496	264	c		39	
2 065	2 261	2 869	3 326	3 288	538	306	636	376	332	a	Świętokrzyskie	40	
999	1 130	1 213	1 389	1 348	265	194	198	216	216	b		41	
1 066	1 131	1 656	1 937	1 940	273	112	438	160	116	c		42	
8 887	8 870	10 384	11 601	10 743	1 495	1 507	1 812	1 761	1 920	a	Warmińsko-mazurskie	43	
5 322	4 982	5 931	6 551	5 942	1 099	1 144	1 331	1 236	1 431	b		44	
3 565	3 888	4 453	5 050	4 801	396	363	481	525	489	c		45	
16 521	17 989	22 137	25 691	22 527	2 594	2 283	1 889	2 101	1 994	a	Wielkopolskie	46	
8 627	8 989	11 156	12 458	10 880	1 757	1 451	1 264	1 352	1 306	b		47	
7 894	9 000	10 981	13 233	11 647	837	832	625	749	688	c		48	
7 364	7 565	8 798	10 550	9 651	2 280	1 941	1 919	2 202	1 934	a	Zachodniopomorskie	49	
4 472	4 692	5 300	6 464	6 081	1 573	1 197	1 267	1 411	1 471	b		50	
2 892	2 873	3 498	4 086	3 570	707	744	652	791	463	c		51	

Tabl. 52. **UCZNIOWIE GIMNAZJÓW DOWOŻENI DO PLACÓWEK WEDŁUG KLAS, ODLEGŁOŚCI MIEJSCA ZAMIESZKANIA**
Stan w dniu 30 IX
COMMUTING PUPILS OF LOWER SECONDARY SCHOOLS BY GRADE, DISTANCE TO SCHOOL AND
As of 30 IX

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – miasta c – wieś	Uczniowie dowożeni do szkoły						
		mieszkający w odległości 4-5 km od szkoły <i>commuting 4-5 km to school</i>					mieszkający w odległości <i>commuting 5-10 km</i>	
		2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013
1	P O L S K A a	110 715	106 030	100 778	99 536	95 773	118 776	113 108
2	b	29 826	28 123	25 711	25 750	25 479	36 937	35 442
3	c	80 889	77 907	75 067	73 786	70 294	81 839	77 666
4	Dolnośląskie..... a	5 262	4 832	4 965	4 861	4 564	6 883	6 674
5	b	2 364	2 104	2 165	2 129	2 131	3 229	3 418
6	c	2 898	2 728	2 800	2 732	2 433	3 654	3 256
7	Kujawsko-pomorskie..... a	6 070	5 896	5 525	5 319	5 040	7 767	7 251
8	b	1 265	1 345	1 177	1 155	1 051	2 160	2 007
9	c	4 805	4 551	4 348	4 164	3 989	5 607	5 244
10	Lubelskie..... a	7 688	7 314	6 864	6 756	6 508	9 435	9 452
11	b	1 125	1 022	1 061	997	954	1 507	1 448
12	c	6 563	6 292	5 803	5 759	5 554	7 928	8 004
13	Lubuskie..... a	2 308	2 261	2 104	1 913	1 849	3 612	2 999
14	b	1 222	1 177	1 190	1 079	1 047	1 829	1 323
15	c	1 086	1 084	914	834	802	1 783	1 676
16	Łódzkie..... a	7 078	6 690	6 429	6 377	5 820	8 242	8 139
17	b	1 318	1 270	1 232	1 215	1 202	1 850	1 888
18	c	5 760	5 420	5 197	5 162	4 618	6 392	6 251
19	Małopolskie..... a	13 897	13 760	13 038	13 371	13 417	9 037	9 027
20	b	2 928	2 496	2 387	2 413	2 582	1 827	2 013
21	c	10 969	11 264	10 651	10 958	10 835	7 210	7 014
22	Mazowieckie a	14 012	13 865	13 034	13 291	12 368	15 406	14 908
23	b	2 751	2 665	2 326	2 345	2 389	3 139	3 269
24	c	11 261	11 200	10 708	10 946	9 979	12 267	11 639
25	Opolskie..... a	2 916	2 786	2 508	2 480	2 299	4 602	4 430
26	b	1 426	1 352	1 189	1 203	1 105	2 382	2 397
27	c	1 490	1 434	1 319	1 277	1 194	2 220	2 033
28	Podkarpackie a	9 078	8 673	8 417	8 132	7 011	7 580	6 615
29	b	1 802	1 774	1 623	1 603	1 444	2 156	1 780
30	c	7 276	6 899	6 794	6 529	5 567	5 424	4 835
31	Podlaskie a	2 459	2 515	2 210	2 570	2 206	5 018	4 687
32	b	683	789	548	765	595	1 809	1 614
33	c	1 776	1 726	1 662	1 805	1 611	3 209	3 073
34	Pomorskie..... a	5 847	5 445	5 260	5 376	5 286	6 599	6 202
35	b	1 217	956	837	998	960	1 440	1 371
36	c	4 630	4 489	4 423	4 378	4 326	5 159	4 831
37	Śląskie a	8 980	7 950	7 641	7 181	7 380	5 202	5 196
38	b	3 779	3 270	3 177	2 979	2 955	2 257	2 344
39	c	5 201	4 680	4 464	4 202	4 425	2 945	2 852
40	Świętokrzyskie a	5 955	6 186	5 626	5 146	5 547	6 709	5 137
41	b	1 708	1 647	1 381	1 358	1 524	1 708	1 388
42	c	4 247	4 539	4 245	3 788	4 023	5 001	3 749
43	Warmińsko-mazurskie a	3 634	3 346	3 350	3 215	3 324	5 385	5 234
44	b	1 176	1 154	1 049	1 050	979	2 056	1 992
45	c	2 458	2 192	2 301	2 165	2 345	3 329	3 242
46	Wielkopolskie..... a	12 642	11 581	10 931	11 137	10 917	11 857	11 956
47	b	3 596	3 629	2 949	3 274	3 413	4 383	4 287
48	c	9 046	7 952	7 982	7 863	7 504	7 474	7 669
49	Zachodniopomorskie a	2 889	2 930	2 876	2 411	2 237	5 442	5 201
50	b	1 466	1 473	1 420	1 187	1 148	3 205	2 903
51	c	1 423	1 457	1 456	1 224	1 089	2 237	2 298

Źródło: System Informacji Oświatowej (SIO).
Source: Education Information System.

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

OD SZKOŁY I WOJEWÓDZTW

VOIVODSHIPS

<i>Commuting pupils</i>								SPECIFICATION a – grand total b – urban areas c – rural areas	No.	
5-10 km od szkoły to school			mieszkający powyżej 10 km od szkoły commuting over 10 km to school							
2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016			
111 079	107 579	102 300	38 212	35 019	34 674	32 947	31 687	a	P O L A N D	1
34 436	33 499	31 180	14 213	12 609	12 836	12 226	11 790	b		2
76 643	74 080	71 120	23 999	22 410	21 838	20 721	19 897	c		3
6 412	6 406	6 043	3 027	2 426	2 474	2 506	2 160	a	<i>Dolnośląskie</i>	4
3 199	3 161	2 943	1 958	1 551	1 529	1 595	1 289	b		5
3 213	3 245	3 100	1 069	875	945	911	871	c		6
7 276	7 107	6 725	2 379	2 307	2 176	1 947	1 839	a	<i>Kujawsko-pomorskie</i>	7
1 929	1 993	1 938	470	432	520	455	425	b		8
5 347	5 114	4 787	1 909	1 875	1 656	1 492	1 414	c		9
9 042	8 172	8 122	3 299	2 769	2 871	2 710	2 579	a	<i>Lubelskie</i>	10
1 189	1 058	1 066	672	611	595	468	569	b		11
7 853	7 114	7 056	2 627	2 158	2 276	2 242	2 010	c		12
2 769	2 882	2 421	1 580	1 599	1 493	1 298	1 231	a	<i>Lubuskie</i>	13
1 286	1 464	1 117	950	891	871	842	671	b		14
1 483	1 418	1 304	630	708	622	456	560	c		15
7 569	8 125	7 270	1 899	1 788	1 711	1 769	1 845	a	<i>Łódzkie</i>	16
1 730	1 754	1 557	413	317	403	399	343	b		17
5 839	6 371	5 713	1 486	1 471	1 308	1 370	1 502	c		18
8 994	8 606	7 774	1 882	1 871	1 677	1 593	1 725	a	<i>Małopolskie</i>	19
2 208	2 397	1 974	650	559	520	510	553	b		20
6 786	6 209	5 800	1 232	1 312	1 157	1 083	1 172	c		21
15 235	14 507	13 959	3 565	3 503	3 766	3 479	3 256	a	<i>Mazowieckie</i>	22
3 240	2 969	2 653	480	560	668	672	699	b		23
11 995	11 538	11 306	3 085	2 943	3 098	2 807	2 557	c		24
4 030	3 825	3 514	1 814	1 481	1 538	1 411	1 397	a	<i>Opolskie</i>	25
2 134	2 023	1 929	1 029	731	796	708	709	b		26
1 896	1 802	1 585	785	750	742	703	688	c		27
6 210	6 090	5 773	1 167	1 315	1 332	1 031	1 045	a	<i>Podkarpackie</i>	28
1 729	1 664	1 414	317	397	419	327	372	b		29
4 481	4 426	4 359	850	918	913	704	673	c		30
4 427	4 269	4 252	2 308	2 087	2 080	2 126	1 975	a	<i>Podlaskie</i>	31
1 639	1 453	1 496	1 001	835	906	845	859	b		32
2 788	2 816	2 756	1 307	1 252	1 174	1 281	1 116	c		33
6 411	6 507	5 981	2 383	2 104	2 146	1 823	1 991	a	<i>Pomorskie</i>	34
1 390	1 372	1 189	659	644	633	499	582	b		35
5 021	5 135	4 792	1 724	1 460	1 513	1 324	1 409	c		36
4 896	4 821	4 571	1 029	851	765	784	732	a	<i>Śląskie</i>	37
1 796	1 914	1 732	315	275	259	279	248	b		38
3 100	2 907	2 839	714	576	506	505	484	c		39
5 728	5 335	5 536	1 730	1 570	1 674	1 558	1 582	a	<i>Świętokrzyskie</i>	40
1 788	1 530	1 751	786	690	806	651	761	b		41
3 940	3 805	3 785	944	880	868	907	821	c		42
5 285	4 803	4 857	3 738	3 280	3 207	3 027	2 971	a	<i>Warmińsko-mazurskie</i>	43
1 948	1 767	1 792	1 441	1 231	1 191	1 132	1 061	b		44
3 337	3 036	3 065	2 297	2 049	2 016	1 895	1 910	c		45
11 824	11 340	11 051	3 117	3 133	3 037	3 047	2 710	a	<i>Wielkopolskie</i>	46
4 443	4 183	4 081	1 316	1 397	1 250	1 333	1 199	b		47
7 381	7 157	6 970	1 801	1 736	1 787	1 714	1 511	c		48
4 971	4 784	4 451	3 295	2 935	2 727	2 838	2 649	a	<i>Zachodniopomorskie</i>	49
2 788	2 797	2 548	1 756	1 488	1 470	1 511	1 450	b		50
2 183	1 987	1 903	1 539	1 447	1 257	1 327	1 199	c		51

Tabl. 53. UCZNIOWIE KORZYSTAJĄCY Z ZAJĘĆ W GIMNAZJACH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 30 IX

PUPILS ATTENDING ADDITIONAL CLASSES IN LOWER SECONDARY SCHOOLS BY VOIVODSHIPS

As of 30 IX

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE			Uczniowie korzystający w szkole z zajęć								
				dydaktyczno-wyrównawczych <i>didactic-compensatory</i>					korekcyjno-kompensacyjnych <i>corrective-compensatory</i>			
	a – ogółem	b – miasta	c – wieś	2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015
1	P O L S K A	a	215 856	216 767	218 309	212 733	181 081	39 774	41 337	43 818	47 368	49 222
2		b	130 717	133 688	135 790	129 025	109 962	25 411	25 934	26 857	28 936	29 645
3		c	85 139	83 079	82 519	83 708	71 119	14 363	15 403	16 961	18 432	19 577
4	Dolnośląskie.....	a	17 408	16 267	16 338	15 053	14 088	1 789	1 705	1 738	2 342	2 119
5		b	12 727	11 781	11 810	11 093	10 541	1 412	1 344	1 321	1 888	1 695
6		c	4 681	4 486	4 528	3 960	3 547	377	361	417	454	424
7	Kujawsko-pomorskie.....	a	13 299	13 041	13 298	12 801	11 079	2 945	2 714	3 100	2 605	3 047
8		b	7 701	8 272	8 454	7 710	6 566	1 705	1 586	1 806	1 467	1 584
9		c	5 598	4 769	4 844	5 091	4 513	1 240	1 128	1 294	1 138	1 463
10	Lubelskie.....	a	12 421	13 207	12 656	12 728	11 326	1 135	1 054	1 160	1 157	1 210
11		b	6 056	7 008	6 296	6 828	6 130	789	693	698	583	662
12		c	6 365	6 199	6 360	5 900	5 196	346	361	462	574	548
13	Lubuskie.....	a	6 995	6 621	6 413	6 536	5 502	997	1 230	1 415	1 399	1 273
14		b	5 224	4 849	4 718	4 689	3 903	697	901	983	1 104	1 015
15		c	1 771	1 772	1 695	1 847	1 599	300	329	432	295	258
16	Łódzkie.....	a	15 135	14 682	13 753	14 353	11 879	2 187	1 909	1 983	1 873	2 165
17		b	9 297	8 935	8 136	8 684	7 450	1 656	1 266	1 275	1 141	1 339
18		c	5 838	5 747	5 617	5 669	4 429	531	643	708	732	826
19	Małopolskie.....	a	16 872	17 151	18 595	18 244	15 270	4 257	4 428	4 769	5 360	5 553
20		b	6 837	7 782	8 406	7 759	6 791	2 068	1 926	2 069	2 501	2 496
21		c	10 035	9 369	10 189	10 485	8 479	2 189	2 502	2 700	2 859	3 057
22	Mazowieckie	a	29 306	27 177	30 165	29 895	24 860	7 509	7 721	7 769	8 483	8 896
23		b	17 671	16 149	18 562	17 438	14 327	4 705	4 958	4 674	5 313	5 365
24		c	11 635	11 028	11 603	12 457	10 533	2 804	2 763	3 095	3 170	3 531
25	Opolskie	a	6 706	6 251	6 601	5 947	5 192	759	788	1 068	858	867
26		b	4 305	4 096	4 354	3 698	3 432	473	480	679	468	444
27		c	2 401	2 155	2 247	2 249	1 760	286	308	389	390	423
28	Podkarpackie	a	9 131	9 299	8 774	9 710	7 724	1 451	1 503	1 479	1 805	1 909
29		b	4 710	4 484	4 307	4 813	3 670	715	699	683	876	916
30		c	4 421	4 815	4 467	4 897	4 054	736	804	796	929	993
31	Podlaskie	a	7 260	8 445	7 233	8 262	6 288	1 060	1 184	1 261	1 414	1 423
32		b	4 405	5 341	4 830	5 665	4 074	662	642	709	817	694
33		c	2 855	3 104	2 403	2 597	2 214	398	542	552	597	729
34	Pomorskie	a	14 701	14 732	15 081	13 550	11 085	2 962	2 975	3 250	3 418	3 279
35		b	8 724	8 743	8 850	7 574	6 234	1 807	1 755	1 754	1 862	1 706
36		c	5 977	5 989	6 231	5 976	4 851	1 155	1 220	1 496	1 556	1 573
37	Śląskie	a	17 645	17 849	19 006	17 607	14 931	4 442	4 486	5 154	5 536	5 735
38		b	13 048	13 119	14 386	12 861	10 555	3 414	3 342	3 795	4 037	4 326
39		c	4 597	4 730	4 620	4 746	4 376	1 028	1 144	1 359	1 499	1 409
40	Świętokrzyskie	a	5 297	6 280	6 099	6 098	4 784	608	666	820	968	1 128
41		b	2 350	2 947	3 005	2 979	2 072	359	390	461	515	635
42		c	2 947	3 333	3 094	3 119	2 712	249	276	359	453	493
43	Warmińsko-mazurskie ..	a	11 103	10 715	10 448	10 351	8 308	1 462	1 691	1 584	2 004	2 036
44		b	7 408	7 625	7 338	7 267	5 826	961	1 221	1 060	1 239	1 406
45		c	3 695	3 090	3 110	3 084	2 482	501	470	524	765	630
46	Wielkopolskie.....	a	22 216	22 987	22 140	21 774	19 033	4 317	4 859	4 994	5 493	5 711
47		b	12 593	13 392	13 357	12 806	11 087	2 598	2 925	3 122	3 108	3 165
48		c	9 623	9 595	8 783	8 968	7 946	1 719	1 934	1 872	2 385	2 546
49	Zachodniopomorskie	a	10 361	12 063	11 709	9 824	9 732	1 894	2 424	2 274	2 653	2 871
50		b	7 661	9 165	8 981	7 161	7 304	1 390	1 806	1 768	2 017	2 197
51		c	2 700	2 898	2 728	2 663	2 428	504	618	506	636	674

Ź r ó d ł o: System Informacji Oświatowej (SIO).

S o u r c e: Education Information System.

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Pupils attending additional classes in school										SPECIFICATION			No.
logopedycznych speech therapy					socjoterapeutycznych sociotherapeutic					a – grand total	b – urban areas	c – rural areas	
2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016				
5 600	5 547	5 563	5 736	5 996	11 582	9 723	8 864	8 535	8 456	a	P O L A N D	1	
3 289	3 347	3 354	3 226	3 509	8 915	7 145	6 463	6 153	6 222	b		2	
2 311	2 200	2 209	2 510	2 487	2 667	2 578	2 401	2 382	2 234	c		3	
432	483	399	383	384	1 080	1 009	817	909	870	a	Dolnośląskie	4	
329	355	313	261	275	935	788	583	579	598	b		5	
103	128	86	122	109	145	221	234	330	272	c		6	
399	400	421	370	369	1 052	839	784	777	661	a	Kujawsko-pomorskie	7	
215	265	242	238	206	650	553	495	427	339	b		8	
184	135	179	132	163	402	286	289	350	322	c		9	
123	134	138	171	188	763	374	324	372	190	a	Lubelskie	10	
59	57	53	82	116	607	283	269	306	143	b		11	
64	77	85	89	72	156	91	55	66	47	c		12	
199	241	178	268	191	562	459	292	380	673	a	Lubuskie	13	
106	137	107	170	124	546	432	237	337	637	b		14	
93	104	71	98	67	16	27	55	43	36	c		15	
323	304	360	304	310	586	457	579	417	298	a	Łódzkie	16	
262	237	297	207	224	471	346	432	327	239	b		17	
61	67	63	97	86	115	111	147	90	59	c		18	
382	429	428	377	475	520	414	374	256	264	a	Małopolskie	19	
217	209	221	173	211	352	290	253	167	189	b		20	
165	220	207	204	264	168	124	121	89	75	c		21	
856	839	783	885	974	1 607	1 300	1 299	1 101	1 205	a	Mazowieckie	22	
428	464	411	480	524	1 306	1 003	937	856	987	b		23	
428	375	372	405	450	301	297	362	245	218	c		24	
114	116	145	107	154	537	401	388	120	102	a	Opolskie	25	
67	64	80	56	78	503	391	372	106	86	b		26	
47	52	65	51	76	34	10	16	14	16	c		27	
249	209	267	292	271	345	291	154	166	128	a	Podkarpackie	28	
144	117	174	191	143	324	266	127	146	108	b		29	
105	92	93	101	128	21	25	27	20	20	c		30	
127	109	128	123	160	220	258	234	251	275	a	Podlaskie	31	
71	72	76	73	96	191	230	198	214	220	b		32	
56	37	52	50	64	29	28	36	37	55	c		33	
470	405	479	537	519	1 344	1 239	1 060	992	949	a	Pomorskie	34	
175	160	169	141	153	845	800	747	684	586	b		35	
295	245	310	396	366	499	439	313	308	363	c		36	
524	475	498	512	469	693	500	531	581	560	a	Śląskie	37	
347	346	355	363	352	450	318	338	492	497	b		38	
177	129	143	149	117	243	182	193	89	63	c		39	
111	96	102	77	97	234	121	99	90	86	a	Świętokrzyskie	40	
78	55	72	44	54	147	83	62	50	63	b		41	
33	41	30	33	43	87	38	37	40	23	c		42	
330	291	257	266	302	554	893	634	778	766	a	Warmińsko-mazurskie	43	
194	173	157	156	189	432	509	493	473	448	b		44	
136	118	100	110	113	122	384	141	305	318	c		45	
607	636	619	700	730	689	562	696	683	820	a	Wielkopolskie	46	
351	375	339	346	447	520	351	444	467	583	b		47	
256	261	280	354	283	169	211	252	216	237	c		48	
354	380	361	364	403	796	606	599	662	609	a	Zachodniopomorskie	49	
246	261	288	245	317	636	502	476	522	499	b		50	
108	119	73	119	86	160	104	123	140	110	c		51	

Tabl. 54. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI DO 25 ROKU ŻYCIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW, PŁCI I POZIOMU
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AGED UP TO 25 YEARS BY VOIVODSHIPS, SEX AND LEVEL OF
As of 31 XII

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2012			2013			ogółem total
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	
OGÓLEM W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH								
1	P O L S K A	424 227	202 381	221 846	401 037	193 058	207 979	301 952
2	Dolnośląskie	25 442	11 377	14 065	23 092	10 192	12 900	15 492
3	Kujawsko-pomorskie.....	30 619	13 918	16 701	29 139	13 212	15 927	22 156
4	Lubelskie.....	29 310	15 029	14 281	28 290	14 766	13 524	22 621
5	Lubuskie	11 115	5 002	6 113	10 150	4 492	5 658	6 752
6	Łódzkie	26 197	12 845	13 352	24 526	12 313	12 213	18 084
7	Małopolskie.....	39 722	19 318	20 404	38 352	18 901	19 451	28 753
8	Mazowieckie	49 502	25 608	23 894	48 333	25 415	22 918	37 822
9	Opolskie.....	9 689	4 297	5 392	9 301	4 133	5 168	6 415
10	Podkarpackie	34 978	17 883	17 095	32 733	16 886	15 847	26 570
11	Podlaskie	14 550	7 758	6 792	14 197	7 658	6 539	10 784
12	Pomorskie.....	23 629	10 409	13 220	21 566	9 329	12 237	16 298
13	Śląskie	35 847	15 858	19 989	33 616	15 308	18 308	24 959
14	Świętokrzyskie.....	18 016	9 137	8 879	18 016	9 194	8 822	13 895
15	Warmińsko-mazurskie	22 993	10 553	12 440	22 234	10 272	11 962	16 852
16	Wielkopolskie.....	33 641	14 736	18 905	30 068	13 025	17 043	20 730
17	Zachodniopomorskie	18 977	8 653	10 324	17 424	7 962	9 462	13 769
POZIOM WYKSZTAŁCENIA								
WYŻSZE								
1	P O L S K A	35 394	9 235	26 159	33 658	8 787	24 871	25 237
2	Dolnośląskie	2 039	489	1 550	1 842	441	1 401	1 196
3	Kujawsko-pomorskie.....	1 809	468	1 341	1 628	413	1 215	1 349
4	Lubelskie.....	3 363	980	2 383	3 011	862	2 149	2 309
5	Lubuskie	826	229	597	711	176	535	487
6	Łódzkie	2 068	489	1 579	1 904	460	1 444	1 366
7	Małopolskie.....	3 845	900	2 945	3 821	886	2 935	2 911
8	Mazowieckie	3 854	1 050	2 804	3 752	1 098	2 654	2 940
9	Opolskie.....	810	238	572	753	207	546	528
10	Podkarpackie	3 544	924	2 620	3 627	968	2 659	2 907
11	Podlaskie	1 488	473	1 015	1 514	473	1 041	1 150
12	Pomorskie.....	1 373	337	1 036	1 269	335	934	1 008
13	Śląskie	3 189	793	2 396	3 015	772	2 243	2 222
14	Świętokrzyskie.....	1 661	439	1 222	1 664	424	1 240	1 244
15	Warmińsko-mazurskie	1 529	420	1 109	1 449	384	1 065	992
16	Wielkopolskie.....	2 895	713	2 182	2 682	640	2 042	1 800
17	Zachodniopomorskie	1 101	293	808	1 016	248	768	828
POLICEALNE I ŚREDNIE ZAWODOWE								
1	P O L S K A	111 049	53 567	57 482	106 430	52 017	54 413	83 211
2	Dolnośląskie	5 510	2 523	2 987	5 121	2 314	2 807	3 635
3	Kujawsko-pomorskie.....	7 170	3 071	4 099	7 069	3 014	4 055	5 554
4	Lubelskie.....	8 588	4 693	3 895	8 395	4 620	3 775	7 029
5	Lubuskie	2 515	1 056	1 459	2 453	1 020	1 433	1 679
6	Łódzkie	6 486	3 202	3 284	6 146	3 175	2 971	4 618
7	Małopolskie.....	11 773	5 794	5 979	11 506	5 742	5 764	8 848
8	Mazowieckie	12 098	6 520	5 578	12 098	6 604	5 494	9 876
9	Opolskie.....	2 260	1 009	1 251	2 215	990	1 225	1 591
10	Podkarpackie	11 531	5 833	5 698	10 632	5 412	5 220	9 043

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

WYKSZTAŁCENIA

EDUCATION

2014		2015			2016			SPECIFICATION	No.
mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females		
TOTAL IN ABSOLUTE NUMBERS									
142 570	159 382	236 837	108 088	128 749	179 203	77 201	102 002	POLAND	1
6 470	9 022	11 798	4 735	7 063	9 006	3 292	5 714	Dolnośląskie	2
9 685	12 471	16 977	7 013	9 964	14 167	5 595	8 572	Kujawsko-pomorskie	3
11 924	10 697	19 179	9 808	9 371	15 337	7 611	7 726	Lubelskie	4
2 875	3 877	5 357	2 187	3 170	4 027	1 435	2 592	Lubuskie	5
8 901	9 183	14 292	6 601	7 691	10 211	4 409	5 802	Łódzkie	6
13 950	14 803	21 535	10 222	11 313	15 290	7 095	8 195	Małopolskie	7
19 575	18 247	30 315	15 299	15 016	23 193	11 087	12 106	Mazowieckie	8
2 752	3 663	5 079	1 964	3 115	4 202	1 547	2 655	Opolskie	9
13 523	13 047	21 884	11 099	10 785	16 279	8 030	8 249	Podkarpackie	10
5 870	4 914	9 233	4 986	4 247	7 082	3 681	3 401	Podlaskie	11
6 686	9 612	12 109	4 743	7 366	9 112	3 099	6 013	Pomorskie	12
11 056	13 903	18 494	7 717	10 777	13 558	5 198	8 360	Śląskie	13
7 149	6 746	11 463	5 701	5 762	8 640	4 182	4 458	Świętokrzyskie	14
7 574	9 278	13 144	5 628	7 516	9 891	3 837	6 054	Warmińsko-mazurskie	15
8 545	12 185	15 599	6 157	9 442	11 366	4 203	7 163	Wielkopolskie	16
6 035	7 734	10 379	4 228	6 151	7 842	2 900	4 942	Zachodniopomorskie	17
LEVEL OF EDUCATION									
TERTIARY									
6 523	18 714	18 542	4 756	13 786	13 373	3 549	9 824	POLAND	1
286	910	860	217	643	602	159	443	Dolnośląskie	2
309	1 040	890	236	654	697	152	545	Kujawsko-pomorskie	3
667	1 642	1 939	554	1 385	1 509	410	1 099	Lubelskie	4
136	351	331	100	231	229	67	162	Lubuskie	5
329	1 037	1 043	218	825	684	157	527	Łódzkie	6
678	2 233	2 065	493	1 572	1 443	381	1 062	Małopolskie	7
864	2 076	2 154	582	1 572	1 571	466	1 105	Mazowieckie	8
136	392	482	122	360	358	89	269	Opolskie	9
729	2 178	2 106	534	1 572	1 603	432	1 171	Podkarpackie	10
375	775	912	275	637	616	192	424	Podlaskie	11
237	771	657	166	491	503	125	378	Pomorskie	12
599	1 623	1 595	428	1 167	1 034	273	761	Śląskie	13
318	926	1 059	248	811	745	178	567	Świętokrzyskie	14
258	734	692	177	515	552	144	408	Warmińsko-mazurskie	15
403	1 397	1 233	281	952	837	203	634	Wielkopolskie	16
199	629	524	125	399	390	121	269	Zachodniopomorskie	17
POST-SECONDARY AND VOCATIONAL SECONDARY									
40 158	43 053	65 671	30 795	34 876	49 180	22 462	26 718	POLAND	1
1 578	2 057	2 909	1 240	1 669	2 210	881	1 329	Dolnośląskie	2
2 268	3 286	4 113	1 548	2 565	3 418	1 298	2 120	Kujawsko-pomorskie	3
3 835	3 194	6 134	3 261	2 873	4 919	2 605	2 314	Lubelskie	4
667	1 012	1 323	529	794	941	323	618	Lubuskie	5
2 354	2 264	3 581	1 699	1 882	2 471	1 136	1 335	Łódzkie	6
4 341	4 507	6 653	3 189	3 464	4 517	2 132	2 385	Małopolskie	7
5 453	4 423	8 105	4 320	3 785	6 217	3 235	2 982	Mazowieckie	8
707	884	1 203	457	746	1 056	415	641	Opolskie	9
4 514	4 529	7 515	3 753	3 762	5 567	2 733	2 834	Podkarpackie	10

Tabl. 54. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI DO 25 ROKU ŻYCIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW, PŁCI I POZIOMU

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AGED UP TO 25 YEARS BY VOIVODSHIPS, SEX AND LEVEL OF

As of 31 XII

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2012			2013			ogółem total
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH (cd.)								
POZIOM WYKSZTAŁCENIA (cd.)								
POLICEALNE I ŚREDNIE ZAWODOWE (dok.)								
11	Podlaskie	4 165	2 335	1 830	4 234	2 460	1 774	3 247
12	Pomorskie	5 483	2 357	3 126	5 213	2 169	3 044	4 101
13	Śląskie	9 752	4 412	5 340	8 748	4 096	4 652	6 612
14	Świętokrzyskie	6 254	3 368	2 886	6 295	3 314	2 981	5 076
15	Warmińsko-mazurskie	5 068	2 162	2 906	4 980	2 212	2 768	3 860
16	Wielkopolskie	8 584	3 552	5 032	7 665	3 252	4 413	5 520
17	Zachodniopomorskie	3 812	1 680	2 132	3 660	1 623	2 037	2 922
ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE								
1	P O L S K A	91 194	33 928	57 266	83 554	31 787	51 767	62 438
2	Dolnośląskie	5 457	1 872	3 585	4 709	1 600	3 109	3 096
3	Kujawsko-pomorskie	5 763	1 890	3 873	5 366	1 776	3 590	4 127
4	Lubelskie	7 259	3 020	4 239	6 729	2 831	3 898	5 053
5	Lubuskie	2 011	689	1 322	1 641	562	1 079	1 108
6	Łódzkie	6 149	2 419	3 730	5 507	2 258	3 249	4 155
7	Małopolskie	9 134	3 355	5 779	8 304	3 153	5 151	6 035
8	Mazowieckie	12 846	5 354	7 492	12 167	5 134	7 033	9 382
9	Opolskie	1 852	627	1 225	1 723	570	1 153	1 156
10	Podkarpackie	7 152	2 702	4 450	6 552	2 566	3 986	5 265
11	Podlaskie	3 269	1 378	1 891	3 054	1 339	1 715	2 304
12	Pomorskie	4 934	1 641	3 293	4 330	1 428	2 902	3 186
13	Śląskie	6 473	2 275	4 198	6 054	2 281	3 773	4 454
14	Świętokrzyskie	3 985	1 554	2 431	3 764	1 509	2 255	2 823
15	Warmińsko-mazurskie	5 008	1 799	3 209	4 782	1 741	3 041	3 695
16	Wielkopolskie	6 121	1 984	4 137	5 413	1 737	3 676	3 677
17	Zachodniopomorskie	3 781	1 369	2 412	3 459	1 302	2 157	2 922
ZASADNICZE ZAWODOWE								
1	P O L S K A	91 667	52 222	39 445	89 677	51 366	38 311	64 829
2	Dolnośląskie	5 364	2 853	2 511	5 183	2 752	2 431	3 135
3	Kujawsko-pomorskie	7 750	3 965	3 785	7 450	3 786	3 664	5 341
4	Lubelskie	4 926	3 218	1 708	5 110	3 377	1 733	4 148
5	Lubuskie	2 576	1 344	1 232	2 403	1 201	1 202	1 539
6	Łódzkie	4 644	2 732	1 912	4 600	2 705	1 895	3 272
7	Małopolskie	9 855	6 102	3 753	9 968	6 180	3 788	7 310
8	Mazowieckie	9 565	5 920	3 645	9 749	6 153	3 596	7 420
9	Opolskie	2 439	1 226	1 213	2 369	1 202	1 167	1 600
10	Podkarpackie	8 015	5 356	2 659	7 687	5 163	2 524	6 041
11	Podlaskie	2 373	1 548	825	2 442	1 574	868	1 787
12	Pomorskie	5 930	2 981	2 949	5 301	2 644	2 657	3 766
13	Śląskie	6 671	3 390	3 281	6 669	3 539	3 130	4 765
14	Świętokrzyskie	3 584	2 269	1 315	3 884	2 478	1 406	2 963
15	Warmińsko-mazurskie	4 776	2 521	2 255	4 772	2 527	2 245	3 469
16	Wielkopolskie	9 232	4 722	4 510	8 404	4 194	4 210	5 522
17	Zachodniopomorskie	3 967	2 075	1 892	3 686	1 891	1 795	2 751

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

WYKSZTAŁCENIA (cd.)

EDUCATION (cont.)

2014		2015			2016			SPECIFICATION	No.
mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females		
IN ABSOLUTE NUMBERS (cont.)									
LEVEL OF EDUCATION (cont.)									
POST-SECONDARY AND VOCATIONAL SECONDARY (cont.)									
1 885	1 362	2 851	1 628	1 223	2 210	1 235	975	Podlaskie	11
1 645	2 456	2 989	1 166	1 823	2 202	748	1 454	Pomorskie	12
3 023	3 589	4 828	2 175	2 653	3 520	1 517	2 003	Śląskie	13
2 741	2 335	4 114	2 115	1 999	3 159	1 605	1 554	Świętokrzyskie	14
1 669	2 191	3 051	1 279	1 772	2 249	858	1 391	Warmińsko-mazurskie	15
2 210	3 310	4 086	1 592	2 494	2 847	1 106	1 741	Wielkopolskie	16
1 268	1 654	2 216	844	1 372	1 677	635	1 042	Zachodniopomorskie	17
GENERAL SECONDARY									
23 756	38 682	48 033	17 923	30 110	35 900	12 837	23 063	P O L A N D	1
973	2 123	2 173	734	1 439	1 575	495	1 080	Dolnośląskie	2
1 409	2 718	3 151	998	2 153	2 610	855	1 755	Kujawsko-pomorskie	3
2 187	2 866	4 209	1 739	2 470	3 450	1 352	2 098	Lubelskie	4
391	717	838	261	577	624	181	443	Lubuskie	5
1 656	2 499	3 197	1 233	1 964	2 240	837	1 403	Łódzkie	6
2 258	3 777	4 282	1 611	2 671	2 989	1 092	1 897	Małopolskie	7
3 839	5 543	7 179	2 917	4 262	5 555	2 181	3 374	Mazowieckie	8
429	727	852	281	571	669	218	451	Opolskie	9
2 113	3 152	4 368	1 688	2 680	3 239	1 248	1 991	Podkarpackie	10
1 059	1 245	1 909	883	1 026	1 442	628	814	Podlaskie	11
1 038	2 148	2 384	772	1 612	1 747	510	1 237	Pomorskie	12
1 652	2 802	3 281	1 217	2 064	2 387	826	1 561	Śląskie	13
1 134	1 689	2 383	936	1 447	1 766	687	1 079	Świętokrzyskie	14
1 364	2 331	2 805	986	1 819	1 987	675	1 312	Warmińsko-mazurskie	15
1 141	2 536	2 845	883	1 962	1 940	529	1 411	Wielkopolskie	16
1 113	1 809	2 177	784	1 393	1 680	523	1 157	Zachodniopomorskie	17
BASIC VOCATIONAL									
37 096	27 733	51 920	28 445	23 475	39 330	20 292	19 038	P O L A N D	1
1 624	1 511	2 445	1 167	1 278	1 845	780	1 065	Dolnośląskie	2
2 696	2 645	4 206	1 980	2 226	3 538	1 588	1 950	Kujawsko-pomorskie	3
2 798	1 350	3 621	2 369	1 252	2 732	1 731	1 001	Lubelskie	4
762	777	1 257	558	699	923	377	546	Lubuskie	5
1 950	1 322	2 668	1 504	1 164	1 917	988	929	Łódzkie	6
4 496	2 814	5 676	3 317	2 359	4 218	2 425	1 793	Małopolskie	7
4 694	2 726	6 174	3 811	2 363	4 694	2 767	1 927	Mazowieckie	8
780	820	1 321	592	729	1 071	441	630	Opolskie	9
4 015	2 026	5 113	3 373	1 740	3 746	2 377	1 369	Podkarpackie	10
1 178	609	1 595	1 060	535	1 264	813	451	Podlaskie	11
1 817	1 949	2 887	1 254	1 633	2 190	887	1 303	Pomorskie	12
2 474	2 291	3 493	1 660	1 833	2 586	1 129	1 457	Śląskie	13
1 900	1 063	2 436	1 541	895	1 859	1 113	746	Świętokrzyskie	14
1 818	1 651	2 786	1 388	1 398	2 073	924	1 149	Warmińsko-mazurskie	15
2 685	2 837	4 180	1 907	2 273	3 151	1 325	1 826	Wielkopolskie	16
1 409	1 342	2 062	964	1 098	1 523	627	896	Zachodniopomorskie	17

Tabl. 54. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI DO 25 ROKU ŻYCIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW, PŁCI I POZIOMU

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AGED UP TO 25 YEARS BY VOIVODSHIPS, SEX AND LEVEL OF
As of 31 XII

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2012			2013			ogółem total
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH (dok.)								
POZIOM WYKSZTAŁCENIA (dok.)								
GIMNAZJALNE I PONIŻEJ								
1	P O L S K A	94 923	53 429	41 494	87 718	49 101	38 617	66 237
2	Dolnośląskie.....	7 072	3 640	3 432	6 237	3 085	3 152	4 430
3	Kujawsko-pomorskie.....	8 127	4 524	3 603	7 626	4 223	3 403	5 785
4	Lubelskie.....	5 174	3 118	2 056	5 045	3 076	1 969	4 082
5	Lubuskie.....	3 187	1 684	1 503	2 942	1 533	1 409	1 939
6	Łódzkie.....	6 850	4 003	2 847	6 369	3 715	2 654	4 673
7	Małopolskie.....	5 115	3 167	1 948	4 753	2 940	1 813	3 649
8	Mazowieckie.....	11 139	6 764	4 375	10 567	6 426	4 141	8 204
9	Opolskie.....	2 328	1 197	1 131	2 241	1 164	1 077	1 540
10	Podkarpackie.....	4 736	3 068	1 668	4 235	2 777	1 458	3 314
11	Podlaskie.....	3 255	2 024	1 231	2 953	1 812	1 141	2 296
12	Pomorskie.....	5 909	3 093	2 816	5 453	2 753	2 700	4 237
13	Śląskie.....	9 762	4 988	4 774	9 130	4 620	4 510	6 906
14	Świętokrzyskie.....	2 532	1 507	1 025	2 409	1 469	940	1 789
15	Warmińsko-mazurskie.....	6 612	3 651	2 961	6 251	3 408	2 843	4 836
16	Wielkopolskie.....	6 809	3 765	3 044	5 904	3 202	2 702	4 211
17	Zachodniopomorskie.....	6 316	3 236	3 080	5 603	2 898	2 705	4 346
OGÓLEM W %								
1	P O L S K A	19,9	19,5	20,2	18,6	18,2	18,9	16,5
2	Dolnośląskie.....	16,2	14,8	17,5	15,0	13,5	16,6	12,7
3	Kujawsko-pomorskie.....	20,6	20,4	20,7	19,4	19,1	19,7	17,4
4	Lubelskie.....	22,4	22,5	22,2	21,1	21,3	20,9	19,4
5	Lubuskie.....	18,3	17,3	19,3	17,0	15,9	17,9	14,3
6	Łódzkie.....	17,3	16,9	17,8	16,2	15,9	16,5	14,3
7	Małopolskie.....	24,6	25,1	24,2	23,3	23,7	23,0	20,7
8	Mazowieckie.....	18,2	18,0	18,4	17,1	17,0	17,1	15,1
9	Opolskie.....	18,7	17,3	20,0	18,0	16,8	19,1	15,1
10	Podkarpackie.....	22,7	23,6	22,0	21,2	22,0	20,5	19,3
11	Podlaskie.....	21,2	20,9	21,5	20,0	19,8	20,2	17,9
12	Pomorskie.....	20,6	20,1	21,0	18,9	18,1	19,5	16,8
13	Śląskie.....	17,4	17,0	17,8	16,1	15,8	16,5	14,2
14	Świętokrzyskie.....	20,8	20,7	20,9	20,0	19,9	20,1	18,4
15	Warmińsko-mazurskie.....	20,3	19,5	21,1	19,2	18,4	20,0	17,2
16	Wielkopolskie.....	22,7	22,1	23,3	20,8	20,0	21,4	17,8
17	Zachodniopomorskie.....	16,9	16,1	17,6	15,7	15,0	16,4	14,6
POZIOM WYKSZTAŁCENIA								
WYŻSZE								
1	P O L S K A	1,7	0,9	2,4	1,6	0,8	2,3	1,4
2	Dolnośląskie.....	1,3	0,6	1,9	1,2	0,6	1,8	1,0
3	Kujawsko-pomorskie.....	1,2	0,7	1,7	1,1	0,6	1,5	1,1
4	Lubelskie.....	2,6	1,5	3,7	2,2	1,2	3,3	2,0
5	Lubuskie.....	1,4	0,8	1,9	1,2	0,6	1,7	1,0
6	Łódzkie.....	1,4	0,6	2,1	1,3	0,6	2,0	1,1

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

WYKSZTAŁCENIA (cd.)

EDUCATION (cont.)

2014		2015			2016			SPECIFICATION	No.
mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females		
IN ABSOLUTE NUMBERS (cont.)									
LEVEL OF EDUCATION (cont.)									
LOWER SECONDARY AND BELOW									
35 037	31 200	52 671	26 169	26 502	41 420	18 061	23 359	POLAND	1
2 009	2 421	3 411	1 377	2 034	2 774	977	1 797	<i>Dolnośląskie</i>	2
3 003	2 782	4 617	2 251	2 366	3 904	1 702	2 202	<i>Kujawsko-pomorskie</i>	3
2 437	1 645	3 276	1 885	1 391	2 727	1 513	1 214	<i>Lubelskie</i>	4
919	1 020	1 608	739	869	1 310	487	823	<i>Lubuskie</i>	5
2 612	2 061	3 803	1 947	1 856	2 899	1 291	1 608	<i>Łódzkie</i>	6
2 177	1 472	2 859	1 612	1 247	2 123	1 065	1 058	<i>Małopolskie</i>	7
4 725	3 479	6 703	3 669	3 034	5 156	2 438	2 718	<i>Mazowieckie</i>	8
700	840	1 221	512	709	1 048	384	664	<i>Opolskie</i>	9
2 152	1 162	2 782	1 751	1 031	2 124	1 240	884	<i>Podkarpackie</i>	10
1 373	923	1 966	1 140	826	1 550	813	737	<i>Podlaskie</i>	11
1 949	2 288	3 192	1 385	1 807	2 470	829	1 641	<i>Pomorskie</i>	12
3 308	3 598	5 297	2 237	3 060	4 031	1 453	2 578	<i>Śląskie</i>	13
1 056	733	1 471	861	610	1 111	599	512	<i>Świętokrzyskie</i>	14
2 465	2 371	3 810	1 798	2 012	3 030	1 236	1 794	<i>Warmińsko-mazurskie</i>	15
2 106	2 105	3 255	1 494	1 761	2 591	1 040	1 551	<i>Wielkopolskie</i>	16
2 046	2 300	3 400	1 511	1 889	2 572	994	1 578	<i>Zachodniopomorskie</i>	17
TOTAL IN %									
16,1	17,0	15,1	14,5	15,8	13,4	12,4	14,3	POLAND	1
11,0	14,4	11,8	9,8	13,7	10,5	8,1	12,6	<i>Dolnośląskie</i>	2
17,0	17,8	15,8	15,0	16,5	14,4	13,4	15,1	<i>Kujawsko-pomorskie</i>	3
19,7	19,0	17,8	17,7	17,8	16,0	15,7	16,4	<i>Lubelskie</i>	4
13,0	15,5	13,6	12,1	14,9	12,4	10,2	14,2	<i>Lubuskie</i>	5
13,9	14,8	13,1	12,0	14,1	11,2	9,8	12,6	<i>Łódzkie</i>	6
21,1	20,3	18,0	18,4	17,6	15,8	16,1	15,7	<i>Małopolskie</i>	7
15,0	15,3	14,0	13,7	14,3	12,3	11,7	12,9	<i>Mazowieckie</i>	8
13,7	16,4	14,0	11,9	15,8	13,0	10,7	14,7	<i>Opolskie</i>	9
20,0	18,6	17,7	18,5	17,0	15,1	15,7	14,6	<i>Podkarpackie</i>	10
17,8	17,9	16,8	16,6	17,0	14,6	14,0	15,4	<i>Podlaskie</i>	11
15,7	17,8	15,6	14,3	16,5	14,2	12,1	15,6	<i>Pomorskie</i>	12
13,6	14,8	12,5	11,4	13,4	11,3	9,8	12,5	<i>Śląskie</i>	13
18,4	18,4	17,3	17,0	17,6	15,1	14,8	15,4	<i>Świętokrzyskie</i>	14
16,1	18,2	15,7	14,3	17,0	13,5	11,5	15,3	<i>Warmińsko-mazurskie</i>	15
16,9	18,5	16,7	15,6	17,5	14,6	13,1	15,7	<i>Wielkopolskie</i>	16
13,5	15,5	13,1	11,6	14,3	11,9	9,9	13,6	<i>Zachodniopomorskie</i>	17
LEVEL OF EDUCATION									
TERTIARY									
0,7	2,0	1,2	0,6	1,7	1,0	0,6	1,4	POLAND	1
0,5	1,5	0,9	0,4	1,2	0,7	0,4	1,0	<i>Dolnośląskie</i>	2
0,5	1,5	0,8	0,5	1,1	0,7	0,4	1,0	<i>Kujawsko-pomorskie</i>	3
1,1	2,9	1,8	1,0	2,6	1,6	0,8	2,3	<i>Lubelskie</i>	4
0,6	1,4	0,8	0,6	1,1	0,7	0,5	0,9	<i>Lubuskie</i>	5
0,5	1,7	1,0	0,4	1,5	0,8	0,3	1,1	<i>Łódzkie</i>	6

Tabl. 54. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI DO 25 ROKU ŻYCIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW, PŁCI I POZIOMU

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AGED UP TO 25 YEARS BY VOIVODSHIPS, SEX AND LEVEL OF
As of 31 XII

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2012			2013			ogółem total
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	
								W % (cd.)
								POZIOM WYKSZTAŁCENIA (cd.)
								WYŻSZE (dok.)
7	Małopolskie	2,4	1,2	3,5	2,3	1,1	3,5	2,1
8	Mazowieckie	1,4	0,7	2,2	1,3	0,7	2,0	1,2
9	Opolskie	1,6	1,0	2,1	1,5	0,8	2,0	1,2
10	Podkarpackie	2,3	1,2	3,4	2,4	1,3	3,4	2,1
11	Podlaskie	2,2	1,3	3,2	2,1	1,2	3,2	1,9
12	Pomorskie	1,2	0,7	1,6	1,1	0,7	1,5	1,0
13	Śląskie	1,6	0,9	2,1	1,4	0,8	2,0	1,3
14	Świętokrzyskie	1,9	1,0	2,9	1,8	0,9	2,8	1,6
15	Warmińsko-mazurskie	1,4	0,8	1,9	1,3	0,7	1,8	1,0
16	Wielkopolskie	2,0	1,1	2,7	1,9	1,0	2,6	1,5
17	Zachodniopomorskie	1,0	0,5	1,4	0,9	0,5	1,3	0,9
								POLICEALNE I ŚREDNIE ZAWODOWE
1	P O L S K A	5,2	5,2	5,2	4,9	4,9	4,9	4,6
2	Dolnośląskie	3,5	3,3	3,7	3,3	3,1	3,6	3,0
3	Kujawsko-pomorskie	4,8	4,5	5,1	4,7	4,4	5,0	4,4
4	Lubelskie	6,5	7,0	6,0	6,3	6,7	5,8	6,0
5	Lubuskie	4,1	3,7	4,6	4,1	3,6	4,5	3,6
6	Łódzkie	4,3	4,2	4,4	4,1	4,1	4,0	3,7
7	Małopolskie	7,3	7,5	7,1	7,0	7,2	6,8	6,4
8	Mazowieckie	4,4	4,6	4,3	4,3	4,4	4,1	4,0
9	Opolskie	4,4	4,1	4,6	4,3	4,0	4,5	3,8
10	Podkarpackie	7,5	7,7	7,3	6,9	7,0	6,7	6,6
11	Podlaskie	6,1	6,3	5,8	6,0	6,4	5,5	5,4
12	Pomorskie	4,8	4,5	5,0	4,6	4,2	4,9	4,2
13	Śląskie	4,7	4,7	4,8	4,2	4,2	4,2	3,8
14	Świętokrzyskie	7,2	7,6	6,8	7,0	7,2	6,8	6,7
15	Warmińsko-mazurskie	4,5	4,0	4,9	4,3	4,0	4,6	3,9
16	Wielkopolskie	5,8	5,3	6,2	5,3	5,0	5,5	4,7
17	Zachodniopomorskie	3,4	3,1	3,6	3,3	3,0	3,5	3,1
								ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE
1	P O L S K A	4,3	3,3	5,2	3,9	3,0	4,7	3,4
2	Dolnośląskie	3,5	2,4	4,5	3,1	2,1	4,0	2,5
3	Kujawsko-pomorskie	3,9	2,8	4,8	3,6	2,6	4,4	3,2
4	Lubelskie	5,5	4,5	6,6	5,0	4,1	6,0	4,3
5	Lubuskie	3,3	2,4	4,2	2,7	2,0	3,4	2,4
6	Łódzkie	4,1	3,2	5,0	3,6	2,9	4,4	3,3
7	Małopolskie	5,7	4,4	6,9	5,1	3,9	6,1	4,3
8	Mazowieckie	4,7	3,8	5,8	4,3	3,4	5,3	3,8
9	Opolskie	3,6	2,5	4,5	3,3	2,3	4,3	2,7
10	Podkarpackie	4,6	3,6	5,7	4,2	3,3	5,1	3,8
11	Podlaskie	4,8	3,7	6,0	4,3	3,5	5,3	3,8
12	Pomorskie	4,3	3,2	5,2	3,8	2,8	4,6	3,3
13	Śląskie	3,2	2,4	3,7	2,9	2,3	3,4	2,5
14	Świętokrzyskie	4,6	3,5	5,7	4,2	3,3	5,1	3,7
15	Warmińsko-mazurskie	4,4	3,3	5,4	4,1	3,1	5,1	3,8

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

WYKSZTAŁCENIA (cd.)

EDUCATION (cont.)

2014		2015			2016			SPECIFICATION	No.
mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females		
IN % (cont.)									
LEVEL OF EDUCATION (cont.)									
TERTIARY (cont.)									
1,0	3,1	1,7	0,9	2,4	1,5	0,9	2,0	Małopolskie	7
0,7	1,7	1,0	0,5	1,5	0,8	0,5	1,2	Mazowieckie	8
0,7	1,8	1,3	0,7	1,8	1,1	0,6	1,5	Opolskie	9
1,1	3,1	1,7	0,9	2,5	1,5	0,8	2,1	Podkarpackie	10
1,1	2,8	1,7	0,9	2,6	1,3	0,7	1,9	Podlaskie	11
0,6	1,4	0,8	0,5	1,1	0,8	0,5	1,0	Pomorskie	12
0,7	1,7	1,1	0,6	1,4	0,9	0,5	1,1	Śląskie	13
0,8	2,5	1,6	0,7	2,5	1,3	0,6	2,0	Świętokrzyskie	14
0,5	1,4	0,8	0,4	1,2	0,8	0,4	1,0	Warmińsko-mazurskie	15
0,8	2,1	1,3	0,7	1,8	1,1	0,6	1,4	Wielkopolskie	16
0,4	1,3	0,7	0,3	0,9	0,6	0,4	0,7	Zachodniopomorskie	17
POST-SECONDARY AND VOCATIONAL SECONDARY									
4,5	4,6	4,2	4,1	4,3	3,7	3,6	3,8	POLAND	1
2,7	3,3	2,9	2,6	3,2	2,6	2,2	2,9	Dolnośląskie	2
4,0	4,7	3,8	3,3	4,2	3,5	3,1	3,7	Kujawsko-pomorskie	3
6,3	5,7	5,7	5,9	5,5	5,1	5,4	4,9	Lubelskie	4
3,0	4,1	3,4	2,9	3,7	2,9	2,3	3,4	Lubuskie	5
3,7	3,7	3,3	3,1	3,5	2,7	2,5	2,9	Łódzkie	6
6,6	6,2	5,6	5,8	5,4	4,7	4,8	4,6	Małopolskie	7
4,2	3,7	3,7	3,9	3,6	3,3	3,4	3,2	Mazowieckie	8
3,5	4,0	3,3	2,8	3,8	3,3	2,9	3,6	Opolskie	9
6,7	6,4	6,1	6,3	5,9	5,2	5,3	5,0	Podkarpackie	10
5,7	5,0	5,2	5,4	4,9	4,6	4,7	4,4	Podlaskie	11
3,9	4,5	3,8	3,5	4,1	3,4	2,9	3,8	Pomorskie	12
3,7	3,8	3,3	3,2	3,3	2,9	2,8	3,0	Śląskie	13
7,1	6,4	6,2	6,3	6,1	5,5	5,7	5,4	Świętokrzyskie	14
3,5	4,3	3,7	3,2	4,0	3,1	2,6	3,5	Warmińsko-mazurskie	15
4,4	5,0	4,4	4,0	4,6	3,7	3,5	3,8	Wielkopolskie	16
2,8	3,3	2,8	2,3	3,2	2,5	2,2	2,9	Zachodniopomorskie	17
GENERAL SECONDARY									
2,7	4,1	3,1	2,4	3,7	2,7	2,1	3,2	POLAND	1
1,6	3,4	2,2	1,5	2,8	1,8	1,2	2,4	Dolnośląskie	2
2,5	3,9	2,9	2,1	3,6	2,6	2,0	3,1	Kujawsko-pomorskie	3
3,6	5,1	3,9	3,1	4,7	3,6	2,8	4,4	Lubelskie	4
1,8	2,9	2,1	1,4	2,7	1,9	1,3	2,4	Lubuskie	5
2,6	4,0	2,9	2,2	3,6	2,5	1,9	3,0	Łódzkie	6
3,4	5,2	3,6	2,9	4,2	3,1	2,5	3,6	Małopolskie	7
2,9	4,6	3,3	2,6	4,1	2,9	2,3	3,6	Mazowieckie	8
2,1	3,3	2,4	1,7	2,9	2,1	1,5	2,5	Opolskie	9
3,1	4,5	3,5	2,8	4,2	3,0	2,4	3,5	Podkarpackie	10
3,2	4,5	3,5	2,9	4,1	3,0	2,4	3,7	Podlaskie	11
2,4	4,0	3,1	2,3	3,6	2,7	2,0	3,2	Pomorskie	12
2,0	3,0	2,2	1,8	2,6	2,0	1,5	2,3	Śląskie	13
2,9	4,6	3,6	2,8	4,4	3,1	2,4	3,7	Świętokrzyskie	14
2,9	4,6	3,4	2,5	4,1	2,7	2,0	3,3	Warmińsko-mazurskie	15

Tabl. 54. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI DO 25 ROKU ŻYCIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW, PŁCI I POZIOMU

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AGED UP TO 25 YEARS BY VOIVODSHIPS, SEX AND LEVEL OF

As of 31 XII

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2012			2013			ogółem total
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	
								W % (dok.)
								POZIOM WYKSZTAŁCENIA (dok.)
								ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE (dok.)
16	Wielkopolskie	4,1	3,0	5,1	3,7	2,7	4,6	3,2
17	Zachodniopomorskie.....	3,4	2,5	4,1	3,1	2,4	3,7	3,1
								ZASADNICZE ZAWODOWE
1	P O L S K A	4,3	5,0	3,6	4,2	4,9	3,5	3,6
2	Dolnośląskie.....	3,4	3,7	3,1	3,4	3,6	3,1	2,6
3	Kujawsko-pomorskie.....	5,2	5,8	4,7	5,0	5,5	4,5	4,2
4	Lubelskie.....	3,8	4,8	2,7	3,8	4,9	2,7	3,5
5	Lubuskie.....	4,2	4,6	3,9	4,0	4,3	3,8	3,3
6	Łódzkie.....	3,1	3,6	2,6	3,0	3,5	2,6	2,6
7	Małopolskie.....	6,1	7,9	4,5	6,1	7,7	4,5	5,3
8	Mazowieckie.....	3,5	4,2	2,8	3,4	4,1	2,7	3,0
9	Opolskie.....	4,7	4,9	4,5	4,6	4,9	4,3	3,8
10	Podkarpackie.....	5,2	7,1	3,4	5,0	6,7	3,3	4,4
11	Podlaskie.....	3,5	4,2	2,6	3,4	4,1	2,7	3,0
12	Pomorskie.....	5,2	5,8	4,7	4,6	5,1	4,2	3,9
13	Śląskie.....	3,2	3,6	2,9	3,2	3,6	2,8	2,7
14	Świętokrzyskie.....	4,1	5,1	3,1	4,3	5,4	3,2	3,9
15	Warmińsko-mazurskie.....	4,2	4,6	3,8	4,1	4,5	3,7	3,5
16	Wielkopolskie.....	6,2	7,1	5,5	5,8	6,4	5,3	4,7
17	Zachodniopomorskie.....	3,5	3,9	3,2	3,3	3,6	3,1	2,9
								GIMNAZJALNE I PONIŻEJ
1	P O L S K A	4,4	5,1	3,8	4,1	4,6	3,5	3,6
2	Dolnośląskie.....	4,5	4,7	4,3	4,1	4,1	4,1	3,6
3	Kujawsko-pomorskie.....	5,5	6,6	4,5	5,1	6,1	4,2	4,6
4	Lubelskie.....	3,9	4,7	3,2	3,8	4,4	3,0	3,5
5	Lubuskie.....	5,3	5,8	4,7	4,9	5,4	4,5	4,1
6	Łódzkie.....	4,5	5,3	3,8	4,2	4,8	3,6	3,7
7	Małopolskie.....	3,2	4,1	2,3	2,9	3,7	2,1	2,6
8	Mazowieckie.....	4,1	4,8	3,4	3,7	4,3	3,1	3,3
9	Opolskie.....	4,5	4,8	4,2	4,3	4,7	4,0	3,6
10	Podkarpackie.....	3,1	4,0	2,1	2,7	3,6	1,9	2,4
11	Podlaskie.....	4,7	5,4	3,9	4,2	4,7	3,5	3,8
12	Pomorskie.....	5,2	6,0	4,5	4,8	5,3	4,3	4,4
13	Śląskie.....	4,8	5,4	4,3	4,4	4,8	4,1	3,9
14	Świętokrzyskie.....	2,9	3,4	2,4	2,7	3,2	2,1	2,4
15	Warmińsko-mazurskie.....	5,8	6,7	5,0	5,4	6,1	4,7	4,9
16	Wielkopolskie.....	4,6	5,7	3,7	4,1	4,9	3,4	3,6
17	Zachodniopomorskie.....	5,6	6,0	5,2	5,0	5,4	4,7	4,6

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

WYKSZTAŁCENIA (dok.)

EDUCATION (cont.)

2014		2015			2016			SPECIFICATION	No.
mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females		
IN % (cont.)									
LEVEL OF EDUCATION (cont.)									
GENERAL SECONDARY (cont.)									
2,3	3,9	3,0	2,2	3,6	2,5	1,7	3,1	Wielkopolskie	16
2,5	3,6	2,7	2,1	3,2	2,6	1,8	3,2	Zachodniopomorskie	17
BASIC VOCATIONAL									
4,2	3,0	3,3	3,8	2,9	2,9	3,3	2,7	POLAND	1
2,8	2,4	2,4	2,4	2,5	2,1	1,9	2,3	Dolnośląskie	2
4,7	3,8	3,9	4,2	3,7	3,6	3,8	3,4	Kujawsko-pomorskie	3
4,6	2,4	3,4	4,3	2,4	2,9	3,6	2,1	Lubelskie	4
3,4	3,1	3,2	3,1	3,3	2,9	2,7	3,0	Lubuskie	5
3,0	2,1	2,4	2,7	2,1	2,1	2,2	2,0	Łódzkie	6
6,8	3,9	4,7	6,0	3,7	4,4	5,5	3,4	Małopolskie	7
3,6	2,3	2,9	3,4	2,3	2,5	2,9	2,1	Mazowieckie	8
3,9	3,7	3,6	3,6	3,7	3,3	3,1	3,5	Opolskie	9
5,9	2,9	4,1	5,6	2,7	3,5	4,6	2,4	Podkarpackie	10
3,6	2,2	2,9	3,5	2,1	2,6	3,1	2,0	Podlaskie	11
4,3	3,6	3,7	3,8	3,7	3,4	3,5	3,4	Pomorskie	12
3,0	2,4	2,4	2,4	2,3	2,2	2,1	2,2	Śląskie	13
4,9	2,9	3,7	4,6	2,7	3,3	3,9	2,6	Świętokrzyskie	14
3,9	3,2	3,3	3,5	3,2	2,8	2,8	2,9	Warmińsko-mazurskie	15
5,3	4,3	4,5	4,8	4,2	4,1	4,1	4,0	Wielkopolskie	16
3,2	2,7	2,6	2,6	2,6	2,3	2,1	2,5	Zachodniopomorskie	17
LOWER SECONDARY AND BELOW									
4,0	3,3	3,4	3,5	3,2	3,1	2,9	3,3	POLAND	1
3,4	3,9	3,4	2,8	3,9	3,2	2,4	4,0	Dolnośląskie	2
5,3	4,0	4,3	4,8	3,9	4,0	4,1	3,9	Kujawsko-pomorskie	3
4,0	2,9	3,0	3,4	2,6	2,9	3,1	2,6	Lubelskie	4
4,2	4,1	4,1	4,1	4,1	4,0	3,5	4,5	Lubuskie	5
4,1	3,3	3,5	3,5	3,4	3,2	2,9	3,5	Łódzkie	6
3,3	2,0	2,4	2,9	1,9	2,2	2,4	2,0	Małopolskie	7
3,6	2,9	3,1	3,3	2,9	2,7	2,6	2,9	Mazowieckie	8
3,5	3,8	3,4	3,1	3,6	3,2	2,7	3,7	Opolskie	9
3,2	1,7	2,3	2,9	1,6	2,0	2,4	1,6	Podkarpackie	10
4,2	3,4	3,6	3,8	3,3	3,2	3,1	3,3	Podlaskie	11
4,6	4,2	4,1	4,2	4,1	3,9	3,2	4,3	Pomorskie	12
4,1	3,8	3,6	3,3	3,8	3,4	2,7	3,9	Śląskie	13
2,7	2,0	2,2	2,6	1,9	1,9	2,1	1,8	Świętokrzyskie	14
5,2	4,7	4,6	4,6	4,6	4,1	3,7	4,5	Warmińsko-mazurskie	15
4,2	3,2	3,5	3,8	3,3	3,3	3,3	3,4	Wielkopolskie	16
4,6	4,6	4,3	4,1	4,4	3,9	3,4	4,3	Zachodniopomorskie	17

Tabl. 55. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG WIEKU I CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND DURATION OF UNEMPLOYMENT

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni Unemployed persons	Czas pozostawania bez pracy Duration of unemployment					
		do 1 miesiąca up to 1 month	1-3	3-6	6-12	12-24	powyżej 24 miesięcy more than 24 months
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
2012							
OGÓŁEM TOTAL.....	2 136 815	206 190	420 427	367 396	385 563	376 490	380 749
Wiek w latach Aged							
18-24	424 227	48 129	115 264	100 562	66 141	61 731	32 400
25-34	627 469	62 650	125 210	109 486	119 557	112 395	98 171
35-44	418 101	38 136	73 166	66 079	78 276	77 755	84 689
45-54	400 354	35 756	67 291	56 281	73 683	75 855	91 488
55-59	207 169	17 128	31 505	27 973	37 709	37 837	55 017
60-64	59 495	4 391	7 991	7 015	10 197	10 917	18 984
W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES							
OGÓŁEM TOTAL.....	1 099 186	81 663	196 899	190 169	195 029	208 080	227 346
Wiek w latach Aged							
18-24	221 846	19 630	54 342	51 782	35 528	37 609	22 955
25-34	362 808	26 228	62 517	61 641	67 968	72 747	71 707
35-44	228 767	15 513	35 755	35 636	41 088	44 910	55 865
45-54	198 719	14 349	31 867	28 666	35 308	37 796	50 733
55-59	87 046	5 943	12 418	12 444	15 137	15 018	26 086
2013							
OGÓŁEM TOTAL.....	2 157 883	190 263	371 797	361 778	406 965	397 697	429 383
Wiek w latach Aged							
18-24	401 037	43 774	98 541	96 412	68 886	60 459	32 965
25-34	613 563	56 768	106 074	99 875	123 354	116 410	111 082
35-44	435 364	35 957	65 059	64 729	84 163	86 261	99 195
45-54	403 014	32 280	60 528	58 317	75 226	77 650	99 013
55-59	231 861	16 886	32 659	33 741	42 577	42 787	63 211
60 i więcej 60 and more .	73 044	4 598	8 936	8 704	12 759	14 130	23 917
W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES							
OGÓŁEM TOTAL.....	1 099 456	76 695	176 006	188 234	200 988	206 071	251 462
Wiek w latach Aged							
18-24	207 979	18 519	46 984	49 522	36 250	34 222	22 482
25-34	351 616	23 518	52 831	55 793	68 302	71 204	79 968
35-44	237 809	14 879	32 236	35 568	43 491	47 244	64 391
45-54	199 340	13 446	29 502	30 829	35 153	36 549	53 861
55-59	102 712	6 333	14 453	16 522	17 792	16 852	30 760

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 55. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG WIEKU I CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY (cd.)

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND DURATION OF UNEMPLOYMENT (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni <i>Unemployed persons</i>	Czas pozostawania bez pracy <i>Duration of unemployment</i>					
		do 1 miesiąca <i>up to 1 month</i>	1-3	3-6	6-12	12-24	powyżej 24 miesięcy <i>more than 24 months</i>
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH (cd.) IN ABSOLUTE NUMBERS (cont.)							
2014							
OGÓŁEM TOTAL.....	1 825 180	172 893	331 853	268 952	291 426	327 415	432 641
Wiek w latach <i>Aged</i>							
18-24	301 952	39 577	81 984	65 277	42 551	44 491	28 072
25-34	509 411	52 428	96 350	78 319	85 748	89 748	106 818
35-44	382 125	33 436	60 865	50 852	62 483	71 715	102 774
45-54	339 614	27 744	52 466	40 761	54 408	65 530	98 705
55-59	208 284	14 751	29 940	25 017	33 492	40 064	65 020
60 i więcej <i>60 and more</i> .	83 794	4 957	10 248	8 726	12 744	15 867	31 252
W TYM KOBIETY <i>OF WHICH FEMALES</i>							
OGÓŁEM TOTAL.....	939 648	72 597	157 961	141 991	146 641	172 702	247 756
Wiek w latach <i>Aged</i>							
18-24	159 382	16 905	39 181	34 057	23 417	26 761	19 061
25-34	299 460	23 330	48 998	45 318	48 917	56 135	76 762
35-44	211 743	14 521	30 353	28 224	32 676	40 026	65 943
45-54	168 891	11 856	25 608	21 190	26 115	31 616	52 506
55-59	93 187	5 720	13 173	12 428	14 457	16 804	30 605
60 i więcej <i>60 and more</i> .	6 985	265	648	774	1 059	1 360	2 879
2015							
OGÓŁEM TOTAL.....	1 563 339	159 332	299 709	235 270	248 173	241 402	379 453
Wiek w latach <i>Aged</i>							
18-24	236 837	35 434	68 574	52 254	31 925	28 410	20 240
25-34	429 799	49 523	89 167	69 048	71 746	64 782	85 533
35-44	332 887	31 585	57 349	46 492	54 462	53 500	89 499
45-54	287 907	24 477	46 746	35 349	46 113	47 801	87 421
55-59	185 599	13 135	26 747	22 571	30 078	31 345	61 723
60 i więcej <i>60 and more</i> .	90 310	5 178	11 126	9 556	13 849	15 564	35 037
W TYM KOBIETY <i>OF WHICH FEMALES</i>							
OGÓŁEM TOTAL.....	816 138	68 360	143 200	125 741	128 773	131 974	218 090
Wiek w latach <i>Aged</i>							
18-24	128 749	15 600	33 263	28 249	18 712	18 490	14 435
25-34	260 171	22 614	46 063	40 870	43 588	43 419	63 617
35-44	187 517	14 055	28 575	25 795	29 500	31 140	58 452
45-54	143 714	10 456	22 349	18 338	22 264	23 249	47 058
55-59	84 911	5 168	11 776	11 326	13 087	13 735	29 819
60 i więcej <i>60 and more</i> .	11 076	467	1 174	1 163	1 622	1 941	4 709

Tabl. 55. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG WIEKU I CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY (cd.)

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND DURATION OF UNEMPLOYMENT (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni Unemployed persons	Czas pozostawania bez pracy Duration of unemployment					
		do 1 miesiąca up to 1 month	1-3	3-6	6-12	12-24	powyżej 24 miesięcy more than 24 months
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH (dok.) IN ABSOLUTE NUMBERS (cont.)							
2016							
OGÓŁEM TOTAL.....	1 335 155	133 265	251 704	194 439	212 904	215 789	327 054
Wiek w latach Aged							
18-24	179 203	27 923	50 618	36 583	24 751	24 245	15 083
25-34	370 141	41 432	74 096	57 757	64 213	61 205	71 438
35-44	295 010	27 011	50 828	41 741	49 646	49 296	76 488
45-54	239 669	20 898	40 526	30 248	36 874	38 830	72 293
55-59	157 411	10 785	23 749	18 685	24 016	26 209	53 967
60 i więcej 60 and more .	93 721	5 216	11 887	9 425	13 404	16 004	37 785
W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES							
OGÓŁEM TOTAL.....	712 227	56 170	119 995	104 503	116 863	123 621	191 075
Wiek w latach Aged							
18-24	102 002	12 280	24 593	20 092	16 116	17 309	11 612
25-34	233 884	18 739	38 523	34 893	41 813	44 255	55 661
35-44	169 697	11 607	25 216	23 319	28 497	29 648	51 410
45-54	119 584	8 812	19 649	15 386	17 693	18 755	39 289
55-59	72 810	4 104	10 570	9 381	10 787	11 253	26 715
60 i więcej 60 and more .	14 250	628	1 444	1 432	1 957	2 401	6 388
W % IN %							
2012							
OGÓŁEM TOTAL.....	100,0	9,6	19,7	17,2	18,0	17,6	17,8
Wiek w latach Aged							
18-24	19,9	11,3	27,2	23,7	15,6	14,6	7,6
25-34	29,4	10,0	20,0	17,4	19,1	17,9	15,6
35-44	19,6	9,1	17,5	15,8	18,7	18,6	20,3
45-54	18,7	8,9	16,8	14,1	18,4	18,9	22,9
55-59	9,7	8,3	15,2	13,5	18,2	18,3	26,6
60-64	2,8	7,4	13,4	11,8	17,1	18,3	31,9
2013							
OGÓŁEM TOTAL.....	100,0	8,8	17,2	16,8	18,9	18,4	19,9
Wiek w latach Aged							
18-24	18,6	10,9	24,6	24,0	17,2	15,1	8,2
25-34	28,4	9,3	17,3	16,3	20,1	19,0	18,1
35-44	20,2	8,3	14,9	14,9	19,3	19,8	22,8
45-54	18,7	8,0	15,0	14,5	18,7	19,3	24,6
55-59	10,7	7,3	14,1	14,6	18,4	18,5	27,3
60 i więcej 60 and more .	3,4	6,3	12,2	11,9	17,5	19,3	32,7

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 55. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG WIEKU I CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY (dok.)

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND DURATION OF UNEMPLOYMENT (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni <i>Unemployed persons</i>	Czas pozostawania bez pracy <i>Duration of unemployment</i>					
		do 1 miesiąca <i>up to 1 month</i>	1-3	3-6	6-12	12-24	powyżej 24 miesięcy <i>more than 24 months</i>
W % (dok.) IN % (cont.)							
2014							
OGÓŁEM TOTAL.....	100,0	9,5	18,2	14,7	16,0	17,9	23,7
Wiek w latach <i>Aged</i>							
18-24	16,5	13,1	27,2	21,6	14,1	14,7	9,3
25-34	27,9	10,3	18,9	15,4	16,8	17,6	21,0
35-44	20,9	8,8	15,9	13,3	16,4	18,8	26,9
45-54	18,6	8,2	15,4	12,0	16,0	19,3	29,1
55-59	11,4	7,1	14,4	12,0	16,1	19,2	31,2
60 i więcej <i>60 and more .</i>	4,6	5,9	12,2	10,4	15,2	18,9	37,3
2015							
OGÓŁEM TOTAL.....	100,0	10,2	19,2	15,0	15,9	15,4	24,3
Wiek w latach <i>Aged</i>							
18-24	15,1	15,0	29,0	22,1	13,5	12,0	8,5
25-34	27,5	11,5	20,7	16,1	16,7	15,1	19,9
35-44	21,3	9,5	17,2	14,0	16,4	16,1	26,9
45-54	18,4	8,5	16,2	12,3	16,0	16,6	30,4
55-59	11,9	7,1	14,4	12,2	16,2	16,9	33,3
60 i więcej <i>60 and more .</i>	5,8	5,7	12,3	10,6	15,3	17,2	38,8
2016							
OGÓŁEM TOTAL.....	100,0	10,0	18,9	14,6	15,9	16,2	24,5
Wiek w latach <i>Aged</i>							
18-24	13,4	15,6	28,2	20,4	13,8	13,5	8,4
25-34	27,7	11,2	20,0	15,6	17,3	16,5	19,3
35-44	22,1	9,2	17,2	14,1	16,8	16,7	25,9
45-54	18,0	8,7	16,9	12,6	15,4	16,2	30,2
55-59	11,8	6,9	15,1	11,9	15,3	16,7	34,3
60 i więcej <i>60 and more .</i>	7,0	5,6	12,7	10,1	14,3	17,1	40,3

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Tabl. 56. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION AND DURATION OF UNEMPLOYMENT
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni Unemployed persons	Czas pozostawania bez pracy Duration of unemployment					
		do 1 miesiąca up to 1 month	1-3	3-6	6-12	12-24	powyżej 24 miesięcy more than 24 months
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
2012							
OGÓŁEM TOTAL	2 136 815	206 190	420 427	367 396	385 563	376 490	380 749
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	250 989	26 832	58 363	51 141	42 891	39 863	31 899
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	472 460	43 894	92 476	87 216	86 295	82 486	80 093
Średnie ogólnokształcące General secondary	226 270	21 721	49 373	42 308	41 534	38 702	32 632
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	603 912	59 598	113 690	99 227	108 552	108 916	113 929
Gimnazjalne i poniżej Lower secondary and below	583 184	54 145	106 525	87 504	106 291	106 523	122 196
W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES							
OGÓŁEM TOTAL	1 099 186	81 663	196 899	190 169	195 029	208 080	227 346
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	170 514	16 559	38 444	36 042	29 050	28 371	22 048
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	276 503	19 872	48 112	49 504	50 840	52 578	55 597
Średnie ogólnokształcące General secondary	147 780	11 604	29 081	26 968	27 323	27 748	25 056
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	255 334	17 393	41 570	41 203	44 201	50 214	60 753
Gimnazjalne i poniżej Lower secondary and below	249 055	16 235	39 692	36 452	43 615	49 169	63 892
2013							
OGÓŁEM TOTAL	2 157 883	190 263	371 797	361 778	406 965	397 697	429 383
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	258 815	25 281	53 785	50 344	49 461	42 462	37 482
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	476 074	40 863	81 693	85 783	91 702	86 066	89 967
Średnie ogólnokształcące General secondary	228 802	20 657	44 060	42 756	44 882	39 714	36 733
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	605 664	54 042	98 542	96 490	112 148	115 275	129 167
Gimnazjalne i poniżej Lower secondary and below	588 528	49 420	93 717	86 405	108 772	114 180	136 034
W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES							
OGÓŁEM TOTAL	1 099 456	76 695	176 006	188 234	200 988	206 071	251 462
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	174 071	15 547	34 836	35 010	33 416	29 420	25 842
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	275 844	18 695	42 738	48 951	52 332	51 910	61 218
Średnie ogólnokształcące General secondary	147 850	10 957	26 043	27 228	28 753	26 926	27 943
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	252 645	16 112	36 883	40 468	43 597	48 757	66 828
Gimnazjalne i poniżej Lower secondary and below	249 046	15 384	35 506	36 577	42 890	49 058	69 631

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 56. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY (cd.)
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION AND DURATION OF UNEMPLOYMENT (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni Unemployed persons	Czas pozostawania bez pracy Duration of unemployment					
		do 1 miesiąca up to 1 month	1-3	3-6	6-12	12-24	powyżej 24 miesięcy more than 24 months
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH (cd.)		IN ABSOLUTE NUMBERS (cont.)					
OGÓŁEM TOTAL		2014					
Poziom wykształcenia Level of education	1 825 180	172 893	331 853	268 952	291 426	327 415	432 641
Wyższe Tertiary.....	225 441	25 005	50 291	40 348	35 949	35 695	38 153
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	401 041	37 579	74 408	65 204	64 644	69 742	89 464
Średnie ogólnokształcące General secondary	191 855	19 624	39 735	32 023	31 206	32 630	36 637
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	504 267	46 513	85 834	68 544	79 874	93 466	130 036
Gimnazjalne i poniżej Lower secondary and below	502 576	44 172	81 585	62 833	79 753	95 882	138 351
OGÓŁEM TOTAL		W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES					
Poziom wykształcenia Level of education	939 648	72 597	157 961	141 991	146 641	172 702	247 756
Wyższe Tertiary.....	151 843	15 796	33 138	28 261	24 237	24 407	26 004
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	235 388	17 611	39 177	38 263	37 656	42 701	59 980
Średnie ogólnokształcące General secondary	124 445	10 551	23 252	20 557	20 262	22 413	27 410
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	212 630	14 369	31 802	28 350	32 115	40 643	65 351
Gimnazjalne i poniżej Lower secondary and below	215 342	14 270	30 592	26 560	32 371	42 538	69 011
OGÓŁEM TOTAL		2015					
Poziom wykształcenia Level of education	1 563 339	159 332	299 709	235 270	248 173	241 402	379 453
Wyższe Tertiary.....	200 245	23 786	45 850	35 466	32 906	28 237	34 000
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	340 799	34 689	65 564	55 343	55 128	51 873	78 202
Średnie ogólnokształcące General secondary	164 558	18 840	35 430	27 460	26 536	24 417	31 875
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	424 924	41 704	77 472	60 554	66 048	65 883	113 263
Gimnazjalne i poniżej Lower secondary and below	432 813	40 313	75 393	56 447	67 555	70 992	122 113
OGÓŁEM TOTAL		W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES					
Poziom wykształcenia Level of education	816 138	68 360	143 200	125 741	128 773	131 974	218 090
Wyższe Tertiary.....	135 603	15 146	30 261	25 167	22 594	19 544	22 891
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	203 552	16 651	34 799	32 772	33 306	33 182	52 842
Średnie ogólnokształcące General secondary	108 079	10 189	20 636	17 813	17 836	17 476	24 129
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	181 558	13 176	28 744	26 009	26 831	29 472	57 326
Gimnazjalne i poniżej Lower secondary and below	187 346	13 198	28 760	23 980	28 206	32 300	60 902

Tabl. 56. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY (cd.)
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION AND DURATION OF UNEMPLOYMENT (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni Unemployed persons	Czas pozostawania bez pracy Duration of unemployment					
		do 1 miesiąca up to 1 month	1-3	3-6	6-12	12-24	powyżej 24 miesięcy more than 24 months
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH (dok.) IN ABSOLUTE NUMBERS (cont.)							
2016							
OGÓŁEM TOTAL	1 335 155	133 265	251 704	194 439	212 904	215 789	327 054
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	177 559	20 155	38 849	30 846	30 570	26 937	30 202
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	289 313	29 226	54 619	44 836	47 249	45 977	67 406
Średnie ogólnokształcące General secondary	140 870	15 563	29 047	22 511	23 391	22 407	27 951
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	355 501	34 527	64 611	49 399	54 568	56 746	95 650
Gimnazjalne i poniżej Lower secondary and below	371 912	33 794	64 578	46 847	57 126	63 722	105 845
W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES							
OGÓŁEM TOTAL	712 227	56 170	119 995	104 503	116 863	123 621	191 075
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	121 452	12 735	25 523	21 782	21 556	19 514	20 342
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	175 524	13 796	29 133	26 620	29 659	30 276	46 040
Średnie ogólnokształcące General secondary	94 799	8 301	16 947	14 602	16 434	16 797	21 718
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	155 214	10 606	23 887	21 182	23 601	26 544	49 394
Gimnazjalne i poniżej Lower secondary and below	165 238	10 732	24 505	20 317	25 613	30 490	53 581
W % IN %							
2012							
OGÓŁEM TOTAL	100,0	9,6	19,7	17,2	18,0	17,6	17,8
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	11,7	10,7	23,3	20,4	17,1	15,9	12,7
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	22,1	9,3	19,6	18,5	18,3	17,5	17,0
Średnie ogólnokształcące General secondary	10,6	9,6	21,8	18,7	18,4	17,1	14,4
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	28,3	9,9	18,8	16,4	18,0	18,0	18,9
Gimnazjalne i poniżej Lower secondary and below	27,3	9,3	18,3	15,0	18,2	18,3	21,0
2013							
OGÓŁEM TOTAL	100,0	8,8	17,2	16,8	18,9	18,4	19,9
Poziom wykształcenia Level of education							
Wyższe Tertiary.....	12,0	9,8	20,8	19,5	19,1	16,4	14,5
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	22,1	8,6	17,2	18,0	19,3	18,1	18,9

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 56. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY (dok.)
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY LEVEL OF EDUCATION AND DURATION OF UNEMPLOYMENT (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni Unemployed persons	Czas pozostawania bez pracy Duration of unemployment					
		do 1 miesiąca up to 1 month	1-3	3-6	6-12	12-24	powyżej 24 miesięcy more than 24 months
		W % (dok.) IN % (cont.)					
		2013 (dok.) (cont.)					
Średnie ogólnokształcące	10,6	9,0	19,3	18,7	19,6	17,4	16,1
<i>General secondary</i>							
Zasadnicze zawodowe	28,1	8,9	16,3	15,9	18,5	19,0	21,3
<i>Basic vocational</i>							
Gimnazjalne i poniżej	27,3	8,4	15,9	14,7	18,5	19,4	23,1
<i>Lower secondary and below</i>							
OGÓŁEM TOTAL.....	100,0	9,5	18,2	14,7	16,0	17,9	23,7
Poziom wykształcenia <i>Level of education</i>							
Wyższe <i>Tertiary</i>	12,4	11,1	22,3	17,9	15,9	15,8	16,9
Policealne i średnie zawodowe	22,0	9,4	18,6	16,3	16,1	17,4	22,3
<i>Post-secondary and vocational secondary</i>							
Średnie ogólnokształcące	10,5	10,2	20,7	16,7	16,3	17,0	19,1
<i>General secondary</i>							
Zasadnicze zawodowe	27,6	9,2	17,0	13,6	15,8	18,5	25,8
<i>Basic vocational</i>							
Gimnazjalne i poniżej	27,5	8,8	16,2	12,5	15,9	19,1	27,5
<i>Lower secondary and below</i>							
OGÓŁEM TOTAL.....	100,0	10,2	19,2	15,0	15,9	15,4	24,3
Poziom wykształcenia <i>Level of education</i>							
Wyższe <i>Tertiary</i>	11,0	11,9	22,9	17,7	16,4	14,1	17,0
Policealne i średnie zawodowe	18,7	10,2	19,2	16,2	16,2	15,2	22,9
<i>Post-secondary and vocational secondary</i>							
Średnie ogólnokształcące	9,0	11,4	21,5	16,7	16,1	14,8	19,4
<i>General secondary</i>							
Zasadnicze zawodowe	23,3	9,8	18,2	14,3	15,5	15,5	26,7
<i>Basic vocational</i>							
Gimnazjalne i poniżej	23,7	9,3	17,4	13,0	15,6	16,4	28,2
<i>Lower secondary and below</i>							
OGÓŁEM TOTAL.....	100,0	10,0	18,9	14,6	15,9	16,2	24,5
Poziom wykształcenia <i>Level of education</i>							
Wyższe <i>Tertiary</i>	13,3	11,4	21,9	17,4	17,2	15,2	17,0
Policealne i średnie zawodowe	21,7	10,1	18,9	15,5	16,3	15,9	23,3
<i>Post-secondary and vocational secondary</i>							
Średnie ogólnokształcące	10,6	11,0	20,6	16,0	16,6	15,9	19,8
<i>General secondary</i>							
Zasadnicze zawodowe	26,6	9,7	18,2	13,9	15,3	16,0	26,9
<i>Basic vocational</i>							
Gimnazjalne i poniżej	27,9	9,1	17,4	12,6	15,4	17,1	28,5
<i>Lower secondary and below</i>							

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Tabl. 57. CZYNNIKI WYMIENIANE JAKO NAJWAŻNIEJSZE W PRACY ZAWODOWEJ WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA
THE MOST IMPORTANT FACTORS AT WORK BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIPS AND

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpowiednia płaca <i>Appropriate wage</i>		Brak napięć i stresów <i>No tensions and stress</i>		Stabilność zatrudnienia <i>Stability of employment</i>		Praca zgodna z umiejętnościami <i>Job matching the skills</i>		Możliwość rozwoju osobistego <i>Personal development</i>		Duża samodzielność <i>Independence</i>	
	2013	2015	2013	2015	2013	2015	2013	2015	2013	2015	2013	2015
	w %											
O G Ó Ł E M	64,8	68,2	53,4	59,6	55,5	58,8	27,6	28,1	22,6	24,0	21,1	21,5
Mężczyźni.....	65,8	68,4	52,3	57,8	54,2	58,0	28,1	29,0	20,8	22,4	23,7	24,0
Kobiety.....	63,5	67,9	54,8	61,7	57,1	59,8	26,9	27,1	24,7	25,8	18,0	18,7
WIEK												
do 24 lat.....	61,8	67,0	54,7	61,3	48,3	52,7	23,6	21,6	29,2	29,8	15,0	19,2
25-34.....	66,8	68,2	51,1	56,3	57,4	58,4	22,5	24,7	32,3	33,0	20,1	21,2
35-44.....	64,3	69,4	53,8	59,0	55,7	60,0	26,3	26,8	22,8	26,0	21,9	20,2
45-59.....	64,9	68,1	55,6	62,7	56,3	60,1	32,2	32,0	14,5	15,6	21,4	22,3
60-64.....	60,5	67,6	53,6	60,3	49,1	58,1	34,7	34,3	11,7	13,0	27,1	23,1
65 i więcej lat.....	52,7	53,2	38,4	58,1	42,2	44,7	41,0	36,9	11,1	14,1	30,7	36,9
MIEJSCE ZAMIESZKANIA												
Miasta ponad 500 tys. mieszkańców.....	67,6	67,5	48,8	55,3	59,6	59,6	27,5	30,1	34,8	34,6	24,6	25,4
Miasta 200-500 tys. mieszkańców.....	62,4	68,8	54,0	56,7	63,0	60,9	27,2	25,7	29,3	33,1	21,7	19,9
Miasta 100-200 tys. mieszkańców.....	65,9	64,8	53,9	60,9	58,4	60,5	28,9	24,6	26,2	27,6	18,8	17,4
Miasta 20-100 tys. mieszkańców.....	65,2	67,4	54,6	59,9	57,9	59,7	28,2	27,1	22,9	23,2	23,0	21,4
Miasta poniżej 20 tys. mieszkańców.....	66,5	70,3	60,0	63,2	56,1	56,6	28,5	32,2	20,5	21,3	17,3	19,7
Wieś.....	63,5	68,7	52,4	60,4	50,0	57,9	26,8	28,2	15,8	18,3	20,4	22,0
WOJEWÓDZTWA												
Dolnośląskie.....	66,2	71,7	58,9	63,2	54,0	59,9	28,3	23,2	24,8	21,5	18,6	17,7
Kujawsko-pomorskie.....	63,8	62,8	49,0	51,8	54,7	62,1	28,0	30,6	19,4	21,8	18,6	24,3
Lubelskie.....	55,1	63,5	51,2	56,6	52,5	56,6	34,0	30,1	21,8	26,3	24,1	20,2
Lubuskie.....	66,7	68,0	54,8	66,6	55,5	53,3	27,5	34,2	24,7	25,7	22,3	20,9
Łódzkie.....	66,6	71,6	55,3	56,4	50,6	61,0	21,3	26,9	21,5	20,9	24,0	24,1
Małopolskie.....	62,5	68,0	49,0	59,4	57,0	62,9	29,2	30,3	26,0	23,9	22,2	22,7
Mazowieckie.....	65,6	67,1	50,2	57,3	57,4	56,9	28,1	29,8	26,5	29,0	24,0	25,8
Opolskie.....	60,9	67,0	58,8	63,9	55,1	52,3	22,2	24,6	23,9	22,1	17,4	18,4
Podkarpackie.....	63,9	70,0	52,3	62,8	55,9	57,2	27,0	34,0	21,2	17,2	16,4	18,5
Podlaskie.....	60,2	68,8	50,7	58,0	60,0	57,1	31,7	29,5	16,1	24,5	21,5	19,8
Pomorskie.....	64,4	65,0	52,1	59,2	57,5	55,3	27,8	21,7	26,2	26,6	19,7	22,6
Śląskie.....	65,3	70,5	53,3	57,3	59,7	61,0	24,9	24,6	20,7	27,3	19,7	17,7
Świętokrzyskie.....	71,4	76,0	56,0	66,5	53,5	59,0	23,2	27,9	16,0	17,8	22,2	21,7
Warmińsko-mazurskie.....	67,8	62,5	56,9	54,3	46,2	56,3	26,9	37,2	16,5	16,5	22,8	25,1
Wielkopolskie.....	67,2	68,3	57,4	67,2	54,6	59,9	29,0	26,0	21,2	22,7	19,0	20,7
Zachodniopomorskie.....	67,3	69,8	57,9	57,2	53,7	61,4	30,6	32,1	22,2	22,7	23,7	21,2
POZIOM WYKSZTAŁCENIA												
Wyższe i policealne.....	63,5	64,8	47,6	53,5	59,8	59,2	31,1	30,2	37,4	38,6	24,9	24,5
Średnie.....	65,4	68,4	57,1	63,9	57,9	58,7	25,1	26,1	20,1	19,6	20,1	21,7
Gimnazjalne i zasadnicze zawodowe.....	65,9	71,4	57,0	62,9	49,4	58,1	26,9	28,0	10,9	12,1	18,3	18,2
Podstawowe i niższe.....	63,1	72,6	49,0	58,5	47,4	59,2	24,1	26,6	7,0	9,6	19,0	18,4
STATUS SPOŁECZNO-ZAWODOWY												
Pracownicy sektora publicznego.....	65,0	66,2	56,7	60,3	61,9	63,0	31,7	29,6	26,6	29,7	18,3	19,8
Pracownicy sektora prywatnego.....	67,3	70,0	56,6	61,6	59,5	61,4	24,6	26,0	24,2	24,0	17,6	16,7
Prywatni przedsiębiorcy bez rolników.....	63,0	65,8	45,1	54,2	40,1	42,3	28,9	33,1	22,7	24,7	41,6	44,6
Rolnicy.....	58,7	67,3	40,1	53,8	36,8	53,4	28,7	29,9	8,8	12,0	28,2	31,1
Renciści.....	48,4	0	56,5	0	51,0	0	32,8	0	7,8	0	21,5	0
Emeryci.....	51,9	0	44,9	0	44,0	0	37,9	0	11,6	0	27,5	0
Uczniowie i studenci.....	58,0	0	41,1	0	63,0	0	30,4	0	34,2	0	4,3	0
Bezrobotni.....	54,9	0	45,4	0	44,6	0	29,5	0	13,5	0	18,8	0
Inni bierni zawodowo.....	66,0	0	50,2	0	58,1	0	16,8	0	14,3	0	19,1	0

Źródło: tablice wynikowe Diagnozy społecznej [2013, 2015].

Source: tables of Social diagnosis [2013, 2015].

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU ZAWODOWO-SPOŁECZNEGO
SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS

Dogodne godziny pracy <i>Convenient working hours</i>		Możliwość szybkiego awansowania <i>Quick promotion</i>		Długi urlop <i>Long vacation</i>		Zajęcie poważane przez ludzi <i>Job respected by others</i>		Możliwość wykonywania pracy w domu <i>Ability to work at home</i>		Inne czynniki <i>Others</i>		SPECIFICATION
2013	2015	2013	2015	2013	2015	2013	2015	2013	2015	2013	2015	
<i>in %</i>												
17,0	16,7	3,1	4,5	2,0	3,5	2,9	2,9	2,5	2,8	1,6	2,1	TOTAL
14,8	14,8	3,6	5,0	2,0	3,7	2,7	2,8	2,2	2,6	1,8	2,6	<i>Males</i>
19,8	18,9	2,6	3,8	2,0	3,3	3,1	3,1	2,9	2,9	1,5	1,5	<i>Females</i>
												AGE
23,6	22,6	6,5	8,5	3,5	4,9	2,0	1,8	2,4	1,6	2,6	3,0	<i>to 24 years</i>
16,4	16,9	4,9	6,6	2,3	3,5	2,3	2,2	2,7	2,9	1,4	2,1	<i>25-34</i>
18,1	17,0	2,6	3,9	2,2	3,7	3,1	2,4	3,0	2,5	1,7	2,2	<i>35-44</i>
15,6	15,0	1,7	2,9	1,5	3,4	3,3	3,9	2,0	2,9	1,6	1,9	<i>45-59</i>
16,7	16,0	1,8	2,5	1,5	2,7	3,1	3,2	2,4	3,4	1,7	1,9	<i>60-64</i>
16,7	24,0	0,7	2,8	1,4	2,0	5,3	4,3	4,4	3,9	2,8	1,6	<i>65 years and more</i>
												PLACE OF RESIDENCE
17,9	17,7	2,8	2,9	1,1	1,5	2,9	3,0	2,6	2,8	1,4	1,3	<i>Urban areas with population more than 500 thousand inhabitants</i>
17,5	15,7	3,5	3,3	1,9	2,6	2,8	2,0	3,1	3,2	1,2	3,0	<i>Urban areas with population 200-500 thousand inhabitants</i>
17,5	15,5	3,6	6,1	1,5	2,4	1,5	3,1	2,6	2,8	2,0	1,5	<i>Urban areas with population 100-200 thousand inhabitants</i>
14,2	17,1	4,2	5,2	2,1	4,3	2,6	3,2	1,5	2,9	1,6	1,9	<i>Urban areas with population 20-100 thousand inhabitants</i>
13,9	15,4	3,1	5,1	2,6	4,6	2,7	3,1	1,6	2,2	1,8	2,3	<i>Urban areas with population less than 20 thousand inhabitants</i>
18,8	17,1	2,5	4,5	2,3	4,0	3,4	2,9	3,0	2,7	1,8	2,2	<i>Rural areas</i>
												VOIVODSHIPS
15,8	15,9	3,4	5,1	2,4	4,3	2,5	3,1	1,1	4,3	2,1	2,5	<i>Dolnośląskie</i>
16,1	18,6	2,7	2,5	3,2	4,8	3,8	2,0	3,7	4,4	1,7	3,0	<i>Kujawsko-pomorskie</i>
17,9	16,9	2,9	4,6	2,2	2,9	1,6	3,0	3,0	2,9	2,2	1,2	<i>Lubelskie</i>
13,9	16,3	2,8	7,5	0,6	4,1	2,2	3,7	3,1	3,1	1,4	0,9	<i>Lubuskie</i>
18,4	21,2	3,1	5,0	2,5	3,0	2,7	4,4	3,2	2,8	1,2	1,5	<i>Łódzkie</i>
16,6	14,1	2,0	2,3	1,3	3,1	2,4	2,1	3,4	2,1	2,1	2,0	<i>Małopolskie</i>
17,0	17,3	3,0	3,6	1,5	2,2	3,1	3,6	2,5	2,5	1,8	1,4	<i>Mazowieckie</i>
21,8	10,3	1,7	6,5	3,0	4,8	4,0	2,6	2,2	1,3	1,8	4,0	<i>Opolskie</i>
12,6	16,2	1,9	6,6	1,2	4,1	2,7	2,3	2,8	2,2	1,7	1,6	<i>Podkarpackie</i>
15,0	18,7	4,7	5,2	2,1	4,0	4,2	2,6	2,4	3,2	1,5	0,5	<i>Podlaskie</i>
18,2	18,9	4,3	3,4	1,8	6,0	2,5	2,0	2,5	3,0	1,3	3,2	<i>Pomorskie</i>
17,0	15,4	4,3	5,1	1,2	3,3	2,0	3,2	1,8	3,1	2,0	3,4	<i>Śląskie</i>
14,2	14,9	4,9	4,3	3,3	3,6	3,1	1,3	2,2	2,4	0,5	2,0	<i>Świętokrzyskie</i>
20,9	21,0	4,6	4,5	4,4	4,4	6,3	5,3	2,2	3,0	0,9	0,9	<i>Warmińsko-mazurskie</i>
19,0	16,2	2,4	4,9	3,2	3,4	3,2	2,6	2,6	2,4	1,2	2,2	<i>Wielkopolskie</i>
17,5	16,0	1,7	6,1	0,8	1,9	3,5	1,6	2,4	1,2	1,1	1,3	<i>Zachodniopomorskie</i>
												LEVEL OF EDUCATION
13,8	14,4	3,9	4,7	1,5	2,3	3,3	3,4	3,1	3,6	1,1	1,8	<i>Tertiary and post-secondary</i>
18,2	17,1	3,4	5,1	1,9	4,0	2,3	2,9	2,0	2,4	1,3	2,3	<i>Secondary</i>
18,8	18,3	2,0	3,8	2,7	4,5	3,1	2,3	2,4	2,2	2,4	2,0	<i>Lower secondary and basic vocational</i>
20,6	22,1	1,9	3,2	2,9	4,5	3,7	3,1	3,0	3,1	2,6	3,1	<i>Primary and below</i>
												SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS
14,0	12,8	3,3	5,0	2,2	3,2	3,7	4,3	1,0	2,0	1,4	1,8	<i>Public sector employees</i>
17,0	17,1	4,0	5,1	2,2	4,2	2,3	2,3	1,6	2,3	1,4	2,1	<i>Private sector employees</i>
18,4	17,6	1,2	2,2	1,4	2,1	3,0	2,9	7,0	4,8	2,0	2,8	<i>Private entrepreneurs without farmers</i>
20,4	20,5	0,8	3,1	1,4	2,7	4,4	3,5	6,8	4,3	2,4	2,4	<i>Farmers</i>
28,7	∅	∅	∅	0,2	∅	2,1	∅	4,2	∅	2,8	∅	<i>Pensioners</i>
19,2	∅	1,5	∅	1,2	∅	2,5	∅	4,2	∅	2,2	∅	<i>Retirees</i>
24,3	∅	7,6	∅	1,9	∅	1,6	∅	∅	∅	∅	∅	<i>Pupils and students</i>
23,6	∅	1,2	∅	0,1	∅	2,0	∅	2,0	∅	6,2	∅	<i>Unemployed persons</i>
16,8	∅	1,9	∅	7,2	∅	1,5	∅	2,5	∅	∅	∅	<i>Others economically inactive</i>

Tabl. 58. OSOBY, KTÓRE NEGATYWNIE OCENIAJĄ WPLYW PRACY NA JAKOŚĆ ŻYCIA WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA
-SPOŁECZNEGO
PERSONS WHO NEGATIVELY ASSESS THE INFLUENCE OF WORK ON THEIR QUALITY OF LIFE BY SEX, AGE,

WYSZCZEGÓLNIENIE	Niemożność znalezienia pracy po ukończeniu szkoły w minionym roku <i>Inability to find a job after completing school in the previous year</i>		Ominięcie awansu zawodowego w minionym roku <i>Not getting a promotion at work in the previous year</i>		Przeniesienie na gorsze stanowisko w minionym roku <i>Transfer to a worse position in the previous year</i>		Poważne problemy z szefem w minionym roku <i>Serious problems with the boss in the previous year</i>	
	2013	2015	2013	2015	2013	2015	2013	2015
	w %							
OGÓŁEM	23,9	19,3	6,6	6,0	2,5	1,9	5,3	5,0
Mężczyźni	22,5	18,0	7,3	6,3	2,7	1,8	6,0	5,0
Kobiety	25,5	20,7	5,8	5,6	2,3	2,1	4,5	5,0
WIEK								
do 24 lat	51,4	46,2	6,0	6,1	2,8	3,8	7,6	5,2
25-34 lata	26,3	21,2	7,0	6,7	2,2	1,8	5,3	5,4
35-44 lata	9,8	9,6	6,4	6,5	3,3	2,0	5,8	5,1
45-59 lat	6,7	6,3	6,7	5,1	2,4	1,8	4,8	4,8
60-64 lat	2,8	2,1	6,1	4,2	1,4	1,0	3,9	3,1
65 i więcej lat	7,0	3,9	1,2	2,7	0,4	-	1,6	3,3
MIEJSCE ZAMIESZKANIA								
Miasta ponad 500 tys. mieszkańców .	19,3	8,6	7,7	5,9	3,5	3,0	6,9	7,0
Miasta 200-500 tys. mieszkańców	18,3	17,6	9,3	9,1	3,7	2,2	6,6	8,8
Miasta 100-200 tys. mieszkańców	18,7	21,4	5,5	7,9	3,0	2,5	6,7	6,6
Miasta 20-100 tys. mieszkańców	23,7	20,2	8,0	6,0	2,4	2,0	6,5	5,4
Miasta poniżej 20 tys. mieszkańców .	23,3	21,4	6,1	5,0	2,7	1,3	3,9	2,4
Wieś	28,6	21,1	4,8	4,8	1,6	1,4	3,6	3,2
WOJEWÓDZTWA								
Dolnośląskie	26,8	17,0	7,8	8,6	3,6	1,9	7,2	4,0
Kujawsko-pomorskie	24,1	13,5	5,2	1,1	2,0	0,5	5,3	6,4
Lubelskie	28,4	29,0	7,0	4,8	2,0	2,1	3,2	3,8
Lubuskie	23,8	7,7	5,4	5,4	1,9	2,1	4,3	4,5
Łódzkie	24,3	20,2	3,8	4,5	1,6	3,1	3,8	7,2
Małopolskie	25,9	19,5	4,3	3,9	2,5	1,0	3,5	2,2
Mazowieckie	23,1	20,1	9,2	5,5	3,1	2,3	6,6	7,6
Opolskie	22,8	19,7	3,6	7,7	0,8	0,7	5,8	5,8
Podkarpackie	32,8	48,4	7,4	7,2	2,8	1,1	5,0	4,2
Podlaskie	16,3	21,7	8,7	16,4	1,5	1,5	7,0	5,6
Pomorskie	23,8	21,5	8,8	11,9	3,3	2,4	7,1	7,8
Śląskie	22,9	13,6	6,6	4,5	2,8	2,5	6,2	3,6
Świętokrzyskie	20,7	25,1	2,4	6,5	3,2	0,7	5,1	7,9
Warmińsko-mazurskie	14,0	19,9	11,4	9,4	1,3	0,7	3,6	2,5
Wielkopolskie	25,0	13,5	5,0	3,1	2,6	1,8	4,7	2,8
Zachodniopomorskie	16,2	16,0	5,6	5,3	1,3	4,1	3,6	4,8
POZIOM WYKSZTAŁCENIA								
Wyższe i policealne	23,0	15,9	8,7	7,1	3,1	1,5	6,5	6,1
Średnie	25,4	23,7	6,1	6,1	2,2	2,0	5,5	5,2
Gimnazjalne i zasadnicze zawodowe	22,0	17,6	4,7	4,8	2,1	2,3	3,7	3,4
Podstawowe i niższe	26,7	24,4	3,9	1,9	2,5	1,6	4,0	2,8
STATUS SPOŁECZNO-ZAWODOWY								
Sektor publiczny	9,2	8,1	7,7	6,7	2,3	2,0	4,5	5,1
Sektor prywatny	13,4	13,8	6,4	6,3	2,5	1,8	5,5	4,6
Prywatni przedsiębiorcy	13,4	9,1	2,7	3,7	2,0	2,0	6,1	6,3
Rolnicy	13,4	14,7	1,7	1,4	0,3	1,0	0,6	1,2
Renciści	29,8	12,7	12,1	1,0	5,6	0,9	7,6	7,0
Emeryci	5,2	3,8	2,7	5,5	0,3	-	2,6	1,8
Uczniowie i studenci	53,0	49,8	5,1	3,1	2,2	-	10,2	8,1
Bezrobotni	65,5	63,3	9,7	3,9	6,2	5,7	12,6	15,7
Inni bierni zawodowo	57,0	49,4	10,1	3,8	3,8	2,3	4,9	6,9

Źródło: tablice wynikowe Diagnozy społecznej [2013, 2015].

Source: tables of Social diagnosis [2013, 2015].

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, OSIĄGANEGO DOCHODU I STATUSU ZAWODOWO-

PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIPS AND SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS

Ocena źródła dochodów jako niestale i niepewne <i>Having unstable income</i>		Ocena pracy jako uciążliwej, brudnej lub niebezpiecznej <i>Having strenuous, dirty, or dangerous work</i>		Nadmiar obowiązków w pracy, którym nie można podolać <i>Too much duties to cope with</i>		Niesprawiedliwe traktowanie w pracy <i>Unfair treatment at work</i>		SPECIFICATION
2013	2015	2013	2015	2013	2015	2013	2015	
in %								
12,3	10,8	5,3	9,4	3,9	7,7	2,2	3,9	TOTAL
13,4	11,3	7,1	10,8	4,6	7,6	2,5	3,5	<i>Males</i>
11,2	10,3	3,7	7,8	3,3	7,8	2,0	4,4	<i>Females</i>
AGE								
10,2	16,9	2,7	11,8	2,0	7,9	1,8	5,9	<i>to 24 years</i>
13,9	12,5	5,8	7,1	4,6	7,0	2,5	3,7	<i>25-34 years</i>
15,8	11,5	8,8	9,3	7,3	8,4	3,2	4,3	<i>35-44 years</i>
17,3	14,7	8,2	11,0	5,1	7,9	3,5	3,5	<i>45-59 years</i>
8,0	8,1	2,4	10,6	1,6	7,0	0,8	3,7	<i>60-64 years</i>
2,9	3,2	0,4	8,5	0,3	5,7	0,1	2,7	<i>65 years and more</i>
PLACE OF RESIDENCE								
10,8	9,8	4,2	8,4	6,1	8,5	2,5	4,4	<i>Urban areas with population 500 thousand inhabitants and more</i>
13,1	12,2	6,5	10,1	4,2	8,6	2,5	5,2	<i>Urban areas with population 200-500 thousand inhabitants</i>
11,7	9,9	4,1	12,7	4,1	8,1	2,9	4,8	<i>Urban areas with population 100-200 thousand inhabitants</i>
12,6	10,4	5,2	8,4	3,0	6,8	2,2	4,0	<i>Urban areas with population 20-100 thousand inhabitants</i>
12,1	10,4	5,0	8,2	3,5	7,7	2,3	3,9	<i>Urban areas with population less than 20 thousand inhabitants</i>
12,6	11,2	5,8	9,8	3,7	7,5	1,9	3,2	<i>Rural areas</i>
VOIVODSHIPS								
14,1	13,9	6,2	10,0	5,1	8,6	3,1	6,2	<i>Dolnośląskie</i>
13,8	8,8	6,1	9,0	3,3	7,9	1,5	0,9	<i>Kujawsko-pomorskie</i>
13,5	14,7	5,2	9,5	3,9	7,3	2,6	4,4	<i>Lubelskie</i>
16,2	12,4	5,0	10,5	2,6	8,0	1,8	3,3	<i>Lubuskie</i>
12,2	10,6	4,8	9,2	3,2	7,1	2,0	4,0	<i>Łódzkie</i>
9,8	8,5	4,4	8,1	4,0	7,1	1,8	2,4	<i>Małopolskie</i>
13,1	11,1	5,6	9,6	5,1	8,2	2,9	3,4	<i>Mazowieckie</i>
11,9	14,0	4,7	13,5	3,2	7,6	1,9	5,4	<i>Opolskie</i>
14,5	13,7	5,9	10,5	4,4	9,4	2,9	5,8	<i>Podkarpackie</i>
12,2	13,0	5,5	10,2	2,9	10,1	2,0	3,0	<i>Podlaskie</i>
13,7	8,3	5,2	11,5	4,1	8,2	2,4	4,6	<i>Pomorskie</i>
11,4	9,6	6,9	11,4	4,3	7,5	2,1	5,0	<i>Śląskie</i>
13,5	13,4	4,7	11,8	3,7	7,7	2,8	5,0	<i>Świętokrzyskie</i>
8,7	10,7	3,4	6,0	3,2	5,3	1,3	3,8	<i>Warmińsko-mazurskie</i>
10,2	7,9	4,6	5,8	3,2	6,5	1,5	2,3	<i>Wielkopolskie</i>
10,0	10,2	4,2	7,2	2,2	7,4	2,1	4,2	<i>Zachodniopomorskie</i>
LEVEL OF EDUCATION								
9,6	8,7	5,2	7,9	5,7	9,0	2,9	3,9	<i>Tertiary and post-secondary</i>
12,3	10,7	5,3	8,1	3,8	6,1	2,6	3,7	<i>Secondary</i>
14,1	12,7	6,6	12,2	3,7	7,7	1,9	3,8	<i>Lower secondary and basic vocational</i>
12,7	10,8	3,0	12,3	1,7	7,8	1,2	4,9	<i>Primary and below</i>
SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS								
7,3	6,4	8,6	8,2	6,5	7,9	4,5	4,0	<i>Public sector</i>
12,8	9,8	9,5	9,6	7,6	7,3	4,3	4,3	<i>Private sector</i>
19,7	17,7	11,3	8,7	7,2	8,3	2,4	2,3	<i>Private entrepreneurs</i>
19,7	20,1	12,5	12,1	7,6	9,5	2,2	2,5	<i>Farmers</i>
11,5	9,0	1,4	16,3	0,6	9,9	0,6	1,5	<i>Pensioners</i>
3,1	2,6	0,4	6,9	0,3	5,2	0,1	2,5	<i>Retirees</i>
5,8	19,2	0,1	5,1	-	3,3	0,2	3,1	<i>Pupils and students</i>
31,2	43,3	2,4	12,5	1,4	6,7	1,7	6,3	<i>Unemployed persons</i>
20,7	24,9	1,1	8,6	0,6	9,1	0,5	4,0	<i>Others</i>

Tabl. 59. OSOBY, KTÓRE POZYTYWNE OCENIAJĄ WPŁYW PRACY NA JAKOŚĆ ŻYCIA WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU ZAWODOWO-SPOŁECZNEGO
 PERSONS WHO POSITIVELY ASSESS THE IMPACT OF WORK ON THEIR QUALITY OF LIFE BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIPS AND SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Awans zawodowy w minionym roku <i>Job promotion in the previous year</i>		Zdobycie nowych kwalifikacji z myślą o lepszych zarobkach <i>Getting new skills in order to have higher salary</i>		Podjęcie lepiej płatnej lub dodatkowej pracy <i>Take better paid or extra job</i>		Założenie własnej firmy w minionym roku <i>Starting own business in the previous year</i>	
	2013	2015	2013	2015	2013	2015	2013	2015
	w %							
OGÓŁEM TOTAL	6,2	6,2	12,8	12,4	8,8	9,6	1,6	1,5
Mężczyźni <i>Males</i>	6,3	6,2	13,7	13,4	9,9	11,0	2,4	2,1
Kobiety <i>Females</i>	6,1	6,3	12,1	11,6	7,7	8,4	0,9	1,0
WIEK AGE								
do 24 lat <i>to 24 years</i>	7,3	9,1	22,5	24,4	12,9	15,6	1,1	1,1
25-34.....	9,5	10,6	24,2	23,8	16,2	18,8	2,9	3,5
35-44.....	6,8	5,8	17,1	16,0	10,9	11,6	2,9	2,3
45-59.....	3,0	2,4	8,4	8,2	6,6	7,4	1,3	1,0
60-64.....	1,9	1,5	2,3	2,8	3,0	3,5	0,7	0,5
65 i więcej lat <i>65 years and more</i>	1,4	0,9	0,4	0,3	1,1	0,7	0,2	0,2
MIEJSCA ZAMIESZKANIA PLACE OF RESIDENCE								
Miasta ponad 500 tys. mieszkańców..... <i>Urban areas with population more than 500 thousand inhabitants</i>	9,7	8,5	21,2	21,4	12,5	12,2	2,5	2,0
Miasta 200-500 tys. mieszkańców..... <i>Urban areas with population 200-500 thousand inhabitants</i>	10,0	9,1	20,2	19,4	12,4	10,8	1,8	2,9
Miasta 100-200 tys. mieszkańców..... <i>Urban areas with population 100-200 thousand inhabitants</i>	4,6	9,0	15,2	15,9	11,0	12,9	2,0	1,5
Miasta 20-100 tys. mieszkańców..... <i>Urban areas with population 20-100 thousand inhabitants</i>	6,2	5,5	12,1	11,7	8,3	9,4	1,4	1,4
Miasta poniżej 20 tys. mieszkańców..... <i>Urban areas with population less than 20 thousand inhabitants</i>	5,2	4,8	11,4	11,6	7,9	9,6	1,7	1,2
Wieś <i>Rural areas</i>	4,2	4,6	8,8	8,1	6,7	8,1	1,4	1,2
WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS								
Dolnośląskie.....	8,4	4,9	16,4	15,3	10,7	13,3	1,7	2,0
Kujawsko-pomorskie.....	4,8	3,7	10,8	10,3	7,3	7,5	1,0	0,9
Lubelskie.....	7,1	6,0	14,3	10,6	8,2	9,1	1,4	1,4
Lubuskie.....	10,3	6,4	12,1	13,6	12,2	14,7	1,7	2,9
Łódzkie.....	6,4	5,2	9,8	8,6	7,0	7,2	1,4	0,5
Małopolskie.....	7,0	5,9	14,5	10,9	7,8	8,1	2,5	1,5
Mazowieckie.....	6,5	6,9	15,2	15,9	9,3	8,9	2,1	2,1
Opolskie.....	6,0	4,1	12,8	11,6	7,4	12,0	2,0	1,1
Podkarpackie.....	2,8	7,2	13,4	10,0	7,8	8,5	0,7	0,9
Podlaskie.....	8,7	4,2	10,3	9,5	8,9	8,9	2,3	1,6
Pomorskie.....	7,8	12,6	15,1	14,8	11,6	10,1	1,0	2,3
Śląskie.....	5,4	8,1	13,2	16,4	8,9	10,7	1,7	1,8
Świętokrzyskie.....	2,9	3,9	8,8	10,3	7,4	6,7	1,5	0,4
Warmińsko-mazurskie.....	2,4	2,5	4,5	5,3	7,4	9,0	1,0	2,0
Wielkopolskie.....	5,1	5,4	11,1	10,4	8,0	10,0	2,0	0,7
Zachodniopomorskie.....	8,3	3,7	12,7	12,1	10,2	10,5	1,2	2,1
POZIOM WYKSZTAŁCENIA LEVEL OF EDUCATION								
Wyższe i policealne..... <i>Tertiary and post-secondary</i>	10,1	10,2	27,2	25,3	15,3	15,2	2,7	2,9
Średnie <i>Secondary</i>	5,2	5,3	13,2	12,8	8,7	10,0	1,7	1,5
Gimnazjalne i zasadnicze zawodowe..... <i>Lower secondary and basic vocational</i>	2,9	2,3	6,5	5,7	6,5	7,3	1,2	0,8
Podstawowe i niższe <i>Primary and below</i>	1,9	1,6	1,8	1,5	2,6	3,2	0,6	0,5

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 59. OSOBY, KTÓRE POZYTYWNE OCENIAJĄ WPŁYW PRACY NA JAKOŚĆ ŻYCIA WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU ZAWODOWO-SPOŁECZNEGO (dok.)
PERSONS WHO POSITIVELY ASSESS THE IMPACT OF WORK ON THEIR QUALITY OF LIFE BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIPS AND VOCATIONAL STATUS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Awans zawodowy w minionym roku <i>Job promotion in the previous year</i>		Zdobycie nowych kwalifikacji z myślą o lepszych zarobkach <i>Getting new skills in order to have higher salary</i>		Podjęcie lepiej płatnej lub dodatkowej pracy <i>Take better paid or extra job</i>		Założenie własnej firmy w minionym roku <i>Starting own business in the previous year</i>	
	2013	2015	2013	2015	2013	2015	2013	2015
	w %							
STATUS SPOŁECZNO-ZAWODOWY SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS								
Pracownicy sektora publicznego..... <i>Public sector employees</i>	7,7	7,0	23,7	24,0	12,4	13,1	0,8	0,7
Pracownicy sektora prywatnego..... <i>Private sector employees</i>	6,5	6,7	19,6	18,2	16,0	17,5	1,2	1,3
Prywatni przedsiębiorcy bez rolników..... <i>Private entrepreneurs excluding farmers</i>	6,0	4,7	20,1	21,5	14,3	16,7	20,1	17,1
Rolnicy <i>Farmers</i>	0,2	0,6	4,3	2,6	4,2	3,9	1,6	1,1
Renciści <i>Pensioners</i>	4,8	5,5	3,2	1,7	3,1	2,3	0,3	0,2
Emeryci <i>Retirees</i>	1,7	3,9	0,7	0,8	1,7	1,8	0,3	0,4
Uczniowie i studenci <i>Pupils and students</i>	7,3	3,7	21,4	24,2	5,2	6,9	0,4	0,1
Bezrobotni <i>Unemployed persons</i>	1,2	1,5	12,1	10,2	8,3	7,6	0,9	0,4
Inni bierni zawodowo..... <i>Others economically inactive</i>	0,9	4,2	6,6	5,2	4,5	5,1	0,4	0,7

Źródło: tablice wynikowe Diagnozy społecznej [2013, 2015].
Source: tables of Social diagnosis [2013, 2015].

Tabl. 60. FREKWENCJA WYBORCZA W WYBORACH DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I W WYBORACH PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW
VOTER TURNOUT IN ELECTION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND IN ELECTION OF THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF POLAND BY VOIVODSHIPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Uprawnieni do głosowania <i>Persons entitled to vote</i>	Liczba kart wydanych <i>Ballot papers issued</i>	Liczba głosów ważnych <i>Valid votes</i>	Frekwencja ¹ w % <i>Voter turnout¹ in %</i>
WYBORY DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO W 2014 R. ELECTION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT IN 2014				
POLSKA POLAND	30 636 537	7 301 650	7 297 490	23,82
Dolnośląskie.....	2 328 361	537 210	537 070	23,07
Kujawsko-pomorskie.....	1 648 127	372 408	372 342	22,59
Lubelskie.....	1 750 992	411 355	411 279	23,49
Lubuskie.....	807 818	155 939	155 896	19,30
Łódzkie.....	2 036 030	483 069	482 918	23,72
Małopolskie.....	2 644 574	730 056	729 742	27,59
Mazowieckie.....	4 221 434	1 185 689	1 183 415	28,03
Opolskie.....	819 170	147 035	147 013	17,95
Podkarpackie.....	1 710 529	410 512	410 394	23,99
Podlaskie.....	961 030	207 999	207 931	21,64
Pomorskie.....	1 769 312	472 693	472 447	26,70
Śląskie.....	3 673 738	872 659	872 417	23,75
Świętokrzyskie.....	1 042 371	219 265	219 233	21,03
Warmińsko-mazurskie.....	1 149 257	200 183	200 140	17,41
Wielkopolskie.....	2 720 826	610 188	609 993	22,42
Zachodniopomorskie.....	1 352 968	285 390	285 260	21,08

Tabl. 60. FREKWENCJA WYBORCZA W WYBORACH DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I W WYBORACH PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)
VOTER TURNOUT IN ELECTION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND IN ELECTION OF THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF POLAND BY VOIVODSHIPS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Uprawnieni do głosowania Persons entitled to vote	Liczba kart wydanych Ballot papers issued	Liczba głosów ważnych Valid votes		Frekwencja ¹ w % Voter turnout ¹ in %
			oddanych cast	ważnych valid	
WYBORY PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W 2015 R. ELECTION OF THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF POLAND IN 2015					
POLSKA POLAND	30 688 570	15 023 886	14 898 934		48,96
Dolnośląskie	2 318 178	1 102 460	1 093 136		47,56
Kujawsko-pomorskie	1 641 822	729 883	724 022		44,46
Lubelskie	1 736 871	843 359	836 691		48,56
Lubuskie	804 549	348 968	345 937		43,37
Łódzkie	2 021 572	1 005 027	996 596		49,72
Małopolskie	2 650 620	1 382 632	1 371 855		52,16
Mazowieckie	4 391 167	2 411 208	2 389 466		54,91
Opolskie	812 176	345 494	342 545		42,54
Podkarpackie	1 701 228	842 713	837 225		49,54
Podlaskie	952 153	446 375	442 847		46,88
Pomorskie	1 769 478	886 720	878 763		50,11
Śląskie	3 642 797	1 816 714	1 802 080		49,87
Świętokrzyskie	1 035 303	479 670	476 061		46,33
Warmińsko-mazurskie	1 142 294	480 066	475 806		42,03
Wielkopolskie	2 719 808	1 303 353	1 291 862		47,92
Zachodniopomorskie	1 348 554	599 244	594 042		44,44

1 W przypadku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej frekwencja była liczona jako stosunek liczby wydanych kart do liczby uprawnionych, w przypadku wyborów do Parlamentu Europejskiego to stosunek liczby ważnych głosów do liczby uprawnionych.

Źródło: dane Państwowej Komisji Wyborczej.

1 In election of the President of the Republic of Poland voter turnout was the ratio of number of ballot papers issued to number of persons entitled to vote, in election to the European Parliament it was the ratio of number of votes valid to number persons entitled to vote.

Source: data of the National Electoral Commission.

Tabl. 61. FREKWENCJA WYBORCZA W WYBORACH DO SEJMU I SENATU W 2015 R. WEDŁUG WOJEWÓDZTW
VOTER TURNOUT IN ELECTION TO THE SEJIM AND SENATE BY VOIVODSHIPS IN 2015

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Uprawnieni do głosowania Persons entitled to vote	Liczba kart wydanych Ballot papers issued	Liczba głosów Votes		Frekwencja ¹ w % Voter turnout ¹ in %
			oddanych cast	ważnych valid	
WYBORY DO SEJMU W 2015 R. ELECTION TO THE SEJIM IN 2015					
POLSKA POLAND	30 629 150	15 595 335	15 563 499	15 200 671	50,92
Dolnośląskie	2 315 022	1 144 029	1 143 782	1 114 245	49,42
Kujawsko-pomorskie	1 636 579	758 767	758 525	736 787	46,36
Lubelskie	1 730 825	848 369	848 219	827 406	49,02
Lubuskie	800 699	357 350	357 298	346 218	44,63
Łódzkie	2 014 767	1 040 128	1 040 179	1 014 530	51,63
Małopolskie	2 647 532	1 453 565	1 453 070	1 416 447	54,90
Mazowieckie	4 402 322	2 584 601	2 555 613	2 536 615	58,71
Opolskie	808 931	348 843	348 791	338 248	43,12
Podkarpackie	1 699 179	856 947	856 857	834 122	50,43
Podlaskie	947 710	446 341	446 385	435 368	47,10
Pomorskie	1 767 283	916 859	916 592	893 839	51,88
Śląskie	3 627 755	1 895 544	1 894 878	1 853 385	52,25
Świętokrzyskie	1 031 221	482 794	482 772	468 690	46,82
Warmińsko-mazurskie	1 139 200	482 135	481 979	466 528	42,32
Wielkopolskie	2 717 872	1 363 294	1 362 959	1 320 727	50,16
Zachodniopomorskie	1 342 253	615 769	615 600	597 516	45,88

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 61. FREKWENCJA WYBORCZA W WYBORACH DO SEJMU I SENATU W 2015 R. WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)
VOTER TURNOUT IN ELECTION TO THE SEJM AND SENATE BY VOIVODSHIPS IN 2015 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Uprawnieni do głosowania Persons entitled to vote	Liczba kart wydanych Ballot papers issued	Liczba głosów Votes		Frekwencja ¹ w % Voter turnout ¹ in %
			oddanych cast	ważnych valid	
WYBORY DO SENATU W 2015 R. ELECTION TO THE SENATE IN 2015					
POLSKA POLAND	30 629 150	15 593 033	15 562 749	14 988 086	50,91
Dolnośląskie	2 315 022	1 143 972	1 143 740	1 101 460	49,42
Kujawsko-pomorskie	1 636 579	758 566	758 463	729 667	46,35
Lubelskie	1 730 825	848 234	848 188	811 829	49,01
Lubuskie	800 699	357 285	357 285	342 286	44,62
Łódzkie	2 014 767	1 040 007	1 040 141	994 788	51,62
Małopolskie	2 647 532	1 453 299	1 452 952	1 394 961	54,89
Mazowieckie	4 402 322	2 584 069	2 555 500	2 476 866	58,70
Opolskie	808 931	348 836	348 787	339 515	43,12
Podkarpackie	1 699 179	856 883	856 834	827 315	50,43
Podlaskie	947 710	446 358	446 370	427 731	47,10
Pomorskie	1 767 283	916 674	916 545	879 511	51,87
Śląskie	3 627 755	1 895 329	1 894 777	1 831 026	52,25
Świętokrzyskie	1 031 221	482 729	482 757	465 254	46,81
Warmińsko-mazurskie	1 139 200	482 078	481 955	465 555	42,32
Wielkopolskie	2 717 872	1 363 087	1 362 894	1 305 721	50,15
Zachodniopomorskie	1 342 253	615 627	615 561	594 601	45,87

1 Frekwencję wyliczono jako stosunek liczby wydanych kart do liczby uprawnionych.

Źródło: dane Państwowej Komisji Wyborczej.

1 Voter turnout was the ratio of number of ballot papers issued to number of persons entitled to vote.

Source: data of the National Electoral Commission.

Tabl. 62. FREKWENCJA W WYBORACH SAMORZĄDOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.
VOTER TURNOUT IN LOCAL GOVERNMENT ELECTION BY VOIVODSHIPS IN 2014

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Uprawnieni do głosowania Persons entitled to vote	Liczba kart wydanych Ballot papers issued	Frekwencja ¹ w % Voter turnout in %
POLSKA POLAND	30 613 691	14 453 946	47,21
Dolnośląskie	2 323 980	1 038 158	44,67
Kujawsko-pomorskie	1 644 364	735 885	44,75
Lubelskie	1 752 467	872 872	49,81
Lubuskie	808 486	360 836	44,63
Łódzkie	2 035 648	977 740	48,03
Małopolskie	2 651 711	1 284 666	48,45
Mazowieckie	4 190 807	2 140 156	51,07
Opolskie	816 059	343 846	42,13
Podkarpackie	1 717 640	869 409	50,62
Podlaskie	960 860	461 303	48,01
Pomorskie	1 770 155	808 203	45,66
Śląskie	3 670 639	1 590 683	43,34
Świętokrzyskie	1 043 492	555 612	53,25
Warmińsko-mazurskie	1 149 239	539 331	46,93
Wielkopolskie	2 725 726	1 279 335	46,94
Zachodniopomorskie	1 352 418	595 911	44,06

1 Frekwencję wyliczono jako stosunek liczby wydanych kart do liczby uprawnionych.

Źródło: dane Państwowej Komisji Wyborczej.

1 Voter turnout was the ratio of number of ballot papers issued to number of persons entitled to vote.

Source: data of the National Electoral Commission.

Tabl. 63. OSOBY, KTÓRE ANGAŻOWAŁY SIĘ W DZIAŁANIA NA RZECZ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ (GMINY, OSIEDLA, MIEJSCOWOŚCI, W NAJBLIŻSZYM SĄSIEDZTWIE) WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTWA, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU ZAWODOWO-SPOŁECZNEGO
 PERSONS WHO WERE ENGAGED IN COMMUNITY ACTIVITIES (GMINA, TOWNS, SETTLEMENTS) BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIPS AND SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2013		2015	
	w %	in %	w %	in %
OGÓŁEM TOTAL	15,3		15,4	
Mężczyźni <i>Males</i>	16,8		16,5	
Kobiety <i>Females</i>	13,9		14,4	
WIEK AGE				
do 24 lat <i>to 24 years</i>	14,4		13,1	
25-34	14,0		14,3	
35-44	19,8		19,3	
45-59	17,3		18,3	
60-64	15,6		16,6	
65 i więcej lat <i>65 years and more</i>	9,7		9,8	
MIEJSCE ZAMIESZKANIA PLACE OF RESIDENCE				
Miasta ponad 500 tys. mieszkańców	16,4		18,4	
<i>Urban areas with population more than 500 thousand inhabitants</i>				
Miasta 200-500 tys. mieszkańców	15,1		14,2	
<i>Urban areas with population 200-500 thousand inhabitants</i>				
Miasta 100-200 tys. mieszkańców	14,6		15,8	
<i>Urban areas with population 100-200 thousand inhabitants</i>				
Miasta 20-100 tys. mieszkańców	13,9		14,3	
<i>Urban areas with population 20-100 thousand inhabitants</i>				
Miasta poniżej 20 tys. mieszkańców	15,2		14,5	
<i>Urban areas with population less than 20 thousand inhabitants</i>				
Wieś <i>Rural areas</i>	15,8		15,6	
WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS				
Dolnośląskie	16,8		19,9	
Kujawsko-pomorskie	12,3		12,5	
Lubelskie	19,8		17,1	
Lubuskie	15,9		19,2	
Łódzkie	12,9		12,0	
Małopolskie	15,7		15,7	
Mazowieckie	15,6		14,3	
Opolskie	26,1		21,7	
Podkarpackie	19,1		17,0	
Podlaskie	15,5		10,0	
Pomorskie	15,8		15,2	
Śląskie	13,1		17,4	
Świętokrzyskie	14,2		14,7	
Warmińsko-mazurskie	7,9		7,9	
Wielkopolskie	15,5		15,4	
Zachodniopomorskie	12,4		14,4	
POZIOM WYKSZTAŁCENIA LEVEL OF EDUCATION				
Wyższe i policealne <i>Tertiary and post-secondary</i>	23,5		23,8	
Średnie <i>Secondary</i>	16,2		15,8	
Gimnazjalne i zasadnicze zawodowe <i>Lower secondary and basic vocational</i>	12,4		11,8	
Podstawowe i niższe <i>Primary and below</i>	5,9		6,6	
STATUS SPOŁECZNO-ZAWODOWY SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS				
Pracownicy sektora publicznego <i>Public sector employees</i>	25,2		26,3	
Pracownicy sektora prywatnego <i>Private sector employees</i>	14,3		13,9	
Prywatni przedsiębiorcy bez rolników <i>Private entrepreneurs excluding farmers</i>	21,0		24,3	
Rolnicy <i>Farmers</i>	20,4		18,7	
Renciści <i>Pensioners</i>	9,9		8,6	
Emeryci <i>Retirees</i>	12,2		12,6	
Uczniowie i studenci <i>Pupils and students</i>	15,2		15,2	
Bezrobotni <i>Unemployed persons</i>	12,0		11,7	
Inni bierni zawodowo <i>Others economically inactive</i>	11,1		11,2	

Źródło: tablice wynikowe Diagnozy społecznej [2013, 2015].

Source: tables of Social diagnosis [2013, 2015].

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 64. OSOBY, KTÓRE DEKLAROWAŁY ZAUFANIE DO INSTYTUCJI FINANSOWYCH WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU ZAWODOWO-SPOŁECZNEGO
 PERSONS WHO DECLARED TRUST IN FINANCIAL INSTITUTIONS BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIPS AND VOCATIONAL STATUS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Osoby, które deklarowały zaufanie do Persons who declared trust in					
	giełdy stock exchange		banków banks		ZUS Social Insurance Institution	
	2013	2015	2013	2015	2013	2015
	w % in %					
OGÓŁEM TOTAL	15,7	16,1	38,1	44,0	35,6	39,1
Mężczyźni Males	19,1	19,6	40,1	46,1	32,9	36,2
Kobiety Females	12,6	13,0	36,2	42,2	38,0	41,6
WIEK AGE						
do 24 lat to 24 years	17,9	18,3	31,7	37,8	19,0	23,3
25-34	21,4	20,9	50,7	54,6	27,4	30,5
35-44	18,9	21,4	47,0	52,2	27,4	31,1
45-59	14,8	15,2	35,9	43,3	34,9	38,0
60-64	12,1	11,8	31,3	37,7	51,8	52,1
65 i więcej lat 65 years and more	7,4	7,8	25,3	32,9	57,8	60,0
MIEJSCE ZAMIESZKANIA PLACE OF RESIDENCE						
Miasta ponad 500 tys. mieszkańców Urban areas with population more than 500 thousand inhabitants	25,2	27,7	54,7	61,1	34,1	34,3
Miasta 200-500 tys. mieszkańców	18,0	17,5	45,3	50,6	32,9	35,1
Urban areas with population 200-500 thousand inhabitants						
Miasta 100-200 tys. mieszkańców	19,8	20,6	42,1	46,8	35,3	39,1
Urban areas with population 100-200 thousand inhabitants						
Miasta 20-100 tys. mieszkańców	15,8	15,5	38,7	43,9	38,7	42,7
Urban areas with population 20-100 thousand inhabitants						
Miasta poniżej 20 tys. mieszkańców Urban areas with population less than 20 thousand inhabitants	13,2	14,4	33,1	41,1	37,0	42,0
Wieś Rural areas	12,0	12,3	31,5	38,0	34,8	38,9
WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS						
Dolnośląskie	18,5	18,8	38,6	45,4	34,6	36,3
Kujawsko-pomorskie	17,6	10,2	39,8	42,6	38,9	42,6
Lubelskie	11,8	12,0	29,7	34,3	34,8	39,7
Lubuskie	15,8	13,8	37,2	36,4	33,0	32,0
Łódzkie	17,2	21,9	35,8	43,1	38,9	41,3
Małopolskie	13,5	14,2	38,4	41,6	36,2	38,4
Mazowieckie	18,8	18,6	42,1	47,2	33,7	38,3
Opolskie	16,1	14,3	34,5	40,9	36,1	33,5
Podkarpackie	13,1	13,1	31,1	39,7	33,3	40,6
Podlaskie	11,4	10,6	35,1	39,1	27,8	35,4
Pomorskie	18,1	14,9	44,7	47,1	38,9	41,5
Śląskie	16,0	19,2	40,7	46,6	37,6	41,1
Świętokrzyskie	16,9	17,8	36,9	43,8	31,1	33,5
Warmińsko-mazurskie	18,7	18,7	46,0	52,5	45,8	46,6
Wielkopolskie	12,8	15,0	34,4	46,1	31,8	39,2
Zachodniopomorskie	9,8	13,2	34,5	45,0	35,6	37,7
POZIOM WYKSZTAŁCENIA LEVEL OF EDUCATION						
Wyższe i policealne	26,2	25,7	57,7	60,8	33,5	36,2
Tertiary and post-secondary						
Średnie Secondary	16,3	16,8	39,5	46,4	35,1	39,5
Gimnazjalne i zasadnicze zawodowe ... Lower secondary and basic vocational	11,8	10,9	29,9	34,2	34,1	37,9
Podstawowe i niższe	5,4	7,6	20,5	28,3	43,4	46,5
Primary and below						

4.8. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO

Tabl. 65. OSOBY, KTÓRE DEKLAROWAŁY ZAUFANIE DO INSTYTUCJI PAŃSTWOWYCH WEDŁUG PŁCI, WIEKU, MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WOJEWÓDZTW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU ZAWODOWO-SPOŁECZNEGO (dok.)
PERSONS WHO DECLARED TRUST IN THE PUBLIC INSTITUTIONS BY SEX, AGE, PLACE OF RESIDENCE, VOIVODSHIPS AND SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Osoby, które deklarowały zaufanie do Persons who declared trust in												
	sądów the courts		Sejmu the Sejm		Prezydenta RP the President of the Republic of Poland		Parlamentu Europejskiego the European Parliament		rządu the govern- ment		Policji the Police		
	2013	2015	2013	2015	2013	2015	2013	2015	2013	2015	2013	2015	
	w % in %												
MIEJSCA ZAMIESZKANIA (dok.) PLACE OF RESIDENCE (cont.)													
Miasta 20-100 tys. mieszkańców..... <i>Urban areas with population 20-100 thousand inhabitants</i>	51,4	53,4	28,4	35,8	51,8	51,4	37,8	37,6	29,3	35,5	65,6	68,4	
Miasta poniżej 20 tys. mieszkańców..... <i>Urban areas with population less than 20 thousand inhabitants</i>	50,6	47,2	27,0	34,3	48,0	49,7	35,3	40,5	27,1	35,7	63,8	67,9	
Wieś Rural areas.....	49,0	47,9	23,7	30,1	43,5	45,9	30,2	34,0	24,4	29,7	62,1	67,9	
WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS													
Dolnośląskie.....	48,5	49,3	25,5	32,3	48,3	44,5	36,3	38,2	27,2	31,7	63,2	63,1	
Kujawsko-pomorskie.....	57,6	53,1	27,8	32,8	47,7	48,7	37,5	39,4	30,2	33,2	68,2	72,1	
Lubelskie.....	43,5	48,5	23,6	31,4	46,2	48,5	31,5	36,2	25,2	29,5	66,5	73,4	
Lubuskie.....	55,0	44,0	30,8	30,1	53,1	49,1	41,3	37,1	26,9	32,2	65,2	67,7	
Łódzkie.....	56,7	57,2	27,3	39,1	44,6	52,9	37,0	44,1	27,8	37,1	65,7	71,1	
Małopolskie.....	52,2	50,7	29,4	34,0	48,3	47,7	36,0	34,7	27,8	32,4	65,8	70,7	
Mazowieckie.....	48,2	50,8	26,6	32,9	48,8	52,3	38,5	40,4	29,8	34,5	63,1	69,6	
Opolskie.....	41,1	42,7	22,7	25,3	48,5	38,3	38,3	35,4	22,0	27,4	60,0	59,9	
Podkarpackie.....	47,1	47,3	21,6	27,7	44,2	43,8	28,7	30,0	23,4	26,7	67,0	69,8	
Podlaskie.....	51,6	51,4	21,1	25,3	43,2	39,9	31,7	33,3	21,5	25,3	61,9	68,6	
Pomorskie.....	53,9	50,9	27,5	40,0	57,8	57,4	40,4	46,3	30,4	40,1	67,8	71,2	
Śląskie.....	51,8	50,0	28,2	35,0	51,4	53,0	40,4	39,7	28,3	36,4	64,5	66,6	
Świętokrzyskie.....	42,9	48,5	32,2	35,6	49,8	51,9	36,1	34,4	32,8	36,2	58,2	67,3	
Warmińsko-mazurskie.....	54,6	55,0	31,1	32,2	53,6	54,7	50,1	52,6	36,6	33,3	66,9	70,5	
Wielkopolskie.....	48,3	50,9	23,6	36,9	46,7	51,9	32,5	41,5	25,7	37,8	60,3	69,7	
Zachodniopomorskie.....	57,1	53,2	28,2	32,9	48,4	53,8	32,8	33,3	30,7	33,1	65,8	73,2	
POZIOM WYKSZTAŁCENIA LEVEL OF EDUCATION													
Wyższe i policealne..... <i>Tertiary and post-secondary</i>	59,3	58,4	34,0	39,1	58,8	55,4	52,0	49,2	35,6	39,1	71,7	75,5	
Średnie Secondary.....	51,1	51,2	27,2	34,9	49,4	51,5	38,6	40,2	28,3	35,0	65,1	70,4	
Gimnazjalne i zasadnicze zawodowe..... <i>Lower secondary and basic vocational</i>	45,8	45,3	22,9	29,1	43,2	45,2	30,4	33,4	23,6	29,0	59,4	63,4	
Podstawowe i niższe Primary and below.....	46,3	46,1	21,5	29,9	42,8	47,6	21,6	29,5	24,5	31,2	62,3	67,1	
STATUS SPOŁECZNO-ZAWODOWY SOCIAL AND VOCATIONAL STATUS													
Pracownicy sektora publicznego..... <i>Public sector employees</i>	56,6	56,5	29,6	38,4	53,4	53,8	43,3	45,5	30,0	36,7	68,9	74,9	
Pracownicy sektora prywatnego..... <i>Private sector employees</i>	53,7	52,1	26,7	31,1	47,8	48,1	40,5	40,0	26,8	30,5	63,5	66,4	
Prywatni przedsiębiorcy bez rolników..... <i>Private entrepreneurs excluding farmers</i>	55,0	51,2	33,0	35,2	55,5	53,8	47,6	48,2	33,9	36,5	68,2	71,0	
Rolnicy Farmers.....	47,0	48,3	24,6	30,0	41,1	44,9	29,6	35,0	23,9	27,5	63,6	68,9	
Renciści Pensioners.....	46,0	48,0	24,1	33,3	47,4	51,4	27,2	34,9	26,5	35,4	65,2	69,8	
Emeryci Retirees.....	49,0	50,0	30,8	39,7	56,5	58,0	35,2	38,4	34,7	41,5	71,6	76,3	
Uczniowie i studenci Pupils and students..	46,9	47,5	21,3	27,9	36,0	39,7	32,5	35,6	21,1	28,0	55,7	62,3	
Bezrobotni Unemployed persons.....	46,7	43,1	21,3	25,5	42,1	39,2	31,1	31,7	22,7	26,7	54,6	56,2	
Inni bierni zawodowo..... <i>Others economically inactive</i>	45,7	47,1	20,5	29,2	43,4	45,5	33,1	34,6	23,4	30,5	57,1	63,3	

Źródło: tablice wynikowe Diagnozy społecznej [2013, 2015].
Source: tables of Social diagnosis [2013, 2015]

5. SŁOWNIK POJĘĆ

Absolwent – osoba, która ukończyła klasę programowo najwyższą w danym typie szkoły.

Absolwent kursu – osoba, która ukończyła szkolenie w zakresie pewnej wiedzy lub umiejętności z wynikiem pozytywnym.

Absolwent szkoły wyższej – osoba, która uzyskała dyplom stwierdzający ukończenie studiów i – po obronie pracy – uzyskała tytuł zawodowy magistra (po studiach magisterskich jednolitych lub drugiego stopnia/uzupełniających), inżyniera lub licencjata (po studiach pierwszego stopnia/zawodowych).

Aktywni zawodowo – osoby uznane za pracujące lub bezrobotne, zgodnie z definicjami podanymi w dalszej części słownika pojęć.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna – udzielanie przez świadczeniodawców świadczeń opieki zdrowotnej osobom niewymagającym leczenia w warunkach całodobowych lub całodziennych.

Awans w pracy, awans zawodowy – przejście na wyższe stanowisko, uzyskanie wyższego stanowiska, przesunięcie pracownika ku pozycjom wyżej cenionym w hierarchii zawodowo-społecznej.

Bezrobotni długotrwale według Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2004 Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.) – osoby bezrobotne pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem (od listopada 2005 r.) okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Bezrobotni według BAEL – osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi (zgodnie z definicją pojęcia „pracujący”);
- aktywnie poszukiwały pracy, tzn. w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) podjęły konkretne działania aby znaleźć pracę;
- były gotowe (zdolne) podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po badanym tygodniu.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które nie poszukiwały pracy, ponieważ znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Bezrobotni według Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2004 Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.) – osoby niezatrudnione i nie wykonujące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli są to osoby niepełnosprawne – zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczące się w szkole z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie wieczorowym albo zaocznym, zarejestrowane we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukujące zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, ponadto spełniające dodatkowe kryteria zawarte w ustawie.

Biblioteka – jednostka organizacyjna lub jej część posiadająca uporządkowany (zinwentaryzowany) zbiór książek, czasopism i innych materiałów piśmienniczych liczący co najmniej 300 jednostek inwentarzowych, której głównym celem jest tworzenie i obsługa zbiorów oraz udostępnianie ich użytkownikom w sposób kontrolowany.

Biblioteka fachowa – zaspokaja potrzeby zakładów pracy w zakresie materiałów i informacji z odpowiednich dziedzin wiedzy niezbędnych do wykonywania zadań i doskonalenia zawodowego pracowników.

Biblioteka fachowo-beletrystyczna – posiada księgozbiór o tematyce fachowej właściwej dla charakteru instytucji, która ją powołała oraz zbiory z dziedziny beletrystyki.

Biblioteka naukowa – służy potrzebom nauki i kształcenia, zapewnia dostęp do materiałów bibliotecznych i zasobów informacyjnych niezbędnych do prowadzenia prac naukowo-badawczych oraz zawierających wyniki badań naukowych. Prowadzi działalność naukowo-badawczą z zakresu bibliotekoznawstwa i dziedzin pokrewnych, a także w zakresie obsługiwanych przez nie dziedzin nauki.

Biblioteka pedagogiczna – jednostka służąca w szczególności potrzebom kształcących się i doskonalących nauczycieli, studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela oraz słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli. Księgozbiór tych bibliotek obejmuje literaturę fachową z zakresu pedagogiki i innych dziedzin nauk oraz literaturę piękną i społeczno-ekonomiczną.

Biblioteka publiczna – placówka, która służy rozwijaniu i zaspakajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych ogółu społeczeństwa oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury.

Bierni zawodowo – pozostające poza siłą roboczą wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne, tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały;
- nie pracowały, poszukiwały pracy ale nie były zdolne (gotowe) do jej podjęcia w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym;
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie:
 - dłuższym niż trzy miesiące,
 - do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć (2004 r.).

Wśród biernych zawodowo wyróżniono grupę zniechęconych, do której należą osoby, które nie poszukują pracy, ponieważ są przekonane, że jej nie znajdą.

Bierni zawodowo nieposzukujący pracy, ale gotowi do jej podjęcia – osoby w wieku 15-74 lata, niepracujące, które chciałyby pracować i byłyby gotowe do podjęcia pracy w okresie najbliższych dwóch tygodni, jednak nie poszukują pracy.

Bierni zawodowo poszukujący pracy, ale nie gotowi do jej podjęcia – zbiorowość osób w wieku 15-74 lata, biernych zawodowo, które:

- aktywnie poszukują pracy w ciągu ostatnich 4 tygodni, ale nie byłyby gotowe do jej podjęcia w okresie najbliższych 2 tygodni,
- lub
- znalazły pracę, czekają na jej rozpoczęcie w ciągu 3 miesięcy, ale nie byłyby gotowe do jej podjęcia w okresie najbliższych 2 tygodni,

lub

- znalazły pracę, ale czekają na jej rozpoczęcie najwcześniej po 3 miesiącach,

lub

- stosują bierne metody poszukiwania pracy przez ostatnie 4 tygodnie i byłyby gotowe do jej podjęcia w okresie najbliższych 2 tygodni.

Biologiczne grupy wieku – wyróżniono trzy podstawowe najczęściej stosowane grupy:

- 0-14 lat – dzieci (młodość demograficzna),
- 15-64 lata – dorośli,
- 65 lat i więcej – osoby starsze (starość demograficzna).

Budżet jednostki samorządu terytorialnego – roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów tej jednostki, uchwalany na rok budżetowy. Rokiem budżetowym jest rok kalendarzowy. Uchwała budżetowa stanowi podstawę gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego w roku budżetowym.

Budżet państwa – wchodzi w skład ustawy budżetowej i określa:

- łączną kwotę prognozowanych podatkowych i niepodatkowych dochodów budżetu państwa,
- łączną kwotę planowanych wydatków budżetu państwa,
- kwotę planowanego deficytu budżetu państwa wraz ze źródłami jego pokrycia,
- łączną kwotę prognozowanych dochodów budżetu środków europejskich,
- łączną kwotę planowanych wydatków budżetu środków europejskich,
- wynik budżetu środków europejskich,
- łączną kwotę planowanych przychodów budżetu państwa,
- łączną kwotę planowanych rozchodów budżetu państwa,
- planowane saldo przychodów i rozchodów budżetu państwa,
- limit zobowiązań z tytułu zaciąganych kredytów i pożyczek oraz emitowanych papierów wartościowych.

Budżet państwa składa się z części odpowiadających organom władzy publicznej, kontroli państwowej, sądom, trybunałom i innym organom wymienionym w artykule 139, ustęp 2, Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1240, z późn.zm.), administracji rządowej, przy czym dla poszczególnych działów administracji rządowej oraz dla urzędów nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów ustala się odpowiednio odrębne części budżetu.

Centrum kultury – instytucje kultury prowadzące wielokierunkową działalność animacyjną, polegającą na inicjowaniu, pobudzaniu i wspieraniu aktywności kulturalnej grup społecznych i środowisk lokalnych, posiadające stały program kulturalny, zespół wykwalifikowanych pracowników (animatorów lub instruktorów, pedagogów, edukatorów) oraz odpowiednią infrastrukturę (pomieszczenia i urządzenia). Istotą działalności centrów kultury jest edukacja kulturalna, edukacja artystyczna i animacja społeczna

Czas nieprzepracowany – część nominalnego czasu pracy, w ciągu którego pracownik był nieobecny w pracy lub nie przystąpił do niej bez względu na powód.

Czas pracy – czas, w którym pracownik pozostaje w dyspozycji pracodawcy w zakładzie pracy, w miejscu zatrudnienia lub w innym miejscu wyznaczonym do wykonywania pracy. Czas pracy obejmuje także okresy przerw, w których pracownik pozostaje w dyspozycji

zakładu pracy, a także okresy przerw, w których pracownik był w dyspozycji zakładu pracy, jeśli przerwy te nastąpiły z mocy prawa lub za zgodą zakładu pracy (choroba pracownika, opieka nad chorym członkiem rodziny, wykonywanie obowiązków społecznych, załatwianie ważnych spraw rodzinnych, urlopy wypoczynkowe, bezpłatne), a także nieobecności nieusprawiedliwione.

Czas przepracowany w godzinach nadliczbowych – czas przepracowany ponad obowiązujące normy czasu pracy, za który pracownik nie otrzymuje dnia wolnego od pracy, lecz dodatkowe wynagrodzenie. Praca wykonywana w dni wyznaczone jako dodatkowe wolne od pracy jest pracą w godzinach nadliczbowych, chyba że w zamian udzielono dnia wolnego w innym terminie.

Czas przepracowany w godzinach normalnych – czas przepracowany w wymiarze normalnym, obowiązującym daną grupę pracowników.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) – użytkownik zarejestrowany, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w okresie sprawozdawczym.

Długotrwałe problemy zdrowotne – problemy zdrowotne trwające (lub można przewidywać, że będą trwały) co najmniej 6 miesięcy będące skutkiem choroby przewlekłej, niepełnosprawności lub długotrwałego złego samopoczucia.

Dom kultury – instytucja kultury prowadząca wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną, mieszcząca się w odrębnym, specjalnie wzniesionym lub adaptowanym budynku z salą widowiskowo-kinową, z odpowiednio przystosowanymi pomieszczeniami i urządzeniami do prowadzenia specjalistycznej działalności kulturalnej.

Działalność badawcza i rozwojowa – działalność badawcza i prace rozwojowe, w skrócie B+R, obejmuje pracę twórczą podejmowaną w sposób systematyczny w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie, oraz wykorzystanie tych zasobów wiedzy do tworzenia nowych zastosowań.

Działalność na rzecz społeczności lokalnej – w niniejszej publikacji wyrażona wskaźnikiem ukazującym stopień rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, doświadczenia i kompetencje obywatelskie.

Edukacyjne grupy wieku:

- 3-6 – wychowanie przedszkolne,
- 7-12 – kształcenie na poziomie podstawowym,
- 13-15 – kształcenie na poziomie gimnazjalnym,
- 16-18 – kształcenie na poziomie ponadgimnazjalnym,
- 19-24 – kształcenie w szkołach wyższych.

Egzamin gimnazjalny – sprawdzian zewnętrzny przeprowadzany w ostatniej klasie gimnazjum, którego pozytywny wynik daje możliwość ubiegania się o przyjęcie do szkoły ponadgimnazjalnej.

Egzamin maturalny – forma oceny poziomu wykształcenia ogólnego absolwentów szkół ponadgimnazjalnych: liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych, techników, uzupełniających liceów ogólnokształcących i techników uzupełniających.

Egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe – forma oceny poziomu opanowania wiadomości i umiejętności z zakresu danego zawodu dla absolwentów szkół

- ponadgimnazjalnych: zasadniczych szkół zawodowych, techników, techników uzupełniających i szkół policealnych i osób kończących kwalifikacyjne kursy zawodowe.
- Emigracja** – opuszczenie kraju przez jego rezydenta z zamiarem przebywania za granicą przez okres co najmniej 12 miesięcy.
- Filia biblioteczna** – jednostka powiązana organizacyjnie z biblioteką. Posiada stały księgozbiór i obsługuje część obszaru podlegającego pod jednostkę macierzystą.
- Frekwencja wyborcza** – odsetek osób, które oddały swój głos w wyborach wyrażony jako procentowy stosunek liczby oddanych głosów do liczby osób uprawnionych do głosowania.
- Galeria** – jednostka, której głównym (lub jednym z głównych) rodzajem działalności jest wystawiennictwo.
- Imigracja** – przybycie do kraju osoby będącej uprzednio rezydentem innego kraju z zamiarem przebywania przez okres co najmniej 12 miesięcy.
- Kierunek studiów** – wyodrębniony obszar kształcenia.
- Kino stałe** – jednostka prowadząca działalność w jednym obiekcie przystosowanym na stałe do publicznego wyświetlania filmów z określoną częstotliwością, w tej grupie znajduje się też kino letnie.
- Klub** – instytucja prowadząca działalność kulturalną w środowisku lokalnym we współpracy z instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami: kulturalnymi, społecznymi i politycznymi. Posiada jedno lub więcej pomieszczeń, odpowiednie wyposażenie (sprzęt audiowizualny, telewizor, prasę itd.). Klub jest otwarty codziennie, jako miejsce organizowania kulturalnego wypoczynku i aktywności społeczności lokalnej. Działalność w klubach prowadzona jest zazwyczaj przez społeczny personel przy pomocy kierownika placówki.
- Koło zainteresowań** – forma zajęć pozalekcyjnych organizowanych przez szkołę mająca na celu zapewnienie uczestnikom różnych form kształcenia i pogłębiania wiedzy z poszczególnych dziedzin, wyrównanie szans edukacyjnych, rozwój zainteresowań i uzdolnień indywidualnych oraz doskonalenie umiejętności w dziedzinie sportu. Umożliwia młodzieży zdobywanie pełniejszej wiedzy o otaczającym ją świecie i pozwala na pożyteczne spędzanie czasu wolnego po wypełnieniu obowiązków szkolnych.
- Książka** – wydawnictwo zwarte, zawierające co najmniej 49 stron, nie licząc okładki, wydane w danym kraju i ogólnie dostępne.
- Księgozbiór** – zbiór obejmujący wydawnictwa nieperiodyczne (książki i broszury) i wydawnictwa periodyczne (gazety i czasopisma).
- Kształcenie formalne** – nauka w systemie szkolnym - na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum, zasadniczych szkół zawodowych, szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych, szkół policealnych, jak również kształcenie na poziomie studiów wyższych i doktoranckich. Kształcenie prowadzone jest przez instytucje szkolne i edukacyjne, publiczne i niepubliczne, uprawnione do nauczania. Odbywa się zgodnie z zatwierdzonymi programami nauczania. Kształcenie oparte jest na standardach przyjętych w systemie oświaty i wychowania oraz szkolnictwa wyższego zatwierdzonymi obowiązującymi uregulowaniami prawnymi. Prowadzi do uzyskania kwalifikacji potwierdzonych świadectwem, zaświadczeniem o ukończeniu szkoły, certyfikatem, dyplomem.

Kształcenie nieformalne – samodzielne uczenie się respondenta w celu uzyskania wiedzy lub doskonalenia umiejętności, powinno odbywać się bez udziału nauczyciela. Odbywa się poza zorganizowanymi formami edukacji szkolnej i pozaszkolnej.

Kształcenie pozaformalne – zorganizowane działania edukacyjne, które nie odpowiadają definicji edukacji szkolnej. Kształcenie pozaformalne nie powoduje zmiany w poziomie wykształcenia. Prowadzi zazwyczaj do zdobywania i poszerzania umiejętności w różnych dziedzinach życia zawodowego, społecznego jak również kulturalnego. W odróżnieniu od kształcenia nieformalnego, kształcenie pozaformalne powinno odbywać się przy udziale wykładowcy, instruktora lub nauczyciela.

Kształcenie osób dorosłych – kształcenie w szkołach dla dorosłych, a także uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych przez osoby, które spełniły obowiązek szkolny.

Kwalifikacyjne kursy zawodowe – kursy prowadzone według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodach w zakresie jednej kwalifikacji. Ukończenie tego kursu umożliwia przystąpienie do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie w zakresie danej kwalifikacji, przeprowadzanego przez okręgową komisję egzaminacyjną.

Lekcja muzealna – organizowana przez muzea specjalistyczne lekcja (lub cykl lekcji na jeden temat) dla zorganizowanych grup młodzieży szkolnej, prezentująca zagadnienia z dziedziny historii, sztuki, techniki, nauki itp. lub popularyzująca sztukę wytwórczą w oparciu o technikę i tradycje przy pomocy zgromadzonych w muzeum zabytków.

Liceum ogólnokształcące – szkoła ponadgimnazjalna, której ukończenie umożliwia uzyskanie wykształcenia średniego i ubieganie się o przyjęcie do szkoły policealnej oraz w przypadku otrzymania świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego, dająca prawo do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe. Nauka trwa 3 lata, w szkołach dwujęzycznych (oddziałach dwujęzycznych) z klasą wstępną – 4 lata. W publikacji w tej grupie szkół ujęto również likwidowane stopniowo od roku szkolnego 2012/13 dwuletnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości.

Liceum profilowane (szkoła ogólnozawodowa) – likwidowany stopniowo od roku szkolnego 2012/13 typ szkoły ponadgimnazjalnej kształcącej w profilach kształcenia ogólnozawodowego odpowiadającym dziedzinom gospodarki, które są określone w drodze rozporządzenia przez Ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Proces kształcenia ma umożliwić uczniom uzyskanie kwalifikacji zawodowych w krótkich cyklach kształcenia – od pół do półtora roku – w szkole policealnej lub w formach pozaszkolnych, a także przekwalifikowanie się w toku pracy zawodowej (wielokrotnie w ciągu życia zawodowego). Nauka trwa 3 lata. Ukończenie szkoły daje możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego i uzyskania prawa do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe.

Liczba miejsc w przedszkolu – liczba zadeklarowanych miejsc w arkuszu organizacyjnym placówki, brana pod uwagę przy obliczaniu wskaźnika dostępności do wychowania przedszkolnego.

- procesowych), wykonane przez własne zaplecze rozwojowe lub nabyte od innych jednostek;

- zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (licencji, praw patentowych, ujawnień know-how itp.);
- zakup oprogramowania;
- zakup i montaż maszyn i urządzeń oraz budowę, rozbudowę i modernizację budynków służących wdrażaniu innowacji produktowych i procesowych;
- szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną;
- marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów;
- pozostałe przygotowania do wprowadzania innowacji produktowych lub procesowych.

Miejsce pracy, zatrudnienia – instytucja, firma itp., w której ktoś pracuje.

Migracje długookresowe – migracje związane ze zmianą miejsca zamieszkania na okres co najmniej 12 miesięcy.

Migracje ludności – przemieszczenia ludności związane ze zmianą miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) połączone z przekroczeniem granicy jednostki administracyjnej podziału terytorialnego kraju (migracje wewnętrzne) lub granicy państwa (migracje zagraniczne).

Migracje na pobyt stały – migracje związane ze zmianą miejsca zamieszkania na pobyt stały.

Migracje wewnętrzne – zmiany miejsca stałego (lub czasowego) pobytu, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy w celu osiedlenia się na stałe (lub pobyt czasowy) oraz przemeldowanie z pobytu czasowego na pobyt stały w danej miejscowości, jeżeli poprzednie miejsce pobytu stałego znajdowało się w innej gminie. W przypadku gminy miejsko-wiejskiej migracją jest również zmiana miejsca zamieszkania między terenami miejskimi i wiejskimi gminy. Migracje wewnętrzne ludności nie uwzględniają zmian adresu w granicach tej samej jednostki, gdyż takie przemieszczenie nie powoduje zmiany w liczbie i strukturze ludności tej jednostki.

Migracje zagraniczne – przemieszczenia ludności związane ze zmianą kraju zamieszkania.

Muzeum – jednostka organizacyjna, nie nastawiona na osiągnięcie zysku, której celem jest sprawowanie opieki nad zabytkami, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie kontaktu ze zbiorami.

Nakłady bieżące na działalność B+R – nakłady osobowe, a także koszty zużycia materiałów, przedmiotów nietrwałych i energii, koszty usług obcych (innych niż B+R) obejmujące: obróbkę obcą, usługi transportowe, remontowe, bankowe, pocztowe, telekomunikacyjne, informatyczne, wydawnicze, komunalne itp., koszty podróży służbowych oraz pozostałe koszty bieżące obejmujące w szczególności podatki i opłaty obciążające koszty działalności i zyski, ubezpieczenia majątkowe i ekwiwalenty na rzecz pracowników – w części, w której dotyczą działalności B+R.

Nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych – wszelkie wydatki niezależnie od źródeł finansowania, bieżące i inwestycyjne, poniesione w roku sprawozdawczym na wszelkie rodzaje działalności innowacyjnej, na prace zakończone sukcesem, przerwane, zaniechane i niezakończone do końca roku sprawozdawczego. Obejmują nakłady na:

- prace badawcze i rozwojowe (B+R) związane z opracowywaniem nowych i istotnie ulepszonych produktów (innowacji produktowych) i procesów (innowacji

procesowych), wykonane przez własne zaplecze rozwojowe lub nabyte od innych jednostek;

- zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (licencji, praw patentowych, ujawnień know-how itp.);
- zakup oprogramowania;
- zakup i montaż maszyn i urządzeń oraz budowę, rozbudowę i modernizację budynków służących wdrażaniu innowacji produktowych i procesowych;
- szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną;
- marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów;
- pozostałe przygotowania do wprowadzania innowacji produktowych lub procesowych.

Nakłady osobowe związane z działalnością B+R – nakłady poniesione przez jednostkę w roku sprawozdawczym, obejmują: wynagrodzenia, narzuty na wynagrodzenia obciążające zgodnie z przepisami pracodawcę, w tym ubezpieczenia społeczne, a także stypendia uczestników studiów doktoranckich prowadzących prace B+R.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R – nakłady poniesione w roku sprawozdawczym na prace B+R wykonane w jednostce sprawozdawczej, niezależnie od źródła pochodzenia środków. Obejmują zarówno nakłady bieżące, jak i nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością B+R, lecz nie obejmują amortyzacji tych środków. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R badane są według kategorii kosztów oraz według źródeł finansowania, czyli źródeł pochodzenia środków przeznaczanych na tę działalność przez jednostki ją wykonujące.

Napływ migracyjny – liczba osób przybyłych do danej jednostki administracyjnej w danym okresie z innego miejsca w kraju. W bieżącej statystyce migracji na pobyt stały, opartej na administracyjnych źródłach danych, napływ do jednostki to liczba osób, które zameldowały się w danym okresie na pobyt stały w tej jednostce. Określenie "napływ" odnosi się najczęściej do migracji wewnętrznych. W szerszym znaczeniu napływem są również przyjazdy z zagranicy (imigracja).

Niepełnozatrudnieni według Grupy Roboczej Eurostatu ds. rynku pracy LAMAS – osoby w wieku 15-74 lata pracujące w niepełnym wymiarze czasu, które chciałyby pracować więcej godzin tygodniowo i byłyby gotowe do podjęcia pracy w takim wymiarze.

Nominalny czas pracy – czas, który powinien być przepracowany w danym okresie rozliczeniowym w normalnym czasie pracy zgodnie z normami czasu pracy (dobową i średniotygodniową) obowiązującymi danego pracownika na podstawie przepisów prawa. Nominalny czas pracy to kalendarzowy czas pracy pomniejszony o czas przypadający na dni ustawowo wolne od pracy.

Nowo utworzone miejsca pracy – miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego – wprowadzony Ustawą z dnia 27 czerwca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty. Na mocy art. 14 ust. 3 ustawy dziecko w wieku 6 lat, a od 1 września 2011 r. w wieku 5 lat jest obowiązane odbyć roczne przygotowanie przedszkolne. Obowiązek rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 6 lat, od 2011 r. – 5 lat. Obowiązek polega na dopełnieniu przez rodziców czynności związanych ze zgłoszeniem dziecka do

przedszkola lub oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej, a także zapewnieniu regularnego uczęszczania dziecka na zajęcia. Zadaniem gminy jest umożliwienie spełnienia tego obowiązku, w tym zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu dziecka lub zwrot kosztów przejazdu dziecka i opiekuna środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice w przypadku, gdy droga dziecka z domu do najbliższego publicznego przedszkola lub oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej przekracza 3 km.

Odczyty – jedna z form działalności oświatowej prowadzonej przez muzea i galerie sztuki.

Oddział w szkole – podstawowa jednostka organizacyjna szkoły. W szkole oddział stanowi grupa uczniów pobierających naukę w tej samej klasie. Dodatkowym wyróżnikiem oddziału może być specyficzny skład grupy uczniów (oddział specjalny, integracyjny, ogólnodostępny) lub program nauczania (oddział dwujęzyczny, przysposabiający do pracy).

Odływ migracyjny – liczba osób, które opuściły w danym okresie daną jednostkę administracyjną przenosząc się do innych miejscowości w kraju. W bieżącej statystyce migracji na pobyt stały, opartej na administracyjnych źródłach danych, odływ z jednostki oznacza liczbę osób, które zameldowały się w innych jednostkach na pobyt stały a poprzednio były zameldowane w tej jednostce. Określenie "odływ" odnosi się najczęściej do migracji wewnętrznych. W szerszym znaczeniu odpływem są również wyjazdy za granicę (emigracja).

Odsetek niewykorzystania wolnych miejsc pracy – stosunek wolnych miejsc pracy do sumy zagospodarowanych i niezagospodarowanych miejsc pracy.

Ośrodki informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej – placówki informacyjno-biblioteczne, wchodzące w skład sieci informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej (inte). Nie zalicza się do nich biblioteki o statusie naukowej.

Ośrodek kultury – wielofunkcyjna instytucja kultury o charakterze środowiskowym, integrująca wokół wspólnego programu działalność istniejących w danej miejscowości (gminie) autonomicznych instytucji kultury jak również urządzeń rekreacyjno-sportowych i zakładu usług gastronomicznych. Ośrodek może integrować i koordynować działalność takich instytucji jak: dom kultury, biblioteka, klub, świetlica, kino, ognisko artystyczne, galeria sztuki, izba regionalna. W ostatnim okresie ośrodki kultury skupiły się przede wszystkim na prowadzeniu własnej działalności, rezygnując z programowych działań koordynacyjnych.

Patent – wyłączne prawo udzielone na wynalazek przez organ krajowy (w Polsce – Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej) lub międzynarodowy (Europejski Urząd Patentowy – patent europejski). Prawo przyznane jest osobie fizycznej lub prawnej do wyłącznego korzystania z wynalazku na określonym terytorium, przez 20 lat od daty zgłoszenia wynalazku, na warunkach wynikających z ustaw danego kraju lub z konwencji międzynarodowej.

Placówka wychowania przedszkolnego – placówka przeznaczona dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniająca dzieciom opiekę oraz mająca na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczono:

- przedszkola,

- oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych,
- zespoły wychowania przedszkolnego – funkcjonujące od roku szkolnego 2008/2009,
- punkty przedszkolne – funkcjonujące od roku szkolnego 2008/2009.

Płodność kobiet – mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat).

Popyt na pracę – liczba miejsc pracy, które oferuje gospodarka w określonych warunkach społeczno-ekonomicznych. Przez popyt na pracę rozumiemy:

- zagospodarowane miejsca pracy, określane aktualną liczbą pracujących;
- wolne miejsca pracy.

Poziom wykształcenia – najwyższy ukończony cykl kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie i formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa.

Pracujący – osoby w wieku 15 lat i więcej, które w badanym tygodniu:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę jakąkolwiek pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym lub dzierżawionym gospodarstwie rolnym, albo prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego,
 - z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła:
 - do 3 miesięcy,
 - powyżej 3 miesięcy, ale osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Do pracujących – zgodnie z międzynarodowymi standardami – zaliczani byli również uczniowie, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.

Pracujący bezpośrednio z pacjentem (wykonujący działalność leczniczą) – osoby, dla których głównym miejscem pracy jest publiczny lub niepubliczny zakład opieki zdrowotnej, apteka szpitalna lub ogólnodostępna, punkt apteczny, stacjonarny zakład pomocy społecznej lub praktyka. Do grupy pracujących bezpośrednio z pacjentem nie zalicza się osób, dla których głównym miejscem pracy jest Narodowy Fundusz Zdrowia, wyższa uczelnia lub jednostka administracji państwowej lub samorządowej oraz resortu sprawiedliwości, a także osób pracujących w ZUS, KRUS oraz w firmach farmaceutycznych, nawet, jeśli praca przez nie wykonywana wymaga wykształcenia medycznego. Przyjęta metodologia jest zgodna z zaleceniami międzynarodowymi.

Praktyka lekarska, stomatologiczna, pielęgniarstwa lub położnicza – forma organizacyjno-prawna, w jakiej możliwe jest wykonywanie czynności zawodowych przez osobę uprawnioną do wykonywania zawodu medycznego. Istotą tej formy jest realizowanie przez prywatne podmioty świadczeń zdrowotnych dla ogółu ludności. Po zarejestrowaniu praktyka może udzielać usług w ramach środków publicznych lub niepublicznych. Praktyka może być indywidualna lub grupowa.

Produkt krajowy brutto (PKB) – obrazuje końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Obliczanie wartości rocznego PKB polega na oszacowaniu trzech równych co do wartości kategorii makroekonomicznych określających PKB poprzez:

- rozmiary działalności produkcyjnej; PKB równa się sumie wartości dodanej wszystkich sektorów instytucjonalnych lub wszystkich sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) krajowych jednostek produkcyjnych powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów;
- końcowy rezultat działalności produkcyjnej; PKB obliczany jest jako suma popytu krajowego, tj. spożycia i akumulacji oraz salda wymiany produktów z zagranicą;
- suma rozchodów na rachunku tworzenia dochodów gospodarki ogółem (koszty związane z zatrudnieniem, podatki związane z produkcją i importem pomniejszone o dotacje, nadwyżka operacyjna brutto oraz dochód mieszany gospodarki ogółem).

Przeciętne dalsze trwanie życia – wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

Przeciętne wynagrodzenie brutto – stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku do podziału lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie, po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

Przedszkole – placówka przeznaczona dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat, wspomagająca indywidualny rozwój, zapewniająca opiekę odpowiednią do potrzeb dziecka oraz przygotowująca do nauki w szkole.

Przewód doktorski – ogół postępowania w trakcie nadawania stopnia naukowego doktora prowadzony przez uprawnioną jednostkę organizacyjną szkoły wyższej lub innej placówki naukowej, nad którym czuwa specjalnie powołana komisja. Czynności przewodu doktorskiego kończą się uchwałami rady jednostki organizacyjnej w przedmiocie: wszczęcia przewodu doktorskiego i wyznaczenia promotora, przyjęcia rozprawy doktorskiej i dopuszczenia jej do publicznej obrony, przyjęcia publicznej obrony rozprawy doktorskiej, nadania stopnia doktora.

Przychodnia – przedsiębiorstwo podmiotu leczniczego, w którym udziela się ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych podstawowej lub specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz świadczenia z zakresu rehabilitacji leczniczej.

Przyrost/ubytek naturalny ludności – różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów w danym okresie.

Przyrost/ubytek rzeczywisty ludności – to różnica między liczbą ludności na początku i końcu okresu (np. roku). Na różnicę tę składają się:

- dla Polski – przyrost naturalny oraz – w przypadku krajowej definicji ludności – saldo migracji zagranicznych na pobyt stały, w przypadku rezydentów – dodatkowo – saldo migracji czasowych trwających co najmniej 12 miesięcy;
- w przypadku podziału terytorialnego (gminy, powiaty, województwa) oraz w podziale na tereny miejskie i wiejskie (miasta/wieś) na przyrost rzeczywisty dodatkowo składają

się także saldo migracji wewnętrznych (na pobyt stały i czasowy) oraz saldo zmian administracyjnych (najczęściej nadawanie praw miejskich dotychczasowym terenom wiejskim).

Rok akademicki – okres dziewięciomiesięcznej nauki na wyższej uczelni.

Saldo migracji – różnica między napływem i odpływem migracyjnym.

Seans filmowy – ciągła projekcja filmu długometrażowego, niezależnie od wykorzystanego nośnika (światłoczułego, magnetycznego lub w technologii cyfrowej), w zamierzonym i z góry określonym czasie trwania. W przypadku projekcji filmu wieloczęściowego podzielonego na odcinki – projekcję każdej części mającej własną czołówkę i określoną długość uważa się za odrębny seans filmowy. W takiej sytuacji, liczbę widzów wykazuje się w sposób analogiczny. Za seans uważa się również wyświetlenie zestawu filmów krótkometrażowych (np. tzw. poranki dla dzieci).

Sprawdzian szóstoklasisty – obowiązkowy egzamin zewnętrzny przeprowadzany w ostatniej klasie szkoły podstawowej weryfikujący opanowanie przez ucznia umiejętności określonych w standardach wymagań dotyczących czytania, pisania, rozumowania, korzystania z informacji i wykorzystania wiedzy w praktyce.

Stacjonarna opieka zdrowotna – całodobowa lub całodniowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona osobom wymagającym leczenia w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej.

Status społeczno-zawodowy – wyróżnione i określone w danej kulturze miejsce jednostki społecznej w hierarchii społecznej i szerzej w strukturze społecznej. Z zajmowanej pozycji społecznej wynika rola społeczna jaką odgrywać powinna jednostka. Pozycja społeczna związana jest też z określonymi przywilejami i obowiązkami.

Stopa bezrobocia według BAEL – procentowy udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

Stopień naukowy – stopień doktora, stopień doktora habilitowanego określonej dziedziny nauki lub dziedziny sztuki w zakresie danej dyscypliny naukowej bądź artystycznej. Stopnie naukowe nadawane są w jednostkach organizacyjnych, które posiadają uprawnienia do ich nadawania.

Student – osoba kształcąca się na studiach pierwszego lub drugiego stopnia albo jednolitych studiach magisterskich.

Studia doktoranckie – studia trzeciego stopnia, prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy Polskiej Akademii Nauk, instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzony na podstawie odrębnych przepisów, na które są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia.

Studia drugiego stopnia – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający co najmniej kwalifikacje pierwszego stopnia, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji drugiego stopnia.

Studia magisterskie jednolite – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający świadectwo dojrzałości, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji drugiego stopnia.

Studia niestacjonarne – forma studiów wyższych, inna niż studia stacjonarne, wskazana przez senat uczelni.

Studia pierwszego stopnia – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający świadectwo dojrzałości, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji pierwszego stopnia.

Studia podyplomowe – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, prowadzona w uczelni, instytucie naukowym Polskiej Akademii Nauk, instytucie badawczym lub Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych.

Studia stacjonarne – forma studiów wyższych, w której co najmniej połowa programu kształcenia jest realizowana w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów.

Studia wyższe – studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, prowadzone przez uczelnię uprawnioną do ich prowadzenia.

Stypendium – comiesięcznie wypłacana forma pomocy materialnej dla uczniów/studentów o charakterze socjalnym lub motywacyjnym umożliwiająca całkowite lub częściowe pokrycie kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, zakupu pomocy szkolnych, utrzymania oraz zakwaterowania.

Stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – forma pomocy materialnej adresowana do uczniów szkół artystycznych, którzy uzyskali w semestrze bardzo dobrą średnią ocen z przedmiotów artystyczno-zawodowych lub zostali laureatami międzynarodowego lub krajowego konkursu artystycznego. O przyznanie stypendium uczeń może się ubiegać nie wcześniej niż po ukończeniu pierwszego roku nauki i nie częściej niż raz w roku. Stypendia przyznaje, określa ich liczbę oraz wysokość, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, odrębnie w każdym roku szkolnym.

Stypendium Ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania – forma pomocy materialnej adresowana do uczniów posiadających wybitne osiągnięcia edukacyjne, w szczególności dla:

- laureatów międzynarodowych olimpiad lub laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych o zasięgu ogólnopolskim lub turniejów,
- laureatów konkursów na pracę naukową, organizowanych przez instytucje lub stowarzyszenia naukowe,
- uczniów szkół ponadgimnazjalnych uzyskujących najwyższe wyniki w nauce według indywidualnego programu lub toku nauki,
- uczniów uczestniczących w zajęciach przewidzianych tokiem studiów na podstawie przepisów w sprawie zasad i warunków uczestniczenia wybitnie uzdolnionych uczniów w zajęciach przewidzianych tokiem studiów na kierunkach zgodnych z uzdolnieniami oraz zasad zaliczania tych zajęć,
- uczniów, uzyskujących wysokie wyniki we współzawodnictwie sportowym na szczeblu krajowym lub międzynarodowym.

Stypendium o charakterze socjalnym – comiesięcznie wypłacana forma pomocy materialnej dla studenta lub doktoranta znajdującego się w trudnej sytuacji materialnej.

Stypendium Prezesa Rady Ministrów – forma pomocy materialnej adresowana do wybitnie uzdolnionych uczniów szkół, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości. Stypendium Prezesa Rady Ministrów przyznaje się jednemu uczniowi danej

szkoły, który spełnia warunki do otrzymania tej formy świadczenia. Aby otrzymać stypendium Prezesa Rady Ministrów należy otrzymać promocję z wyróżnieniem, uzyskując przy tym najwyższą w danej szkole średnią ocen lub wykazywać szczególne uzdolnienia w co najmniej jednej dziedzinie wiedzy, uzyskując w niej najwyższe wyniki, a w pozostałych dziedzinach wiedzy wyniki co najmniej dobre. Stypendium jest przyznawane przez Prezesa Rady Ministrów na okres od września do czerwca w danym roku szkolnym.

Szkoła – jednostka edukacyjna powołana na podstawie aktu założycielskiego lub wpisu do ewidencji przez organ administracji rządowej, jednostkę samorządu terytorialnego, osobę prawną lub osobę fizyczną na podstawie przepisów ustawy o systemie oświaty. Szkoła prowadzi kształcenie określonego rodzaju i na określonym poziomie, posiada statut nadany przez organ lub osobę prowadzącą szkołę, określający m.in. jej nazwę, typ, organ prowadzący oraz organizację wewnętrzną. Szkoły i placówki mogą być publiczne, niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych i niepubliczne, zaś placówki (w tym przedszkola) – publiczne i niepubliczne.

Szkoła policealna – szkoła o okresie nauczania nie dłuższym niż 2,5 roku, której ukończenie umożliwia osobom posiadającym wykształcenie średnie uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu. W statystyce oprócz policealnych szkół zawodowych przyjęto odrębnie wykazywać dane o trzyletnich kolegiach pracowników służb społecznych oraz zakładach kształcenia nauczycieli, tj. kolegiach nauczycielskich i nauczycielskich kolegiach języków obcych.

Szkoła ponadgimnazjalna – szkoła realizująca zadania dydaktyczne na podbudowie programowej trzyletniego gimnazjum. Do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się zasadnicze szkoły zawodowe, licea ogólnokształcące, licea profilowane, technika, specjalne szkoły przysposabiające do pracy, uzupełniające licea ogólnokształcące, technika uzupełniająca, ogólnokształcące szkoły artystyczne oraz szkoły policealne.

Szkoła podstawowa – sześcioletnia szkoła podstawowa, w której w ostatnim roku nauki przeprowadza się obowiązkowy sprawdzian weryfikujący opanowanie przez ucznia umiejętności określonych w standardach wymagań dotyczących czytania, pisania, rozumowania, korzystania z informacji, i wykorzystania wiedzy w praktyce. Struktura organizacyjna szkoły podstawowej obejmuje klasy I-VI, a nauka jest obowiązkowa.

Szkoła wyższa (uczelnia) – jednostka stanowiąca część systemu nauki polskiej i systemu edukacji narodowej, której ukończenie pozwala uzyskać dyplom stwierdzający ukończenie studiów wyższych i uzyskanie wykształcenia wyższego.

Świetlica – placówka kulturalna posiadająca z reguły jedno pomieszczenie, niezbędny sprzęt i obejmująca swoim zasięgiem działania małe grupy środowiska lokalnego. Działalność prowadzona jest zasadniczo przez działaczy społecznych przy pomocy kierownika świetlicy. Nie uważa się za świetlice jednostek, zwyczajowo określanych „świetlicami”, nie prowadzących działalności kulturalnej, których pomieszczenia służą do innych celów, np. do organizowania narad i konferencji, kursów zawodowych itp. Nie ujmuje się również świetlic szkolnych.

Świetlica szkolna – placówka opiekuńczo-wychowawcza, prowadzona przez szkołę dla zapewnienia uczniom opieki pozalekcyjnej i wychowania w przypadkach, gdy dzieci te w czasie pracy rodziców (opiekunów) są pozbawione opieki. Świetlica zapewnia przede

wszystkim możliwość odrobienia lekcji i uczestnictwo w różnego rodzaju zajęciach zgodnych z zainteresowaniami dzieci.

Technikum – szkoła czteroletnia, której ukończenie umożliwia, po zdaniu egzaminu, uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodach określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 czerwca 2007 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego. Absolwenci technikum uzyskują wykształcenie średnie, a także mają możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego. W publikacji w tej grupie szkół ujęto również trzyletnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (likwidowane stopniowo od roku szkolnego 2012/13) oraz ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe, których ukończenie umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu, a także umożliwiające uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego.

Tytuł zawodowy – tytuł licencjata, inżyniera, magistra lub tytuł równorzędny.

Wiek poprodukcyjny – mężczyźni w wieku 65 lat i więcej, kobiety w wieku 60 lat i więcej – Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2009 Nr 153, poz. 1227, z póź. zm.).

Wiek produkcyjny – ludność w wieku zdolności do pracy tj. mężczyźni w wieku 18-64 lata, kobiety w wieku 18-59 lat.

Wiek produkcyjny mobilny – kobiety i mężczyźni w wieku 18-44 lata.

Wiek produkcyjny niemobilny – mężczyźni w wieku od 45 do 64 lat, kobiety w wieku od 45 do 59 lat.

Wiek przedprodukcyjny – ludność, która nie osiągnęła wieku zdolności do pracy; oznacza ludność w wieku 0-17 lat.

Wolne miejsca pracy – miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone;
- pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy;
- w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

Wolumin – tom zarejestrowany w księdze inwentarzowej biblioteki. W przypadku wydawnictw nieperiodycznych jest to pojedynczy egzemplarz, natomiast w przypadku periodyków to zbiór numerów danego czasopisma stanowiący jedną pozycję inwentarzową.

Wskaźnik absencji pracownika – procentowy udział czasu nieprzepracowanego w zależności od przyczyny w ogólnej liczbie godzin nominalnego czasu pracy.

Wskaźnik skolaryzacji netto – relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Wskaźnik zatrudnienia – procentowy udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Współczynnik aktywności zawodowej – procentowy udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

- Współczynnik dynamiki demograficznej** – stosunek liczby urodzeń żywych w danym okresie (najczęściej 1 roku) do liczby zgonów w tym okresie.
- Współczynnik dzietności kobiet** – oznacza przeciętną liczbę dzieci, którą urodziłaby kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat), przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną wśród kobiet w badanym roku.
- Współczynnik reprodukcji brutto** – wyraża liczbę żywo urodzonych dziewczynek przypadających na jedną kobietę będącą w wieku rozrodczym.
- Wybory** – akcja mająca na celu powołanie odpowiednich kandydatów do określonych funkcji przez głosowanie, w którym mogą wziąć udział wszyscy uprawnieni pełnoletni obywatele.
- Wykonywany zawód** – zespół czynności lub prac, których wykonywanie stanowi główne źródło utrzymania danej osoby i ewentualnie jej rodziny. Zawód wykonywany jest zawodem gospodarczym to znaczy występującym na danym rynku pracy nie zawsze sklasyfikowanym w KZiS (Klasyfikacja Zawodów i Specjalności wprowadzona na mocy Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8 grudnia 2004 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania oraz Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 r. – Dz. U. 2010 Nr 82, poz. 537 zmieniającego rozporządzenie w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania), ponieważ pracodawcy sami tworzą nazewnictwo funkcjonującym zawodom.
- Wystawa** – zorganizowane na czas określony udostępnianie dla publiczności (osób zwiedzających) zestawu dzieł sztuki lub eksponatów muzealnych objętych odpowiednim tytułem. Jeden tytuł stanowi jedną wystawę.
- Wzór użytkowy** – nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci. Wzór użytkowy uważa się za rozwiązanie użyteczne, jeżeli pozwala ono na osiągnięcie celu mającego praktyczne znaczenie przy wytwarzaniu lub korzystaniu z wyrobów. Na wzór użytkowy udzielane jest prawo ochronne. Przez uzyskanie prawa ochronnego nabywa się prawo wyłącznego korzystania ze wzoru użytkowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Czas trwania prawa ochronnego wynosi 10 lat od daty dokonania zgłoszenia wzoru użytkowego w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
- Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze** – organizuje się w szkole ogólnodostępnej dla uczniów, którzy mają znaczne trudności w uzyskaniu osiągnięć z zakresu określonych zajęć edukacyjnych, wynikających z podstawy programowej dla danego etapu edukacyjnego. Zajęcia prowadzone są przez nauczyciela właściwych zajęć edukacyjnych. Liczba uczestników zajęć wynosi od 4 do 8 uczniów (Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty Dz. U. 2004 Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).
- Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne** – organizuje się w szkole ogólnodostępnej dla uczniów, u których stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające uzyskanie osiągnięć wynikających z podstawy programowej dla danego etapu edukacyjnego; zajęcia prowadzą nauczyciele posiadający przygotowanie w zakresie terapii pedagogicznej; liczba uczestników zajęć wynosi od 2 do 5 uczniów (Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty Dz. U. 2004 Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).

Zajęcia logopedyczne – organizuje się w szkole ogólnodostępnej dla uczniów z zaburzeniami mowy, które powodują zakłócenia komunikacji językowej oraz utrudniają naukę; zajęcia prowadzą nauczyciele posiadający przygotowanie w zakresie logopedii lub logopedii szkolnej; liczba uczestników zajęć wynosi od 2 do 4 uczniów (Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty Dz. U. 2004 Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).

Zajęcia socjoterapeutyczne – organizuje się w szkole ogólnodostępnej dla uczniów z dysfunkcjami i zaburzeniami utrudniającymi funkcjonowanie społeczne; zajęcia socjoterapeutyczne oraz inne zajęcia o charakterze terapeutycznym prowadzą nauczyciele posiadający przygotowanie w zakresie pracy o charakterze terapeutycznym lub socjoterapii; liczba uczestników zajęć wynosi od 3 do 10 uczniów (Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty Dz. U. 2004 Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).

Zapomoga – doraźna pomoc finansowa dla studenta lub doktoranta, który z przyczyn losowych znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej; może być przyznana na wniosek zainteresowanego nie częściej niż dwa razy w roku akademickim.

Zasadnicza szkoła zawodowa – szkoła dająca wykształcenie zasadnicze zawodowe, umożliwia zdobycie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu, a także dalsze kształcenie w uzupełniających liceach ogólnokształcących lub technikach uzupełniających. Do szkoły tej przyjmowani są absolwenci gimnazjum. Nauka trwa od 2 do 3 lat. W publikacji w tej grupie szkół ujęto również trzyletnie szkoły przysposabiające do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa potwierdzającego przysposobienie do pracy.

Żywe urodzenie – całkowite wydalenie lub wydobycie z ustroju matki noworodka, niezależnie od okresu trwania ciąży, który po takim oddzieleniu oddycha bądź wykazuje jakiegokolwiek inne oznaki życia, jak czynność serca, tętnienie pępowiny lub wyraźne skurcze mięśni zależnych od woli (mięśni szkieletowych), bez względu na to, czy sznur pępowiny został przecięty lub łożysko zostało oddzielone; każdy taki noworodek jest uważany za żywo urodzonego.

5. GLOSSARY

Absence rate – a share of hours not worked relative to the cause of absence in the total number of hours in the nominal working time.

Academic year – nine-month-long period of learning at a higher education institution.

Activity rate – a share of the economically active persons of a given category in the whole population of a given category.

Actual increase / decrease of the population is the difference between the number of population at the beginning and at the end of the period (e.g. a year). The following factors account for the difference:

- for Poland – natural increase and – in the case of a national definition of the population – net international migration for permanent residence, in the case of residents – additionally – net migration for temporary stay of at least 12 months;
- in the case of territorial division (gminas, powiats, voivodships) and by urban and rural areas, the actual increase additionally consists of the net internal migration rate (for

permanent and temporary residence) and the balance of administrative changes (most often granting city rights to former rural areas).

Art gallery – *an entity whose basic activity (or one of the basic activities) is arranging exhibitions.*

Average monthly gross wages and salaries – *the relation of the sum of gross salaries and fees paid to certain groups of employees for performing work under labour contracts, payments from profit and from balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities to the average number of employees, excluding outworkers and persons employed abroad.*

Basic vocational school – *a school providing basic vocational education, awarding its graduates diplomas certifying vocational education after passing an examination, as well as allowing for further education in supplementary general secondary schools or supplementary technical schools. Graduates of lower secondary schools are admitted to this type of school. The basic vocational programme lasts 2 or 3 years. In the publication, this type of schools also include special job-training schools for students with moderate or severe intellectual disability and for students with multiple disorders. A graduate of a special job-training school receives a school-completion and job-training certificate.*

Biological age groups – *three basic most common groups are distinguished:*

- *0-14 years – children (demographic youth);*
- *15-64 years – adults;*
- *65 years and more – seniors (demographic old age).*

Book – *a non-periodic publication of at least 49 pages exclusive of the cover pages, published in a particular country and made available to the public.*

Borrower (user actively borrowing books) – *a user registered at a library who borrowed at least one volume in the course of a reporting year.*

Broad field of education – *fields of education classified according to the International Standard Classification of Education (ISCED).*

Budget of local government unit – *annual plan of revenues and expenditures, incomings and outgoings of a local entity. It is adopted for one financial year which corresponds to the calendar year. Budget Resolution is the basis for the financial management of local government units for the year.*

Centres of culture – *cultural institutions which conduct multidirectional animation activities consisting in initiating, stimulating and supporting cultural activity of social groups and local communities, having a permanent cultural programme, a team of skilled workers (animators or instructors, pedagogues, educators) as well as adequate infrastructure (rooms and equipment). The essence of the activities of the centres of culture is a cultural education, artistic education and social animation.*

Club (in cultural institution) – *a cultural institution operating in local community in cooperation with institutions and cultural, social and political organisations and associations. It has one or more rooms, adequate equipment (audio-visual equipment, television, newspapers, etc.). A club is open every day as a place to organise cultural recreation and the community activities. It is run by the manager and volunteers.*

Collection – includes non-periodical publications (books and brochures) and periodicals (newspapers and magazines).

Community centre – a cultural institution which usually has only one room and essential equipment, and whose territorial range covers small groups in the local environment. It is usually run by social activists, supported by the manager. The units which are customarily called “after-school clubs”, but which do not conduct cultural events, and whose rooms serve other purposes, e.g. are used as the venues for official meetings and conferences, professional/vocational courses, and the like, as well as school dayrooms do not belong to the group of community centres.

Community engagement – in this publication presented as indicator showing the level of development of civil society in Poland, civil experience and competencies.

Compulsory one year pre-primary school preparation – introduced based on the Act of 27 June 2003 amending the Education System Act. Based on the article 14, item 3 of the Act, children aged 6 years, and since 1 September 2011- those aged 5 years, are obliged to fulfil compulsory one-year pre-school preparation. The obligation starts from the beginning of the school year in the calendar year in which the child turns 6 years, since 2011 – 5 years. The obligation is fulfilled when parents enroll a child in nursery school or pre-primary section of primary school, and allow children to participate regularly in the classes. Gmina (administration of a territorial area) is responsible for allowing to fulfil this obligation, including free commuting and taking care during commuting or to reimburse the cost of public transport for a child and the guardian, if the child travels with parents and the distance between the nearest public nursery school or pre-primary section in primary school is more than 3km.

Conferment procedure for Ph.D. degree – a procedure during conferment of Ph.D. degree conducted by the authorised entity of a higher education institution or other science institution, supervised by a specially appointed committee. The Ph.D. course ends with resolutions of the council of the entity regarding initiation of the Ph.D. conferment procedure and appointment of the supervisor, approval of the doctoral dissertation and its release for public defence, acceptance of the public defence of the dissertation, awarding a Ph.D. Degree.

Corrective-compensating classes – classes in mainstream school organised for pupils with specific learning problems which prevent attainment of the core curriculum for the educational stage. Classes are conducted by teachers trained in pedagogical therapy. The number of participants in a class is 2 to 5 pupils (Education System Act of 7 September 1991, Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, with amendments).

Course graduate – a person who successfully completed training in certain knowledge or skills.

Cultural centre – a multi-purpose cultural institution with a social background which, based on a joint programme, integrate the activities conducted by independent cultural institutions operating in a given locality (gmina), as well as sport and recreation facilities and catering outlet. A cultural centre can integrate and coordinate the activity of such institutions as: community centres, libraries, clubs, community clubs, cinemas, art circles, art galleries, regional chambers, and the like. Cultural centres have lately focused mainly on their own activities, setting the programme-based coordination activities aside.

Cultural establishment – a cultural institution conducting multi-scope social and cultural activity. It is located in a separate building erected or adopted for this purpose, containing an auditorium and a cinema hall, as well as rooms and appliances designed to conduct specified cultural activity.

Current expenditures on R&D – personnel expenses and costs of consumption of materials, non-durable goods and energy, costs of external services (other than R&D) including: third party processing, transportation, repair, banking, postal, telecommunication, information technology, publishing, municipal, etc. services, business travel expenses and other current expenses including taxes and fees charged on operating costs and profits, property insurance and employee benefits – in the part related to R&D.

Degree programmes – first cycle or second cycle or long cycle programmes of study provided by higher education institutions authorised to provide such programmes.

Demand for labour – the number of vacancies offered by the economy in specific social and economic conditions. Demand for labour is understood as:

- occupied jobs, determined by the actual number of employees,
- job vacancies.

Demographic dynamics rate – ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Doctoral programmes – third cycle programmes, open to holders of second cycle qualifications and leading upon successful completion to the award of a third cycle qualification conferred by an authorised academic unit of a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences (Polska Akademia Nauk), a research institute or an international scientific institute established under other legislation and active on the territory of the Republic of Poland.

Economically active population – persons who are considered as employed or unemployed in accordance with the definitions presented below.

Economically inactive population – persons aged 15 years and more outside the labour force, who were not classified as employed or unemployed, i.e. persons who during the reference week:

- did not work, did not have a job or were not job-seekers;
- did not work and were job-seekers, but were not ready to start work within two weeks after the reference week;
- did not work and were not job-seekers because they had found a job and they were waiting to start in the period:
 - longer than 3 months,
 - no longer than 3 months, but they were not able to take up work (2004).

Among the economically inactive persons, a group of discouraged persons has been distinguished, i.e. persons not seeking work because they are convinced that they will not find it.

Educational age groups:

- 3-6 years – pre-primary education,
- 7-12 – primary education,
- 13-15 – lower-secondary education,

- 16-18 – secondary education,
- 19-24 – tertiary education.

Educational attainment – the highest grade completed within the most advanced level attended in the educational system.

Elections – action aimed at selection of candidates for specific functions by the vote, open to all eligible adult citizens.

Emigration – departure from the country of usual residence with the intention to stay abroad for a period of at least 12 months.

Employed persons – persons aged 15 years and more who during the reference week:

- performed for at least one hour any work generating pay or income, i.e. were employed as paid employees, worked on their own (or leased) agricultural farm, or conducted economic activity outside agriculture, assisted (without pay) in work on family agricultural farm or in conducting family economic activity outside agriculture,
- had work but did not perform it:
 - due to sickness, maternity leave or holiday,
 - for other reasons, but the break in employment:
 - did not exceed 3 months,
 - exceeded 3 months, but these persons were paid employees and during that period received at least 50% of the hitherto remuneration.

Employed persons – in line with international standards – also include students, with whom employers or physical persons concluded a contract for apprenticeship or on-the-job training, if they received wages or salary.

Exhibition – a temporary event in which a set of works of art or museum exhibits is made available to the public (to visitors), under a specific title, and for a specified period. One umbrella title is assigned to one exhibition.

Expenditures for product and process innovations – all current expenditures and investments, irrespective of funding sources, incurred in a reporting year on all kind of innovation activity, on successfully completed works, discontinued or unfinished by the end of the reporting year. They cover expenditures for:

- R&D work related to preparing the production of new and significantly improved products (product innovations) and processes (process innovations), intramural and extramural;
- acquisition of external knowledge (licences, patent rights, disclosures of know-how, etc.);
- acquisition of software;
- acquisition and assembly of machinery and equipment as well as building, extension and modernisation of buildings designed for the implementation of product and process innovations;
- personnel training connected with innovation activity;
- marketing of new or significantly improved products;
- other preparations for implementing product or process innovations.

Female fertility – is measured by the indicator calculated as the number of live births to the number of females of childbearing age (15-49).

Field of education – a field of study, as defined in the International Standard Classification of Education (ISCED), is as the subject matter taught in an education programme.

First-cycle programmes – a stage of learning open to holders of the certificate of secondary education (*świadectwo dojrzałości*) which leads upon successful completion to the award of a first cycle qualification.

Fixed cinema – operates always in one building, permanently dedicated to public film screening with a defined frequency. This group also covers summer cinema.

Formal education – education in the school system - at the level of primary, lower secondary, basic vocational schools, general and vocational secondary schools, post-secondary schools as well as tertiary and doctoral studies. Education is provided by public or non-public school and educational institutions which are authorised to teach. It is conducted in accordance with the approved curriculum. The training is based on the standards adopted in the system of education and higher education approved by the applicable legal regulations. It leads to qualification validated by the certificate or diploma.

Full-time programmes – a mode of study wherein a minimum half of the study programme comprises courses which require the direct participation of academic staff and students.

General secondary school – an upper secondary school whose graduates, after completing the full schooling programme, may apply to post-secondary schools. After passing the Matura (matriculation) examination they obtain the right to apply to higher education institutions. The education lasts for 3 years, and in bilingual schools (bilingual sections) with an introductory grade – 4 years. Two-year supplementary general secondary schools for graduates of basic vocational schools, phased out since the 2012/13 school year, have been presented in this publication.

Graduate of higher education institution – a person who received academic degree certifying the completion of tertiary education. After defence of the thesis, graduates of second-cycle and long-cycle programmes obtain the Master's degree, while graduates of first-cycle programmes obtain the professional title of Engineer or Bachelor.

Gross domestic product – illustrates the final result of the activity of all entities of the national economy. The calculation of the annual GDP is based on the estimation of three equal macroeconomic categories defining GDP by:

- volume of production activity, GDP is the sum of added value of all institutional sectors or all sections of Polish Classification of Activities of domestic production entities plus taxes and less subsidies on products,
- final result of production activity, GDP is calculated as the sum of domestic demand, i.e. final consumption and gross capital formation as well as balance of foreign trade,
- total expenditures on the generation of income account of total economy (employment related cost, taxes on production and imports less subsidies, gross operating surplus and mixed income of the total economy).

Gross reproduction rate – is the number of female births per each women of childbearing age.

Higher education institution (Higher school) – an entity constituting part of Polish science system and national education system whose graduates receive a diploma certifying the tertiary education.

Hours not worked – part of nominal working time during which the employee was absent from work, or didn't start working regardless of the reason.

Immigration – arrival in a country of a person who was previously a resident of another country with the intention to stay for a period of at least 12 months.

Informal learning – learning on a self-directed basis with the aim of acquiring knowledge and skills, without the participation of a teacher. It is not institutionalised, i.e. takes place outside organised forms of curricular and extracurricular education.

In-patient health care – 24-hour or day doctors and nurses health care service provided to persons requiring treatment in in-patient health care.

Internal migration – change of place of permanent (or temporary) residence connected with crossing an administrative border of gmina with a purpose to settle in another administrative unit. Internal migration is also a change of registration from temporary to permanent residence in the same administrative unit, if the previous place of permanent residence was in other administrative unit. In the case of urban-rural gmina, a change of place of residence between urban and rural area of this gmina is also regarded as migration. Changes of address within the same unit are excluded from data on internal migration, as they do not influence the size and structure of population of this unit.

International migration – population movements associated with the change of country of residence.

Intramural expenditures on R&D – expenditures incurred on R&D work performed in the reported entity during a reporting year, irrespective of sources of funding. They cover both current expenditures and investments on fixed assets related to R&D, but do not cover depreciation of these assets. Intramural expenditures on R&D are measured according to costs category and by sources of financing, i.e. sources of funds allocated to this activity by entities performing this activity.

Job vacancy rate – the ratio of vacancies to occupied and unoccupied jobs.

Library – an organisation or part of an organisation having a catalogued collection of books and periodicals which consists of at least 300 catalogue items. Its aims are to build and maintain a collection and make it available to users in a controlled manner.

Library branch – an entity related, in terms of organisation, to the parent library. It has its own permanent collection and supports a part of the area subject to the parent unit.

Licence – exclusive right granted for an invention by national (in Poland – Patent Office of the Republic of Poland) or international authority (European Patent Office – European licence). A natural or legal person acquires the right to exclusive use of an invention in a particular territory for 20 years from the time of patent application, under terms stipulated in national legal acts or international convention.

Life expectancy – is expressed by the average number of years that a person aged x is expected to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

Lifelong learning – education in schools for adults, also gaining and developing general knowledge, skills and qualifications in non-formal education by person who fulfilled compulsory education obligation.

Live birth – the complete expulsion or extraction of an infant from its mother, regardless of the pregnancy duration, which after such separation breathes or shows any other evidence of life, such as beating of the heart, pulsation of the umbilical cord or definite movement of

voluntary muscles, whether or not the umbilical cord has been cut or the placenta was attached; each case of such evidence is considered as live born.

Long-cycle programmes – *a stage of learning open to holders of certificate of secondary education (świadectwo dojrzałości) and leading upon successful completion to the award of a second cycle qualification.*

Long-term migration – *migration related to the change of place of residence for at least 12 months.*

Long-term unemployed persons according to the Act of 20 April 2004 on employment promotion and labour market institutions (Journal of Laws 2004 No. 99, item 1001, with amendments) – *persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period exceeding 12 months in the previous two years, excluding (since November 2005) the periods of traineeship or on-the-job training.*

Longstanding health problems or chronic diseases – *lasting or expected to last for 6 months or longer – which are due to chronic illness, disability or long-lasting indisposition.*

Lower secondary school – *a compulsory school educating the youth aged 13 to 15 in a three-year cycle. The formal requirement for admission to a lower secondary school is completion of a primary school.*

Lower secondary school examination – *an external test conducted in the last grade of lower secondary schools, which allows the student who passed it to apply to upper secondary schools.*

Medical, dental, nursing or midwifery practice – *an organisational and legal form in which it is possible to perform professional activities by a person entitled to a medical profession. It consists in provision of health services for the population by private health care entities. On registration, a practice may operate within the public or private sector. A practice can be individual or group.*

Migration for permanent residence – *migration related to the change of place of permanent residence.*

Migration inflow – *the number of people who arrived in the administrative unit in a given period from another location in the country. In the current statistics of migration for permanent residence based on administrative data sources, the inflow to the administrative unit is the number of people who registered in a given period for permanent residence in that unit. The term "inflow" usually refers to internal migration. In a broader sense, the inflow also means arrivals from abroad (immigration).*

Migration outflow – *the number of people who left an administrative unit moving to other locations in the country in a given period. In the current statistics of migration for permanent residence based on administrative data sources, the outflow from the administrative unit represents the number of people previously residing in this unit who registered for permanent residence in other units. The term "outflow" usually refers to internal migration. In a broader sense outflow are also departures abroad (emigration).*

Mobility age – *men and women aged 18-44.*

Museum – *a non-profit organisational unit whose purpose is permanent protection of monuments, informing of the values and content of the collected exhibits, popularisation of fundamental values of Polish and international history, science and culture, developing the cognitive and aesthetic sensitivity as well as facilitating the access to collections.*

Museum lesson – a lesson organised by a specialist museum (or series of lessons on a specific topic) for organised groups of school youth, presenting issues in the field of history, art, technology, science, etc., or popularizing the art of manufacturing based on technologies and traditions, using the museum exhibits as teaching aids.

Natural increase / decrease – the difference between the number of live births and the number of deaths in a given period.

Net enrollment rate – a ratio of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (within a given age group) to the population number (as of 31 December) in the age group defined as corresponding to this educational level.

Net migration / Migration balance – difference between migration inflow and migration outflow.

Newly created jobs – the jobs created in the course of organizational changes, expansion or change of business profile, and all jobs in the newly established units.

Nominal working time – time worked according to the norm of working time (daily and weekly working time limit) in the occupational post. Nominal working time are the calendar work hours reduced by time of statutory holidays.

Non-degree postgraduate programmes – a level of education open to holders of first cycle qualifications and provided by a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, research institute or the Centre for Postgraduate Medical Studies (Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego), leading upon successful completion to the award of postgraduate qualifications.

Non-formal education – organised educational activities that do not meet the definition of school education. Non-formal education does not change the level of education. It usually leads to gaining and developing skills in different areas of working, social and cultural life. Unlike informal learning, non-formal education should involve the lecturer, instructor or teacher.

Non-mobility age – men aged 45-64 years, women aged 45-59 years.

Number of places in nursery school – number of places recorded as stated in establishments charters, used to calculate access to pre-primary education indicator.

Nursery school – a facility designated for children aged 3-6 years, supporting individual development, providing care adapted for children's needs and preparing for school education.

Occupation – a set of activities or work which provide the main source of income for persons and possibly their families. Occupation is a profession or trade that is present on the labour market, but not always classified in KZiS (Classification of Occupations and Specialisations was introduced by the Regulation of the Minister of Economy and Labour of 8 December 2004 on the classification of occupations and specialisations, and the Minister of Labour and Social Policy of 27 April 2010 – Journal of Laws No. 82, item 537, amending the Regulation on the classification of occupations and specialisations for labour market needs and range of its usage), because employers themselves create terminology of occupations.

Out-patient department – health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories which provide primary health care or specialized health care and rehabilitation.

Out-patient health care – provision of health services by health care providers to patients not requiring treatment on a 24-hour or on a daytime basis.

Overtime – time worked over the binding number of work hours, for which the employee does not receive a day off, but additional pay. Work performed during additional days off is considered as overtime, unless the employee received an extra day off at another time in lieu of the time worked.

Part-time programmes – a mode of study other than full-time, as specified by the senate of a higher education institution.

Pedagogical library – an entity which serves the needs of teachers who study or improve their qualifications, students in teacher training and students of institutions educating teachers. The collection of these libraries includes specialist literature in the field of education and other fields of science, as well as fiction and socio-economic literature.

Personnel outlays on R&D – expenditures incurred by entity in a reporting year cover: wages and salaries, surcharges on wages and salaries charged on employer according to regulations, including social contributions and doctoral scholarships for students involved in R&D activity.

Persons available for work but not seeking it – persons aged 15-74 years neither employed nor unemployed who would like to work and would be available for work within the next two weeks but are not seeking it.

Persons seeking work but not immediately available – persons aged 15-74 years neither employed nor unemployed who:

- have actively sought work during the last four weeks but would not be available for work within the next two weeks,

or

- have found a job and would be available for work in less than three months but not within the next two weeks,

or

- have found a job but are waiting to start it in three months or more,

or

- have passively sought work during the last four weeks and would be available for work within the next two weeks.

Place of work, place of employment – the institution, company, etc. in which someone is employed.

Population migration – movements of population associated with change of place of residence (permanent or temporary) involving crossing the border of administrative unit of territorial division of Poland (internal migration) or the national border (international migration).

Post-secondary school – a school in which the programme lasts up to 2.5 years. A graduate obtains a diploma which certifies vocational qualification of a technician or qualified worker. In statistics, colleges of social work and teacher training institutions: foreign language teacher training colleges and teacher-training colleges are presented separately from vocational schools.

Post-working age – men aged 65 years and more, women aged 60 and more – Act of 17 December 1998 on Old-Age and Disability Pensions from the Social Insurance Fund (Journal of Laws No. 153, item 1227, with amendments).

Pre-primary education establishment – an establishment providing care and preparing children for school education. Such establishments are designated for children between the age of 3 and the beginning of their education in a primary school.

Pre-primary education establishments include:

- nursery schools,
- pre-primary sections of primary schools,
- pre-primary education groups operating since the 2008/2009 school year,
- pre-primary points operating since the 2008/2009 school year.

Pre-working age – population who have not reached working ability yet, i.e. people aged 0-17.

Primary school – a six-year school in which the last year of education ends with a test qualifying the pupil for further lower secondary education. The organizational structure of primary schools includes grades 1-6 in which education is compulsory.

Primary school competence test – compulsory examination conducted for the last grade students of primary schools, assessing skills in competence fields of reading, writing, reasoning, analysing and communicating in respect of realisation of the education assignments described in the core curriculum.

Professional title – a title of Engineer, Bachelor of Arts/Sciences, Master of Arts/Sciences or equivalent.

Promotion at work, career progression – moving to a higher position, to receive a promotion, moving the employee to higher positions in professional and social hierarchy.

Public library – an institution which serves to develop and fulfil educational, cultural and information needs of the society and participates in the promotion of knowledge and culture.

Readings – one of the forms of educational activities carried out by museums and art galleries.

Research and development (R&D) – research and experimental development (R&D) comprises creative work undertaken on a systematic basis in order to increase the expertise, including knowledge of man, culture and society, and the use of this expertise to devise new applications.

Scholarship – monthly financial aid having social or incentive character granted to students, enabling full or partial coverage of costs of participation in educational activities, purchase of school aids, subsistence and accommodation.

Scholarship of the Minister responsible for culture and national heritage – a form of financial assistance for students of art schools who achieved high grade point average in vocational programmes or became laureates of international or national art competition. A student is entitled to apply for the scholarship not earlier than after finishing first year of schooling and not more frequently than once a year. Scholarships are granted by the Minister responsible for culture and national heritage who specifies their number and the amount separately for each school year.

Scholarship of the Minister responsible for culture and national heritage – a form of financial assistance for students of art schools who achieved high grade point average in vocational programmes or became laureates of international or national art competition. A student is entitled to apply for the scholarship not earlier than after finishing first year of schooling and not more frequently than once a year. Scholarships are granted by the Minister responsible for culture and national heritage who specifies their number and the amount separately for each school year.

Scholarship of the Prime Minister – a form of financial assistance for the best performing students of schools, graduation from which permits students to obtain the matriculation certificate. The scholarship of the Prime Minister is conferred on one student of a particular school who fulfils the conditions to obtain this form of benefit. In order to obtain a Scholarship of the Prime Minister it is necessary to graduate with the highest mean score in the school or demonstrate outstanding skills and achieve the highest results in at least one field of education, and achieve at least good results in the other fields. The scholarship is granted by the Prime Minister for the period from September to June in a particular school year.

School – an organizational entity established on the basis of a charter or a record in the register by an administrative body, a local governing body, a legal or private person under regulations of the applicable Education System Act. A school conducts training of a specific kind and on a particular level and has a status conferred by an entity or the head person, specifying, *inter alia*, its name, type, the governing authority and its internal organization. Schools can be public, non-public with the status of a public school, and non-public, whereas establishments (including nursery schools) can be public or private.

School day-room – care-educational service organized by a school in order to provide extracurricular care and education for students cases when they are not under the care of their parents (guardians) while they are at work. A school day room provides the possibility of doing homework and taking part in various activities according to children's interests.

School graduate – a person who completed the highest grade of a given school programme and obtained a school certificate from that establishment (applies to graduates of schools covered by the educational system).

School interest group – a form of extra-curricular and optional activities organised by a school in order to create better educational opportunities for children and youth, provide them with conditions for the development of interests and skills, as well as the improvement of sports skills. It enables young people to acquire more complete world knowledge and lets them spend leisure time in a more advantageous way.

Scientific degree – a degree of Doctor (Ph.D.), a degree of Habilitated Doctor (post-doctoral degree) in a specified field of science or field of science within a specified scientific or artistic discipline. Scientific degrees are conferred by organizational units which are authorised to confer them.

Scientific library – serves the needs of education and training, provides access to library materials and information resources needed for scientific and research work and incorporating results of research. It conducts scientific research in the field of library science and related fields, as well as in areas supported by science.

Scientific, technical and economic information centres – information and library institutions included in scientific, technical and economic information network. Libraries having the status of scientific libraries are excluded.

Screening – a continuous projection of a full-length film, irrespective of the type of medium used (photosensitive tape, magnetic tape or digital technology), of a scheduled duration. In the case of screening of a multi-part film divided into episodes, a projection of each episode, which has its own credits and specified duration, is treated as a separate screening. In such a case, the audience size is indicated analogically. A projection of a set of short movies (such as morning screenings for children) is also classified as a screening.

Second-cycle programmes – a stage of learning open to holders of a minimum first cycle qualification which leads upon successful completion to the award of a second-cycle qualification.

Secondary school matriculation examination – assessment of the general competence level achieved by graduates of upper secondary schools: general secondary schools, specialized secondary schools, technical schools, supplementary general secondary schools, and supplementary technical secondary schools.

Section (in school) – the basic organizational entity of a school comprising a group of pupils being educated in the same grade. An additional distinguishing feature can be the specific composition of a group of pupils (a special section, an integration section, an mainstream section) or a special educational programme (a bilingual section, job-training section).

Social and vocational status – defined in the social culture as the position of people in the social hierarchy and widely in the social structure. The role of persons in a society is the result of their social position. Social position is also connected with certain privileges and responsibilities.

Social grant – monthly paid financial aid for an undergraduate student or doctoral student in difficult financial situation.

Sociotherapeutic classes – classes in a school organised for pupils with dysfunctions and disorders which cause difficulties in functioning in society. Sociotherapeutic classes and other therapeutic classes are conducted by teachers trained in therapy or socio-therapy. The class size ranges from 3 to 10 pupils (Education System Act of 7 September, Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, with amendments).

Specialist and fictional library – apart from professional collection specific to the nature of the institution which established it, it has collections of fiction.

Specialist library – satisfies the needs of establishments in the scope of materials and information from the relevant fields of knowledge necessary for the performance of tasks and staff professional development.

Specialised secondary school (general vocational schools) – phased out since the 2012/13 school year -a three-year upper secondary school teaching general vocational subjects. Graduates are awarded a certificate of general secondary education and those who pass the matriculation examination obtain the right to apply to higher education institutions. Specialised secondary schools in this publication are also referred to as general vocational schools. The goal of the education process here is to obtain vocational qualifications in short education cycles – from 1 to 1.5 years – in a post-secondary school or in the form of

extracurricular education, as well as retraining in the course of work (repeatedly during a vocational life).

Speech therapy classes – *speech therapy classes in a school are organised for pupils with speech disorders which cause disruptions in communication and impede learning. Classes are conducted by teachers trained in speech therapy. The class size ranges from 3 to 10 pupils (Education System Act of 7 September, Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, with amendments).*

State budget – *constitutes a part of budgetary act and determines:*

- *the total amount of projected tax revenues and non-tax revenues of state budget,*
- *the total amount of planned budgetary expenditure,*
- *the amount of the planned state budget deficit together with the sources of its coverage,*
- *the total amount of projected revenues of the European Funds Budget,*
- *total amount of planned budget expenditures of the European Funds Budget,*
- *the financial result of the European Funds Budget,*
- *the total amount of planned income of the state budget,*
- *the total amount of planned expenditures of the state budget,*
- *the planned balance of revenues and expenditures of the state budget,*
- *limit for liabilities incurred on loans and securities issued.*

The state budget consists of parts corresponding to the public authorities, state control, the courts, tribunals and other bodies of government administration listed in article 139 item 2 of the Public Finance Act of 27 August 2009 (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1240, with amendments, while separate sections of the budget are established for respective departments of government administration and for the offices supervised by the Prime Minister.

Student – *a person attending first-cycle, second-cycle or long-cycle programmes at a higher education institution.*

Subsistence grant (special assistance grant)– *short-term financial aid granted upon application to an undergraduate student or a doctoral student who, due to unfortunate circumstances, has temporarily found himself in a difficult financial situation; it may be granted not more often than twice per academic year.*

Teaching-compensatory classes – *classes in mainstream schools organised for pupils with specific learning difficulties that prevent them from attaining results in particular educational activities, as required by the core curriculum for a given educational stage. The classes are conducted by a competent teacher. The class size ranges from 3 to 10 pupils (Education System Act of 7 September, Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, with amendments).*

Technical secondary school – *a four-year school graduation from which allows, after passing an examination, to obtain vocational qualifications. Vocational training is conducted in the occupations specified in the regulations of the Minister of Education of 8 May 2004 on the classification of vocations in vocational education. Technical school graduates obtain secondary education certificate. Additionally, after passing the matriculation examination, they may apply to higher education institution. In the publication, this type of schools also include: three-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools (phased out since the 2012/13 school year) and general secondary art*

schools leading to professional certification, which also allow graduates to sit the matriculation examination and after passing it, to obtain the right to apply to higher education institution.

Time worked during normal working hours – *time worked in the standard number of hours binding for a given group of employees.*

Total fertility rate – *indicates the number of children an average woman would deliver if she were to experience the exact age-specific fertility throughout her reproductive life (15-49 years).*

Underemployed part-time workers according to Eurostat Working Group Labour Market Statistics LAMAS – *persons aged 15-74 years working part-time who would like to work additional hours weekly and are available to do so.*

Unemployed persons according to LFS – *persons aged 15-74 years who simultaneously met the following three conditions:*

- *were not employed during the reference week (in accordance with the definition of “employed”);*
- *actively sought work, i.e. took actions aimed at finding a job during four weeks (the reference week being the fourth one);*
- *were available for work within two weeks following the reference week.*

The persons who were not seeking work because they had already found a job to start within a maximum of three months and were ready to take this job are also included in the category of the unemployed.

Unemployed persons according to the Act of 20 April 2004 on employment promotion and labour market institutions (Journal of Laws 2004 No. 99, item 1001, with amendments) – *persons who are not employed or performing any other kind of paid work, available for full-time work (or in the case of disabled persons – available for at least half the full work time required for a given occupation or service), are not attending any full-time school with the exception of schools for adults or tertiary schools in part-time programmes, and are registered in the powiat labour office relevant for the person’s permanent or temporary place of residence, seeking employment or any other paid work, and meeting additional provisions of the Act.*

Unemployment rate according to LFS – *the number of people unemployed as a percentage of the labour force.*

Upper secondary school – *a school operating on the curricular basis of three-year lower secondary school. This type of schools include: three-year basic vocational schools, three-year general secondary schools, three-year specialized schools and four-year technical secondary schools (based on the lower secondary school programme), two-year supplementary general secondary schools, three-year supplementary technical secondary schools (following the curriculum of basic vocational schools), three-year special job-training schools and post-secondary schools.*

Utility model – *any new and useful solution of a technical nature affecting shape, construction or durable assemblage of an object. A utility model is considered to be a useful solution if it helps achieve a goal that is of practical importance in the manufacture or use of the products. Utility model is granted right of protection. Acquisition of the right of protection allows using a utility model for profit or professional purpose in the territory of the*

Republic of Poland. Protection right is granted for 10 years from the date of filing a utility model application with the Patent Office.

Vacancies (job offers) – jobs created as a result of labour turnover or newly created positions that simultaneously meet the three conditions:

- positions and jobs were actually vacant on the survey day,
- the employer made efforts to find persons willing to take up the job,
- if adequate candidates were found, the employer would be ready to employ them immediately.

Vocational competence examination – a form of competence assessment in the field of particular occupations for graduates of basic vocational schools, technical schools, supplementary technical secondary schools and post-secondary school and persons completing vocational qualification courses.

Vocational qualification courses - courses taught according to a syllabus which follows the core curriculum of vocational education within a single qualification. The course leads, upon its completion, to the examination certifying vocational qualification required in a given occupation. The examination is conducted by the Regional Examination Board.

Volume – a single book, listed in the library inventory. In the case of non-periodic publications, a volume is understood as a single copy, whereas in the case of periodic publications – a collection of issues of a given newspaper or magazine published under one and the same title and constituting one item in inventory records.

Voter turnout – the percentage of people who cast their vote in the elections, calculated as a ratio of the number of votes to the number of persons entitled to vote.

Working time – time when the employee remains at the disposal of the employer in the workplace or any other place designated for work. Working time also includes rest periods when the employee was not at the disposal of the employer, as well as rest periods in which the employee was at the disposal of the employer, if such breaks were legally binding or occurred with the consent of the employer (illness, care for sick family member, performing social responsibilities or important family matters, holidays, unpaid leaves), as well as unjustified absence.

Working age – population of working ability, i.e. men aged 18-64, women aged 18-59.

Working directly with the patient (performing health care activities) – persons whose main workplace is public or non-public health care facility, a pharmacy, a pharmaceutical outlet, a stationary facility of social welfare or a practice. This group does not include persons whose main workplace is the National Health Fund, university or government entity or local government, the Ministry of Justice, as well as employees of the Social Insurance Institution, Agricultural Social Insurance Fund and pharmaceutical companies, even if the work performed requires medical education. The methodology is consistent with international recommendations.

Workplace - the institution, company, etc., in which one works.

6. ŹRÓDŁA DANYCH

Badania i sprawozdania statystyczne

1.	BAEL	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności
2.	EU- SILC	Europejskie Badanie Dochodów i Warunków Życia Ludności
3.	F-01/s	Sprawozdanie o przychodach, kosztach i wyniku finansowym szkół wyższych
4.	K-01	Sprawozdanie z działalności artystycznej i rozrywkowej
5.	K-02	Sprawozdanie z działalności muzeum i instytucji paramuzealnej
6.	K-03	Sprawozdanie biblioteki
7.	K-05	Sprawozdanie z działalności wystawienniczej
8.	K-07	Sprawozdanie z działalności domu kultury, ośrodka kultury, klubu, świetlicy; Sprawozdanie z centrum kultury, działalności domu kultury, ośrodka kultury, klubu, świetlicy (od 2015 r.)
9.	K-08	Sprawozdanie kina
10.	KD	Kształcenie dorosłych
11.	PNT-01	Sprawozdanie o działalności badawczej i rozwojowej (B+R)
12.	PNT-01/s	Sprawozdanie o działalności badawczej i rozwojowej (B+R) w szkołach wyższych
13.	PNT-02	Sprawozdanie o innowacjach w przemyśle
14.	S-10	Sprawozdanie o studiach wyższych
15.	S-11	Sprawozdanie o pomocy materialnej i socjalnej dla studentów i doktorantów
16.	S-12	Sprawozdanie o stypendiach naukowych, studiach podyplomowych i doktoranckich, doktoratach oraz zatrudnieniu w szkołach wyższych, instytutach naukowych i badawczych
17.	SSI-10	Wskaźniki społeczeństwa informacyjnego
18.	Z-05	Badanie popytu na pracę
19.	Z-06	Sprawozdanie o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy
20.	Z-10	Sprawozdanie o warunkach pracy
21.	Z-12	Sprawozdanie o strukturze wynagrodzeń według zawodów
22.	ZD-A	Nietypowe formy zatrudnienia i praca nierejestrowana
23.	ZD-3	Sprawozdanie z ambulatoryjnej opieki zdrowotnej

Źródła danych spoza zakresu badań statystyki publicznej

1. Biblioteka Narodowa
2. Centralna Komisja Egzaminacyjna
3. Dane demograficzne (sprawozdawczość urzędów stanu cywilnego, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz urzędów gmin)
4. Instytut Badań Edukacyjnych
5. Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk
6. Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc
7. Instytut Medycyny Pracy
8. Instytut Onkologii
9. Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie

10. Komenda Główna Policji
11. Ministerstwo Finansów
12. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
13. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
14. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
15. Ministerstwo Zdrowia
16. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – PZH
17. Państwowa Komisja Wyborcza
18. Rada Monitoringu Społecznego
19. System Informacji Oświatowej
20. Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej
21. Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Statystyka międzynarodowa

1. Dane Biura ds. Raportu Rozwoju Społecznego ONZ: <http://www.hdr.undp.org/en>
2. Dane Eurostatu: <http://ec.europa.eu/eurostat>
3. Education at a Glance 2014, OECD
4. Eurostat/European Commission – Special Eurobarometer 278, 399
5. Sprawozdawczość UOE (UNESCO, OECD, Eurostat)
6. Światowa Organizacja Zdrowia

6. DATA SOURCES

Statistical surveys and reports

1.	LFS	<i>Labour Force Survey</i>
2.	EU- SILC	<i>European Union Statistics on Income and Living Conditions</i>
3.	F-01/s	<i>Report on revenues, costs and the financial result of higher education institutions</i>
4.	K-01	<i>Report on artistic and entertainment activities</i>
5.	K-02	<i>Report on the activity of museum and paramuseal institution</i>
6.	K-03	<i>Report of library</i>
7.	K-05	<i>Report on exhibition activities</i>
8.	K-07	<i>Report on the activities of cultural centre and establishment, club, community centre; Report on the activities of centres of culture, cultural centre and establishment, club, community centre (since 2015)</i>
9.	K-08	<i>Report of cinema</i>
10.	AES	<i>Adult Education Survey</i>
11.	PNT-01	<i>Report on research and development (R&D)</i>
12.	PNT-01/s	<i>Report on research and development (R&D) in higher education institutions</i>
13.	PNT-02	<i>Report on innovations in industry</i>
14.	S-10	<i>Report on tertiary education</i>
15.	S-11	<i>Report on material and social support for students and students of doctoral studies</i>
16.	S-12	<i>Report on scholarships, postgraduate and doctoral studies, doctorates and employment in higher education institutions, scientific and research institutes</i>
17.	SSI-10	<i>Indicators on information society</i>
18.	Z-05	<i>Survey of demand for labour</i>
19.	Z-06	<i>Report on employed persons, wages and salaries and worked time</i>
20.	Z-10	<i>Report on working conditions</i>
21.	Z-12	<i>Report on structure of earnings by occupations</i>
22.	ZD-A	<i>Survey of atypical forms of employment and unregistered employment</i>
23.	ZD-3	<i>Report on out-patient health care</i>

Data sources that are not produced by public statistics

1. *National Library of Poland*
2. *Central Examination Board*
3. *Council for Social Monitoring*
4. *Demographic data (reports of civil status offices, Ministry of Interior and Administration and gmina offices)*
5. *Education Information System*
6. *Educational Research Institute*
7. *Institute of Philosophy and Sociology of the Polish Academy of Sciences*
8. *Institute of Occupational Medicine*
9. *Institute of Oncology*
10. *Institute of Psychiatry and Neurology in Warsaw*
11. *National Police Headquarters*

12. *Ministry of Finance*
13. *Ministry of Health*
14. *Ministry of Interior*
15. *Ministry of Family, Labour and Social Policy*
16. *Ministry of Science and Higher Education*
17. *National Electoral Commission*
18. *National Institute of Public Health – National Institute of Hygiene*
19. *National Library of Poland*
20. *Polish Patent Office*
21. *Social Insurance Institution*
22. *Tuberculosis and Lung Diseases Institute*

International statistics

1. *Data from Human Development Report Office: <http://www.hdr.undp.org/en>*
2. *Data from Eurostat: <http://ec.europa.eu/eurostat>*
3. *Education at a Glance 2014, OECD*
4. *Eurostat/European Commission – Special Eurobarometer 278, 399*
5. *UOE reports (UNESCO, OECD, Eurostat)*
6. *World Health Organization*